

Dokumenty tridentského koncilu

(latinský text a překlad do češtiny)

Z latinského originálu přeložil **Ignác Antonín Hrdina, O.Praem.**,
soudní vikář Arcidiecéze pražské a profesor kanonického práva
na Kato lické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze
a na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni

Imprimi potest.

+ Michael Iosephus Pojezdny O.Praem., Abbas Regiae Canoniae Praemonstratensium in Monte Sion Pragae
Prot. n. 412/2014. Pragae die 20. Martii A. D. MMXIV.

Imprimatur.

+ Dominicus card. Duka OP, Archiepiscopus Pragensis et primas Bohemiae
Prot. n. 4493/2014. Pragae die 21. Maii A. D. MMXIV.

Licentia Apostolicae Sedis ad imprimendum textum Latinum et versionem Cecam.

Prot. n. Romae die

Vychází ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově a Fakultou právníkou Západočeské univerzity v Plzni.

Lektorovala: PhDr. Markéta Koronthályová, KTF UK Praha

Recenzenti: doc. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., KTF UK Praha
prof. JUDr. Ladislav Vojáček, CSc., PF MU Brno

© prof. JUDr. Ignác Antonín Hrdina, DrSc., O.Praem.

Obsah

Předmluva kardinála Dominika Duky, OP, arcibiskupa pražského a primasa českého

Úvod překladatele

1. zasedání dne 13. 12. 1545

Dekret o zahájení koncilu

2. zasedání dne 7. 1. 1546

Dekret o pobytu na koncilu a o všem, co je třeba zachovávat

3. zasedání dne 4. 2. 1546

Dekret o vyznání víry

Oznámení příštího zasedání

4. zasedání dne 8. 4. 1546

Dekret o kanonických spisech

Dekret o vydávání a užívání posvátných knih

Oznámení příštího zasedání

5. zasedání dne 17. 6. 1546

Dekret o prvotním hříchu

Dekret o reformě

Hlava 1. O zavedení četby svatého Písma a svobodných umění

Hlava 2. O kazatelích Božího slova a o výběřcích almužen

Oznámení příštího zasedání

6. zasedání dne 13. 1. 1547

Dekret o ospravedlnění

Předmluva

Hlava 1. O neschopnosti přirozenosti a zákona k ospravedlnění člověka.

Hlava 2. O udílení milosti a o tajemství příchodu Kristova

Hlava 3. Kdo jsou skrze Krista ospravedlněni

Hlava 4. Popis ospravedlnění hříšníka a jeho způsob ve stavu milosti

Hlava 5. O nutnosti přípravy dospělých na ospravedlnění, a odkud vychází

Hlava 6. Způsob přípravy

Hlava 7. Co znamená ospravedlnění bezbožného a jaké jsou jeho příčiny

Hlava 8. Jak se rozumí tomu, že hříšník je ospravedlněn skrze víru a zdarma

Hlava 9. Proti prázdné důvěře kacířů

Hlava 10. O vzrůstu přijatého ospravedlnění

Hlava 11. O zachovávaní přikázání a o jeho nutnosti a možnosti

Hlava 12. Je třeba vyhýbat se opovážlivé domněnce o předurčení

Hlava 13. O daru vytrvalosti

Hlava 14. O upadnuvších a o jejich nápravě

Hlava 15. Kterýmkoli smrtelným hříchem se ztrácí milost, ale nikoli víra

Hlava 16. O ovoci ospravedlnění, to jest o zásluze dobrých skutků a o důvodu zásluhy samé

Kánony o ospravedlnění

Dekret o reformě

Hlava 1. Prelátům přísluší, aby sídlili u svých kostelů, a budou-li se chovat jinak, budou potrestáni obnovenými starými tresty jakož i nově stanovenými

Hlava 2. Nikdo nesmí být vzdálen z obročí vyžadujícího osobní residenci, leda ze spravedlivého důvodu schváleného biskupem; ten také nechť ustanoví zástupce kvůli péči o duše a opatří ho částí strženou z výnosu onoho obročí

Hlava 3. Excesy světských duchovních i řeholníků pobývajících mimo klášter at' jsou napravovány místním ordinářem

Hlava 4. Biskupové a jiní vyšší preláti mají, kdykoli je to zapotřebí, vizitovat jakékoli kostely, přičemž se zrušuje vše, co by tomuto dekretu mohlo odporovat

Hlava 5. Biskupové nesmějí v cizí diecézi činit pontifikální úkony ani udílet svěcení

7. zasedání dne 3. 3. 1547

Dekret o svátostech – předmluva

Kánony o svátostech obecně

Kánony o křtu

Kánony o biřmování

Dekret o reformě

Hlava 1. Kdo je způsobilý k řízení katedrálních kostelů

Hlava 2. Ti, kdo řídí více katedrálních kostelů, jsou stanoveným způsobem a ve stanovené lhůtě povinni jejich řízení se vzdát, s výjimkou jediného

Hlava 3. Obročí nechť jsou udílena pouze způsobilým osobám

Hlava 4. Ten, kdo proti ustanovení kánonů drží vícero obročí, at' je jich zbaven

Hlava 5. Ti, kteří mají vícero kurátních obročí, mají ordináři podat výkazy ze své správy, a ti at' se těmto kostelům postarají o vikáře a přiznají jim přiměřený podíl z výnosů

Hlava 6. Která spojení obročí mají být považována za platná

Hlava 7. Spojená církevní obročí mají být vizitována a duchovní péče má být obstarávána také skrze trvalé vikáře; jejich ustanovení at' se stane s přiznáním přiměřeného podílu, také z pravidelných příjmů

Hlava 8. Kostely at' jsou opravovány a duchovní správa at' je pečlivě vykonávána

Hlava 9. Konsekrace osob nemá být odkládána

Hlava 10. Při uprázdnění stolce at' kapituly nikomu nevystavují propouštěcí list ke svěcení, leda kvůli obdržení obročí nebo k již obdržnému obročí; a různé tresty pro narušitele

Hlava 11. Dovolení k přijetí svěcení bez spravedlivého důvodu at' pro nikoho nemá žádnou účinnost

Hlava 12. Dovolení umožňující nepřijímat svěcení se nemá vydávat na dobu delší jednoho roku

Hlava 13. At' je někdo kýmkoli prezentován, nechť není ustanovován bez předchozího přezkoušení ordinářem, s určitými výjimkami

Hlava 14. Které civilní záležitosti exemptních osob mohou být souzeny biskupy

Hlava 15. Ordináři mají pečovat o to, aby všechny špitály, i exemptní, byly svými správci věrně řízeny

Oznámení příštího zasedání

Bula papeže Pavla III. *Regimini universalis ecclesiae* ze dne 22. 2. 1547, umožňující přenesení koncilu

8. zasedání dne 11. 3. 1547

Dekret o přeložení koncilu

9. zasedání dne 21. 4. 1547

Dekret o odložení zasedání

10. zasedání dne 2. 6. 1547

Dekret o odložení zasedání

Bula papeže Julia III. *Cum ad tollenda* ze dne 14. 12. 1550 o obnovení tridentského sněmu

11. zasedání dne 1. 5. 1551

Dekret o obnovení koncilu

Oznámení budoucího zasedání

12. zasedání dne 1. 9. 1551

Dekret o odložení zasedání

13. zasedání dne 11. 10. 1551

Dekret o svátosti nejsvětější eucharistie

Hlava 1. O skutečné přítomnosti našeho Pána Ježíše Krista ve svátosti nejsvětější eucharistie

Hlava 2. O účelu ustanovení této svátosti

Hlava 3. O vynikajícím postavení eucharistie mezi všemi ostatními svátostmi

Hlava 4. O předpodstatnění

Hlava 5. O kultu a úctě, jež mají být této nejsvětější svátosti prokazovány

Hlava 6. O uchovávání svátosti nejsvětější eucharistie a o jejím donášení nemocným

Hlava 7. O přípravě, jíž je třeba zachovat, aby křesťan mohl hodným způsobem přijmout posvátnou eucharistii

Hlava 8. O přijímání této obdivuhodné svátosti

Kánony o nejsvětější svátosti eucharistie

Dekret o reformě

Hlava 1. Biskupové ať moudře dozírají na obnovu mravů podřízených; proti jejich opatřením ať není přípustné odvolání

Hlava 2. Kdy o odvolání v trestních věcech proti rozsudku biskupa rozhoduje metropolita a kdy jeden ze sousedních biskupů

Hlava 3. Spis první instance ať je během třiceti dnů vydán obžalovanému, který se odvolal

Hlava 4. O trestním řízení při degradaci duchovních z důvodu těžkých zločinů

Hlava 5. Pokud biskup rozhoduje o udělení nějaké milosti nebo osvobození od trestného činu nebo prominutí trestu, má postupovat v sumárním řízení

Hlava 6. Biskup ať není osobně předvoláván k soudu, leda kvůli žalobám, jež mohou vést k jeho sesazení nebo zbavení úřadu

Hlava 7. Vlastnosti, jež musí mít svědkové svědčící proti biskupům

Hlava 8. Závažné záležitosti biskupů ať jsou souzeny papežem

Dekret o odložení usnesení o čtyřech člancích o svátosti eucharistie a o umožnění volného průchodu protestantům
Volný průchod daný protestantům

14. zasedání dne 25. 11. 1551

Učení o svatých svátostech pokání a posledního pomazání

Hlava 1. O nezbytnosti a ustavení svátosti pokání

Hlava 2. O rozdílnosti svátosti pokání a křtu

Hlava 3. O součástech a účincích této svátosti

Hlava 4. O lítosti

Hlava 5. O vyznání hříchů

Hlava 6. O udělovateli této svátosti a o rozhřešení

Hlava 7. O vyhrazení jistých případů

Hlava 8. O nezbytnosti a užitku dostiučinění

Hlava 9. O skutcích dostiučinění

Učení o svátosti posledního pomazání

Hlava 1. O ustanovení svátosti posledního pomazání

Hlava 2. O účinku této svátosti

Hlava 3. O udělovateli této svátosti a o době, kdy se má udělovat

Kánony o svaté svátosti pokání

Kánony o svátosti posledního pomazání

Dekret o reformě

Předmluva. Je úkolem biskupů, aby napomínali k plnění povinností zvláště ty, kteří byli ustanoveni do duchovní správy

Hlava 1. Jestliže ti, kterým je to zakázáno, přistoupí ke svěcení, jakož i ti, co jsou v interdiktu nebo suspendovaní, ať jsou potrestáni

Hlava 2. Kdyby biskup udělil jakékoliv svěcení tomu, kdo mu není podřízen, bez výslovného souhlasu vlastního preláta, i kdyby šlo o člena jeho domu, ať oba podléhají stanovenému trestu

Hlava 3. Biskup může suspendovat duchovní, kteří byli od jiného nedovoleně vysvěceni, pokud je shledá nezpůsobilými

Hlava 4. Žádný duchovní není vyňat z povinnosti podrobit se nápravnému opatření biskupa, i mimo vizitaci

Hlava 5. Pravomoci konservátorů jsou stanoveny hranice

Hlava 6. Je třeba trestat duchovní, kteří navzdory svému svěcení či obročí nenosí oděv duchovních

Hlava 7. Kdo jiného úmyslně usmrtí, nesmí přijmout svěcení

Hlava 8. Nikdo nemůže na základě privilegia trestat cizí duchovní

Hlava 9. S obročím jedné diecéze nechť z žádného důvodu nejsou slučována obročí druhé diecéze

Hlava 10. Řeholní obročí ať jsou svěřována řeholníkům

Hlava 11. Ti, kdo přestoupili do jiného řádu, mají zůstávat v klášteře a pod poslušností a stávají se nezpůsobilými pro nabytí světského obročí

Hlava 12. Nikdo nesmí získat patronát jinak, než fundací či darováním

Hlava 13. Presentace je buď určena ordináři, nebo neexistuje

Hlava 14. O čem bude příští zasedání

15. zasedání dne 25. 1. 1552

Dekret o odložení zasedání

Volný průchod daný protestantům

16. zasedání dne 28. 4. 1552

Dekret o přerušení koncilu

Bula papeže Pia IV. *Ad ecclesiae regimen* ze dne 29. 11. 1560 o slavení tridentského koncilu

17. zasedání dne 18. 1. 1562

Dekret o slavení koncilu

18. zasedání dne 26. 1. 1562

Dekret o výběru knih a o všech pozvaných na koncil z hlediska veřejné bezpečnosti

Ohlášení budoucího zasedání

Volný průchod poskytnutý německému národu na generálním shromáždění 4. března 1562

19. zasedání dne 14. 5. 1562

Dekret o odložení zasedání

20. zasedání dne 4. 6. 1562

Dekret o odložení zasedání

21. zasedání dne 16. 7. 1562

Učení o přijímání pod obojí způsobou a o přijímání malých dětí

Hlava 1. Božské právo neukládá laikům nebo necelebrujícím duchovním, aby přijímali pod obojí způsobou

Hlava 2. Moc církve ve věcech udílení svátosti eucharistie

Hlava 3. Kristus je přijímán celý a úplný a jako pravá svátost i pod jednou nebo druhou ze způsob

Hlava 4. Malé děti nejsou zavázány ke svátostnému přijímání

Kánony o přijímání pod obojí způsobou a o přijímání malých dětí

Dekret o reformě

Předmluva

Hlava 1. Když biskupové zdarma udílejí svěcení, mají také zdarma vystavit propouštěcí a osvědčující listiny; a nemají za to dostat nic, notáři pak jen to, co je stanoveno v tomto dekretu

Hlava 2. Svátá svěcení ať nejsou udílena těm, kteří nemají z čeho žít

Hlava 3. Nařizuje se rozmnožení denních distribucí těm, kteří na ně mají nárok. Nedbalí ve službě mají být potrestáni

Hlava 4. Kdy mají být přibráni pomocní duchovní pro duchovní správu.

Stanoví se důvody ke zřízení nových farností

Hlava 5. V případech právem povolených mohou biskupové provést trvalá spojení [farnosti s jinými obrocími]

Hlava 6. Nevědomým farářům ať jsou přiděleni vikáři a ať je jim přiznána část výnosů obrocí. Ti, kteří setrvávají v pohoršování, mohou být obrocí zbaveni

Hlava 7. Biskupové ať přenesou obrocí od kostelů, které nemohou být opraveny; v případě těch ostatních ať se postarají o opravu; a co je třeba při tom zachovat

Hlava 8. Komendatární kláštery, v nichž nevzkvétá řeholní observance, i jakákoli obrocí ať jsou každoročně biskupy vizitována

Hlava 9. Zrušuje se úřad i činnost výběrčích almužen. Ordináři ať vyhlásí odpustky a duchovní milosti. Dva z kapituly mohou bezplatně přijímat almužny
Ohlášení budoucího zasedání

22. zasedání dne 17. 9. 1562

Učení o mešní oběti

Hlava 1. O ustanovení přesvaté mešní oběti

Hlava 2. Mešní oběť je smírnou obětí jak za živé, tak za mrtvé

Hlava 3. O mši ke cti svatých

Hlava 4. O mešním kánonu

Hlava 5. O ceremoniích a obřadních předpisech mše

Hlava 6. O mši, v níž přijímá jedině kněz

Hlava 7. O přimísení vody do obětovaného kalicha

Hlava 8. Mše ať se neslouží v lidovém jazyce. Její tajemství ať jsou vysvětlována lidu

Hlava 9. Úvod k následujícím kánonům

Kánony o mešní oběti

Dekret o tom, co je třeba zachovávat a čeho se vystríhat při slavení mše

Dekret o reformě

Hlava 1. Obnovují se dekrety o životě a počestnosti duchovních

Hlava 2. Kdo má být přijat ke katedrálním kostelům

Hlava 3. Mají být stanoveny každodenní distribuce z třetiny všech příjmů; komu má připadnout podíl nepřítomných; jisté výjimečné případy

Hlava 4. V katedrálním nebo kolegiálním kostele nesmějí v kapitule hlasovat ti, kteří nemají posvátné svěcení. O vlastnostech a úkolech těch, kteří v nich mají obročí

Hlava 5. Dispense mimo Římskou kurii se svěřují k výkonu biskupovi a jím mají být přezkoumány

Hlava 6. Poslední vůle mají být měněny jen s opatrností

Hlava 7. Obnovuje se kapitola „Romana“ o odvoláních z Knihy VI.

Hlava 8. Biskupové ať vykonávají zbožné odkazy všech věřících a ať vizitují zbožné instituty, leda by byly pod bezprostřední ochranou krále

Hlava 9. Správci jakýchkoli zbožných institutů jsou povinni podat vyúčtování ordináři, pokud by ve fundační listině nebylo stanoveno jinak

Hlava 10. Notáři ať podléhají biskupovu přezkoušení a soudu

Hlava 11. Ať jsou potrestáni ti, kteří zabrali majetek jakéhokoli kostela nebo zbožného institutu

Dekret o žádosti o povolení kalicha

Ohlášení budoucího zasedání

23. zasedání dne 15. 7. 1563

Učení o svátosti svěcení

Hlava 1. O ustanovení novozákonního kněžství

Hlava 2. O sedmi svěceních

Hlava 3. Svěcení je pravou svátostí

Hlava 4. O církevní hierarchii a o svěcení

Kánony o svátosti svěcení

Dekret o reformě

Hlava 1. Rektoři kostelů zanedbávající residenci mají být různým způsobem trestáni; a má být postaráno o duchovní správu

- Hlava 2. Ti, kteří mají stát v čele [katedrálních] kostelů, mají do tří měsíců přijmout konsekraci; a kde se má konsekrace konat*
- Hlava 3. S výjimkou důvodu nemoci mají biskupové udílet svěcení osobně*
- Hlava 4. Komu mají být uděleny první postřížiny*
- Hlava 5. Jaké podmínky mají svěcenci splňovat*
- Hlava 6. K církevnímu obročí se vyžaduje věk čtrnácti let; a kdo se má těšit výsadě příslušnosti k církevnímu soudu*
- Hlava 7. Kandidáti svěcení mají být přezkoušeni znalci práva božského i lidského*
- Hlava 8. Jak a kým má být každý kandidát vysvěcen*
- Hlava 9. Biskup, který světí familiáře, má mu současně udělit obročí*
- Hlava 10. Preláti nižšího stupně než biskup ať postřížiny nebo nižší svěcení neudělují, leda řeholní představení svým podřízeným; a ať ani oni ani jakékoli kapituly nevystavují propouštěcí listy [ke svěcení]; stanoví se přísné tresty proti těm, kdo by se proti tomuto dekretu provinili*
- Hlava 11. Časové odstupy při přijetí nižších svěcení, a jisté další předpisy*
- Hlava 12. Věk požadovaný k vyšším svěcením; svěcení mají být jen vhodné kandidáti*
- Hlava 13. O svěcení a úkolech podjáhnu a jáhnů; v jednom dni nelze udílet dvě vyšší svěcení*
- Hlava 14. Kdo může být připuštěn ke kněžství; úkoly vysvěcených*
- Hlava 15. Nikdo ať nezpovídá, dokud není schválen biskupem*
- Hlava 16. Svěcení ať není uděleno lidem pro církev neúčinným a potulujícím se*
- Hlava 17. Z jakého důvodu mají být opět zavedena nižší svěcení*
- Hlava 18. Způsob zřízení semináře pro duchovní, zvláště pro chlapce; při jejich zřízení je třeba dbát vícero předpisů; jak mají být při katedrálních a vyšších kostelích vzdělávání ti, kteří mají být povýšeni do duchovního stavu*
- Hlava 19.*

Oznámení budoucího zasedání

24. zasedání dne 11. 11. 1563

Učení o svátosti manželství

Kánony o svátosti manželství

Dekret o reformě uzavírání manželství

Hlava 1. Obnovuje se slavnostní forma uzavírání manželství, předepsaná lateránským koncilem; od ohlášek může dispensovat biskup. Kdo uzavírá manželství jinak než za přítomnosti faráře a dvou či tří svědků, jedná neplatně

Hlava 2. Mezi kým vzniká duchovní příbuzenství

Hlava 3. Překážka veřejné počestnosti nechť dostává jisté meze

Hlava 4. Švagrovství ze smilstva se omezuje na druhý stupeň

Hlava 5. Nikdo nesmí uzavřít sňatek v mezích zapovězených stupňů; jak se v těchto případech má dispensovat

Hlava 6. Trestání únosce

Hlava 7. Bezdomovce lze oddávat jen s opatrností

Hlava 8. Konkubinát je trestán závažnými tresty

Hlava 9. Světští páni a úředníci nesmějí činit nic, co by odporovalo svobodnému uzavření manželství

Hlava 10. Slavení manželství je v určitých dobách zapovězeno

Dekret o reformě

- Hlava 1. Předpis pro ustanovování biskupů a kardinálů*
- Hlava 2. Každé tři roky necht' se konají provinční synody a diecézní synody každoročně; kdo je může svolávat a kdo se jich mají účastnit*
- Hlava 3. Jakým způsobem mají preláti postupovat při vizitaci*
- Hlava 4. Kdo a kdy je povinen kázat; ke slyšení Božího slova je určen farní kostel. Proti zákazu biskupa nikdo nesmí kázat*
- Hlava 5. Významnější trestní obžaloby proti biskupům at' soudí pouze papež, obžaloby menšího významu provinční sněm*
- Hlava 6. Biskupům je dána pravomoc dispenzovat od iregularit a suspenzí a promíjet trestné činy*
- Hlava 7. Biskupové a faráři at' věřícím před udělením svátostí vyloží jejich účinky; při mešní slavnosti at' je vykládáno Písmo svaté*
- Hlava 8. Veřejní hříšníci at' činí veřejné pokání, neuzná-li biskup za vhodné něco jiného; u katedrálních kostelů se má ustanovit penitenciář*
- Hlava 9. Kým mají být vizitovány světské kostely nenáležející k žádné diecézi*
- Hlava 10. Výkon závěrů z vizitace nesmí být podřízenými mařen*
- Hlava 11. Čestné tituly a partikulární výsady nejsou na újmu práva biskupů; obnovuje se kapitola „Cum Capella“ z Liber extra o privilegiích*
- Hlava 12. Jaké vlastnosti mají mít ti, kteří jsou povyšováni k dignitám a kanonikátům při katedrálních kostelích, a jaké povinnosti takto povýšení mají*
- Hlava 13. Jak napomoci chudším katedrálním kostelům a farnostem; farnosti mají mít pevné hranice*
- Hlava 14. Nikdo nemá být připuštěn k držbě obročí nebo distribuce s rozdělením výnosů, pokud tyto výnosy nejsou určeny ke zbožným účelům*
- Hlava 15. Způsob, jak zvýšit nedostatečné výnosy katedrálních a význačných kolegiálních kostelů*
- Hlava 16. Jaké úkoly má kapitula při uprázdnění stolce*
- Hlava 17. Omezuje se udílení obročí a držba více obročí*
- Hlava 18. Při uprázdnění farního kostela má biskup ustanovit vikáře, dokud farníkům nebude jmenovat nového faráře; jak a kým mají být jmenování do funkce faráře přezkoušeni*
- Hlava 19. Zrušují se příkazy pro získání obročí a expektance*
- Hlava 20. Stanoví se způsob projednávání případů příslušejících k církevnímu soudu*
- Hlava 21. Vyhláší se, že jistými výše uvedenými slovy se nic nemění na obvyklém způsobu jednacího pořádku na generálních koncilech*

Ohlášení příštího zasedání

25. zasedání dne 3. 12. 1563

Dekret o očistci

Dekret o vzývání, uctívání a ostatcích svatých a o svatých obrazech

Dekret o řeholnicích a jeptiškách

Hlava 1. Všichni řeholníci mají žít podle řehole, na kterou složili sliby; a představení mají pečlivě dbát na to, aby tomu tak bylo

Hlava 2. Řeholníkům se zcela zakazuje vlastnění majetku

Hlava 3. Všechny kláštery, jimž se to zde nezakazuje, mohou mít nemovitý majetek; počet jejich členů at' se stanoví s ohledem na majetek či almužny; žádné [kláštery] nemají být budovány bez přivolení biskupa

Hlava 4. Řeholník ať bez souhlasu představeného nevykonává službu v žádné jiné instituci či u jiné osoby, a ať se nevzdaluje z konventu; kdo je nepřítomen z důvodu studia, má se zdržovat v konventu

Hlava 5. Ať je postaráno o klausury jeptišek, zvláště těch, které přebývají mimo města

Hlava 6. Způsob volby představených

Hlava 7. Která [řeholnice] a jak může být zvolena abatyšší i jakoukoli jinou představenou; a žádá ať nestojí v čele dvou klášterů

Hlava 8. Jak má být zařízeno vedení klášterů, které nemají žádné řádné řeholní vizitátory

Hlava 9. Kláštery jeptišek bezprostředně podřízené Apoštolskému stolci ať jsou řízeny biskupy; ostatní pak od vyslanců generálních kapitul či jiných řeholníků

Hlava 10. Jeptišky ať se jednou do měsíce vyzpovídají a přistoupí ke svatému přijímání; biskup ať se jim postará o mimořádného zpovědníka; eucharistie ať u nich s výjimkou veřejného kostela není jinde uchovávána

Hlava 11. V klášteřích, které jsou spojeny s péčí o duše světských osob (s výjimkou těch, které náležejí ke klášterní rodině), má biskup provádět vizitace a přezkušovat ty, jimž je tato péče svěřena, s jistými výjimkami

Hlava 12. Řeholníci ať se přizpůsobí světským osobám při dodržování biskupských cenzur a svátků v diecézi

Hlava 13. Spory o precedenci má radikálně urovnat biskup. Exemptní řeholníci, kteří nežijí v přísnější klauzuře, ať jsou donuceni k účasti na veřejných procesích

Hlava 14. Kým mají být potrestáni řeholníci, kteří se veřejně provinili

Hlava 15. Sliby nelze skládat, leda po roční zkušební době a ve věku dovršených šestnácti let

Hlava 16. Zřeknutí se nebo závazek, učiněný před dvěma nejbližšími měsíci před slibem, jsou neplatné. Po skončení zkušební doby ať novicové složí sliby nebo ať jsou propuštěni. Ve zbožném Tovaryšstvu Ježíšovu ať se nic nemění. Je zakázáno, aby klášteru něco připadlo z novicova majetku před slibem

Hlava 17. Dívka starší dvanácti let, která chce přijmout řeholní šat, ať je prošetřena ordinářem; rovněž tak před slibem

Hlava 18. S výjimkou případů v právu stanovených nikdo nesmí nutit ženu ke vstupu do kláštera, aneb to zakázat té, která do něj hodlá vstoupit. Má být dbáno ustanovení konstitucí o kajícnicích a konvertitkách

Hlava 19. Jak postupovat v případě těch, kteří odpadli od řehole

Hlava 20. Představení řádů, které nejsou podřízeny biskupovi, ať vizitují a napravují nižší kláštery, i komendatární

Hlava 21. Kláštery ať jsou svěřovány řeholníkům; hlavní kláštery řádů ať do budoucna nejsou dávány jako komendy

Hlava 22. Předchozí předpisy o reformě řeholníků ať jsou zachovávány neprodleně

Dekret o reformě

Hlava 1. Kardinálové a všichni církevní preláti mají mít skromné vybavení domu i stůl. Příbuzné a familiáře ať neobohacují z majetku církve

Hlava 2. Kdo jmenovitě je povinen dekrety sněmu slavnostně přijmout a učit jim

Hlava 3. Nemá se nerozvážně užívat meče exkomunikace; kde může dojít k věcné či osobní exekuci, ať se nepoužívá cenzur; a světským úřadům se zapovídá vměšovat se do nich

Hlava 4. Nemá se nerozvážně užívat meče exkomunikace; kde může dojít k věcné či osobní exekuci, ať se nepoužívá cenzur; a světským úřadům se zapovídá vměšovat se do nich

Hlava 5. Nemá být měněno nic u dobře ustanovených institucí, s nimiž je spojen nějaký závazek

Hlava 6. Jak se má chovat biskup při vizitaci exemptních kapitul

Hlava 7. Zrušují se akcesy a regresy u obročí; jak, komu a z jakého důvodu má být přidělen koadjutor

Hlava 8. O úřadu správců špitálů; kým a jak může být trestána jejich nedbalost

Hlava 9. Jak má být prokazováno patronátní právo; komu má být svěřen úřad patrona; akcesy jsou zakázány

Hlava 10. Na synodě mají být označeni ti, kteří budou Apoštolským stolcem delegováni jako soudci; oni i ordináři mají rychle vyřizovat sporné záležitosti

Hlava 11. Zakazují se různé druhy pronájmů církevního majetku; některé již učiněné jsou prohlášeny za neplatné

Hlava 12. Desátky mají být placeny v úplné výši; ti, kteří by je chtěli rozchvátit, mají být exkomunikováni; rektorům chudých kostelů se má s laskavostí pomáhat

Hlava 13. Katedrální a farní kostely mají přijímat pohřební kvartu

Hlava 14. Předepisuje se způsob postupu v záležitostech duchovních-konkubinářů

Hlava 15. Nemanželští synové duchovních jsou vyloučeni z některých obročí

Hlava 16. Kurátní obročí ať nejsou proměňována v jednoduchá; tomu, komu je svěřena duchovní správa, ať je přidělen slušný příjem; vikárie mají přestat a duchovní správa má být opět spojena s obročími

Hlava 17. Biskupové ať svou důstojnost osvědčují vážností svých mravů, a ať neprokazují nedůstojnou poddanost královským úředníkům, šlechtě nebo urozeným osobám

Hlava 18. Kánony mají být přesně dodržovány; má-li v nich být něco dispensováno, má se tak stát platně, po zralé úvaze a zdarma

Hlava 19. Souboj má být trestán co nejpřísnějšími tresty

Hlava 20. Světským knížatům je svěřeno to, co je stanoveno církevním právem

Hlava 21. Ve všech záležitostech ať zůstává nedotčena autorita Apoštolského stolce

Dekret o pokračování zasedání příštího dne

Pokračování téhož zasedání následujícího dne 4. 12. 1563

Dekret o odpustcích

O výběru pokrmů, o postech a svátečních dnech

O indexu zakázaných knih, o katechismu, breviáři a misálu

O [nezměněném] postavení účastníků koncilu

O přijetí a zachovávání koncilových dekretů

Přečtení koncilových dekretů přijatých za Pavla III. a Julia III. na zasedání

O ukončení koncilu a vyžádání potvrzení od našeho přesvatého pána

Aklamace Otců na závěr koncilu

PŘÍLOHY:

Potvrzení koncilu dne 26. 1. 1564

Bula papeže Pia IV. *Benedictus Deus* ze dne 26. 1. 1564 o potvrzení obecného generálního tridentského sněmu

Bula papeže Pia IV. *Sicut ad sacrorum* ze dne 18. 7. 1564 o stanovení doby k zachování dekretů obecného generálního tridentského sněmu

Motu proprio papeže Pia IV. *Alias nos* ze dne 2. 8. 1564 o vyslání osmi kardinálů, kteří mají bdít nad dodržováním konstitucí a nařízení vydaných Piem IV. jakož i dekretů obecného a generálního tridentského koncilu

Bula papeže Pia IV. *Iniunctum nobis* ze dne 13. 11. 1564 o formě přísahy vyznání víry

Bula papeže Pia IV. *In principis apostolorum* ze dne 17. 2. 1565, kterou se odvolávají výsady, exempce, imunity, zmocnění, dispenze, konservatorie, indulty atd. na kterýchkoli místech a jakýmkoli osobám udělené v těch věcech, v kterých by odporovaly ustanovením a dekretům posvátného tridentského sněmu

Deset pravidel o zakázaných knihách, sepsaných Otcí vybranými tridentskou synodou a schválených papežem Piem IV.

Shrnutí

Abstract

Výkaz bibliografie

Jmenný rejstřík

Předmluva

kardinála Dominika Duky, OP, arcibiskupa pražského a primasa českého

Zasedání Tridentského koncilu v 16. století, které se nesmazatelným způsobem zapsalo do dějin římskokatolické církve a křesťanství vůbec, je nutné chápat v historickém kontextu. Můžeme konstatovat, že tento koncil patří k určitým formačním instrumentům novověku. Jeho vliv sahá přes všechny diskuze až do naší doby. Můžeme vysledovat dvě krajní stanoviska. Jednak stanovisko, které tento koncil odsuzuje jako protireformační, a to nejenom ze strany nekatolických církví. Často se setkáváme i v katolických publikacích s názorem, že tento koncil nasadil církvi pouta, a ta pak zkostnatěla a byla zachráněna až díky druhému vatikánskému koncilu. Na druhé straně je stanovisko rádoby adorátorů tridentského koncilu, kteří však vytrhují z kontextu nejenom věty či partie, které se nacházejí v dokumentech tohoto koncilu, ale především zápasí o revitalizaci tzv. tridentské liturgie. Proč jsem použil toto označení? Zcela vědomě, protože se vůbec nejedná o pochopení liturgie a tridentské už vůbec ne, neboť je uchopena v rigidním pojetí, jako kontestace proti liturgické reformě druhého vatikánskému koncilu. A to bez jakéhokoliv hlubšího pochopení, co je liturgie. Jde o určitý způsob anachronického vyvolávání do života, avšak není službou ani poctou tridentskému koncilu. Liturgie je živou součástí církve, její teologie a taky i církevní kultury. Nestačí tedy jenom vnější rámec a napodobování.

Tridentský koncil je odpovědí církve po objevení Nového světa. Námořní objevy, to neznamena jen Kolumbova cesta do Ameriky, resp. do „Indie“, kdy tyto námořní objevy zpochybnily dosavadní představy o světě, ale také předložily řadu nových otázek. Kolonisté se setkávají především v amazonském pralese s lidmi, s kterými není možné navázat kontakt, kteří žijí na úrovni mladší doby kamenné. To vyvolává řadu otázek pro misijní poslání, pastorační a dokonce i svátostný život. Je možné tyto lidi pokřtít? Jedná se opravdu o plnohodnotné potomky lidí? Tridentský koncil se proto tak závažně musel zabývat s důsledky bouřivé praxe a sporů o ní s teologií svátostí, hledat jejich autentické teologické odůvodnění spolu s argumentací z Písma. Na pomoc přichází i Guadalupská Panna Maria, která se ztotožní s indiánským obyvatelstvem jak podobou, tak také i poselstvím, které adresuje příslušníkům indiánského kmene, tedy místním obyvatelům. V tomto momentě se ovšem dostáváme ještě k řadě dalších otázek, které vystoupily na povrch. Otázka lidské svobody, úzce souvisí s diskuzí o svobodě lidské vůle, o právu na samostatnost, tedy o vlastní správu, nedotknutelnost hranic, ale především se jedná o lidskou důstojnost. Tridentský koncil není dílem jakýchsi školometů a od života odtržených mnichů a teologů. Rodí se v onom vrcholném vzepětí teologie, spolu s brilantním studiem biblistiky, kterému napomáhají konvertité z židovství a islámu, se znalostí hebrejštiny a semitských jazyků. Je to období, kterému těžko mohou konkurovat sedmnácté i osmnácté století. Salamanca se svojí redefinicí celého paradigmatu teologie úzce vycházející z metodologie filosofických disciplín je přítomna vlastně i na univerzitě dvacátého století. Přihlížení právě k těmto zdrojům, z kterých se rodil tridentský koncil, se nevymanili ani teologové druhého vatikánskému koncilu, kteří pochopitelně byli konfrontováni s novou a zcela jinou situací. Nelze však tvrdit, že bychom nemohli nalézat také i určité analogie. Pro českého čtenáře nebude nezajímavé, že tridentskému koncilu byl také předložen návrh na řešení české reformy, která rozdělila českou

církev do dvou skupin – „sub una specie“ a „sub utraque specie“, s dvěma konzistořemi, jednou při svatovítské katedrále a druhou při druhém pražském kostele, týnské mariánské svatyní na Staroměstském náměstí, tedy při typickém duchovním centru města Prahy. I zde můžeme vidět určitou analogii jako v historickém vývoji anglikánské církve v podobě tzv. High Church a Low Church. Byl to především císař Ferdinand I., který tuto problematiku shromáždil do spisu Liber reformationis. Jedním z hlavních podporovatelů tohoto úsilí se stal státní sekretář, synovec papežův, sv. Karel Boromejský. Muž, který se stal prototypem biskupské služby tridentské reformy. Začteme-li se do dekretů, které se týkají jak biskupů, tak podobně kněží, pak můžeme být udiveni, že jejich aktuálnost vůbec nezevšedněla. A to ještě nemáme před sebou kroniku tohoto koncilu přinášející řadu témat, která v bouři v nejistých válečných časech nebyla probrána či dokončena. Víme, že tridentský koncil se zabýval otázkou trvalé jáhenské služby, jako i otázkou platnosti manželství atakovaných nevěrou jednoho z partnerů, kdy východní církev dovoluje rozluky těchto manželství. Tridentský koncil tuto praxi neodsoudil, ale vzhledem k západní tradici nepřijal. Jednalo se také o diskuzi kritického znění evangelní pasáže.

Dovoďte mi, abych se vrátil k otázce liturgické reformy. V kontextu diskuze s protestantskými proudy o reálné a trvalé přítomnosti Krista v Eucharistii staví tridentská liturgie svatostánek s uchovávanou Eucharistií do středu návštěvníka kostela, jako Sacrosanctum Božího domu. Přesto ale je si tridentský koncil vědom původní symboliky oltáře, jako i katedry biskupa a nařizuje při pontifikálních, tedy biskupských mších v kostelích, aby Sanctissimum bylo umístěno na postranní oltář. Rovněž tak vyžaduje tridentský koncil, aby věřící viděli na děj probíhající u oltáře. Proto se objeví předpis o vybourání tzv. letnerů, tzn. zděných stěn, které oddělovaly presbytář od lodí, a horní část sloužila k četbě Písma a nahradila tak antický ambon. Zamýšlíme-li se nad pontifikální, biskupskou liturgií, pak vidíme tak doširoka otevřený přístup k inkulturaci doby, který by pro mnohé věřící i dnes byl téměř šokující. Chcete-li, celá liturgická móda se stává barokně současnou – krajky, výšivky, umělecko-krejčovské zpracování. Pokusme se přenést tento přístup do současnosti. Myslím, že reakce valné většiny věřících i samotných kněží by byla dostatečnou odpovědí na otázku, co byl, co znamenal pro dějiny církve tridentský koncil. Běžně se vžil technický termín o protireformním koncilu, či o protireformaci, jako reakci na protestantskou reformaci. Zde pro českého čtenáře je zapotřebí si uvědomit, že česká reforma, která se odehrávala v období 14. a 15. století, není identická s reformací luterskou a kalvínskou. O tom také svědčí i celkový vývoj, kdy část stoupenců utrakvismu splynula s církví reformovanou na tridentském koncilu a druhá část, především německy mluvící v našich zemích, se přiklonila k luteranismu. Reforma českých bratří v druhé generaci se přiblížila k teologickému chápání církve, které bylo vlastní kalvínské teologii. Chtěl bych upozornit, že aplikovat tato historická dělení na život v současných církvích by bylo neadekvátní, protože prošly dalším vývojem, který však nesouvisí s otázkou tridentského koncilu. K tomuto rozštěpení západního křesťanství nedošlo jenom z důvodu nových objevů a setkání s Novým světem. Evropa šestnáctého století dozrává jak v oblasti humanitních, tak i přírodních věd. Ty spolu s nástupem nových technologií vyvolaly krizi dosavadní „scholastické jistoty“, která vyrůstala z autority antické vzdělanosti a kultury akceptované v průběhu staletí jak antickou církví, tak příklonem k Aristelovi ve 14. stol., kdy tento příklon pomohl vytvořit samostatnou křesťanskou Západní civilizaci, kterou symbolizují katedrály a univerzity. Přesto ve studiu nehraje prvořadou úlohu laboratoř, ale studium pramenů, literatury, knihy. Můžeme říci, že člověk šestnáctého století se ocitl v podobné situaci jako my na přelomu dvacátého a jedenadvacátého století, které nazýváme postmodernou a klademe si otázku o pravdivosti a jistotě našeho poznání. Evropa šestnáctého století se intelektuálně a tedy i církevně rozdělila. Salamanca i Sorbona neztrácejí kontinuitu, a diskontinuitu nového

vývoje překonávají se všemi průvodními jevy. Naproti tomu zaalpský sever s Dr. Martinem Lutherem ztratil důvěru v možnost pravdivého poznání a jistoty lidského intelektu. Je to ona velká diskuze o člověku, o jeho přirozenosti, kdy se tridentský koncil staví proti definici, že člověk se stal bytostí totálně korumpovanou (*Natura humana totaliter corrupta*). Přesto připouští ono oslabení a odvolává se na výklad sv. Tomáše Akvinského, který shrnuje diskusi, která byla započata již v antické církvi, do tzv. čtyř ran, které oslabují lidskou přirozenost. Zůstává ale schopnost spolupráce člověka s Bohem a tedy i schopnost poznání pravdy o Bohu, což je klíčová otázka pravdivosti poznání. Chápání víry jako temného skoku nese v sobě, jak ukazuje historie, nebezpečí fundamentalismu, někdy i fanatismu. Ano, v této době, jak se bude zdát zcela neuvěřitelné, objeví se čarodějnické procesy, hrozba inkvizice, jakou neznal středověk a kterou nepřipustila křesťanská antika. Černého Petra čarodějnických procesů nemůžeme vložit jenom do rukou jižní Evropy. Byla to především zaalpská Evropa (s posledním čarodějnickým procesem v USA), což je svědectví tohoto vážného zápasu. Jenom pravdivé a poctivé studium nás přivede k tomu, abychom neosočovali minulost, ale zpytovali dobu moderní i postmoderní s inkvizičními procesy pod hákovým křížem, či pěticípu rudou hvězdou. Tedy témata tridentského koncilu, to není jakási mrtvola, či nalezená kostra, nad kterou můžeme mávnout rukou a vyslovovat ukvapené a tedy i nedomyšlené soudy a odsudky. Tridentský koncil vždy zůstane inspirací, pramenem, který obohacuje církve i v době druhého vatikánského koncilu, v plné kontinuitě. Vyvolávání diskontinuity je zásadním nepochopením nejen samotného tridentského koncilu, ale celých dějin církve, dějin teologie, jakož i nepochopení kontinuity naší kultury a civilizace.

Jsem nesmírně vděčný Prof. Ignáci Antonínu Hrdinovi OPraem. za jeho zasloužilou a úctu vzbuzující práci, kterou je bilingvální vydání dokumentů tridentského koncilu a navazuje tak na práci Teologické fakulty Jihočeské Univerzity, kterou prezentovala v nakladatelství Krystal OP. Jako první z řady vyšel překlad dokumentů prvního vatikánského koncilu a věřím, že v této práci bude pokračováno. Také bych považoval za vhodné, aby i dokumenty tridentského koncilu vyšly v této řadě s podporou ČBK.

Kardinál Dominik Duka, OP

Úvod překladatele

Lecturis saludem!

Dokumenty tridentského sněmu jsem překládal z latinského textu, reprodukováného v latinsko-německém vydání nálezů tridentského a prvního vatikánského sněmu, pořízeného pasovským katedrálním kanovníkem Františkem Petzem *Des ökumenischen Concils von Trient Canonen und Decrete in neuer deutscher Uebersetzung... Mit einem Anhang: Die dogmatischen Constitutionen des Vatikanischen Concils und die neueren päpstlichen Entscheidungen*, Passau 1877.¹ Od tohoto vynikajícího překladatele a editora jsem převzal i nadpisy či anotace jednotlivých dekretů, jejich hlav apod., uvedené kurzívou pod úředním názvem. Naproti tomu Petzem zpracovaný poznámkový aparát k textům předkládané vydání neobsahuje. Mnou uvedený poznámkový aparát se omezuje jen na některé dnes neznámé nebo jen málo známé výrazy, ať už jsou překládány (např. „Vatablova Bible“) či nikoli (např. *mare magnum*, *montes pietatis* apod.), nebo na upozornění na chyby v latinském textu. A z tohoto posledně jmenovaného důvodu jsem originální text v Petzovi častěji porovnával s latinským textem uvedeným v dalších dvou vydáních tridentských dokumentů: *Des hochheiligen, ökumenischen und allgemeinen Concils von Trient Canones und Beschlüsse, nebst den darauf bezüglichen päpstlichen Bullen und Verordnungen und einem vollständigen Inhaltsverzeichnis*, Bielefeld 1868 (s překladem cášského kanovníka Dr. Wilhelma Schmetse) a *Canones et Decreta Sacrosancti oecumenici Concilii Tridentini sub Paulo III. et Julio III. et Pio IV. Pontificibus Maximis cum Appendice Theologiae candidatis perutili*, Torino 1900. V případě nejasného originálu jsem bral v úvahu i oba německé překlady, tedy kvalitní překlad Petzův a místy i poněkud „otrocký“ překlad Wilhelma Schmetse (naproti tomu pasovské vydání obsahuje v latinském textu dosti tiskových chyb, na něž upozorňuji v poznámkovém aparátu). Pouze při nečetných (celkem čtyřech) pochybnostech o smyslu latinského textu, shodně reprodukováného ve výše uvedených vydáních, jsem za arbitra bral Alberigovu edici koncilových dokumentů (Giuseppe Alberigo et al., *Conciliorum oecumenicorum decreta*, Bologna 1973).

Přeloženy jsou nejen vlastní koncilové dokumenty, ale i pět souvisejících zákonů papeže Pia IV. z let 1564 – 1565 a „cenzurní dekalog“, zpracovaný na základě požadavků koncilu.

Snažil jsem se o pokud možno doslovný překlad, aby tak zejména právní normy koncilových dokumentů byly reprodukovány co nejvěrněji, čímž ovšem na druhé straně trpí estetická stránka překladu – ale ta na textu není tím hlavním. Rovněž jsem se nevyhýbal počestění latinských slov, místo abych za každou cenu hledal český ekvivalent. Někdy to ani nešlo (např. trest suspense nelze přeložit jako trest „pozastavení“), někdy by to nebylo vhodné (tak např. výraz *familiares* by vždycky nevystihoval překlad „služebnictvo“). Stejně tak jsem se nevyhýbal některým archaismům, kam dnes patří i přechodníky – vždyť jde o text ze 16. století. Také dlouhá souvětí jsem mnohdy ponechal v původní podobě a „nesekal“ jsem je na souvětí či dokonce jednoduché věty, jak je to dnes obvyklé. Vložené věty jsem někdy dával do kulatých závorek; naproti tomu v hranatých závorkách jsou (třebaže ne důsledně) výrazy uvedené navíc v českém překladu pro lepší pochopení textu.

¹ Petz ovšem neuvádí, z jakého vydání koncilové dokumenty překládal. Snad šlo o některé kolínské vydání Jana Gallemtarta, jež Petz v předmluvě zmiňuje, ačkoli v té době (1876) již spatřilo světlo světa vynikající vydání Richterovo a Schulteovo *Canones et decreta Concilii Tridentini* (Lipsko 1853).

Nesnažil jsem se vždy ani o sjednocení právní terminologie – nečinil tak ostatně ani sám sněm, když i pro sebe užívá někdy označení *tridentinum concilium*, někdy *tridentina synodus* atd.

Originální latinský text je paralelně s českým překladem uváděn u všech meritorních koncilových textů i souvisejících papežských bul, nikoli však u nadpisů zasedání a dalších inskripcí či anotací apod., jež stejně nejsou součástí původních koncilních textů. Členění na odstavce je prací překladatele, aby bylo možno lépe porovnávat v juxtapozici uvedené texty latinský a český. Původní text ostatně žádné odstavce neobsahoval – to tehdy nebylo zvykem.

Z pohledu českých právních dějin stojí za zmínku, že údajné nedodržování některých nařízení tridentského koncilu bylo součástí trestní žaloby pro kacířství, která byla v období barokního absolutismu zcela ojedinělým způsobem vznesena proti jednomu z tehdejších významných českých šlechticů – říšskému hraběti Františku Antonínu Šporkovi (1662 – 1738).²

Za laskavou kontrolu přepisu latinského textu i českého překladu a za upozornění na četné chyby vděčím své milé kolegyni z Katedry biblických věd – oddělení starých jazyků Katolické teologické fakulty UK paní PhDr. Markétě Koronthályové.

Za cenné připomínky i za redakční posouzení děkuji recenzentům doc. PhDr. Petru Kubínovi, Ph.D. z Ústavu dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a prof. JUDr. Ladislavu Vojáčkovi, CSc., vedoucímu Katedry právních dějin na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

Za laskavou konzultaci při překladu i za jinou odbornou či technickou pomoc při práci na této publikaci jsem dále zavázán (abecedně) Evě Doubkové, Marii Horáčkové, JUDr. Vilému Knollovi Ph.D., Mgr. et Mgr. Hedvice Kuchařové Ph.D., Gabrielu Seidlovi, Mgr. et Mgr. Gejzovi Evermodu Šidlovskému Dr.H.E., O.Praem., PhDr. Josefu Šimandlovi a Mgr. et Mgr. Renátě Vokrojové.

Konečně za slova předmluvy s úctou děkuji svému diecéznímu biskupovi, zemskému primasovi a pražskému arcibiskupovi, kardinálu Dominiku Dukovi OP.

Jeho předchůdce na svatovojtěšském stolci, desátý pražský arcibiskup Zbyněk Berka z Dubé a Lipé (1593 – 1606), v předmluvě k vydání dokumentů pražské arcidiecézní synody konané roku 1605 povzbuzuje duchovní své diecéze, „ut ejus quoque [Tridentini] Concilii librum assidue in manibus habeatis, ejus Decreta, & Constitutiones singulatim ac diligenter examinatis, eaque ut vestrarum omnium actionum norma, & regula sint, procuretis: nunquam enim errabitis, si vitam vestram ad sanctissimas illius Concilii leges, & praescriptiones direxeritis.“³ Tento překlad chce k vyplnění tohoto jeho přání i k užítku církve v Čechách a na

² K podrobnostem viz HRDINA, Ignác Antonín, KUCHAROVÁ, Hedvika, *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně historickém a teologickém kontextu*, Ostrava 2011.

³ „...abyste rovněž knihu tohoto [tridentského] koncilu neustále měli po ruce a podrobně a pilně zkoumali její dekreta a konstituce; a abyste se snažili, aby byly normou a pravidlem veškeré vaší činnosti. Nikdy totiž nepochybíte, budete-li svůj život řídit podle zákonů a předpisů onoho posvátného koncilu“ (*Synodus Archiepiscopalis Pragensis habita ab Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino Sbigneo Berka, Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopo Pragensi, Principe, Legato nato &c. Anno a Christi nativitate M. D. C. V. in festo S. Wenceslai Principis Martyris, ac Patroni Regni, nunc vero adnexis Statutis Provincialibus Ernesti Archiepiscopi Primi Pragensis. Cum novo et locupletissimo indice. Reimpressa Pragae in Aula Regia apud Jacobum Schweiger Archiepiscopalem Typographum MDCCLXII.*).

Moravě skromným dílem přispět. A těm, kterých se to týká, přeji při řešení problémů naší doby stejnou odvahu a moudrost, jakou tak výborně osvědčili koncilní Otcové v Tridentu, když reagovali na problémy své doby.

Ignác Antonín Hrdina, O.Praem.

Praha, červen 2014

1. zasedání
 posvátného všeobecného a generálního
TRIDENTSKÉHO KONCILU
za papeže Pavla III.
 konané 13. dne měsíce prosince
 léta Páně 1545

DEKRET
o zahájení koncilu

Placete vobis, ad laudem, et gloriam sanctae, et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum et exaltationem fidei et religionis christianae, ad extirpationem haeresum, ad pacem et unionem ecclesiae, ad reformationem cleri et populi christiani, ad depressionem et extinctionem hostium christiani nominis, decernere et declarare, sacrum tridentinum et generale Concilium incipere, et incaeptum esse?

Responderunt, placet.

Indictio futurae sessionis

Et cum proxima sit celebritas nativitatis Domini nostri Iesu Christi, et subsequantur aliae festivitates labentis, et incipientis anni; placete vobis, primam futuram sessionem habendam esse die Iovis post Epiphaniam, quae erit septima mensis Ian. anno Domini MDXLVI?

Responderunt, placet.

Chcete k chvále a slávě svaté a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Ducha svatého, ke vrůstu a povznesení víry a křesťanského náboženství, k vykořenění bludů, k pokoji a jednotě církve, k obnově duchovenstva i křesťanského lidu, k potlačení a zničení nepřátel křesťanstva rozhodnout a prohlásit, že posvátný tridentský a všeobecný sněm začíná, a již začal?

Odpověděli: Chceme.

Oznámení příštího zasedání

A jelikož se blíží svátky narození našeho Pána Ježíše Krista a budou následovat jiné svátky tohoto a příštího roku, souhlasíte s tím, aby se první příští zasedání konalo ve čtvrtek po Zjevení Páně, to jest sedmého dne měsíce ledna, léta Páně 1546?

Odpověděli: Souhlasíme.

2. zasedání

konané 7. dne měsíce ledna 1546

DEKRET

o pobytu na koncilu a o všem, co je třeba zachovávat

Sacrosancta tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea praesidentibus eisdem tribus apostolicae sedis legatis agnoscens cum beato Iacobo apostolo, quod omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum, qui iis, qui postulant a se sapientiam, dat omnibus affluenter, et non improperat eis; et simul sciens, quod initium sapientiae est timor Domini, statuit, et decrevit, omnes, et singulos Christifideles, in civitate tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, ut se a malis, et peccatis hactenus commissis emendare, ac de cetero in timore Domini ambulare, et desideria carnis non perficere, orationibus instare, saepius confiteri, Eucharistiae sacramentum sumere, ecclesias frequentare, praecepta denique dominica, quantum quisquam poterit, adimplere; necnon quotidie pro pace principum christianorum, et unitate ecclesiae privatim orare velint: episcopos vero, et quoscumque alios, in ordine sacerdotali constitutos, oecumenicum concilium in hac civitate concelebrantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, et preces offerre, sacrificium missae, quolibet saltem die dominico, in quo Deus lucem condidit, et a mortuis resurrexit, ac Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus per apostolos praecipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro sanctissimo domino nostro papa, pro imperatore, pro regibus, et ceteris, qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus: ut quietam, et tranquillam vitam agamus, pace fruamur, et fidei incrementum videamus.

Praeterea hortatur, ut ieiunent saltem singulis sextis feriis in memoriam passionis Domini, et eleemosinas pauperibus erogent: in ecclesia autem cathedrali singulis quintis feriis celebretur

Posvátná tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém pod předsednictvím tří legátů Apoštolského stolce, vychází spolu se svatým apoštolem Jakubem z přesvědčení, že každé dobro a každý dobrý dar pochází shůry a sestupuje od Otce světel, který bohatě dává těm, kteří si od něj vyprošují moudrost, a to rád a bez výčitek. Současně si je vědoma toho, že počátkem moudrosti je bázeň před Bohem. Proto stanočila a rozhodla povzbudit a také povzbuzuje všechny a jednotlivé křesťany shromážděné v Tridentu, aby se polepšili od zla a hříchů doposud spáchaných, a následně kráčeli v bázni Boží, nepoddávali se žádostem těla, prodlévali na modlitbách, častěji se zpovídali, přijímali svátost eucharistie, navštěvovali kostely a, nakolik kdo bude moci, naplňovali příkázání Páně. Stejně tak aby se denně rádi soukromě modlili za pokoj křesťanských knížat a jednotu církve. Biskupy pak a všechny ostatní, kteří jsou kněžského stavu a společně slaví všeobecný sněm v tomto městě, [posvátná synoda] vybízí, aby vytrvale dleli na Božích chválách, aby přinášeli oběti, chvály a prosby, aby usilovali přinášet mešní oběť alespoň v den Páně, v němž Bůh stvořil světlo a vstal z mrtvých a rozlil Ducha svatého na apoštoly, činíce tak to, co týž Duch svatý skrze apoštoly přikázal, totiž prosby, modlitby, žádosti a díky učinění za našeho přesvatého pana papeže, za císaře, za krále a ostatní vznešené osoby a za všechny lidi, abychom vedli pokojný a klidný život, těšili se pokoji a dočkali se rozkvetu víry.

Mimo to vybízí, aby se postili alespoň o jednotlivých pátcích na památku utrpení Páně, a chudákům aby dávali almužny. V katedrálním kostele nechť je pak každý

missa de Spiritu sancto, cum litanii, et aliis orationibus ad hoc institutis: in aliis vero ecclesiis eadem die dicantur ad minus litaniae et orationes: tempore autem, quo sacra peraguntur, collocationes, et confabulationes non fiant: sed ore, et animo celebranti assistatur.

Et quoniam oportet episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suae bene praepositos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet in mensa servet sobrietatem, moderationemque ciborum: deinde, cum in loco saepe otiosi sermones oriri soleant, ut in ipsorum episcoporum mensis divinarum scripturarum lectio admisceatur: familiares vero suos unusquisque instruat et erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii, et voluptatum amatores; vitia demum fugiant, et virtutes amplectantur, et in vestitu, et cultu, et omnibus actibus honestatem praeseferant, sicut decet ministros ministrorum Dei.

Ad haec, cum huius sacrosancti concilii praecipua cura, sollicitudo, et intentio sit, ut, propulsatis haeresum tenebris, quae per tot annos operuerunt terram, catholicae veritatis lux, Iesu Christo, qui vera lux est, annuente, candor, puritasque refulgeat; et ea, quae reformatione egent, reformentur; ipsa synodus hortatur omnes catholicos hic congregatos, et congregandos, atque eos praesertim, qui sacrarum litterarum peritiam habent, ut sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum viis, et modis ipsius synodi intentio dirigi, et optatum effectum sortiri possit; quo maturius, et consultius damnari damnanda, et probanda probari queant: ut per totum orbem omnes uno ore, et eadem fidei confessione glorificent Deum, et Patrem Domini nostri Iesu Christi.

In sententiis vero dicendis, iuxta toletani concilii statutum, in loco benedictionis consentibus Domini sacerdotibus, nullus debeat aut immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus

čtvrtek sloužena mše o Duchu svatém spolu s litaniami a dalšími modlitbami k tomu určenými. V ostatních kostelích ať se pak týž den recitují alespoň litanie a modlitby. A v době, kdy se slouží bohoslužby, nechť se nekonají rozhovory a tlachání, nýbrž ať jsou [věřící] spojeni s celebrujícím knězem jak ústy, tak duchem.

A protože je zapotřebí, aby biskupové byli „bezúhonní, střízliví, čistí a dobře stojící v čele svého domu“, vyzývá [posvátná synoda] také, aby především každý z nich u stolu zachovával střízlivost a střídmost v pokrmech. Dále, protože na takovém místě je zvykem často vést prázdné řeči, aby se u stolů oněch biskupů spojovalo jídlo se čtením svatých Písem. A své služebníky ať každý z nich vychovává a vede k tomu, aby nebyli svárliví, opilí, nestydatí, žádostiví, povýšení, rouhaví a milovníky rozkoší. Konečně ať se vyhýbají neřestem a oddávají se ctnostem, a jak co do oděvu, tak chování, a při veškerém jednání ať vykazují počestnost, jak se to sluší na služebníky služebníků Božích.

Protože hlavní péče, starost a úmysl tohoto posvátného sněmu spočívá v tom, aby byly zahnány temnoty bludu, jež po tolik let zahalovaly zemi, a aby zazářilo světlo, jas a čistota katolické pravdy, jak si to přál Ježíš Kristus, který je pravé světlo; a aby se obnovilo to, co obnovy potřebuje, sama synoda povzbuzuje všechny katolíky, kteří zde jsou nebo budou shromážděni, a zvláště ty, kteří mají znalost posvátných Písem, aby zbožným rozjímáním sami u sebe uvažovali, jakými nejspíše cestami a způsoby by se měl usměřovat záměr synody, aby dosáhl vytoženého cíle; jak by mohlo být zraleji a odborněji zavrhnuto to, co je zavržení hodné, a schváleno to, co si schválení zaslouží, aby po celém světě všichni jedněmi ústy a jedním vyznáním víry oslavovali Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista.

Podle rozhodnutí toledského sněmu při pronášení svého mínění nesmí nikdo na posvěceném místě, kde se shromáždili kněží Páně, neslušně vykřikovat nebo pobuřovat.

perturbare; nullis etiam falsis, vanisve, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed, quidquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectatur.

Insuper ipsa sacra synodus statuit, ac decrevit, quod, si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere, et sententiam, etiam sub verbo, *placet*, proferre, congregationibus interesse, et alios quoscumque actus ferre, concilio durante, nulli propterea praeiudicium generetur, nullique novum jus acquiratur.

Deinde indicta fuit futura sessio ad diem Iovis, quartam mensis februarii proxime venturi.

Nikdo také nesmí předesílat nic lživého či jalového, nebo se oddávat tvrdošijným hádkám, nýbrž vše, co má být řečeno, ať je tak mírněno co nejlaskavějším pronesením slov, aby ani posluchači nebyli uráženi, ani jasnost správného úsudku aby nebyla ničena zmateným duchem.

Nadto sama posvátná synoda stanovila a rozhodla, že pokud by se stalo, že někteří [z účastníků] by neseděli na svém místě a neodevzdali svůj hlas (ani slovem *placet*), neúčastnili se zasedání a po dobu koncilu nekonali žádné jiné úkony, nemá být kvůli tomu nikdo posuzován podjatě, ani nezískává [nějaké] nové právo.

Následně bylo stanoveno budoucí zasedání na čtvrtek, čtvrtého dne nejbližší následujícího měsíce února.

3. zasedání

konané 4. dne měsíce února 1546

DEKRET o vyznání víry

In nomine sanctae, et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti.

Haec sacrosancta, oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea praesidentibus eisdem tribus apostolicae sedis legatis, magnitudinem rerum tractandarum considerans, praesertim earum, quae duobus illis capitibus, de extirpandis haeresibus, et moribus reformandis, continentur, quorum causa praecipue est congregata; agnoscens autem cum apostolo, non esse sibi colluctationem adversus carnem, et sanguinem, sed adversus spirituales nequitas in caelestibus, cum eodem omnes, et singulos in primis hortatur, ut confortentur in Domino, et in potentia virtutis eius, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea extinguere, atque galeam spei salutis accipiant, cum gladio spiritus, quod est verbum Dei.

Itaque, ut haec pia eius sollicitudo principium, et progressum suum per Dei gratiam habeant, ante omnia statuit, et decernit, praemittendam esse confessionem fidei, patrum exempla in hoc secuta, qui sacratoribus conciliis hoc scutum contra omnes haereses, in principio suarum actionum opponere consueverunt: quo solo aliquando et infideles ad fidem traxerunt, haereticos expugnarunt, et fideles confirmarunt. Quare symbolum fidei, quo sancta romana ecclesia utitur, tanquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum, et unicum, contra quod portae inferi nunquam praevalerunt, totidem verbis, quibus in omnibus ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit; quod quidem eiusmodi est:

„Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem caeli, et terrae, visibilium omnium, et

Ve jménu svaté a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Ducha svatého.

Tato posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví tří legátů Apoštolského stolce, uvažujíc o závažnosti projednávaných věcí, zvláště těch, které jsou obsaženy v oněch dvou kapitolách o vykořenění bludů a obnově mravů, kvůli nimž se především shromáždila, uznávajíc však s apoštolem, že nebojuje proti tělu a krvi, nýbrž proti nepravostem zlého ducha v ovzduší, především všechny povzbuzuje, aby se utvrdili v Pánu a v síle jeho moci; ve všem aby si brali štít víry, s nímž mohou přemoci všechny ohnivé zbraně zlovolného nepřítel, a také aby si vzali přílbu naděje na spásu spolu s duchovním mečem, jímž je Boží slovo.

Proto, aby toto její zbožné úsilí mělo svůj počátek i pokrok skrze Boží milost, především stanovila a rozhodla, že má předcházet vyznání víry, následujíc v tom příklady Otců, kteří byli zvyklí na posvátnějších sněmech postavit na počátku jejich jednání tento štít proti všem bludům. Přitom jím samým častěji i přitáhli nevěřící k víře, porazili bludaře i posílili věřící. Proto rozhodla, že vyznání víry, jehož svatá římská církev užívá jako počátku, v němž se všichni vyznavači křesťanské víry nutně scházejí, a jako pevného a jediného základu, jež brány pekelné nikdy nepřemohou, bude složeno týmiž slovy, jimiž se vyznává ve všech kostelích; a to je následující:

„Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho

invisibilem; et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula; Deum de deo, lumen de lumine, Deum verum de deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de caelis, et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est: crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, et sepultus est: et resurrexit tertia die secundum scripturas, et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris, et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos, et mortuos; cuius regni non erit finis: et in Spiritum sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit; qui cum Patre, et Filio simul adoratur, et conglorificatur; qui locutus est per prophetas: et unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum: et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.“

viditelného i neviditelného. Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky. Bůh z Boha, Světlo ze světla, pravý Bůh z pravého Boha. Zrozený, ne stvořený, jedné podstaty s Otcem, skrze něho všechno je stvořeno. On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebe. Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem. Byl za nás ukřižován, za dnů Pontia Piláta byl umučen a pohřben. Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma. Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce a znovu přijde ve slávě soudit živé i mrtvé, a jeho království bude bez konce. Věřím v Ducha svatého, Pána a dárce života, který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován, a mluvil ústy proroků. Věřím v jednu svatou, všeobecnou apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů. Očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.“

Oznámení příštího zasedání

Eadem sacrosancta oecumenica, et generalis synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea praesidentibus eisdem tribus apostolicae sedis legatis, intelligens multos praelatos ex diversis partibus accinctos esse itineri, nonnullos etiam in via esse, quo huc veniant; cogitansque, omnia ab ipsa sacra synodo decemenda eo maioris apud omnes existimationis, et honoris videri posse, quo maiori fuerint, et pleniori patrum consilio, et praesentia sancita, et corroborata; statuit et decrevit, futuram sessionem post praesentem celebrandam esse die Iovis, quae subsequetur dominicam *laetare*, proxime futuram: interim tamen non differri discussionem, et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda, et examinanda videbuntur.

Táž posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví tří legátů Apoštolského stolce, vědouc, že mnozí preláti z různých končin se chystají na cestu a někteří také už na cestě jsou, aby sem dorazili, a majíc za to, že vše to, co má rozhodnout sama posvátná synoda, budou všichni považovat za věc tím větší důležitosti a cti, čím větším počtem a radou Otců to bude rozhodnuto a potvrzeno, proto stanovila a rozhodla, že příští zasedání se bude konat ve čtvrtek, který bude následovat po neděli *Laetare*, nejbližší budoucí. Mezi tím však nemá být odkládána diskuse a přezkoumání těch věcí, o nichž se bude zdát, že je bude muset prodiskutovat a přezkoumat sama synoda.

4. zasedání

konané 8. dne měsíce dubna 1546

DEKRET

o kanonických spisech

Sacrosancta, oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem tribus apostolicae sedis legatis, hoc sibi perpetuo ante oculos proponens, ut, sublatis erroribus, puritas ipsa evangelii in ecclesia conservetur; quod promissum ante per prophetas in scripturis sanctis, dominus noster Iesus Christus, Dei filius, proprio ore primum promulgavit, deinde per suos apostolos, tanquam fontem, et omnis salutaris veritatis, et morum disciplinae, omni creaturae praedicari iussit; perspicuensque hanc veritatem, et disciplinam contineri in libris scriptis, et sine scripto traditionibus, quae ab ipsius Christi ore ab apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditae, ad nos usque pervenerunt; orthodoxorum patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris, quam novi testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel oretenus a Christo, vel a Spiritu sancto dictatas, et continua successione in ecclesia catholica conservatas, pari pietatis affectu, ac reverentia suscipit, et veneratur. Sacrorum vero librorum indicem huic decreto adscribendum censuit, ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sunt, qui ab ipsa synodo suscipiuntur.

Sunt vero infrascripti. Testamenti veteris, quinque Moysi, id est Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Josue, Iudicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdrae primus, et secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Iudith, Hester, Iob, Psalterium davidicum centum quinquaginta psalmodum, Parabola, Ecclesiastes, Canticum canticorum: Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Ieremias cum Baruch,

Posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví tří legátů Apoštolského stolce, má vždy před očima cíl, aby byly odstraněny bludy a aby v církvi byla zachována sama čistota evangelia; tento příslib dříve daný skrze proroky v Písmu svatém, náš Pán Ježíš Kristus, Boží syn, nejprve vlastními ústy vyhlásil a poté skrze své apoštoly jako pramen jak veškeré spasitelné pravdy, tak mravních pravidel rozkázal hlásat všemu stvoření: protože [posvátná synoda] shledává, že tato pravda a toto mravní učení je obsaženo v psaných knihách a v nepsané tradici, kterou apoštolové přijali ze samotných úst Kristových nebo která pocházejí pod vlivem Ducha svatého od samých apoštolů a jakoby z ruky do ruky byla předávána až k nám, proto, následujíc příkladu pravo věrných Otců, s toužou vnitřní zbožností a úctou přijímá a ctí všechny knihy jak Starého, tak Nového zákona, protože u obou je původcem Bůh, jakož i samy tradice přináležející jak k víře, tak k mravům jako to, co pochází z úst Kristových nebo z vnuknutí Ducha svatého a co je v katolické církvi v nepřerušném sledu uchováváno. Uznala proto za dobré připojit k tomuto dekretu seznam, aby nikdo nemohl pochybovat, co je to za knihy, které sama synoda přijala.

Jde o následující knihy: ze Starého zákona pět Mojžíšových, to jest Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Josue, Soudců, Rút, čtyři knihy Královské, dvě knihy Kronik, Esdráš první a druhý, který se nazývá Nehemiáš, Tobiáš, Judit, Ester, Job, davidovský Žaltář o sto padesáti Žalmech, Přísloví, Kazatel, Píseň písní, Moudrost, Sirachovec, Izaiáš, Jeremiáš s Baruchem,

Ezechiel, Daniel, duodecim propehtae minores, id est, Osea, Joel, Amos, Abdias, Ionas, Michaeas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggaeus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus et secundus.

Testamenti novi: quatuor evangelia, secundum Matthaeum, Marcum, Lucam, et Ioannem; actus apostolorum a Luca evangelista conscripti: quatuordecim epistolae Pauli apostoli, ad Romanos, duae ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duae ad Thessalonicenses, duae ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebraeos: Petri apostoli duae, Ioannis apostoli tres, Iacobi apostoli una, Iudae apostoli una, et apocalypsis Ioannis apostoli.

Si qui autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in ecclesia catholica legi consueverunt, et in veteri vulgata latina editione habentur, pro sacris, et canonicis non susceperit; et traditiones praedictas sciens et prudens contempserit; anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine et via, ipsa synodus, post iactum fidei confessionis fundamentum, ac praesidiis in confirmandis dogmatibus, et instaurandis in ecclesia moribus sit usura.

Ezechiel, Daniel, Dvanáct malých proroků, to jest Oseáš, Joel, Amos, Abdiáš, Jonáš, Micheáš, Nahum, Habakuk, Sofoniáš, Aggeus, Zachariáš, Malachiáš, dvě knihy Makabejské, první a druhá.

Z Nového zákona: čtyři evangelia podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana; Skutky apoštolů, sepsané evangelistou Lukášem. Čtrnáct epištol svatého apoštola Pavla: k Římanům, dvě ke Korint'anům, ke Galat'anům, k Efesanům, k Filipanům, ke Kolosanům, dvě k Soluňanům, dvě k Timoteovi, k Titovi, k Filemonovi a k Židům; dvě od apoštola Petra, tři od apoštola Jana, jedna od apoštola Jakuba, jedna od apoštola Judy a Zjevení apoštola Jana.

Kdo by však nepřijímal všechny tyto knihy se všemi jejich částmi, tak jak bylo zvykem číst je v katolické církvi a jak se vyskytují ve vydání staré latinské Vulgáty, jako posvátné a kanonické, a uvedenými tradicemi by vědomě a s rozmyslem opovrhoval, ten nechť je vyobcován.⁴ Proto ať všichni pochopí, jakým pořádkem a jakou cestou sama synoda po stanovených základech vyznání víry hodlá postupovat, a zvláště kterých svědectví a pomůcek chce užívat při stvrzování dogmat a upevňování mravů v církvi.

DEKRET

o vydávání a užívání posvátných knih

Insuper eadem sacrosancta synodus, non parum utilitatis accedere posse ecclesiae Dei, si ex omnibus latinis editionibus, quae circumferuntur, sacrorum librorum, quoniam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit, et declarat, ut haec ipsa vetus, et vulgata editio, quae longo tot saeculorum usu in ipsa ecclesia probata est, in

Nadto táž posvátná synoda pozoruje, že by mohlo být Boží církvi k nemalému užitku, pokud by ze všech latinských vydání posvátných knih, které kolují, některé byly uznány za autentické. Proto stanoví a prohlašuje, že toto staré a obecně rozšířené vydání, které je osvědčeno mnohasetletým

⁴ Zde i na dalších místech překládám výraz *anathema sit* jako „buď vyobcován“ (totiž ze společenství církve), nikoli (jak bývalo obvyklé) „buď proklet“, aby to nebudilo mylný dojem, že exkomunikovaný – a o toho se jedná – byl touto formulí vydán prokletí či věčnému zavržení.

publicis lectionibus, disputationibus, praedicationibus, et expositionibus pro authentica habeatur; et ut nemo illam reiicere, quovis praetextu audeat, vel praesumat.

Praeterea, ad coercenda petulantia ingenia, decernit, ut nemo, suae prudentiae innixus, in rebus fidei, et morum ad aedificationem doctrinae christianae pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, et tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, et interpretatione scripturarum sanctarum, aut etiam contra unanimum consensum patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat; etiamsi huiusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendae forent. Qui contravenerint, per ordinarios declarentur, et poenis a iure statutis puniantur.

Sed et impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere volens, qui iam sine modo, hoc est, putantes sibi licere, quidquid libet, sine licentia superiorum ecclesiasticorum, ipsos sacrae scripturae libros, et super illis annotationes, et expositiones quorumlibet indifferenter, saepe tacito, saepe etiam ementito praelo, et, quod gravius est, sine nomine auctoris imprimunt; alibi etiam impressos libros huiusmodi temere venales habent; decernit, et statuit, ut posthac sacra scriptura, potissimum vero haec ipsa vetus, et vulgata editio, quam emendatissime imprimatur: nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quovis libros de rebus sacris sine nomine auctoris: neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati, probatique fuerint ab ordinario, sub poena anathematis, et pecuniae in canone consilii novissimi lateranensis apposita. Et, si regulares fuerint, ultra examinationem et probationem huiusmodi, licentiam quoque a suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum.

užíváním v této církvi samé, má být při veřejných čteních, disputacích, kázáních a výkladech pokládáno za autentické; a aby se nikdo neopovažoval a nedovolil si pod jakoukoli záminkou je odmítat.

Kromě toho, aby se omezila všetečnost myslí, rozhoduje, že se nikdo nesmí odvážit, opíraje se jen o svůj názor, ve věcech víry a mravů přináležících k rozvoji křesťanského učení překrucovat svatá Písma ke svému účelu a vykládat je v rozporu s oním smyslem, který držela a drží svatá Matka církve, jíž přísluší rozhodovat o pravém smyslu a výkladu posvátných spisů, nebo v rozporu s jednomyslným souhlasem Otců, a to ani tehdy, pokud by takovéto výklady nikdy nebyly zveřejněny. Ti, kdo by se tomu protivili, mají být ze strany ordinářů⁵ vyhlášeni a potrestáni tresty stanovenými v právu.

Avšak také tiskařům, kteří bez omezení, to jest domnívajíce se, že je jim dovoleno bez souhlasu církevních představených tisknout samy knihy svatých Písem a k nim přidávat poznámky a výklady bez rozdílu od kohokoli, často bez údaje o tiskaři nebo se smyšleným údajem a, což je ještě horší, bez jména autora, když někde také tiskaři takovéto vytištěné knihy opovážlivě nabízejí k prodeji, chce [posvátná synoda] v této záležitosti jak se sluší vymezit způsob jednání. Proto rozhoduje a stanovuje, že do budoucna má být svaté Písmo, a obzvláště ono staré a obecné vydání, tištěno co nejpečlivěji opravené, a že nikomu není dovoleno tisknout nebo dát vytisknout jakékoli knihy o posvátných věcech bez uvedení jména autora; ani je do budoucna prodávat nebo i u sebe držet, leda by byly předtím přezkoumány a schváleny ordinářem, a to pod trestem klatby a peněžité pokuty stanovené posledním lateránským koncilem. A půjde-li o řeholníky, ti jsou navíc povinni vedle onoho přezkoumání a schválení získat povolení od svých

⁵ Slove m „ordinář“ označují tridentské dokumenty preláta, který má jurisdikční moc řádnou (tj. spojenou s úřadem) a současně vlastní (nikoli zástupnou), především diecézního biskupa a dále ostatní ordináře „s plnou mocí“ (územního opata...) – nikoli tedy např. generálního vikáře.

Qui autem scripto eos communicant, vel evulgant, nisi antea examinati, probatique fuerint, eisdem poenis subiaceant, quibus impressores. Et, qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur.

Ipsa vero huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideo in fronte libri vel scripti, vel impressi, authentice appareat: idque totum, hoc est, et probatio, et examen, gratis fiat; ut probanda probentur, et reprobanda improbanda.

Post haec, temeritatem illam reprimere volens, qua ad profana quaeque convertuntur, et torquentur verba, et sententiae sacrae scripturae, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias et diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat, et praecipit, ad tollendam huiusmodi irreverentiam, et contemptum, ne de cetero quisquam quomodolibet verba scripturae sacrae, ad haec et similia audeat usurpare; ut omnes huius generis homines temeratores, et violatores verbi Dei, iuris et arbitrii poenis per episcopos coerceantur.

představených, kteří mají tyto knihy přehlednout podle vlastních ustanovení.

Ten, kdo takové knihy předává jiným nebo je šíří v rukopise, necht' podléhá stejným trestům jako tiskaři, pokud by předtím nebyly přezkoumány a schváleny. A ti, kteří je mají u sebe nebo čtou, pokud by nevyzradili autory, ať jsou sami považováni za autory.

Takovéto schválení knih necht' se dává písemně, a proto ať se objeví v autentické podobě na počátku knihy nebo spisu či tisku. A obojí, jak schválení, tak přezkoumání, ať se děje zdarma, aby se schválilo to, co je schválení hodné, a zavrhló, co si schválení nezasluhuje.

Poté, aby potlačila onu opovážlivost, s níž jsou slova a výroky svatého Písma překrucovány a užívány k jakýmkoli profánním účelům, k šaškovství totiž, k báchorkám, k marnostem, k pochlebování, k pomluvám, k pověrám, k bezbožným a ďábelským popěvkům, k čarování a věštění a k utrhačným spiskům, [posvátná synoda] nařizuje a ukládá k zamezení takovýchto nedůstojných a opovržených hodných věcí, aby se nikdo neopovažoval přisvojovat si slova svatého Písma k takovým a podobným účelům, a aby opovážlivci tohoto druhu a prznitelé Božího slova byli ze strany biskupů trestáni podle práva i jejich úvahy.

Oznámení příštího zasedání

Item haec sacrosancta synodus statuit, et decernit, proximam futuram sessionem tenendam, et celebrandam esse feria quinta post sacratissimum festum proximum Pentecostes.

Rovněž tato posvátná synoda stanoví a rozhoduje, že nejbližší příští zasedání se bude konat a slavít ve čtvrtek po přesvatém svátku nejbližšího Hodu Božího svatodušního.

5. zasedání

konané 17. dne měsíce června 1546

DEKRET

o prvotním hříchu

Ut fides nostra catholica, sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra, et illibata permaneat: et ne populus christianus omni vento doctrinae circumferatur; cum serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiusque remedium non solum nova, sed vetera etiam dissidia excitaverit: sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem tribus apostolicae sedis legatis, iam ad revocandos errantes, et nutantes confirmandos accedere volens, sacrarum scripturarum, et sanctorum patrum, ac probatissimorum conciliorum testimonia, et ipsius ecclesiae iudicium, et consensum secuta, haec de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat.

1. Si quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, et iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam praevaricationis huiusmodi iram, et indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, et cum morte captivitatem sub eius potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumque Adam, per illam praevaricationis offensam, secundum corpus et animam in deterius commutatum fuisse; anathema sit.

2. Si quis Adae praevaricationem sibi soli, et non eius propagini asserit nocuisse; et acceptam a Deo sanctitatem, et iustitiam, quam perdidit, sibi, et non nobis etiam eum perdidisse; aut inquinatum illum per inoboedientiae peccatum, mortem, et poenas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem et peccatum, quod mors est animae; anathema sit: cum contradicat apostolo dicenti: Per unum

Aby naše katolická víra, bez níž je nemožné líbit se Bohu, zůstala po očištění od bludů ve své čistotě neporušená a nedotčená, a aby křesťanský lid nebyl zmítán větrem kdejakého učení, když onen starý had, věčný nepřítel lidského rodu, vedle četných dalších zel, jimiž je církev Boží v těchto našich časech matena, podnítil nejen nové, nýbrž zno vu i staré různice také stran dědičného hříchu a léku na něj: proto posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví tří legátů Apoštolského stolce, chtějí již povolati nazpět bloudící a utvrdit kolísající a následující svědectví posvátných Písem a svatých Otců jakož i velmi osvědčených sněmů, stanoví, dosvědčuje a prohlašuje o prvotním hříchu samém toto:

1. Kdo by nevyznával, že první člověk Adam, když v ráji překročil Boží příkázání, ihned ztratil svatost a spravedlnost, jíž se těšil, a že vinou tohoto přestoupení upadl do Božího hněvu a nemilosti, a tím i do smrti, jíž mu Bůh předtím hrozil, a spolu se smrtí současně do uvěznění pod mocí toho, který od té doby vládl smrtí, to jest ďábla, a že se celý Adam vinou tohoto přestoupení proměnil s tělem i duší k horšímu, ten nechť je vyobcován.

2. Kdo by tvrdil, že přestoupení Adamovo uškodilo jen jemu a nikoli jeho potomstvu, a že od Boha přijatou svatost a spravedlnost, kterou ztratil, ztratil jen pro sebe, a nikoli také pro nás všechny; nebo že on, poskvrněn oním hříchem neposlušnosti, přenesl na celé lidské pokolení pouze smrt a tresty těla, nikoli však také hřích, který je smrtí duše, ten nechť je vyobcován, protože protičeří

hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.

3. Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine unum est, et propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest unicuique proprium, vel per humanae naturae vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio, et redemptio; aut negat ipsum Christi Iesu meritum per baptismi sacramentum in forma ecclesiae rite collatum, tam adultis, quam parvulis applicari; anathema sit: quia non est aliud nomen sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Unde illa vox: Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

4. Si quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam si fuerint a baptizatis parentibus orti, aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam aeternam consequendam; unde fit consequens, ut in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum non vera, sed falsa intelligatur; anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id, quod dixit apostolus: per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt: nisi quemadmodum ecclesia catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione apostolorum etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

5. Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam,

apoštole Pavlovi, který říká: „Skrze jednoho člověka vstoupil do světa hřích a skrze hřích smrt, a tak smrt přešla na všechny lidi od toho, v němž všichni zhřešili.“

3. Kdo by tvrdil, že tento Adamův hřích, který co do svého počátku je jeden a který přechází na všechny a každému je vlastní nikoli napodobováním, nýbrž plozením, může být odstraněn buď silou lidské přirozenosti nebo jiným prostředkem než zásluhami jediného prostředníka, našeho Pána Ježíše Krista, který nás s Bohem smířil ve své krvi, protože se pro nás stal spravedlností, posvěcením a vykoupením; anebo kdo by popíral, že sama zásluha Krista Ježíše je skrze svátost křtu řádně udělenou církví přivlastnitelná jak dospělým, tak dětem, ten nechť je vyobcován: neboť lidem není pod nebem dáno jiné jméno, v němž bychom mohli být spaseni. Proto ona slova: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa.“ A ona: „Kdokoli jste byli pokřtěni, oblékli jste Krista.“

4. Kdo by popíral, že novorozenci, třeba i pokřtěných rodičů, mají být hned po svém zrození pokřtěni, nebo kdo by prohlašoval, že jsou sice křtěni na odpuštění hříchů, avšak že si na svět nepřinášejí nic z Adamova hřichu, který by k dosažení věčného života bylo nutno usmířit očistnou koupelí, z čehož vyplývá, že u nich forma křtu „na odpuštění hříchů“ je chápána nikoli jako pravá, nýbrž jako falešná, ten nechť je vyobcován. Neboť to, co říká apoštol, totiž že „skrze jednoho člověka vstoupil do světa hřích a skrze hřích smrt, a tak přešla smrt na všechny lidi od toho, v němž všichni zhřešili“, nelze chápat jinak, než jak to vždy chápala katolická církev rozptýlená po celém světě. Kvůli tomuto pravidlu víry podle tradice apoštolů také malé děti, které samy ještě nemohly spáchat žádný hřích, jsou křtěny na odpuštění hříchů, aby v nich bylo znovuzrozením očistěno to, do čeho zrozením upadly. „Nezrodí-li se totiž někdo z vody a z Duchu svatého, nemůže vejít do Božího království.“

5. Jestliže by někdo popíral, že skrze milost

quae in baptisate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam asserit, non tolli totum id, quod veram, et propriam peccati rationem habet; sed illud dicit tantum radi, aut non imputari; anathema sit. In renatis enim nihil odit Deus: quia nihil est damnationis iis, qui vere consepulti sunt cum Christo per baptisma in mortem: qui non secundum carnem ambulant, sed veterem hominem exuentes, et novum, qui secundum Deum creatus est, induentes, innocentes, immaculati, puri, innocii, ac Deo dilecti effecti sunt, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu caeli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, haec sancta synodus fatetur, et sentit: quae cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, et viriliter per Christi Iesu gratiam repugnantibus non valet: quinimmo qui legitime certaverit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando apostolus peccatum appellat, sancta synodus declarat, ecclesiam catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod vere et proprie in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, et ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit; anathema sit.

Declarat tamen haec ipsa sancta synodus, non esse suae intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam, et immaculatam virginem Mariam, Dei genetricem; sed et observandas esse constitutiones fel. rec. Sixti papae IV. sub poenis in eis constitutionibus contentis, quas innovat.

našeho Pána Ježíše Krista, která se udílí ve křtu, se odpouští vina prvotního hříchu, anebo kdyby někdo tvrdil, že křest zcela neodstraňuje to, co představuje pravou a vlastní podstatu hříchu, nýbrž že ji pouze očistí nebo učiní nepřičitatelnou, ten nechť je vyobcován. Není totiž nic, co by Bůh na nově narozených nenáviděl; neboť není žádné zavržení pro ty, kteří vpravdě byli spolu s Kristem křtem pohřbeni do smrti; kteří žijí ne podle těla, nýbrž kteří svlékli starého člověka a oblékli nového, který je stvořen podle Boha; kteří jsou nevinní, neposkvrnění, čistí, neporušení, a stali se Bohu milými dědici Boha a spoludědici Kristovými, takže je už vůbec nic nezdržuje od vstupu do nebe. Svatá synoda však dosvědčuje a uznává, že v pokřtěných zůstává žádostivost nebo náklonnost ke zlému. Tato náklonnost však je určena k zápasu a neškodí těm, kdo se jí nepodvolí, a nic nezmůže proti těm, kdo s ní mužně bojují, vyzbrojeni Kristovou milostí. Naopak ten, kdo bude řádně bojovat, bude korunován. Posvátná synoda prohlašuje, že tuto žádostivost, kterou apoštol někdy nazývá hříchem, církev nikdy nechápala jako hřích, který by pravdivě a ve vlastním smyslu byl v nově zrozených hříchem, nýbrž proto, poněvadž z hříchu pochází a ke hříchu svádí. Kdo by však věřil opaku, ten nechť je vyobcován.

Tato svatá synoda však prohlašuje, že není jejím záměrem pojmout do tohoto dekretu, kde se mluví o prvotním hříchu, také svatou a neposkvrněnou Pannu a Bohorodičku Marii, nýbrž že je třeba zachovávat konstituce blažené paměti papeže Sixta IV. pod tresty uvedenými v těchto konstitucích, které obnovuje.

DEKRET o reformě

HLAVA 1.

O zavedení četby svatého Písma a o svobodných uměních.

Eadem sacrosancta synodus, piis summorum pontificum, et probatorum conciliorum constitutionibus inhaerens, easque amplectens, et illis adiiciens, ne caelestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat, statuit et decrevit, quod in illis ecclesiis, in quibus praebenda, aut praestimonium, seu alidud quovis nomine nuncupatum stipendium pro lectoribus sacrae theologiae deputatum reperitur, episcopi, archiepiscopi, primates et alii locorum ordinarii eos, qui praebendam, aut praestimonium, seu stipendium huiusmodi obtinent, ad ipsius sacrae scripturae expositionem, et interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneum substitutum, ab ipsis episcopis, archiepiscopis, primatibus, et aliis locorum ordinariis eligendum, etiam per subtractionem fructuum, cogant, et compellant.

De cetero vero praebenda, praestimonium aut stipendium huiusmodi non nisi personis idoneis, et quae per se ipsas id munus explicare possint, conferantur: et aliter facta provisio nulla sit, et invalida. In ecclesiis autem metropolitanis, vel cathedralibus, si civitas insignis, vel populosa, ac etiam in collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius dioecesis, si ibi clerus numerosus fuerit, ubi nulla praebenda, aut praestimonium, seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, praebenda quomodocumque, praeterquam ex causa resignationis, primo vacatura, cui aliud onus incompatibile inunctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuo constituta, et deputata intellegatur: et quatenus in ipsis ecclesiis nulla, vel non sufficiens praebenda foret, metropolitanus, vel episcopus ipse per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficii, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiarum suae civitatis, vel dioecesis, vel alias, prout commodius fieri poterit, de capituli consilio ita

Táž posvátná synoda, která přijímá zbožná ustanovení Nejvyšších velekněží a osvědčená učení koncilů a připojuje se k nim, rozhodla kvůli tomu, aby neležel nepovšimnut onen nebeský poklad svatých knih, který Duch svatý v nejvyšší blahovůli odevzdal lidem, stanovila a rozhodla, aby v těch kostelích, v nichž se nachází prebenda, úděl⁶ nebo jakkoli jinak nazvané stipendium pro lektory posvátné teologie, aby biskupové, arcibiskupové, primasové a jiní místní ordináři nutili a přiměli, a to i pod hrozbou odnětí příjmů, držitele takové prebendy nebo údělu či stipendia k tomu, aby vykládali a vysvětlovali Písmo svaté, a to osobně, pokud jsou k tomu vhodné, jinak prostřednictvím vhodného náhradníka vybraného oněmi biskupy, arcibiskupy, primasy či jinými místními ordináři.

Ostatně se má taková prebenda, úděl nebo stipendium poskytovat pouze vhodným osobám, které by mohly tento úkol plnit osobně; a že jiné udělení úřadu je nicotné a neplatné. Avšak v metropolitních kostelích, anebo i katedrálních, je-li obec významná nebo lidnatá, a také v kolegiálních kostelích nacházejících se v nějakém významném městě, i nepřináležejících k žádné diecézi, bude-li tam početné duchovenstvo a nebude-li tam zřízena žádná taková prebenda nebo úděl či stipendium, ať se má za to, že jakkoli poprvé neobsazená prebenda (s výjimkou uprázdnění z důvodu resignace), s níž není spojeno žádné neslučitelné břemeno, je tím samým trvale ustanovena a určena k tomuto účelu. A nebude-li v těchto kostelích žádná nebo dostačující prebenda, metropolita nebo biskup sám ať se připsáním výnosů nějakého prostého obročí,⁷ avšak při současném zajištění splnění závazků, nebo zdaněním obročníků své obce nebo diecéze, či jinak,

⁶ *Praestimonium* (od *praesto* = udělit) je beneficium spojené s nějakým břemenem (např. s residenční povinností) na rozdíl od beneficia prostého (ut infra). Někde (např. ve Španělsku) bylo tímto výrazem označováno beneficium pouze „ad statutum tempus praestitum“.

⁷ Tj. takového, s nímž není spojena nějaká povinnost, a to zejm. povinnost residenční (na rozdíl od tzv. residenčního obročí).

provideat, ut ipsa sacrae scripturae lectio habeatur, ita tamen, ut quaecumque aliae lectiones, vel consuetudine, vel quavis alia ratione institutae, propter id minime praetermittantur.

Ecclesiae vero, quarum annui proventus tenues fuerint, et ubi tam exigua est cleri, et populi multitudo, ut theologiae lectio in eis commode haberi non possit, saltem magistrum habeant, ab episcopo cum consilio capituli eligendum, qui clericos, aliosque scholares pauperes, grammaticam gratis doceat, ut deinceps ad ipsa sacrae scripturae studia, annuente Deo, transire possint, ideoque illi magistro grammatices, vel alicuius simplicis beneficii fructus, quos tamdiu percipiat, quamdiu in docendo persisterit, assignetur; dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio; vel ex capitulari, vel episcopali mensa condigna aliqua merces persolvatur; vel alias episcopus ipse aliquam rationem ineat suae ecclesiae, et dioecesi accomodam; ne pia haec, utilis, atque fructuosa provisio quovis quaesito colore negligatur.

In monasteriis quoque monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio sacrae scripturae habeatur; qua in re si abbates negligentes fuerint, episcopi locorum in hoc ut sedis apostolicae delegati, eos ad id opportunis remediis compellant. In conventibus vero aliorum regularium, in quibus studia commode vigere possunt, sacrae scripturae lectio similiter habeatur; quae lectio a capitulis generalibus, vel provincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnasiis etiam publicis, ubi tam honorifica, et ceterorum omnium maxime necessaria lectio hactenus instituta non fuerit, religiosissimorum principum, ac rerumpublicarum pietate, et charitate ad catholicae fidei defensionem, et incrementum, sanaeque doctrinae conservationem, et propagationem instituatur; et, ubi instituta foret, et negligeretur, restituatur.

Et, ne sub specie pietatis impietas disseminetur, statuit eadem sancta synodus, neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publice, quam privatim admittendum esse, qui prius ab episcopo

jak to bude prospěšnější, po projednání v kapitule postará o to, aby se konala ona četba svatého Písma, avšak tak, aby se kvůli tomu neopomíjela jiná čtení, ať na základě obyčejne nebo z jakéhokoli jiného důvodu.

Avšak kostely, jejichž roční příjmy jsou nízké a kde je tak málo duchovenstva i věřících, že se v nich s užitkem nemůže konat teologická četba, nechť mají alespoň magistra ustanoveného biskupem po slyšení kapituly, který by kleriky a jiné chudé žáky zdarma učil gramatiku, aby pak mohli, dá-li Bůh, přejít ke studiu samotného svatého Písma. Proto ať je tomuto učiteli gramatiky přiznán buď výnos z nějakého prostého obročí (a ten ať pobírá tak dlouho, dokud bude učit, aby však obročí nebylo zkráceno ve svých právech), nebo ať je mu z kapitulní či biskupské mensy vyplácena určitá přiměřená odměna, nebo ať biskup učiní jiné opatření odpovídající jeho kostelu a diecézi, aby tak toto zbožné, užitečné a plodné opatření nebylo pod libovolnou záminkou zanedbáváno.

Rovněž v klášteřích mnichů, kde tomu tak může s užitkem být, nechť se také koná četba Písma svatého. Budou-li v této věci nedbalí opati, ať je k tomu místní biskupové jakožto v této záležitosti delegáti Apoštolského stolce přiměřenými prostředky donucují. V konventech jiných řeholníků, v nichž by se mohla s užitkem provozovat studia, ať se podobně koná četba svatého Písma; a tato četba nechť je generálními či provinčními kapitulami svěřována vhodnějším magistrům. Také ve veřejných školách, kde se doposud nekonala ona chvályhodná a především pro všechny velmi potřebná četba, nechť je zavedena péčí a láskou zbožných knížat jakož i států k obraně katolické víry a prospěchu a uchování i šíření zdravé nauky. A kde by již dříve byla zavedena a byla by zanedbávána, ať je obnovena.

A aby se pod zdáním zbožnosti nešířila bezbožnost, stanovila táž posvátná synoda, že k takovému čtení, ať veřejnému nebo soukromému, nemá být připuštěn nikdo,

loci de vita, moribus, et scientia examinatus, et approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in claustris monachorum non intelligatur. Docentes vero ipsam sacram scripturam, dum publice in scholis docuerint, et scholares, qui in ipsis scholis student, privilegiis omnibus de perceptione fructuum, praebendarum, et beneficiorum suorum, in absentia a iure communi concessis, plene gaudeant, et fruantur.

jehož život, mravy a znalosti by předem nebyly přezkoušeny a schváleny místním biskupem; to se však netýká lektorů v klášteřích mnichů. Vyučující pak, kteří veřejně přednášejí ve školách Písmo svaté, jakož i žáci, kteří v oněch školách studují, nechť plně užívají a těší se všem výsadám stran požívání svých plodů, prebend a obročí, nebudou-li se dostávat ty, které přiznává obecné právo.

HLAVA 2.

O kazatelích Božího slova a o výběrčích almužen.

Quia vero christianae reipublicae non minus necessaria est praedicatio evangelii, quam lectio, et hoc est praecipuum episcoporum munus; statuit, et decrevit eadem sancta synodus, omnes episcopos, archiepiscopos, primates, et omnes alios ecclesiarum praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum sanctum Iesu Christi evangelium. Si vero contigerit episcopos, et alios praedictos, legitimo detineri impedimento; iuxta formam generalis concilii viros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum: si quis autem hoc implere contempserit, districtae subiaceat ultioni.

Protože pak je pro křesťanský stát neméně důležité hlásání evangelia jakož jeho četba, a i to je významným úkolem biskupů, stanovila a rozhodla táž posvátná synoda, že všichni biskupové, arcibiskupové, primasové a všichni jiní preláti kostelů⁹ jsou povinni osobně, pokud jim v tom nic spravedlivě nebrání, hlásat svaté evangelium Ježíše Krista. Pokud by se však stalo, že by v tom biskupům a ostatním výše řečeným bránila spravedlivá překážka, mají za povinnost podle předpisů všeobecného sněmu přibrat k výkonu takovéhoho spasitelného kazatelského úkolu vhodně muže. Kdo by se však opovážil toto zanedbávat, ať je podroben přísnému trestu.

Archipresbyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias quocunque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis, et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua, et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea, quae scire

Rovněž arcikněží, plebáni a všichni, kdo jakýmkoli způsobem mají v držbě farní nebo jiný úřad spojený s péčí o duše, ať osobně nebo, bude-li jim v tom bránit spravedlivá překážka, skrze jiné vhodné osoby alespoň o nedělích a slavných svátcích živí spasitelnými slovy sobě svěřený lid podle

⁸ U Petze je omylem *quaestuari*.

⁹ Těmito „jinými preláty kostelů“ jsou v tridentských dokumentech míněni ti, kteří, ačkoli nejsou diecézními biskupy, přesto jsou jim zásadně právně postaveni na roveň (*episcopo dioecesano aequiparati*) – např. tzv. opati či preláti *nullius*; srv. též kán. 323 § 1 CIC/1917 („Abbas vel Praelatus *nullius* easdem potestates ordinarias easdemque obligationes cum iisdem sanctionibus habent, quae competunt Episcopis residentialibus in propria dioecesi.“)

omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis, vitia, quæ eos declinare, et virtutes, quas sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere, et caelestem gloriam consequi valeant.

Id vero si quis eorum praestare negligat, etiam si ab episcopi iurisdictione, quavis ratione exemptum se esse praetenderet; etiam si ecclesiae quovis modo exemptae dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra dioecesim existenti, forsitan annexae, vel unitae, modo re ipsa in dioecesi sint, provida pastoralis episcoporum sollicitudo non desit, ne illud impleatur: Parvuli petierunt panem, et non erat, qui frangeret eis. Itaque, ubi ab episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias ad ipsius episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam, si ei expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id praestet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleant.

Si quae vero parochiales ecclesiae reperiantur subiectae monasteriis in nulla dioecesi existentibus; si abbates, et regulares praelati in praedictis negligentes fuerint; a metropolitanis, in quorum provinciis ipsae sitae sunt, tanquam quoad hoc sedis apostolicae delegatis, compellantur: neque huius decreti executionem consuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, sive recursus impedire valeat, quousque desuper a competenti iudice, qui summarie, et sola facti veritate inspecta procedat, cognitum, et decisum fuerit.

Regulares vero cujuscunque ordinis, nisi a suis superioribus de vita, moribus, et scientia examinati, et approbati fuerint, ac de eorum licentia etiam in ecclesiis suorum ordinum, praedicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram episcopis praesentare, et

svých i jeho možností a učí to, co je všem nutné znát ke spáse, a ať jim stručnými a snadno pochopitelnými slovy poukazují na neřesti, jimž se mají vyhýbat, i na ctnosti, jež mají následovat, aby mohli uniknout věčnému trestu a dosáhnout věčné slávy.

Pokud by v tom ale někdo z nich byl nedbalý, a to i kdyby tvrdil, že je z jakéhokoli důvodu vyňat z jurisdikce biskupa, nebo že kostely jsou jakýmkoli způsobem exemptní, anebo snad příslušejí nebo jsou připojeny k nějakému klášteru, i ležícímu mimo diecézi, jen když se nacházejí uvnitř diecéze, ať neschází starostlivá pastýřská péče biskupů, aby se nevyplnila slova: „Maličcí si žádali chleba, ale nebyl, kdo by jim ho lámal.“ Proto pokud by [tito duchovní] po předchozím napomenutí biskupa během tří měsíců svou povinnost zanedbali, mají být církevními cenzurami nebo jinak podle úsudku biskupa nuceni ke splnění povinnosti; také biskup má, když to považuje za prospěšné, z výnosů obročí poskytnout jistou slušnou odměnu tomu, kdo se o to postará, dokud se sám držitel obročí nevzpamatuje a nezačne svou povinnost plnit.

Jestliže pak jsou farní kostely podřízeny klášterům, jež nejsou součástí žádné diecéze, a jestliže opati a řeholní preláti v řečených kostelích budou tuto povinnost zanedbávat, nechť jsou k tomu přinuceni ze strany metropolitů, v jejichž provinciích se ony diecéze nacházejí, kteří v těchto případech vystupují jako delegáti Apoštolského stolce. A nechť vykonání tohoto dekretu nebrání žádný obyčej nebo exempce nebo odvolání nebo podaný odpor či rekurz, dokud by věc nerozsoudil a nerozhodl příslušný soudce, který by postupoval sumárně, opíraje se pouze o poznanou skutkovou pravdu.

Řeholníkům pak jakéhokoli řádu, pokud by nebyli svými představenými přezkoumáni stran života, mravů a znalostí a tak schváleni, nechť není kázání dovoleno, a to ani v kostelích jejich řádů. A jsou povinni tímto dovolením se vykázat osobně před biskupem

ab eis benedictionem petere teneantur, antequam praedicare incipiant. In ecclesiis vero, quae suorum ordinum non sunt, ultra licentiam suorum superiorum, etiam episcopi licentiam habere teneantur; sine qua in ipsis ecclesiis non suorum ordinum nullo modo praedicare possint: ipsam autem licentiam gratis episcopi concedant.

Si vero, quod absit, praedicator errores, aut scandala disseminaverit in populum, etiamsi in monasterio sui, vel alterius ordinis praedicet; episcopus ei praedicationem interdicat: quod si haereses praedicaverit, contra eum, secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem, procedat; etiam si praedicator ipse generali, vel speciali privilegio exemptum se esse praetenderit: quo casu episcopus auctoritate apostolica, tanquam sedis apostolicae delegatus procedat.

Curent autem episcopi, ne quis praedicator vel ex falsis informationibus, vel alias calumniose vexetur, justamve de eis conquerendi occasionem habeant. Caveant praeterea episcopi, ne aliquem, vel eorum, qui cum sint nomine regulares, extra claustra tamen, et obedientiam religionum suarum vivunt; vel presbyterorum saecularium, nisi ipsis noti sint, et moribus, atque doctrina probati, etiam quorumlibet privilegiorum praetextu in sua civitate, vel dioecesi praedicare permittant, donec ab ipsis episcopis super ea re sancta sedes apostolica consulatur: a qua privilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, et expresso mendacio, ab indigenis extorqueri verisimile non est.

Quaestores vero eleemosynarii, qui etiam quaestuarii⁸ vulgo dicuntur, cuiuscumque conditionis existant, nullo modo, nec per se, nec per alium praedicare praesumant: et contrafacientes ab episcopis, et ordinariis locorum, privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omnino arceantur.

a vyprosít si od něj požehnání, než začnou kázat. V kostelích pak, které nepatří jejich řádům, jsou povinni mít vedle dovození svého představeného také dovození biskupa, bez něž v takových řádu nepatřících kostelích v žádném případě nesmějí kázat; toto dovození at' dávají biskupové bezplatně.

Pokud by však kazatel, což kéž se nestává, mezi lidem rozseval bludy nebo pohoršení, třebaže by kázal v klášteře svého nebo jiného řádu, biskup at' mu kázání zakáže; a pokud by hlásal bludy, at' proti němu postupuje podle ustanovení práva nebo místního obyčeje, a to i kdyby kazatel tvrdil, že je na základě obecné nebo zvláštní výsady vybaven exempcí; v kterémžto případě nechť biskup postupuje z apoštolské autority a jako delegát Apoštolského stolce.

At' však ale biskupové pečují o to, aby nikdo z kazatelů nebyl sužován jak falešnými udáními, tak jakoukoli jinou pomluvou a neměl oprávněný důvod na něco takového si stěžovat. Mimo to nechť se biskupové mají na pozoru, aby ve své obci či diecézi nepovolovali kázání někomu z těch, kteří, ačkoli jsou podle jména řeholníky, přece žijí mimo klášter a řeholní obedienci, nebo světským kněžím, pokud jim nejsou známi a nejsou osvědčení v mravech i učení, i kdyby se odvolávali na jakákoli privilegia, dokud si biskupové v této věci nevyžádají stanovisko Apoštolského stolce; a není pravděpodobné, že ten by nehodným osobám taková privilegia uděloval, leda na základě zamlčení pravdy nebo uvedení výslovné lži.

Výběrčí pak almužen, kteří bývají lidově nazýváni kvestuáři, at' jsou jakéhokoli stavu, nechť se neopovažují kázat ani sami ani prostřednictvím jiných. A těm, kteří by jednali proti tomu, nechť je v tom biskupové a místními ordináři bez ohledu na jakákoli privilegia vhodnými prostředky zcela zabráněno.

Item haec sacrosancta synodus statuit, et decernit, primam futuram sessionem tenendam, et celebrandam esse die Iovis, feria quinta post festum b. Iacobi apostoli.

Prorogata deinde fuit sessio ad diem XIII mensis Ianuarii MDXLVII.

Tato posvátná synoda rovněž stanovila a rozhodla, že nejbližší příští zasedání se bude konat a slavit ve čtvrtek po svátku sv. apoštola Jakuba.

Zasedání pak bylo odloženo na den 13. ledna 1547.

6. zasedání

konané 13. dne měsíce ledna 1547

DEKRET o ospravedlnění

Předmluva

Cum hoc tempore, non sine multarum animarum iactura, et gravi ecclesiasticae unitatis detrimento, erronea quaedam disseminata sit de iustificatione doctrina; ad laudem, et gloriam omnipotentis Dei, ecclesiae tranquillitatem, et animarum salutem, sacrosancta, oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea nomine sanctissimi in Christo patris, et domini nostri, domini Pauli divina providentia papae tertii, reverendissimis dominis, dominis b. Maria episcopo Praenestino de Monte, et Marcello tit. S. Crucis in Ierusalem presbytero, sanctae romanae ecclesiae cardinalibus, et apostolicis de latere legatis, exponere intendit omnibus Christifidelibus veram, sanamque doctrinam ipsius iustificationis, quam sol iustitiae Christus Iesus, fidei nostrae auctor, et consummator docuit, apostoli tradiderunt, et catholica ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuo retinuit: districtius inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, praedicare, aut docere, quam praesenti decreto statuitur, ac declaratur.

V této době se nikoli bez velké škody duší a těžké újmy na jednotě církve rozšířila jakási bludná nauka o ospravedlnění. Proto k chvále a slávě všemohoucího Boha, k pokoji církve a ke spáse duší, posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná, již jménem v Kristu přesvatého Otce a našeho pána, pana Pavla, z božské prozřetelnosti papeže toho jména třetího, předsedají nejdůstojnější pánové, pánové Jan Maria del Monte, biskup z Preneste, a Marcel, titulární kněz u Sv. Kříže v Jeruzalémě, kardinálové Svaté římské církve a apoštolští legáti *de latere*,¹⁰ zamýšlí vyložit všem křesťanům pravé a zdravé učení o onom ospravedlnění, je muž učilo slunce spravedlnosti Ježíš Kristus, původce a dovršitel naší víry, jež předávali apoštolové a jež katolická církev z podnětu Ducha svatého vždycky držela. Přitom co nejpřísněji zakazuje, aby kdokoli odvážil věřit, kázat nebo učit něco jiného, než to, co se tímto dekretem stanovuje a vyhláší.

HLAVA 1.

O neschopnosti přirozenosti a zákona k ospravedlnění člověka.

Primum declarat sancta synodus, ad iustificationis doctrinam probe, et sincere intellegendam, oportere, ut unusquisque agnoscat, et fateatur, quod cum omnes homines in praevaricatione

Tato svatá synoda nejprve prohlašuje, že k řádnému a pravému pochopení učení o ospravedlnění je zapotřebí, aby každý uznal a vyznal, že když všichni lidé Adamovým

¹⁰ *Legatus de latere* (též *a latere*) je – na rozdíl od legáta bez tohoto přívlastku – vždy kardinál ustanovený papežem *ad hoc* a osobně jej zastupující na nějaké významné akci (zde na koncilu).

Adae innocentiam perdidissent; facti immundi, et, ut apostolus inquit, natura filii irae, quemadmodum in decreto de peccato originali exposuit, usque adeo servi erant peccati, et sub potestate diaboli, ac mortis, ut non modo gentes per vim naturae, sed ne Iudaei quidem per ipsam etiam litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent; tametsi in eis liberum arbitrium minime extinctum esset viribus licet attenuatum, et inclinatum.

hříchem ztratili nevinnost, stali se nečistými a, jak říká apoštol, přirozeností syny hněvu, jak to v dekretu o prvotním hříchu [tato synoda] vyložila, že se natolik stali otroky hříchu a dostali se pod moc ďábla a smrti, že ani pohané silou přirozenosti, ale ani Židé pro samotný Mojžíšův zákon nemohli být odtud vysvobozeni nebo povstat, přestože v nich svobodná vůle, jakkoli oslabena ve své síle a zkrušena, nebyla zničena.

HLAVA 2.

O udílení milosti a o tajemství příchodu Kristova.

Quo factum est, ut caelestis Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, Christum Iesum, Filium suum, et ante legem, et legis tempore multis sanctis patribus declaratum ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit, ut et Iudaeos, qui sub lege erant, redimeret, et gentes, quae non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

Proto se stalo, že nebeský Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy, poslal k lidem Krista Ježíše, svého Syna, ohlášeného a příslibného mnoha svatým Otcům jak před Zákonem, tak v době Zákona, když přišla ona blažená plnost času, aby vykoupil jak Židy, kteří byli pod Zákonem, tak aby i pohané, kteří nenásledovali spravedlnost, tuto spravedlnost uchopili a tak aby všichni dosáhli přijetí za syny. Toho Bůh učinil smířením skrze víru v jeho krvi za naše hříchy, avšak nejen za naše, nýbrž i za hříchy celého světa.

HLAVA 3.

Kdo jsou skrze Krista ospravedlněni.

Verum, etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt; sed ii dumtaxat, quibus meritum passionis eius communicatur: nam sicut re vera homines, nisi ex semine Adae propagati nascerentur, non nascerentur iniusti; cum ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant: ita, nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur; cum ea renascentia per meritum passionis eius gratia, qua iusti fiunt, illis

Skutečně, třebaže on zemřel za všechny, přesto ne všichni obdrží z dobrodiní jeho smrti, nýbrž jen ti, s nimiž je sdílena zásluha jeho utrpení. Neboť vskutku tak jako lidé by se nerodili nespravedlivými, kdyby nevzešli ze semene Adamova (protože dědí vlastní nespravedlnost právě tím, že byli počati z jeho semene), tak také pokud by nebyli v Kristu znovuzrozeni, nikdy by nebyli ospravedlněni. Neboť ono znovuzrození

tribuat. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, et eripuit de potestate tenebrarum, transtulitque in regnum Filii dilectionis suae; in quo habemus redemptionem, et remissionem peccatorum.

získávají prostřednictvím zásluh jeho utrpení milostí, již se stávají spravedlivými. Apoštol nás vybízí, abychom za toto dobrodiní vždycky vzdávali díky „Otcí, který nás učinil hodnými, abychom měli účast na dědictví svatých v jeho světle, a vytrhl nás z moci temnot a převedl do království svého milovaného Syna, v němž máme vykoupení a odpuštění hříchů“.

HLAVA 4

Popis ospravedlnění hříšníka a jeho způsob ve stavu milosti.

Quibus verbis iustificationis impii descriptio insinuat, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adae, in statum gratiae, et adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum, salvatorem nostrum: quae quidem translatio post evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut eius voto, fieri non potest: sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

Těmito slovy je ospravedlnění hříšníka popsáno jako jeho přenesení z toho stavu, v němž se člověk rodí jako syn prvního Adama, do stavu milosti a přijetí za syna Božího skrze druhého Adama Ježíše Krista, našeho Spasitele; ovšem toto přenesení se po vyhlášení evangelia nemůže uskutečnit bez koupele znovuzrození nebo bez touhy po ní, jak je napsáno: „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha svatého, nemůže vejít do Božího království.“

HLAVA 5.

O nutnosti přípravy dospělých na ospravedlnění, a odkud vychází.

Declarat praeterea, ipsius iustificationis exordium in adultis a Dei per Christum Iesum praeveniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua, nullis eorum existentibus meritis, vocantur; ut, qui per peccata a Deo aversi erant, per eius excitantem, atque adiutantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiae libere assentiendo, et cooperando, disponantur: ita ut, tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui, illam et abicere potest, neque tamen sine gratia Dei movere se ad iustitiam coram illo libera sua voluntate possit:

Mimo to [posvátná synoda] prohlašuje, že u dospělých má ospravedlnění nutně svůj počátek v předcházející Boží milosti, to jest v jeho povolání, jímž jsou beze všech svých zásluh povoláváni. To proto, aby ti, kteří se skrze hříchy od Boha odvrátili, byli prostřednictvím jeho probouzející a pomáhající milosti disponováni k obrácení se a dosáhli svého vlastního ospravedlnění tím, že s touto milostí svobodně souhlasí a spolupracují, tak aby, když Bůh se skrze osvětlení Ducha svatého dotkne srdce člověka, ani sám člověk nezůstal nečinný, když ono vnuknutí přijímá, neboť by ho

unde in sacris litteris cum dicitur: Convertimini ad me, et ego convertar ad vos: libertatis nostrae admonemur. Cum respondemus: Converte nos, Domine, ad te, et convertemur: Dei nos gratia praeveniri confitemur.

mohl odvrhnout, přece však se ze své svobodné vůle bez Boží milosti nemůže před ním obrátit ke spravedlnosti. Proto když se ve svatých Písmech píše: „Obráťte se ke mně, a já se obrátím k vám“, jsme upamatováváni na svou svobodu. A když odpovídáme: „Obráť nás, Pane, k sobě, a budeme obráćeni“, vyznáváme tím, že nás předchází Boží milost.

HLAVA 6.

Způsob přípravy.

Disponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati divina gratia et adiuti fidem ex auditu concipientes, libere moventur ad Deum, credentes vera esse, quae divinitus revelata, et promissa sunt; atque illud in primis, a Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quae est in Christo Iesu: et dum peccatores se esse intelligentes, a divinae iustitiae timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumque tamquam omnis iustitiae fontem diligere incipiunt; ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod, et detestationem, hoc est, per eam poenitentiam, quam ante baptismum agi oportet: denique dum proponunt suscipere baptismum, inchoare novam vitam, et servare divina mandata.

Jsou pak disponováni k oné spravedlnosti, když, vybídnutí a podpoření božskou milostí, počnou v sobě víru ze slyšení a svobodně se obrátí k Bohu s vírou, že je pravda to, co bylo Bohem zjeveno a přislíbeno. A na prvním místě to, že bezbožný je ospravedlněn Bohem skrze jeho milost, skrze vykoupení, které je v Kristu Ježíši. A zatímco se považují za hříšníky a k jejich užitku je tíží spasitelný strach před božskou spravedlností, obracejí se k nazírání Božího milosrdenství a jsou povznášeni k naději, že k věřícím bude Bůh pro Krista milostivý; a začínají ho milovat jakožto pramen veškeré spravedlnosti. A proto se obracejí proti hříchům s určitou nenávisť a odporem, to jest s oním pokáním, jež je třeba činit před křtem. Poté se konečně rozhodnou přijmout křest, začít nový život a zachovávat Boží přikázání.

De hac dispositione scriptum est: Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, et quod inquirentibus se remunerator sit: et, confide, fili, remittuntur tibi peccata tua: et, Timor Domini expellit peccatum: et, poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum Spiritus sancti: et, Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos servare, quaecumque mandavi vobis. Denique,

O této přípravě je psáno: „Ten, kdo přichází k Bohu, musí věřit, že existuje a že odplatí těm, kteří ho hledají“, pak „důvěřuj, synu, jsou ti odpuštěny tvé hříchy“ a „bázeň před Bohem vyháni hřích“, dále „činite pokání, a každý z vás ať se dá pokřtít ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a obdržíte dar Ducha svatého“, potom „jděte tedy, učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal“, a konečně

Praeparate corda vestra Domino.

„připravte svá srdce Pánu!“

HLAVA 7.

Co znamená ospravedlnění bezbožného a jaké jsou jeho příčiny.

Hanc dispositionem, seu praeparationem iustificatio ipsa consequitur, quae non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio, et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae, et donorum, unde homo ex iniusto fit iustus, et ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitae aeternae.

Huius iustificationis causae sunt, finalis quidem, gloria Dei, et Christi, ac vita aeterna: efficiens vero, misericors Deus, qui gratuito abluat et sanctificat signans, et ungens Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostrae: meritoria autem, dilectissimus unigenitus suus, Dominus noster Iesus Christus, qui cum essemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, sua sanctissima passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit, et pro nobis Patri satisfacit: instrumentalis item, sacramentum baptismi, quod est sacramentum fidei, sine qua nulli unquam contigit iustificatio: demum unica formalis causa est iustitia Dei; non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit; qua videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostrae, et non modo reputamur, sed vere iusti nominamur, et sumus, iustitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult et secundum propriam cuiusque dispositionem, et cooperationem.

Quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur: id tamen in hac impii iustificatione

Po tomto disponování neboli přípravě následuje ono ospravedlnění, které není jen pouhým odpuštěním hříchů, ale též posvěcením a obnovením vnitřního člověka skrze dobrovolné přijetí milosti a darů, čímž se člověk stává z nespravedlivého spravedlivým a z nepřítele přítelem, aby byl dědicem podle naděje na věčný život.

Příčiny tohoto ospravedlnění jsou následující: účelovou příčinou je sláva Boží a Kristova a život věčný; účinnou příčinou je milosrdný Bůh, který zdarma člověka obmyl a posvětil, když jej označil a pomazal přislíbeným Duchem svatým, který je zárukou našeho dědictví; zásluhovou příčinou je jeho milovaný jednorozený Syn, náš Pán Ježíš Kristus, který nám, když jsme ještě byli nepřátelé, pro svou velikou lásku, s níž nás miloval, svým nejsvětějším utrpením na dřevě kříže získal ospravedlnění a za nás poskytl zadostiučinění Otci; instrumentální příčinou pak je svátost křtu, jež je svátostí víry, bez níž nikdo nemůže být ospravedlněn; konečně jedinou formální příčinou je Boží spravedlnost; avšak ne ta spravedlnost, na jejímž základě on je spravedlivý, nýbrž ta, s níž činí spravedlivými nás, a my, touto spravedlností obdarováni, jsme obnovováni Duchem ve své mysli a nejen jsme považováni za spravedlivé, ale také se skutečně nazýváme spravedlivými a jsme jimi, přijímajícíce od něj jeden každý spravedlnost v míře, s níž Duch svatý dává každému kolik chce, a podle vlastních schopností a spolupráce každého.

Jakkoli sice nikdo nemůže být spravedlivým, leda pro účast na zásluhách utrpení našeho Pána Ježíše Krista, dochází k tomu přece

fit, dum eiusdem sanctissimae passionis merito per Spiritum sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhaeret: unde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum haec omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, et charitatem: nam fides, nisi ad eam spes accedat et charitas, neque unit perfecte cum Christo, neque corporis eius vivum membrum efficit: qua ratione verissime dicitur, fidem sine operibus mortuam, et otiosam esse: et in Christo Iesu neque circumcisionem aliquid valere, neque praeputium, sed fidem, quae per charitatem operatur.

Hanc fidem ante baptismi sacramentum ex apostolorum traditione catechumeni ab ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam aeternam praestantem: quam sine spe, et charitate praestare fides non potest: unde et statim verbum Christi audiunt: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Itaque veram et christianam iustitiam accipientes, eam ceu primam stolam pro illa, quam Adam sua inoboedientia sibi et nobis perdidit, per Christum Iesum illis donatam, candidam, et immaculatam iubentur statim renati conservare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, et habent vitam aeternam.

v tomto ospravedlnění bezbožného, když pro zásluhy jeho nejsvětějšího utrpení je skrze Ducha svatého rozlita láska Boží v srdcích těch, kteří jsou ospravedlňováni, a v nich zůstává. Proto v ospravedlnění samém spolu s odpuštěním hříchů toto všechno současně člověk přijímá skrze Ježíše Krista, jemuž je přivtělen, a sice: víru, naději a lásku. Neboť víra, pokud k ní nepřistoupí naděje a láska, ani jej dokonale nespojuje s Kristem ani z něj nečiní jeho živý úd. Proto se zcela pravdivě říká, že „víra bez skutků je mrtvá a marná“ a opět, že „v Kristu Ježíši nic neznamená ani obřízka ani neobřezanost, nýbrž víra, která se projevuje láskou“.

Tuto víru podle apoštolské tradice žádají katechumeni před křtem od církve, když prosí o víru dávající věčný život; ten však nemůže dát víru, která by byla bez naděje a bez lásky. Proto hned poté slyší Kristovo slovo: „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“ Proto když přijímají pravou a křesťanskou spravedlnost jakožto první oděv, který jim Ježíš Kristus daroval na místě toho, jež Adam svou neposlušností sobě i nám ztratil, je nově zrozeným ihned přikazováno, aby jej zachovali bílým a neposkvřeným a donesli jej před soudní stolec našeho Pána Ježíše Krista, aby tak měli život věčný.

HLAVA 8.

Jak se rozumí tomu, že bezbožník je ospravedlněn skrze víru a zdarma.

Cum vero apostolus dicit, iustificari hominem per fidem, et gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus ecclesiae catholicae consensus tenuit, et expressit: ut scilicet per fidem ideo iustificari dicamur, quia fides est humanae salutis fundamentum, et radix omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum eius consortium pervenire: gratis autem iustificari ideo dicamur, quia nihil eorum, quae iustificationem praecedunt, sive fides, sive opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur: si enim gratia est, iam non ex operibus: alioquin, ut idem

Když pak apoštol říká, že člověk je ospravedlňován skrze víru a zdarma, těmto slovům je třeba rozumět v tom smyslu, v němž je držel a vyjadřoval věčný katolický konsenzus: že totiž proto mluvíme o ospravedlnění skrze víru, protože víra je základem spásy člověka a kořenem veškerého ospravedlnění, bez něž je nemožné líbit se Bohu a dojít k účasti na podílu jeho synů. Zdarma pak říkáme proto, že nic z toho, co ospravedlnění předchází, ať víra nebo skutky, nemohou si samu milost

apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

ospravedlnění zasloužit. Jde-li totiž o milost, pak nikoli ze skutků: jinak by, jak říká týž apoštol, milost už nebyla milostí.

HLAVA 9.

Proti prázdne důvěře kacířů.

Quamvis autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa unquam fuisse peccata, nisi gratis divina misericordia propter Christum: nemini tamen fiduciam, et certitudinem remissionis peccatorum suorum iactanti, et in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est: cum apud haereticos, et schismaticos possit esse, imo nostra tempestate sit, et magna contra ecclesiam catholicam contentione praedicetur vana haec, et ab omni pietate remota fiducia.

Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui vere iustificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semetipsos statuere, se esse iustificatos, neminemque a peccatis absolvi, ac iustificari, nisi eum, qui certo credat, se absolutum, et iustificatum esse; atque hac sola fide absolutionem, et iustificationem perfici, quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis, et resurrectionis Christi efficacia dubitet: nam, sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque sacramentorum virtute, et efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum se ipsum, suamque propriam infirmitatem, et indispositionem respicit, de sua gratia formidare, et timere potest; cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

Jakkoli však je nutno věřit, že nejsou a že nikdy nebyly hříchy odpuštěny, leda zdarma božským milosrdenstvím skrze Krista, tím ještě nikomu nelze říci, že mu jsou nebo byly odpuštěny hříchy, protože se spoléhá na důvěru a na jistotu odpuštění hříchů a tou jediné se uklidňuje, jakkoli u kacířů a rozkolníků tato prázdna a ode vší Boží bázně vzdálená důvěra může být a v naší bouřlivé době také bývá nalézána a proti katolické církvi s vášnivou svárností vyhlašována.

Avšak ani to se nedá říci, že by si ti, kteří byli skutečně ospravedlněni, museli sami u sebe beze vší pochybnosti myslet, že jsou ospravedlněni, ani že by nemohly být odpuštěny hříchy nikomu a že by nemohl být ospravedlněn nikdo, leda ten, kdo pevně věří, že je mu odpuštěno a že je ospravedlněn. A že toto odpuštění a ospravedlnění je důsledkem pouhé víry, jakoby ten, který toto nevěří, pochyboval o Božích zaslíbeních a o účinnosti smrti a zmrtvýchvstání Kristova. Neboť tak, jako nikdo zbožný nesmí pochybovat o Božím milosrdenství, o Kristově zásluze a o síle a účinnosti svátostí, tak také každý, který pohlíží na sebe sama a svou vlastní slabost a nepřipravenost, se může obávat a strachovat o svou milost, neboť nikdo nemůže s neomylnou jistotou víry vědět, že dosáhl Boží milosti.

HLAVA 10.

O vzrůstu přijatého ospravedlnění.

Sic ergo iustificati, et amici Dei, ac domestici facti, euntes de virtute in virtutem, renovantur, ut apostolus inquit, de die in diem, hoc est, mortificando membra carnis suae, et exhibendo ea arma iustitiae in sanctificationem, per observationem mandatorum Dei, et Ecclesiae, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur, sicut scriptum est: Qui iustus est, iustificetur adhuc. Et iterum: Ne verearis usque ad mortem iustificari. Et rursus: Videtis, quoniam ex operibus iustificatur homo, et non ex fide tantum. Hoc vero iustitiae incrementum petit sancta ecclesia, dum orat: Da nobis Domine fidei, spei, et charitatis augmentum.

Takto tedy ospravedlnění a učinění přáteli Božími a členy [jeho] rodiny, kráčejíce od ctnosti ke ctnosti, jsou, jak říká apoštol, den ze dne obnovováni, to jest umrtvují údy svého těla a nabízejí je jako výzbroj spravedlnosti k posvěcování skrze zachovávání Božích i církevních přikázání, a v oné spravedlnosti přijaté skrze Kristovu milost za spolupráce víry a dobrých skutků rostou a jsou stále více ospravedlňováni, jak je psáno: „Kdo je spravedlivý, ať je ještě spravedlivější.“ A opět: „Neboj se být až do smrti spravedlivým.“ A opět: „Vidíte, že člověk je ospravedlňován ze skutků, a ne jen z pouhé víry.“ O tento vzrůst spravedlnosti prosí svatá církev, když se modlí: „Rozmnož v nás, Pane, víru, naději a lásku.“

HLAVA 11.

O zachovávání přikázání a o jeho nutnosti a možnosti.

Nemo autem, quantumvis iustificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum putare debet; nemo temeraria illa, et a patribus sub anathemate prohibita voce uti, Dei praecepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia: nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis; et adiuvat, ut possis.

Nikdo si však, jakkoli ospravedlněn, nemůže myslet, že je osvobozen od zachovávání přikázání; nikdo nesmí opovažlivým a od Otců pod hrozbou vyobcování zakázaným slovem hlásat, že zachovávání Božích přikázání je pro ospravedlněného člověka nemožné; neboť Bůh nepřikazuje nemožné, nýbrž přikazováním napomíná, abys jak činil to, co můžeš, tak abys prosil o to, co nemůžeš, a pomáhá ti, abys mohl.

Cuius mandata gravia non sunt: cuius iugum suave est, et onus leve: qui enim sunt filii Dei, Christum diligunt: qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, servant sermones eius, quod utique cum divino auxilio praestare possunt. Licet enim in hac mortali vita quantumvis sancti, et iusti in levia saltem, et quotidiana, quae etiam venalia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti; nam iustorum illa vox est, et humilis, et verax: Dimitte nobis debita nostra. Quo fit, ut iusti ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via iustitiae sentire debeant,

Jeho přikázání nejsou těžká: jeho jho je sladké a břemeno lehké. Ti, kdo jsou Božími syny, Krista milují; kdo ho však milují, jak sám dosvědčuje, ti zachovávají jeho slovo, což s Boží pomocí mohou dokázat. Jakkoliv totiž v tomto smrtelném životě i svatí a spravedliví upadají často alespoň do lehkých a každodenních hříchů, jež se také nazývají všedními, přesto kvůli tomu nepřestávají být spravedlivými. Řečí spravedlivých je totiž slovo, pokorné a pravdivé: „Odpusť nám naše viny.“ Což působí, že oni spravedliví se

quo liberati iam a peccato, servi autem facti Deo, sobrie, iuste, et pie viventes proficere possunt per Christum Iesum, per quem accessum habuerunt in gratiam istam. Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur.

Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se heredem esse constitutum, hereditatemque consecuturum, etiam si Christo non compatiatur, ut et conglorificetur: nam et Christus ipse, ut inquit apostolus, cum esset filius Dei, didicit ex iis, quae passus est, oboedientiam; et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis aeternae. Propterea apostolus ipse monet iustificatos, dicens: Nescitis, quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium; sic currite, ut comprehendatis. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum, sic pugno, non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, et in servitute redigo: ne forte, cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar. Item princeps apostolorum Petrus: Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, et electionem faciatis: hanc enim facientes, non peccabitis aliquando.

Unde constat eos orthodoxae religionis doctrinae adversari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem venialiter peccare: aut, quod intolerabilius est, poenas aeternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, et sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc, ut in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur aeternam; cum scriptum sit: Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem. Et de Mose dicat apostolus, quod aspiciebat in remunerationem.

tím více cítí povinni kráčet po cestě spravedlnosti, čím více (osvobození již od hříchu a učinění služebníky Božími, žijíce střízlivě, spravedlivě a zbožně), mohou prospívat skrze Ježíše Krista, v němž měli přístup k této milosti. Bůh totiž svou milostí nikdy neopouští jednu ospravedlněnou, leda by byl dříve jimi opuštěn.

Proto ať se nikdo neutěšuje pouhou vírou, maje za to, že na základě pouhé víry se stal dědicem a že dědictví obdrží, i když netrpěl s Kristem, aby spolu s ním byl i oslaven. Vždyť i Kristus sám, jak říká apoštol, „ačkoli byl Synem Božím, naučil se poslušnosti z toho, co vytrpěl; a tak dosáhl dokonalosti a stal se všem, kteří jej poslouchají, příčinou věčné spásy.“ Proto sám apoštol vybízí ospravedlněnou, když říká: „Což nevíte, že ti kteří běží na závodní dráze, běží sice všichni, ale jen jeden obdrží věnec? Vy běžte tak, abyste jej obdrželi! Já tedy běžím nikoli jako do nejistoty, bojuji nikoli jako bych plácal do vzduchu, nýbrž držím své tělo na uzdě a podrobuji si ho ke službě, abych snad, když kážu jiným, sám nepropadl zavržení.“ Tak i kníže apoštolů Petr: „Usilujte o to, abyste dobrými skutky učinili své povolání a vyvolení jistým; budete-li to totiž dělat, nikdy nezhřešíte.“

Z toho vyplývá, že pravověrnému náboženskému učení se protíví ti, kteří říkají, že i spravedlivý při každém dobrém skutku alespoň lehce zhřeší, nebo, což je ještě více nepřijatelné, že proto zasluhuje věčné tresty. A [protíví se mu] také ti, kteří tvrdí, že spravedliví ve všech svých skutcích hřeší, jestliže (aby se probudili ze své liknavosti a povzbudili se k běhu na závodní dráze), sledují vedle hlavního cíle, jímž je Boží oslava, také věčnou odměnu. Vždyť je psáno: „Naklonil jsem své srdce k činění tvé spravedlnosti kvůli odměně.“ I o Mojžíšovi říká apoštol, že očekával odměnu.

Je třeba vyhýbat se opovázlivé domněnce o předurčení.

Nemo quoque, quamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinae praedestinationis mysterio usque adeo praesumere debet, ut certo statuat, se omnino esse in numero praedestinatorum: quasi verum esset, quod iustificatus aut amplius peccare non possit; aut si peccaverit, certam sibi resipiscentiam promittere debeat; nam, nisi ex speciali revelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.

Dokud žijeme v této smrtelnosti, ať se rovněž nikdo neopovažuje o tajemném mystériu božského předurčení soudit tak, že by s jistotou tvrdil, že je určitě v počtu předurčených; jako by byla pravda, že ospravedlněný buď nemůže více hřešit, anebo když zhřeší, může si být jist napravením; neboť bez zvláštního zjevení je nemožné vědět, koho si Bůh vyvolil.

HLAVA 13.

O daru vytrvalosti.

Similiter de perseverantiae munere, de quo scriptum est: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est, eum, qui stat, statuere, ut perseveranter stet, et eum, qui cadit restituere: nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare, et reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiae defuerint, sicut coepit opus bonum, ita perficiet, operans velle, et perficere.

Podobně [učí církev] o daru vytrvalosti, o němž je psáno: „Kdo vytrvá až do konce, ten bude spasen“, čehož ovšem nelze dosáhnout jinak, než od toho, který má moc stojícího podržet, aby vytrvale stál dále, a padnuvšího pozdvihnout: nikdo ať tedy nemá za to, že je mu slíbena absolutní jistota, třebaže všichni mají vkládat a skládat svou nejpevnější naději v Boží pomoc. Nebudou-li člověku chybět Boží milosti, Bůh tak jako dobré dílo započal, tak je také dokončí, když dopřává jak vůli, tak dokonání.

Veruntamen, qui se existimant stare, videant ne cadant, et cum timore, ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus et oblationibus et ieiuniis, et castitate: formidare enim debent, scientes quod in spem gloriae, et nondum in gloriam renati sunt, de pugna, quae superest cum carne, cum mundo, cum diabolo; in qua victores esse non possunt nisi cum Dei gratia apostolo obtemperent, dicenti: Debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus, si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

Nicméně ti, kdo se domnívají, že stojí, ať hledí, aby nepadli, a s bázní a třesením ať usilují o svou spásu prací, bděním, almužnami, modlitbami a obětmi, i posty a čistotou; a mají se totiž strachovat, věduce, že byli znovuzrozeni k naději na slávu a nikoli už ke slávě, k boji, který zbývá svěst s tělem, se světem, s ďáblem. A v tomto boji nemohou zvítězit, leda by díky Boží milosti poslechli apoštola, který říká: „Nejsme dlužníky těla, abychom žili podle těla; budete-li totiž žít podle těla, zemřete. Budete-li však duchem skutky těla umrtvovat, budete žít.“

HLAVA 14.

O opadlících a jejich nápravě.

Qui vero ab accepta iustificationis gratia per peccatum exciderunt, rursus iustificari poterunt, cum, excitante Deo, per poenitentiae sacramentum merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint: hic enim iustificationis modus est lapsi reparatio: quam secundam post naufragium deperditae gratiae tabulam sancti patres apte nuncuparunt: etenim pro iis qui post baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus sacramentum instituit poenitentiae, cum dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.

Unde docendum est, christiani hominis poenitentiam post lapsum multo aliam esse a baptismali, eaque contineri non modo cessationem a peccatis, et eorum detestationem, aut cor contritum, et humiliatum, verum etiam eorumdem sacramentalem confessionem saltem in voto, et suo tempore faciendam, et sacerdotalem absolutionem; itemque satisfactionem per ieiunia, eleemosynas, orationes, et alia pia spiritualis vitae exercitia: non quidem pro poena aeterna, quae vel sacramento, vel sacramenti voto una cum culpa remittitur; sed pro poena temporali, quae, ut sacrae litterae docent, non tota semper, ut in baptismo fit, dimittitur illis, qui gratiae Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum sanctum contristaverunt, et templum Dei violare non sunt veriti. De qua poenitentia scriptum est: Memor esto, unde excideris, age poenitentiam, et prima opera fac. Et iterum: Quae secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem operatur. Et rursus: Poenitentiam agite: et facite fructus dignos poenitentiae.

Ti pak, kteří od přijaté milosti ospravedlnění v důsledku hříchu odpadli, budou moci být ospravedlnění znovu, jestliže se budou s Boží pomocí snažit o to, aby skrze svátost pokání ztracenou milost zásluhou Kristovou znovu získali. Tento způsob ospravedlnění je napravením upadnuvšího, a svatí Otcové je výstižně nazývali druhým záchranným břevnem po ztroskotání. Vždyť pro ty, kteří po křtu upadli do hříchů, ustanovil Kristus Ježíš svátost pokání, když řekl: „Přijměte Ducha svatého! Komu hříchy odpustíte, tomu budou odpuštěny. Komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nebudou“.

Proto je třeba učit, že pokání křesťana po pádu do hříchu je úplně jiné, než to, jehož je třeba ke křtu, a že nespočívá jen v upuštění od hříchů, znechucení nad nimi anebo ve zkroušeném a pokorném srdci, nýbrž také v jejich svátostném vyznání či alespoň v úmyslu učinit je ve své době, a v kněžském rozhřešení; rovněž v zadostiučinění formou postů, almužen, modliteb a jiných zbožných úkonů duchovního života; a to ne kvůli věčným trestům, které jsou odpouštěny buď svátostí nebo touhou po svátosti spolu s vinou, nýbrž kvůli časným trestům, jež podle učení svatých Písem nejsou odpouštěny všechny naráz, jak je tomu ve křtu, těm, kteří v nevděčnosti vůči Boží milosti, kterou přijali, zarmoutili Ducha svatého a nebáli se znesvětit Boží chrám. O tomto pokání se píše: „Vzpomeň si, odkud jsi spadl, a čiň pokání a konej první skutky“, a opět: „Zarmoucení podle Boha působí pokání k trvalé spáse“, a zase: „Čiňte pokání a přinášejte ovoce hodné pokání!“

HLAVA 15.

Kterýmkoli smrtelným hříchem se ztrácí milost, ale nikoli víra.

Adversus etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones, et benedictiones seducant corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate, per quam et ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti: divinae legis doctrinam defendendo, quae a regno Dei non solum infideles excludit, sed et fideles quoque, fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, ceterosque omnes, qui lethalia committunt peccata: a quibus cum divinae gratiae adiumento abstinere possunt, et pro quibus a Christi gratia separantur.

Také proti lstivé povaze některých lidí, kteří sladkými řečmi a lichotkami svádějí nevinná srdce, je třeba zdůraznit, že nejen nevěrou, jíž se ztrácí i sama víra, nýbrž také každým jiným smrtelným hříchem se ztrácí přijatá milost ospravedlnění, jakkoli se jí neztrácí víra. Je třeba hájit učení posvátného Zákona, které z Božího království vylučuje nejenom nevěřící, nýbrž rovněž věřící smilníky, cizoložníky, smyslné rozkošníky, souložníky chlapců, zloděje, lakomce, opilce, rouhače, loupežníky a všechny ostatní, kteří páchají smrtelné hříchy, jichž by se s pomocí Boží milosti mohli zdržet a pro něž se odlučují od Kristovy milosti.

HLAVA 16.

O ovoci ospravedlnění, to jest o zásluze dobrých skutků a o důvodu zásluhy samé.

Hac igitur ratione iustificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuo conservaverint, sive amissam recuperaverint, proponenda sunt apostoli verba: Abundate in omni opere bono, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino; non enim iniustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, et dilectionis, quam ostenditis in nomine ipsius. Et, Nolite amittere confidentiam vestram, quae magnam habet remunerationem.

Tímto tedy způsobem ospravedlněným lidem, ať už přijatou milost navždy zachovali nebo ztracenou znovu našli, platí slova apoštola: „Vzrůstajte v každém dobrém díle, věduce, že vaše námaha není před Pánem marná, protože Pán není nespravedlivý, aby zapomínal na vaši námahu a lásku, kterou projevíte v jeho jménu“, a „neztrácejte svou důvěru, jíž čeká velká odměna.“

Atque ideo, bene operantibus usque in finem, et in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna, et tanquam gratia filiis Dei per Christum lesu misericorditer promissa, et tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, et meritis fideliter reddenda. Haec est enim illa corona iustitiae, quam post suum certamen, et cursum repositam sibi esse aiebat apostolus, a iusto iudice sibi reddendam, non solum autem sibi, sed et omnibus, qui diligunt adventum eius: cum enim ille ipse Christus Iesus, tanquam caput in membra, et tanquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtutem influat: quae virtus

A proto je těm, kteří budou činit dobro až do konce a budou doufat v Boha, údělem věčný život, a ten je jim milosrdně přislíben jakožto milost Božím synům skrze Krista Ježíše a bude jim věrně odevzdán jakožto odměna podle příslibu samého Boha za jejich dobré skutky a zásluhy. To je totiž ona koruna spravedlnosti, o níž apoštol říkal, že je mu připravena za jeho boj a běh na závodní dráze spravedlivým soudcem, avšak nejen jemu, nýbrž také všem, kteří milují jeho příchod. Protože totiž sám Kristus Ježíš jako hlava do údů a jako vinný kmen do ratolestí

bona eorum opera semper antecedit, et comitatur, et subsequitur, et sine qua nullo pacto Deo grata, et meritoria esse possunt: nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quo minus plene illis quidem operibus, quae in Deo sunt facta, divinae legi pro huius vitae statu satisfecisse, et vitam aeternam suo etiam tempore, (si tamen in gratia decesserint) consequendam, vere promeruisse censeantur: cum Christus, Salvator noster, dicat: Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum: sed fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Ita neque propria nostra iustitia, tanquam ex nobis propria statuitur: neque ignoratur, aut repudiatur iustitia Dei: quae enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhaerentem iustificamur: illa eadem Dei est, quia a Deo nobis infunditur per Christi meritum.

Neque vero illud omittendum est; quod licet bonis operibus in sacris litteris usque adeo tribuatur, ut, etiam qui uni ex minimis suis potum aquae frigidae dederit, promittat Christus, eum non esse sua mercede cariturum: et apostolus testetur, id quod in praesenti est momentaneum, et leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operari in nobis: absit tamen, ut christianus homo in se ipso vel confidat, vel gloriatur, et non in Domino; cuius tanta est erga omnes homines bonitas, ut eorum velit esse merita, quae ipsius sunt dona.

Et quia in multis offendimus omnes, unusquisque, sicut misericordiam, et bonitatem, ita severitatem, et iudicium ante oculos habere debet, neque se ipsum aliquis, etiam si nihil sibi conscius fuerit, iudicare: quoniam omnis hominum vita non humano iudicio examinanda, et iudicanda est, sed Dei, qui illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a Deo, qui, ut scriptum est, reddet unicuique secundum opera sua.

vlévá ustavičně oněm ospravedlněným milost, která vždy předchází, provází a následuje jejich dobré skutky a bez níž tyto žádným způsobem nemohou být Bohu milými a záslužnými, tak také je třeba věřit, že oněm ospravedlněným neschází již nic k tomu, aby v tomto životě svými skutky vykonanými v Bohu učinili zadosť božskému zákonu a ve svém čase (pokud zemřou ve stavu milosti) si také skutečně zasloužili život věčný. Vždyť Kristus, náš Spasitel, říká: „Jestliže někdo bude pít z vody, kterou já mu dám, nebude žíznit navěky, nýbrž bude v něm pramen vody tryskající do života věčného.“ Proto ani naše vlastní spravedlnost není nahlížena jako něco, co by bylo jakoby pocházející z nás, ani není zneuznávána nebo popírána spravedlnost Boží. To totiž, co se nazývá naší spravedlností, protože skrze její přítomnost v nás jsme ospravedlnováni, je současně Boží spravedlností, protože je nám Bohem vlévána prostřednictvím Kristovy zásluhy.

A skutečně nelze opomíjet toto: ačkoli totiž ve svatých Písmech je dobrým skutkům přisuzován tak velký význam, že podle Kristova příslibu ani ten, kdo jednomu z těch nejmenších podá sklenici studené vody, nepřijde o svou odměnu, a že, jak dosvědčuje apoštol, to, co v současnosti představuje naše dočasné a přechodné trápení, bude v nás ve vznešené budoucnosti působit dílo věčné slávy, přesto necht' tomu není tak, že by věřící důvěřoval nebo se chlubil v sobě, a nikoli v Pánu; jehož dobrota vůči všem lidem je tak veliká, že na to, co je jeho darem, nahlíží laskavě jako na jejich zásluhy.

A protože chybujeme v mnoha věcech, každý z nás potřebuje mít před očima jak milosrdenství a dobrotu, tak i přísnost a soud, a nikdo z nás nemůže soudit sebe sama, i kdyby si nebyl ničeho vědom, protože celý lidský život nepodléhá přezkoumání a soudu lidskému, nýbrž soudu Boha, který osvětlí to, co je skryto v temnotách a vyjeví úmysly srdcí; a tehdy se dostane každému chvály od Boha, který, jak je psáno, odplatí každému podle jeho skutků.

Post hanc catholicam de iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter, firmiterque receperit, iustificari non poterit, placuit sanctae synodo hos canones subiungere, ut omnes sciant, non solum quid tenere, et sequi, sed etiam quod vitare, et fugere debeant.

Po předložení tohoto katolického učení o ospravedlnění, bez nějž nemůže být ospravedlněn nikdo, kdo by je věrně a pevně nepřijal, usnesla se svatá synoda připojit tyto kánony, aby všichni věděli nejenom, co mají držet a následovat, nýbrž také čemu se mají vyhýbat a čeho se chránit.

O OSPRAVEDLNĚNÍ

Kánon 1.

Si quis dixerit, hominem suis operibus, quae vel per humanae naturae vires, vel per legis doctrinam fiant, absque divina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že člověk může být ospravedlněn bez božské milosti skrze Ježíše Krista na základě svých skutků, konaných ať silami lidské přirozenosti nebo skrze učení Zákona, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, ad hoc solum divinam gratiam per Christum Iesum dari, ut facilius homo iuste vivere, ac vitam aeternam promereri possit; quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque sed aegre tamen, et difficulter possit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že božská milost je skrze Ježíše Krista dána pouze k tomu, aby člověk mohl snáze žít spravedlivě a zasloužil si věčný život, jakoby svobodnou vůlí bez milosti byl člověk, třebaže obtížně a namáhavě, schopen obojího, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, sine praeveniente Spiritus sancti inspiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, sperare, diligere aut poenitere posse, sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že bez předchozího přispění a pomoci Ducha svatého může člověk věřit, doufat, milovat nebo činit pokání, tak jak je to třeba, aby získal milost ospravedlnění, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum, et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat ac praeparet: neque posse dissentire, si velit; sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereque passive se habere; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že svobodná lidská vůle člověka, pohnutá a vybídnutá Bohem, tím, že souhlasí s Bohem, který vybízí a volá, ničím nepřispívá k tomu, aby se disponovala a připravila k přijetí milosti ospravedlnění; a že svůj souhlas nijak nemůže odepřít, i kdyby chtěla, nýbrž že tak jako cosi neživého vůbec nic nekoná a chová se čistě trpně, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis liberum hominis arbitrium post Adae peccatum amissum, et extinctum esse dixerit; aut rem esse de solo titulo, imo titulum sine re, figmentum denique a satana inventum in ecclesiam; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že člověk po Adamově hříchu ztratil svobodnou vůli a ta že zanikla, nebo že tato vůle je věcí, která spočívá v prázdném označení, nebo spíše že je prázdným označením bez obsahu, nebo konečně že je výmyslem, který do církve vnesl Satan, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed mala opera ita, ut bona, Deum operari, non permissive solum, sed etiam proprie, et per se, adeo ut sit proprium eius opus non minus proditio Iudae, quam vocatio Pauli; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že není v moci člověka učinit své cesty zlými, nýbrž že zlé skutky stejně jako ty dobré koná Bůh, a to nejen tím, že je dopouští, nýbrž že je činí ve vlastním smyslu a sám, takže jeho dílem je neméně zrada Jidášova než povolání Pavlovo, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, opera omnia, quae ante iustificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, vere esse peccata, vel odium Dei mereri; aut, quanto vehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tanto eum gravius peccare; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že všechny skutky, které byly ať už z jakéhokoli důvodu vykonány před ospravedlněním, jsou skutečně hříchy nebo že zasluhují Božího hněvu, nebo že čím více někdo usiluje, aby se disponoval pro milost, tím více těžce že hřeší, ten necht' je vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, gehennae metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel a peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že strach před peklem, kvůli němuž se s lítostí nad hříchy utíkáme k Božímu milosrdenství nebo se zdržujeme hříchu, je hříchem nebo činí hříšníky ještě horšími, ten nechť je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis dixerit, sola fide impium iustificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam consequendam cooperetur, et nulla ex parte necesse esse, eum suae voluntatis motu praeparari, atque disponi; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že bezbožník je ospravedlněn pouhou vírou, takže by tím mínil, že už se nevyžaduje nic jiného, co by k milosti ospravedlnění přispívalo, a v žádném případě není nutné, aby se svým vlastním úkonem vůle připravil a disponoval, ten nechť je vyobcován.

Kánon 10.

Si quis dixerit, homines sine Christi iustitia, per quam nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že lidé mohou být ospravedlněni bez Kristovy spravedlnosti, skrze níž nám zasloužil [ospravedlnění], nebo že jsou již skrze ni formálně spravedlivými, ten nechť je vyobcován.

Kánon 11.

Si quis dixerit, homines iustificari, vel sola imputatione iustitiae Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, et charitate, quae in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundatur, atque illis inhaereat; aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum favorem Dei; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že lidé jsou ospravedlňováni buď pouhým přičtením spravedlnosti Kristovy, nebo jen pouhým odpuštěním hříchů při vyloučení milosti a lásky, která je do jejich srdcí vlévána působením Ducha svatého a přebývá v nich, anebo že milost, jíž jsme ospravedlňováni, je pouhou přízní Boží, ten nechť je vyobcován.

Kánon 12.

Si quis dixerit, fidem iustificantem nihil aliud esse, quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum; vel eam fiduciam solam esse, qua iustificamur; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ospravedlňující víra není ničím jiným, než důvěrou v božské milosrdenství odpouštějící hříchy kvůli Kristu, anebo že tato důvěra je jediná, jíž jsme ospravedlňováni, ten nechť je

vyobcován.

Kánon 13.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionem peccatorum assequendam necessarium esse, ut credat certo, et absque ulla haesitatione propriae infirmitatis, et indispositionis peccata sibi esse remissa; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že každý člověk, aby mu byly odpuštěny hříchy, musí nutně bez ohledu na jakoukoli vlastní slabost a nepřipravenost s jistotou věřit, že mu hříchy byly odpuštěny, ten necht' je vyobcován.

Kánon 14.

Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi, ac iustificari ex eo quod se absolvi, ac iustificari certo credat; aut neminem vere esse iustificatum, nisi qui credat se esse iustificatum; et hac sola fide absolutionem, et iustificationem perfici; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že člověku jsou odpuštěny hříchy a je ospravedlněn proto, že s jistotou věří, že je mu odpuštěno a že je ospravedlněn; anebo že nikdo není ospravedlněn, nevěří-li sám, že je ospravedlněn, a že se toto odpuštění hříchů a ospravedlnění uskutečňuje pouhou vírou, ten necht' je vyobcován.

Kánon 15.

Si quis dixerit, hominem renatum, et iustificatum teneri ex fide ad credendum se certo esse in numero praedestinatorum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že znovuzrozený a ospravedlněný člověk je na základě své víry povinen věřit, že je s jistotou započten mezi předurčené [ke spáse], ten necht' je vyobcován.

Kánon 16.

Si quis magnum illud usque in finem perseverantiae donum se certo habiturum absoluta, et infallibili certitudine dixerit, nisi hoc ex speciali revelatione didicerit; anathema sit.

Kdo by o sobě s absolutní a neomylnou jistotou prohlásil, že má onen velký dar jistého vytrvání až do konce, leda by se to dověděl ze zvláštního zjevení, ten necht' je vyobcován.

Kánon 17.

Si quis iustificationis gratiam non nisi

Kdo by prohlásil, že milost ospravedlnění je

praedestinati ad vitam contingere dixerit: reliquos vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote divina potestate praedestinos ad malum; anathema sit.

údělem jen těch, kteří jsou předurčeni k životu, zatímco všichni ostatní, kteří jsou povoláváni, jsou sice povoláváni, ale milost nepřijímají, protože jsou božskou mocí předurčeni ke zlému, ten necht' je vyobcován.

Kánon 18.

Si quis dixerit, Dei praecepta homini etiam iustificato, et sub gratia constituto, esse ad observandum impossibilia; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že Boží přikázání není ani člověk ospravedlněný a pod milostí postavený schopen plnit, ten necht' je vyobcován.

Kánon 19.

Si quis dixerit, nihil praeceptum esse in evangelio praeter fidem, cetera esse indifferentia, neque praecepta, neque prohibita, sed libera; aut decem praecepta nihil pertinere ad christianos; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že evangelium neobsahuje žádné přikázání kromě víry, a že všechno ostatní je lhostejné, ani přikázané ani zakázané, nýbrž svobodné, anebo že Desatero přikázání se křesťanů netýká, ten necht' je vyobcován.

Kánon 20.

Si quis hominem iustificatum, et quantumlibet perfectum dixerit non teneri ad observantiam mandatorum Dei, et ecclesiae, sed tantum ad credendum, quasi vero evangelium sit nuda, et absoluta promissio, vitae aeternae sine conditione observationis mandatorum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že člověk ospravedlněný a jakkoli dokonalý není vázán k zachovávání Božích a církevních přikázání, nýbrž jenom k víře, jako by evangelium bylo pouhým a absolutním příslibem života věčného bez podmínky zachovávání přikázání, ten necht' je vyobcován.

Kánon 21.

Si quis dixerit, Christum Iesum a Deo hominibus datum fuisse, ut redemptorem, cui fidant, non etiam ut legislatorem cui obediant; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že Kristus Ježíš byl dán od Boha lidem jako vykupitel, v nějž mají věřit, ne však také jako zákonodárce, ježž mají poslouchat, ten necht' je vyobcován.

Kánon 22.

Si quis dixerit, iustificatum, vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, vel cum eo non posse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ospravedlněný může bez zvláštní Boží pomoci vytrvat v přijaté spravedlnosti, anebo že to nedokáže ani s ní, ten necht' je vyobcován.

Kánon 23.

Si quis hominem semel iustificatum dixerit amplius peccare non posse, neque gratiam amittere, atque ideo eum, qui labitur, et peccat, nunquam vere fuisse iustificatum; aut contra, posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de beata Virgine tenet ecclesia; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že člověk jednou ospravedlněný nemůže více hřešit nebo že nemůže ztratit milost, a proto že ten, kdo upadne a zhřeší, nebyl nikdy skutečně ospravedlněn; anebo naopak že se může po celý život vyhýbat všem hříchům, i lehkým, aniž by měl zvláštní Boží výsadu, jak to církev učí o blahoslavené Panně, ten necht' je vyobcován.

Kánon 24.

Si quis dixerit, iustitiam acceptam non conservari, atque etiam non augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodo, et signa esse iustificationis adeptae, non autem ipsius augendae causam; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že získanou spravedlnost nelze zachovat a ani také před Bohem rozmnožit skrze dobré skutky, nýbrž že samy skutky jsou pouze plody a znamením již získané milosti, ne však příčinou jejího rozmnožení, ten necht' je vyobcován.

Kánon 25.

Si quis in quolibet bono opere iustum saltem venialiter peccare dixerit; aut, quod intolerabilius est, mortaliter, atque ideo poenas aeternas mereri; tantumque ob id non damnari, quia Deus opera non imputet ad damnationem; anathema sit.

Kdo by prohlašoval, že spravedlivý při každém dobrém skutku alespoň lehce zhřeší, anebo, což je ještě méně přijatelné, že smrtelně zhřeší, a proto zasluhuje věčné tresty, a že jen proto kvůli tomu nebude zavržen, že mu Bůh nepřičítá skutky k zavržení, ten necht' je vyobcován.

Kánon 26.

Si quis dixerit, iustos non debere pro bonis operibus, quae in Deo fuerint facta, expectare, et sperare aeternam retributionem a Deo per eius misericordiam, et lesu Christi meritum, si bene agendo, et divina mandata custodiendo usque in finem perseveraverint; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že spravedliví nemají za dobré skutky učiněné v Pánu očekávat a doufat ve věčnou odměnu od Boha skrze jeho milosrdenství a zásluhu Ježíše Krista, když budou dobře činit a vytrvají v zachovávání božských přikázání až do konce, ten necht' je vyobcován.

Kánon 27.

Si quis dixerit, nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis; aut nullo alio, quantumvis gravi, et enormi, praeterquam infidelitatis, peccato, semel acceptam gratiam amitti; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že neexistuje jiný smrtelný hřích než nevěra, nebo že jednou přijatou milost nelze ztratit jakkoli těžkým a závažným hříchem, leda nevěrou, ten necht' je vyobcován.

Kánon 28.

Si quis dixerit, amissa per peccatum gratia, simul et fidem semper amitti, aut fidem, quae remanet, non esse veram fidem, licet non¹¹ sit viva; aut eum, qui fidem sine charitate habet, non esse christianum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že když někdo skrze hřích ztratí milost, ztratí tím vždycky zároveň také víru, nebo že víra, jež přetrvává, není pravou vírou, i kdyby byla živá, anebo že ten, kdo má víru bez lásky, není křesťanem, ten necht' je vyobcován.

Kánon 29.

Si quis dixerit, eum, qui post baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere; aut posse quidem, sed sola fide amissam iustitiam recuperare sine sacramento poenitentiae, prout sancta romana, et universalis ecclesia a Christo Domino et eius apostolis edocta, hucusque professa est, servavit, et docuit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ten, kdo po křtu upadl do hřichu, nemůže z něj Boží milostí povstat, nebo že sice může, avšak ztracenou spravedlnost může získat zpět jen pouhou vírou bez svátosti pokání proti tomu, v čem podle Krista Pána a jeho apoštolů byla vyučena svatá Římská a obecná církev a co až doposud vyznávala, zachovávala a učila, ten necht' je vyobcován.

Kánon 30.

Si quis post acceptam iustificationis gratiam cuilibet peccatori poenitenti ita culpam remitti, et reatum aeternae poenae deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus poenae temporalis exsolvendae, vel in hoc saeculo, vel in futuro in purgatorio, antequam ad regna caelorum aditus patere possit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že kterémukoli kajícímu hříšníkovi po přijetí milosti ospravedlnění je odpuštěna vina a zahlazen věčný trest tak, že už nezbyvá nic z časných trestů, co by bylo třeba prominout ať v tomto světě či v budoucnu v očistci, než mu může být otevřen přístup do nebeského království, ten necht' je vyobcován.

Kánon 31.

Si quis dixerit, iustificatum peccare, dum intuitu aeternae mercedis bene operatur; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ospravedlněný člověk hřeší, když koná dobré skutky v očekávání věčné odměny, ten necht' je vyobcován.

Kánon 32.

Si quis dixerit, hominis iustificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius iustificati merita; aut ipsum iustificatum bonis

Kdo by prohlásil, že dobré skutky ospravedlněného člověka jsou takovým Božím darem, že nejsou také dobrými

¹¹ Toto „non“ v latinském textu (nejen u Petze, nýbrž i u Schmetse i v turinském vydání) nedává smysl a patrně se v něm vyskytlo omylem (stejný text má ovšem i Alberigova edice); český překlad s ním nepočítá. Petz zde překládá volně: „daß er kein lebendiger, auch kein wahrer Glaube sei“; Schmetse překládá doslova (ale bez ohledu na smysl): „daß der Glaube, der zurückbleibt, kein wahrer Glaube ist, mag er auch kein lebendiger sein“.

operibus, quae ab eo per Dei gratiam, et lesu Christi meritum, cuius vivum membrum est, fiunt, non vere mereri augmentum gratiae, vitam aeternam, et ipsius vitae aeternae, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriae augmentum; anathema sit.

zásluhami onoho ospravedlněného; nebo že si sám ten, kdo je ospravedlněn dobrými skutky, jež jsou jím vykonány skrze Boží milost a zásluhu Ježíše Krista, jehož je živým údem, skutečně nezasluhuje rozmnožení milosti, věčný život a dosažení věčného života, zemře-li v milosti, a také rozmnožení slávy, ten necht' je vyobcován.

Kánon 33.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam catholicam de iustificatione, a sancta synodo hoc praesenti decreto expressam, aliqua ex parte gloriae Dei, vel meritis lesu Christi Domini nostri derogari, et non potius veritatem fidei nostrae, Dei denique, ac Christi lesu gloriam illustrari; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že tímto katolickým učení o ospravedlnění tak, jak je tato svatá synoda tímto dekretem předkládá, se z nějaké části činí újma buď Boží slávě nebo zásluhám Ježíše Krista, našeho Pána, než že by se spíše osvětlovala pravda naší víry, jakož následně i sláva Boží i Krista Ježíše, ten necht' je vyobcován.

DEKRET o reformě

HLAVA 1.

Prelátům přísluší, aby sídlili u svých kostelů, a budou-li se chovat jinak, budou potrestáni obnovenými starými tresty, jakož i nově stanovenými.

Eadem sacrosancta synodus, eisdem praesidentibus apostolicae sedis legatis, ad restituendam ecclesiasticam disciplinam, depravatosque in clero, et populo christiano mores emendandos se accingere volens, ab iis, qui maioribus ecclesiis praesunt, initium censuit esse sumendum: integritas enim praesidentium salus est subditorum. Confidens itaque, per Domini, ac Dei nostri misericordiam, providamque ipsius Dei in terris vicarii solertiam, omnino futurum, ut ad ecclesiarum regimen (onus quippe angelicis humeris formidandum) qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis aetas a puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos per disciplinae stipendia ecclesiasticae laudabiliter acta, testimonium praebeat, secundum venerabiles beatorum patrum sanctiones assumantur: omnes patriarchalibus, primatibus, metropolitanis, et cathedralibus ecclesiis

Tato posvátná synoda, konaná pod předsednictvím týchž legátů Apoštolského stolce, chystajíc se k obnovení upadlé církevní disciplíny a k nápravě zkažených mravů u duchovenstva i křesťanského lidu, usoudila, že je třeba začít u těch, kteří stojí v čele vyšších kostelů, protože bezúhonnost těch, kteří jsou v čele, působí spasitelně i na poddané. Důvěruje proto, že díky milosrdenství našeho Pána a Boha a díky prozíravé prozíravosti Božího náměstka na zemi budou v budoucnu k řízení kostelů (což je břemenem i pro andělská bedra obávaným) ustanovováni podle ctihodných předpisů blažených Otců jen ti, kteří toho budou nejvíce hodni a jejichž předchozí život od chlapeckých počátků až po zralejší léta dosvědčuje, že byl chvályhodně prožit ve službě církevní disciplíny. Proto vybízí a

quibuscumque, quovis nomine, ac titulo, praefectos monet, ac monitos esse vult, ut attendentes sibi, et universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilent, sicut apostolus praecipit, in omnibus laborent, et ministerium suum impleant: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus, custodiae minime incumbant: cum certissimum sit, non admitti pastoris excusationem, si lupus oves comedit, et pastor nescit.

Ac niholominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriae etiam salutis immemores, terrenaque caelestibus, ac divinis humana praefidentes, in diversis curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium solitudine, ovili derelicto, atque ovium sibi commissarum cura neglecta, se definent occupatos: placuit sacrosanctae synodo antiquos canones, qui temporum, atque hominum iniuria pene in desuetudinem abierunt, adversus non residentes promulgatos innovare; quemadmodum virtute praesentis decreti innovat; ac ulterius pro firmiori eorumdem residentia, et reformandis in ecclesia moribus, in hunc, qui sequitur, modum statuere, atque sancire.

Si quis a patriarchali, primatiali, metropolitana, seu cathedrali ecclesia, sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, et praeeminentia praefulgeat, legitimo impedimento, seu iustis et rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam dioecesim morando abfuerit; quartae partis fructuum unius anni, fabricae ecclesiae, et pauperibus loci per superiorem ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso iure incurrat.

Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem

chce, aby byli napomenuti všichni představení jakýchkoli patriarchálních, primaciálních, metropolitních a katedrálních kostelů jakéhokoli jména či titulu, aby hledíce na sebe i na veškeré stádo, nad nímž je Duch svatý ustanovil k řízení Boží církve, jíž si získal svou krví, bděli, jak to apoštol přikazuje, ve všem byli činní a plnili svou službu. A ať si nemyslí, že toto posláání mohou plnit, jestliže na způsob nájemníků opouštějí stádo jim svěřené a vůbec se nevěnují ochraně svých ovcí, jejichž krev bude z jejich rukou nejvyšším soudcem vyžadována. Vždyť je zcela jisté, že nebude připuštěna výmluva pastýře, že o tom nevěděl, když vlk požíral ovce.

Nicméně protože se dnes nalezne nemálo těch, čehož je třeba velmi želet, kteří nejsou pamětlivi ani vlastní spásy a dávající přednost věcem pozemským před nebeskými a lidským před božskými, potulují se po různých dvorech anebo jsou zaměstnání vyřizováním časných věcí, přičemž opouštějí ovčinec a zanedbávají péči o ovce jim svěřené, proto se posvátné synodě zlíbilo obnovit starobylé kánony vyhlášené proti narušitelům residenční povinnosti, které časem i lidským bezprávím téměř vyšly z užívání, a ty mocí přítomného dekretu obnovuje; a dále k upevnění jejich residence a k obnově mravů v církvi stanoví a rozhoduje následovně:

Jestliže by někdo, komu je svěřen patriarchální, primaciální, metropolitní nebo katedrální kostel, ať je to z jakéhokoli titulu, důvodu, označení nebo práva a ať vyniká jakoukoli hodnotou, stupněm a předností (poté, co ustane zákonná překážka nebo spravedlivá a rozumná příčina), po šest měsíců po sobě následujících přebýval mimo svou diecézi, nechť je mocí samého práva odsouzen k trestu, v jehož důsledku by musel čtvrtinu ročních výnosů prostřednictvím svého církevního nadřízeného rozdělit mezi záduší kostela a tamní chudinu.

A jestliže v této své nepřítomnosti bude pokračovat po dalších šest měsíců, ať ztratí

fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente vero contumacia, ut severiori sacrorum canonum censurae subiiciatur, metropolitanus suffraganeos episcopos absentes; metropolitanum vero absentem suffraganeus episcopus antiquior residens, sub poena interdicti ingressus ecclesiae eo ipso incurrenda, intra tres menses per litteras, seu nuncium romano pontifici denunciare teneatur; qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, suae supremæ sedis auctoritate animadvertere, et ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

tím samým další čtvrtinu, která bude podobně rozdělena. A bude-li růst jeho zatvrzelost, tehdy, aby mohl být podroben přísnějším trestům posvátných kánonů, je metropolita povinen oznámit římskému biskupovi ve lhůtě tří měsíců sufragánní biskupy vzdálené z jejich církví, nepřítomného metropolitu pak služebně nejstarší sufragánní biskup, a to buď písemně nebo prostřednictvím nuncia, a to pod trestem interdiktů nastupujícího bez dalšího a bránícího ve vstupu do kostela. A ten potrestá nepřítomné podle toho, jak to bude vyžadovat jejich větší či menší zatvrzelost, z moci svého nejvyššího stolce a bude se moci postarat, jak to v Pánu sezná za spásy prospěšné, aby se církvím dostalo užitečnějších pastýřů.

HLAVA 2.

Nikdo nesmí být vzdálen z obročí vyžadujícího osobní residenci, leda ze spravedlivého důvodu schváleného biskupem; ten také nechť ustanoví zástupce kvůli péči o duše a opatří ho částí strženou z výnosu onoho obročí.

Episcopis inferiores, quaevis beneficia ecclesiastica personalem residentiam de iure, sive consuetudine exigentia, in titulum, sive commendam obtinentes, ab eorum ordinariis, quemadmodum eis pro bono ecclesiarum regimine, et divini cultus augmento, locorum, et personarum qualitate pensata, expediens videbitur, opportunis iuris remediis residere cogantur: nullique privilegia, seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis, suffragantur: indulgentiis vero, et dispensationibus temporalibus, ex veris, et rationabilibus causis tantum concessis, et coram ordinario legitime probandis, in suo robore permansuris: quibus casibus nihilominus officium sit episcoporum, tamquam in hac parte a sede apostolica delegatorum providere, ut per deputationem idoneorum vicariorum, et congruae portionis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quoad hoc, privilegio, seu exemptione quacumque suffragante.

Duchovní, kteří nejsou biskupy a kteří mají v držení jako titul či komendu¹² jakákoli církevní obročí vyžadující podle práva či právního obyčeje osobní residenci, ať jsou svými ordináři, jak ti to budou považovat za prospěšné z hlediska dobrého řízení kostelů, rozmnožení božského kultu a osobních i místních poměrů, vhodnými právními prostředky donucování k dodržování residence; a nikomu ať nepomáhají privilegia nebo věčné indulty zprošťující residenční povinnosti nebo umožňující pobírat výnosy z obročí v nepřítomnosti, přičemž v platnosti mají zůstat jen dovolení a dispense dané ze skutečných a rozumných důvodů a řádně přezkoumané před ordinářem. V kterýchžto případech nicméně zůstává povinnost biskupů jakožto v této věci delegátů Apoštolského stolce postarat se, aby zajištěním vhodných zástupců a přiznáním patřičné části výnosů z obročí nijak nebyla zanedbávána péče o duše. A pokud jde o tuto

¹² Komenda (od *commendare* = svěřit) je církevní úřad, jehož držitel pouze užíval výnosů z obročí, ale úřad sám (alespoň po jeho duchovní strážce) osobně nevykonával.

věc, nikdo se nemůže odvolávat na nějakou výsadu či exempci.

HLAVA 3.

Excesy světských duchovních i řeholníků pobývajících mimo klášter ať jsou napravovány místním ordinářem.

Ecclesiarum praelati ad corrigendum subditorum excessus prudenter, ac diligenter intendant: et nemo saecularis clericus, cuiusvis personalis, vel regularis extra monasterium degens, etiam sui ordinis privilegii praetextu, tutus censeatur, quo minus, si deliquerit, ab ordinario loci, tamquam super hoc a sede apostolica delegato, secundum canonicas sanctiones visitari, puniri, et corrigi valeat.

Preláti církve mají s moudrostí a pečlivostí sledovat excesy podřízených, aby je mohli napravovat. A žádný světský duchovní s odvoláním na osobní privilegium nebo řeholní duchovní pobývající mimo klášter s odvoláním třeba i na privilegium svého řádu nemůže být v případě spáchání trestného činu chráněn před tím, aby jej místní ordinář jako ten, kdo je k tomu zmocněn Apoštolským stolicem, nemohl podle kanonických ustanovení vizitovat, trestat a napravovat.

HLAVA 4.

Biskupové a jiní vyšší preláti mají, kdykoli je to zapotřebí, vizitovat jakékoli kostely, přičemž se zrušuje vše, co by tomuto dekretu mohlo odporovat.

Capitula cathedralium, et aliorum maiorum ecclesiarum, illorumque personae, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiiis, quae tantum suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quo minus a suis episcopis, et aliis maioribus praelatis, per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adiunctis, iuxta canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, visitari, corrigi, et emendari etiam auctoritate apostolica, possint et valeant.

Žádné katedrální kapituly a kapituly jiných vyšších kostelů a jejich osoby se nemohou z důvodu nějaké exempce, právního obyčeje, rozsudku přísahy či úmluvy, která nechť váže jen její účastníky, ne [ale] také nástupce, bránit tomu, aby mohli a směli být svými biskupy a jinými vyššími preláty, ať jimi samými nebo i těmi, které si podle svého uvážení přiberou, podle kanonických předpisů vizitováni, napravováni a usměrňováni tak často, jak to bude zapotřebí, a to třeba i apoštolskou autoritou.

HLAVA 5.

Biskupové nesmějí v cizí diecézi činit pontifikální úkony ani udílet svěcení.

Nulli episcopo liceat, cuiusvis privilegii praetextu, pontificalia in alterius dioecesi exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia, et in personas eidem ordinario subiectas tantum; si secus factum

Žádnému biskupovi ať není ani pod záminkou jakéhokoli privilegia dovoleno činit v cizí diecézi pontifikální úkony, leda s výslovným dovořením místního ordináře a

fuerit, episcopus ab exercitio pontificalium, et sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.

pouze vůči osobám témuž ordináři podřízeným. Stalo-li by se něco jiného, biskup je samým právem suspendován z výkonu pontifikálních úkonů, a takto vysvěcení z výkonu svěcení.

Oznámení o příštím zasedání

Placetne vobis, proximam futuram sessionem celebrari die lovis feria quinta post primam dominicam subsequentis quadragesimae, quae erit dies tertia mensis martii?

Souhlasíte s tím, aby se příští zasedání slavilo ve čtvrtek po první neděli následující postní doby, který připadá na den 3. března?

Responderunt, placet.

Odpověděli: Souhlasíme.

7. zasedání

konané 3. dne měsíce března 1547

DEKRET o svátostech

Předmluva

Ad consummationem salutaris de iustificatione doctrinae, quae in praecedenti proxima sessione uno omnium patrum consensu promulgata fuit; consentaneum visum est de sanctissimis ecclesiae sacramentis agere, per quae omnia vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur: propterea sacrosancta, oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus eisdem apostolicae sedis legatis, ad errores eliminandos, et extirpandas haereses, quae circa sanctissima ipsa sacramenta hac nostra tempestate, tum de damnatis olim a patribus nostris haeresibus suscitatae, tum etiam de novo adinventae sunt, quae catholicae ecclesiae puritati, et animarum salutí magnopere officiant; sanctarum scripturarum doctrinae, apostolicis traditionibus, atque aliquorum conciliorum, et patrum consensui inhaerendo, hos praesentes canones statuendos, et decernendos censuit; reliquos, qui supersunt ad coepti operis perfectionem, deinceps, divino Spiritu adiuvante, editura.

K naplnění spasitelné nauky o ospravedlnění, která byla na nejbližším předchozím zasedání jednomyslným souhlasem všech Otců vyhlášena, zdálo se vhodným pojednat o přesvatých svátostech církve, jimiž veškerá pravá spravedlnost buď začíná, nebo započatá se rozmnožuje, nebo ztracená obnovuje. Proto posvátná, všeobecná a generální ekumenická synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví týchž legátů Apoštolského stolce, aby vymýtila bludy a vykořenila kacířství, jež se kolem těchto přesvatých svátostí samých právě v této naší době objevila, ať jde o bludy, které byly již dávno našimi Otcí zavrženy a teď znovu ožily, ať jde o nově vyvolané, které velmi ohrožují čistotu katolické církve a spásu duší, opírajíc se o učení svatých Písem, o apoštolské tradice a o souhlasná stanoviska některých koncilů a Otců, rozhodla se usnést a stanovit tyto předložené kánony, a s pomocí Ducha svatého později vydat ostatní, jež zbývají k završení započatého díla.

O SVÁTOSTECH obecně

Kánon 1.

Si quis dixerit, sacramenta novae legis non fuisse omnia a Iesu Christo Domino nostro instituta; aut esse plura, vel pauciora, quam septem, videlicet, baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinem, et matrimonium; aut etiam, aliquod horum septem non esse vere, et proprie sacramentum;

Kdo by prohlásil, že všechny svátosti Nového zákona nebyly ustanoveny od Ježíše Krista, našeho Pána, nebo že je jich více či méně než sedm, totiž křest, bířmování, eucharistie, pokání, poslední pomazání, svěcení a manželství, anebo také že některá z těchto sedmi není pravou a vlastní svátostí,

anathema sit.

ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, ea ipsa novae legis sacramenta a sacramentis antiquae legis non differre, nisi quia ceremoniae sunt aliae, et alii ritus externi; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že se svátosti Nového zákona neliší od svátostí Starého zákona, leda že jsou jiné ceremonie a jiné vnější obřady, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, haec septem sacramenta ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že těchto sedm svátostí je mezi sebou rovných tak, že v žádném ohledu není jedna důstojnější než druhá, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, sacramenta novae legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; et sine eis, aut eorum voto per solam fidem homines a Deo gratiam iustificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že svátosti Nového zákona nejsou ke spáse nezbytné, nýbrž nadbytečné, a že bez nich nebo bez touhy po nich mohou lidé pouhou vírou od Boha dosáhnout milosti ospravedlnění, jakkoli se připouští, že ne všechny jsou pro každého člověka nezbytné, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit, haec sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že tyto svátosti byly ustanoveny jen kvůli tomu, aby živily víru, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit, sacramenta novae legis non continere gratiam, quam significant; aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre; quasi signa tantum externa sint acceptae per fidem gratiae, vel iustitiae, et notae quaedam christianae professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že svátosti Nového zákona neobsahují milost, kterou naznačují; nebo že tuto milost nepřinášejí těm, kteří jí nekladou do cesty žádné překážky, jako by byly pouhými vnějšími znamenými milosti či spravedlnosti přijaté na základě víry a jakýmsi znamenými křesťanského vyznání, podle nichž lidé rozlišují věřící od nevěřících, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, non dari gratiam per huiusmodi sacramenta semper, et omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si rite ea suscipiant, sed aliquando et aliquibus; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že skrze tyto svátosti Bůh, pokud to záleží na něm, neuděluje milost vždy a všem lidem, i kdyby ji řádně přijímali, nýbrž jen někdy a některým, ten necht' je

vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, per ipsa novae legis sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem divinae promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že oněmi svátostmi Nového zákona se nepůsobí milost již udělením samým, nýbrž že k dosažení milosti stačí pouhá víra v Boží příslib, ten necht' je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis dixerit, in tribus sacramentis, baptismo scilicet, confirmatione, et ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale, et indelebile, unde ea iterari non possunt; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že tři svátosti, totiž křest, bířmování a svěcení nevtiskují duši charakter, to jest jakési duchovní a nezrušitelné znamení, protože ani nemohou být opakovány, ten necht' je vyobcován.

Kánon 10.

Si quis dixerit, christianos omnes in verbo, et omnibus sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že moc k hlásání [Božího] slova a k udělení všech svátostí mají všichni křesťané, ten necht' je vyobcován.

Kánon 11.

Si quis dixerit, in ministris, dum sacramenta conficiunt, et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit ecclesia; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že od služebníků, kteří slaví a rozdělují svátosti, se nevyžaduje alespoň úmysl činit to, co činí církev, ten necht' je vyobcován.

Kánon 12.

Si quis dixerit, ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia, quae ad sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre sacramentum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že služebník, který se nachází ve stavu smrtelného hřichu, neslaví a neuděluje svátost ani tehdy, jestliže zachová vše podstatné, co patří k slavení a udělení svátostí, ten necht' je vyobcován.

Kánon 13.

Si quis dixerit, receptos, et approbatos ecclesiae catholicae ritus, in solemni sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque ecclesiarum pastorem mutari posse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že katolickou církví přijatými a schválenými obřady, jichž ta obvykle užívá při slavnostním udělení svátostí, může být buď opovrhováno, nebo že mohou být od služebníků [církev] bez hřichu libovolně vynechávány nebo kterýmkoli pastýřem církve přeměňovány v nové a jiné obřady, ten necht' je vyobcován.

O KŘTU

Kánon 1.

Si quis dixerit, baptismum Ioannis habuisse eandem vim cum baptismo Christi; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že Janův křest měl stejnou moc jako křest Kristův, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, aquam veram, et naturalem non esse de necessitate baptismi; atque ideo verba illa Domini nostri Iesu Christi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že pravá a přírodní voda není nutná k platnosti křtu, čímž slova našeho Pána Ježíše Krista „Nezrodí-li se kdo z vody a z Ducha svatého“ převrací v jakousi metaforu, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, in ecclesia romana, quae omnium ecclesiarum mater est, et magistra, non esse veram de baptismi sacramento doctrinam; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že v Římské církvi, jež je Matkou a učitelkou všech církví, není pravé učení o svátosti křtu, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, baptismum, qui etiam datur ab haereticis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, cum intentione faciendi, quod facit ecclesia, non esse verum baptismum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že křest udělovaný bludaři ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého s úmyslem činit to, co činí církev, není pravým křtem, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit, baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že křest je dobrovolný, tedy nikoli nezbytný ke spáse, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit, baptizatum non posse, etiam si velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že pokřtěný nemůže, třebaže by chtěl, ztratit milost, i kdyby jakkoli zhřešil, leda by odmítl víru, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, baptizatos per baptismum ipsum, solius tantum fidei debitores fieri, non autem

Kdo by prohlásil, že pokřtění jsou křtem samým vázáni pouze k povinnosti věřit, ne

universae legis Christi servandae; anathema sit.

však k zachování celého Kristova zákona, ten necht' je vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctae ecclesiae praeceptis, quae vel scripta, vel tradita sunt, ita ut ea observare non teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že pokřtění nejsou povinni dodržovat všechna přikázání svaté církve, ať napsaná nebo tradovaná, takže nejsou vázáni jejich zachováním, leda by se jim svobodně podřídili, ten necht' je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis dixerit, ita revocandos esse homines ad baptismi suscepti memoriam, ut vota omnia, quae post baptismum fiunt, vi promissionis in baptismo ipso iam factae, irrita esse intellegent, quasi per ea, et fidei, quam professi sunt, detrahatur, et ipsi baptismo; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že lidi je třeba tak přivést zpět ke vzpomínce na křest, že všechny sliby, které [Bohu] učiní po křtu, budou mocí slibu učiněného při křtu samém považovat za neplatné, jako by skrze ně byla působena újma jak víře, již vyznali, tak křtu samému, ten necht' je vyobcován.

Kánon 10.

Si quis dixerit, peccata omnia, quae post baptismum fiunt, sola recordatione, et fide suscepti baptismi, vel dimitti, vel venalia fieri; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že všechny hříchy spáchané po křtu se buď odpouštějí nebo se stávají lehkými pouhou vzpomínkou na přijatý křest a vírou v něj, ten necht' je vyobcován.

Kánon 11.

Si quis dixerit, verum, et rite collatum baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negaverit, cum ad poenitentiam convertitur; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že pravý a řádně udělený křest je třeba opakovat u toho, kdo mezi nevěřícími zapřel víru v Krista, jestliže se dal na pokání, ten necht' je vyobcován.

Kánon 12.

Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea aetate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že nikdo nemá být křtěn dříve, než v tom věku, kdy byl pokřtěn Kristus, anebo v nebezpečí smrti, ten necht' je vyobcován.

Kánon 13.

Si quis dixerit, parvulos, eo quod actum credendi non habent, suscepto baptismo inter fideles computandos non esse; ac propterea, cum ad annos discretionis pervenerint, esse

Kdo by prohlásil, že malé děti nelze počítat mezi věřící proto, poněvadž při přijetí křtu nejsou schopny úkonu víry, a proto, až získají užívání rozumu, je třeba znovu je

rebaptizandos; aut praestare, omitti eorum
baptisma, quam eos non actu proprio credentes,
baptizari in sola fide ecclesiae; anathema sit.

pokřtít; anebo že je lepší vůbec je nekřtít, než
je křtít na pouhou víru církve, aniž by měly
samy aktuální víru, ten necht' je vyobcován.

Kánon 14.

Si quis dixerit, huiusmodi parvulos baptizatos,
cum adoleverint, interrogandos esse, an ratum
habere velint, quod patrini eorum nomine, dum
baptizarentur, polliciti sunt; et, ubi se nolle
responderint, suo esse arbitrio relinquendos; nec
alia interim poena ad christianam vitam cogendos,
nisi ut ab eucharistiae, aliorumque
sacramentorum perceptione arceantur, donec
resipiscant; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že takovýchto pokřtěných
dětí je třeba po dosažení dospělosti se
dotázat, zda hodlají potvrdit to, co kmotrové
jejich jménem při křtu slíbili, a tam, kde by
nechtěly dát kladnou odpověď, že mají být
ponechány svému úsudku, a mezitím že
nemají být žádným trestem nuceny, aby
vedly křesťanský život, leda aby se zdržely
přijímání eucharistie a ostatních svátostí,
dokud by se nenapravily, ten necht' je
vyobcován.

O BIŘMOVÁNÍ

Kánon 1.

Si quis dixerit, confirmationem baptizatorum
otiosam ceremoniam esse, et non potius verum,
et proprium sacramentum; aut olim nihil aliud
fuisse, quam catechesim quamdam, qua
adolescentiae proximi, fidei suae rationem coram
ecclesia exponebant; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že biřmování pokřtěných je
zbytečnou ceremonií a ne spíše pravou a
vlastní svátostí, anebo že dříve nebylo ničím
jiným, než jakousi katechezí, při níž blízcí
dospělosti před církví vykládali zdůvodnění
své víry, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, iniurios esse Spiritui sancto, qui
sacro confirmationis chrismati virtutem aliquam
tribuunt; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že urážejí Ducha svatého
ti, kteří křížmu svatého biřmování přikládají
nějakou moc, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, sanctae confirmationis ordinarium
ministerium non esse solum episcopum, sed
quemvis simplicem sacerdotem; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že řádným udělovačem
svatého biřmování není jedině biskup, ale
každý obyčejný kněz, ten necht' je
vyobcován.

DEKRET o reformě

Eadem sacrosancta synodus, eisdem

Tato posvátná synoda za předsednictví týchž

praesidentibus, et legatis, incoeptum residentiae, et reformationis negotium ad Dei laudem, et christianae religionis incrementum prosequi intendens, ut sequitur, statuendum censuit, salva semper in omnibus sedis apostolicae auctoritate.

legátů, hodlajíc k Boží chvále a povznesení křesťanského náboženství pokračovat v projednávání záležitostí residence a reformy, uznala za vhodné rozhodnout, jak následuje, a to vždy a ve všem bez újmy pravomoci Apoštolského stolce:

HLAVA 1.

Kdo je způsobilý k řízení katedrálních kostelů.

Ad cathedralium ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus: et aetate matura, gravitate morum, litterarumque scientia, iuxta constitutionem Alexandri tertii, quae incipit, *Cum in cunctis*, in concilio Lateranensi promulgatam, praeditus assumatur.

K řízení katedrálních kostelů nemá být povýšen nikdo, kdo není zrozen z řádného manželství a není nadán zralým věkem, vážností mravů a vzděláním, podle konstituce Alexandra III., jež začíná slovy *Cum in cunctis*, vyhlášené na Lateránském koncilu.

HLAVA 2.

Ti, kdo řídí více katedrálních kostelů, jsou stanoveným způsobem a ve stanovené lhůtě povinni jejich řízení se vzdát, s výjimkou jediného.

Nemo, quacumque etiam dignitate, gradu, aut praeeminentia praefulgens, plures metropolitanas, seu cathedrales ecclesias in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra sacrorum canonum instituta, recipere, et simul retinere praesumat, cum valde felix sit ille censendus, cui unam ecclesiam bene, ac fructuose, et cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit.

Nikdo, ať by byl i jakékoli hodnosti, stupně nebo jakkoli vynikajícího postavení, ať se v rozporu s ustanoveními posvátných kánonů neopovažuje nabýt a spolu držet více metropolitních či katedrálních kostelů jako titul nebo komendu nebo pod jakýmkoli jiným označením; protože za velmi šťastného je třeba považovat toho, komu se zdaří dobře a s užitkem řídit jediný kostel s prospěchem pro spásu jemu svěřených duší.

Qui autem plures ecclesias contra praesentis decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad liberam sedis apostolicae dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin ecclesiae ipsae, ultimo obtenta dumtaxat excepta, eo ipso vacare censeantur.

Ti však, kteří nyní v rozporu s obsahem tohoto dekretu mají v držbě více kostelů, si mohou podržet jeden z nich, který budou chtít, a ostatních jsou povinni se vzdát během šesti měsíců, náležejí-li do svobodné dispozice Apoštolského stolce, jinak během jednoho roku; v opačném případě nechť jsou tyto kostely, s jedinou výjimkou toho, jež získal naposledy, považovány tím samým za uprázdněné.

HLAVA 3.

Obročí necht' jsou udílěna pouze způsobilým osobám.

Inferiora beneficia ecclesiastica, praesertim curam animarum habentia, personis dignis, et habilibus, et quae in loco residere, ac per se ipsos curam ipsam exercere valeant, iuxta constitutionem Alexandri III. in lateranensi, quae incipit, *Quia nonnulli*; et aliam Gregorii X. in generali lugdunensi concilio, quae incipit, *Licet canon*, editam, conferatur: aliter autem facta collatio, sive provisio, omnino irritetur, et ordinarius collator poenas constitutionis concilii generalis, quae incipit, *Grave nimis*, se noverit incursum.

Nižší církevní obročí, především ta, jež jsou spojena s péčí o duše, necht' jsou udílěna osobám hodným a způsobilým, které budou sídlit v onom místě a budou moci onu péči vykonávat osobně podle konstituce Alexandra III., přijaté na lateránském koncilu, která začíná slovy *Quia nonnulli*, a podle jiné konstituce Řehoře X., vyhlášené na obecném lyonském sněmu, začínající slovy *Licet canon*. Udělení čili provize obročí, které by byly učiněny jinak, necht' jsou prohlášeny za zcela neplatné, a ordinář, který je udělil, ať si je vědom, že upadne do trestů stanovených v konstituci [lateránského] obecného sněmu, začínající slovy *Grave nimis*.

HLAVA 4.

Ten, kdo proti ustanovení kánonů drží vícero obročí, ať je jich zbaven.

Quicumque de cetero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica, sive per viam unionis ad vitam, seu commendae perpetuae, aut alio quocumque nomine, et titulo, contra formam sacrorum canonum, et praesertim constitutionis Innocentii III. quae incipit, *De multa*, recipere, ac simul retinere, praesumpserit; beneficiis ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam praesentis canonis vigore, privatus existat.

Ostatně každý, kdo by se odvážil přijmout a spolu držet více kurátních¹³ nebo jinak neslučitelných církevních obročí, ať cestou doživotního spojení nebo věčné komendy nebo z jakéhokoli jiného důvodu či titulu proti ustanovení posvátných kánonů a zvláště konstituce Innocence III., která začíná slovy *De multa*, ten ať je samým právem oněch obročí zbaven podle ustanovení této konstituce, a také na základě tohoto kánonu.

HLAVA 5.

Ti, kteří mají vícero kurátních obročí, mají ordináři podat výkazy ze své správy, a ti ať se těmto kostelům postarají o vikáře a přiznají jim přiměřený podíl z výnosů.

Ordinarii locorum quoscumque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districte compellant, et alias procedant iuxta constitutionem Gregorii X. in generali lugdunensi concilio editam, quae incipit, *Ordinarii*, quam eadem sancta synodus innovandam censet, et

Místní ordináři mají bez výjimky všechny držitele více kurátních nebo jinak neslučitelných obročí přísně přimět k tomu, aby podali výkazy ze správy; a v ostatním ať postupují podle konstituce Řehoře X., vydané na všeobecném sněmu lyonském, začínající slovem *Ordinarii*, jíž tato svatá

¹³ Kurátní obročí je spojeno s péčí (lat. *cura*) o duše, tedy s duchovní správou – na rozdíl od obročí nekurátního.

innovat; addens insuper, quod ipsi ordinarii etiam per idoneorum vicariorum deputationem, et congruae portionis fructuum assignationem omnino provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, et beneficia ipsa debitis obsequiis minime defraudentur: appellationibus, privilegiis, et exemptionibus quibuscumque, etiam cum iudicium specialium deputatione, et illorum inhibitionibus in praemissis nemini suffragantibus.

synoda považuje za obnovení hodnou a [tímto jí] obnovuje, dodávajíc nadto, že oni ordináři se mají i ustanovením vhodných vikářů a přidělením přiměřeného podílu z výnosů postarat, aby se nijak nezanedbávala péče o duše a sama obročí aby nebyla zkracována o plnění povinných služeb. A proti tomu nesmí být nikdo v uvedených věcech chráněn žádnými odvoláními, výsadami a exempcemi, ani takovými, které opravňují k ustanovení zvláštních soudců, a jakýmikoli jejich zápovědmi.

HLAVA 6.

Která spojení obročí mají být považována za platná.

Uniones perpetuae a quadraginta annis citra factae, examinari ab ordinariis, tamquam a sede apostolica delegatis, possint: et quae per subreptionem, vel per obreptionem obtentae fuerint, irritae declarentur. Illae vero, quae a dicto tempore citra concessae, nondum in toto, vel in parte sortitae sunt effectum, et quae deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliis rationabilibus causis, coram loci ordinario, vocatis quorum interest, verificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentae praesumantur; ac propterea, nisi aliter a sede apostolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.

Trvalá spojení [obročí], která trvají méně než čtyřicet let, mohou být přezkoumána ze strany ordinářů jakožto delegátů Apoštolského stolce; a ta, která byla získána zamlčením nebo nepravdivým uvedením nějaké rozhodné skutečnosti, ať jsou prohlášena za neplatná. Avšak taková, která sice byla před takto uvedeným časem udělena, avšak po celou tuto dobu nebo její část nevěšla v užívání, a také ta, která mají vzniknout teprve v budoucnosti, ať už z číhokoli podnětu, nechť jsou považována za nezákonně získaná, leda by bylo mimo pochybnost, že se tak stalo z legitimních nebo jinak rozumných důvodů, prověřených místním ordinářem za účasti těch, jichž se věc týká. A proto ať nemají žádné právní účinky, leda by Apoštolský stolec prohlásil něco jiného.

HLAVA 7.

Spojená církevní obročí mají být vizitována a duchovní péče má být obstarávána také prostřednictvím trvalých vikářů; jejich ustanovení ať se stane s přiznáním přiměřeného podílu, také z pravidelných příjmů.

Beneficia ecclesiastica curata, quae cathedralibus, collegiatis, seu aliis ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, seu collegiis, aut piis locis quibuscumque perpetuo unita, et annexa

Existují-li kurátní církevní obročí, jež jsou trvale spojena a sloučena s katedrálními, kolegiátními nebo jinými kostely nebo s kláštery, obročími či kolejami, anebo

reperiuntur, ab ordinariis locorum annis singulis visitentur: qui sollicite providere procurent, ut per idoneos vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis ordinariis pro bono ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertiae partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum ordinariorum portione, etiam super certa re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur: appellationibus, privilegiis, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, et illorum inhibitionibus quibuscumque in praemissis minime suffragantibus.

s jakýmikoli zbožnými instituty, ať jsou místními ordináři každoročně vizitována. A ti ať se pečlivě starají o to, aby se prostřednictvím ustanovení vhodných vikářů, také trvalých, pokud nebudou sami ordináři chtít kvůli dobré církevní správě učinit jiné opatření, chvályhodně vykonávala duchovní správa, a těm ať je přiznána třetina výnosů anebo větší či menší část podle úsudku samých ordinářů, a také z jistých¹⁴ příjmů. A proti tomu nesmí být v uvedených věcech nikdo chráněn žádnými odvoláními, výsadami a exempcemi, ani takovými, které opravňují k ustanovení [zvláštních] soudců, a jakýmikoli jejich zápověďmi.

HLAVA 8.

Kostely ať jsou opravovány a duchovní správa ať je pečlivě vykonávána.

Locorum ordinarii ecclesias quascumque quomodolibet exemptas, auctoritate apostolica singulis annis visitare teneantur, et opportunis iuris remediis providere, ut quae reparatione indigent, reparentur, et cura animarum, si qua illis immineat, aliisque debitis obsequiis minime defraudentur: appellationibus, privilegiis, consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore praescriptis, iudicum deputationibus, et illorum inhibitionibus penitus exclusis.

Místní ordináři mají povinnost kterékoli kostely jakýmikoli způsobem exemptní z apoštolské moci každoročně vizitovat a vhodnými právními prostředky se starat, aby to, co potřebuje nápravy, bylo napraveno, a aby péče o duše, pokud je s nimi spojena, ani ostatní povinnosti nebyly zkracovány. Zcela necht' jsou vyloučena jakákoli odvolání, výsady, právní obyčej, i od nepaměti vydržené, a ustanovení [zvláštních] soudců a jakékoli jejich zápovědi.

HLAVA 9.

Konsekrace osob nemá být odkládána.

Ad maiores ecclesias promoti munus consecrationis infra tempus a iure statutum suscipiant, et prorogationes ultra sex menses concessae nulli suffragantur.

Ti, kdo byli povýšeni k vyšším kostelům, mají přijmout konsekraci ve lhůtě práve stanovené, a odklady udělené na dobu delší než šest měsíců ať pro nikoho nemají účinnost.

HLAVA 10.

Při uprázdnění stolce ať kapituly nikomu nevystavují propouštěcí list ke svěcení, leda kvůli obdržení obročí nebo k již obdržnému obročí; a různé tresty pro narušitele.

¹⁴ „Jisté příjmy“, tj. nikoli příjmy nahodilé, jako jsou např. mešní stipendia nebo štolové poplatky.

Non liceat capitulis ecclesiarum, sede vacante, infra annum a die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusvis privilegii, aut consuetudinis vigore, alicui, qui beneficium ecclesiasticum recepti, sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere: si secus fiat, capitulum contraveniens ecclesiastico subiaceat interdicto: et sic ordinati, si in minoribus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, praesertim in criminalibus, gaudeant: in maioribus vero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri praelati, sint ipso iure suspensi.

Při uprázdnění stolce není kapitulám při kostelích jak z ustanovení obecného práva, tak také na základě jakéhokoli privilegia nebo silou právního obyčeje dovoleno do jednoho roku ode dne uprázdnění [stolce] vydávat povolení ke svěcení nebo vystavovat propouštěcí listy čili reverendy, jak to někteří nazývají, leda by šlo o ty, kteří by je potřebovali kvůli přijetí obročí nebo kvůli obročí již přijatému. Pokud by se stalo něco jiného, kapitula jednající proti tomu necht' podléhá trestu interdiktů. A takto vysvěcení, půjde-li o nositele nižších svěcení, nebudou mít žádnou výsadu duchovních, a to hlavně v trestních záležitostech; půjde-li však o nositele vyšších svěcení, ti necht' jsou samým právem z výkonu oněch svěcení suspendováni až do svobodného rozhodnutí budoucího preláta.

HLAVA 11.

Dovolení k přijetí svěcení bez spravedlivého důvodu ať pro nikoho nemá účinnost.

Facultates de promovendo a quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam a propriis episcopis ordinari non possunt, in litteris exprimendam; et tunc non ordinentur, nisi ab episcopo in sua dioecesi residente, aut pro eo pontificalia exercente, et diligenti praevio examine.

Dovolení k přijetí svěcení, vystavená kýmkoli, ať nemají žádnou právní účinnost, leda by obsahovala spravedlivý důvod v listině uvedený, proč ony osoby nemohou být vysvěceny vlastními biskupy. Ale ať tyto osoby ani tak nejsou svěceny, leda od biskupa sídlícího ve své diecézi nebo od toho, kdo za něj činí pontifikální úkony, a po předchozím pečlivém přezkoušení.

HLAVA 12.

Dovolení umožňující nepřijímat svěcení se nemá vydávat na dobu delší jednoho roku.

Facultas de non promovendo, praeterquam in casibus a iure expressis, concessae, ad annum tantum suffragentur.

Dovolení umožňující nepřijímat svěcení, udělená na dobu delší jednoho roku, nemají mít žádnou platnost, leda v případech výslovně stanovených v právu.

HLAVA 13.

At' je někdo kýmkoli prezentován, nechť není ustanovován bez předchozího přezkoušení ordinářem, s určitými výjimkami.

Praesentati, seu electi, vel nominati a quibusvis ecclesiasticis personis, etiam sedis apostolicae nuntiis, ad quaevis ecclesiastica beneficia non instituantur, nec confirmantur, neque admittantur, etiam praetextu cuiusvis privilegii, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore praescriptae, nisi fuerint prius a locorum ordinariis examinati, et idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quominus examen subire teneatur. Praesentatis tamen, electis, seu nominatis ab universitatibus, seu collegiis generalium studiorum exceptis.

Prezentování nebo zvolení či jmenování jakoukoli církevní osobou včetně nunciů Apoštolského stolce na jakákoli církevní obročí nechť nejsou ustanovováni nebo potvrzováni nebo připouštěni, a to ani na základě jakékoli výsady či od nepaměti vydrženého právního obyčeje, dokud předtím nebudou přezkoušeni místními ordináři a shledáni vhodnými; a nebude se nikdo moci žádným prostředkem odvolání bránit tomu, aby toto přezkoušení musel podstoupit. To však s výjimkou těch, kteří by byli prezentováni, zvoleni nebo jmenováni univerzitami nebo kolejiemi generálních studií.

HLAVA 14.

Které civilní záležitosti exemptních osob mohou být souzeny biskupy.

In exemptorum causis constitutio Innocentii IV. quae incipit, *Volentes*, in generali concilio lugdunensi edita, servetur; quam eadem sacrosancta synodus innovandam censuit, et innovat: addendo insuper, quod in civilibus causis mercedum, et miserabilium personarum, clerici saeculares, aut regulares extra monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiam si certum iudicem a sede apostolica deputatum in partibus habeant; in aliis vero, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum ordinariis, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conveniri, et iure medio ad solvendum debitum cogi, et compelli possint: privilegiis, exemptionibus, conservatorum deputationibus, et eorum inhibitionibus adversus praemissa nequaquam valituris.

V záležitostech exemptních osob ať se postupuje podle konstituce Innocence IV. začínající *Volentes*, vydané na všeobecném koncilu lyonském, již tato posvátná synoda považuje za hodnou obnovy a [tímto ji také] obnovuje. Nadto dodává, že v civilních záležitostech mezd [za námezdní práci] a ve věcech osob znevýhodněných¹⁵ svěštů duchovní nebo řeholníci pobývajících mimo klášter, jakkoli exemptní, i kdyby měli svého určitého soudce ustanoveného Apoštolským stolcem mimo Římskou kurii,¹⁶ a v jiných záležitostech, pokud by onoho soudce neměli, mohou být žalováni před místními ordináři jakožto v těchto věcech delegovanými samým [Apoštolským] stolcem, a za pomoci práva přidržení a donucení ke splnění závazku; a v těchto věcech jim nebudou nic platná žádná privilegia, exempce, ustanovení konservátorů¹⁷ a jejich záповědi.

¹⁵ *Personae miserabiles* – sirotci, vdovy, nemocní apod.

¹⁶ *In partibus* (v krajích, v zemích), tj. nikoli v centru = Římě.

¹⁷ *Conservatores* byli zvláštěními ochránci práva ustanovovanými Apoštolským stolcem zejm. k rozhodování sporů o učiněné bezpráví (*injuriae*). Konservatoriemi (*litterae conservatoriae*) se pak nazývaly listiny ustanovující právního ochránce. Konservátoři se podobali dnešním rozhodcům (arbitrům), a jako oni nebyli

HLAVA 15.

Ordináři mají pečovat o to, aby všechny špitály, i exemptní, byly svými správci věrně řízeny.

Curent ordinarii, ut hospitalia quaecumque a suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter et diligenter gubernentur; constitutionis concilii viennensis, quae incipit, *Quia contingit*, forma servata; quam quidem constitutionem eadem sancta synodus innovandam duxit, et innovat, cum derogationibus i ea contentis.

Ordináři necht' pečují, aby jakékoli špitály byly svými správci, ať se nazývají jakkoli a ať jsou jakkoli exemptní, věrně a pečlivě řízeny; a ať se zachová konstituce koncilu ve Vienne, začínající *Quia contingit*. Tato svatá synoda se rozhodla tuto konstituci obnovit, a tímto ji obnovuje, i se zrušujícími ustanoveními v ní obsaženými.

Oznámení příštího zasedání

Item haec sacrosancta synodus statuit, et decrevit, proximam futuram sessionem habendam, et celebrandam esse die lovis, feria quinta post sequentem dominicam in albis, quae erit vigesima prima mensis aprilis praesentis anni MDXLVII.

Rovněž tato posvátná synoda stanovila a rozhodla, že příští zasedání se bude konat a slavit ve čtvrtek po následující Bílé neděli, to jest 21. dubna tohoto roku 1547.

BULA*zmocňující k přenesení koncilu*

Paulus episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Ioanni Mariae, episcopo Praenestino, et dilectis filiis, Marcello titulo sanctae crucis in Hierusalem presbytero, ac Reginaldo sanctae Mariae in Cosmedin diacono cardinalibus, nostris et apostolicae sedis legatis de latere, salutem, et apostolicam benedictionem.

Pavel, biskup, služebník služebníků Božích, ctihodnému bratru Janu Maria, biskupu v Preneste, a milovaným synům Marcelovi, knězi u kostela Svatého kříže v Jeruzalémě, a Reginaldovi, jáhnovi u kostela svaté Marie v Cosmedinu, kardinálům, Našim i Apoštolského stolce legátům *de latere*, pozdrav a apoštolské požehnání.

REGIMINI UNIVERSALIS ECCLESIAE meritis licet imparibus, disponente Domino, praesidentes, nostri officii partes esse putamus, ut, si quid gravius causa reipublicae christianae constituendum sit, id non modo tempore opportuno, verum etiam loco commodo, et idoneo perficiatur. Cum itaque nos nuper, postquam

Když jsme byli bez ohledu na Naše nedostačující zásluhy Božím řízením POSTAVENI DO ČELA OBECNÉ CÍRKVE, považujeme za Naši povinnost postarat se o to, aby, má-li být v záležitostech křesťanstva něco závažnějšího ustanoveno, stalo se tak nejen v příhodný čas, nýbrž také na

suspensionem celebrationis sacri oecumenici, et universalis concilii, alias per nos in civitate Tridentina, ex causis tunc expressis, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio, et assensu indicti, ex certis aliis etiam tunc expressis causis, usque ad aliud opportunius, et commodius tempus per nos declarandum, de simili consilio, et assensu factam, audita pace inter charissimos in Christo filios nostros, Carolum Romanum imperatorem, semper augustum, et Franciscum Francorum regem christianissimum, conciliata, pari consilio, et assensu sustuleramus, et amoveramus; nequeunt ipsi, tunc legitime impediti, ad dictam civitatem personaliter accedere, et eidem concilio interesse, vos nostros, et apostolicae sedis legatos de latere, in eodem concilio de simili consilio constituerimus, et deputaverimus; vosque ad eandem civitatem, tamquam pacis angelos, destinaverimus, prout in diversis nostris desuper confectis litteris plenius continetur; nos, ne tam sanctum celebrationis concilii huiusmodi opus ex incommoditate loci, aut alias quovis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportune providere volentes, motu proprio, et certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, parique consilio, et assensu, vobis insimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde forte absente, quandocumque vobis videbitur, concilium praedictum de eadem civitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem, et opportuniorem, seu tutiorem civitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi, et mutandi; ac illud in ipsa civitate Tridentina supprimendi, et dissolvendi: nec non praelatis, et aliis personis concilii huiusmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta civitate Tridentina procedant, etiam sub censuris, et poenis ecclesiasticis inhibendi, ac idem concilium in alia civitate huiusmodi, ad quam illud transferri, et mutari contigerit, continuandi, tenendi, et celebrandi, et ad illud praelatos, et alias personas concilii tridentini huiusmodi, etiam sub periurii, et aliis in litteris indictionis concilii huiusmodi expressis poenis, evocandi, eidemque sic translato, et mutato concilio, nomine, et auctoritate praedictis, praesidendi, ac in eo procedendi, ceteraque in praemissis, et circa ea necessaria, et opportuna, alias iuxta priorum vobis directarum litterarum continentiam, et tenorem, faciendi, statuendi, ordinandi, et exequendi,

příhodném a vhodném místě. Slavení ekumenického a všeobecného koncilu, který Námi byl už dříve z tehdy uvedených důvodů na radu a po souhlasu našich ctihodných bratří, kardinálů S. Ř. C., ohlášen do města Tridentu, jsme odložili na jinou vhodnější a užitečnější dobu, kterou určíme po obdobné radě a souhlasu. Avšak poté, co vyšlo najevo sjednání míru mezi Našimi v Kristu nejdražšími syny římským císařem Karlem, povždy rozmnožitelem říše, a Františkem, nejkřesťanštějším králem Francouzů, jsme na stejnou radu a souhlas tento odklad zrušili a odvolali. A protože jsme nemohli do řečené obce dorazit osobně a tohoto koncilu se účastnit, jelikož Nám v tom tehdy bránila spravedlivá překážka, s podobným úmyslem jsme ustanovili a vyslali vás, Naše a Apoštolského stolce legáty *de latere*, a poslali jsme vás do této obce jako anděly pokoje, jak to podrobněji vyplývá z Našich různých listů, které jsme v té věci napsali. A aby tak svatému dílu slavení tohoto koncilu nebylo pro nepříhodnost místa nebo z jiných důvodů nějakým způsobem bráněno a aby koncil nebyl odkládán více, než je to nutné, považovali jsme za vhodné, z vlastní pohnutky a z bezpečné znalosti věci jakož i z plnosti apoštolské moci, na stejnou radu a po témže souhlasu, vám společně nebo alespoň dvěma z vás, pokud by onomu třetímu něco spravedlivě bránilo nebo by měl být nepřítomen, udělit pravomoc, abyste výše řečený koncil, kdykoli to uznáte za vhodné, přeložili a přenesli z téže obce v Tridentu do jiné více vhodné a odpovídající neboli bezpečnější obce, jak ji shledáte být, a v samém městě Tridentu jej ukončit a rozpustit. A prelátům i jiným církevním osobám účastnícím se tohoto koncilu jsme i pod cenzurami a církevními tresty zapověděli pokračovat v dalším jednání v řečené tridentské obci a rozhodli jsme, aby týž koncil pokračoval, byl konán a slaven v některém jiném městě, kam bude přeložen a přenesen; a k tomuto abyste mohli povolat preláty a ostatní osoby účastnící se koncilu, třeba i pod hrozbou křivé přísahy a jiných výslovných trestů uvedených v ohlašovací bule tohoto sněmu, a abyste Naším jménem

plenam, et liberalem apostolica auctoritate tenore praesentium concedimus potestatem, et facultatem; ratum, et gratum habituri quidquid per vos in praemissis factum, statutum, ordinatum, executumve fuerit, idque facturi, auctore Domino, inviolabiliter observari: non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud s. Petrum anno incarnationis dominicae MDXLVII. VIII. kalendas mart. pontificatus nostri anno XI.

**Fab. Episcopus Spol.
B. Motta**

předsedali tomuto takto přeloženému a přenesenému sněmu a pokračovali v něm, jakož i konali vše, o čem bylo řečeno výše. A ke všemu, co je nutné a potřebné, abyste činili, pořádali a vykonávali, tak jak to obsahují vám dříve určené listy, vám z apoštolské autority mocí této listiny udělujeme plnou a svobodnou pravomoc a pověření. A všechno to, co v této věci bude vaším přičiněním uděláno, rozhodnuto a vykonáno, rádi potvrdíme a schválíme a vynasnažíme se, aby to s Boží pomocí bylo bez narušování zachovááno. Tomu nemohou být na překážku žádná ustanovení, papežská nařízení a cokoli ostatního, co by tomu odporovalo.

Nikomu z lidí tedy není dovoleno tuto Naši zmocňovací listinu porušovat nebo se jí s opovážlivou nerozvážností protivit. Kdyby se o to však někdo pokusil, necht' si je vědom, že upadne do hněvu všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u sv. Petra léta vtělení Páně 1547, dne 22. února v jedenáctém roce Našeho pontifikátu.

**Fab. biskup ze Spoleta
B. Motta**

8. zasedání

konané dne 11. měsíce března 1547

DEKRET

o přeložení koncilu

Placetne vobis decernere, et declarare, de huiusmodi morbo et praemissis, et allegatis ita manifeste, et notorie constare, ut praelati in hac civitate sine vitae discrimine commorari, et in ea idcirco inviti minime retineri possint, et debeant? Itemque, attento recessu multorum praelatorum post proxime praeteritam sessionem, et attentis protestationibus aliorum complurium praelatorum in congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire volentium, qui iuste detineri non possunt, et ex quorum discessu concilium, vel dissolveretur, vel ex paucitate praelatorum, bonus eius progressus impediretur; et attento etiam imminente periculo vitae, et aliis causis per aliquos ex patribus in ipsis congregationibus allegatis, utpote notorie veris, et legitimis; placetne vobis similiter decernere, et declarare, pro conservatione, et prosecutione ipsius concilii, securitate vitae ipsorum praelatorum, concilium ipsum ad civitatem Bononiae, veluti ad locum magis paratum, salubrem, et idoneum, pro tempore transferendum esse, et ex nunc transferri, et ibidem sessionem iam indictam, statuta die, vigesima prima aprilis, celebrandam esse, et celebrari; et successive ad ulteriora procedendum, donec sanctissimo domino nostro, et sacro concilio expedire videbitur, ut ad hunc, seu alium locum, communicato etiam consilio cum invictissimo Caesare, christianissimo rege, et aliis regibus, ac principibus christianis, ipsum concilium reduci possit, et debeat?

Responderunt, placet.

Souhlasíte s tím, aby se usneslo a rozhodlo, že když podle toho, co bylo sděleno a i z ostatních zpráv je zjevné a notoricky známé, jak [v Tridentu] řadí taková choroba, kvůli níž preláti v této obci nemohou žít bez ohrožení života, že zde nemohou a nesmějí být proti své vůli drženi? A rovněž, vezme-li se v úvahu odchod mnoha prelátů po nejbližší minulém zasedání a protesty mnoha jiných prelátů, k nimž došlo na generálních kongregacích, kteří ze strachu před nákazou chtěli vůbec odejít a kteří nemohou být spravedlivě zadržováni, avšak v důsledku jejich odchodu by se koncil buď vůbec rozpadl, anebo by pro nízký počet prelátů bylo zabráněno v jeho zdárném pokračování; a také vzhledem k hrozícímu nebezpečí života a jiným důvodům, které Otcové předložili na oněch kongregacích a které jsou notoricky pravdivé a spravedlivé: souhlasíte tedy s tím, aby bylo rozhodnuto a usneseno kvůli zachování a pokračování koncilu samého a kvůli bezpečnosti života oněch prelátů, že koncil bude a od této chvíle už je na nějaký čas přeložen do města Boloně jakožto do místa, které je více připravené, zdravé a vhodné, a tam se také má a bude konat již ohlášené zasedání ve stanovený den, tedy dvacátého prvního dubna, a že se tam bude pokračovat [i s dalšími zasedáními], dokud náš přesvatý pán a posvátný koncil neuzná za vhodné, že by se koncil po projednání s nejnepřemožitelnějším císařem, nejkřesťanštějším králem a s ostatními křesťanskými králi a knížaty mohl a měl přemístit na toto nebo jiné místo?

Odpověděli: Souhlasíme.

9. zasedání

konané v Boloni 21.dne měsíce dubna 1547

DEKRET

o odložení zasedání

Haec sacrosancta oecumenica, et generalis synodus, quae dudum in civitate Tridenti congregata erat, nunc Bononiae in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea nomine sanctissimi in Christo patris, et domini nostri, domini Pauli, divina providentia papae III. eisdem reverendissimis dominis Ioanne Maria episcopo praenestino, de Monte, et Marcello titulo sanctae crucis in Hierusalem presbytero, S. R. E. cardinalibus, et apostolicis de latere legatis, considerans, quod die undecima mensis martii praesentis anni, in generali publica sessione, in eadem civitate Tridenti, et in loco consueto celebrata, omnibusque agendis de more peractis, ex causis tunc instantibus, urgentibus, et legitimis, interveniente etiam auctoritate sanctae sedis apostolicae, eisdem reverendissimis praesidentibus specialiter concessa, decrevit, et ordinavit, concilium ex eo loco in hanc civitatem transferendum esse, sicuti transtulit, itemque sessionem pro praesenti die vigesima prima aprilis illic indictam, ut de sacramentorum, et reformationis materiis, de quibus tractandum proposuerat, canones sancirentur, et promulgarentur, in hac ipsa civitate Bononiae celebrari debere; consideransque nonnullos ex patribus, qui in hoc concilio interesse consueverunt, his superioribus maioris hebdomadae, et solemnitate paschalis diebus, in propriis ecclesiis occupatos, aliosque etiam aliis impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen brevi affuturos sperandum est; ac propterea factum esse, ut non ea, quam sancta synodus desiderabat, praelatorum frequentia potuerint materiae ipsae sacramentorum, et reformationis examinari, et discuti: ut omnia maturo consilio, cum dignitate, et gravitate debita fiant, bonum, opportunum, et expediens censuit, censetque sessionem praedictam, quae in hoc ipso die, ut praefertur, celebranda erat, ad diem lovis, infra octavam Pentecostes proxime futuram, quoad ipsas materias expediendas, differendam, et prorogandam esse, quemadmodum differt, ac

Tato posvátná, všeobecná a generální synoda, která byla ještě nedávno shromážděna ve městě Tridentu, nyní pak je v Duchu svatém řádně shromážděna v Boloni, když jí jménem přesvatého Otce v Kristu a našeho pána, pana Pavla, z božské prozřetelnosti třetího papeže [toho jména], předsedají tíž nejdůstojnější páni Jan Maria del Monte, biskup z Preneste, a Marcellus, kněz u kostela sv. Kříže v Jeruzalémě, kardinálové S. Ř. C. a apoštolské legáti *de latere*, berouc v úvahu, že jedenáctého března tohoto roku na veřejném obecném zasedání v témže městě Tridentu a na obvyklém místě při vyřízení všech obvyklých záležitostí, z tehdy existujících naléhavých a řádných důvodů, když zasáhla i autorita svatého Apoštolského stolce, svěřená také zvláštním způsobem oněm nejdůstojnějším předsedajícím, rozhodla a nařídila, že koncil z onoho místa má být a také byl přeložen do tohoto města; a také rozhodla, aby ono tam ohlášené dnešní zasedání dne dvacátého prvního dubna, na němž mají být vydány a vyhlášeny kánony o svátostech a o věcech reformy, o nichž se podle návrhu mělo jednat, bylo slaveno v tomto městě Boloni. Zjistila však, že někteří z Otců, kteří jinak na koncilu bývali přítomní, v oněch dnech Svatého týdne a velikonoční slavnosti byli zaměstnáni u svých kostelů, zatímco jiným že bylo zase zabráněno v účasti z jiných důvodů a tak se ještě nedostavili, třebaže v jejich brzký příjezd lze doufat, čímž došlo k tomu, že to, po čem svatá synoda toužila, to jest materie o svátostech a o reformě, nemohla být pro nízký počet prelátů přezkoumána a projednána. Aby se tedy všechno dělo po zralé úvaze a s patřičnou důstojností a vážností, [synoda] usoudila a soudí, že je vhodné a prospěšné, aby zasedání, jež se, jak řečeno, mělo konat dnešního dne, bylo

prorogat; quam diem, et rei gerendae maxime opportunam, et patribus, praesertim absentibus, percommodam iudicavit, et iudicat: hoc tamen adiecto, quod terminum ipsum ipsa sancta synodus, pro eius arbitrio, et voluntate, sicuti rebus concilii putaverit expedire, etiam in privata congregatione restringere, et imminuere possit, et valeat.

odloženo a odročeno na čtvrtek v oktávu nejbližších svatodušních svátků, aby byly vyřízeny ony záležitosti. Synoda považuje tento den za velmi vhodný pro jednání a usoudila a soudí, že bude vyhovovat i Otcům, zvláště těm [dnes] nepřítomným; ovšem s tím dodatkem, že tato svatá synoda může podle své vůle a uvážení, a jak to bude pro pokračování koncilu považovat za lepší, tento termín v neveřejném zasedání omezit nebo zkrátit.

10. zasedání

konané v Boloni 2. dne měsíce června 1547

DEKRET

o odložení zasedání

Quamvis haec sacrosancta oecumenica, et generalis synodus sessionem, quae die vigesima prima mensis aprilis proxime praeteriti, super sacramentorum, et reformationis materiis in hac inclitya civitate Bononiae, ex decreto in urbe tridentina, in publica sessione, die undecima mensis martii promulgato, celebranda erat, propter aliquas causas, ac praesertim propter absentiam nonnullorum patrum, quos brevi affuturos sperabat, ad hunc praesentem diem differendam, et prorogandam esse decrevit: volens tamen cum iis, qui non venerunt, etiam adhuc benigne agere, eadem sacrosancta synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem S. R. E. cardinalibus, et apostolicae sedis legatis, statuit, et decernit, sessionem ipsam, quam hac die secunda mensis iunii praesentis anni millesimi quingentesimi quadragesimi septimi, celebrare decreverat, ad diem Iovis post festum nativitatis beatae Mariae virginis, quae erit decimaquinta mensis septembris proxime futuri, quoad praedictas, et alias materias expediendas, differendam, et prorogandam esse, quemadmodum differt, et prorogat; ita tamen, quod prosecutio discussionis, et examinationis eorum, quae tam ad dogmata, quam ad reformationem pertinent, interim non omittatur; et terminum ipsum ipsa sancta synodus, pro eius libito, et voluntate, etiam in privata congregatione, abbreviare, et prorogare libere possit, et valeat.

Die XIV. septembris MDXLVII. in congregatione generali, Bononiae, prorogata fuit sessio, quae futura erat die sequenti, ad beneplacitum sacri concilii.

Jakkoli se tato posvátná, všeobecná a generální synoda usnesla, že zasedání, které se podle dekretu přijatého na veřejném zasedání v tridentském městě a vyhlášeného dne 11. března, mělo konat dvacátého prvního dne nejbližšího uplynulého měsíce dubna o svátostech a záležitostech reformy v tomto slavném městě Boloni, přesto bylo z různých důvodů a především pro nepřítomnost některých Otců, v jejichž brzký příjezd se doufalo, rozhodnuto, že bude odloženo a odročeno na dnešní den. Posvátná synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví týchž kardinálů S. Ř. C. a legátů Apoštolského stolce však přesto hodlá ještě tentokrát jednat laskavě vůči těm, kteří nepřijeli, a proto stanoví a rozhoduje, že ono zasedání, o němž usnesla, že se bude konat druhého dne tohoto měsíce června roku tisícího pětistého čtyřicátého sedmého, bude, pokud jde o projednávání řečených i jiných záležitostí, odloženo a odročeno, a tímto již je odloženo a odročeno na čtvrtek po svátku Narození Panny Marie, který bude patnáctého dne nejbližšího následujícího měsíce září; tak ovšem, aby se mezitím neopomenulo projednávání a přezkoumávání toho, co náleží jak k dogmatům, tak k reformě. A tento termín sama svatá synoda podle svého uvážení a vůle bude i na veřejném zasedání moci a smět svobodně zkrátit, nebo naopak prodloužit.

Dne 14. září 1547 bylo na generální kongregaci v Boloni odloženo zasedání, které se mělo konat následujícího dne, na pozdější termín, který stanoví koncil.

BULA
z Boží milosti papeže Julia III. *Cum ad tollenda* ze dne 14. 12. 1550
o obnovení tridentského sněmu

Julius episcopus, servus servorum Dei ad futuram rei memoriam.

CUM AD TOLLENDAM religionis nostrae dissidia, quae in Germania longo tempore, non sine totius christiani orbis perturbatione, et scandalo, viguerunt, bonum, opportunum, et expediens esse videatur, sicuti etiam charissimus in Christo filius noster, Carolus Romanorum imperator semper Augustus, nobis per suas litteras, et nuncios significare fecit, ut sacrum oecumenicum, generale concilium per fel. rec. Paulum papam III. praedecessorem nostrum, indictum, et per nos tunc cardinalatus honore fungentes, atque ipsius praedecessoris nomine, una cum duobus aliis S. R. E. cardinalibus ipsi concilio praesidentes, incoeptum, ordinatum, et continuatum, in quo plures publicae, et solemnes, habitae fuerunt sessiones, pluraque tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad utramque causam pertinentia examinata, et discussa, ad civitatem tridentinam reducantur: nos, ad quos, summos pro tempore pontifices spectat generalia concilia indicere, et dirigere, ut ecclesiae pacem, et christianae fidei, atque orthodoxae religionis incrementum, ad omnipotentis Dei laudem, et gloriam procuremus, et quantum in nobis est, tranquillitati totius Germaniae, quae sane provincia retroactis temporibus in vera religione, ac sacrorum conciliorum, et sanctorum patrum doctrina excolenda, exhibendaque maximis pontificibus, Christi redemptoris nostri in terra vicariis, debita oboedientia, et reverentia, nulli christianorum provinciae fuit umquam secunda, paterne consulamus; sperantes per ipsius Dei gratiam, et benignitatem futurum, ut reges omnes, ac principes christiani iustis, piisque nostris in hac re votis annuant, faveant, atque assistant; venerabiles fratres patriarchas, archiepiscopos, episcopos, et dilectos filios abbates, omnesque alios, et singulos, qui de iure, vel consuetudine, vel privilegio, conciliis generalibus interesse debent, quosque idem praedecessor noster in suis indictionis, et aliis quibuscumque desuper

Julius, biskup, služebník služebníků Božích na budoucí památku věci.

K ODSTRANĚNÍ rozporů v našem náboženství, které v Německu po dlouhou dobu kvetou, a to nikoli bez zmatků a pohoršení v celém křesťanském světě, se zdálo být dobrým, vhodným a prospěšným, jak Nám prostřednictvím svých dopisů i vyslanců naznačoval také nejdražší v Kristu náš syn Karel, římský císař a povždy rozmnožitel říše, aby posvátný, generální a všeobecný sněm, ohlášený Naším předchůdcem štěst. pam. Pavlem III. a Námi, tehdy v kardinálské hodnosti a ve jménu onoho předchůdce za spolupředsednictví jiných dvou kardinálů S. Ř. C. zahájený, uspořádaný a pokračující (na němž se konala různá veřejná a slavnostní zasedání a byly vydány četné dekrety jak ve věcech víry, tak reformy, a kde také mnohé, co náleží k oběma záležitostem, bylo přezkoumáno a projednáno), byl přeložen zpět do Tridentu. My tedy, kterým jakožto tohoto času nejvyššímu z biskupů přísluší generální sněmy ohlašovat a řídit, abychom pečovali o pokoj církve a křesťanské víry i pravověrného náboženství k chvále a slávě Boží, a nakoľik je na Nás, abychom se zasazovali o pokoj celého Německa (kterážto provincie nikdy nebyla pozadu za jinými křesťanskými provinciemi v pravém náboženství, v učení svatých konciliů a svatých Otců, jakož i v povinné poslušnosti a úctě vůči papežům, náměstkům našeho Vykupitele Krista na zemi), s otcovskou péčí doufáme, že pro milost a dobrotu samého Boha dojde k tomu, aby se všichni králové a křesťanská knížata přiklonila k Naším spravedlivým a zbožným prosbám v této věci, podporovala je a stála při nich. A důstojné bratry patriarchy, arcibiskupy, biskupy a milované syny opaty i všechny jiné, i jednotlivě, kteří se ať na základě práva nebo právního obyčejne nebo privilegia mají

confectis, et publicatis litteris, concilio interesse voluit, per viscera misericordiae Domini nostri Iesu Christi hortamur, requirimus, et monemus, ut proximis futuris kalendis maii, quem diem ad ipsum concilium, in eo, quo nunc reperitur, statu resumendum, et prosequendum, praevia matura deliberatione, et ex certa nostra scientia, et de apostolicae auctoritatis plenitudine, ac venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio, et assensu, statuimus, et declaramus, in ipsa civitate Tridenti, legitimo cessante impedimento, convenire, et se congregare, ac ipsius concilii continuationi, et prosecutioni, omni mora postposita, incumbere velint.

Nos enim operam sedulo daturi sumus, ut eodem tempore in eadem civitate nostri omnino adsint legati, per quos, si per aetatem nostram, valetudinemque, et sedis apostolicae necessitates, personaliter adesse nequiverimus, Spiritu sancto duce, ipsi concilio praesidebimus: quacumque ipsius concilii translatione, et suspensione, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque, ac praesertim illis, quae idem praedecessor noster in suis litteris praedictis, quas cum omnibus, et singulis in eis contentis clausulis, et decretis in suo robore permanere volumus, atque decernimus, et, quatenus opus sit, innovamus, voluit non obstat: irritum nihilominus decernentes, et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum, hortationis, requisitionis, monitionis, statuti, declarationis, innovationis, voluntatis, et decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli, apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae MDL. VIII. kalendas

účastnit generálních koncilů a které týž Náš předchůdce ve svých ohlášených koncilů i jakýchkoli jiných o tom vyhotovených a vyhlášených listech žádal o přítomnost na concilu, pro milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista vybízíme, žádáme a napomínáme, aby se prvního dne nejbliže příštího měsíce května (kterýžto den jsme k obnově a pokračování concilu ve stavu, v němž se nyní nachází, po předchozí zralé úvaze a z Naší bezpečné znalosti věci, a také mocí plnosti apoštolské autority, jakož i po radě a souhlasu Našich ctihodných bratrů, kardinálů S. Ř. C., stanovili a určili), když odpadla spravedlivá překážka, sešli a shromáždili v městě Tridentu a hodlali se bez jakékoli prodlevy věnovat pokračování onoho concilu.

My totiž hodláme pečlivě zařídit, aby v téže době a v témže městě byli přítomni naši legáti, jejichž prostřednictvím budeme pod vedením Ducha svatého předsedat concilu, když pro Náš věk a zdraví, jakož i pro nutné záležitosti Apoštolského stolce nemůžeme být přítomni osobně. Proti tomu nemůže mít žádnou platnost nařízení o přeložení nebo přerušení concilu a ostatní opatření; a jmenovitě to, co již Náš předchůdce ve svém výše uvedeném listu uvedl, že tomu nesmí bránit, My sami spolu se všemi a každými v tom obsaženými ustanoveními a dekrety potvrzujeme a tímto, nakolik je to nutné, obnovujeme. Současně prohlašujeme za neplatné a neúčinné všechno, co by se někdo, ať by byl jakékoli autority, pokusil vědomě či nevědomě v těchto věcech dělat proti tomu.

Nechť tedy nikomu z lidí není dovoleno porušovat tento Náš list obsahující povzbuzení, žádosti, napomínání, ustanovení, vysvětlení, obnovu, vůli a rozhodnutí, anebo mu opovážlivě odporovat. Kdo by se však odvážil pokusit se o to, nechť ví, že upadne do hněvu všemohoucího Boha a jeho svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u svatého Petra, léta vtělení Páně 1550, dne 14. prosince, v prvním roce

decembris, pontificatus nostri anno primo.

M. Card. Crescen.
Rom. Amasaeus

Našeho pontifikátu.

M. kard. Crescen.
Rom. Amasaeus

11. zasedání
 posvátného všeobecného a generálního
TRIDENTSKÉHO KONCILU,
 jež je prvním
za papeže Julia III.,
 konané 1. dne měsíce května 1551

DEKRET
o obnovení koncilu

Placetne vobis, ad laudem, et gloriam sanctae, et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum, et exaltationem fidei, et religionis christianae, sacrum oecumenicum, et generale concilium tridentinum, iuxta formam, et tenorem litterarum sanctissimi domini nostri, resumi debere, et procedendum esse ad ulteriora?

Responderunt, placet.

Souhlasíte k chvále a slávě svaté a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Ducha svatého, k podpoře a povznesení víry a křesťanského náboženství, že posvátný, všeobecný a generální tridentský sněm má být podle předpisu i obsahu listu našeho přesvatého pána obnoven a že jednání mají dále pokračovat?

Odpověděli: Souhlasíme.

Oznámení budoucího zasedání

Placetne vobis, proximam futuram sessionem habendam, et celebrandam esse in futuris kalend. septembris?

Responderunt, placet.

Souhlasíte s tím, aby se příští zasedání konalo a slavilo příštího 1. září?

Odpověděli: Souhlasíme.

12. zasedání,
jež je druhým
za papeže Julia III.,
konané 1. dne měsíce září 1551

DEKRET
o odložení zasedání

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae sedis apostolicae legato, et nunciis, quae in proxime praeterita sessione sequentem hanc hodie habendam, et ad ulteriora procedendum esse decreverat, cum ob inclytae germanicae nationis, cuius praecipue causa agitur, absentiam, ac non magnam ceterorum patrum frequentiam, procedere hactenus distulerit, de venerabilium in Christo fratrum, et filiorum suorum, moguntini, et trevirensis archiepiscoporum, ac sacri romani imperii principum electorum, et complurium ipsius, aliarumque provinciarum episcoporum, sub hanc ipsam diem adventu in Domino exultans, et dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque spem concipiens, quamplurimos alios, tam ipsius Germaniae, quam aliarum nationum praelatos, et sui officii debito, et hoc exemplo commotos, propediem esse venturos: futuram sessionem ad quadragesimam diem, quae erit undecima mensis octobris proxime sequentis, indicit; et concilium ipsum in statu, in quo reperitur, proseguendo, cum praeteritis sessionibus de septem sacramentis novae legis in genere, et in specie de baptismate et confirmatione definitum fuerit, statuit et decernit de sanctissimae eucharistiae sacramento, nec non, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quae ad faciliorem, et commodiorem praelatorum residentiam pertinet, agi, et tractari debere: ac monet, et hortatur omnes patres, ut interim, Domini nostri Iesu Christi exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, ieiuniis, et orationibus vacent; ut tandem placatus, qui in saecula sit benedictus, Deus, corda hominum ad verae suae fidei agnitionem, et sanctae matris ecclesiae unitatem, ac recte vivendi normam reducere dignetur.

Posvátná všeobecná a generální synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví týchž legátů svatého Apoštolského stolce a nunciů, která na nejbližší minulém zasedání rozhodla, že příští zasedání se má konat dnes a postupovat dále, pro nepřítomnost slavného německého národa, o jehož záležitosti se zvláště jedná, a pro nevelkou účast ostatních Otců dotud odložila další jednání. Nyní však, radujíc se v Pánu a vzdávajíc důstojné díky všemohoucímu Bohu za příchod v Kristu ctihodných bratří a svých synů, mohučského a trevírského arcibiskupa, kurfiřtů Svaté římské říše, a četných ostatních biskupů z této a jiných provincií, k němuž k dnešnímu dni došlo, a současně povzbuzena důvěrnou nadějí, že vbrzku dorazí ještě mnozí další preláti jak z Německa, tak z dalších zemí (pohnuti vědomím své povinnosti i tímto příkladem), ohlašuje příští zasedání na čtyřicátý den, jímž bude jedenáctý nejbližší následující říjen. A stanovila a rozhodla, že když se koncil na předchozích zasedáních usnesl o sedmi svátostech Nového zákona obecně, a zvláště o křtu a biřmování, že se má pokračovat od bodu, v němž se koncilní jednání nachází, a že je třeba prohodit a projednat látku o nejsvětější svátosti eucharistie jakož i o tom, co náleží k reformě, a o ostatních věcech patřících ke snazšímu a užitečnějšímu dodržování residence ze strany prelátů. A napomíná a povzbuzuje všechny Otce, aby mezi tím, po příkladu našeho Pána Ježíše Krista, nakoľik to ovšem dovoluje lidská křehkost, dleli na postech a modlitbách. Aby konečně Bůh, který nechť je na věky veleben, jsa usmířen, ráčil dovést lidská

srdce k poznání pravé víry v něj, k jednotě
svaté Matky církve a k řádnému způsobu
života.

13. zasedání,
jež je třetím
za papeže Julia III.,
konané 11. dne měsíce října 1551

DEKRET
o svátosti nejsvětější eucharistie

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae sedis apostolicae legato, et nunciis, etsi in eum finem, non absque peculiari Spiritus sancti ductu et gubernatione, convenerit, ut veram, et antiquam de fide, et sacramentis doctrinam exponeret, et ut haeresibus omnibus, et aliis gravissimis incommodis, quibus Dei ecclesia misere nunc exagitur, et in multas ac varias partes scinditur, remedium afferret, hoc praesertim iam inde a principio in votis habuit, ut stirpitus convelleret zizania execrabilium errorum, et schismatum, quae inimicus homo his nostris calamitosis temporibus in doctrina fidei, usu, et cultu sacrosanctae eucharistiae superseminavit: quam alioqui Salvator noster in ecclesia sua, tamquam symbolum reliquit eius unitatis, et charitatis, qua christianos omnes inter se coniunctos, et copulatos esse voluit.

Itaque eadem sacrosancta synodus sanam, et sinceram illam de venerabili hoc, et divino eucharistiae sacramento doctrinam tradens, quam semper catholica ecclesia, ab ipso Iesu Christo Domino nostro, et eius apostolis erudita, atque a Spiritu sancto, illi omnem veritatem in dies suggerente, edocta, retinuit, et ad finem usque saeculi conservabit; omnibus christifidelibus interdicit, ne posthac de sanctissima eucharistia aliter credere, aut praedicare audeant, quam ut est hoc praesenti decreto explicatum, atque definitum.

Posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví legáta svatého Apoštolského stolce a nunciů, se nikoli bez zvláštního podnětu a vedení Ducha svatého sešla, aby vyložila pravé a starobylé učení o víře a svátostech a aby podala lék na všechny bludy a jiné velmi závažné negativní jevy, jimiž je nyní Boží církev smutným způsobem znepokojována a roztržena na četné a různé části. Proto si od počátku přála od kořenů vytrhat plevel prokletých bludů a rozkolů, které „nepřítel člověk“ v těchto našich nešťastných časech rozesel v učení o víře, přijímání a účtě eucharistie, kterou přece náš Spasitel zanechal ve své církvi jako znamení její jednoty a lásky, jejímž prostřednictvím chtěl mít všechny křesťany spojené a navzájem sjednocené.

Proto táž posvátná synoda předává onu zdravou a pravou nauku o této důstojné a božské svátosti eucharistie, kterou vždy katolická církev, vzdělána samým Ježíšem Kristem a jeho apoštoly a vyučena Duchem svatým, který ji každodenně uvádí do celé pravdy, držela a až do konce světa držet bude. Všem věřícím proto zakazuje, aby se od této chvíle neodvažovali o nejsvětější eucharistii věřit, učit nebo kázat jinak, než jak je to v tomto dekretu vyloženo a vymezeno.

HLAVA 1.

O skutečné přítomnosti našeho Pána Ježíše Krista ve svátosti nejsvětější eucharistie.

Principio docet sancta synodus, et aperte ac

Nejprve svatá synoda učí a otevřeně a jasně

simpliciter profitetur, in almo sanctae eucharistiae sacramento, post panis, et vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum, atque hominem, vere, realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri; neque enim haec inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in caelis assideat iuxta modum existendi naturalem, et ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata assequi possumus, et constantissime credere debemus: ita enim maiores nostri omnes, quotquot in vera Christi ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc sacramento disseruerunt, apertissime professi sunt, hoc tam admirabile sacramentum in ultima coena redemptorem nostrum instituisse, cum post panis, vini que benedictionem, se suum ipsius corpus illis praebere, ac suum sanguinem, disertis ac perspicuis verbis testatus est; quae verba a sanctis evangelistis commemorata, et a divo Paulo postea repetita; cum propriam illam, et apertissimam significationem prae se ferant, secundum quam a patribus intellecta sunt; indignissimum sane flagitium est, ea a quibusdam contentiosis, et pravis hominibus ad fictitious, et imaginarios tropos, quibus veritas carnis, et sanguinis Christi negatur, contra universum ecclesiae sensum detorqueri, quae tamquam columna, et firmamentum veritatis, haec ab impiis hominibus excogitata commenta, velut satanica, detestata est, grato semper, et memore animo praestantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

vyznává, že ve vznešené svátosti eucharistie po konsekraci chleba a vína je náš Pán Ježíš Kristus, pravý Bůh a člověk, pravdivě, skutečně a podstatně přítomen pod způsobou těchto viditelných věcí; neodporuje si totiž navzájem, že sám náš Spasitel sedí navždy po Otcově pravici na způsob přirozené existence, a že je nicméně na mnoha jiných místech pro nás svátostně přítomen svou podstatou, a to tím způsobem bytí, který sice sotva můžeme vyjádřit slovy, který však můžeme následovat rozumem osvíceným vírou a [v nějž] máme co nejpevněji věřit: to totiž zcela otevřeně vyznávali všichni naši předkové, kteří kdy patřili k pravé Kristově církvi, když pojednávali o této nejsvětější svátosti: že tuto tak obdivuhodnou svátost ustanovil náš Vykupitel při poslední večeři, když po požehnání chleba a vína jasnými a zřetelnými slovy dosvědčil, že jim daruje své vlastní tělo a svou krev. Tato slova, která byla připomenuta svatými evangelisty a poté zopakována svatým Pavlem, mají onen vlastní a zcela jasný význam, podle nějž je chápali Otcové. Je proto naprostou potupou, jestliže je někteří svárliví a zkažení lidé překrucují ve fiktivním a obrazném smyslu, jímž se popírá pravdivost těla a krve Kristovy, proti veškerému chápání církve, která jakožto sloup a pevnost pravdy tyto smyšlené báchorky bezbožných lidí odsoudila jako satanské výmysly a s vděčnou myslí a vzpomínkou uznává toto vynikající dobrodiní Kristovo.

HLAVA 2.

O účelu ustanovení této svátosti.

Ergo Salvator noster, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, sacramentum hoc instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris velut effudit, memoriam faciens mirabilium suorum; et in illius sumptione colere nos sui memoriam praecepit, suamque annunciare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat. Sumi autem voluit sacramentum hoc, tamquam spiritualem

Náš Spasitel, když hodlal z tohoto světa odejít k Otci, ustanovil tedy tuto svátost, do níž jakoby vлил bohatství své lásky vůči lidem, zanechav památku na své podivuhodné skutky. A přikázal nám, abychom jejím přijímáním uctívali jeho památku a zvěštovali jeho smrt, dokud sám nepřijde soudit svět. Chtěl pak, aby tato

animarum cibum, quo alantur, et confortentur
viviunt vita illius, qui dixit: Qui manducat me, et
ipse vivet propter me: et tamquam antidotum, quo
liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis
mortalibus praeservemur.

Pignus praeterea id esse voluit futurae nostrae
gloriae, et perpetuae felicitatis, adeoque
symbolum unius illius corporis, cuius ipse caput
existit, cuique nos, tamquam membra, arctissima
fidei, spei, et charitatis connexionem adstrictos esse
voluit, ut id ipsum omnes diceremus, nec essent in
nobis schismata.

svátost byla přijímána jako duchovní pokrm
duší, jímž jsou živeni a posilováni ti, kteří
žijí jeho životem, a proto řekl: „Kdo jí mne,
ten bude žít skrze mne“, a jako protijed, jímž
máme být vysvobozeni z každodenních
hříchů a chráněni hříchů smrtelných.

Chtěl také nadto, aby byla zárukou naší
budoucí slávy a věčného štěstí, a tak i
znaméním onoho jediného těla, jehož on je
hlavou a jehož údy, spojenými s ním těsnými
svazky víry, naděje a lásky, máme podle jeho
přání být, abychom všichni mluvili jednou
řečí a nebylo v nás žádné rozštěpení.

HLAVA 3.

O vynikajícím postavení eucharistie mezi všemi ostatními svátostmi.

Commune hoc quidem est sanctissimae
eucharistiae cum ceteris sacramentis, symbolum
esse rei sacrae, et invisibilis gratiae formam
visibilem: verum illud in ea excellens, et singulare
reperitur, quod reliqua sacramenta tunc primum
sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur: at in
eucharistia ipse sanctitatis auctor ante usum est;
nondum enim eucharistiam de manu Domini
apostoli susceperant, cum vere tamen ipse
affirmaret, corpus suum esse, quod praebebat.

Et semper haec fides in ecclesia Dei fuit, statim
post consecrationem verum Domini nostri corpus,
verumque eius sanguinem sub panis, et vini
specie una cum ipsius anima, et divinitate
existere; sed corpus quidem sub specie panis, et
sanguis sub vini specie, ex vi verborum; ipsum
autem corpus sub specie vini, et sanguinem sub
specie panis, animamque sub utraque, vi naturalis
illius connexionis et concomitantiae, qua partes
Christi Domini, qui iam ex mortuis resurrexit non
amplius moriturus, inter se copulantur: divinitatem
porro propter admirabilem illam eius cum corpore
et anima hypostaticam unionem. Quapropter
verissimum est, tantumdem sub alterutra specie,
atque sub utraque contineri: totus enim, et integer
Christus sub panis specie, et sub quavis ipsius
speciei parte, totus item sub vini specie, et sub

Nejsvětější eucharistie má s ostatními
svátostmi společné to, že je znaméním
posvátné věci a viditelnou formou
neviditelné milosti. Avšak to v ní
shledáváme vynikajícím a jedinečným, že
zatímco ostatní svátosti mají posvěcující sílu
teprve tehdy, když je někdo přijme,
v eucharistii je již před tím přítomen sám
původce svatosti. Ještě totiž apoštolové
nepřijali eucharistii z ruky Páně, když on už
pravdivě prohlásil, že je jeho tělem to, co jim
rozdává.

A taková byla vždy víra církve, že ihned po
konsekraci je zde právě tělo našeho Pána a
jeho pravá krev pod způsobou chleba a vína
spolu s jeho duší a božstvím. A sice tělo pod
způsobou chleba a krev pod způsobou vína
mocí slov; avšak také tělo pod způsobou vína
a krev pod způsobou chleba, a duše pod
oběma způsoby mocí onoho přirozeného
spojení a souslednosti, v jejímž důsledku
jsou vzájemně spojeny tyto části Krista Pána,
který již vstal z mrtvých a už neumírá;
konečně božství mocí svého podstatného
spojení s tělem a duší. Proto je naprosto
pravdivé, že je obsažen jak pod jednou
způsobou, tak pod oběma. Kristus je totiž
celý a neporušený jak pod způsobou chleba a
pod jakoukoli její částí, tak také pod

eius partibus existit.

způsobou vína a jejími částmi.

HLAVA 4.

O přepodstatnění.

Quoniam autem Christus, redemptor noster corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, vere esse dixit; ideo persuasum semper in ecclesia Dei fuit, idque nunc denuo sancta haec synodus declarat, per consecrationem panis, et vini, conversionem panis, et vini, conversionem fieri totius substantiae panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, et totius substantiae vini in substantiam sanguinis eius: quae conversio convenienter, et proprie a sancta catholica ecclesia transsubstantiatio est appellata.

Protože však Kristus, náš Vykupitel, to, co obětoval pod způsobou chleba, vpravdě nazval svým tělem, proto v církvi Boží vždy panovalo přesvědčení, jež nyní opět tato svatá synoda vyhláší, že konsekrací chleba a vína dochází k proměně chleba a vína, kdy se celá podstata chleba proměňuje v podstatu těla Krista, našeho Pána, a celá podstata vína v podstatu jeho krve; a tato proměna byla ve svaté katolické církvi obvykle a ve vlastním smyslu nazývána přepodstatněním.

HLAVA 5.

O kultu a úctě, jež mají být této nejsvětější svátosti prokazovány.

Nullus itaque dubitandi locus relinquatur, quin omnes Christifideles, pro more in catholica ecclesia semper recepto, patriae cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo sacramento in veneratione exhibeant: neque enim ideo minus est adorandum, quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum: nam illum eumdem Deum praesentem in eo adesse credimus, quem Pater aeternus introducens in orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei, quem Magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse, scriptura testatur.

Není tedy místo pro žádnou pochybnost, že všichni křesťané způsobem v katolické církvi vždy přijímaným mají této nejsvětější svátosti při uctívání prokazovat kult klanění, který náleží samému Bohu. A není proto méně hodnou uctívání, že byla Kristem Pánem ustanovena, aby byla požívána. Neboť věříme, že v ní je přítomen týž Bůh, o němž říká věčný Otec, když jej uváděl do světa: „Nechť se mu klanějí všichni Boží andělé“; týž, je muž se v kleče klaněli mudrci a o němž Písmo říká, že se mu v Galileji klaněli apoštolové.

Declarat praeterea sancta synodus, pie, et religiose admodum in Dei ecclesiam inductum fuisse hunc morem, ut singulis annis peculiari quodam, et festo die praeelsum hoc, et venerabile sacramentum singulari veneratione, ac solemniter celebraretur, utque in processionibus reverenter, et honorifice illud per vias, et loca publica circumferretur: aequissimum est enim, sacros aliquos statutos esse dies, cum christiani omnes singulari, ac rara quadam significatione gratos, et memores testentur animos erga

Svatá synoda mimo to prohlašuje, že v Boží církvi se ujal svatý a velmi zbožný zvyk, že se každoročně zvláštním a slavnostním dnem uctívá a důstojně slaví tato přeslavná a velebná svátost a že se v průvodech uctívá a s poctami nosí po ulicích a veřejných místech. Je totiž zcela spravedlivé, aby byly stanoveny určité posvátné dny, během nichž by všichni křesťané zvláštním a mimořádným způsobem vyjádřili svou vděčnou vzpomínku na společného Pána a

communem Dominum, et redemptorem pro tam ineffabili, et plane divino beneficio, quo mortis eius victoria, et triumphus repraesentantur. Ac sic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio, et haeresi triumphum agere; ut eius adversarii in conspectu tanti splendoris, et in tanta universae ecclesiae laetitia positi, vel debilitati, et fracti tabescant, vel pudore affecti, et confusi aliquando resipiscant.

Vykupitele za tak nevýslovné a vskutku božské dobrodiní, jímž se zpřítomňuje jeho vítězství a triumf nad smrtí. A bylo třeba, aby tímto způsobem vítězná pravda slavila triumf nad lží a bludem, aby její protivníci tváří v tvář takové záři a takové radosti celé církve buď zeslábli a zlomeni zahynuli, nebo aby, zahrnuti hanbou a zavržení, jednou se napravili.

HLAVA 6.

O uchovávání svátosti nejsvětější eucharistie a o jejím donášení nemocným.

Consuetudo asservandi in sacrario sanctam eucharistiam adeo antiqua est, ut eam saeculum etiam Nicaeni concilii agnoverit. Porro deferri ipsam sacram eucharistiam ad infirmos, et in hunc usum diligenter in ecclesiis conservari, praeterquam quod cum summa aequitate, et ratione coniunctum est, tum multis in conciliis praeceptum invenitur, et vetustissimo catholicae ecclesiae more est observatum. Quare sancta haec synodus retinendum omnino salutarem hunc, et necessarium morem statuit.

Obyčej uchovávat ve svatyni posvátnou eucharistii je tak starobylý, že jej znalo už století, v němž se konal nicejský koncil. Dále to, že se má ona posvátná eucharistie donášet nemocným a za tímto účelem že se má pečlivě uchovávat v kostelích (odhlédneme-li od toho, že je to samo o sobě nejvýše spravedlivé a rozumné), se nachází v předpisech přemnohých koncilů a je to zachováno jako prastará zvyklost katolické církve. Proto tato svatá synoda stanovila, aby se tato zcela spasitelná a nutná zvyklost zachovala.

HLAVA 7.

O přípravě, jíž je třeba zachovat, aby křesťan mohl hodným způsobem přijmout posvátnou eucharistii.

Si non decet ad sacras ullas functiones quempiam accedere, nisi sancte; certe, quo magis sanctitas, et divinitas caelestis huius sacramenti viro christiano comperta est, eo diligentius cavere ille debet: ne absque magna reverentia, et sanctitate ad id percipiendum accedat; praesertim cum illa plena formidinis verba apud apostolum legamus: Qui manducat, et bibit indigne, iudicium sibi manducat, et bibit, non diiudicans corpus Domini. Quare communicare volenti revocandum est in memoriam eius praeceptum: Probet autem seipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis

Jestliže se nesluší, aby kdokoli k nějaké posvátné funkci přistupoval jinak než se svatým smýšlením, tak jistě tím více se musí křesťanský muž, který zná svatost a božský původ této svátosti, chránit toho, aby k jejímu přijímání nepřistupoval bez velké úcty a svatého smýšlení, zvláště když u apoštola čteme ona slova plná varování: „Kdo jí a pije nehodně, jí a pije si odsouzení, protože nerozlišuje tělo Páně.“ Proto tomu, kdo hodlá přijímat, je třeba připomenout jeho příkaz: „Člověk ať se zkoumá!“ Církevní zvyklost pak objasňuje, že ono zkoumání je nutné, aby nikdo, kdo si je

sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedere debeat. Quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, haec sancta synodus perpetuo servandum esse decrevit; modo non desit illis copia confessoris. Quod si, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.

vědom smrtelného hříchu, jakkoli by nad ním pociťoval lítost, nepřistupoval k posvátné eucharistii bez předchozího svátostného vyznání. A tato posvátná synoda rozhodla, že toto má být navždy zachovááno všemi křesťany, i oněmi kněžími, kteří mají povinnost sloužit mši svatou, leda by nebyl dosažitelný zpovědník. V takovém případě, naléhá-li nutnost a kněz bez předchozí zpovědi celebruje, ať se co nejdříve vyzpovídá.

HLAVA 8.

O přijímání této obdivuhodné svátosti.

Quoad usum autem, recte et sapienter patres nostri tres rationes hoc sanctum sacramentum accipiendi distinxerunt. Quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, ut peccatores: alios tantum spiritualiter, illos nimirum, qui voto propositum illum caelestem panem edentes, fide viva, quae per dilectionem operatur, fructum eius, et utilitatem sentiunt: tertios porro sacramentaliter simul, et spiritualiter: hi autem sunt, qui ita se prius probant, et instruunt, ut vestem nuptialem induti, ad divinam hanc mensam accedant.

Pokud pak jde o přijímání, správně a moudře naši Otcové rozlišovali tři způsoby přijímání této svaté svátosti. Učili, že někteří, totiž hříšníci, ji přijímají pouze svátostným způsobem. Jiní, že pouze duchovně, což se týká těch, kteří, požívající onen předložený nebeský chléb touhou, pociťují jeho plody a užitečnost živou vírou, která se projevuje skutky lásky. Konečně třetí ji přijímají současně svátostně i duchovně; to jsou ti, kteří se předem zkoumají a připravují, aby k tomuto božskému stolu přistoupili, jsouce oděni do svatebního roucha.

In sacramentali autem sumptione semper in ecclesia Dei mos fuit, ut laici a sacerdotibus communionem acciperent; sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicarent: qui mos, tamquam ex traditione apostolica descendens, iure ac merito retineri debet.

Při svatém přijímání však byl v církvi vždy obyčej, že laici dostávali svaté přijímání od kněží; kněží pak, kteří sloužili mši, že přijímali sami. A tento obyčej jakožto takový, který sahá až k apoštolské tradici, má být právem a po zásluze zachován.

Demum autem paterno affectu admonet sancta synodus, hortatur, rogat, et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes, et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordiae symbolo iam tandem aliquando conveniant, et concordent, memoresque tantae maiestatis, et tam eximii amoris Iesu Christi, Domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrae salutis pretium, et carnem suam nobis dedit ad manducandum, haec sacra mysteria corporis, et sanguinis eius ea

Konečně svatá synoda otcovsky povzbuzuje, žádá a zapřísahá pro milosrdenství našeho Boha, aby se všichni i jednotliví lidé, kteří nesou jméno křesťanů, v tomto znamení jednoty, v tomto poutu lásky a v tomto symbolu svornosti již konečně shodli a sjednotili, a pamětlivi takové vznešenosti a tak mimořádné lásky Ježíše Krista, našeho Pána, který dal svou milovanou duši jako cenu naší spásy a své tělo nám dal k požívání, aby v tato svatá tajemství jeho těla a krve s takovou stálostí a pevností víry,

fidei constantia, et firmitate, ea animi devotione, ea pietate, et cultu credant, et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint, et is vere eis sit animae vita, et perpetua sanitas mentis, cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad caelestem patriam pervenire valeant, eumdem panem angelorum, quem modo sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis veritatem dicere, nisi detegantur, et refellantur errores; placuit sanctae synodo, hos canones subiungere, ut omnes iam, agnita catholica doctrina, intelligant quoque, quae ab illis haereses caveri, vitarique debeant.

s takovou zbožností ducha, s takovou svatostí a klaněním věřili a uctívali je, aby mohli často přijímat onen nadpřirozený chléb; a ten aby pro ně byl životem duše a věčným zdravím mysli, jehož mocí budou posilováni, aby mohli z cesty tohoto bědného putování v cizině přejít do nebeské vlasti, kde budou požívat bez jakéhokoli závoje týž andělský chléb, který teď jedí skrytý pod posvátnými způsoby.

Protože však nestačí vypovědět pravdu, pokud nejsou odhaleny a odmítnuty bludy, rozhodla se svatá synoda připojit tyto kánony, aby všichni, kteří již poznali katolické učení, také chápali, kterých bludů se mají vyvarovat a vystříhat.

O NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTI EUCHARISTIE

Kánon 1.

Si quis negaverit, in sanctissimae eucharistiae sacramento contineri vere, realiter, et substantialiter corpus, et sanguinem una cum anima, et divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum; sed dixerit, tantummodo esse in eo, ut in signo, vel figura, aut virtute; anathema sit.

Kdo by popíral, že ve svátosti nejsvětější eucharistie je pravdivě, skutečně a podstatně přítomno tělo a krev spolu s duší a božstvím našeho Pána Ježíše Krista a tím i celý Kristus, a prohlašoval by, že je v ní přítomen pouze na způsob znamení nebo obrazně nebo svou silou, ten nechť je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, in sacrosancto eucharistiae sacramento remanere substantiam panis, et vini, una cum Corpore, et Sanguine Domini nostri Iesu Christi; negaveritque mirabilem illam, et singularem conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, et vini; quam quidem conversionem catholica ecclesia aptissime transsubstantiationem appellat; anathema sit.

Kdo by prohlašoval, že ve svátosti eucharistie přetrvává podstata chleba a vína spolu s tělem a krví našeho Pána Ježíše Krista, a popíral by onu obdivuhodnou a jedinečnou přeměnu celé podstaty chleba v tělo a celé podstaty vína v krev, kdy přetrvávají pouze způsoby chleba a vína, kteroužto přeměnu katolická církev velmi výstižně nazývá přepodstatněním, ten nechť je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis negaverit, in venerabili sacramento eucharistiae sub unaquaque specie, et sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri; anathema sit.

Kdo by popíral, že ve velebné svátosti eucharistie pod každou ze způsob, nebo po oddělení v jednotlivých částech každé ze způsob je obsažen celý Kristus, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili eucharistiae sacramento non esse corpus, et sanguinem Domini nostri Iesu Christi, sed tantum in usu, dum sumitur, non autem ante, vel post; et in hostiis, seu particulis consecratis, quae post communionem reservantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že po konsekraci v podivuhodné svátosti eucharistie [ještě] nejsou přítomny tělo a krev našeho Pána Ježíše Krista, nýbrž pouze při přijímání, ne však předtím či potom, a že v hostiích neboli konsekrovaných částech, které se po přijímání uchovávají nebo které zbudou, nezůstává pravé tělo Páně, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit, vel praecipuum fructum sanctissimae eucharistiae esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že hlavním plodem nejsvětější eucharistie je odpuštění hříchů, anebo že z ní neplynou žádné jiné účinky, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit, in sancto eucharistiae sacramento Christum, unigenitum Dei Filium, non esse cultu laetiae, etiam externo, adorandum: atque ideo non festiva peculiari celebritate venerandum, neque in processionibus, secundum laudabilem, et universalem ecclesiae sanctae ritum, et consuetudinem, solemniter circumgestandum, vel non publice, ut adoretur, populo proponendum, et eius adoratores esse idololatrias; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ve svaté svátosti eucharistie nemá být Kristus, jednorozený Boží Syn, uctíván, a to ani navenek, kultem klanění, a proto že nemá být ctěn zvláštním slavnostním svátkem, ani v procesích slavnostně nošen podle chvályhodného a všeobecného obřadu a zvyku svaté církve, ani že nemá být veřejně vystavován lidu, aby se mu klaněl, a že jeho ctitelé jsou modloslužebníky, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, non licere sacram eucharistiam in sacrario reservari, sed statim post consecrationem adstantibus necessario distribuendam; aut non licere, ut illa ad infirmos honorifice deferatur; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že není dovoleno posvátnou eucharistii uchovávat ve svatyni, nýbrž že je nutno ihned po proměňování ji rozdělit mezi přítomné věřící, anebo že není dovoleno s úctou ji roznášet nemocným, ten necht' je vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, Christum, in eucharistia exhibitum,

Kdo by prohlásil, že Kristus, představený

spiritualiter tantum manducari, et non etiam sacramentaliter, ac realiter; anathema sit.

v eucharistii, je přijímán pouze duchovně, ne však také svátostně a skutečně, ten necht' je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis negaverit, omnes, et singulos Christifideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in paschate, ad communicandum, iuxta praeceptum sanctae matris ecclesiae; anathema sit.

Kdo by popíral, že všichni i jednotliví křesťané, když dospějí do věku, kdy jsou schopni rozlišovat [chléb od Kristova těla], mají povinnost každoročně, alespoň o velikonocích, přistoupit k přijímání podle příkázání svaté Matky církve, ten necht' je vyobcován.

Kánon 10.

Si quis dixerit, non licere sacerdoti celebranti seipsum communicare; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že celebrujícímu knězi není dovoleno, aby sám sobě podal, ten necht' je vyobcován.

Kánon 11.

Si quis dixerit, solam fidem esse sufficiens praeparationem ad sumendum sanctissimae eucharistiae sacramentum; anathema sit. Et, ne tantum sacramentum indigne, atque ideo in mortem, et condemnationem sumatur, statuit, atque declarat ipsa sancta synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, necessario praemittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, praedicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere praesumpserit, eo ipso excommunicatus existat.

Kdo by prohlásil, že pouhá víra je dostatečnou přípravou k přijetí nejsvětější svátosti eucharistie, ten necht' je vyobcován. A aby takováto svátost nebyla přijímána nehodně a tím i k smrti a zavržení, stanovuje a prohlašuje tato svatá synoda, že ti, které tíží vědomí smrtelného hříchu, jakkoli by také byli přesvědčeni, že nad ním pocít' ují lítost, jsou povinni předtím se před přijímáním vyzpovídat, je-li k dispozici zpovědník. A kdo by se odvážil učít, kázat nebo zatvrzele tvrdit, nebo také při veřejné rozpravě obhajovat něco jiného, ten necht' je tím samým exkomunikován.

DEKRET o reformě

HLAVA 1.

Biskupové at' moudře dozírají na obnovu mravů podřízených; proti jejich opatřením at' není přípustné odvolání.

Eadem sacrosancta tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea

Táž posvátná tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za

eisdem sanctae sedis apostolicae legato et nunciis, intendens nonnulla statuere, quae ad iurisdictionem pertinent episcoporum, ut iuxta proximae sessionis decretum, illi in commissis sibi ecclesiis eo libentius resideant, quo facilius, et commodius sibi subiectos regere, et in vitae, ac morum honestate continere potuerint; illud primum eos admonendos censet, ut se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita praeesse sibi subditis oportere, ut non eis dominantur, sed illos, tamquam filios, et fratres, diligant: elaborentque, ut hortando, et monendo ab illicitis deterreant; ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur.

Quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda praeceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, et patientia: cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio; plus charitas, quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conservetur: et qui correcti fuerint, emendentur, aut, si respiscere noluerint, ceteri, salubri in eos animadversionis exemplo, a vitis deterreantur; cum sit diligentis, et pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primum adhibere fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulet, ad aciora, et graviora remedia descendere: sin autem nec ea quidem proficiant illis submovendis, ceteras saltem oves a contagionis periculo liberare.

Cum igitur rei criminum plerumque ad evitandas poenas, et episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, et gravamina simulent, et appellationis diffugio iudicis processum impediatur: ne remedio, ad innocentiae praesidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur, utque huiusmodi eorum calliditati, et tergiversationi occurratur; ita statuit et

předsednictví legáta a nunciů svatého Apoštolského stolce, zamýšlejíc stanovit některé věci, které se týkají pravomoci biskupů (totiž aby v duchu dekretu z předchozího zasedání tím raději sídlili v diecézích jim svěřených, čím snáze a užitečněji budou moci spravovat podřízené a udržovat je v počestnosti života a mravů), nejprve považuje za potřebné je napomenout, aby byli pamětlivi toho, že jsou pastýři, ne hrdlořezi, a že mají stát v čele svých podřízených ne tak, aby nad nimi vládli, nýbrž aby je milovali jako syny a bratry. A nechť se snaží, aby je zdržovali povzbuzováním a napomínáním od nedovoleného, aby nebyli nuceni trestat je náležitými tresty, když se dopustí provinění.

Stane-li se však přesto, že ti se z lidské slabosti v něčem proviní, mají [biskupové] zachovat onen apoštolův příkaz, aby je přesvědčovali, zapřísahali a kárali se vši dobrotou a trpělivostí, jelikož často vůči těm, kteří mají být napraveni, zmůže více blahovůle než drsnost, více napomenutí než pohrůžka, více láska nežli moc. Bylo-li by však pro vážnost provinění zapotřebí prutu, je nutno užít tvrdosti s mírností, spravedlnosti s milosrdenstvím, přísnosti s vlídností, aby kázeň, pro lid blahodárná a nutná, byla zachovávána bez příkrosti, a ti, kteří byli pokáráni, aby se polepšili, anebo, nechtějí-li se napravit, aby ostatní byli blahodárným příkladem jejich potrestání odrazeni od hříchů. Neboť je povinností pečlivého a současně zbožného pastýře na nemoci ovcí používat nejprve lehké léky, a teprve později, kde to závažnost nemoci vyžaduje, uchýlovat se k ostřejším a těžším lékům; a teprve pokud ani ty nestačí k jejich vyléčení, chránit alespoň ostatní ovce před nebezpečím nákazy.

Protože však ti, kteří jsou obviněni z nějakých zločinů, aby unikli trestům a vyhnuli se rozsudku biskupů, obvykle vystupují s neodůvodněnými námitkami a žalobami a cestami odvolání se snaží překazit řízení konané soudcem, aby tedy prostředek určený k obraně nevinného nebyl zneužíván

decrevit:

In causis visitationis, et correctionis, sive habitatis, et inhabilitatis, necnon criminalibus, ab episcopo, seu illius in spiritualibus vicario generali, ante definitivam sententiam, ab interlocutoria, vel alio quocumque gravamine non appelletur; neque episcopus, seu vicarius appellationi huiusmodi, tamquam frivola, deferre teneatur; sed, ea, ac quacumque inhibitione ab appellationis iudice emanata, nec non omni stylo et consuetudine, etiam immemorabili, contraria non obstante, ad ulteriora valeat procedere, nisi gravamen huiusmodi per definitivam sententiam reparari, vel ab ipsa definitiva appellari non possit: quibus casibus, sacrorum, et antiquorum canonum statuta illibata persistent.

k ochraně nepravosti a aby se předešlo takovéto jejich lsti a vychytralosti, [posvátná synoda] stanovila a rozhodla takto:

V záležitostech vizitace a nápravy, dále v záležitostech týkajících se způsobilosti či nezpůsobilosti osob, jakož i v trestních věcech proti mezitímnímu rozsudku nebo jinému rozhodnutí biskupa nebo jeho generálního vikáře *in spiritualibus*¹⁸ před vynesením konečného rozsudku není přípustné odvolání; a ani biskup či vikář není na základě takového odvolání jakožto svévolného aktu vázán věc postoupit výše, nýbrž je oprávněn, a to bez ohledu na odvolání nebo na záповědi, které by snad vzešly ze strany odvolacího soudce, i bez ohledu na jakoukoli soudní zvyklost či právní obyčej, i nepamětný, postupovat dále, s výjimkou případů, kdy by věc nemohla být napravena konečným rozsudkem nebo když se do konečného rozsudku nelze odvolat; v takových případech platí beze změny ustanovení starobylých kánonů.

HLAVA 2.

Kdy o odvolání v trestních věcech proti rozsudku biskupa rozhoduje metropolita a kdy jeden ze sousedních biskupů.

A sententia episcopi, vel ipsius in spiritualibus vicarii generalis, in criminalibus appellationis causa, ubi appellationi locus fuerit, si apostolica auctoritate in partibus eam committi contigerit, metropolitano seu illius etiam vicario in spiritualibus generali; aut, si ille aliqua de causa suspectus foret, vel ultra duas legales diaetas distet, seu ab ipso appellatum fuerit, uni ex vicinioribus episcopis, seu illorum vicariis, non autem inferioribus, iudicibus, committatur.

Jestliže v trestních záležitostech má být projednáváno odvolání proti výroku biskupa nebo jeho generálního vikáře *in spiritualibus* tam, kde je odvolání vůbec možné, a z rozhodnutí Apoštolského stolce je svěřeno příslušnému soudci mimo Římskou kurii, pak přísluší metropolitovi nebo jeho generálnímu vikáři *in spiritualibus*. Avšak, pokud by ten byl z nějakého důvodu podezřelý nebo vzdálen více než zákonně počítané dva dny cesty nebo směřovalo-li by odvolání proti jeho výroku, má být toto projednávání svěřeno některému ze sousedních biskupů či jejich vikářů, ne však nižším soudcům.

¹⁸ Generálním vikářem *in spiritualibus* byl míněn vysoký úředník biskupské kurie, který zastupoval diecézního biskupa při výkonu jeho duchovních funkcí, ne ovšem při správě majetku (tj. *in materialibus*), jak je to běžné u úřadu generálního vikáře v pojetí platného kanonického práva.

HLAVA 3.

Spis první instance at' je během třiceti dnů vydán obžalovanému, který se odvolal.

Reus, ab episcopo, aut eius vicario in spiritualibus generali, in criminali causa appellans, coram iudice, ad quem appellavit, acta primae instantiae omnino producat: et iudex, nisi illis visis, ad eius absolutionem minime procedat. Is autem, a quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipsa postulanti gratis exhibeat; alioqui absque illis causa appellationis huiusmodi, prout iustitia suaserit, terminetur.

Obžalovaný, který se v trestní záležitosti odvolává proti rozhodnutí biskupa nebo jeho generálního vikáře *in spiritualibus* k vyšší instanci, nechť [jí] předloží vždy akta z první instance, a soudce at' nepřikročí k jeho osvobození, pokud je neprohlédl. Ten pak, proti jehož rozhodnutí směřuje odvolání, at' během třiceti dnů tato akta bezplatně vydá žadateli; jinak bude totiž případ takového odvolání rozhodnut i bez nich tak, jak to bude spravedlivé.

HLAVA 4.

O trestním řízení při degradaci duchovních z důvodu těžkých zločinů.

Cum vero tam gravia nonnumquam sint delicta ab ecclesiasticis commissa personis, ut ob eorum atrocitatem a sacris ordinibus deponendae, et curiae sint tradendae saeculari: in quo secundum sacros canones certus episcoporum numerus requiritur; quos si omnes adhibere difficile esset, debita iuris executio differretur; si quando autem intervenire possent, eorum residentia intermitteretur: propterea statuit, et decrevit:

Protože se však někdy stává, že trestné činy spáchané církevními osobami jsou tak závažné, že [tyto osoby] pro svou surovost musejí být sesazeny z dosažených svatých svěcení a odevzdány světskému soudnímu dvoru, vyžaduje se k tomu podle posvátných kánonů jistý počet biskupů. Protože by však bylo obtížné povolat je všechny, potřebná spravedlnost bývá odkládána; a i kdyby se mohli zúčastnit, přerušovala by se tím jejich residence. Proto [posvátná synoda] stanovila a rozhodla:

Episcopo per se, seu illius vicario in spiritualibus generali, contra clericum in sacris, etiam presbyteratus ordinibus constitutum, etiam ad illius condemnationem, nec non verbalem depositionem; et per seipsum, etiam ad actualem, atque solemnem degradationem ab ipsis ordinibus, et gradibus ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum episcoporum praesentia, in numero a canonibus definito requiritur, etiam absque illis procedere liceat; adhibitis tamen, et in hoc sibi assistentibus totidem abbatibus, usum mitrae, et baculi ex privilegio apostolico habentibus, si in civitate, aut dioecesi reperiri, et commode interesse possint: alioquin aliis personis in ecclesiastica dignitate constitutis, quae aetate graves, ac iuris scientia commendabiles existant.

Biskupovi osobně nebo jeho generálnímu vikáři *in spiritualibus* nechť je dovoleno, aby postupoval proti duchovnímu s vyšším svěcením, i kněžským, třeba až k jeho odsouzení jakož i výroku o sesazení, a aby sám mohl přikročit také ke skutečné a obřadní degradaci z oněch svěcení a církevních hodností i v případech, v nichž se vyžaduje přítomnost jiných biskupů v počtu uvedeném v kánonech, a to i bez jejich přítomnosti. V tom případě at' si přibere jako přisedící stejný počet opatů, majících na základě apoštolského privilegia právo nosit mitru a berlu, nakoľik se v obci či diecézi nacházejí a mohou se s užitkem zúčastnit; jinak at' si přibere jiné osoby ustanovené do

vyšších církevních úřadů, vážené kvůli věku a doporučeníhodné znalostí práva.

HLAVA 5.

Pokud biskup rozhoduje o udělení nějaké milosti nebo osvobození od trestného činu nebo prominutí trestu, má postupovat v sumárním řízení.

Et quoniam per fictas causas, quae tamen satis probabiles videntur, interdum accidit, ut nonnulli eiusmodi gratias extorqueant, per quas poenae illis episcoporum iusta severitate inflictae, aut remittuntur omnino, aut minuuntur: cum non ferendum sit, ut mendacium, quod tantopere Deo displicet, non modo ipsum impunitum sit, verum etiam alterius delicti veniam impetret mentienti; idcirco, ut sequitur, statuit et decrevit: episcopus apud ecclesiam suam residens, de subreptione, et obreptione gratiae, quae super absolute alicuius publici criminis, vel delicti, de quo ipse inquirere coeperat, aut remissione poenae, ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per seipsum, tamquam sedis apostolicae delegatus, etiam summarie cognoscat; ipsamque gratiam, postquam per falsi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam esse legitime constiterit, non admittat.

A protože se někdy stává, že ze smyšlených důvodů, které se však zdají dostatečně věrohodnými, se někteří lidé snaží vylákat takovou milost, jejímž prostřednictvím jsou jim buď zcela prominuty nebo zmírněny tresty uložené jim spravedlivou přísností biskupů, proto, jelikož nelze trpět, aby lež, která je Bohu tak odporná, nejen zůstala nepotrestaná, nýbrž lhocímu také přinášela odpuštění jiného provinění, [posvátná synoda] stanovila a rozhodla, jak následuje: biskup sídlící u svého kostela ať osobně jakožto apoštolský delegát vede řízení, a to i sumární, zda ve věci odpuštění nějakého veřejného zločinu nebo provinění, jež on sám začal vyšetřovat, nebo ve věci odpuštění trestu, k němuž byl od něj pachatel odsouzen, nedošlo k udělení milosti na základě falešné žádosti tak, že buď byla zamlčena pravda nebo uvedena nepravda; a tuto milost, bude-li prokázáno, že byla získána buď uvedením nepravdy nebo zamlčením pravdy, ať neuznává.

HLAVA 6.

Biskup ať není osobně předvoláván k soudu, leda kvůli žalobám, jež mohou vést k jeho sesazení nebo zbavení úřadu.

Quoniam vero subditi episcopo, tametsi iure correpti fuerint, magnopere tamen eum odisse, et tamquam iniuria affecti sint, falsa illi crimina obicere solent; ut quoquo pacto possint, ei molestiam exhibeant: cuius vexationis timor plerumque illum ad inquirenda, et punienda eorum delicta segniorem reddit; idcirco, ne is magno suo, et ecclesiae incommodo gregem sibi creditum relinquere, ac non sine episcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur, ita statuit, et decrevit: Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponendus,

Protože však bývá obvyklé, že biskupovi podřízení, jakkoli byli potrestáni spravedlivě, přesto jej velmi nenávidí a jakoby jim bylo ukřivděno, předhazují mu smyšlené zločiny, aby mu, jak jen mohou, uchystali nepříjemnost (tak že ten je z obavy z takového trápení laxní ve vyšetřování a trestání jejich provinění); proto, aby k velké škodě své i církve neopouštěl stádo jemu svěřené a nebyl nucen k újmě své biskupské hodnosti trávit čas na cestách, [tato svatá

sive privandus veniret, etiamsi ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, sive alio quovis modo procedatur, ut personaliter compareat, nequaquam citetur vel moneatur.

synoda] stanovila a rozhodla: biskup s výjimkou případů, které by mohly vést k jeho sesazení nebo zbavení úřadu (i kdyby proti němu bylo vedeno řízení z úřední povinnosti, to jest cestou inkviziční, nebo na základě udání nebo na základě obvinění nebo jakkoli jinak), nemá být předvoláván či nucen k osobní účasti [u soudu].

HLAVA 7.

Vlastnosti, jež musí mít svědkové svědčící proti biskupům.

Testes in causa criminali, ad informationem, vel indicia, seu alias in causa principali, contra episcopum, nisi contestes, et bonae conversationis, existimationis, et famae fuerint, non recipiantur: et si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, gravibus poenis mulctentur.

K podání informace nebo k předložení indicí nebo čehokoliv jiného v hlavní věci ať nejsou v trestní záležitosti proti biskupovi připuštěni žádní svědkové, leda by měli ještě jiné osoby jako spolusvědky a byli dobrého chování, zachovalí a dobré pověsti; a kdyby svou výpověď učinili z nenávisťi, opovržlivosti nebo vášně, ať podléhají přísným trestům.

HLAVA 8.

Závažné záležitosti biskupů ať jsou souzeny papežem.

Causae episcoporum, cum pro criminis obiecti qualitate comparere debeant, coram pontifice maximo referantur, ac per ipsum terminentur.

Záležitosti biskupů, v nichž se tato pro závažnost předhazovaného zločinu musejí k soudu dostavit osobně, nechť jsou předloženy papeži a jím s konečnou platností rozsouzeny.

DEKRET

*o odložení usnesení o čtyřech člancích o svátosti eucharistie
a o umožnění volného průchodu protestantům*

Eadem sancta synodus errores omnes, qui super hoc sanctissimo sacramento repullarunt, tamquam vepres ex agro dominico evellere, ac omnium fidelium salutí prospicere cupiens, quotidianis precibus, Deo omnipotenti pie oblati, inter alios, ad hoc sacramentum pertinentes articulos, diligentissima veritatis catholicae inquisitione tractatos, plurimis, accuratissimisque pro rerum gravitate disputationibus habitis,

Tato svatá synoda, toužíc, aby všechny bludy, které se rozšířily kolem této nejsvětější svátosti, byly jakožto bodláčí vykořeněny z Pánova pole, a dbajíc na spásu všech věřících, každodenními prosbami k všemohoucímu Bohu, za pečlivého pátrání po katolické pravdě tím, že vedla četné a zásadní rozpravy podle důležitosti věci a naslouchala stanoviskům vynikajících

cognitis quoque praestantissimorum theologorum sententiis, hos etiam tractabat:

An necessarium sit ad salutem, et divino iure praeceptum, ut singuli Christifideles sub utraque specie ipsum venerabile sacramentum accipiant. Et: Num minus sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque communicet. Et: An erraverit sancta mater ecclesia, laicos, et non celebrantes sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando. Et: An parvuli etiam communicandi sint.

Sed quoniam ex nobilissima Germaniae provincia ii, qui se protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequam definiantur, audiri a sancta synodo cupiunt, et eam ob causam fidem publicam ab illa postularunt, ut ipsi tuto huc venire, et in hac urbe commorari, ac libere coram synodo dicere, atque proponere, quae senserint, et postea, cum libuerit, recedere liceat; sancta ipsa synodus, licet magno desiderio eorum adventum multos antea menses expectarit, tamen, ut pia mater, quae ingemiscit, et parturit, summopere id desiderans, ac laborans, ut in iis, qui christiano nomine censentur, nulla sint schismata, sed, quemadmodum eundem omnes Deum, et redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant, confidens Dei misericordiae, et sperans fore, ut illi in sanctissimam, et salutarem unius fidei, spei, charitatisque concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerens, securitatem, et fidem ut petierunt, publicam, quam salvum conductum vocant, quod ad se pertinet, eius, qui infrascriptus erit, tenoris, dedit atque concessit, et eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam sessionem distulit, quam, ut illi commode ei interesse possint, in diem festum conversionis divi Pauli, qui erit XXV. die mensis ianuarii anni sequentis, indixit.

Illudque praeterea statuit, ut in eadem sessione de sacrificio missae agatur, propter magnam utriusque rei connexionem. Interea sessione proxima de poenitentiae, et extremae unctionis sacramentis tractandum. Illam autem die festo

teologů, kromě jiných k této svátosti se vztahujících článků projednala také tyto:

Zda je nezbytně nutné ke spáse a přikázáno božským zákonem, aby jednotliví křesťané přijímali tuto velebnou svátost pod obojí způsobou? A zda přijímá méně ten, který přijímá pod jednou způsobou, než ten, který přijímá pod obojí? A zda chybuje svatá Matka církve, když nechává přijímat laiky a necelebrující kněze pouze pod způsobou chleba? A zda mají přijímat i malé děti?

Avšak protože ti ze vznešené Německé říše, kteří se nazývají protestanty, chtějí být stran těchto článků, než by o nich bylo závazně rozhodnuto, svatou synodou slyšeni a z tohoto důvodu od ní žádali veřejné ujištění, že sem budou moci bezpečně přijít, přebývat v tomto městě a svobodně před synodou mluvit a navrhopvat, co budou chtít, a poté, až budou chtít, že budou moci odejít, proto svatá synoda, ačkoli jejich příchod s velikou touhou očekávala po několik měsíců už před tím, přesto jakožto zbožná matka, která v bolestech rodí své děti, převelice touží a usiluje o to, aby mezi těmi, kteří se honosí Kristovým jménem, nebyly žádné rozkoly, nýbrž aby tak, jako věří a uznávají téhož Boha a vykupitele, tak také aby stejně mluvili, stejně věřili a stejně smýšleli, důvěřuje v Boží milosrdenství a doufá, že budou navraceni ke spasitelné svornosti v jedné víře, naději a lásce. Proto jim v této věci [svatá synoda] vyhovuje a vydává a poskytuje jim, nakoľik na ní je, požadovanou bezpečnost a veřejné ujištění, jež oni nazývají „volným průchodem“ s níže uvedeným obsahem. Kvůli nim také odkládá rozhodnutí o oněch článcích na druhé zasedání, jež ohlásila na svátek Obrácení svatého Pavla 25. dne měsíce ledna příštího roku, aby se jí mohli pohodlně zúčastnit.

Mimo to rozhodla, aby se na témže zasedání jednalo o mešní oběti pro těsnou souvislost obou věcí. Mezitím na příštím zasedání má být jednáno o svátostech pokání a posledního pomazání, přičemž rozhodla, že to se bude konat na svátek svaté Kateřiny dne

divae Catharinae virginis, et martyris, qui erit XXV. novembris, habendam esse decrevit, simulque, ut in utraque materiam reformationis prosequatur.

25. listopadu, a současně že na obojím zasedání bude pokračováno v projednávání záležitostí církevní reformy.

VOLNÝ PRŮCHOD daný protestantům

Sacrosancta generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae sedis apostolicae legato, et nunciis, omnibus, et singulis, sive ecclesiasticis, sive saecularibus personis universae Germaniae, cuiuscumque gradus, status, conditionis, et qualitatis sint, quae ad oecumenicum hoc, et generale concilium accedere voluerint, ut de iis rebus, quae in ipsa synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere, et tractare, ac ad ipsum oecumenicum concilium libere et tuto venire, et in eo manere, et commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam scripto, quam verbo offerre, proponere, et cum patribus, sive iis, qui ab ipsa sancta synodo delecti fuerint, conferre, et absque ullis conviciis, et contumeliis disputare, nec non, quando illis placuerit, recedere possint, et valeant, publicam fidem, et plenam securitatem, quam salvum conductum appellant, cum omnibus, et singulis clausulis, et decretis necessariis, et opportunis, etiam si specialiter, et non per verba generalia exprimi deberent, quae pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam synodum spectat, concedit.

Placuit praeterea sanctae synodo, ut, si pro maiori libertate, ac securitate eorum, certos, tam pro commissis, quam pro committendis per eos delictis, iudices eis deputari cupiant, illos sibi benevolos nominent, etiam si delicta ipsa quantumcumque enormia, ac haeresim sapientia fuerint.

Posvátná generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví apoštolského legáta a nunciů, všem i jednotlivým ať církevním nebo světským osobám v celém Německu, ať jsou kteréhokoli stupně, stavu, povolání nebo postavení, jež by chtěly přistoupit k tomuto všeobecnému a generálnímu koncilu, přiznává a uděluje právo, nakolik je na této svaté synodě, aby se vši svobodou přednášely, předkládaly a projednávaly věci, které mají být na této synodě projednávány, a aby bezpečně přišly, aby na ní setrvaly a přebývaly, a aby články, které uznají za vhodné, jak písemně, tak ústně navrhovaly a s Otcí nebo s těmi, kteří k tomu budou touto svatou synodou vybráni, projednávaly, a bez jakýchkoli předhůzek či tupení o nich rozmlouvaly. A aby směly a mohly odejít, kdykoli budou chtít, dává jim také svatá synoda, nakolik je na ní, veřejné ujištění, jež oni nazývají svobodným průchodem, se všemi i jednotlivými klausulemi a nezbytnými a vhodnými dekrety, i kdyby měly být vyjádřeny speciálně, a nikoli jen obecnými slovy.

Mimoto se svaté synodě zlíbilo, aby jim, pokud by si tak přály za účelem své větší svobody a bezpečnosti, byli ustanoveni jak pro jimi [již] spáchaná, tak v budoucnosti páchaná provinění jistí soudci, které by si ustanovily a kteří k nim budou benevolentní, jakkoli by jejich provinění byla sebevíce závažná a páchla bludy.

14. zasedání, jež je čtvrtým

za papeže Julia III.,
konané 25. dne měsíce listopadu 1551

UČENÍ

o svatých svátostech pokání a posledního pomazání

Sacrosancta, oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae sedis apostolicae legato, et nunciis, quamvis in decreto de iustificatione multus fuerit de poenitentiae sacramento, propter locorum cognationem, necessaria quadam ratione sermo interpositus; tanta nihilominus circa illud nostra hac aetate diversorum errorum est multitudo, ut non parum publicae utilitatis retulerit, de eo exactiorem, et pleniorum definitionem tradidisse; in qua demonstratis et convulsis, Spiritus sancti praesidio, universis erroribus, catholica veritas perspicua et illustris fieret, quam nunc sancta haec synodus christianis omnibus perpetuo servandam proponit.

Posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví legáta svatého Apoštolského stolce a nunciů, sice už v usnesení o ospravedlnění musela pro příbuznost těchto látek nutně uvést mnohé také o svátosti pokání. Avšak v této naší době se bludy o této svátosti natolik rozmnožily, že pro obecný užitek bude bez nemalého významu, jestliže o ní bude předloženo přesnější a úplnější učení, v němž budou pod vedením Ducha svatého usvědčeny a vyvráceny všechny bludy a katolická pravda se stane jasnou a zářivou. Tuto pravdu nyní tato svatá synoda předkládá všem křesťanům, aby ji provždy zachovávali.

HLAVA 1.

O nezbytnosti a ustavení svátosti pokání.

Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam in baptismo, ipsius beneficio, et gratia, susceptam, constanter tuerentur, non fuisset opus, aliud ab ipso baptismo sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus, dives in misericordia, cognovit figmentum nostrum, illis etiam vitae remedium contulit, qui se postea in peccati servitute, et daemone potestate tradidissent, sacramentum videlicet poenitentiae, quo lapsis post baptismum, beneficium mortis Christi applicatur.

Kdyby ve všech, kdo jsou znovuzrozeni křtem, bylo tolik vděčnosti vůči Bohu, že by neustále chránili spravedlnost, přijatou ve křtu skrze jeho milost a dobrodiní, nebylo by zapotřebí, aby po křtu byla ustanovena ještě jiná svátost k odpuštění hříchů. Protože však Bůh, který je bohatý v milosrdenství, poznal naši křehkost, přinesl lék života také těm, kteří se poté odevzdali do otroctví hříchu a moci ďáblově, totiž svátost pokání, jíž se po křtu upadnuvším dostává dobrodiní Kristovy smrti.

Fuit quidem poenitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, et iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui baptismi sacramento ablui petivissent, ut, perversitate abiecta, et emendata, tantam Dei offensionem, cum peccati

Pokání ovšem měli k dosažení milosti a spravedlnosti ve všech dobách zapotřebí všichni lidé, kteří se poskvřili nějakým smrtelným hříchem, i ti, kteří by si přáli být obmyti svátostí křtu, aby po odvržení nepravosti a nápravě s nenávistí k hříchu a se

odio, et pro animi dolore detestarentur: unde propheta ait: Convertimini, et agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris; et non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et princeps apostolorum Petrus peccatoribus baptismo initiandis, poenitentiam commendans, dicebat: Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum.

Porro nec ante adventum Christi poenitentia erat sacramentum, nec est post adventum illius cuiquam ante baptismum. Dominus autem sacramentum poenitentiae tunc praecipue instituit, cum a mortuis excitatus, insufflaviv in discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt.

Quo tam insigni facto, et verbis tam perspicuis, potestatem remittendi, et retinendi peccata, ad reconciliandos fideles, post baptismum lapsos, apostolis, et eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum patrum consensus semper intellexit: et novatianos remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione ecclesia catholica, tamquam haereticos, explosit, atque condemnavit.

Quare verissimum hunc illorum verborum Domini sensum sancta haec synodus probans, et recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatem praedicandi verbum Dei, et Christi evangelium annunciandi, contra huiusmodi sacramenti institutionem, falso detorquent.

zbožnou bolestí ducha litovali takové Boží urážky. Proto prorok říká: „Obraťte se a čiňte pokání ze všech svých hříchů, a nepravost vás nepřivede do záhuby.“ Také Pán říká: „Nebudete-li činit pokání, všichni podobně zahynete.“ A kníže apoštolů Petr doporučoval hříšníkům, kteří měli přijmout křest, pokání slovy: „Čiňte pokání a každý z vás ať se dá pokřtít.“

Jenže před příchodem Kristovým pokání nebylo svátostí, tak jako jí ani po jeho příchodu není nikomu, kdo není pokřtěn. Pán pak ustanovil svátost pokání obzvláště tehdy, když po vzkříšení z mrtvých dechl na své učedníky a řekl: „Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny. Komu je zadržíte, tomu jsou zadrženy.“

A mezi všemi Otcí vždy panovala shoda v tom, že tímto významným činem a tak jasnými slovy byla moc odpustit nebo zadržet hříchy k usmíření křesťanů upadnuvších po křtu svěřena apoštolům a jejich řádným nástupcům. A novaciány, kteří kdysi moc odpouštět hříchy zatvrzele popírali, katolická církev ze závažných důvodů vyobcovala a zavrhl jakožto heretiky.

Pročež tato svatá synoda, poté co potvrdila a přijala tento zcela pravdivý smysl oněch Pánových slov, zavrhuje smyšlené výklady těch, kteří by ona slova chtěli proti ustanovení této svátosti překroutit, jako by se vztahovala na moc hlásání Božího slova a zvěstování Kristova evangelia.

HLAVA 2.

O rozdílnosti svátosti pokání a křtu.

Ceterum hoc sacramentum multis rationibus a baptismo differre dignoscitur: nam praeterquam quod materia, et forma, quibus sacramenti essentia perficitur, longissime dissidet; constat certe, baptismi ministrum iudicem esse non

Ostatně lze pozorovat, že tato svátost se v mnoha ohledech liší od křtu. Neboť nehledě k tomu, že se dalece odlišuje látka a forma, jimiž je určena podstata svátosti, je jistě známo, že udělovatel křtu nemá být

oportere, cum ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per baptismi ianuam fuerit ingressus. Quid enim mihi, inquit apostolus, de iis, qui foris sunt, iudicare?

Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus lavacro baptismi sui corporis membra semel effecit; nam hos, si se postea crimine aliquo contaminaverint, non iam repetito baptismo ablui, cum id in ecclesia catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tamquam reos sisti voluit, ut per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum poenitentes confugerint, possent liberari.

Alius praeterea est baptismi, et alius poenitentiae fructus; per baptismum enim Christum induentes, nova prorsus in illo efficimur creatura, plenam, et integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen novitatem, et integritatem per sacramentum poenitentiae, sine magnis nostris fletibus et laboribus, divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam possumus: ut merito poenitentia laboriosus quidam baptismus a sanctis patribus dictus fuerit. Est autem post sacramentum poenitentiae lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse baptismus.

soudcem, protože církev nesoudí nikoho, kdo do ní před tím nevstoupil branou křtu. „Nebot' co mi přísluší soudit“, říká apoštol, „o těch, kteří jsou venku?“

Jinak je tomu ovšem s věřícími, které Kristus křestní koupelí jednou provždy učinil údy svého těla; protože chtěl, aby, když se poté poskvrní nějakým zločinem, nebyli již obmyti opakováním křtu, což v katolické církvi není z žádného důvodu dovoleno, nýbrž aby se jako viníci postavili před tento tribunál, aby tak mohli být rozsudkem kněží osvobozeni ne jednou, nýbrž vždy, kdykoli se k němu se spáchanými hříchy kajícně utekou.

Jiný je mimo to plod křtu a jiný je plod pokání: křtem jsme totiž obléknuti v Krista a stáváme se v něm novým stvořením, když jsme dosáhli úplného a neomezeného odpuštění všech hříchů; avšak této novosti a obnovy nemůžeme prostřednictvím svátosti pokání nikdy dosáhnout bez mnoha svých slz a námahy, jak to vyžaduje božská spravedlnost. Proto také bylo pokání svatými Otcí právem označováno za jakýsi „namáhavý křest“. Je pak tato svátost pokání pro upadnuvší po křtu nezbytná ke spáse, tak jako křest pro ty, kteří ještě nebyli znovuzrozeni.

HLAVA 3.

O součástech a účincích této svátosti.

Docet praeterea sancta synodus, sacramenti poenitentiae formam, in qua praecipue ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positam esse: Ego te absolvo, etc. Quibus quidem de ecclesiae sanctae more preces quaedam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formae essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius sacramenti administrationem sunt necessariae. Sunt autem quasi materia huius sacramenti ipsius poenitentis actus, nempe contritio, confessio, et satisfactio. Qui quatenus in poenite ad integritatem sacramenti, ad plenamque, et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione

Svatá synoda mimo to učí, že forma svátosti pokání, v níž je obzvláště skryta i její účinnost, spočívá v těchto slovech udělovatele: „Uděluji ti rozhrěšení“ atd., k nimž se ovšem podle zvyklostí svaté církve chvályhodně připojují některé prosby. Ty se však nijak netýkají podstaty oné formy ani nejsou k udělení svátosti nezbytné. Jakoby látkou svátosti jsou pak úkony kajícího samého, totiž lítost, vyznání a zadostiučinění. A protože jsou z Božího ustanovení vyžadovány u kajícího k úplnosti svátosti a k plnému a dokonalému odpuštění hříchů,

requiruntur, hac ratione poenitentiae partes dicuntur.

Sane vero res, et effectus huius sacramenti, quantum ad eius vim, et efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris piis, et cum devotione hoc sacramentum percipientibus, conscientiae pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Haec de partibus, et effectu huius sacramenti sancta synodus tradens, simul eorum sententias damnat, qui poenitentiae partes incussos conscientiae terrores, et fidem esse contendunt.

nazývají se z tohoto důvodu součástmi pokání.

Vždyť smyslem a účinkem této svátosti, pokud jde o její moc a účinnost, je smíření s Bohem, po němž u zbožných lidí, kteří tuto svátost se zbožnou oddaností přijímají, obvykle následuje pokoj a radost ve svědomí spolu s velkou útěchou ducha. Svatá synoda toto učí o součástech a účincích této svátosti a současně odsuzuje ty názory, podle nichž součástí pokání je pouze hříšníkům zkroušený strach ve svědomí a víra.

HLAVA 4.

O lítosti.

Contritio, quae primum locum inter dictos poenitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius; et in homine post baptismum lapso, ita demum praeparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinae misericordiae, et voto praestandi reliqua, coniunctus sit, quae ad rite suscipiendum hoc sacramentum requiruntur.

Declarat igitur sancta synodus, hanc contritionem, non solum cessationem a peccato, et vitae novae propositum, et inchoationem, sed veteris etiam odium continere, iuxta illud: Proiicite a vobis omnes iniquitates vestras, in quibus praevaricati estis; et facite vobis cor novum, et spiritum novum. Et certe, qui illos sanctorum clamores consideraverit: Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae; et alios huius generis, facile intelliget, eos ex vehementi quodam anteactae vitae odio, et ingenti peccatorum detestatione manasse.

Docet praeterea, etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc sacramentum

Lítost, jež má první místo mezi řečenými úkony kajčnicka, je bolestí duše a ošklivostí nad spáchaným hříchem spolu s úmyslem více nehřešit. Toto hnutí lítosti bylo kdysi pro udělení milosti nad hříchy nezbytným; a v člo věku upadnuvším po křtu konečně takto připravuje na odpuštění hříchů, je-li spojeno s důvěrou v Boží milosrdenství a s úmyslem splnit všechno to, co je požadováno k řádnému přijetí této svátosti.

Svatá synoda proto prohlašuje, že tato lítost obsahuje nejen úmysl přestat s hříchy a chtít začít a skutečně započít nový život, nýbrž také nenávisť ke starému životu podle onoho: „Odvrhněte od sebe všechny své nepravosti, jichž jste se dopustili, a učíte si nové srdce a nového ducha!“ A jistě: ten, který shlédl na volání oněch svatých mužů: „jen vůči tobě jsem zhřešil a činil jsem, co je před tebou zlé“; „jsem zdeptán svým nářkem, každou noc zkrápím své lůžko slzami“; „v hořkosti své duše budu zvažovat všechna léta svého života“ a podobně; ten snadno pozná, že toto volání vyšlo ze silné nenávisti vůči předchozímu způsobu života a obrovského znechucení nad hříchy.

[Svatá synoda] mimo to učí, že jakkoli se někdy stává, že tato lítost je v důsledku lásky dokonalá, takže může člověka smířit

actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.

Illam vero contritionem imperfectam, quae attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennae, et poenarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniae, declarat, non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, et Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo poenitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat.

Et quamvis sine sacramento poenitentiae per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in sacramento poenitentiae impetrandam disponit: hoc enim timore utiliter concussi Ninivitae, ad lonae praedicationem, plenam terroribus poenitentiam egerunt, et misericordiam a Domino impetrarunt. Quamobrem falso quidam calumniantur catholicos scriptores, quasi tradiderint, sacramentum poenitentiae absque bono motu suscipientium gratiam conferre: quod numquam ecclesia Dei docuit, neque sensit: sed et falso docent, contritionem esse extortam, et coactam, non liberam, et voluntariam.

Ex institutione sacramentali poenitentiae iam explicata, universa ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse a Domino integram peccatorum confessionem, et omnibus post baptismum lapsis iure divino necessariam existere: quia Dominus noster Iesus Christus, e terris ascensurus ad coelos, sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit, tamquam praesides, et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quae Christifideles ceciderint; quo, pro potestate

s Bohem ještě předtím, než skutečně přijme tuto svátost, přesto ono ospravedlnění nelze přičíst samotné lítosti bez úmyslu přijmout svátost, která je v ní zahrnuta.

Pokud jde o onu nedokonalou lítost, která se nazývá zkroušeností, [svatá synoda] učí, že (jelikož obvykle pochází z patření na ošklivost hříchu nebo ze strachu před peklem a tresty), vylučuje-li úmysl hřešit a je-li spojena s nadějí na odpuštění, nejen že z člověka nedělá pokrytce a ještě většího hříšníka, nýbrž že je také darem Božím a podnětem Ducha svatého, který ještě v kajícímu nepřebývá, nýbrž pouze jej podněcuje, aby si s jeho pomocí připravoval cestu ke spravedlnosti.

A třebaže sama o sobě bez svátosti pokání nemůže přivést hříšníka k ospravedlnění, přesto ho disponuje pro přijetí Boží milosti ve svátosti pokání. Zkroušení tímto spasitelným strachem, Ninivité na základě Jonášova kázání, plného strašných hrozeb, činili pokání a od Pána dosáhli milosrdenství. Proto někteří falešně pomlouvají katolické spisovatele, jako by ti psali, že by svátost pokání přinášela milost bez dobrého pohnutí mysli; což církev nikdy neučila ani nevěřila. Ale i ti chybně učí, kteří říkají, že lítost je něco násilného, vynuceného, nesvobodného a nedobrovolného.

HLAVA 5.

O vyznání hříchů.

Z výše vyloženého ustanovení svátosti pokání obecná církev vždy chápala, že od Pána bylo ustanoveno také úplné vyznání hříchů, které je silou božského zákona nezbytné pro všechny, kdo po křtu upadli do hříchu; protože náš Pán Ježíš Kristus, když ze země vystupoval na nebesa, zanechal kněze, své vlastní zástupce, jako představené a soudce, před něž mají být přineseny všechny smrtelné hříchy, do nichž věřící

clavium, remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronunciant: constat enim, sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, nec aequitatem quidem illos in poenis iniungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, et non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent.

Ex his colligitur, oportere a poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum, post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, et tantum adversus duo ultima decalogi praecepta commissa, quae nonnumquam animum gravius sauciant, et periculosiora sunt iis, quae in manifesto admittuntur: nam venalia, quibus a gratia Dei non excludimur, et in quae frequentius labimur, quamquam recte, et utiliter citraque omnem praesumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.

Verum, cum universa mortalia peccata, etiam cogitationis, homines irae filios, et Dei inimicos reddant; necessum est, omnium etiam veniam, cum aperta, et verecunda confessione a Deo quaerere. Itaque dum omnia, quae memoriae occurrunt, peccata Christifidelibus confiteri student, procul dubio omnia divinae misericordiae ignoscenda exponunt. Qui vero secus faciunt, et scienter aliqua retinent, nihil divinae bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubescat aegrotus, vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat.

Colligitur praeterea, etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, quae speciem peccati mutant; quod sine illis peccata ipsa neque a poenitentibus integre exponantur, nec iudicibus innotescant; et fieri nequeat, ut de gravitate criminum recte censere possint, et poenam, quam oportet, pro illis, poenitentibus imponere. Unde alienum a ratione est, docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse; aut unam

upadli, aby oni mocí klíčů vynesli rozsudek o odpuštění nebo zadržení hříčů. Je totiž známo, že kněží nemohou tento soud vykonávat bez seznání případu, a ani nemohou při ukládání pokání zachovat spravedlnost, kdyby mu vyznali hříchy jen obecně, a nikoli spíše zvláště a jednotlivě.

Z toho vyplývá, že je třeba, aby kajícíni všechny smrtelné hříchy, jichž si jsou po pečlivém zpytování sebe samých vědomi, ve vyznání vypočítali, i kdyby byly sebeskrytější a byly spáchány jen proti dvěma posledním příkázáním Desatera, protože ty často hlouběji zraňují ducha a jsou nebezpečnější než ty, jež jsou páchány veřejně. Neboť pokud jde o lehké hříchy, jimiž nejsme vylučováni z Boží milosti a do nichž přechasto upadáme, je sice správné a užitečné a bez jakékoli škody, když je ve zповědi uvádíme, což dokazuje obyčej zbožných lidí, nicméně nepůsobí hřích, jestliže je zamlčíme, a mohou být odpuštěny mnoha jinými prostředky.

Avšak protože všechny smrtelné hříchy, i ty, jež byly spáchány myšlením, činí z lidí syny hněvu a Boží nepřátele, je nezbytné hledat také odpuštění jich všech od Boha otevřeným a upřímným vyznáním. Proto když se křesťané snaží vyznat všechny hříchy, na které si vzpomínají, bez jakékoli pochybnosti je všechny předkládají k odpuštění Božímu milosrdenství. Avšak ti, kteří činí něco jiného a vědomě některé zatajují, nepředkládají božské dobrotě prostřednictvím kněze k odpuštění nic. Jestliže se totiž nemocný stydí odkrýt před lékařem svou ránu, lékařská věda nemůže uzdravit to, co jí zůstane skryto.

Z toho také dále vyplývá, že při vyznání je třeba uvést také ty okolnosti, které mění druh hříchu, protože bez toho není ani kajícím možné samotné hříchy úplně vyložit ani soudcům je poznat; a není možné, aby správně posoudili závažnost hříčů a uložili za ně kajícím potřebné pokání. Proto je nerozumné učit, že tyto okolnosti jsou vymyšleny zahálčivými lidmi, anebo že je

tantum circumstantiam confitendam esse, nempe peccasse in fratrem.

Sed et impium est, confessionem, quae hac ratione fieri praecipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare: constat enim, nihil aliud in ecclesia a poenitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, et conscientiae suae sinus omnes, et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, et Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non occurrunt, inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine. Ipsas vero huiusmodi confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri posset, nisi tot, tantisque commodis, et consolationibus levaretur, quae omnibus, digne ad hoc sacramentum accedentibus, per absolutionem certissime conferuntur.

Ceterum quoad modum confitendi secreto apud solum sacerdotem, etsi Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, et sui humiliationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob ecclesiae offensae aedificationem, delicta sua publice confiteri possit: non est tamen hoc divino praecepto mandatum, nec satis consulte humana aliqua lege praeciperetur, ut delicta, praesertim secreta, publica essent confessione aperienda: unde cum a sanctissimis, et antiquissimis patribus, magno, unanimique consensu, secreta confessio sacramentalis, qua ab initio ecclesia sancta usa est, et modo etiam utitur, fuerit semper commendata, manifeste refellitur inanis eorum calumnia, qui eam a divino mandato alienam, et inventum humanum esse, atque a patribus in concilio lateranensi congregatis, initium habuisse, docere non verentur: neque enim per lateranense concilium ecclesia statuit, ut Christifideles confiterentur, quod iure divino necessarium, et institutum esse intellexerat; sed ut praeceptum confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur: unde iam in universa ecclesia, cum ingenti animarum fidelium fructu, observatur mos ille salutaris confitendi sacro illo,

třeba vyznávat pouze jedinou okolnost, totiž že jsem zhřešil proti bližnímu.

Avšak i to je bezbožností, říká-li se, že takto předepsané vyznání je nemožné nebo že je mučením svědomí. Je totiž známo, že se od kajících v církvi nevyžaduje nic jiného než to, aby poté, když co nejpečlivěji zkoumali sebe i všechny záhyby a kouty svého svědomí, vyznali ony hříchy, na které si vzpomenou, že jimi smrtelně urazili svého Pána a Boha. Avšak pokud jde o ostatní hříchy, jež pečlivě přemýšlejí cho nenapadnou, má se za to, že jsou celkově zahrnuty do vyznání. Proto vpravdě říkáme s prorokem: „Očist mě, Pane, od mých skrytých hříchů“. Obtížnost takového vyznání a upřímné odkrývání hříchů se sice může zdát tvrdým, pokud by nebylo usnadněno tak mnoha a tak velikými dobry a útěchami, jichž se v rozhřešení zcela jistě dostává všem, kteří hodným způsobem k této svátosti přistupují.

Pokud jde o tajný způsob vyznání, a to jedině před knězem: Kristus sice nezakázal, aby někdo v odvetu za své nepravosti a s cílem vlastního ponížení, jak pro výstrahu druhým, tak pro nápravu pohoršení církve, nemohl své hříchy vyznat veřejně; nicméně není božským přikázáním ustanoveno a nebylo by ani dosti radno stanovit zákonem lidským, aby provinění, především soukromá, byla odhalována veřejným vyznáním. Proto když přesvatí a velmi staří Otcové s jasným a jednomyslným souhlasem vždycky doporučovali tajné svátostné vyznání, jak ho svatá církev od počátku užívala a ještě doposud užívá, otevřeně se zavrhuje prázdná pomluva těch, kteří by se nestyděli učít, že toto tajné vyznání nemá nic společného s Božím přikázáním a je výmyslem lidským a svůj počátek vzalo od Otců shromážděných na lateránském koncili. Církev totiž na lateránském koncili nestanovila, že se mají věřící zpovídat proto, že by si byla vědoma, že to je nezbytné a stanovené božským právem, nýbrž proto, aby přikázání zpovídat se bylo všemi i jednotlivými věřícími, kteří dosáhli rozlišovacího věku, alespoň jednou

et maxime acceptabili tempore quadragesimae: quem morem haec sancta synodus maxime probat, et amplectitur, tamquam pium, et merito retinendum.

za rok splněno. Proto je také v celé církvi s obrovským užitekem pro duše věřících zachovávan onen spasitelný obyčej, zpovídat se v oné posvátné a velmi příhodné době postní; a tento obyčej tato svatá synoda zcela schvaluje a přijímá jej jako zbožný a po zásluze hodný zachovávaní.

HLAVA 6.

O udělovateli této svátosti a o rozhřešení.

Circa ministrum autem huius sacramenti, declarat sancta synodus, falsas esse, et a veritate evangelii penitus alienas doctrinas omnes, quae ad alios quovis homines, praeter episcopos, et sacerdotes, clavium ministerium perniciose extendunt; putantes verba illa Domini: Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo; et, Quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo: et, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christifideles indifferenter et promiscue, contra institutionem huius sacramenti, ita fuisse dicta, ut quivis potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correptionem, si correptus acquirerit; secreta vero per spontaneam confessionem, cuicumque factam.

Docet quoque, etiam sacerdotes, qui peccato mortali tenentur; per virtutem Spiritus sancti in ordinatione collatam, tamquam Christi ministros, functionem remittendi peccata exercere, eosque prave sentire, qui in malis sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. Quamvis autem absolutio sacerdotalis alieni beneficii sit dispensatio; tamen non est solum nudum ministerium, vel annunciandi evangelium, vel declarandi, remissa esse peccata; sed ad instar actus iudicialis, quo ab ipso, velut a iudice, sententia pronuntiatur.

Atque ideo non debet poenitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, ut, etiam si nulla illi adsit contritio, aut sacerdoti animus serio agendi et vere absolvendi desit; putet tamen se, propter suam solam fidem, vere, et coram Deo esse

Pokud pak jde o udělovatele této svátosti, svatá synoda prohlašuje, že je chybné a od pravdy evangelia zcela vzdálené každé učení, které by chtělo službu klíčů nebezpečně rozšiřovat na kohokoli jiného kromě biskupů a kněží v domnění, že ona slova Páně „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a co rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi“, a „Těm, kterým hříchy odpustíte, těm budou odpuštěny, a těm, jimž je zadržíte, budou zadrženy“, byla řečena – navzdory ustanovení této svátosti – všem věřícím bez rozlišení a rozdílu tak, jako by každý měl moc odpouštět hříchy – veřejné uložením veřejného pokání, pokud se mu napravovaný podrobí, tajné hříchy pak dobrovolným vyznáním učiněným komukoliv.

[Posvátná synoda] rovněž učí, že i kněží, kteří jsou v zajetí těžkého hříchu, mocí Ducha svatého, jež jim byla udělena ve svěcení, jakožto Kristovi služebníci vykonávají funkci odpouštění hříchů, a že smýšlejí zvráceně ti, kteří tuto moc ve špatných kněžích neuznávají. Jakkoli však rozhřešení kněze je udělením cizího dobrodiní, přesto není pouhou službou zvěstování evangelia nebo ohlášením odpouštění hříchů, nýbrž je jakoby soudním aktem, kterým je jím samým jakožto soudcem vyhlášen rozsudek.

A proto ať se kajícník nenadýmá svou vlastní vírou, jako by mu mohlo být skutečně a před Bohem odpuštěno jen pro jeho vlastní víru, i když nemá žádnou lítost nebo když knězi chybí úmysl vážně a skutečně rozhřešovat;

absolutum: nec enim fides sine poenitentia remissionem ullam peccatorum praestaret; nec is esset, nisi salutis suae negligentissimus, qui sacerdotem ioco se absolventem cognosceret, et non alium, serio agentem, sedulo requireret.

protože jednak víra bez pokání nemůže přinést žádné odpuštění hříchů, jednak by byl zcela nedbalý o svou spásu ten, kdo by poznal, že kněz uděluje rozhřešení jen ze žertu, a přičinlivě by nevyhledal jiného, který by jednal vážně.

HLAVA 7.

O vyhrazení jistých případů.

Quoniam igitur natura, et ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur, persuasum semper in ecclesia Dei fuit, et verissimum esse synodus haec confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere vero ad christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam, et graviora crimina non a quibusvis, sed a summis dumtaxat sacerdotibus absolventur: unde merito pontifices maximi pro suprema potestate sibi in ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari iudicio reservare.

Neque dubitandum est, quando omnia, quae a Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem episcopis omnibus in sua cuique dioecesi, in aedificationem tamen, non in destructionem liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, praesertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem, consonum est divinae auctoritati, non tantum in externa politica, sed etiam coram Deo vim habere.

Verumtamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideo omnes sacerdotes

Protože povaha a důvod soudního řízení vyžaduje, aby rozsudek byl vynesen pouze vůči podřízeným, panovalo v Boží církvi vždy přesvědčení (a tato synoda je jako naprosto pravdivé potvrzuje), že nemá mít žádnou platnost takové rozhřešení, které kněz pronesl vůči tomu, vůči němuž nemá řádnou nebo přenesenou¹⁹ pravomoc. Naším přesvatým Otcům se pak zdálo, že velice přináležejí k disciplíně křesťanského lidu, aby některé hrubé a těžké zločiny nebyly rozhřešovány od kterýchkoli, nýbrž jen od nejvyšších kněží. Proto Nejvyšší velekněží mohli právem v důsledku vrcholné moci, jež jim byla odevzdána nad celou církví, vyhradit svému zvláštnímu soudu některé závažnější druhy zločinů.

A nelze pochybovat, že když všechno, co je od Boha, je uspořádané, že totéž musí být dovoleno všem biskupům, každému v jeho diecézi, k podpoře vzrůstu, nikoli úpadku, a to pro moc odevzdanou jim nad ostatními nižšími kněžími, především pokud jde o záležitosti, s nimiž je spojen trest exkomunikace. A že tato rezervace deliktů, tak jak je to v souladu s božskou mocí, nemá účinky jen ve vnější obci, nýbrž také před Bohem.

Aby však z tohoto důvodu někdo nemusel zahynout, vždy se v téže církvi s láskou zachovávalo, že pro případ smrti žádná rezervace neplatí. A proto všichni kněží

¹⁹ V latinském textu (u všech tří porovnávaných vydání) stojí „...ordinariam, aut subdelegatam... iurisdictionem.“ Stejný text má ovšem i Alberigova edice). To je nepřesné – správně by mělo být „delegatam“, jak to překládají Petz i Sch mets („übetragene Jurisdiction“), protože text nemluví o *subdelegaci* (tj. dalším přenesení již delegované moci), nýbrž o její delegaci.

quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis, et censuris absolvere possunt; extra quem articulum sacerdotes cum nihil possint in casibus reservatis, id unum poenitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores, et legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant.

mohou kterékoli kajícničky rozhřešovat od jakýchkoli hříchů a cenzur. Mimo tento případ, když kněží v rezervovaných případech nemohou činit nic, ať se alespoň snaží přesvědčit kajícničky, aby se s prosbou o dobrodiní rozhřešení obrátili na představené a řádně ustavené soudce.

HLAVA 8.

O nezbytnosti a užitku dostiučinění.

Demum quoad satisfactionem, quae ex omnibus poenitentiae partibus, quemadmodum a patribus nostris christiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita una maxime nostra aetate, summo pietatis praetextu, impugnatur ab iis, qui speciem pietatis habent, virtutem autem eius abnegarunt: sancta synodus declarat, falsum omnino esse, et a verbo Dei alienum, culpam a Domino numquam remitti, quin universa etiam poena condonetur. Perspicua enim, et illustra in sacris litteris exempla reperiuntur, quibus, praeter divinam traditionem, hic error quam manifestissime revincitur.

Sane et divinae iustitiae ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter vero, qui semel a peccati et daemonis servitute liberati, et accepto Spiritus sancti dono, scientes templum Dei violare, et Spiritum sanctum contristare non formidaverint, et divinam clementiam decet, ne ita nobis, absque ulla satisfactione, peccata dimittantur, ut, occasione accepta, peccata leviora putantes, velut iniurii, et contumeliosi Spiritui sancto, in graviora labamur, thesaurizantes nobis iram in die irae: procul dubio enim magnopere a peccato revocant, et quasi fraeno quodam coercent hae satisfactoriae poenae, cautioresque, et vigilantiores in futurum poenitentes efficiunt; medentur quoque peccatorum reliquiis, et vitiosos habitus, male vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt. Neque vero securior ulla via in ecclesia Dei umquam existimata fuit ad amovendam imminentem a Domino poenam, quam ut haec poenitentiae opera homines cum vero animi dolore frequentent.

Konečně pokud jde o zadostiučinění, tak jak bylo od našich Otců ze všech částí pokání křesťanskému lidu v každé době doporučováno, tak je zvláště v naší době pod záminkou té nejvyšší zbožnosti napadáno těmi, kteří sice mají zdání zbožnosti, ale její podstatu odvrhli: svatá synoda proto prohlašuje, že je zcela chybné a Božímu slovu vzdálené [učení], že Pánem nikdy není odpouštěna vina, aniž by také nebyl zcela prominut trest. V Písmu lze vedle božské tradice nalézt zřetelné a jasné příklady, jimiž je tento blud zcela zjevně překonán.

Vždyť se zdá, že i povaha božské spravedlnosti vyžaduje, aby byli jinak přijati do milosti ti, kteří před křtem pochybili z nevědomosti, a jinak ti, kteří, již jednou, byvše osvobozeni od hříchů a ďábla otroctví a přijavše dary Ducha svatého, vědouce, že poskvřňují Boží chrám, neobávali se zarmoutit Ducha svatého; a že i na božskou milostivost se sluší, aby nám takto nebyly hříchové odpouštěny bez jakéhokoli zadostiučinění, a my tak měli příležitost brát hříchové na lehkou váhu, a tak, urážejíce a haníce Ducha svatého, upadali do [hříchů] stále těžších, chystajíce si za odměnu hněv pro den hněvu: bez pochyby totiž tyto zadostiučinující tresty zdržují kajícničky od hříchů, drží je jakoby na jakési uzdě a činí je do budoucna opatrnějšími a bdělejšími. Uzdravují také zbytky hříchů, a hříšné návyky získané špatným životem odstraňují konáním opačných ctností. A nikdy nebyla v Boží církvi považována za bezpečnější žádná cesta k odvrácení

Accedit ad haec, quod, dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficitur; certissimam quoque inde arrham habentes, quod, si compatimur, et conglorificabimur. Neque vero ita nostra est satisfactio haec, quam pro peccatis nostris exsolvimus, ut non sit per Christum Iesum: nam qui ex nobis, tamquam ex nobis, nihil possumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo, unde gloriatur; sed omnis gloriatio nostra in Christo est: in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus: facientes fructus dignos poenitentiae, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, et per illum acceptantur a Patre.

Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus, et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et poenitentium facultate, salutare, et convenientes satisfactiones iniungere: ne si forte peccatis conniveant, et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.

Habeant autem prae oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novae vitae custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam, et castigationem: nam claves sacerdotum, non ad solvendum dumtaxat, sed et ad ligandum concessas, etiam antiqui patres et credunt, et docent. Nec propterea existimarunt, sacramentum poenitentiae esse forum irae, vel poenarum; sicut nemo umquam catholicus sensit, ex huiusmodi nostris satisfactionibus, vim meriti et satisfactionis Domini nostri Iesu Christi, vel obscurari, vel aliqua parte imminui: quod dum novatores intellegere nolunt, ita optimam poenitentiam, novam vitam esse docent, ut omnem satisfactionis vim, et usum tollant.

hrozícího Pánova trestu, než když lidé s pravou zkroušeností ducha konají tyto kající skutky.

K tomu přistupuje, že trpíme-li zadostiučiněním za hříchy, stáváme se, nakolik jsme toho schopni, podobnými Kristu Ježíši, který podal zadostiučinění za naše hříchy. Odtud pak také máme co nejjistější záruku, že budeme-li spolu s ním trpět, budeme spolu s ním i oslaveni. Neexistuje totiž naše dostiučinění, které za své hříchy konáme, aby se nedálo skrze Krista Ježíše; protože my ze sebe jakožto z nás samých nemůžeme nic, zatímco s přispěním toho, který nám pomáhá, můžeme všechno. Proto člověk nemá důvod, proč by se měl chlubit; ale veškerá naše chloubka je v Kristu: v němž žijeme, v němž nabýváme zásluhy, v němž poskytujeme zadostiučinění, když činíme skutky hodné pokání, jež z něj mají účinnost, jím jsou obětovány Otci a skrze něj jsou Otcem přijímány.

Proto by měli kněží Páně, nakolik jim duch a moudrost vnuknou, ukládat spasitelné a přiměřené zadostiučinění podle závažnosti hříchu a schopností kajících, aby se tak nestali účastnými cizích hříchů, pokud by mhouřili oči nad hříchy a s kajícíky jednali s přílišnou blahovůlí, ukládající za těžké hříchy lehké skutky.

Nechť ale mají před očima, že zadostiučinění, které ukládají, neslouží jen k ochraně nového života a jako lék na nemoci, nýbrž také k potrestání a pokárání minulých hříchů; neboť už staří Otcové i věří i učí, že kněžské klíče nebyly uděleny jen k rozvazování, nýbrž i ke svazování. Nicméně kvůli tomu se nedomnívali, že svátost pokání by byla soudem hněvu nebo trestů; tak jako nikdo z katolíků nikdy nepocítoval, že by takováto naše zadostiučinění zatemňovala nebo nějakým způsobem zmenšovala účinnost zásluh a zadostiučinění našeho Pána Ježíše Krista. Což když novátoři nechtějí pochopit, učí, že nejlepším pokáním je nový život, aby tak odňali jakoukoli účinnost a užitečnost

zadostiučinění.

HLAVA 9.

O skutcích zadostiučinění.

Docet praeterea, tantam esse divinae munificentiae largitatem, ut non solum poenis sponte a nobis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximum amoris argumentum est, temporalibus flagellis a Deo inflictis, et a nobis patienter toleratis, apud Deum patrem per Christum lesum satisfacere valeamus.

Mimo to [svatá synoda] učí, že božská štědrost je tak nesmírná, že můžeme Bohu Otci skrze Krista Ježíše podat zadostiučinění nejen když dobrovolně přijímáme tresty za své hříchy nebo pokání uložené podle úvahy kněze s ohledem na závažnost hříchu, nýbrž také, a to je největší důkaz lásky, když trpělivě snášíme časná trápení, která na nás Bůh sesílá.

UČENÍ

o svátosti posledního pomazání

Visum est autem sanctae synodo, praecedenti doctrinae de poenitentiae adiungere ea, quae sequuntur de sacramento extremae unctionis; quod non modo poenitentiae sed et totius christianae vitae, quae perpetua poenitentia esse debet, consummativum existimatum est a patribus.

Primum itaque circa illius institutionem declarat, et docet, quod clementissimus Redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis praeparavit, quibus christiani conservare se integros, dum viverent, ab omni graviori spiritus incommodo possint, ita extremae unctionis sacramento finem vitae, tamquam firmissimo quodam praesidio, munivit: nam etsi adversarius noster occasiones per omnem vitam quaerat, et captet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suae versutiae nervos intendat ad perdendos nos penitus, et a fiducia etiam, si possit, divinae misericordiae deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitae prospicit.

Zdalo se pak svaté synodě za vhodné, aby k předcházejícímu učení o pokání připojila to, co následuje o svátosti posledního pomazání. Ta byla Otci považována za dovršení nejen pokání, nýbrž celého křesťanského života, který má být ustavičným pokáním.

Nejprve tedy, pokud jde o její ustanovení, prohlašuje a učí, že náš nejmilostivější Vykupitel, který chtěl své služebníky pro každý čas vybavit spasitelnými léky proti všem zbraním všech nepřátel, tak jako v ostatních svátostech připravil co nejúčinnější prostředky pomoci, jimiž se křesťané za svého života mohou uchránit před každou těžší újmou na duchu, tak i svátostí posledního pomazání jako pevnou ochranou zaštitil konec života. Neboť třebaže náš nepřítel v průběhu celého našeho života hledá a využívá všech příležitostí, aby nějakým způsobem mohl pohltit naše duše, přece neexistuje žádná doba, v níž by mocněji napjal všechny síly své vychytralosti k naší úplné záhubě a pokud možno nás také zbavil důvěry v Boží milosrdenství, než když vidí, že se blíží konec našeho života.

HLAVA 1.

O ustanovení svátosti posledního pomazání.

Instituta est autem sacra unctio infirmorum, tamquam vere, et proprie sacramentum novi testamenti, a Christo Domino nostro apud Marcum quidem insinuatam, per Iacobum autem apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatam, ac promulgatam. Infirmatur, inquit, quis in vobis? inducat presbyteros ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; et oratio fidei salvabit infirmum; et alleviabit eum Dominus; et, si in peccatis sit, dimittetur ei.

Quibus verbis, ut ex apostolica traditione, per manus accepta, ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium ministerium, et effectum huius salutaris sacramenti: intellexit enim ecclesia, materiam esse oleum ab episcopo benedictum; nam unctio aptissime Spiritus sancti gratiam, qua invisibiliter anima aegrotantis inungitur, repraesentat; formam deinde esse illa verba: Per istam unctionem etc.

Posvátné pomazání nemocných bylo ustanoveno jako pravá a vlastní svátost Nového zákona, která sice byla od Krista Pána naznačena u Marka, a však apoštolem a bratrem Páně Jakubem byla věřícím doporučena a vyhlášena. Říká: „Je někdo z vás nemocen? Ať k sobě zavolá kněze církve, a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného a Pán mu ulehčí, a bude-li v hříších, budou mu odpuštěny.“

Těmito slovy, jimž se církev vyučila jakožto předanými z rukou apoštolské tradice, učí o látce, formě, vlastním udělovateli a účinku této spásné svátosti. Církev totiž seznala, že látkou je olej posvěcený biskupem, neboť pomazání nejvhodněji představuje milost Ducha svatého, jíž je duše nemocného neviditelným způsobem pomazávána. A formou že jsou ona slova: „Skrze toto svaté pomazání“ atd.

HLAVA 2.

O účinku této svátosti.

Res porro, et effectus huius sacramenti illis verbis explicatur: Et oratio fidei salvabit infirmum; et alleviabit eum Dominus; et, si in peccatis sit, dimittentur ei: res etenim haec gratia est Spiritus sancti, cuius unctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; et aegroti animam alleviat, et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando; qua infirmus sublevatus, et morbi incommoda, ac labores levius fert; et tentationibus daemonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit; et sanitatem corporis interdum, ubi salutem animae expedierit, consequitur.

Dále podstata a účinnost této svátosti je vyjádřena oněmi slovy: „A modlitba víry uzdraví nemocného a Pán mu ulehčí, a bude-li v hříších, budou mu odpuštěny.“ Tou podstatou je totiž milost Ducha svatého, jehož pomazání smývá provinění, je-li ještě třeba nějaká odpustit, a zbytky hříchů; a pozvedá a posiluje duši nemocného, když v něm vzbuzuje velikou důvěru v Boží milosrdenství. A touto důvěrou posílen, nemocný lehčeji snáší jak obtíže nemoci, tak bolesti. Snáze také odolává pokušení ďábla, který útočí na jeho patu, a někdy, kde to prospívá spáse duše, nabývá i uzdravení těla.

HLAVA 3.

O udělovateli této svátosti a o době, kdy se má udělovat.

lam vero, quod attinet ad praescriptionem eorum, qui et suscipere, et ministrare hoc sacramentum debent, haud obscure fuit illud etiam in verbis praedictis traditum: nam et ostenditur illic, proprios huius sacramenti ministros esse ecclesiae presbyteros: quo nomine eo loco, non aetate seniores aut primores in populo intelligendi vivunt, sed aut episcopi, aut sacerdotes ab ipsis ordinati per impositionem manuum presbyterii.

Declaratur etiam, esse hanc unctionem infirmis adhibendam, illis vero praesertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur: unde et sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc unctionem convaluerint, iterum huius sacramenti subsidio iuvare poterunt, cum in aliud simile vitae discrimen inciderint.

Quare nulla ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam, et dilucidam apostoli Iacobi sententiam docent, hanc unctionem, vel figmentum esse humanum, vel ritum a patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiae habentem: et qui illam iam cessasse asserunt, quasi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiva ecclesia referenda esset: et qui dicunt, ritum, et usum, quem sancta romana ecclesia in huius sacramenti administratione observat, Iacobi apostoli sententiae repugnare, atque ideo in alium commutandum esse: et denique, qui hanc extremam unctionem a fidelibus sine peccato contemni posse affirmant: haec enim omnia manifestissime pugnant cum perspicuis tanti apostoli verbis.

Nec profecto ecclesia romana, aliarum omnium mater, et magistra, aliud in hac administranda unctione, quantum ad ea, quae huius sacramenti substantiam perficiunt, observat, quam quod beatus Iacobus praescripsit. Neque vero tanti sacramenti contemptus absque ingenti scelere, et ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Co se pak týká předpisů ohledně toho, kdo má přijmout a kdo udělat tuto svátost, bez nejasností to vyplývá také z předchozích slov. Neboť tam se ukazuje, že vlastními služebníky této svátosti jsou „starší“ církve; a tímto názvem jsou na tom místě označováni nikoli ti, kteří jsou věkem starší nebo váženější v lidu, nýbrž buď biskupové, anebo od nich kněžským svěcením skrze vkládání rukou ordinovaní kněží.

Prohlašuje se rovněž, že se tato svátost má udělovat nemocným, především pak těm, kteří onemocní tak nebezpečně, že se zdá, že jsou u konce svého života; proto se tato svátost nazývá také svátostí odcházejících. Jestliže se nemocní po přijetí tohoto pomazání uzdraví, mohou být opětovně posílnění podporou této svátosti, upadnou-li do jiného podobného nebezpečí života.

Proto z žádného důvodu nemá být poskytnuto sluchu těm, kteří v rozporu s tak otevřenou a jasnou naukou apoštola Jakuba učí tezi, že toto pomazání je buď lidským výmyslem nebo obřadem převzatým od Otců, a že není přikázáno Bohem či nemá v sobě příslib milosti; A také těm, kteří tvrdí, že [tato svátost] již pominula, jako by byla určena k milosti uzdravování jen v prvotní církvi, a těm, kteří říkají, že obřad a obyčej, který Svátá římská církev při udělení této svátosti zachovává, odporuje učení apoštola Jakuba a proto je třeba je změnit, a konečně těm, kdo tvrdí, že tímto posledním pomazáním mohou věřící bez hříchu pohrdat: to všechno zcela zjevně odporuje jasným slovům tohoto apoštola.

Neboť vpravdě římská církev, Matka a učitelka všech ostatních [církví], nezachovává při tomto udělení pomazání stran toho, co tvoří podstatu této svátosti, nic jiného než to, co předepsal blažený Jakub. Proto pohrdání takovouto svátostí by se nemohlo obejít bez nesmírného hříchu a urážky samého Ducha svatého.

Haec sunt, quae de poenitentiae, et extremae unctionis sacramentis sancta haec oecumenica synodus profitetur, et docet, atque omnibus Christifidelibus credenda, et tenenda proponit. Sequentes autem canones inviolabiliter servandos esse tradit; et asserentes contrarium perpetuo damnat, et anathematizat.

A to je to, co tato svatá všeobecná synoda vyznává, učí a všem křesťanům předkládá k věření a zachovávaní stran svátostí pokání a posledního pomazání. Vyhláší pak následující kánony a žádá, aby byly bez porušení zachovávány; a ty, kteří by tvrdili opak, navždy zavrhuje a vyobcovává.

O SVATÉ SVÁTOSTI POKÁNÍ

Kánon 1.

Si quis dixerit, in catholica ecclesia poenitentiam non esse vere, et proprie sacramentum pro fidelibus, quoties post baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, a Christo domino nostro institutum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že v katolické církvi pokání není pravou a skutečnou svátostí pro věřící, kteří kdykoli po křtu upadli do hříchů, ustanovenou Kristem Pánem ke smíření se samým Bohem, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis sacramenta confundens, ipsum baptismum poenitentiae sacramentum esse dixerit, quasi haec duo sacramenta distincta non sint, atque ideo poenitentiam non recte secundam post naufragium tabulam appellari; anathema sit.

Kdo by, pohrdaje svátostmi, prohlásil, že sám křest je svátostí pokání, jako by tyto dvě svátosti nebyly odděleny, protože nelze pokání správně označit za druhý záchranný trám po ztroskotání, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, verba illa Domini Salvatoris: Accipite Spiritum sanctum; quorum remisit peccata, remittuntur eis; et, quorum retinueritis, retenta sunt: non esse intellegenda de potestate remittendi, et retinendi peccata in sacramento poenitentiae, sicut ecclesia catholica ab initio semper intellexit: detorserit autem, contra institutionem huius sacramenti, ad auctoritatem praedicandi evangelium; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ona slova Pána Spasitele: „Přijměte Ducha svatého; komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny, a komu je zadržíte, tomu jsou zadrženy“ nelze chápat jako moc odpouštět a zadržovat hříchy ve svátosti pokání, jak to katolická církev od počátku vždy chápala, a kdo by proti ustanovení této svátosti [tato slova] překrucoval a tvrdil, že se vztahují k pravomoci hlásat evangelium, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis negaverit, ad integram, et perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in poenitente, quasi materiam sacramenti poenitentiae, videlicet contritionem, confessionem, et satisfactionem, quae tres

Kdo by popíral, že k úplnému a dokonalému odpuštění hříchů se na straně kajícího vyžadují tři úkony tvořící jakoby látku svátosti pokání, totiž lítost, vyznání a zadostiučinění, jež se nazývají třemi částmi

poenitentiae partes, dicuntur; aut dixerit, duas tantum esse poenitentiae partes, terrores scilicet incussos conscientiae, agnito peccato, et fidem conceptam ex evangelio, vel absolute, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata; anathema sit.

pokání; anebo kdo by tvrdil, že pokání má jen dvě části, totiž výčitky svědomí po poznání hříchu a víru pocházející z evangelia či z odpuštění, na jejímž základě by někdo věřil, že jsou mu Kristem odpuštěny hříchy, ten nechť je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit eam contritionem, quae paratur per discussionem, collectionem, et detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem aeternae beatitudinis, et aeternae damnationis incursum, cum proposito melioris vitae, non esse verum, et utilem dolorem, nec praeparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, et magis peccatorem; demum, illum esse dolorem coactum, et non liberum, ac voluntarium; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ona lítost, k níž se dospívá zpytováním svědomí, seznáním hříchů a odporem k nim, s níž člověk uvažuje nad svými lety v hořkosti své duše, zvažuje tíži, množství a ošklivost svých hříchů, ztrátu věčné blaženosti a upadnutí do věčného zavržení, spolu s úmyslem lepšího života, [že to všechno] není pravá a užitečná bolest a že to nepřipravuje k milosti, nýbrž činí to z člověka pokrytce a ještě většího hříšníka; a konečně že je to bolest vynucená a ne svobodná a dobrovolná, ten nechť je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis negaverit, confessionem sacramentalem vel institutam, vel ad salutem necessariam esse iure divino; aut dixerit, modum secrete confitendi soli sacerdoti, quem ecclesia catholica ab initio semper observavit, et observat, alienum esse ab institutione, et mandato Christi, et inventum esse humanum; anathema sit.

Kdo by popíral, že svátostné vyznání bylo ustanoveno božským právem nebo že je tímž právem nezbytné ke spáse, anebo kdo by řekl, že způsob tajného vyznání učiněného pouze knězi, jež katolická církev od počátku vždy zachovávala a zachovává, je odchýlný od ustanovení a příkazu Krista a že je lidským výmyslem, ten nechť je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, in sacramento poenitentiae ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure divino confiteri omnia, et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, et diligenti praemeditatione habeatur, etiam occulta, et quae sunt contra duo ultima decalogi praecepta, et circumstantias, quae peccati speciem mutant, sed eam confessionem tantum esse utilem ad erudiendum, et consolandum poenitentem, et olim observatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle divinae misericordiae ignoscendum; aut demum, non licere confiteri peccata venalia;

Kdo by prohlásil, že na základě božského práva ve svátosti pokání není nezbytné vyznávat všechny a jednotlivé smrtelné hříchy, na něž si kajícník po řádném a pečlivém zpytování svědomí vzpomíná, a to i tajné, i to, co bylo spácháno proti dvěma posledním příkázáním Desatera, a okolnosti, které mění povahu hříchu, nýbrž že takové vyznání je užitečné pouze k výchově a útěše kajícníka, a dříve že se vyžadovalo pouze k uložení kanonického dostiučinění; anebo kdo by prohlásil, že ti, kteří se snaží vyznat všechny hříchy, nechtějí nic ponechat k odpuštění božskému milosrdenství; anebo

anathema sit.

konečně [kdo by prohlásil], že není dovoleno vyznávat lehké hříchy, ten nechť je vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, confessionem omnium peccatorum, qualem ecclesia servat, esse impossibilem, et traditionem humanam, a piis abolendam; aut, ad eam non teneri omnes, et singulos utriusque sexus Christifideles, iuxta magni concilii lateranensis constitutionem, semel in anno; et ob id, suadendum esse Christifidelibus, ut non confiteantur tempore quadragesimae; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že vyznání všech hříchů, jež církev zachovává, je nemožné a že je pouhou lidskou tradicí, jíž je třeba od zbožných lidí vzdálit; nebo že jím nejsou jednou do roka vázáni všichni křesťané i jednotlivě, obojího pohlaví, podle ustanovení velkého lateránského koncilu; a že proto je třeba radit věřícím, aby se nezpovídali v postní době, ten nechť je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis dixerit, absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum iudiciale, sed nudum, ministerium pronuntiandi, et declarandi, remissa esse peccata confitenti, modo tantum credat, se esse absolutum; aut sacerdos non serio, sed ioco absolvat: aut dixerit, non requiri confessionem poenitentis, ut sacerdos ipsum absolvere possit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že svátostné rozhřešení kněze není soudním úkonem, nýbrž pouze službou, jíž se vyhlašuje a oznamuje, že vyznávajícímu se byly odpuštěny hříchy, nakolik jen věří, že mu bylo odpuštěno, a to i kdyby kněz rozhřešoval nikoli vážně, nýbrž žertem;²⁰ anebo kdo by prohlásil, že se nevyžaduje vyznání kajícíka k tomu, aby ho kněz mohl rozhřešit, ten nechť je vyobcován.

Kánon 10.

Si quis dixerit, sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi, et solvendi non habere; aut, non solos sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus, et singulis Christifidelibus esse dictum: Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo; et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo: et, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt: quorum verborum virtute quilibet absolvere possit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquirerit; secreta vero per spontaneam confessionem; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že kněží, kteří jsou ve smrtelném hříchu, nemají moc [hříchů] odpouštět a zadržovat; anebo že nejen kněží jsou služebníky rozhřešování, nýbrž že všem i jednotlivým křesťanům bylo řečeno: „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i v nebi; a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i v nebi“, a „Těm, kterým hříchy odpustíte, těm budou odpuštěny; a těm, kterým je zadržíte, budou zadrženy“, a že mocí těchto slov může kdokoli rozhřešit od hříchů, a sice od veřejných jen veřejným pokáním, pokud se mu napravovaný podrobí, ale od tajných hříchů dobrovolným vyznáním, ten nechť je vyobcován.

²⁰ Tak to volně překládá Petz („...auch dann, wenn der Priester nicht im Ernste, sondern nur scherzweise absolviert“). Schmits překládá doslova „...oder daß der Priester nicht im Ernste, sondern im Scherz losspreche...“, což však nedává příliš smysl. V latinském textu zřejmě byla přípustková spojka *quamvis* o mylem zaměněna za spojku *aut*. Ani Alberigova edice však přípustkovou spojku neuvádí.

Kánon 11.

Si quis dixerit, episcopos non habere ius reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque ideo casuum reservationem non prohibere, quo minus sacerdos a reservatis vere absolvat; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že biskupové nemají právo vyhradit si případy [hříchů], leda pro vnější obor řízení, a proto že vyhrazení takových případů nebrání tomu, aby kněz od vyhrazených [hříchů] skutečně rozhřešil, ten necht' je vyobcován.

Kánon 12.

Si quis dixerit, totam poenam simul cum culpa remitti semper a Deo, satisfactionemque poenitentium non esse aliam, quam fidem, qua apprehendunt, Christum pro eis satisfecisse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že Bůh spolu s vinou vždycky odpouští i trest, a že zadostiučinění kajících není nic jiného než víra, jíž se chápou toho, že Kristus za ně podal dostiučinění, ten necht' je vyobcován.

Kánon 13.

Si quis dixerit, pro peccatis, quoad poenam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri poenis ab eo inflictis, et patienter toleratis, vel a sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis, ut ieiuniis, orationibus, eleemosynis, vel aliis etiam pietatis operibus; atque ideo optimam poenitentiam esse tantum novam vitam; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že za hříchy, pokud jde o časné tresty, díky Kristovým zásluhám nelze Bohu poskytnout žádné zadostiučinění ani tím, že kající trpělivě snáší jím seslané tresty, ani ty uložené knězem, ani dobrovolně přijaté, jako jsou posty, modlitby, almužny nebo jiné skutky zbožnosti, takže nejlepším pokáním je pouze nový život, ten necht' je vyobcován.

Kánon 14.

Si quis dixerit satisfactiones, quibus poenitentes per Christum lesa peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam de gratia, et verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že dostiučinění, jimiž kající skrze Krista Ježíše vykupují hříchy, nejsou uctíváním Boha, nýbrž lidskými zvyky, které zatemňují učení o milosti a pravou Boží úctu a tím i samo dobrodiní Kristovy smrti, ten necht' je vyobcován.

Kánon 15.

Si quis dixerit, claves ecclesiae esse datas tantum ad solvendum, non etiam ad ligandum, et propterea sacerdotes, dum imponunt poenas confitentibus, agere contra finem clavium, et contra institutionem Christi; et fictionem esse, quod, virtute clavium sublata poena aeterna, poena temporalis plerumque exsolvenda remaneat; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že klíče byly církvi dány jen k odpouštění, a ne také k zadržování [hříchů], a proto kněží, kteří ukládají pokání, jednají v rozporu s určením klíčů a proti Kristovu ustanovení; a že je pouhým zdáním, že po odpouštění věčného trestu na základě moci klíčů zůstává obvykle k odpouštění časný trest, ten necht' je vyobcován.

O SVÁTOSTI POSLEDNÍHO POMAZÁNÍ

Kánon 1.

<p>Si quis dixerit, extremam unctionem non esse vere, et proprie sacramentum, a Christo domino nostro institutum, et a beato Iacobo apostolo promulgatum; sed ritum tantum acceptum a patribus, aut figmentum humanum; anathema sit.</p>	<p>Kdo by prohlásil, že poslední pomazání není pravou a skutečnou svátostí, ustanovenou Kristem, naším Pánem, a vyhlášenou blaženým apoštolem Jakubem, nýbrž pouze obřadem přejatým od Otců, anebo lidským vynálezem, ten necht' je vyobcován.</p>
--	--

Kánon 2.

<p>Si quis dixerit, sacram infirmorum unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos; sed iam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.</p>	<p>Kdo by prohlásil, že posvátné pomazání nemocných nepřináší milost ani neodpouští hříchy ani neulehčuje nemocným, nýbrž že již zaniklo, jako by se jej užívalo kvůli uzdravování jen dříve, ten necht' je vyobcován.</p>
--	--

Kánon 3.

<p>Si quis dixerit, extremae unctionis ritum, et usum, quem observat sancta romana ecclesia, repugnare sententiae beati Iacobi apostoli, ideoque eum mutandum, posseque a christianis absque peccato contemni; anathema sit.</p>	<p>Kdo by prohlásil, že obřad a užívání posledního pomazání, jak jej zachovává Svátá římská církev, odporuje učení blaženého apoštola Jakuba, proto je třeba jej změnit, a že jím může být křesťany bez hříchu opovrhováno, ten necht' je vyobcován.</p>
--	--

Kánon 4.

<p>Si quis dixerit, presbyteros ecclesiae, quos beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse sacerdotes ab episcopo ordinatos, sed aetate seniores in quavis communitate; ob idque proprium extremae unctionis ministrum non esse solum sacerdotem; anathema sit.</p>	<p>Kdo by prohlásil, že oněmi „staršími“ církve, o nichž blažený Jakub píše, že mají být uváděni k nemocnému, aby jej pomazali, nejsou kněží vysvěcení od biskupa, nýbrž věkem starší v jakékoli obci, a proto že vlastním udělovatelem posledního pomazání nejsou jedině kněží, ten necht' je vyobcován.</p>
---	---

DEKRET o reformě

PŘEDMLUVA

Je úkolem biskupů, aby napomínali k plnění povinností zvláště ty, kteří byli ustanoveni do duchovní správy.

Cum proprie episcoporum munus sit, subditum omnium vitia redarguere, hoc illis praecipue cavendum erit, ne clerici, praesertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neve inhonestam vitam, ipsis conniventibus, ducant: nam si eos pravis, et corruptis moribus esse permittant, quo pacto laicos de ipsorum vitiis redarguent, qui uno ab eis sermone convinci possent, quod clericos ipsis patiantur esse deteriores? qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes, cum tacite sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse, quae corripiunt?

Monebunt propterea episcopi suos clericos, in quocumque ordine fuerint, ut conversatione, sermone, et scientia, commisso sibi Dei populo praeaeant; memores eius, quod scriptum est: Sancti estote, quia et ego sanctus sum. Et iuxta apostoli vocem: Nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium eorum; sed in omnibus exhibeant se, sicut ministros Dei: ne illud prophetae dictum impleatur in eis: Sacerdotes Dei contaminant sancta, et reproband legem.

Ut autem ipsi episcopi id liberius exequi, ac quoquam praetextu desuper impediri nequeant; eadem sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legato, et nunciis, hos qui sequuntur, canones statuendos, et decernendos duxit.

Protože je vlastním úkolem biskupů, aby kárali přestoupení všech podřízených, je zvláště třeba varovat se toho, aby duchovní, především ti, kteří jsou určeni k péči o duše, byli zločinnými a vedli nepočetný život, zatímco oni by nad tím mhouřili oči. Neboť jestliže dovolí, aby oni byli zvrácených a zkažených mravů, jak budou kárat za jejich hříchy laiky, když ti je budou moci jedním slovem usvědčit, že trpí svým duchovním, aby byli ještě horší než oni? S jakou svobodou budou také moci kněží kárat laiky, když si sami ve skrytu musejí přiznat, že se dopouštějí toho, co kárají?

Necht' tedy biskupové napomínají své duchovní, ať budou jakéhokoli svěcení, aby chováním, řečí i vědomostmi stáli v čele lidu Božího jim svěřeného, pamětlivi toho, co bylo napsáno: „Bud'te svatí, protože i já jsem svatý.“ A podle slova apoštola: „Nikom uť nedávají žádné pohoršení, aby svůj úřad nevystavili nevážnosti; ale ve všem ať se projevu j jako Boží služebníci, aby se na nich nenaplnilo slovo proroka: »Kněží Boží poskvřňují svatyni a pohrdají zákonem.«“

Aby to biskupové mohli svobodněji činit a aby jim v tom pod žádnou záminkou nemohlo být bráněno, táž posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, za předsednictví legáta Apoštolského stolce a nunciů, se rozhodla usnést a stanovit následující kánony:

HLAVA 1.

Jestliže ti, kterým je to zakázáno, přistoupí ke svěcení, jakož i ti, co jsou v interdiktů nebo suspendování, ať jsou potrestáni.

Cum honestius ac tutius sit subiecto, debitam praepositis obedientiam impendendo, in inferiori ministerio deservire, quam cum praepositorum scandalo graduum altiorum appetere dignitatem; ei, cui ascensus ad sacros ordines a suo praelato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen,

Protože je počestnější a jistější pro podřízeného, aby, podrobiv se v povinné poslušnosti představenému, sloužil v nižším postavení, než aby k pohoršení představených usiloval o důstojnost vyšších hodností: tedy tomu, jemuž bylo povýšení k posvátným

quomodolibet, etiam extraiudicialiter, fuerit interdictus: aut qui a suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus; nulla contra ipsius praelati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, dignitates, sive honores, restitutio suffragetur.

svěcením jeho prelátem z jakéhokoliv důvodu, i pro tajný zločin, zakázáno jakýmkoli, i mimosoudním způsobem, nebo kdo byl ze svých svěcení či hodností nebo církevních důstojenství suspendován, tomu nemůže pomoci žádné dovolení vydané proti vůli jeho preláta, aby mohl postoupit ke svěcení nebo se navrátit k dřívějším svěcením, hodnostem, důstojenstvím nebo poctám.

HLAVA 2.

Kdyby biskup udělil jakékoliv svěcení tomu, kdo mu není podřízen, bez výslovného souhlasu vlastního preláta, i kdyby šlo o člena jeho domu, ať oba podléhají stanovenému trestu.

Et quoniam nonnulli episcopi ecclesiarum, quae in partibus infidelium consistunt, clero carentes, et populo christiano, cum fere vagabundi sint, et permanentem sedem non habent, non quae lesu Christi, sed alienas oves, inscio proprio pastore, quaerentes, dum per hanc sanctam synodum se pontificalia officia in alterius dioecesi, nisi de loci ordinarii expressa licentia, et in personas eidem ordinario subiectas tantum, exercere prohibitos vident, in legis fraudem et contemptum, quasi episcopalem cathedram in loco nullius dioecesis sua temeritate eligunt, et quoscumque ad se venientes, etiamsi suorum episcoporum, seu praelatorum litteras commendatitias non habeant, clericali caractere insignire, et ad sacros etiam presbyteratus ordines promovere praesumunt: quo plerumque fit, ut minus idonei, et rudes, ac ignari, et qui a suo episcopo tamquam inhabiles, et indigni reiecti fuerint, ordinati, nec divina officia peragere, nec ecclesiastica sacramenta recte valeant ministrare: nemo episcoporum, qui titulares vocantur, etiamsi in loco nullius dioecesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cuiusvis ordinis residerint, aut moram traxerint, vigore cuiusvis privilegii sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam praetextu familiaritatis continuae commensalitatís suae, absque sui proprii praelati expresso consensu, aut litteris dimissoriis, ad aliquos sacros, aut minores ordines, vel primam tonsuram promovere, seu ordinare valeant.

Někteří biskupové v církvích, které se nacházejí v zemích nevěřících, postrádajíce duchovenstvo i křesťanský lid a jsou téměř bezdomovci, kteří nemají stálé sídlo, vyhledávají ne to, co je Ježíše Krista, nýbrž cizí ovce bez vědomí jejich vlastního pastýře, ačkoli vědí, že tato svatá synoda jim zakazuje konat pontifikální úřad v cizí diecézi, leda s výslovným souhlasem místního ordináře a jen vůči osobám témuž ordináři podřízeným; a obcházejí zákon, pohrdajíce jím, když svou opovážlivostí si vyvolují jakoby biskupský stolec v místě, kde není žádná diecéze, a opovážují se všechny, kdo k nim přicházejí, ačkoli nemají od svých biskupů či prelátů propouštěcí list, povznést do duchovního stavu a povýšit je dokonce ke kněžskému svěcení. Následkem toho je, že obvykle bývají svěcení nevhodní, nevědomí a nevzdělaní a ti, kteří byli svým biskupem odmítnuti jako nezpůsobilí a nehodní, a neumějí ani konat bohoslužby ani správně udílet svátosti církve. Proto žádný z biskupů, kteří se nazývají titulárními, ani kdyby sídlili nebo pobývali na území (i exemptním), kde není zřízena žádná diecéze, ani v žádném z klášterů jakéhokoliv řádu, ani s odvoláním na jakékoliv privilegium kdysi mu dané k povýšení všech těch, kteří by k němu přišli, nesmí cizímu podřízenému bez výslovného souhlasu jeho vlastního preláta nebo propouštěcích listin udělit posvátná nebo nižší svěcení nebo mu dát první postřížiny, čili vysvětit jej, a to ani kdyby šlo o někoho

Contra faciens ab exercitio pontificalium per annum, taliter vero promoti ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo praelato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.

z jeho služebnictva nebo pravidelných spolustolovníků.

Ten, kdo by proti tomu jednal, bude samým právem po dobu jednoho roku suspendován z výkonu biskupských funkcí, takto pak povýšení z výkonu tak přijatých svěcení po dobu, kterou jeho prelát uzná za vhodnou.

HLAVA 3.

Biskup může suspendovat duchovní, kteří byli od jiného nedovoleně vysvěceni, pokud je shledá nezpůsobilými.

Episcopus quoscumque suos clericos, praesertim in sacris constitutos, absque suo praecedenti examine, et commendatitiis litteris, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles, ab eo, a quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad divina officia celebranda, seu ecclesiastica sacramenta ministranda, minus idoneos, et capaces repererit, a susceptorum ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, et illis, ne in altari, aut aliquo ordine ministrent, interdicere possit.

Biskup může kterékoli ze svých duchovních, zvláště ty, kteří mají svatá svěcení a kteří k nim byli jakoukoli autoritou povýšeni bez jeho předchozího přezkoušení a propouštěcích listin (jakkoli byli svým světitelem shledáni vhodnými), suspendovat na dobu podle své úvahy od výkonu přijatých svěcení, jestliže je sám považuje za neschopné a nezpůsobilé ke konání bohoslužeb nebo k udílení církevních svátostí, a může jim zakázat službu u oltáře nebo výkon nějakého svěcení.

HLAVA 4.

Žádný duchovní není vyňat z povinnosti podrobit se nápravnému opatření biskupa, i mimo vizitaci.

Omnes ecclesiarum praelati, qui ad corrigendos subditorum excessus diligenter intendere debent, et a quibus nullus clericus per huius sanctae synodi statuta, cuiusvis privilegii praetextu, tutus censetur, quo minus iuxta canonicas sanctiones visitari, puniri, et corrigi possit; si in ecclesiis suis resederint, quoscumque saeculares clericos, qualitercumque exemptos, qui alias suae iurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus, et delictis, quoties, et quando opus fuerit, etiam extra visitationem, tamquam ad hoc apostolicae sedis delegati, corrigendi et castigandi facultatem habeant: quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiiis, quae suos tantum obligent auctores, ipsis clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, et aliis

Všichni preláti církve mají pečlivě dbát na nápravu nepřístojností mezi podřízenými a na základě rozhodnutí této svaté synody žádný duchovní nemá být pod záminkou nějakého privilegia chráněn před strpěním povinnosti podle kanonických norem být vizitován, trestán a napraven. Pokud sídlí u svých kostelů, mají pravomoc (jakožto v této věci delegáti Apoštolského stolce) kterékoli světské duchovní, jakkoli exemptní, kteří by jinak podléhali jejich jurisdikci, za jejich nepřístojnosti, zločiny a delikty podrobovat nápravě a kárat, a to podle potřeby i mimo vizitaci. A tomu nemohou odpomoci žádné exempce, prohlášení, obyčeje, rozsudky, přísahy, dohody, které mají vázat jen smluvní strany, ve prospěch oněch duchovních ani

quibuslibet, ipsorum exemptorum contemplatione et intuitu, minime suffragantibus.

jejich příbuzných, kaplanů, familiářů, zmocněnců a všech dalších se zřetelem a ohledem na ony exemptní osoby.

HLAVA 5.

Pravomoci konservátorů jsou stanoveny hranice.

Insuper cum nonnulli, qui sub praetextu, quod super bonis, et rebus, ac iuribus suis diversae eis iniuriae, ac molestiae inferantur, certos iudices per litteras conservatorias deputari obtinent, qui illos a molestiis, et iniuriis huiusmodi tueantur, ac defendant, et in possessione, seu quasi bonorum, rerum, ac iurium suorum manuteneant, et conservent, neque super illis eos molestari permittant, eiusmodi litteras in plerisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorquent: idcirco nemini omnino, cuiuscumque dignitatis, et conditionis sit, etiam si capitulum fuerit, conservatoriae litterae cum quibuscumque clausulis, aut decretis, et quoruncumque iudicum deputatione, quocumque etiam alio praetextu, aut colore concessae suffragentur ad hoc, ut coram suo episcopo, sive alio superiore ordinario, in criminalibus, et mixtis causis accusari, et conveniri, ac contra eum inquiri, et procedi non possit; aut quo minus, si qua iura ei ex cessione competierint, super illis libere valeat apud iudicem ordinarium conveniri.

In civilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos conservatores iudices in iudicium trahere nemini liceat. Quod si in iis causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo conservator ab actore suspectus esse dicatur; aut si qua inter ipsos iudices, conservatorem, et ordinarium, controversia super competentia iurisdictionis orta fuerit; nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, super suspicione, aut iurisdictionibus fuerit iudicatum. Familiaribus vero eius, qui huiusmodi litteris conservatoriis tueri se solent, nihil illae prosint, praeterquam duobus dumtaxat; si tamen illi propriis eius sumptibus vixerint. Nemo etiam similium litterarum beneficio ultra quinquennium

Protože pak někteří lidé s odvoláním na to, že jejich majetku, věcem a právům jsou činěny různé újmy a těžkosti, zamýšlejí nechat si ochrannými listy ustanovit jisté soudce, kteří by je před těmito těžkostmi a bezprávími chránili a bránili, a podrželi je a zachovali v držbě či kvazi-držbě jejich majetku, věcí a práv a nedopustili by, aby byli v těchto věcech obtěžováni, [stává se, že oni soudcové] tyto listy přechasto proti vůli vystavitele překrucují ve špatném smyslu. Proto vůbec nikomu, ať je jakékoli důstojnosti či postavení, i kdyby šlo o kapitulu, ať není dovoleno, aby mu ochranné listy s jakýmkoli doložkami či rozhodnutími nebo se zmocněním jakýchkoli soudců nebo také z jakéhokoli jiného důvodu či záminky napomáhaly k tomu, že by před svým biskupem nebo jiným řádným představeným nemohl být v trestních a smíšených záležitostech obžalován a předvolán i vyšetřován, a aby vůči němu nemohlo být procesně postupováno; anebo, pokud mu přísluší nějaká práva z cese, aby o nich nemohl být u řádného soudce obžalován.

Také v civilně právních věcech, je-li žalobcem, nikomu vůbec nemá být dovoleno, aby odpůrce pohnal na soud před své konservátory jakožto soudce. A stane-li se v záležitostech, v nichž sám bude obžalovaným, že jím zvolený konservátor bude žalobcem označen za podezřelého, anebo vzejde-li mezi oněmi soudci, totiž konservátorem a řádným soudcem, kompetenční spor o jurisdikci, nechť se ve věci dále nepostupuje, dokud nebude zákonně zvolenými arbitry rozhodnuto o podezření nebo o jurisdikční kompetenci. Pokud jde o familiáře, kteří se obvykle brání takovými ochrannými listy [svého pána], ať z nich

gaudere possit. Non liceat quoque conservatoribus iudicibus ullum habere tribunal erectum.

In causis vero mercedum aut miserabilium personarum, huius sanctae synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Universitates autem generales, ac collegia doctorum, seu scholarium, et regularia loca, nec non hospitalia actu hospitalitatem servantia, ac universitatum, collegiorum, locorum, et hospitalium huiusmodi personae in praesenti canone minime comprehensae, sed exemptae omnino sint, et esse intelligantur.

nemají žádný užitek, leda dva z nich, a to jen tehdy, žijí-li na jeho vlastní náklady. Nikdo se také nesmí účinku těchto listin těšit po více než pět let. Rovněž také není těmto konservátorům-soudcům dovoleno zříditi nějaký vlastní soud.

A v případech, kdy se jedná o spor o odměnu za práci nebo o chudinu, necht' platí dekret této svaté synody, který o tom pojednává. Avšak generální univerzity a koleje učitelů a studentů, i řeholní domy jakož i hospitály, kde se skutečně vykonává špitální péče, a personál takových universit, kolejí, řeholních domů a hospitálů ať nejsou do tohoto kánonu zahrnuty, nýbrž jsou [z něj] zcela vyňaty, a tak na ně má být nahlíženo.

HLAVA 6.

Je třeba trestat duchovní, kteří navzdory svému svěcení či obročí nenosí oděv duchovních.

Quia vero, etsi habitus non facit monachum, oportet tamen clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant, tanta autem hodie aliquorum inolevit temeritas religionisque contemptus, ut propriam dignitatem, et honorem clericalem parvi pendentes, vestes etiam publice deferant laicales, pedes in diversis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus: propterea omnes ecclesiasticae personae, quantumcumque exemptae, quae aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacumque ecclesiastica obtinuerint, si posteaquam ab episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum ordini ac dignitati congruentem, et iuxta ipsius episcopi ordinationem, et mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, et beneficio, ac fructibus, redditibus, et proventibus ipsorum beneficiorum, nec non, si semel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, et beneficiorum huiusmodi coerceri possint, et debeant, constitutionem Clementis V. in concilio viennensi editam, quae incipit, *Quoniam*,

Jakkoliv „hábit nedělá řeholníka“, je nicméně zapotřebí, aby duchovní vždycky nosili oděv odpovídající vlastnímu stavu, aby tak slušností vnějšího šatu ukazovali vnitřní počestnost mravů. Přesto se však dnes u některých rozrostla opovážlivost a pohrdání náboženstvím, takže, podceňující vlastní čest a důstojnost duchovních, také veřejně nosí laický oděv, sedíce na dvou židlích: na duchovní a na světské. Proto všechny církevní osoby, jakkoli exemptní, jež buď mají vyšší svěcení nebo obdržely jakékoli církevní hodnosti, personáty,²¹ úřady nebo beneficia, které, poté co byly svým biskupem, třeba i veřejným výnosem, napomenuty, aby nosily počestný duchovní oděv odpovídající jejich svěcení a hodnosti i nařízení a příkazu onoho biskupa, tento příkaz nesplní, mohou a mají být trestány suspenzí ze svěcení a pozastavením příjmů ze svých úřadů a obročí, jakož i plodů a výnosů ze svých beneficií; a také i zbavením těchto úřadů a obročí, pokud se po jednom napomenutí nenapravily. Za tímto účelem se obnovuje a potvrzuje konstituce Klementa V., přijatá na koncilu ve

²¹ *Personatus* („osobní“ obročí) je takový úřad, s nímž není spojena žádná jurisdikce, nýbrž pouze čestná přednost (*praecedentia*).

innovando, et ampliando.

Vienne a začínající slovy *Quoniam*.

HLAVA 7.

Kdo jiného úmyslně usmrtí, nesmí přijmout svěcení.

Cum etiam qui per industriam occiderit proximum suum, et per insidias, ab altari avelli debeat; qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoveri possit; nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferre liceat; sed omni ordine, ac beneficio, et officio ecclesiastico perpetuo careat: si vero homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se a morte defenderet, fuisse commissum narretur, quam ob causam etiam ad sacrorum ordinum, et altaris ministerium, et beneficia quaecumque, ac dignitates iure quodammodo dispensatio debeat; committatur loci ordinario, aut ex causa metropolitano, seu viciniori episcopo; qui non nisi causa cognita, et probatis precibus, ac narratis, nec aliter, dispensare possit.

Když i ten, kdo svým jednáním úmyslně a úkladně usmrtí svého bližního, má být odtržen od oltáře, [k němuž by se chtěl utéci], pak i ten, kdo dobrovolně spáchá vraždu, třebaže by tento zločin nebyl soudní cestou dokázán ani jinak veřejně znám, nýbrž byl-li by tajným, nemůže být nikdy povýšen k posvátným svěcením, ani není dovoleno svěřit mu nějaká církevní obroč, i kdyby nebyla spojena s péčí o duše; ale ať je navždy zbaven možnosti získat jakékoli svěcení či obroč nebo církevní úřad. Jestliže se však má za to, že někoho usmrtil nikoli úmyslně, nýbrž náhodou nebo při násilném odvracení násilí, aby se zachránil před smrtí, má být z tohoto důvodu určitým právem dispensován také k přijetí svatých svěcení, k službě u oltáře a jakýmkoli obročím a hodnostem. To se ponechává úsudku místního ordináře nebo podle okolností metropolitany či sousedního biskupa, který může udělit dispens výlučně – a ne jinak – až po vyšetření případu a přezkoumání jak žádosti, tak vylíčeného skutkového stavu.

HLAVA 8.

Nikdo nemůže na základě privilegia trestat cizí duchovní.

Praeterea, quia nonnulli, quorum etiam aliqui veri sunt pastores, ac proprias oves habent, alienis etiam ovibus praeesse quaerunt, et ita alienis subditis quandoque intendunt, ut suorum curam negligant; quicumque etiam episcopali praeditus dignitate, qui alienos subditos puniendi privilegium habuerit, contra clericos sibi non subiectos, praesertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprii ipsorum clericorum episcopi, si apud ecclesiam suam resederit, aut personae ab episcopo deputandae interventu nequaquam procedere debeat: alias processus, et inde secuta

Mimo to jelikož mnozí, z nichž někteří jsou také pravými pastýři majícími vlastní ovce, usilují o to být v čele i cizích ovcí a někdy tak upírají pohled na cizí poddané, že zanedbávají péči o své, proto nikdo (i kdyby byl biskupské hodnosti a měl výsadu trestat cizí poddané) nesmí nijak soudně postupovat vůči duchovním, kteří mu nejsou podřízeni, zvláště mají-li vyšší svěcení, i kdyby se provinili nejtěžšími zločiny, bez přivolení vlastního biskupa oněch duchovních, nakoľik ten sídlí u svého kostela, nebo osoby oním biskupem pověřené. V opačném případě sám proces i to,

quaecumque viribus omnino careant.

co z něj vyplynulo, postrádá jakékoli účinnosti.

HLAVA 9.

S obročím jedné diecéze necht' z žádného důvodu nejsou slučována obročí druhé diecéze.

Et, quia iure optimo distinctae fuerunt dioeceses, et parochiae, ac unicuique gregi proprii attributi pastores, et inferiorum ecclesiarum rectores, qui, suarum quisque ovium, curam habeant, ut ordo ecclesiasticus non confundatur, aut una, et eadem ecclesia duarum quodammodo dioecesium fiat, non sine gravi eorum incommodo, qui illi subditi fuerint; beneficia unius dioecesis, etiam si parochiales ecclesiae, vicariae, perpetuae, aut simplicia beneficia seu praestimonia, aut praestimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum divinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de causa, alterius dioecesis beneficio, aut monasterio, seu collegio, vel loco etiam pio, perpetuo non uniantur; decretum huius sanctae synodi super huiusmodi unionibus in hoc declarando.

A protože podle osvědčeného práva byly rozhraničeny diecéze i farnosti a každému stádu byli ustaveni vlastní pastýři, jakož i u nižších kostelů rektoři, z nichž každý má pečovat o své ovce, aby nebyl narušován církevní pořádek a jeden a týž kostel nepatřil pod dvě diecéze k těžké újmě těch, kteří jsou jeho poddanými, proto ať nejsou trvale slučována obročí jedné diecéze, i kdyby šlo o farní kostely, trvalá kaplanství nebo o trvalá či prostá obročí nebo úděly či podíly na údělech, s obročím, klášterem, kolejí nebo zbožnou institucí jiné diecéze, a to ani z důvodu rozmnožení bohoslužeb nebo počtu obročnicků nebo z jakéhokoliv jiného důvodu. Tímto se vykládá dříve vydané rozhodnutí této svaté synody o takovýchto slučováních.

HLAVA 10.

Řeholní obročí ať jsou svěřována řeholníkům.

Regularia beneficia, in titulum regularibus professis provideri consueta, cum per obitum, aut resignationem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosi tantum illius ordinis, vel iis, qui habitum omnino suscipere, et professionem emittere teneantur, et non aliis, ne vestem lino lanaque contextam induant, conferantur.

Řeholní obročí, jež se obvykle propůjčovala jako titul řeholním profesům, stanou-li uprázdněnými v důsledku smrti či resignace svého držitele nebo z jiného důvodu, ať jsou svěřována jen řeholníkům onoho řádu nebo těm, kteří ovšem mají za povinnost přijmout řeholní oděv a složit sliby, a nikoli jiným, aby tito nenosili oděv, který je současně z plátna i z vlny.

HLAVA 11.

Ti, kdo přestoupili do jiného řádu, mají zůstat v klášteře a pod poslušností a stávají se nezpůsobilými pro nabytí světského obročí.

Quia vero regulares, de uno ad alium ordinem translati, facile a suo superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo

Protože však takoví řeholníci, kteří přestoupili z jednoho kláštera do druhého, od svého představeného obvykle snadno dostávají

vagandi, et apostandi occasio tribuitur; nemo cuiusque ordinis praelatus, vel superior vigore cuiusvis facultatis aliquem ad habitum, et professionem admittere possit; nisi ut in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui superioris obedientia in claustro perpetuo maneat; ac taliter translatus, etiam si canonicorum regularium fuerit, ad beneficia saecularia, etiam curata, omnino incapax existat.

povolení k životu mimo klášter, což jim poskytuje příležitost k potulce a odpadu [od řehole], proto prelát či představený žádného řádu na základě jakéhokoli pověření nesmí k obláče a slibům připustit nikoho, kdo by v onom řádu, k němuž přechází, navždy nezůstal v klášteře pod poslušností svého představeného. A takto přestoupivší, i kdyby to bylo k řeholním kanovníkům, se stává zcela nezpůsobilým ke světským obročím, jakkoli by šlo o obročí kurátní.

HLAVA 12.

Nikdo nesmí získat patronát jinak, než fundací či darováním.

Nemo, etiam cuiusvis dignitatis ecclesiasticae, vel saecularis, quacumque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de novo fundaverit et construxerit; seu iam erectam, quae tamen sine sufficienti doto fuerit, de suis propriis, et patrimonialibus bonis competenter dotaverit; ius patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem fundationis, aut dotationis huiusmodi institutio episcopo, et non alteri inferiori, reservetur.

Nikdo, ať by byl jakékoli církevní nebo světské hodnosti, nemůže a nemá z žádného důvodu udělit či získat patronátní právo jinak, leda by nově fundoval a vystavěl buď kostel, obročí nebo kapli, anebo již vystavěné, avšak bez dostačujícího hmotného zajištění, ze svých vlastních a patrimoniálních prostředků dostatečně dotoval. V případě takového buď fundace nebo dotace ať je ustanovení [patrona]²² vyhrazeno biskupovi, a žádnému nižšímu představenému.

HLAVA 13.

Presentace je buď určena ordináři, nebo neexistuje.

Non liceat praeterea patrono, cuiusvis privilegii praetextu, aliquem ad beneficia sui iuris patronatus, nisi episcopo, loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius beneficii, cessante privilegio, iure pertineret, quoquo modo praesentare: alias praesentatio, ac institutio, forsan secutae, nullae sint, et esse intellegantur.

Mimo to žádnému patronovi není na základě jakéhokoli privilegia dovoleno jakýmkoli způsobem někoho prezentovat na obročí svého patronátního práva někomu jinému, než biskupovi – místnímu ordináři, je muž by po zrušení privilegia právem příslušelo propůjčení a ustanovení do onoho obročí. Jinak presentace i ustanovení, pokud by snad následovaly, jsou neplatné a za neplatné mají být považovány.

HLAVA 14.

²² Lze si ovšem představit, že by se toto *institutio* vztahovalo i k ustanovení duchovního prezentovaného patronem.

O čem bude příští zasedání.

Declarat praeterea sancta synodus, in futura sessione, quam ad XXV. diem ian. subsequentis anni MDLII. habendam esse iam decrevit, una cum sacrificio missae agendum et tractandum etiam esse de sacramento ordinis, et prosequendam esse materiam reformationis.

Mimo to svatá synoda prohlašuje, že na příštím zasedání, o jejímž svolání na 25. den ledna následujícího roku 1552 již rozhodla, bude projednávána a probírána vedle mešní oběti také svátost svěcení, a bude pokračováno v materii o reformě.

15. zasedání,
jež je pátým
za papeže Julia III.,
konané 25. dne měsíce ledna 1552

DEKRET
o odložení zasedání

Cum ex eo, quod proximis sessionibus decretum fuit, sancta haec, et universalis synodus per hos dies accuratissime, diligentissimeque tractaverit ea, quae ad sanctissimum missae sacrificium, et ad sacramentum ordinis spectant, ut hodierna sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggessisset, decreta de his rebus, et quattuor praeterea articulos, ad sanctissimum eucharistiae sacramentum pertinentes, in hanc tandem sessionem dilatos, publicaret; atque interim affuturos esse putaverit ad hoc sacrosanctum concilium eos, qui se protestantes vocant; quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat, et, ut libere, ac sine cunctatione ulla huc venirent, fidem eis publicam, sive salvum conductum concesserat: tamen, cum illi nondum venerint, et eorum nomine supplicatum huic sanctae synodo fuerit, ut publicatio, quae hodierno die facienda fuerat, in sequentem sessionem differatur, certa spe allata, affuturos esse omnino multo ante illam sessionem, salvo conductu amplioris formae interim accepto; eadem sancta synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, iisdem legato, et nunciis praesidentibus, nihil magis optans, quam ex praestantissima natione germanica omnes de religione dissensiones, et schismatica tollere, ac eius quieti, paci, otioque consulere, parata ipsos, si venerint, et humaniter excipere, et benigne audire; confidensque eos non fidei catholicae pertinaciter oppugnandae, sed veritatis cognoscendae studio esse venturos, et, ut evangelicae veritatis studiosos decet, sanctae matris ecclesiae decretis, et disciplinae ad extremum esse acquieturos, sequentem sessionem ad edenda, et publicanda ea, quae supra commemorata sunt, in diem festum sancti Iosephi, qui erit dies XIX. mensis martii, distulit, ut illi satis temporis, et spatii habeant, non solum ad veniendum, verum etiam ad ea, quae voluerint, antequam is dies veniat, proponenda.

Podle toho, co bylo rozhodnuto na předchozích zasedáních, tato svatá a všeobecná synoda během těchto dnů s velkou precizností a péčí projednala to, co se týká nejsvětější mešní oběti a svátosti svěcení, aby na dnešním zasedání, tak jak jí to vnukl Duch svatý, vyhlásila dekrety o těchto věcech, a nadto i čtyři články týkající se nejsvětější eucharistie, jež byly odloženy na dnešní zasedání. Avšak mezitím se mělo za to, že na tento posvátný koncil dorazí ti, kteří se nazývají protestanty. Kvůli nim odložila vyhlášení oněch článků, a aby sem mohli svobodně a bez jakéhokoli váhání přijít, dal jim koncil veřejné ujištění o bezpečnosti neboli volný průchod. Protože se však doposud nedostavili a jejich jménem byla tato svatá synoda požádána, aby ono vyhlášení, k němuž mělo dojít dnešního dne, bylo odloženo na příští zasedání, byla jistá naděje, že po obdržení ujištění o volném průchodu ve větším rozsahu budou moci dorazit mnohem dříve před oním zasedáním. Táž svatá synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví týchž legáta a nunciů, si nepřeje nic toužebněji, než aby ze slavného německého národa byly odstraněny všechny náboženské ruznice a rozkoly, a chce přispívat k jeho pokoji, míru a klidu, jsouc připravena, pokud přijdou, s vlídností je přijmout a dobrotivě je vyslechnout; a doufá, že hodlají přijít ne proto, aby zatvrzele napadali katolickou víru, nýbrž s úmyslem poznat pravdu a, jak se sluší na ty, kteří usilují o evangelní pravdu, že se nakonec podrobí dekretům a disciplíně svaté Matky církve. Proto [svatá synoda] odložila příští zasedání, na němž by se mělo vydat a vyhlásit to, co bylo výše vzpomenuto, na svátek svatého

Quibus ut omnem diutius cunctandi causam adimat, fidei publicam, sive salvum conductum eius, qui recitabitur, tenoris, et sententiae, libenter dat, et concedit. Interea vero de matrimonii sacramento agendum, et de eo, praeter superiorum decretorum publicationem, definiendum esse eadem sessione, statuit, et decernit, et prosequendam esse materiam reformationis.

Josefa, to je na 19. den měsíce března, aby měli dost času a příležitosti nejen přijít, ale také do toho dne navrhnout vše, co budou chtít.

K tomu, aby jim odňala příčinu k dalšímu váhání, ráda jim svatá synoda dává a poskytuje veřejné ujistění o bezpečnosti neboli volný průchod následujícího obsahu. Usnesla se také, že mezitím se bude jednat o svátosti manželství, přičemž k rozhodnutí o ní spolu s vyhlášením ostatních dekretů dojde na témže zasedání, a že se má pokračovat v projednávání látky o reformě.

VOLNÝ PRŮCHOD daný protestantům

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem sanctae sedis apostolicae legato, et nunciis, inhaerendo salvo conductui, in penultima sessione dato, et illum iuxta tenorem infrascriptum ampliando, universis fidei facit, quod omnibus, et singulis, sacerdotibus, electoribus, principibus, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, nobilibus militaribus, popularibus, et aliis quibuscumque viris, cuiuscumque status, et conditionis, aut qualitatis existant, germanicae provinciae et nationis civitatibus, et aliis locis eiusdem, et omnibus aliis ecclesiasticis, et saecularibus, praesertim augustanae confessionis, personis, qui, aut quae una cum ipsis ad hoc generale tridentinum concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore praesentium publicam fidem, et plenissimam, verissimamque securitatem, quam salvum conductum appellant, libere ad hanc civitatem tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, una cum ipsa synodo de quibuscumque negotiis tractandi, examinandi, discutiendi, et omnia, quaecumque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet, tam scripto, quam verbo, libere offerendi, propalandi, eosque scripturis sacris, et beatorum patrum verbis, sententiis, et rationibus declarandi,

Posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví legáta svatého Apoštolského stolce a nunciů, trvající na volném průchodu daném na předposledním zasedání a rozšiřující jej podle toho, co je níže uvedeno, všem veřejně oznamuje, že každému a jednomu z kněží, kurfiřtů, knížat, vévodů, markrabích, hrabat, baronů, urozených vojenských i civilních osob a všech ostatních mužů, jakéhokoli stavu, postavení a hodnosti by byli, městům Německé říše a německého národa i všem jiným zemím tohoto národa, jakož i všem jiným církevním i světským osobám, zvláště augsburského vyznání, [těm všem], kteří či které buď spolu s nimi přijdou nebo budou posláni nebo hodlají přijít na tento generální tridentský sněm nebo dosud už přišli, ať se nazývají či mohou nazývat jakkoli, mocí této listiny uděluje a poskytuje veřejné ujistění a co nejúplnější a opravdovou bezpečnost, kterou nazývají volným průchodem, aby mohli svobodně přijít do tohoto města Tridentu a zde přebývat, bydlet, zůstat, podávat návrhy, rozmlouvat, spolu se samou synodou o jakýchkoli záležitostech jednat, přezkoumávat je, diskutovat o nich a činit vše, co uznají za vhodné, jakož i jak písmem, tak slovem svobodně předkládat a vysvětlovat libovolné články, a tyto za

adstruendi et persuadendi, et, si opus fuerit, etiam ad obiecta concilii generalis respondendi, et cum iis, qui a concilio delecti fuerint, disputandi christiane, aut charitative absque omni impedimento conferendi, opprobriis, conviciis ac contumeliis penitus semotis: et signanter, quod causae controversae secundum sacram scripturam, et apostolorum traditiones, probata concilia, et catholicae ecclesiae consensum, et sanctorum patrum auctoritates, in praedicto concilio tridentino tractentur: illo etiam addito, ut, religionis praetextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum minime puniantur, impartitur, ac omnino concedit: sic etiam, ut propter illorum praesentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum, eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa civitate tridentina a divinis officiis quovis modo cessetur: et ut, his peractis, vel non peractis, quodcumque illis libuerit, aut maiorum suorum mandato, et assensu ad propria reverti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox absque ulla renitentia, et occasione, aut mora, salvis rebus eorum, et suorum pariter honore et personis, vice versa possint iuxta beneplacitum libere, et secure redire, de scientia tamen ab eadem synodo deputandorum, ut tunc opportune eorum securitati absque dolo, et fraude provideatur.

Vult etiam sancta synodus, in hac publica fide, salvoque conductu omnes quascumque clausulas includi, et contineri, ac pro inclusis haberi, quae pro plena, efficaci, et sufficienti securitate in eundo, stando, et redeundo necessariae, et opportunae fuerint. Illud etiam, ad maiorem securitatem, et pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quod, si quispiam, aut illorum aliqui, sive in itinere, Tridentum veniendo, sive ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicae, et assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari; vult, et concedit, ut, in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, et non ab aliis, condigna animadversione cum emenda sufficienti, per partem ipsius synodi merito

pomoci Písma svatého, výroků, učení a zdůvodnění svatých Otců vysvětlovat, zdůvodňovat a prosazovat, a bude-li to nutné, také bez jakékoli překážky odpovídat na námitky generálního koncilu a disputovat s těmi, kteří k tomu budou od koncilu vybráni, a to křesťansky a pokojně, s úplným vyloučením všech předhůzek, nařčení a urážek. Přitom se ostatně obzvláště uvádí, že sporné záležitosti mají být na řečeném tridentském sněmu projednávány s ohledem na Písmo svaté a apoštolskou tradici, uznané koncily a konsens obecné církve, jakož i na autoritu svatých Otců; s tím také dodatkem, že kvůli náboženství nebo deliktům proti němu již nyní i v budoucnu spáchaným vůbec nebudou trestáni; a to také tak, že kvůli jejich přítomnosti ani na cestě ani na žádném místě, pokud tam přijdou, zůstanou nebo se vrátí zpět, ani v samém městě Tridentu nebudou jakýmkoli způsobem přerušeny bohoslužby. A že se budou moci jak po ukončení koncilu, tak před jeho ukončením navrátit, kdykoli budou chtít nebo na příkaz a se souhlasem svých nadřízených, anebo když si to někdo z nich bude přát (a to současně bez jakéhokoliv odporu, vyčkávání na vhodnou dobu nebo prodlení, bez ohrožení jejich majetku i osob a cti těch, kteří jsou jejich), podle svého úsudku svobodně a bezpečně vrátit, pouze s uvědoměním těch, kteří jsou touto synodou určeni k tomu, aby beze lsti a podvodu vhodně pečovali o jejich bezpečnost.

Svatá synoda totiž chce, aby v této veřejné listině a svobodném průchodu byly zahrnuty a obsaženy a považovány za zahrnuté všechny klausule, jež jsou nezbytné a vhodné pro plnou, účinnou a dostatečnou bezpečnost jak na cestě, tak při pobytu [zde] nebo při návratu. Také k větší bezpečnosti a míru a kvůli usmíření vyjadřuje [svatá synoda], že pokud by někdo nebo někteří z nich, což nechť se nestane, ať na cestě do Tridentu nebo při pobytu tam nebo při návratu učinili nebo spáchali nějaký výjimečný zločin, v jehož důsledku by mohlo být dobrodiní této jim udělené veřejné listiny a ochrany anulováno nebo zrušeno: tedy chce a povoluje, aby ti, kteří budou při takovém zločinu zadrženi, byli

approbanda, et laudanda, mox puniatur: illorum assecurationis forma, conditionibus, et modis omnino manentibus illibatis.

Pariformiter etiam vult, ut, si quisquam, vel aliqui ex ipsa synodo, sive in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicae, et assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa synodo dumtaxat, et non ab aliis, condigna animadversione, et emenda sufficienti, per partem dominorum germanorum augustanae confessionis, tunc hic praesentium, merito laudanda, et approbanda, mox puniantur; praesenti assecurationis forma, conditionibus, et modis omnino manentibus illibatis.

Vult praeterea ipsa synodus, quod liceat ipsis ambasciatoribus omnibus, et singulis, toties, quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam exire de civitate Tridentina, et reverti ad eandem, necnon nuncium, vel nuncios suos ad quaecumque loca pro suis necessariis negotiis ordinandis libere mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos suscipere toties, quoties eis videbitur expedire; ita, quod aliqui, vel aliquis per deputandos concilii socientur, qui eorum securitati provideant, vel provideat.

Qui quidem salvus conductus, et securitas stare, ac durare debent, et a tempore, et per tempus, quo in ipsius synodi, et suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, et usque ad Tridentum perducit, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, et rursum post sufficientem audientiam habitam, spatio viginti dierum praemisso, cum ipsi petierint, aut concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, a Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo favente, restituet, dolo, et fraude prorsus exclusis.

brzy potrestáni a uložena jim odpovídající pokuta, schválená a potvrzená touto synodou, jen od oněch [příslušníků jejich konfese], a od nikoho jiného. V ostatním ať jim přiznaná ochrana spolu se všemi podmínkami a klausulemi zůstane nedotčena.

Stejně tak chce, aby, pokud by někdo z této synody, ať na cestě nebo při pobytu [na ní] nebo při návratu učinil nebo spáchal nějaký výjimečný zločin, v jehož důsledku by dobrodiní tohoto veřejného listu a ochrany mohlo být narušeno nebo nějakým způsobem vůbec zrušeno, aby ti, kteří by při tomto zločinu byli přistiženi, byli brzy přiměřeně potrestáni synodou samou a ne jiným, a byla jim uložena dostatečná pokuta, která bude po právu schválena a potvrzena onou částí německých pánů augsburského vyznání, která tehdy bude přítomna na koncilu. Jinak poskytnutí ochrany, podmínky a klausule tím nijak nejsou dotčeny.

Mimo to si tato synoda přeje, aby všichni i jednotliví vyslanci této synody měli možnost, kdykoli to bude vhodné nebo nutné, za účelem odpočinku se vzdálit z města Tridentu a opět se do něj vrátit, jakož i svobodně kamkoli vysílat či pověřovat jednoho či více zástupců k řádnému zajištění svých nezbytných záležitostí, anebo tyto zástupce či pověřence přijímat tak často, jak to budou považovat za vhodné; tak, že jim budou zástupci koncilu vybráni někteří či někdo, kteří by dbali nebo který by dbal o jejich bezpečnost.

Tento svobodný průchod a tato záruka jejich bezpečnosti mají platit a trvat od nynějška a během doby, dokud nepřijdou do Tridentu a nebudou vzati do ochrany a péče synodou samou, a po celou dobu jejich pobývání tamtéž. A rovněž poté, co jim bude poskytnuto dostačující slyšení, když dvacet dní předem oznámí, že chtějí odcestovat, anebo když jim po tomto slyšení koncil sdělí, že se mají navrátit, jim synoda s pomocí Boží zjedná průchod z Tridentu až na bezpečné místo, které si sami zvolí, a to bez jakéhokoli úskoku či lsti.

Quae quidem omnia pro universis, et singulis Christi fidelibus, pro omnibus principibus, tam ecclesiasticis, quam saecularibus quibuscumque, atque omnibus aliis ecclesiasticis, et saecularibus personis, cuiuscumque status et conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inviolabiliter observanda esse promittit, et bona fide spondet. Insuper, omni fraude et dolo exclusis, vera, et bona fide promittit, ipsam synodum nullam, vel manifeste, vel occulte occasionem quaesituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto, privilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque conciliorum, praesertim constantiensis et senensis, quacumque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicae, et plenissimae assecurationis, ac publicae, et liberae audientiae, ipsis per ipsam synodum concessae, praeiudicium quovis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat.

Quod si sancta synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscumque conditionis, vel status, aut praeeminentiae existens, praescriptae assecurationis, et salvi conductus formam, et modum in quocumque puncto, vel clausula violaverit, quod tamen avertere dignetur Omnipotens, et sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio merito approbanda, et laudanda; habeant ipsam synodum, et habere poterunt, incidisse in omnes poenas, quas iure divino, et humano, aut consuetudine, huiusmodi salvorum conductuum violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quavis in hac parte contradictione.

A slibuje a v dobré víře zaručuje, že to všechno bude bez porušení závazné pro všechny i jednotlivé křesťany, pro všechna knížata, jak církevní, tak světská, a pro všechny ostatní církevní i světské osoby, jakéhokoli by byly postavení či stavu, anebo ať by se nazývaly jakkoli. Nadto s vyloučením jakéhokoli úskoku či lsti s pravou a dobrou vírou slibuje, že sama synoda nebude ani zjevně ani skrytě vyhledávat žádnou příležitost ani že nepoužije ani nedovolí užít nic – ani žádnou autoritu či moc, právo nebo ustanovení, výsadu zákonů či kánonů nebo kterýchkoli koncilů, zvláště kostnického a sienského, v jakékoli formě vyjádřených – co by mohlo být tomuto veřejnému ujištění, co nejúplnější bezpečnosti a svobodnému slyšení, jim touto synodou poskytnutému, na újmu; všechno to se pro takový případ zrušuje.

A pokud by to svatá synoda nebo někdo z ní či z těch, kteří jsou její, ať by byl jakéhokoli postavení nebo stavu či důstojnosti, řečené záruky nebo formu či způsob volného průchodu v jakémkoli bodě nebo klausuli – což ať ráčí odvrátit Všemohoucí – porušil a nebyla brzy zjednána dostačující náprava, která by po právu podléhala jejich souhlasu a úchvale, tehdy necht' mají a mohou mít za to, že sama synoda upadla do všech trestů, do nichž mocí práva božského i lidského nebo na základě obyčeje mohou upadnout narušitelé takovýchto volných průchodů, bez možnosti jakéhokoli vyvinění anebo všeho, co by tomu odporovalo.

16. zasedání,
jež je šestým a posledním
za papeže Julia III.,
konané 28. dne měsíce dubna 1552

DEKRET
o přerušení koncilu

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea reverendissimis dominis, Sebastiano, archiepiscopo sipontino, et Aloysio, episcopo veronensi, apostolicis nunciis, tam eorum proprio, quam reverendissimi, et illustrissimi domini Marcelli, tit. s. Marcelli, sanctae romanae ecclesiae cardinalis Crescentii, legati, ob adversam eius gravissimam valetudinem absentis, nomine, non dubitat, christianis omnibus patere, hoc concilium oecumenicum Tridentinum primo a Paulo fel. rec. convocatum, et collectum fuisse; deinde a sanctissimo domino nostro Iulio III, efflagitante Carolo quinto, augustissimo imperatore, ea praecipue de causa fuisse restitutum, ut religionem in multis orbis partibus, et praesertim in Germania, in diversas opiniones miserabiliter distractam, in statum pristinum revocaret; abusus, et mores christianorum corruptissimos emendaret; cumque ad hoc agendum quamplurimi patres nulla laborum suorum, periculorumque habita ratione, e diversis regionibus alacriter confluxissent; resque strenue magno fidelium concursu, feliciterque procederent; ac spes esset non levis, illos Germanos, qui eas novitates excitarant, in concilium venturos, sic animatos, ut veris ecclesiae rationibus unanimiter acquiescerent; lux denique quaedam rebus affulsisse videretur, caputque ad tollere inciperet profligata antea, et afflicta respublica christiana: ii repente tumultus, ea bella hostis generis humani versutia exarserunt, ut concilium velut haerere, ac suum cursum interrumpere satis incommode cogeretur; spesque omnis ulterioris progressus hoc in tempore tolleretur: tantumque aberat, ut sancta synodus christianorum malis, et incommotis mederetur, ut multorum mentes, praeter sui animi sententiam, irritaret potius, quam placaret.

Posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví nejdůstojnějších pánů Sebastiana, arcibiskupa ze Siponta, a Aloise, biskupa z Verony, apoštolských nunciů, jak jejich vlastním jménem, tak jménem nejdůstojnějšího a nejjasnějšího pána Marcella Crescentia, kardinála Svaté římské církve při kostele sv. Marcella, který je pro svou závažnou nemoc nepřítomen, nepochybuje, že všem křesťanům je zřejmé, že tento všeobecný tridentský sněm byl nejprve svolán a shromážděn Pavlem šťastné památky. Poté byl naším přesvatým pánem Juliem III. na naléhavou žádost Karla V., nejvznešenějšího císaře, obnoven zejména z toho důvodu, aby znovu přivedl k předchozímu stavu náboženství, jež bylo v mnoha částech světa a především v Německu žalostně rozštěpeno na různá učení, a aby napravil úpadek a zcela zkažené mravy křesťanů. Za účelem tohoto jednání se četní Otcové bez ohledu na vlastní námahu i hrozící nebezpečí z různých zemí odvázně shromáždili a záležitosti za velké účasti lidu čile a šťastně pokračovaly. A existovala nemalá naděje, že tito Němci, kteří byli původci oněch novot, přijdou na koncil a budou natolik pohnuti, že jednomyslně přijmou pravdivé důvody církve. Zdálo se, že ve prospěch těchto věcí vzchází jakési světlo, a do té doby zubožené a trpící křesťanstvo začalo pozvedat hlavu. Vtom však zchytralostí nepřítele lidského rodu náhle povstaly ony nepokoje a války, takže koncil jakoby uvázl a byl k velké škodě nucen přerušit svůj běh, a naděje na každý další pokrok v této době zmizela a natolik scházela, že když svatá synoda hodlala

Cum igitur ipsa sancta synodus omnia, et praecipue Germaniam, armis ardere, et discordiis videret, omnes fere episcopos germanos, praesertim principes electores, suis consultum ecclesiis e concilio abiisse; decrevit tantae necessitati non reluctari, et ad meliora tempora reiiicere, ut patres, quod eis nunc agere non licet, suis ovibus prospectum ad suas ecclesias regredi valerent, ne diutius utrobique inutili otio conerantur. Atque ita quoniam sic temporum conditio tulit, huius oecumenici concilii tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout praesenti decreto suspendit; ea tamen lege, ut, si citius pacata res sit, ac tranquillitas pristina revertatur, quod sperat Dei optimi maximi beneficio non longo forsitan spatio futurum, ipsius concilii progressus eodemmet tempore suam vim, firmitatem, vigoremque habere censeatur.

Sin autem, quod Deus avertat, peracto biennio, praedicta legitima impedimenta non fuerint submota; cum primum cessaverit, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus vigor, et robur concilio sit restitutum, et esse intelligatur sine alia nova concilii convocatione, accedente ad hoc decretum consensu, et auctoritate sanctiatis suae, et sanctae sedis apostolicae.

Interea tamen eadem sancta synodus exhortatur omnes principes christianos, et omnes praelatos, ut observent, et respective, quatenus ad eos spectat, observare faciant in suis regnis, dominiis, et ecclesiis omnia, et singula, quae per hoc sacrum oecumenicum concilium fuerunt hactenus statuta, et decreta.

uzdravit zlo a úpadek křesťanství, proti svému záměru mysli mnohých lidí spíše rozjitřila než usmířila.

Když tedy sama svatá synoda viděla, že všechno a obzvláště Německo je v plamenech války a rozbrojů a že téměř všichni němečtí biskupové, zvláště knížata-kurfürsti, z koncilu odcestovali, aby pečovali o své diecéze, tehdy rozhodla, že nebude vzdorovat takové nepřízni a věc odloží na lepší časy, aby se Otcové, jelikož další jednání jim nebylo umožněno, mohli vrátit ke svým diecézím k péči o svá stáda a nemuseli ve všestranně neúčinné nečinnosti ztrácet čas. A protože okolnosti doby to vyžadují, toto shromáždění se usnáší, že tento všeobecný tridentský sněm se na dvě léta přerušuje, jak to tímto dekretem činí; avšak s tou výhradou, že došlo-li by k míru dříve a navrátily se předchozí pokojné časy (což podle jejího doufání snad v nedlouhé době díky dobrodiní dobrého a velkého Boha nastane), že pokračování tohoto koncilu bude ihned v téže době považováno za právoplatné, účinné a platné.

Jestliže však, což Bůh necht' odvrátí, po uplynutí dvou let řečené právoplatné překážky nepominou, bude se mít za to, že jakmile budou odstraněny, toto přerušení už tím samým pomine a že koncil nabyde své platnosti a účinnosti, a to bez nového svolání koncilu, pokud k tomuto rozhodnutí přistoupí souhlas a autorita Jeho svatosti a svatého Apoštolského stolce.

Mezitím však přesto táž svatá synoda vybízí všechna křesťanská knížata i všechny preláty, aby zachovávali a, nakořím jim to přísluší, ve svých královstvích, doménách a diecézích dbali na zachovávání všech i jednotlivých věcí, jež byly až doposud tímto posvátným všeobecným sněmem stanoveny a rozhodnuty.

BULA
z Boží milosti papeže Pia IV. Ad ecclesiae regimen ze dne 29. 11. 1560
 o slavení tridentského koncilu

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

AD ECCLESIAE REGIMEN, licet tanto oneri impares, sola Dei dignatione vocati, statim circumferentes mentis oculos per omnes reipublicae christianae partes, cementesque non sine magno horrore, quam longe, lateque pestis haeresum, et schismatis pervasisset, et quanta christiani populi mores correctione indigerent; in eam curam, et cogitationem, pro suscepti muneris officio, incumbere coepimus, quemadmodum ipsas haereses extirpare, tantumque, et tam perniciosum schisma tollere, moresque adeo corruptos, et depravatos emendare possemus. Cum autem intellexeremus, ad haec sananda mala aptissimum esse remedium, quod sancta haec sedes adhibere consuevisset, oecumenici, generalisque concilii; eius congregandi, et, Deo adiuvante, celebrandi concilium cepimus.

Indictum illud quidem antea fuit a fel. rec. Paulo III., et eius successore Iulio, praedecessoribus nostris; sed variis de causis saepius impeditum, et interpellatum perfici non potuit. Siquidem Paulus, cum id primo in urbem Mantuam, deinde Vincentiam indixisset; quasdam ob causas, in litteris eius expressas, id primo suspendit, postea Tridentum transtulit: deinde cum quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuisset, tandem, suspensione sublata, in eadem civitate tridentina inchoatum fuit.

Verum, sessionibus aliquot habitis, et nonnullis decretis factis, ipsum se postea concilium, aliquibus de causis, accedente etiam sedis apostolicae auctoritate, Bononiam transtulit. Iulius autem, qui ei successit, in eadem civitatem tridentinam id revocavit: quo quidem tempore facta alia quaedam decreta sunt. Sed, cum novi in propinquis Germaniae locis tumultus excitati fuissent, et bellum in Italia et Gallia gravissimum exarsisset; rursus concilium suspensum, et

Pius, biskup, služebník služebníků Božích, na věčnou věci památku.

Jakkoli nehodni takového úkolu, ale přesto z pouhého úradku Božího povolání K ŘÍZENÍ CÍRKVE, obrátili jsme oči ke všem končinám křesťanstva a s nemalým zděšením jsme seznali, jak do daleka a široka se rozlezl mor bludů a rozkolů, a jak velké nápravy vyžadují mravy křesťanského lidu. Proto jsme započali, jak to od Nás převzatý úřad požaduje, všechny Naše myšlenky a péči obracet k tomu, jak bychom mohli vykořenit ony bludy, odstranit takový a tak nebezpečný rozkol a napravit tolik zkažené a narušené mravy. Když jsme pak pochopili, že k uzdravení takového zla nejvhodnějším prostředkem, jehož obvykle tento Svátý stolec užívá, je všeobecný a generální sněm, započali jsme se shromážděním a s pomocí Boží i se slavením koncilu.

K ohlášení tohoto koncilu došlo sice již předtím za Našich předchůdců Pavla III., šťastné památky, a jeho nástupce Julia III; avšak z různých důvodů bylo častěji bráněno v jeho činnosti a byl přerušován, takže nemohl být dokončen. Pavel jej totiž původně svolal do Mantovy a pak do Vicenzy, ale z různých důvodů, vyjádřených v jeho listech, jej nejprve přerušil a pak přeložil do Tridentu. Poté, když z různých důvodů bylo i tam jeho konání odloženo, konečně po skončení jeho pozastavení byl v témže městě zahájen.

Ovšem po konání několika zasedání a po přijetí několika dekretů se pak z některých důvodů sám koncil přeložil do Boloně, když i Apoštolský stolec vyslovil souhlas. Jeho nástupce Julius jej pak povolal zpět do Tridentu; v té době byly přijaty některé další dekreta. Avšak když v blízkých krajích Německa opět vypukly nepokoje a v Itálii i Francii vzplanula krutá válka, koncil byl znovu přerušen a odložen; nepřítel lidského

dilatatum fuit: adnitate nimirum humani generis hoste, aliasque ex aliis difficultates, et impedimenta obiciente, ut tantum ecclesiae commodum, quod prorsus auferre non poterat, saltem quam diutissime retardaret. Quantopere vero interea auctae fuerint, et multiplicatae, ac propagatae haereses, quantopere schisma creverit, sine maximo animi dolore, nec meminisse possumus, nec referre. Sed tandem pius, et misericors Dominus, qui numquam ita irascitur, ut misericordiae obliviscatur; regibus, et principibus christianis pacem et unanimitatem donare dignatus est.

Qua nos occasione oblata, maximam in spem venimus, ipsius misericordia freti, fore, ut his tantis quoque ecclesiae malis eadem concilii via finis imponatur. Nos itaque ad schisma, haeresesque tollendas, ad corrigendos, et reformandos mores, ad pacem inter christianos principes conservandam, celebrationem eius non esse duximus diutius differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris, sanctae romanae ecclesiae cardinalibus, deliberatione matura, factis etiam consilii nostri certioribus carissimis in Christo filiis nostris, Ferdinando Romanorum imperatore electo, et aliis regibus, atque principibus, quos quidem, sicut de eorum summa pietate, et sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius concilii celebrationem adiuvandam invenimus; ad Dei omnipotentis laudem, honorem, et gloriam, atque universalis ecclesiae utilitatem, de eorumdem fratrum nostrorum consilio, et assensu, sacrum oecumenicum, et generale concilium, ex autoritate Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum, qua nos quoque in terris fungimur, freti et subnixi, in civitate tridentina, ad sanctissimum diem resurrectionis dominicae proxime futurum indicimus, et ibi celebrandum, sublata suspensione quacumque, statuimus, atque decernimus.

Quocirca venerabiles fratres nostros, omnibus ex locis, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, et dilectos filios abbates, ceterosque, quibus in concilio generali sedere, et sententiam dicere, iure communi, vel ex privilegio, vel ex antiqua consuetudine licet, vehementer in Domino

pokolení se totiž snažil položit do cesty jednu překážku a těžkost za druhou, aby takový užitek církve, je muž nemohl zcela zabránit, alespoň co nejvíce zpomalil. Jak se ovšem mezitím rozmnožily, rozrostly a rozšířily bludy a jak vzrostl rozkol, na to nemůžeme vzpomínat ani o tom mluvit bez největší bolesti ducha. Avšak dobrý a milosrdný Pán, který se nikdy nehněvá tak, že by zapomněl na milosrdenství, přece ráčil darovat křesťanským králům a knížatům mír a jednotu.

Tato okolnost Nám dovolila, abychom s důvěrou v jeho smilování načerpali velkou naději, že by mohl právě prostřednictvím tohoto koncilu být tomuto utrpení církve učiněn konec. Máme tedy za to, že kvůli odstranění rozkolu a bludů, k nápravě a obnově mravů a k zachování míru mezi křesťanskými knížaty jeho slavení už nelze déle odkládat. Proto po zralém uvážení věci s našimi ctihodnými bratry, kardinály Svaté církve římské, a poté, co jsme s Naším záměrem seznámili Naše v Kristu nejdražší syny Ferdinanda, zvoleného císaře římského, a ostatní krále a knížata, a jak jsme si slibovali od jejich převeliké zbožnosti a moudrosti, tak jsme je také našli zcela připravené k podpoře konání tohoto koncilu: proto jsme k chvále, cti a slávě všemohoucího Boha a k užtku všeobecné církve po poradě s těmito Našimi bratry a s jejich souhlasem, podpírání a podporování mocí téhož Boha a blažených apoštolů Petra a Pavla, kterou na zemi vykonáváme, rozhodli a stanovili, že posvátný, všeobecný a generální sněm v městě Tridentu se bude konat v nejbližší přesvatý den zmrtvýchvstání Páně, čímž se současně odstraňuje jakékoli přerušování.

Proto v Pánu usilovně povzbuzujeme a napomínáme Naše ctihodné bratry ze všech krajin, patriarchy, arcibiskupy, biskupy a milované syny opaty jakož i ostatní, jimž je na základě obecného práva nebo výsady nebo starobylého obyčeje dovoleno zasedat a

hortamur, et monemus, atque etiam districte praecipiendo mandamus, in virtute sanctae obedientiae, in vi quoque iuramenti, quod praestiterunt, et sub poenis, quas in eos, qui ad concilia generalia convenire neglexerint, sacris sciunt esse canonibus constitutas, ut ad concilium ibi celebrandum convenient, intra eam diem; nisi forte impedimento fuerint legitimo praepediti: quod tamen impedimentum per legitimos procuratores synodo probare debebunt. Monemus praeterea omnes, et singulos, quorum interest, interesse poterit, ut in concilio adesse ne negligant.

Carissimos vero in Christo filios nostros, Romanorum imperatorem electum, ceterosque reges, et principes, quos optandum sane esset concilio interesse posse, hortamur, et rogamus, ut, si ipsi concilio interesse non potuerint, at oratores suos, prudentes, graves, et pios viros, utique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, ut ex eorum regnis, atque dominiis praelati, sine recusatione, ac mora, tam necessario tempore, Deo et ecclesiae officium suum praestent; eosdem etiam curaturos esse minime dubitantes, ut per ipsorum regna, et dominia tutum, ac liberum iter praelatis eorumque familiaribus, comitibus, et aliis omnibus, ad concilium euntibus, et ab illo redeuntibus pateat; benigneque, ac comiter omnibus in locis recipiantur, atque tractentur; sicut, quod ad nos attinet, ipsi quoque curabimus, qui nihil omnino praetermittere decrevimus, quod ad tam pium, et salutare opus perficiendum, a nobis in hoc loco constitutis, praestari possit; nihil, ut Deus scit, quaerentes aliud, nihil propositum habentes in hoc concilio celebrando, nisi honorem ipsius Dei, dispersarum ovium reductionem, ac salutem, et perpetuam christianae reipublicae tranquillitatem, ac quietem.

Ut vero hae litterae, et quae in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perveniant; nec quisquam ea excusatione uti possit, quod illa ignoraverit, praesertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus; volumus, et mandamus, ut in basilica vaticana principis apostolorum, et in ecclesia lateranensi, tunc, cum in eis populus, ut

hlasovat na koncilu, a přísně jim pod svatou poslušností přikazujeme (a to i s odvoláním na přísahu, kterou složili a pod tresty, jež posvátné kánony stanoví pro ty, kteří by zanedbali účast na generálních koncilech), aby se tam v ten den dostavili ke slavení koncilu, leda by jim v tom bránila řádná překážka. Bude však třeba, aby tuto překážku skrze řádné zástupce synodě prokázali. Nadto napomínáme všechny i jednotlivě, jichž se to týká nebo by se mohlo týkat, aby nezanedbali svou přítomnost na koncilu.

Nejdražší Naše v Kristu syny, zvoleného římského císaře a ostatní krále a knížata, jejichž účast na koncilu by byla jistě velmi žádoucí, pak vybízíme a žádáme, aby, pokud se sami nebudou moci koncilu zúčastnit, alespoň poslali moudré, vážené a zbožné muže jakožto své řečníky, kteří by se ho jejich jménem účastnili, a aby pro svou zbožnost pečlivě dbali na to, aby preláti v jejich královstvích a doménách bez zdráhání a prodlení v tak pohnuté době konali pro Boha a církve svou povinnost. A nepochybujeme, že budou dbát na to, aby tito preláti, jejich služebnictvo a doprovod i všichni ostatní, kteří půjdou na koncil a budou se z něj vracet, měli bezpečnou a svobodnou cestu přes jejich království a země, a aby byli všude laskavě a přátelsky přijati a tak také s nimi bylo zacházeno. Tak jako i My, pokud se Nás týká, jsme si předsevzali, že neopomeneme nic, co bychom v Našem postavení mohli pro tak zbožné a spasitelné dílo učinit, nehledajíce, jak Bůh ví, nic jiného a nemajíce při slavní tohoto koncilu žádný jiný úmysl, než čest samého Boha, nazpět přivedení a spásu rozptýlených ovcí a věčný pokoj a mír křesťanstva.

A aby tento list a to, co je v něm obsaženo, vešel ve známost u všech, u nichž je to třeba, a aby se nikdo nemohl vymlouvat, že jej neznal, zvláště když ne ke všem, jež je třeba o tomto listu zpravit, existuje bezpečný přístup, proto chceme a přikazujeme, aby byl ve vatikánském kostele knížete apoštolů a v lateránském kostele (kdy se v nich obvykle

missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam clara voce a curiae nostrae cursoribus, seu notariis aliquibus publicis recitentur; et, postquam recitatae fuerint, ad valvas earum ecclesiarum, itemque cancellariae apostolicae, in loco solito Campi Florae affigantur; ibique, quo legi, et omnibus innotescere possint, aliquamdiu relinquuntur: cum autem inde amovebuntur, earum exempla in eisdem locis affixa remaneant.

Nos enim per recitationem hanc, publicationem et affixionem, omnes et singulos, qui his litteris comprehenduntur, post duos menses a die publicationis, et affixionis earum, volumus perinde adstrictos, et obligatos esse, ac si ipsimet illae coram editae, et lectae fuissent. Transsumptis quoque earum, quae manu publici alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munita fuerint, ut sine dubitatione ulla fides habeatur, mandamus, atque decernimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae indictionis, statuti, decreti, praecepti, admonitionis, et adhortationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae, apud s. Petrum, anno incarnationis dominicae MDLX. III. kal. decembris, pontificatus nostri anno primo.

**Antonius Florebellus Lavelinus.
Barengus**

shromažd'uje lid, aby byl přítomen mešní slavnosti), veřejně a jasným hlasem čten kurzory Naší kurie nebo některými veřejnými notáři. A poté, co bude přečten, aby byl přibit na dveře těchto kostelů, jakož i na dveře Apoštolské kanceláře na obvyklém místě na Campo dei Fiori. A tam ať je po nějakou dobu ponechán, aby si jej všichni mohli přečíst a seznámit se s ním. A až bude odtud odstraněn, ať je na témže místě ponechána jeho kopie.

Neboť si přeje, aby tímto přečtením, zveřejněním a vyvěšením všichni a každý, jimž je tento list určen, po uplynutí dvou měsíců, počítaných ode dne zveřejnění a vyvěšení, byli stejně zavázáni a povinni, jako by byl zveřejněn a přečten v jejich přítomnosti. Také chceme a nařizujeme, aby opisy toho, co bude sepsáno a podepsáno veřejným notářem a opatřeno pečetí nějaké církevní osoby patřičné hodnosti, se bez jakýchkoli pochybností těšily důvěře.

Žádnému člověku tedy ať není dovoleno tento Náš list, jenž obsahuje Naše ohlášení [koncilu], stanovení, rozhodnutí, příkaz, napomenutí a povzbuzení, napadat nebo proti němu opovážlivě jednat. Kdyby se však někdo odvážil pokusit se o to, nechť si je vědom, že na sebe uvalí hněv všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u sv. Petra, léta vtělení Páně 1560, 29. listopadu, v prvním roce Našeho pontifikátu.

**Antonín Florebellus Lavelinus.
Barengus.**

17. zasedání
 posvátného všeobecného a generálního
TRIDENTSKÉHO KONCILU,
 jež je prvním
za papeže Pia IV.,
 konané 18. dne měsíce ledna 1562

DEKRET
o slavení koncilu

Placetne vobis, ad laudem, et gloriam sanctae, et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum, et exaltationem fidei, et religionis christianae, sacrum oecumenicum et generale concilium tridentinum, in Spiritu sancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui est decimus octavus ianuarii, anni a nativitate Domini millesimi quingentesimi sexagesimi secundi, cathedrae romanae b. Petri, apostolorum principis, consecrato, sublata quacumque suspensione, iuxta formam, et tenorem litterarum sanctissimi domini nostri Pii IV. pont. max. celebrari; et in eo ea, debito servato ordine, tractari, quae proponentibus legatis, ac praesidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, sedandas de religione controversias, coercendas linguas dolosas, depravorum morum abusus corrigendos, ecclesiae veram, atque christianam pacem conciliandam, apta, et idonea ipsi sanctae synodo videbuntur?

Responderunt, placet.

Indictio futuurae sessionis.

Placetne vobis, proximam futuram sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta, post secundam dominicam quadragesimae, quae erit die vigesima sexta mensis februarii?

Responderunt, placet.

Souhlasíte s tím, aby k chvále a slávě svatě a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Ducha svatého, k užitku a povznesení víry a křesťanského náboženství posvátný všeobecný a generální tridentský sněm, v Duchu svatém řádně shromážděný, byl slaven od dnešního dne, to jest od 18. ledna roku 1562 od narození Páně, zasvěceného římskému stolci knížete apoštolů bl. Petra, a to po zrušení rozhodnutí o jakémkoli jeho přerušení a podle formálního předpisu i obsahu listu našeho přesvatého pána Pia IV., Nejvyššího velekněze? A aby na něm při zachování povinného pořádku bylo projednáváno to, co navrhovali předsedající legáti a co sama svatá synoda uzná za užitečné a vhodné k odvrácení pohrom těchto časů, k utišení náboženských sporů, ke zkrocení lstivých jazyků, k nápravě zneužívání zkažených mravů a k nastolení pravého a křesťanského míru v církvi?

Odpověděli: Souhlasíme.

Ohlášení příštího zasedání

Souhlasíte s tím, aby příští zasedání se konalo a slavilo ve čtvrtek po druhé neděli postní, to jest dne 26. měsíce února?

Odpověděli: Souhlasíme.

18. zasedání,
jež je druhým
za papeže Pia IV.,
konané 26.dne měsíce února 1562

DEKRET

o výběru knih a o všech pozvaných na koncil z hlediska veřejné bezpečnosti

Sacrosancta, oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, non humanis quidem viribus confisa, sed Domini nostri Iesu Christi, qui os, et sapientiam ecclesiae suae daturum se promisit, ope, et auxilio freta, illud praecipue cogitat, ut catholicae fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam, et obscuratam, in suam puritatem, et splendorem aliquando restituat; et mores, qui a veteri instituto deflexerunt, ad meliorem vitae rationem revocet; corque patrum ad filios, et cor filiorum ad patres convertat.

Cum itaque omnium primum animadverterit, hoc tempore suspectorum, ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura continetur, et longe, lateque diffunditur, numerum nimis excrevisse, quod quidem in causa fuit, ut multae censurae in variis provinciis, praesertim in alma urbe Roma, pio quodam zelo editae fuerint, neque tamen huic tam magno, ac pernicioso morbo salutare ullam profuisse medicinam; censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem patres de censuris, librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent; atque etiam ad eandem sanctam synodum suo tempore referrent; quo facilius ipsa possit varias, et peregrinas doctrinas, tamquam zizania, a christianae veritatis tritico separare; deque his commodius deliberare, et statuere, quae ad scrupulum ex complurium animis eximendum, et tollendas multarum querelarum causas, magis opportuna videbuntur.

Haec autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta esse vult, prout etiam praesenti decreto

Posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví legátů Apoštolského stolce, důvěřujíc ne v lidské síly, nýbrž opírajíc se o přispění a pomoc našeho Pána Ježíše Krista, který slíbil, že dá své církvi i výmluvnost i moudrost, má především na mysli, aby učení katolické víry, na mnoha místech poskvrněnému a zatemněnému četnými vzájemně si odporujícími názory, navrátila jeho někdejší čistotu a záři; a mravy, jež se odklonily od dřívějšího řádu, aby přivedla zpět k lepšímu způsobu života; aby obrátila srdce otců k synům a srdce synů k otcům.

Když tedy na prvním místě vidí, jak v tomto čase nesmírně vzrostl počet podezřelých a nebezpečných knih, jež obsahují a do daleka šíří nečisté učení (což také bylo důvodem, že v různých provinciích a především v ctihodném městě Římě vznikaly z jakési zbožné horlivosti četná cenzurní místa, aniž však mohla podat nějaký účinný lék na tak velkou a nebezpečnou chorobu): proto [svatá synoda] uznala za vhodné, aby si ti Otcové, kteří jsou k tomuto posuzování vybráni, pečlivě hleděli všeho, co se týká cenzur a knih, a také aby tuto synodu ve stanovený čas informovali, aby tak mohla snáze oddělit různá a cizí učení jako plevel od obilí křesťanské pravdy a s větším užitekem rozhodnout a určit, co se bude jevit jako nejvhodnější k potlačení nepokoje v myslích mnoha lidí a k odstranění příčin četných stížností.

Chce pak, aby toto všechno vešlo ve všeobecnou známost, jak to i činí tímto

deducit; ut, si quis ad se pertinere aliquo modo putaverit, quae vel de hoc librorum, et censurarum negotio, vel de aliis, quae in hoc generali concilio tractanda praedixit, non dubitet a sancta synodo se benigne auditum iri. Quoniam vero eadem sancta synodus ex corde optat, Deumque enixe rogat, quae ad pacem sunt ecclesiae, ut universi, communem matrem in terris agnoscentes, quae, quos peperit, oblivisci non potest, unanimes uno ore, glorificemus Deum, et Patrem Domini nostri Iesu Christi; per viscera misericordiae eiusdem Dei, et Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam, et reconciliationem, et ut ad hanc sanctam synodum veniant, invitat atque hortatur; utque charitatem, quod est vinculum perfectionis, amplectantur, pacemque Christi, exultantem in cordibus suis, prae se ferant, in quam vocati sunt, in uno corpore. Hanc ergo non humanam, sed Spiritus sancti vocem audientes, ne obdurent corda sua, sed in suo sensu non ambulantes, neque sibi placentes, ad tam piam, et salutarem matris suae admonitionem excitentur, et convertantur; omnibus enim charitatis officiis suis sancta synodus eos, ut invitat, ita complectetur.

Insuper eadem sancta synodus decrevit, fidem publicam in congregatione generali concedi posse, et eandem vim habituram, eiusdemque roboris, et momenti futuram, ac si in publica sessione data, et decreta fuisset.

dekretem, tak aby nikdo, kdo se nějakým způsobem domnívá, že se jej týká to, co buď ve věci těchto cenzur a knih nebo v ostatních věcech stanovil k projednávání tento generální sněm, nebyl na pochybách, že bude svatou synodou s laskavostí vyslechnut. Jelikož si však tato svatá synoda ze srdce přeje a naléhavě prosí Boha o to, co vede k pokoji církve, tak aby ji všichni uznávali na zemi za společnou Matku, která nemůže zapomenout na ty, jež zrodila, a abychom jedněmi ústy velebili Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista, proto pro milosrdenství téhož Boha a našeho Pána zve a povzbuzuje všechny, kteří s námi nemají společenství, ke svornosti, smíření a k příchodu na tuto svatou synodu; tak aby objali lásku, která je svorníkem dokonalosti, a nesli před sebou pokoj Kristův, jenž se bude radovat v jejich srdcích, k němuž jsou povoláni v jednom těle. A aby tedy slyšíce ne lidský hlas, nýbrž hlas Ducha svatého, nezatvrzovali svá srdce, ale (jednajíce nikoli podle svého uvážení ani se nechtějící líbit sami sobě), probudili se a obrátili k tak zbožnému a spasitelnému napomínání své Matky. Svatá synoda je totiž všemi svými projevy lásky jak zve, tak obejmě.

Nadto táž svatá synoda rozhodla, že veřejné ujištění lze poskytnout na generální kongregaci, a toto [ujištění] že bude mít tytéž účinky a stejnou právní sílu i platnost, jako by bylo dáno a přijato na veřejném zasedání.

Ohlášení budoucího zasedání.

Eadem sacrosancta tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, statuit et decernit, proximam futuram sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta post sacratissimum festum ascensionis Domini, quae erit die XIV. mensis maii.

Táž posvátná tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví legátů Apoštolského stolce, stanovila a rozhodla, že nejbližší příští zasedání se bude konat a slavit ve čtvrtek po přesvatém svátku Nanebevstoupení Páně, který bude dne 14. měsíce května.

VOLNÝ PRŮCHOD
poskytnutý německému národu na generálním shromáždění 4. března 1562

Tento list volného průchodu zní doslova stejně jako ten, který byl udělen na 15. zasedání, s výjimkou následující závěrečné věty, jejímž obsahem je

rozšíření na ostatní národy.

Eadem sacrosancta synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis de latere legatis, omnibus, et singulis aliis, qui nobiscum in iis, quae sunt fidei, communionem non habent, ex quibuscumque regnis, nationibus, provinciis, civitatibus, ac locis, in quibus publice, et impune praedicatur, vel docetur, sive creditur contrarium eius, quod sancta romana sentit ecclesia, dat fidem publicam, sive salvum conductum, sub eadem forma, et eisdem verbis, quibus datur Germanis.

Táž posvátná synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví legátů *de latere* Apoštolského stolce, tímto poskytuje všem ostatním i jednotlivě, kteří s námi nemají společenství víry, ať jsou z jakýchkoli království, národů, provincií, obcí a míst, v nichž se veřejně a beztrestně káže nebo učí či věří to, co odporuje tomu, co věří Svatá římská církev, veřejné ujištění neboli svobodný průchod, a to v téže formě a týmiž slovy, jimiž je dán Němcům.

19. zasedání,
jež je třetím
za papeže Pia IV.,
konané 14. dne měsíce května 1562

DEKRET
o odložení zasedání

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, decreta ea, quae hodie in praesenti sessione statuenda, ac sancienda erant, iustis nonnullis, ac honestis causis, in feriam quintam, post proximam solemnitatem corporis Christi, quae erit pridie nonas iunii, proroganda esse censuit, ac prorogat: dictaque die sessionem habendam esse, ac celebrandam omnibus indicit. Interea rogandus est Deus, et Pater Domini nostri Iesu Christi, auctor pacis, ut sanctificet corda omnium; quo adiuvante, sancta synodus et nunc; et semper meditari, atque peragere valeat, quae ad eius laudem et gloriam pertineant.

Posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví týchž legátů svatého Apoštolského stolce, rozhodla a tímto rozhoduje, že ony dekrety, které dnes měly být na tomto zasedání přijaty a schváleny, se z některých spravedlivých a řádných důvodů odkládají na čtvrtek po nejbližší slavnosti Božího těla, která připadá na 4. červen. [Současně] všem oznamuje, že řečeného dne se bude konat a slavit sněmovní zasedání. Mezi tím je třeba prosit Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista, původce pokoje, aby posvěcoval srdce všech, aby svatá synoda s jeho pomocí i nyní i vždycky dokázala promýšlet a uskutečňovat to, co náleží k jeho chvále a slávě.

20. zasedání,
jež je čtvrtým
za papeže Pia IV.,
konané 4. dne měsíce června 1562

DEKRET
o odložení zasedání

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, propter varias difficultates, ex diversis causis exortas, atque etiam ut congruentius, maiorique cum deliberatione omnia procedant, nempe ut dogmata cum iis, quae ad reformationem spectant, simul tractentur, et sanciantur; ea, quae statuenda videbuntur, tam de reformatione, quam de dogmatibus, in proxima sessione, quam omnibus indicit in diem sextam decimam subsequentis mensis iulii, definienda esse decrevit: hoc tamen adiecto, quod dictum terminum ipsa sancta synodus pro eius arbitrio, et voluntate, sicuti rebus concilii putaverit expedire, etiam in generali congregatione restringere, et prorogare libere possit, et valeat.

Posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví týchž legátů svatého Apoštolského stolce, kvůli různým obtížím, jež vyvstaly z rozličných důvodů, a také proto, aby vše postupovalo řádněji a s větší rozvahou (totiž aby dogmata byla projednána a schválena současně s tím, co náleží k reformě), rozhodla, že to, co má být stanoveno jak o reformě, tak o dogmatech, bude projednáno na nejbližším zasedání, které všem ohlašuje na šestnáctý den následujícího měsíce července; s tím však dodatkem, že řečený termín bude smět a moci sama svatá synoda podle své úvahy a vůle, jak to pro záležitosti koncilu uzná za prospěšné, a to i na generálním shromáždění, omezit a odložit.

21. zasedání,
jež je pátým
za papeže Pia IV.,
konané 16. dne měsíce července 1562

UČENÍ

o přijímání pod obojí způsobou a o přijímání malých dětí

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, cum de tremendo, et sanctissimo eucharistiae sacramento varia diversis in locis errorum monstra nequissima daemonis artibus circumferantur, ob quae in nonnullis provinciis multi a catholicae ecclesiae fide, atque obedientia videantur discessisse; censuit ea, quae ad communionem sub utraque specie, et parvulorum pertinent, hoc loco exponenda esse. Quapropter cunctis Christifidelibus interdicit, ne posthac de iis aliter vel credere, vel docere, vel praedicare audeant, quam est his decretis explicatum, atque definitum.

Posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděna za předsednictví legátů Apoštolského stolce, když praktiky zlého ducha na různých místech rozšířily ohledně vznešené a přesvaté svátosti eucharistie rozličné druhy bludů, pro něž v některých provinciích, jak se zdá, mnozí odpadli od katolické víry a poslušnosti, považovala za vhodné na tomto místě vyložit to, co patří k přijímání pod obojí způsobou a k přijímání dětí. Proto všem křesťanům zakazuje, aby se od nynějška o těchto věcech odvažovali věřit nebo učit nebo kázat jinak, než jak je v těchto dekretech vyloženo a stanoveno.

HLAVA 1.

Božské právo neukládá laikům nebo necelebrujícím duchovním, aby přijímali pod obojí způsobou.

Itaque sancta ipsa synodus, a Spiritu sancto, qui spiritus est sapientiae, et intellectus, spiritus consilii, et pietatis, edocta, atque ipsius ecclesiae iudicium, et consuetudinem secuta, declarat, ac docet, nullo divino praecepto laicos et clericos non conficientes, obligari ad eucharistiae sacramentum sub utraque specie sumendum; neque ullo pacto, salva fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei communio ad salutem sufficiat: nam, etsi Christus Dominus in ultima coena venerabile hoc sacramentum in panis, et vini speciebus instituit, et apostolis tradidit; non tamen illa institutio, et traditio eo tendunt, ut omnes christifideles statuto Domini ad utramque speciem accipiendam adstringantur.

Proto tato svatá synoda, vyučena Duchem svatým, který je duchem moudrosti a rozumu, duchem rady a zbožnosti, jakož i následující úsudek a obyčej církve samé, prohlašuje a učí, že žádné božské přikázání nezavazuje laiky a necelebrující duchovní k přijímání eucharistie pod obojí způsobou, a že bez újmy na víře žádným způsobem nelze pochybovat o tom, že jim přijímání jen pod jednou způsobou dostačuje ke spáse. Jakkoli totiž Kristus Pán při poslední večeři tuto ctihodnou svátost ustanovil pod způsobou chleba a vína a odevzdal apoštolům, přesto ono ustanovení a odevzdání nesměřují k tomu, že by z rozhodnutí Páně všichni křesťané byli zavázáni k přijímání obojí způsoby.

Sed neque ex sermone illo, apud Ioannem VI., recte colligitur, utriusque speciei communionem a Domino praeceptam esse, utcumque iuxta varias sanctorum patrum, et doctorum interpretationes intelligantur: namque, qui dixit: Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, dixit quoque: Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum. Et qui dixit: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: dixit etiam: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et denique qui dixit: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo: dixit nihilominus: Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

Avšak ani z oné řeči u Jana v 6. kapitole nelze správně vyčíst, že by přijímání obojí způsobu bylo Pánem přikázáno, jak to vyplývá i z různých výkladů svatých Otců a učitelů. Neboť ten, který řekl: „Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život“, ten také řekl: „Kdo bude jíst z tohoto chleba, živ bude na věky“. A ten, který řekl: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný“, ten také řekl: „Chléb, který já dávám, je mé tělo obětované za život světa“. A konečně ten, který řekl: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm“, ten nicméně také řekl: „Kdo jí tento chléb, bude živ na věky“.

HLAVA 2.

Moc církve ve věcech udílení svátosti eucharistie.

Praeterea declarat, hanc potestatem perpetuo in ecclesia fuisse, ut in sacramentorum dispensatione, salva eorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quae suscipientium utilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum et locorum varietate, magis expedire iudicaret. Id autem apostolus non obscure visus est innuisse, cum ait: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei: atque ipsum quidem hac potestate usum esse satis constat, cum in multis aliis, tum in hoc ipso sacramento, cum, ordinatis nonnullis circa eius usum: Cetera, inquit, cum venero, disponam.

Quare agnoscens sancta mater ecclesia hanc suam in administratione sacramentorum auctoritatem, licet ab initio christianae religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset, tamen progressu temporis, latissime iam mutata illa consuetudine, gravibus, et iustis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbavit, et pro lege habendam decrevit: quam reprobare, aut sine ipsius ecclesiae auctoritate pro libito mutare non licet.

Mimo to [svatá synoda] prohlašuje, že církev vždy měla tu moc, aby při udílení svátostí, šetříc jejich podstatu, s ohledem na věčné, časové i místní odlišnosti určovala a měnila to, o čem soudila, že by to více prospívalo užítu přijímajících nebo účtě svátostí samých. Zdá se, že to chtěl bez nejasností naznačit apoštol, když říká: „Tak nechť nás lidé posuzují: jako služebníky Kristovy a správce Božích tajemství.“ A je dostatečně známo, že on sám této moci užíval, jestliže jak stran mnoha jiných věcí, tak i stran této svátosti samé, když něco již o jejím užívání stanovil, říká: „Ostatní nařídím, až přijdu.“

Jakkoli od počátku křesťanského náboženství bylo nezřídka v užívání přijímání pod obojí způsobou, přesto se v průběhu času tento obyčej zásadně změnil. Proto svatá Matka církve u vědomí své autority při správě svátostí, vedena závažnými a spravedlivými důvody, schválila tento obyčej přijímání pod jednou způsobou a stanovila, že má platit jako zákon; a ten není bez autority církve dovoleno ani odvrhovat ani svévolně měnit.

HLAVA 3.

Kristus je přijímán celý a úplný a jako pravá svátost i pod jednou nebo druhou ze způsobů.

Insuper declarat, quamvis Redemptor noster, ut antea dictum est, in suprema illa coena hoc sacramentum in duabus speciebus instituerit, et apostolis tradiderit, tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia, necessaria ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.

Mimo to [svatá synoda] prohlašuje, že jakkoli náš Vykupitel, jak bylo výše řečeno, při oné poslední večeři ustanovil a apoštolům odevzdal tuto svátost pod oběma způsoby, přesto je třeba vyznávat, že také jen pod jednou ze způsobů se přijímá celý a úplný Kristus a pravá svátost; a proto, co se týká plodů, nejsou ti, kteří přijímají pouze jednu způsobu, připraveni o žádnou milost nezbytnou ke spáse.

HLAVA 4.

Malé děti nejsou zavázány ke svátostnému přijímání.

Denique eadem sancta synodus docet, parvulos, usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem eucharistiae communionem: siquidem, per baptismi lavacrum regenerati, et Christo incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt; neque ideo tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando servavit: ut enim sanctissimi illi patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certe, eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controversia credendum est.

Konečně táž svatá synoda učí, že malé děti, které nemají užívání rozumu, nejsou vázány žádnou povinností přistoupit k přijímání svátostné eucharistie; vždyť poté, co byly znovuzrozeny křestním obmytím a přivtěleny ke Kristu, nemohou v tomto věku ztratit onu již získanou milost Božích dětí. Avšak proto nelze zavrhnout starý věk, jestliže na některých místech se tento obyčej někdy zachovával. Neboť jakkoli tito tak svatí Otcové v oné době měli pro svůj postup přijatelný důvod, přesto je na druhé straně nutno bezesporu věřit, že tak nečinili v domnění, že je to nutné ke spáse.

O PŘIJÍMÁNÍ POD OBOJÍ ZPŮSOBOU A O PŘIJÍMÁNÍ MALÝCH DĚTÍ

Kánon 1.

Si quis dixerit, ex Dei praecepto, vel necessitate salutis omnes, et singulos Christifideles utramque speciem sanctissimi eucharistiae sacramenti sumere debere; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že z Božího přikázání nebo z nutnosti spásy všichni a jednotliví křesťané mají povinnost přijímat nejsvětější svátost eucharistie pod obojí způsobou, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, sanctam ecclesiam catholicam non iustis causis, et rationibus adductam fuisse, ut

Kdo by prohlásil, že svatá katolická církev nebyla pohnuta spravedlivými příčinami a

laicos, atque etiam clericos, non conficientes, sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo errasse; anathema sit.

důvody k tomu, aby laiky, ale i necelebrující duchovní nechala přijímat pouze pod způsobou chleba, anebo že se v tom mylila, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis negaverit, totum, et integrum Christum, omnium gratiarum fontem et auctorem, sub una panis specie sumi, quia, ut quidam falso asserunt, non secundum ipsius Christi institutionem sub utraque specie sumatur; anathema sit.

Kdo by popíral, že Krista, zdroj a původce všech milostí, lze celého a úplného přijímat pod jednou způsobou chleba, neboť, jak někteří mylně tvrdí, by nebyl přijímán podle Kristova ustanovení pod obojí způsobou, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse eucharistiae communionem, anathema sit.

Kdo by prohlásil, že pro malé děti, než dospějí do rozlišovacího věku, je nezbytné přijímání eucharistie, ten necht' je vyobcován.

Duos vero articulos, alias propositos, nondum tamen excussos, videlicet: An rationes, quibus sancta catholica ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub una tantum panis specie, ita sint retinendae, ut nulla ratione calicis usus cuiquam sit permittendus: et, An si honestis, et christianae charitati consentaneis rationibus concedendus alicui, vel nationi, vel regno, calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit; et quatenam sint illae: eadem sancta synodus, in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos, atque definiendos reservat.

Táž svatá synoda odkládá dva články již dříve předložené, avšak doposud neprojednané na jinou dobu, vyhrazujíc si přezkoumat je, jakmile se naskytne nejbližší příležitost. Jde o tyto články: „Zda důvody, které svatou katolickou církev přivedly k tomu, že laikům, ale i necelebrujícím kněžím dovolila přijímat jen pod jednou způsobou, je třeba zachovávat tak, že užívání kalicha není nikomu [jinému] z žádného důvodu dovoleno“, a „Zda by bylo možno z počestných a křesťanské lásce odpovídajících důvodů za určitých podmínek povolit užívání kalicha někomu [z věřících] nebo národu či království, a jaké podmínky by to byly“.

DEKRET o reformě

PŘEDMLUVA

Eadem sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicæ sedis legatis, ad Dei omnipotentis laudem, et sanctae ecclesiae ornamentum, ea, quae sequuntur de reformationis negotio in praesenti statuenda esse censuit.

Táž posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví legátů Apoštolského stolce, k chvále všemohoucího Boha a k ozdobě svaté církve považovala za potřebné stanovit nyní o konání reformy to, co následuje:

HLAVA 1.

Když biskupové zdarma udílejí svěcení, mají také zdarma vystavit propouštěcí a osvědčující listiny; a nemají za to dostat nic, notáři pak jen to, co je stanoveno v tomto dekretu.

Quoniam ab ecclesiastico ordine omnis avaritiae suspicio abesse debet; nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam clericalis tonsurae; nec pro litteris dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, episcopi et alii ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis praetextu accipiant.

Notarii vero in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantum unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo, nec episcopo ex notarii commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directe, vel indirecte provenire possit: tunc enim gratis operam suam eos praestare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, et consuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quae potius abusus, et corruptelae, simoniaci pravitate faventes, nuncupari possunt, penitus cassando, et interdicendo: et, qui secus fecerint, tam dantes, quam accipientes, ultra divinam ultionem, poenas a iure inflictas ipso facto incurrant.

Protože od duchovního stavu má být vzdáleno veškeré podezření z lakoty, nemají biskupové ani jiní, kteří udílejí svěcení, ani jejich přísluhující pod žádnou záminkou nic žádat za udělení jakéhokoli svěcení včetně klerikální tonsury, ani za propouštěcí či osvědčující listiny, ani za pečeť nebo z nějakého jiného důvodu, a to i kdyby to bylo dobrovolně nabídnuto.

Avšak notáři, a to pouze tam, kde neexistuje chvályhodný obyčej nic nepřijímat, mohou přijmout za jednotlivé propouštěcí či osvědčující listiny pouze desetinu guldenů za předpokladu, že jim za výkon úřadu není stanoven žádný plat a že biskup při udělení těchto svěcení nemá z notářových příjmů žádný přímý ani nepřímý prospěch. V takových případech [svatá synoda] stanoví, že jsou zcela vázáni povinností vykonávat svou činnost zdarma. A přitom zrušuje a zakazuje opačné taxy a stanovy i obyčeje, třeba nepamětné, na kterýchkoli místech, protože ty je třeba nazývat spíše zneužitími a nákazami, napomáhajícími svatokupecké nepravosti. A ti, kteří by jednali jinak, jak ti, kteří by dávali, tak ti, kteří by přijímali, upadnou nejen do božské odvety, nýbrž skutkem samým i do trestů stanovených právem.

HLAVA 2.

Svatá svěcení ať nejsou udílěna těm, kteří nemají z čeho žít.

Cum non decet eos, qui divino ministerio adscripti sunt, cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quaestum exercere: compertumque sit, complures plerisque in locis ad sacros ordines nullo fere delectu admitti, qui variis artibus, ac fallaciis confingunt, se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates

Protože se nesluší, aby ti, kteří jsou připsáni Boží službě, k ostudě svého stavu žebřili nebo se živili nepočetným způsobem, a protože bylo zjištěno, že na mnoha místech jsou často bez jakéhokoli výběru připouštěni ke svatým svěcením lidé, kteří různými úskoky a podvody předstírají, že mají nějaké

obtinere: statuit sancta synodus, ne quis deinceps clericus saecularis, quamvis alias sit idoneus moribus, scientia, et aetate, ad sacros ordines promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quod aliunde vivere commode possit; et aliter facta resignatio nulla sit.

Patrimonium vero, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos episcopus indicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarum; eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse, quae eis ad vitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licentia episcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti; vel aliunde habeant, unde vivere possint, antiquorum canonum poenas super his innovando.

církevní obročí nebo také požadované vlastnosti, rozhodla svatá synoda, aby ke svatým svěcením nadále nebyl povyšován žádný světský klerik, jakkoli by byl jinak způsobilý mravy, vědomostmi i věkem, nebude-li předtím bezpečně známo, že má nerušenou držbu církevního obročí, které mu bude důstojně sloužit k obživě. A tohoto obročí se nebude moci zříci, leda s výslovnou zmínkou o tom, že byl vysvěcen na titul tohoto obročí; a tato resignace nesmí být přijata, nebude-li prokázáno, že může řádně žít z jiných prostředků; resignace učiněná jinak postrádá platnosti.

Ty, kteří mají nějaké jmění nebo důchod, napotom nebude možno světit, pokud biskup neusoudí, že je třeba přijmout je s ohledem na nezbytnost či prospěch své diecéze, a to s předchozím prověřením, že ono jmění nebo důchod mají skutečně v držení a že jsou takové, aby jim postačovaly k obživě. A ta nebudou moci bez přivolení biskupa žádným způsobem zcizit nebo se jich zbavit či vzdát, dokud nedosáhnou dostačujícího církevního obročí, anebo by měli jiný zdroj obživy. A tím se i obnovují tresty podle starobylých kánonů.

HLAVA 3.

Nařizuje se rozmnožení denních distribucí těm, kteří na ně mají nárok. Nedbalí ve službě mají být potrestáni.

Cum beneficia ad divinum cultum, atque ecclesiastica munia obeunda sint constituta; ne qua in parte minuatur divinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium praestetur; statuit sancta synodus, in ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nullae sunt distributiones quotidianae, vel ita tenues, ut verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, et quorumcumque proventuum, et obventionum, tam dignitatum, quam canonicatum, personatum, portionum, et officiorum, separari debere; et in distributiones quotidianas converti, quae inter dignitates obtinentes, et ceteros divinis interessentes, proportionabiliter, iuxta divisionem ab episcopo, etiam tamquam apostolicae sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione

Protože obročí byla zakládána za účelem zajištění božského kultu a církevních úřadů, proto, aby ani z části nebyl zkracován božský kult, nýbrž aby mu ve všech směrech byla věnována patřičná péče, rozhodla svatá synoda, aby jak v katedrálních, tak kolegiálních kostelích, v nichž se nekonají žádné každodenní distribuce anebo jsou tak malé, že by se pravděpodobně zanedbávaly, byla oddělena třetina plodů a jakýchkoli výnosů a příjmů jak z dignit, tak z kanonikátů, personátů, obročí a úřadů, a byla přeměněna v každodenní distribuce, jež budou přiměřeně rozděleny mezi dignitáře a ostatní, kteří se účastní na božském kultu, podle klíče stanoveného biskupem i jakožto delegátem

faciendam, dividantur: salvis tamen consuetudinibus earum ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non servientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt: non obstantibus exemptionibus, ac aliis consuetudinibus etiam immemorabilibus, et appellationibus quibusque. Crescenteque non servientium contumacia, liceat contra eos procedere, iuxta iuris, ac sacrorum canonum dispositionem.

Apoštolského stolce, a to už při první [následující] srážce z výnosů. Tím nejsou dotčeny obyčejně platné v těch kostelích, v nichž nesídlící nebo bohoslužby nekonající nedostávají nic, anebo méně než třetinu. Tomu ať nejsou na překážku žádné exempce a jiné obyčejně, třeba nepamětné, a apelace. A také bude dovoleno, aby při rostoucí zatvzelenosti bylo proti těm, kteří odmítají službu, postupováno podle práva a ustanovení posvátných kánonů.

HLAVA 4.

Kdy mají být přibráni pomocní duchovní pro duchovní správu. Stanoví se důvody ke zřízení nových farností.

Episcopi, etiam tamquam apostolicae sedis delegati, in omnibus ecclesiis parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis, et cultui divino peragendo, cogant rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum. In iis vero, in quibus ob locorum distantiam sive difficultatem parochiani, sine magno incommodo ad percipienda sacramenta, et divina officia audienda accedere non possunt, novas parochias, etiam invitatis rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri III. quae incipit, *Ad audientiam*, constituere possint.

Biskupové, i jako delegáti Apoštolského stolce, ať nutí rektory a všechny, jichž se to týká, aby si ve všech farních a křestních kostelích²³ i tam, kde je lid tak četný, že jeden rektor nemůže stačit udílet církevní svátosti a sloužit bohoslužby, přibírali k plnění tohoto úkolu tolik kněží, kolik by stačilo na udílení svátostí a bohoslužby. Avšak tam, kde pro velkou vzdálenost či obtížnost cesty farníci bez velké námahy nemohou přistupovat ke svátostem a navštěvovat bohoslužby, tam budou moci zřizovat, a to i proti vůli rektorů, nové farnosti podle předpisu konstituce Alexandra III. začínající slovy *Ad audientiam*.

Illis autem sacerdotibus, qui de novo erunt ecclesiis noviter erectis praeficiendi, competens assignetur portio arbitrio episcopi ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus: et, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quae sufficiant ad vitam dictorum sacerdotum sustentandam: quacumque reservatione generali, vel speciali, vel affectione, super dictis ecclesiis, non obstantibus.

Oněm pak kněžím, kteří budou nově postaveni do čela nově vybudovaných kostelů, ať se podle úvahy biskupa vyměří příslušný díl z výnosů, které jakýmkoli způsobem příslušíjí mateřskému kostelu. A bude-li to nutné, může nutit lid, aby poskytl to, co by dostačovalo k obživě řečených kněží. A tomu ať nebrání žádná rezervace, ať obecná nebo zvláštní, ani jiné papežské právo

²³ Tzv. „křestní kostely“ (*ecclesiae baptismales*) byly od 4. stol. kostely, jež měly vedle biskupských a později i jiných význačných kostelů v nějakém místě výhradní právo k udílení křtu. V raném středověku (od 8. stol.) se pro křestní účely budovala v kostelích samostatná kaple jako baptisterium.

Neque huiusmodi ordinationes, et erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscumque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

na udělení obročí,²⁴ týkající se řečených kostelů. A taková ustanovení a zřízení nemohou být zrušena ani jim bráněno na základě jakýchkoli [kanonických] provizí, ani těch, k nimž dochází na základě resignací, ani silou jakýchkoli jiných zrušení nebo suspendování.

HLAVA 5.

V případech právem povolených mohou biskupové provést trvalá spojení [farnosti s jinými obročími].

Ut etiam ecclesiarum status, ubi sacra Deo officia ministrantur, ex dignitate conservetur; possint episcopi, etiam tamquam apostolicae sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen praeiudicio obtinentium, facere uniones perpetuas quarumcumque ecclesiarum parochialium, et baptismalium: et aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis propter earum paupertatem, et in ceteris casibus a iure permissis, etiam si dictae ecclesiae, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reservata, aut qualitercumque affecta. Quae uniones etiam non possint revocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque provisionis: etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

Aby byly udržovány v důstojném stavu kostely, v nichž se slouží bohoslužby, mohou biskupové, i jako delegáti Apoštolského stolce, podle norem práva, avšak bez zatížení držitelů obročí trvale slučovat jakákoli obročí farních a křestních kostelů, i jiných kurátních nebo nekurátních obročí s kurátními kvůli jejich chudobě, i v jiných právem dovolených případech, a to i kdyby řečené kostely nebo obročí byla obecně či zvláště rezervována nebo se těšila jakémukoli papežskému právu na jeho udělení. A tato sloučení také nemohou být odvolána nebo nějakým způsobem zbavena účinnosti jakoukoli [kanonickou] provizí, ani z důvodu resignace, zrušení nebo suspendování.

HLAVA 6.

Nevědomým farářům ať jsou přiděleni vikáři a ať je jim přiznána část výnosů obročí. Ti, kteří setrvávají v pohoršování, mohou být obročí zbaveni.

Quia illiterati, et imperiti parochialium ecclesiarum rectores sacris minus apti sunt officiis, et alii propter eorum vitae turpitudinem potius destruuntur, quam aedificantur; episcopi, etiam tamquam apostolicae sedis delegati, eisdem illiteratis, et imperitis, si alias honestae vitae sint, coadiutores, aut vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter providere possint, quacumque appellatione, et exemptione remota. Eos vero, qui

Protože nevzdělaní a nevědomí rektoři farních kostelů se nehodívají k výkonu posvátných služeb a ostatní [věřící] jsou pro hanebnost jejich života spíše poškozováni než povznášeni: biskupové, i jako delegáti Apoštolského stolce, mohou těmto nevzdělaným a nevědomým [duchovním], jestliže jsou jinak bezúhonného života, buď na čas ustanovit pomocníky či vikáře a těmto přiznat část z výnosů obročí, anebo se o věc

²⁴ V originále se užívá výrazu *affectio*; jde o případ, kdy papež při uprázdnění nějakého benefícia „manus apposuit“, tzn. již rozhodl o jeho udělení, takže řádný udělovatel („collator ordinarius“) v důsledku toho je v tomto případě vyřazen z rozhodování.

turpiter, et scandalose vivunt, postquam praemoniti fuerint, coerceant, ac castigent; et, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseverent, eos beneficiis, iuxta sacrorum canonum constitutiones, exemptione, et appellatione quacumque remota, privandi facultatem habeant.

postarat jinak, a to bez možnosti jakéhokoli odvolání nebo uplatnění exempce. Avšak ty, kteří žijí hanebně a pohoršlivě, ať po předchozím napomenutí krotí a kárají; a jestliže i tak zůstanou ve své nepravosti zatvrzelými, budou mít možnost podle ustanovení posvátných kánonů zbavit je obročí, aniž by měla účinnost nějaká exempce či odvolání.

HLAVA 7.

Biskupové ať přenesou obročí od kostelů, které nemohou být opraveny; v případě těch ostatních ať se postarají o opravu; a co je třeba při tom zachovat.

Cum illud quoque valde curandum sit, ne ea, quae sacris ministeriis dicata sunt, temporum iniuria obsolescant, et ex hominum memoria excidant: episcopi, etiam tamquam apostolicae sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, ex ecclesiis, quae vetustate, vel alias collapsae sunt, ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis iis, quorum interest, in matrices, aut alias ecclesias locorum eorumdem, seu viciniorum, arbitrio suo; atque in eisdem ecclesiis erigant altaria, vel capellas sub eisdem invocationibus; vel in iam erecta altaria, vel capellas transferant cum omnibus emolumentis, et oneribus, prioribus ecclesiis impositis.

Protože je třeba velmi pečovat i o to, aby to, co je zasvěceno posvátným službám, nepřízní času nevyšlo z užívání a nevypadlo z paměti lidí, biskupové, i jako delegáti Apoštolského stolce, mohou podle své úvahy přenést jednoduchá obročí, i patronátního práva, z kostelů, které pro stáří nebo z jiného důvodu spadly a pro svou chudobu nemohou být obnoveny (po svolání těch, kterých se to týká), do mateřských nebo jiných kostelů v témže nebo v sousedních místech. A v těchto kostelích ať zřídí oltáře nebo kaple se stejným zasvěcením, anebo ať je přenesou na již zřízené oltáře či kaple se všemi výnosy a břemeny, jež byla uložena dřívějším kostelům.

Parochiales vero ecclesias, etiam si iuris patronatus sint, ita collapsas refici, et instaurari procurent ex fructibus, et proventibus quibuscumque, ad easdem ecclesias quomodocumque pertinentibus: qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, et alios, qui fructus aliquos, ex dictis ecclesiis provenientes, percipiunt, aut, in illorum defectum, parochianos omnibus remediis opportunis ad praedicta cogant, quacumque appellatione, exemptione, et contradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborent: ad matrices, seu viciniores ecclesias transferantur, cum facultate tam dictas parochiales, quam alias ecclesias dirutas, in profanos usus, non sordidos, erecta tamen ibi cruce, convertendi.

Avšak takto rozbořené kostely farní, i když jsou patronátního práva, ať se snaží opravit z jakýchkoli plodů a výnosů, které k těmto kostelům jakkoli přináležejí; a nebudou-li [tyto prostředky] dostačovat, ať vhodným způsobem nutí všechny patrony i jiné, kteří požívají některé plody pocházející z řečených kostelů, nebo, pokud se takoví nenajdou, všechny farníky k tomu, co bylo výše řečeno. Tomu ať není na újmu žádné odvolání, exempce nebo námitky. Avšak budou-li všichni trpět přílišnou chudobou, ať jsou [tyto oltáře atd.] přeneseny do mateřských či sousedních kostelů s možností dát jak řečené farní, tak i jiné pobořené kostely do nikoliv nepočestného světského užívání, ovšem s povinností vztyčit tam kříž.

HLAVA 8.

Komendatární kláštery, v nichž nevzkvétá řeholní observance, i jakákoli obročí ať jsou každoročně biskupy vizitována.

Quascumque in dioecesi ad Dei cultum spectant, ab ordinario diligenter curari, atque iis, ubi oportet, provideri aequum est: propterea commendata monasteria, etiam abbatiae, prioratus, et praepositurae nuncupatae, in quibus non viget regularis observantia; nec non beneficia, tam curata, quam non curata, saecularia et regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta, ab episcopis etiam tamquam apostolicae sedis delegatis, annis singulis visitentur, curentque iidem episcopi congruentibus remediis, etiam per sequestrationem fructuum, ut, quae renovatione indigent, aut restauratione, reficiantur; ut cura animarum, si qua illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia recte exercentur: appellationibus quibuscumque, privilegiis, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore praescriptis, conservatoriis, iudicum deputationibus, et eorum inhibitionibus non obstantibus.

Et, si in eis vigeret observantia regularis, provideant episcopi paternis admonitionibus, ut eorum regularium superiores iuxta eorum regularia instituta debitam vivendi rationem observent, et observari faciant, et sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non visitaverint, vel correxerint; tunc iidem episcopi, etiam ut delegati sedis apostolicae, eos visitare possint, et corrigere, prout ipsi superiores possent, iuxta eorum instituta: quibuscumque appellationibus, privilegiis, et exemptionibus penitus remotis, et non obstantibus.

Je spravedlivé, aby o všechno v diecézi, co je určeno k bohoslužbám, pečoval ordinář a postaral se o to, co je kde třeba. Proto ty komendatární kláštery, zvané též opatství, převorství a proboštví, v nichž nevzkvétá řeholní observance, jakož i obročí, jak kurátní tak nekurátní, světská i řeholní, byť byla jakkoli komendovaná, třeba i exemptní, necht' jsou v každém roce vizitována biskupem, i jakožto delegátem Apoštolského stolce. A tíž biskupové ať se odpovídajícími prostředky, a to i zadržením výnosů, snaží, aby se dostalo obnovy a obrození těm, které ji potřebují, tak aby byla řádně konána péče o duše, pokud je s nimi nebo s jim příslušejícími [obročími] spojena, i ostatní povinné služby. Tomu ať nejsou na újmu žádná odvolání, výsady, obyčeje, třeba od nepaměti vydržené, rozhodnutí konservátorů nebo opatření soudců a jejich zákazy.

Jestliže v nich však vzkvétá řeholní kázeň, necht' se biskupové otcovskými napomenutími postarají, aby jejich řeholní představení dodržovali patřičný životní způsob podle svých řeholních stanov a své podřízené aby udržovali a vedli k jejich povinnostem. A pokud by je [jejich řeholní představení] po napomenutí do šesti měsíců nevizitovali nebo nenapravovali, tehdy tíž biskupové, i jako delegáti Apoštolského stolce, je mohou vizitovat a napravovat stejně, jako by to byli mohli činit jejich představení podle jejich stanov. Jakákoli odvolání, výsady a exempce se zcela zrušují a nejsou tomu na překážku.

HLAVA 9.

Zrušuje se úřad i činnost výběrčích almužen. Odpustky a duchovní milosti ať vyhlášují ordináři. Dva z kapituly mohou bezplatně přijímat almužny.

Cum multa a diversis antea conciliis, tam lateranensi, ac lugdunensi, quam viennensi, adversus pravos eleemosynarum quaestorum abusus remedia, tunc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia; potiusque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, et querela excrescere deprehendatur, ut de eorum emendatione nulla spes amplius relicta videatur: statuit, ut posthac in quibuscumque christianae religionis locis eorum nomen, atque usus aboleatur; nec ad officium huiusmodi exercendum ullatenus admittantur: non obstantibus privilegiis, ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, piis locis, et quibusvis cuiuscumque gradus, status, ac dignitatis personis, concessis, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Indulgentias vero, aut alias spirituales gratias, quibus non ideo Christifideles decet privari, deinceps per ordinarios locorum, adhibitis duobus de capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit: quibus etiam eleemosynas, atque oblata sibi charitatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: ut tandem caelestes²⁵ hos ecclesiae thesauros non ad quaestum, sed ad pietatem exerceri, omnes vere intelligant.

Ohlášení budoucího zasedání

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, statuit, et decrevit, proximam futuram sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta, post octavam festi nativitatis beatae Mariae Virginis, quae erit decima septima mensis septembris proxime futuri: hoc tamen adiecto, quod dictum terminum, ac unicuique sessioni in posterum praefigendum, ipsa sancta synodus, pro eius arbitrio, et voluntate, sicuti rebus concilii putaverit expedire, etiam in generali congregatione, restringere, et prorogare libere possit, et valeat.

Protože mnohá opatření různých koncilů, jak lateránského a lyonského, tak viennského proti tehdy praktikovaným zvrácenostem výběrčích almužen se v budoucích časech ukázala jako neúčinná, a jejich nepravost k velkému pohoršení a žalobám všeho křesťanstva spíše den ode dne tak vzrůstala, že se zdálo, jako by už nebyla žádná naděje na jejich nápravu: proto [tato posvátná synoda] stanovila, aby od nynějška ve všech krajích křesťanského náboženství byla odstraněna jak jejich funkce, tak jejich činnost, a aby k výkonu tohoto úřadu nebyli dále nikde připouštěni. A tomu ať nejsou na újmu žádné výsady, jež byly uděleny kostelům, klášterům, špitálům, zbožným institucím a jakýmkoli osobám kteréhokoli stupně, postavení a hodnosti, jakož i obyčejně, třeba nepamětné.

A rozhoduje, aby odpustky a jiné duchovní milosti, o které by kvůli tomu křesťané neměli být připraveni, byly od nynějška ve stanovených dobách vyhlašovány místními ordináři, kteří si k tomu přiberou dva členy kapituly. Jim je také dáno pověření, aby bez jakékoli odměny věrně shromažďovali almužny a jim svěřené příspěvky na charitu, tak aby konečně všichni vskutku pochopili, že tyto nebeské poklady církve skutečně neslouží ziskuchtivosti, nýbrž ke konání skutků zbožnosti.

Posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, řádně shromážděná v Duchu svatém za předsednictví legátů Apoštolského stolce, usnesla a rozhodla, že nejbližší příští zasedání se bude konat a slavit ve čtvrtek po oktávu svátku Narození blahoslavené Panny Marie, to jest 17. dne nejbližšího následujícího měsíce září. S tím ovšem dodatkem, že jak řečený termín, tak každý, který bude do budoucna pro jedno každé zasedání stanoven, bude smět a moci svatá synoda svobodně podle své úvahy a vůle, jak to pro záležitosti koncilu uzná za prospěšné, a to i na generálním shromáždění, omezit a odložit.

²⁵ U Petze je v latinském textu o mylem *caelestos*, v ostatních dvou porovnávaných latinských textech je správně *caelestes*.

22. zasedání,
jež je šestým
za papeže Pia IV.,
konané 17. dne měsíce září 1562

UČENÍ
o mešní oběti

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, ut vetus, absoluta, atque omni ex parte perfecta de magno eucharistiae mysterio in sancta catholica ecclesia fides, atque doctrina retineatur, et in sua puritate, propulsatis erroribus, atque haeresibus, conservetur; de ea, quatenus verum, et singulare sacrificium est, Spiritus sancti illustratione edocta, haec, quae sequuntur, docet, declarat, et fidelibus populis praedicanda decernit.

Posvátná, všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví legátů Apoštolského stolce, vedena snahou, aby ve Svaté katolické církvi byla zachována stará, pevná a v každém ohledu dokonalá víra a učení o velkém tajemství eucharistie, a aby [tato víra] byla po vyhnání bludů a herezí uchovávána ve své čistotě, vyučena Duchem svatým o eucharistii jakožto o pravé a jedinečné oběti, učí, prohlašuje a věřícímu lidu k věření předkládá to, co následuje:

HLAVA 1.

O ustanovení přesvaté mešní oběti.

Quoniam sub priori testamento, teste apostolo Paulo, propter levitici sacerdotii imbecillitatem, consummatio non erat; oportuit, Deo patre misericordiarum ita ordinante, sacerdote alium secundum ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum, Iesum Christum, qui posset omnes, quotquot sacrificandi essent, consummare, et ad perfectum adducere.

Protože ve Starém zákoně podle svědectví apoštola Pavla levitské kněžství pro svou omezenost nedošlo dokonalosti, Bůh, Otec milosrdenství, to zařídil tak, že povstal jiný kněz podle řádu Melchisedechova, náš Pán Ježíš Kristus, který mohl všechny, kdokoli přistupují k přinášení oběti, dovršit a přivést k dokonalosti.

Is igitur Deus, et Dominus noster, etsi semel se ipsum in ara crucis, morte intercedente, Deo patri oblaturus erat, ut aeternam illic redemptionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat; in coena novissima, qua nocte tradebatur, ut dilectae sponsae suae ecclesiae visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, quo cruentum illud, semel in cruce peragendum, repraesentaretur, eiusque memoria in finem usque saeculi permaneret; atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quae a

Tedy týž Bůh a náš Pán hodlal sebe sama na oltáři kříže svou smrtí jednou provždy obětovat Otci, aby tak odtud zajistil [naše] věčné vykoupění. Avšak přesto jeho kněžství nemělo smrtí skončit: při poslední večeři, v noci, v níž byl vydán, aby své milované snoubence církvi zanechal viditelné kněžství, jak to lidská přirozenost vyžaduje, jímž by se zpřítomňovalo to, co bylo jednou na kříži krvavě dokonáno, a jeho památka aby trvala až do skonání věků a její spasitelná síla aby

nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur; sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum declarans, corpus, et sanguinem suum sub speciebus panis, et vini Deo Patri obtulit; ac sub earumdem rerum symbolis, apostolis, quos tunc novi testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; et eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, praecepit per haec verba: Hoc facite in meam commemorationem: uti semper catholica ecclesia intellexit, et docuit.

Nam celebrato veteri pascha, quod in memoriam exitus de Aegypto multitudo filiorum Israel immolabat, novum instituit pascha, se ipsum ab ecclesia per sacerdotes sub signis visibiliter immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, eripuitque de potestate tenebrarum, et in regnum suum transtulit. Et haec quidem illa munda oblatio est, quae nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam praedixit: et quam non obscure innuit apostolus Paulus Corinthiis scribens, cum dicit: Non posse eos, qui participatione mensae daemoniorum polluti sint, mensae Domini participes fieri: per mensam altare utrobique intelligens. Haec denique illa est, quae per varias sacrificiorum, naturae et legis tempore, similitudines figurabatur; utpote quae bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio, et perfectio complectitur.

smývala hřích, jichž se každodenně dopouštíme, prohlásiv se za kněze na věky ustanoveného podle řádu Melchisedechova, obětoval Bohu Otci své tělo a krev pod způsobou chleba a vína. A pod týmiž věcnými znameními je odevzdal apoštolům, které tehdy ustanovil kněžími Nového zákona, aby je přijímali. A jim i jejich nástupcům v kněžství přikázal, aby konali tuto oběť, když řekl: „To konejte na mou památku,“ jak to katolická církev vždycky chápala a věřila.

Neboť když se slavila stará pascha, kterou na památku východu z Egypta obětovalo množství synů Izraele, ustanovil novou paschu, a to sebe sama, která by byla prostřednictvím kněží viditelně obětována na památku jeho přechodu z tohoto světa k Otci, když nás vylitím své krve vykoupil a vytrhl z moci temnoty a převedl do svého království. A to je ovšem ona čistá oběť, která nemůže být poskvrněna žádnou nehodností nebo špatností obětujících; Pán o ní skrze Malachiáše předpověděl, že bude jeho jménu, jež se stane velkým mezi národy, všude přinášena oběť čistá. A to měl bez nejasností na mysli apoštol Pavel v listě Korintským, když říká: „Není možné, aby se ti, kteří jsou poskvrněni účastí na stole démonů, účastnili stolu Páně“, přičemž stolem rozumí v obojím případě oltář. To je konečně ona oběť, která byla naznačována různými symboly obětí v době přirozeného stavu i během Zákona jakožto ta, která zahrnuje všechna dobra, skrze ně naznačená, jako všech jich dovršení a zdokonalení.

HLAVA 2.

Mešní oběť je smírnou obětí jak za živé, tak za mrtvé.

Et quoniam in divino hoc sacrificio, quod in missa peragitur, idem ille Christus continetur, et incruente immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruenta obtulit; docet sancta synodus, sacrificium istud vere propitiatorium esse, per ipsumque fieri, ut, si cum vero corde, et recta fide, cum metu, et reverentia, contriti, ac poenitentes ad Deum

A protože v této božské oběti, jež se koná ve mši, je obsažen a nekrvavým způsobem obětován týž Kristus, který se jednou provždy krvavým způsobem obětoval na kříži, svatá synoda učí, že tato oběť je vpravdě usmířením a že se jejím prostřednictvím stává, že přistupujeme-li k Bohu s upřímným srdcem a

accedamus, misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, et donum poenitentiae concedens, crimina, et peccata, etiam ingentia, dimittit; una enim eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa. Cuius quidem oblationis cruentae, inquam, fructus per hanc incruentam uberrime percipiuntur; tantum abest, ut illi per hanc quovis modo derogetur. Quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, poenis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus, sed pro defunctis in Christo, nondum ad plenum purgatis, rite, iuxta apostolorum traditionem, offertur.

pravou vírou, s bázní a úctou, zkroušení a kající, že dosahujeme milosrdenství a nalézáme milost skrze příhodnou pomoc.

Touto obětí je totiž Bůh usmířen a uděluje dar pokání, a tak odpouští i ty největší zločiny a hříchy. Neboť je to jedna a táž oběť, je to týž – nyní skrze službu kněží – obětující, který se tehdy obětoval na kříži; pouze způsob obětování je rozdílný. A touto nekrvavou obětí je v přebohaté míře dosahováno plodů této jeho krvavé oběti, což vůbec neznamená, že by ona [nekrvavá] oběť jakkoli něco ubírala na ceně té [krvavé]. Proto je řádně a podle apoštolské tradice obětována nejen za hříchy, viny, dostiučinění a jiné potřeby živých věřících, nýbrž také za zemřelé v Kristu, kteří ještě nejsou úplně očištěni.

HLAVA 3.

O mši ke cti svatých.

Et quamvis in honorem, et memoriam sanctorum nonnullas interdum missas ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronavit: unde nec sacerdos dicere solet, offero tibi sacrificium, Petre et Paule; sed Deo de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam facimus in terris.

A jakkoli církev má doposud ve zvyku sloužit některé mše ke cti a památce svatých, přesto učí, že nepřináší oběť jim, nýbrž samému Bohu, který je korunoval. Proto kněz neříká: „Přináším ti oběť, Petře a Pavle“, nýbrž vzdává díky Bohu za jejich vítězství, vyprošuje si jejich ochranu, aby se za nás ráčili v nebi přimlouvati ti, jejichž památku konáme na zemi.

HLAVA 4.

O mešním kánonu.

Et cum sancta sancte administrari conveniat, sitque hoc omnium sanctissimum sacramentum; ecclesia catholica, ut digne, reverenterque offerretur ac perciperetur, sacrum canonem multis ante saeculis instituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maxime sanctitatem, ac pietatem quamdam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat; is enim constat cum ex ipsis Domini verbis, tum ex apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque pontificum piis institutionibus.

A protože se sluší, aby svaté věci byly spravovány svatým způsobem, a jelikož tato svátost je ze všech nejsvětější, katolická církev k hodnému a důstojnému slavení a přijímání před mnoha staletími stanovila posvátný kánon, tak prostý každého bludu, že v něm není obsaženo nic, co by pokud možno co nejvíce nevyjadřovalo jakousi svatost a zbožnost a co by nepovznášelo mysl obětujících k Bohu. Sestává totiž jak ze slov Pána samého, tak z apoštolských tradicí a

zbožných ustanovení svatých papežů.

HLAVA 5.

O ceremoniích a obřadních předpisech mše.

Cumque natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; propterea pia mater ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quaedam submissa voce, alia vero elatiore, in missa pronunciarentur, instituit. Ceremonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa ex apostolica disciplina, et traditione, quo et maiestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis, et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

Protože lidská přirozenost je taková, že se nemůže snadno povznést k rozjímání božských věcí bez vnějších pomůcek, proto svatá Matka církve stanovila určité obřady, z nichž některé se ve mši vyslovují potichu, jiné však hlasitěji. Rovněž používá ceremonie, jako jsou mystická žehnutí, světla, kadidlo, oděvy a jiné toho druhu podle apoštolské disciplíny a tradice, aby se jimi jak zdůraznila velebnost takové oběti, tak myslí věřících aby se skrze tato viditelná znamení náboženství a zbožnosti povznášely k rozjímání o tom nejvyšším, co se v této oběti skrývá.

HLAVA 6.

O mši, v níž přijímá jedině kněz.

Optaret quidem sacrosancta synodus, ut in singulis missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam eucharistiae perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificii fructus uberior proveniret: nec tamen, si id non semper fiat, propterea missas illas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas, et illicitas damnat, sed probat, atque adeo commendat, siquidem illae quoque missae vere communes censi debent, partim, quod in eis populus spiritualiter communicet, partim vero, quod a publico ecclesiae ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.

Posvátná synoda by si sice přála, aby věřící přítomní při jednotlivých mších přijímali nejen duchovní touhou, nýbrž také svátostným přijímáním eucharistie, jímž se k nim účinněji dostane plod této nejsvětější oběti. Avšak přesto, nebude-li to pořád, kvůli tomu nezavrhuje jako soukromé a nedovolené ony mše, v nichž svátostně přijímá samotný kněz, nýbrž schvaluje je a tak doporučuje, protože totiž i ony mše mají být považovány za věc skutečně společnou všem, dílem proto, že v nich lid přijímá duchovně, dílem však proto, že veřejným služebním církve nemají být slouženy jen za něj samého, nýbrž za všechny věřící, kteří náležejí k tělu Kristovu.

HLAVA 7.

O přimísení vody do obětovaného kalicha.

Monet deinde sancta synodus, praeceptum esse ab ecclesia sacerdotibus, ut aquam vino in calice

Dále svatá synoda napomíná, že církve dala kněžským příkaz, aby do vína v obětovaném

offerendo miscerent, tum quod Christum dominum ita fecisse credatur, tum etiam, quia e latere eius aqua simul cum sanguine exierit, quod sacramentum hac mixtione recolitur: et cum aquae in apocalypsi beati Ioannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum capite Christo unio repraesentatur.

kalichu přimísili vodu, jednak proto, že se věří, že tak činil Kristus Pán, jednak také proto, poněvadž z jeho boku vyšla spolu s krví i voda, a tímto smísením se tato svátost uctívá. A konečně proto, poněvadž ve Zjevení blaženého Jana jsou národy nazývány vodami, a tak je tím naznačováno sjednocení věřícího lidu s Kristem jako hlavou.

HLAVA 8.

Mše at' se neslouží v lidovém jazyce. Její tajemství at' jsou vysvětlována lidu.

Etsi missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expedire visum est patribus, ut vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem, retento ubique cuiusque ecclesiae antiquo, et a sancta romana ecclesia, omnium ecclesiarum matre, et magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, et non sit qui frangat eis; mandat sancta synodus pastoribus, et singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter missarum celebrationem, vel per se, vel per alios, ex iis, quae in missa leguntur, aliquid exponant; atque inter cetera sanctissimi huius sacrificii mysterium aliquod declarent, diebus praesertim dominicis, et festis.

I když je mše pro věřící lid zdrojem velkého poučení, přesto se Otcům nezdálo prospěšným, aby se na různých místech slavila lidovým jazykem. Proto (bez újmy starobylého a Svatou římskou církví, Matkou a učitelkou všech církví, schváleného obřadu jakékoli církve a kdekoliv), aby Kristovy ovce nehladověly a „maličci aby nežádali chléb, zatímco by nebylo toho, kdo by jim jej lámal“, svatá synoda přikazuje pastýřům a jednotlivým [duchovním], kteří vykonávají duchovní správu, aby často v průběhu slavení mší, at' sami nebo prostřednictvím jiných osob, vysvětlili něco z toho, co se při mši čte; a mezi jiným aby především o nedělích a svátcích vyložili nějaké z tajemství této nejsvětější oběti.

HLAVA 9.

Úvod k následujícím kánonům.

Quia vero adversus veterem hanc, in sacrosancto²⁶ evangelio, apostolorum traditionibus, sanctorumque patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi disseminati sunt errores, multaque a multis docentur, et disputantur; sancta synodus, post multos, gravesque his de rebus mature habitos tractatus, unanimi omnium consensu, quae huic purissimae fidei, sacraeque doctrinae adversantur, damnare, et a sancta ecclesia eliminare, per subiectos hos canones constituit.

Protože se však proti této starobylé víře, založené na přesvatém evangeliu, apoštolské tradici a učení svatých Otců, v této době rozšířily mnohé bludy a ledaským je ledacos učeno a přetřásáno, proto svatá synoda po mnohém obtížném a zralém projednávání těchto věcí za jednomyslného souhlasu všech rozhodla, že těmito připojenými kánony bude zavrženo a ze svaté církve odstraněno všechno, co této nejčistší víře a posvátné nauce odporuje.

²⁶ U Petze je v latinském textu omylem *sacrosancta* místo *sacrosancto*, jak je správně uvedeno v obou porovnávaných latinských textech.

O MEŠNÍ OBĚTI

Kánon 1.

Si quis dixerit, in missa non offerri Deo verum, et proprium sacrificium; aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že ve mši se Bohu nepřináší pravá a vlastní oběť, anebo že přinášení oběti není nic jiného, než že Kristus nám byl dán za pokrm, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse apostolos sacerdotes; aut non ordinasse, ut ipsi, aliique sacerdotes offerrent corpus, et sanguinem suum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že oněmi slovy „To konejte na mou památku“ Kristus neustanovil a nevysvětil apoštoly na kněze, aby oni sami i jiní kněží obětovali jeho tělo a krev, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, missae sacrificium tantum esse laudis, et gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumenti; neque pro vivis, et defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus offerri debere; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že mešní oběť je pouhou chválou a díkyvzdáním nebo holou připomínkou oběti přinesené na kříži, ne však smírnou obětí, anebo že přináší užitek jen tomu, kdo přijímá, anebo že nemá být přinášena za živé i zesnulé, za hříchy, tresty, zadostiučinění a jiné nutné potřeby, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio, in cruce peracto, per missae sacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že mešní oběť znamená rouhání vůči nejsvětější Kristově oběti přinesené na kříži, anebo že skrze ni je jí činěna újma, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit, imposturam esse, missas celebrare in honorem sanctorum, et pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut ecclesia intendit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že je klamně slavit mše ke cti svatých a pro vyprošení jejich přímluv u Boha, jak to zamýšlí církev, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit, canonem missae errores continere, ideoque abrogandum esse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že mešní kánon obsahuje bludy a proto má být zrušen, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, ceremonias, vestes, et externa signa, quibus in missarum celebratione ecclesia catholica utitur, irritabula impietatis esse magis, quam officia pietatis; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že obřady, oděvy a vnější znamení, jichž při slavní mši užívá katolická církev, jsou více svody k bezbožnosti, než povinnými úkony zbožnosti, ten nechť je vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že mše, při nichž svátostně přijímá jedině kněz, jsou nedovolené a proto je třeba je zrušit, ten nechť je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis dixerit, ecclesiae romanae ritum, quo submissa voce pars canonis, et verba consecrationis proferuntur, damnandum esse: aut lingua tantum vulgari missam celebrari debere; aut aquam non miscendam esse vino in calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že je třeba zavrhnout obřad římské církve, při němž se potichu pronáší část kánonu a konsekrační slova, anebo že mše má být sloužena pouze v lidovém jazyce, anebo že nemá být do obětovaného kalicha přimísená voda, protože je to proti Kristovu ustanovení, ten nechť je vyobcován.

DEKRET

o tom, co je třeba zachovávat a čeho se vystríhat při slavení mše.

Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum, ac divinum a Christifidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam apparet, omnem operam, et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia, et puritate, atque exteriori devotionis, ac pietatis specie peragatur.

Každý, kdo si uvědomí, že ve svatých Písmech je zlořečeným nazýván ten, kdo dílo Boží koná nedbale, snadno pozná, jak velkou péči je třeba věnovat tomu, aby přesvatá mešní oběť byla slavena se vší náboženskou slavnostností a úctou. Jestliže tedy nutně dosvědčujeme, že konání žádného díla nemůže být pro křesťany tak svaté a božské, jako toto strašlivé tajemství, v němž se ona životodárná oběť, jíž jsme usmířeni s Bohem Otcem, prostřednictvím kněží denně přináší na oltáři, pak je také dostatečně zřejmé, že je třeba veškeré úsilí a péči věnovat tomu, aby tato oběť byla konána se vší možnou vnitřní bezúhonností a čistotou srdce a se všemi znameními vnější usebranosti a zbožnosti.

Cum igitur multa iam sive temporum vitio, sive hominum incuria, et improbitate irrepsisse videantur, quae a tanti sacrificii dignitate aliena sunt; ut ei debitus honor et cultus ad Dei gloriam,

Protože se pak jak vinou špatných časů, tak lidskou nedbalostí a nešlechetností vplížilo mnohé, co odporuje důstojnosti takové oběti, a aby se obnovila povinná úcta a slavení

et fidelis populi aedificationem restituatur; decernit sancta synodus, ut ordinarii locorum episcopi ea omnia prohibere, atque e medio tollere sedulo curent, ac teneantur, quae vel avaritia, idolorum servitus, vel irreverentia, quae ab impietate vix seiuncta esse potest, vel superstitio, verae pietatis falsa imitatrix, induxit.

Atque ut multa paucis comprehendantur; in primis, quod ad avaritiam pertinet, cuiusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro missis novis celebrandis datur, nec non importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones potius, quam postulationes, aliaque huiusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt, omnino prohibeant. Deinde, ut irreverentia vitetur: singuli in suis dioecibus interdiciant, ne cui vago, et ignoto sacerdoti missa celebrare liceat. Neminem praeterea, qui publice, et notorie criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse permittant; neve patiantur, privatis in domibus, atque omnino extra ecclesias, et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem ordinariis designanda et visitanda, sanctum hoc sacrificium a saecularibus aut regularibus quibuscumque peragi: ac nisi prius, qui intersint, decenter composito corporis habitu declaraverint, se mente etiam, ac devoto cordis affectu, non solum corpore, adesse.

Ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, item saeculares omnes actiones, vana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant; ut domus Dei, vere domus orationis esse videatur, ac dici possit.

Postremo, ne superstitionis locus aliquis detur, edicto, poenis propositis, caveant, ne sacerdotes aliis, quam debitis horis celebrent; neve ritus alios, aut alias ceremonias et preces in missarum celebratione adhibeant, praeter eas, quae ab

k Boží chvále i k povznesení věřícího lidu, svatá synoda stanoví, že biskupové jakožto místní ordináři se mají starat a jsou zavázáni k tomu, aby zakazovali a pečlivě zprostřed [církve] vykořenili všechno to, co zavedla lakota, modloslužba nebo neúcta, která sotva může být oddělena od bezbožnosti, nebo pověra coby falešná napodobovatelka pravé zbožnosti.

A aby se mnohé vyjádřilo stručně: nejprve, pokud se týká lakoty, zcela se zakazují jakékoli podmínky plateb, úmluvy a cokoli se dává pro sloužení nových mší, jakož i nevhodné vyžadování nesvobodných almužen, kdy spíše než o žádosti jde o vynucování, a všechno to, co není příliš vzdáleno od svatokupecké nepravosti nebo aspoň od ostudné hrabivosti. Potom, aby se vyloučila neúcta: všichni mají ve svých diecézích zakázat, aby potulující se a neznámý kněz směl sloužit mše. Mimo to není dovoleno nikomu, kdo je veřejným a notorickým zločincem, buď přisluhovat u oltáře nebo být přítomen bohoslužbám. A nechť není trpěno, aby tato svatá oběť byla jak světskými, tak řeholními kněžími přinášena v soukromých domech a vůbec mimo kostel a mimo ta místa určená pouze k božskému kultu, která jsou těmito ordináři takto označena a vizitována; a také do té doby ne, dokud prve, ti, kteří budou přítomni, slušně uspořádaným vzhledem a chováním nedají na vědomost, že se hodlají účastnit nejen tělesně, nýbrž také myslí a zbožně zaníceným srdcem.

Z kostelů pak má být odstraněna taková hudba, kde se s varhanami nebo se zpěvem směšuje něco nevázaného nebo nečistého, rovněž tak všechny světské činnosti, prázdné a proto bezbožné řeči, chození po kostele, kravál a hluk; aby bylo vidět a aby bylo možno říci, že dům Boží je domem modlitby.

Konečně aby nebyl dán žádný prostor pověře, mají svými výnosy, které budou opatřeny trestními sankcemi, dbát na to, aby kněží nesloužili mše v jiné než stanovené doby, ani aby při slavení mší nepoužívali jiné obřady a

ecclesia probatae, ac frequenti et laudabili usu receptae fuerint.

Quemdam vero missarum, et candelarum certum numerum, qui magis a superstitioso cultu, quam a vera religione inventus est, omnino ab ecclesia removeant; doceantque populum, quis sit, et a quo potissimum proveniat sanctissimi huius sacrificii tam pretiosus, ac caelestis fructus. Moneant etiam eundem populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus dominicis et maioribus festis accedant.

Haec igitur omnia, quae summam enumerata sunt, omnibus locorum ordinariis ita proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quaecumque alia huc pertinere visa fuerint, ipsi, pro data sibi a sacrosancta synodo potestate, ac etiam ut delegati sedis apostolicae, prohibeant, mandent, corrigant, statuunt; atque ad ea inviolate servanda, censuris ecclesiasticis, aliisque poenis, quae illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque.

modlitby než ty, jež jsou schváleny církví a osvědčené častým a chvályhodným užíváním.

Z kostela mají zcela odstranit sloužení určitého počtu mší s jistým počtem svící,²⁷ což je vynálezem více pověrečného kultu než pravé zbožnosti. A mají poučovat lid, jaké jsou a od koho nejspíše pocházejí tak vzácné a nebeské plody této nejsvětější oběti. Také ať napomínají lid, aby často přicházel do svých farností – alespoň o nedělích a větších svátcích.

Toto tedy všechno, co bylo souhrnně vypočteno, se tak předkládá všem místním ordinářům, aby nejen v tomto, nýbrž i v čemkoli jiném, co s tím bude podle jejich úsudku souviset, mohli sami na základě moci svěřené jim posvátnou synodou, a to i jako delegáti Apoštolského stolce, zakazovat, příkazovat, napravovat, rozhodovat; a k tomu, aby to bylo bezvadně zachovááno, mohou věřící lid nutit církevními censurami i jinými tresty, jež podle své úvahy stanoví. A tomu nejsou na překážku žádné výsady, exempce, apelace nebo obyčeje.

DEKRET o reformě

Sacrosancta oecumenica, et generalis tridentina synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem apostolicae sedis legatis, ut reformationis negotium prosequatur, haec in praesenti sessione statuenda censuit.

Táž posvátná všeobecná a generální tridentská synoda, v Duchu svatém řádně shromážděná za předsednictví legátů Apoštolského stolce, hodlajíc pokračovat v díle obnovy, rozhodla se stanovit na tomto zasedání:

HLAVA 1.

Obnovují se dekrety o životě a počestnosti duchovních.

Nihil est, quod alios magis ad pietatem, et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt.

Není nic, co by jiné tak vytrvale mělo ke zbožnosti a uctívání Boha, jako život a příklad těch, kteří se zasvětili Boží službě. Když totiž

²⁷ Pro určité kategorie mší byl někde partikulárním právem stanoven jistý počet svící u oltáře (popř. u katafalku – podle toho, o jakou „třídu“ pohřbu či zádušní mše se jednalo). Tak tomu bývalo zvláště v klášterních a kapitulních kostelích, kde se denně slavily různé „typy“ bohoslužeb (konventní, pohřební za spolubratry, mariánská...).

Cum enim a rebus saeculi in altiore sublati locum conspiciantur; in eos, tamquam in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur. Quapropter sic decet omnino clericos, in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil, nisi grave, moderatum, ac religione plenum, prae se ferant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.

Cum igitur, quo maiore in ecclesia Dei, et utilitate, et ornamento haec sunt, ita etiam diligentius sint observanda, statuit sancta synodus, ut quae alias a summis pontificibus, et a sacris conciliis de clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, commensationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon saecularibus negotiis fugiendis copiose, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem poenis, vel maioribus, arbitrio ordinarii imponendis, observentur: nec appellatio executionem hanc, quae ad morum correctionem pertinet, suspendat.

Si qua vero ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimum in usum revocari, et ab omnibus accurate custodire studeant; non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectae emendationis ipsi condignas, Deo vindice, poenas persolvant.

vidí, že ti jsou od věcí pozemských povzneseni na vyšší místo, obracejí k nim jako do zrcadla své oči a na nich vidí to, co by měli následovat. Proto se sluší, aby se vůbec všichni duchovní, povolání k údělu Božím, svým životem a mravy chovali tak, aby oděvem, gesty, chůzí, řečí a vším ostatním nevyjadřovali nic, leda to, co je vážné, uměřené a plné zbožnosti. Ať se vyhýbají i lehkým proviněním, jež u nich by byly závažnými, aby jejich jednání u všech vzbuzovalo úctu.

Čím větší je požehnání a čest, jež z toho pro církev plyne, tím pečlivěji to všechno musí být zachovááno. Proto svatá synoda rozhodla, aby všechno to, co jinak bylo papeži a posvátnými koncily hojně a spasitelně stanoveno k zachováání stran života, počestnosti, Boží služby a vzdělání duchovních, jakož současně to, čemu je třeba se vyhýbat, jako je hýřivost, pitky, tance, kostky, hry a jakékoli zločiny, jakož i světská zaměstnání, aby to všechno bylo do budoucna zachovááno pod hrozbou týchž, nebo podle uvážení ordináře i větších trestů. A odvolání nebude moci pozastavit výkon toho, co náleží k nápravě mravů.

Jestliže tedy zjistí, že něco z toho vyšlo z užívání, ať to co nejdříve znovu uvedou do života a usilují o to, aby to všichni přesně dodržovali. A tomu nemůže být na překážku jakýkoli obyčej, aby sami nepodléhali zaslouženým Božím trestům za to, že zanedbali nápravu svých podřízených.

HLAVA 2.

Kdo má být přijat ke katedrálním kostelům.

Quicumque posthac ad ecclesias cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, aetate, moribus, et vita, ac aliis, quae a sacris canonibus requiruntur, plene sit praeditus, verum etiam in sacro ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus: quarum rerum instructio, si eius notitia nulla, aut recens in curia fuerit, a sedis apostolicae legatis seu nuntiis provinciarum, aut eius ordinario,

Ten, kdo do budoucna má být přijat ke katedrálním kostelům, má nejen být plně nadán původem zrození, věkem, mravy a životem i vším, co je požadováno posvátnými kánony, nýbrž musí také předtím být alespoň po dobu šesti měsíců ustanoven do posvátného svěcení. Pokud by takový kandidát v [Římské] kurii nebyl znám vůbec

eoque deficiente, a vicinioribus ordinariis sumatur.

Scientia vero praeter haec eiusmodi polleat, ut muneris sibi iniungendi necessitati possit satisfacere; ideoque antea in universitate studiorum magister, sive doctor, aut licentiatu in sacra theologia, vel iure canonico, merito sit promotus; aut publico alicuius academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si regularis fuerit, a superioribus suae religionis similem fidem habeat. Praedicti autem omnes, unde instructio, seu testificatio erit sumenda, haec fideliter, et gratis referre teneantur: alioquin eorum conscientias graviter oneratas esse scient; ac Deum, et superiores suos habebunt ultores.

nebo jen po krátkou dobu, bude šetření o tom provedeno legáty Apoštolského stolce nebo nuncii v provinciích, anebo jeho ordinářem, nebo, nebude-li takový, sousedními ordináři.

Mimo to musí vynikat takovým vzděláním, aby mohl činit zadost nutným úkolům, jež mu budou ukládány. A proto ať je předtím na univerzitě řádně promován magistrem či doktorem nebo licenciátem posvátné teologie nebo kanonického práva, anebo ať o něm některá veřejná akademie vydá svědectví, že je způsobilý učit druhé. Bude-li řeholníkem, ať má od představených své řehole podobné osvědčení. Všichni pak řečení, kteří budou provádět šetření nebo podávat osvědčení, jsou povinni učinit to věrně a bezplatně; jinak ať jsou si vědomi, že si těžce obtíží svědomí a budou se zodpovídat Bohu i svým představeným.

HLAVA 3.

Mají být stanoveny každodenní distribuce z třetiny všech příjmů; komu má připadnout podíl nepřítomných; jisté výjimečné případy.

Episcopi, etiam tamquam delegati apostolici, ex fructibus, et proventibus quibuscumque omnium dignitatum, personatum, et officiorum, in ecclesiis cathedralibus, vel collegiatis existentium, tertiam partem in distributiones, eorum arbitrio assignandas, dividere possint: ut scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens sibi servitium iuxta formam, ab eisdem episcopis praescribendam, quolibet die statuto non impleverint, illius diei distributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, sed fabricae ecclesiae, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio ordinarii, applicetur. Crescente vero contumacia, contra eos iuxta sacrorum canonum constitutiones procedant.

Biskupové, i jako apoštolští delegáti, smějí z jakýchkoli příjmů a výnosů všech dignit, personátů a úřadů, existujících v katedrálních i kolegiálních kostelích, rozdělit třetinu na distribuce, jejichž přiznání bude podléhat jejich úvaze; a to sice tak, že ti, kteří na tuto distribuci budou mít nárok, ode dne, kdy jim osobně uloženu službu podle předpisů vydaných oněmi biskupy nebudou plnit, ztrácejí na distribuci toho dne nárok a nebudou ji žádným způsobem moci nabýt, nýbrž připadne kostelu, nakolik to bude potřebovat, nebo jinému zbožnému institutu podle úvahy ordináře. A poroste-li jejich zatvrzelost, ať proti nim postupují podle ustanovení posvátných kánonů.

Quod si alicui ex praedictis dignitatibus in ecclesiis cathedralibus, vel collegiatis, de iure, seu consuetudine, iurisdictio, administratio, vel officium non competat, sed extra civitatem in dioecesi cura animarum immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo in curata

Jestliže však někomu z řečených dignitářů v katedrálních či kolegiálních kostelích podle práva nebo obyčeje nepřisluší žádná jurisdikce, správa či úřad, zato však v diecézi mimo sídelní město je třeba vést duchovní správu, již se onen dignitář hodlá věnovat,

ecclesia resederit, ac ministraverit, tamquam praesens sit, ac divinis intersit in ecclesiis cathedralibus, ac collegiatis habeatur.

Haec in iis tantum ecclesiis constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, ut dictae dignitates non servientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, et proventuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, et constitutionibus, etiam iuramento, et quavis auctoritate firmatis.

tehdy po dobu, po níž bude sídlit a sloužit u kurátního obročí, se bude mít za to, že je přítomen a účastní se na katedrálních či kolegiálních bohoslužbách.

Tak tomu ovšem má být pouze v kostelích, kde neexistuje obyčej nebo ustanovení, že řečení dignitáři nevykonávající službu mají ztratit něco z toho, co by se vztahovalo na onu třetinu řečených příjmů či výnosů. A tomu nemohou být na překážku žádné obyčeje, ani nepamětné, exempce a ustanovení, ani stvrzená přísahou i jakoukoli autoritou.

HLAVA 4.

V katedrálním nebo kolegiálním kostele nesmějí v kapitule hlasovat ti, kteří nemají posvátné svěcení. O vlastnostech a úkolech těch, kteří v nich mají obročí.

Quicumque in cathedrali, vel collegiata, saeculari, vel regulari ecclesia divinis mancipatus officiis, in subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit; vocem in huiusmodi ecclesiis in capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab aliis libere fuerit concessum. Ii vero, qui dignitates, personatus, officia, praebendas, portiones, ac quaelibet alia beneficia in dictis ecclesiis obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa, videlicet, ut alii missas, alii evangelium, alii epistolas dicant, seu cantent; quocumque ii privilegio, exemptione, praerogativa, generis nobilitate sint insigniti, teneantur, iusto impedimento cessante, infra annum ordines suscipere requisitis: alioquin poenas incurrant, iuxta constitutionem concilii viennensis, quae incipit *Ut ii, qui*: quam praesenti decreto innovat: cogantque episcopi eos, diebus statis dictos ordines per seipsos exercere, ac caetera omnia officia, quae debent, in cultu divino praestare, sub eisdem, et aliis, etiam gravioribus poenis, arbitrio eorum imponendis. Nec aliis in posterum fiat provisio, nisi iis, qui iam aetate, et ceteras habilitates integre habere dignoscantur: aliter irrita sit provisio.

Kdokoli se v katedrálních, kolegiálních či řeholních kostelech věnuje bohoslužbám a nemá alespoň podjáhenské svěcení, nesmí v takových kostelích při kapitule hlasovat, a to ani kdyby mu to ostatní svobodně dovolili. Ti totiž, kteří v řečených kostelích mají nebo v budoucnu budou mít dignity, personáty, úřady, prebendy, úděly a jakákoli jiná obročí, s nimiž jsou spojeny různé úkoly, totiž že někteří čtou mše, jiní evangelium, jiní epištolu anebo zpívají: ti všichni jsou po odpadnutí spravedlivé překážky povinni během jednoho roku přijmout požadovaná svěcení, a to ať by se těšili jakékoli výsadě, prerogativě či urozenosti. Jinak upadnou do trestů podle konstituce koncilu ve Vienne, která začíná slovy *Ut ii, qui* a kterou [posvátná synoda] tímto dekretem obnovuje. A biskupové ať je nutí, aby tyto i ostatní úřady, k nimž jsou zavázáni, ve stanovené dny při bohoslužbách osobně vykonávali, a plnili i všechny ostatní povinnosti, jež jim náležejí, a to pod tímiž i jinými, též těžšími tresty, jež jim podle své úvahy uloží. A do budoucna ať není nikomu udělen úřad, leda těm, kteří mají prokazatelně již patřičný věk i jiné vlastnosti v jejich úplnosti; jinak je propůjčení úřadu neplatné.

HLAVA 5.

Dispense mimo Římskou kurii se svěřují k výkonu biskupovi a jím mají být přezkoumány.

Dispensationes, quacumque auctoritate concedendae, si extra romanam curiam committendae erunt, committantur ordinariis illorum, qui eas impetraverint. Eae vero, quae gratiose conceduntur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem tamquam delegatis apostolicis, summarie tantum, et extrajudicialiter cognoscatur, expressas preces surreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

Dispense mající být uděleny jakoukoli autoritou, mají-li být svěřeny [k výkonu] mimo Římskou kurii, ať jsou svěřeny²⁸ ordinářům těch, kteří je mají obdržet. Avšak ty, jež se udělují *gratiose*,²⁹ nenabydou účinnosti, dokud týmiž ordináři jakožto apoštolskými delegáty nebude předtím alespoň stručně a mimosoudně zjištěno, že přednášené prosby se neopírají o zamlčení pravdivé skutečnosti nebo o uvedení nepravdivé skutečnosti.

HLAVA 6.

Poslední vůle mají být měněny jen s opatrností.

In commutationibus ultimarum voluntatum, quae non nisi ex iusta, et necessaria causa fieri debent; episcopi, tamquam delegati sedis apostolicae, summarie, et extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes praedictae executioni³⁰ demandentur.

Při změnách posledních vůlí (k nimž se nemá přistupovat leč ze spravedlivého a nezbytného důvodu), ať biskupové jakožto delegáti Apoštolského stolce, než tyto změny dají vykonat, alespoň stručně a mimosoudně zjistí, že v oněch žádostech nebylo uvedeno nic, co by zamlčovalo pravdu nebo uvádělo lež.

HLAVA 7.

Obnovuje se kapitola „Romana“ o odvoláních z Knihy VI.

Legati, et nuncii apostolici, patriarchae, ac primates, et metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusvis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, servare teneantur formam, et tenorem sacrarum constitutionum, et praesertim Innocentii IV., quae incipit, *Romana*: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, vel privilegio in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones, et processus, et inde secuta quaecumque, sint ipso iure nulla.

Legáti a apoštolskými nunciové, patriarchové a primasové i metropolité ať při odvoláních, která jsou k nim podávána v kterýchkoli věcech, jak při připuštění odvolání, tak při vyslovení zápovědi po odvolání, zachovávají předpis i obsah posvátných konstitucí, a především té od Innocence IV., která začíná *Romana*. Tomu nemůže být na překážku žádný opačný obyčej, ani nepamětný, právní praxe nebo výsada; jinak by zápovědi i samo řízení a vše, co by z toho

²⁸ Tito vykonavatelé jsou právními zprostředkovateli mezi původcem správního aktu a jeho adresátem – správní akt, který byl vydán, nabyde účinnosti až po svém provedení (výkonu, *executio*) vykonavatelem.

²⁹ Tj. bez vykonavatele. Tyto správní akty nabývají účinnosti už v okamžiku jejich podpisu (tak zásadně u reskriptů), nebo jejich doručením adresátovi (tak v případě dekretu).

³⁰ U Petze je v latinském textu *executione* – správně má být ale dativ, jak je tomu v obou porovnávaných latinských textech.

vyplývalo, bylo samým právem neplatné.

HLAVA 8.

Biskupové ať vykonávají zbožné odkazy všech věřících a ať vizitují zbožné instituty, leda by byly pod bezprostřední ochranou krále.

Episcopi, etiam tamquam sedis apostolicae delegati, in casibus a iure concessis, omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, sint executores; habeant ius visitandi hospitalia, collegia quaecumque, ac confraternitates laicorum, etiam quas scholas, sive quocumque alio nomine vocant; non tamen quae sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia: eleemosynas montis pietatis, sive charitatis, et pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiam si praedictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sint munita; ac omnia, quae ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt; ipsi ex officio suo, iuxta sacrorum canonum statuta, cognoscant, et exequantur: non obstantibus, quacumque consuetudine, etiam memorabili, privilegio, aut statuto.

Biskupové, i jako delegáti Apoštolského stolce, v případech udělených právem ať jsou vykonavatelé všech zbožných odkazů, jak v poslední vůli, tak i mezi živými. Mají právo vizitovat jakékoli špitály a koleje i laická bratrstva, i ta, jež jsou nazývána školami nebo jakýmkoli jiným jménem; ty však, které stojí pod bezprostřední ochranou králů, nesmějí vizitovat bez jejich přivolení. [Dále mohou vizitovat] domy pro chudé, *montes pietatis*³¹ či charitní domy a všechna další zbožná zařízení, jakkoli se jmenují, i kdyby péče o řečené instituty příslušela laikům a tytéž zbožné instituty byly chráněny výsadou exempce, i vše, co je určeno k bohoslužbám, spáse duší nebo péči o chudé. Jim z jejich úřadu podle ustanovení posvátných kánonů náleží jak šetření, tak výkon [rozhodnutí]. A tomu nemůže být na překážku žádný obyčej, ani nepamětný, výsada nebo ustanovení.

HLAVA 9.

Správci jakýchkoli zbožných institutů jsou povinni podat vyúčtování ordináři, pokud by ve fundační listině nebylo stanoveno jinak.

Administratores, tam ecclesiastici, quam laici, fabricae cuiusvis ecclesiae, etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, eleemosynae montis pietatis, et quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis ordinario: consuetudinibus, et privilegiis quibuscumque in contrarium sublati, nisi secus forte in institutione, et ordinatione talis ecclesiae, seu fabricae expresse cautum esset.

Správci, jak duchovní, tak laici, jakéhokoli kostela, i katedrálního, špitálu, bratrstva, domu pro chudé, *montis pietatis* a všech zbožných zařízení jsou každoročně povinni podat ordináři vyúčtování ze správy. Tím se zrušují jakékoli opačné obyčeje nebo výsady, leda by snad bylo v nadační či zakládací listině výslovně uvedeno jiné opatření.

Quod si ex consuetudine, aut privilegio, aut ex constitutione aliqua loci aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam

A jestliže na základě obyčeje nebo výsady nebo na základě nějakého místního ustanovení má být vyúčtování podáno jiným

³¹ *Montes pietatis* byly (zvl. v Itálii) jakési „zbožné půjčovny“ peněz, k nimž se (obdobně jako k hoře – odtud název) utíkali potřební lidé s prosbou o půjčku v tíživé situaci, aby nebyli vydáni v šanc lichvářům.

ordinarius: et aliter factae liberationes dictis administratoribus minime suffragentur.

osobám k tomu pověřeným, tehdy ať je mezi nimi i ordinář; jinak by vydané absolutorium oněm správcům nebylo nic platné.

HLAVA 10.

Notáři ať podléhají biskupovu přezkoušení a soudu.

Cum ex notariorum imperitia plurima damna, et multarum occasio litium oriatur; possit episcopus quoscumque notarios, etiamsi apostolica, imperiali, aut regia auctoritate creati fuerint, etiam tamquam delegatus sedis apostolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari, illisque non idoneis repertis, aut quodcumque in officio delinquentibus, officii eius in negotiis, litibus, et causis ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum perpetuo, aut ad tempus prohibere; neque eorum appellatio interdictionem ordinarii suspendat.

Protože z nezkušenosti notářů povstávají četné škody a příležitost k mnohým sporům, může biskup, i jako delegát Apoštolského stolce, všechny notáře, i kdyby byli ustanoveni papežskou, císařskou nebo královskou mocí, podrobit přezkoušení a přezkoumání jejich způsobilosti. Pokud by je shledal nezpůsobilými nebo jakýmkoli způsobem ve službě nedbalými, může jim trvale nebo dočasně zakázat výkon jejich úřadu, pokud jde o právní úkony, spory a záležitosti církevní i duchovní. A zápověd' ordináře nemůže být pozastavena tím, že by podali odvolání.

HLAVA 11.

Ať jsou potrestáni ti, kteří zabrali majetek jakéhokoli kostela nebo zbožného institutu.

Si quem clericorum, vel laicorum, quacumque is dignitate, etiam imperiali, aut regali, praefulgeat, in tantum malorum omnium radix, cupiditas occupaverit, ut alicuius ecclesiae, seu cuiusvis saecularis, vel regularis beneficii, montium pietatis, aliorumque piorum locorum iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, et emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quae in ministrorum, et pauperum necessitates converti debent, per se, vel alios vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorum, aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quaesito colore, in proprios usus convertere, illosque usurpare praesumpserit, seu impedire, ne ab iis, ad quos iure pertinent, percipiantur: is anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, et redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositae personae, pervenerint, ecclesiae, eiusque administratori, sive beneficiato, integre restituerit;

Jestliže by někoho z duchovních nebo laiků, ať by se skvěl jakoukoli hodností, i císařskou nebo královskou, natolik zmohla hrabivost, kořen všeho zla, že by se odvážil sám nebo skrze jiné násilím nebo nahnaným strachem nebo také skrze nastrčené osoby duchovních nebo laiků nebo jakoukoli lší či jakýmkoli způsobem obrátit ve svůj prospěch nebo zabrat jurisdikce, statky, daně a práva, i lenní, a dědičné pachtý, plody, zisky nebo jakékoli příjmy nějakého kostela nebo nějakého světského či řeholního obročí, *montis pietatis* a jiných zbožných zařízení, jež by měly být přeměněny na obživu služebníků církve nebo chudiny, nebo zabránit tomu, aby byly přijaty těmi, jimž byly právem určeny: ten ať tak dlouho podléhá klatbě, dokud ony jurisdikce, statky, věci, práva, plody a výnosy, jež zabral nebo k nimž přišel jakýmkoli způsobem, i darováním nějaké nastrčené osoby, úplně nevrátí církvi, jejímu správci nebo

ac deinde a romano pontifice absolutionem obtinuerit. Quod in eiusdem ecclesiae patronus fuerit, etiam iure patronatus, ultra praedictas poenas, eo ipso privatus existat.

Clericus vero, qui nefandae fraudis, et usurpationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem poenis subiaceat; nec non quibuscumque beneficiis privatus sit, et ad quaecumque alia beneficia inhabilis efficiatur; et a suorum ordinum executione, etiam post integram satisfactionem et absolutionem sui ordinarii arbitrio suspendatur.

obročníkovi; a tehdy [teprve] obdrží od římského velekněze rozhřešení. A bude-li patronem tohoto kostela, bude kromě řečených trestů také tím samým zbaven patronátního práva.

Duchovní pak, který by se tohoto odporného podvodu a takové usurpace dopustil anebo k ní přivolil, ať podléhá týmž trestům, ale ať je i zbaven jakýchkoli obročí a k jakýmkoli jiným ať se stane nezpůsobilým; a ať je podle úsudku svého ordináře suspendován z výkonu svých svěcení, a to i po úplném zadostiučinění a rozhřešení.

DEKRET

o žádosti o povolení kalicha

Insuper cum eadem sacrosancta synodus superiori sessione duos articulos, alias propositos, et tum nondum discussos, videlicet: An rationes, quibus sancta catholica ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes sub una panis specie, ita sint retinendae, ut nulla ratione calicis usus cuiquam sit permittendus, et, An, si honestis, et christianae charitatis consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, et quatenam illae sint, in aliud tempus oblata sibi occasione examinandos, atque definiendos reservaverit; nunc, eorum, pro quibus petitur, salutem optime consultum volens, decrevit, integrum negotium ad sanctissimum dominum nostrum esse referendum, prout praesenti decreto refert: qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile reipublicae christianae et salutare petentibus usum calicis fore iudicaverit.

Nadto, když si táž posvátná synoda na předchozích zasedáních vyhradila odložit na jinou dobu, až se jí naskytne příležitost, projednání a rozhodnutí dvou dosud neprojednaných článků, a sice: „Zda důvody, které svatou katolickou církev přivedly k tomu, že laikům, ale i necelebrujícím kněžím dává přijímat jen pod jednou způsobou, je třeba zachovávat tak, že užívání kalicha není nikomu [jinému] z žádného důvodu dovoleno“, a „Zda by bylo možno z počestných a křesťanské lásce odpovídajících důvodů za určitých podmínek povolit užívání kalicha někomu [z věřících] nebo národu či království, a jaké podmínky by to byly“; nyní, chtějí se co nejlépe postarat o spásu těch, o něž se jedná, rozhodla, aby celá věc byla přenesena na našeho přesvatého pána [papeže], jak to už tímto dekretem činí; a ten nechť svou obzvláštní moudrostí učiní to, co bude považovat za užitečné pro křesťanstvo a spasitelné pro ty, kteří prosí o povolení kalicha.

Ohlášení budoucího zasedání

Insuper eadem sacrosancta tridentina synodus diem futurae sessionis ad feriam quintam, post

Mimo to táž posvátná tridentská synoda ohlašuje den příštího zasedání na čtvrtek po

octavam festivitatis omnium sanctorum, quae erit dies XII. mensis novembris, indicit; et in ea decernetur de sacramento ordinis, et de sacramento matrimonii, etc.

oktávě svátku Všech svatých, který bude dne 12. měsíce listopadu. A na něm bude rozhodnuto o svátosti svěcení a o svátosti manželství, atd.

Zasedání bylo odloženo až na 15. červenec 1563.

23. zasedání,
jež je sedmým
za papeže Pia IV.,
konané 15. dne měsíce července 1563

UČENÍ
o svátosti svěcení

Pravé a úplné katolické učení o svátosti svěcení k zavržení bludů naší doby, jež bylo přijato a vyhlášeno na sedmém zasedání svaté tridentské synody.

HLAVA 1.

O ustanovení novozákonního kněžství.

Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege extiterit. Cum igitur in novo testamento sanctum eucharistiae sacramentum visibile ex Domini institutione catholica ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino Salvatore nostro institutum esse, atque apostolis, eorumque successoribus in sacerdotio, potestatem traditam consecrandi, offerendi, et ministrandi corpus et sanguinem eius, necnon et peccata dimittendi et retinendi, sacrae litterae ostendunt, et catholicae ecclesiae traditio semper docuit.

Oběť a kněžství jsou na základě Božího ustanovení tak spojeny, že v každém ze Zákonů se vyskytuje obojí. Když tedy v Novém zákoně katolická církev na základě Pána va ustanovení přijala viditelnou svatou svátost eucharistie, je nutno také vyznávat, že v ní existuje nové viditelné a vnější kněžství, v něž přešlo ono staré. A posvátná Písma ukazují i tradice katolické církve vždy učila, že to bylo ustanoveno od téhož Pána, našeho Spasitele, a apoštolům a jejich nástupcům v kněžství že byla odevzdána moc konsekrovat, obětovat a rozdělit jeho tělo a krev, jakož i odpouštět a zadržovat hříchy.

HLAVA 2.

O sedmi svěceních.

Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium, consentaneum fuit, quo dignius et maiori cum veneratione exerceri posset, ut in ecclesiae ordinatissima dispositione plures, et diversi essent ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent, ita distributi, ut, qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent.

Protože však služba tak svatému kněžství je božskou věcí, jevílo se (aby mohlo být ještě důstojněji a s větší úctou vykonáváno) přiměřeným, aby v tak výborně uspořádaném zřízení církve byly různé řady těch, kteří by z úřední povinnosti přísluhovali kněžství, rozděleny tak, aby ti, kteří již přijali duchovenské postřížiny, skrze nižší svěcení postupovali k vyšším.

Nam non solum de sacerdotibus, sed et de diaconis sacrae litterae apertam mentionem

Neboť posvátná Písma se otevřeně nezmiňují jen o kněžích, nýbrž také o jáhnech, a velmi

faciunt; et quae maxime in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent; et ab ipso ecclesiae initio sequentium ordinum nomina, atque uniuscuiusque eorum propria ministeria, subdiaconi scilicet, acolythi, exorcistae, lectoris, et ostiarii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu; nam subdiaconatus ad maiores ordines a patribus, et sacris conciliis refertur, in quibus et de aliis inferioribus frequentissime legimus.

naléhavými slovy vyučují o tom, čeho je zejména při jejich svěcení třeba dbát. A je též zřejmé, že v církvi byla od jejího počátku v užívání, třebaže ne ve stejném stupni, označení následujících svěcení a každému z nich vlastní služby, totiž podjáhna, akolyty, exorcisty, lektora a ostiáře; protože podjáhenství bylo počítáno k vyšším svěcením od Otců i posvátných koncilů, u nichž velmi často čteme i o ostatních, a to nižších svěceních.

HLAVA 3.

Svěcení je pravou svátostí.

Cum scripturae testimonio, apostolica traditione, et patrum unanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quae verbis et signis exterioribus perficitur, gratiam conferri; dubitare nemo debet, ordinem esse vere, et proprie unum ex septem sanctae ecclesiae sacramentis. Inquit enim apostolus: Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te, per impositionem manuum mearum: non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, et dilectionis, et sobrietatis.

Protože na základě svědectví Písma i apoštolské tradice a jednomyslného souhlasu Otců je zřejmé, že prostřednictvím svatého svěcení, jež se udílí slovy a vnějšími znameními, se dává milost, nikdo nesmí pochybovat, že svěcení je pravdivé a ve vlastním smyslu jednou ze sedmi svátostí svaté církve. Apoštol totiž říká: „Vybízím tě, abys opět vzbudil Boží milost, která je v tobě vkládáním mých rukou; protože Bůh nám nedal ducha bázně, nýbrž ducha síly, lásky a rozvahy.“

HLAVA 4.

O církevní hierarchii a o svěcení.

Quoniam vero in sacramento ordinis, sicut et in baptismo et confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri potest; merito sancta synodus damnat eorum sententiam, qui asserunt, novi testamenti sacerdotes temporariam tantummodo potestatem habere, et semel rite ordinatorum iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium non exercent. Quod si quis omnes christianos promiscue novi testamenti sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spirituali praeditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam ecclesiasticam hierarchiam, quae est ut castrorum acies ordinata, confundere; perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes apostoli, omnes

Protože se pak ve svátosti svěcení, jakož i ve křtu a bířmování, vtiskuje znamení,³² jež nemůže být ani zničeno ani odstraněno, právem svatá synoda zavrhuje názor těch, kteří tvrdí, že novozákonní kněží mají pouze dočasnou moc a že z jednou řádně vysvěcených se opět mohou stát laici, jestliže nevykonávají službu Božího slova. Protože ten, kdo tvrdí, že všichni křesťané bez rozdílu jsou kněžími Nového zákona nebo že všichni jsou vůči sobě navzájem nadáni stejnou duchovní mocí, nečiní, jak se zdá, nic jiného, než že odvrhuje církevní hierarchii, která představuje „dobře seřazený šik“; stejně tak

³² Tzv. „nezrušitelné znamení“ (*character indelebilis*).

prophetae, omnes evangelistae, omnes pastores, omnes sint doctores.

Proinde sacrosancta synodus declarat, praeter ceteros ecclesiasticos gradus episcopos, qui in apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem praecipue pertinere, et positos, sicut idem apostolus ait, a Spiritu sancto, regere ecclesiam Dei, eosque presbyteris superiores esse, ac sacramentum confirmationis conferre, ministros ecclesiae ordinare, atque alia pleraque peragere ipsos posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.

Docet insuper sacrosancta synodus, in ordinatione episcoporum, sacerdotum, et ceterorum ordinum nec populi, nec cuiusvis saecularis potestatis et magistratus consensum, sive vocationem, sive auctoritatem ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo a populo aut saeculari potestate, ac magistratu vocati, et instituti, ad haec ministeria adscendunt, et qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non ecclesiae ministros, sed fures et latrones, per ostium non ingressos, habendos esse.

Haec sunt, quae generatim sacrae synodo visum est, Christifideles de sacramento ordinis docere. His autem contraria, certis et propriis canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit, ut omnes, adiuvante Christo, fidei regula utentes, in tot errorum tenebris catholicam veritatem facilius agnoscere, et tenere possint.

jako by v rozporu s učením blaženého Pavla tvrdili, že všichni jsou apoštolové, všichni prorocy, všichni evangelisty, všichni pastýři, všichni učitelé.

Pročež posvátná synoda prohlašuje, že vedle ostatních církevních stupňů k tomuto hierarchickému řádu obzvláště náležejí a jsou Duchem svatým ustanoveni biskupové, kteří nastoupili na místo apoštolů, aby, jak týž apoštol říká, řídili církev Boží, a že jsou výše postaveni než kněží; a že mohou udílet svátost biřmování, světit služebníky církve a činit ještě mnohé další věci, k nimž ostatní s nižším svěcením nemají žádnou moc.

Nadto posvátná synoda učí, že při svěcení biskupů, kněží a při udílení dalších svěcení není zapotřebí souhlasu či povolání ani ze strany lidu ani jakékoli světské moci či úřadu anebo autority tak, že by bez ní svěcení bylo neplatné. Spíše stanoví, že ti, kteří, jsouce povoláni a ustanoveni pouze od lidu nebo světské moci či úřadu, postoupili by k těmto službám, i ti, kteří by se jich zmocnili vlastní opovázlivostí, ti všichni mají být považováni ne za služebníky církve, nýbrž za zloděje a lupiče, kteří nevcházejí dveřmi.

To je to učení o svátosti svěcení, o němž posvátná synoda usoudila, že je třeba v obecnosti je předložit věřícím. A všechno, co by tomu odporovalo, rozhodla prostřednictvím určitých a vlastních kánonů tím způsobem, jak následuje, zavrhnout, aby s Kristovou pomocí všichni, užívající pravidel víry, mohli v temnotách tolika bludů snáze rozeznat a držet katolickou pravdu.

O SVÁTOSTI SVĚCENÍ

Kánon 1.

Si quis dixerit, non esse in novo testamento sacerdotium visibile et externum; vel non esse potestatem aliquam consecrandi, et offerendi verum corpus et sanguinem Domini, et peccata

Kdo by prohlásil, že v Novém zákoně neexistuje viditelné a vnější kněžství, nebo že neexistuje žádná moc k proměňování a obětování pravého Pánova těla a krve nebo

remittendi, et retinendi; sed officium tantum, et nudum ministerium praedicandi evangelium; vel eos, qui non praedicant, prorsus non esse sacerdotes; anathema sit.

k odpouštění a zadržování hříchů, nýbrž jen úřad a pouhá služba hlásání evangelia, anebo že ti, kteří nekážou, nejsou žádnými kněžími, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, praeter sacerdotium non esse in ecclesia catholica alios ordines, et maiores, et minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium tendatur; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že v katolické církvi kromě kněžství nejsou žádná jiná svěcení, ani vyšší ani nižší, po nichž by se jako po jakýchsi stupních stoupalo ke kněžství, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, ordinem, sive sacram ordinationem non esse vere, et proprie sacramentum, a Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum a viris rerum ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quemdam eligendi ministros verbi Dei, et sacramentorum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že svěcení čili svatá ordinace není skutečně a ve vlastním smyslu svátostí ustanovenou Kristem Pánem, nebo že jde o jakýsi lidský vynález, vymyšlený lidmi v církevních věcech nezkušenými, anebo že jde pouze o jakýsi obřad k vyvolení služebníků Božího slova a svátostí, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum; ac proinde frustra episcopos dicere: Accipe Spiritum sanctum; aut per eam non imprimi characterem; vel eum, qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že prostřednictvím posvátného svěcení není udělován Duch svatý, a proto že biskupové říkají nadarmo: „Přijmi Ducha svatého“, anebo že se jím nevtiskuje [nezrušitelné] znamení, anebo že ten, kdo byl jednou knězem, může být opět laikem, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit sacram unctionem, qua ecclesia in sancta ordinatione utitur, non tantum non requiri, sed contemnendam et perniciosam esse; similiter et alias ordinis ceremonias; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že posvátné pomazání, jehož církev užívá při svatém svěcení, nejen není nutné, nýbrž že je zavrženíhodné a nebezpečné, a podobně [kdo by se vyjádřil] o ostatních obřadech svěcení, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit in ecclesia catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat ex episcopis, prebyteris, et ministris; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že v katolické církvi neexistuje hierarchie ustanovená z Božího nařízení, jež sestává z biskupů, kněží a [dalších] služebníků, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit episcopus non esse presbyteris superiores; vel non habere potestatem confirmandi et ordinandi; vel eam, quam habent, illis esse cum presbyteris communem; vel ordines ab ipsis collatos sine populi, vel potestatis saecularis consensu aut vocatione, irritos esse; aut eos qui nec ab ecclesiastica, et canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi et sacramentorum ministros; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že biskupové nejsou ve vyšším postavení než kněží nebo že nemají moc břřmovat ři svřtit, anebo ta, kterou mají, ře je spoleřná s knřřřmi; anebo ře svřcenř jřmi udřlenř bez souhlasu nebo povolřnř ze strany lidu nebo svřtskř moci jsou neplatnř; anebo ře ti, kteřř ani nebyli řřdnř vysvřceni cřrkvnř a kanonickou autoritou ani jř vyslřnř, ale přichřzejř odjinud, jsou legitimnřmi sluřebnřky slova a svřtostř, ten nechť je vyobcovřn.

Kánon 8.

Si quis dixerit episcopus, qui auctoritate romani pontificis assumuntur, non esse legitimos et veros episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.

Kdo by prohlřsil, ře biskupovř ustanovovanř z autority Apořtolskřho stolce nejsou legitimnřmi a pravřmi biskupy, nřbřř pouze lidskřm vřmyslem, ten nechť je vyobcovřn.

DEKRET o reformř

Eadem sacrosancta tridentina synodus, reformationis materiam prosequens, haec, quae sequuntur, in praesenti decernenda esse statuit et decernit.

Třř posvřtnř tridentskř synoda, pokračujřc v projednřvřnř lřtky o reformř, stanovuje a rozhoduje, ře na tomto zasedřnř mř břt rozhodnuto nřsledujřcř:

HLAVA 1.

Rektoři kostelř zanedbřvřjřcř residenci mřj břt rřznřm zpřsobem trestřnř; a mř břt postarřno o duchovnř sprřvu.

Cum praecepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbi que divini praedicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, et in cetera munia pastoralia incumbere, quae omnia nequaquam ab iis praestari et impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt: sacrosancta synodus eos admonet, et hortatur, ut divinorum praeceptorum memores, factique forma

Proto ře Bořřm nařřzenřm bylo přřkřzřno vřsem, jimř byla svřřena pęce o duře, aby znali svř ovce, přnřřřeli za nř obęť a řivili je hlřsřnřm Bořřho slova, udřlenřm svřtostř a přřkladem vřech dobrřch skutkř, aby otcovsky peęovali o chudř a jinak potřebnř osoby a aby se vřnovali i ostatnřm pastorařnřm řkolřm, coř nijak nemohou konat a plnit ti, kteřř nebdř nad svřm stadem a nejsou přř nřm, nřbřř na zpřsob nřjemenřkř je opouřtřjř: proto je posvřtnř synoda vybřzř a povzbuzuje, aby, pamřtlivi bořřskřch přřkazř a jsouce vzorem pro střdo, přsli je a vedli ve

gregis, in iudicio, et veritate pascant, et regant.

Ne vero ea, quae de residentia sancte et utiliter iam antea sub fel. rec. Paulo III. sancita fuerunt, in sensus a sacrosanctae synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat; illis inhaerendo, declarat sacrosancta synodus, omnes patriarchalibus, primatialibus, metropolitanis, ac cathedralibus ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine et titulo prefectos, etiamsi sanctae romanae ecclesiae cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia, vel dioecesi residentiam, ubi iniuncto sibi officio defungi teneantur; neque abesse posse, nisi ex causis et modis infra scriptis.

Nam cum christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens ecclesiae vel reipublicae utilitas aliquos nonnumquam abesse postulent et exigant; decernit eadem sacrosancta synodus, has legitimae absentiae causas a beatissimo romano pontifice, aut metropolitano, vel, eo absente, suffraganeo episcopo antiquiori residente, qui idem metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus et reipublicae officium, episcopatus adiunctum: cuius quoniam causae sunt notoriae, et interdum repentinae, ne eas quidem significari metropolitano necesse erit: ad eundem tamen cum concilio provinciali spectabit, iudicare de licentis a se, vel a suffraganeo datis, et videre, ne quis eo iure abutatur, et ut poenis canonicis errantes puniantur.

Interea meminerint discessuri, ita omnibus suis providendum, ut quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem, qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt; sacrosancta synodus

spravedlnosti a pravdě.

Aby však to, co bylo již dříve dobře a spasitelně nařízeno o residenci za Pavla III. šťastné památky, nebylo vykládáno ve smyslu, který by byl cizí posvátné synodě, tak totiž, jako by mocí tohoto dekretu byla dovolena nepřítomnost po dobu nepřerušovaných pěti měsíců: posvátná synoda v návaznosti na to prohlašuje, že všichni, kteří stojí v čele jakýchkoli patriarchálních, primaciálních, metropolitních a katedrálních kostelů, ať by byli jakéhokoli jména a titulu, a to i kdyby byli kardinály Svaté církve římské, jsou zavázáni k osobní residenci u svých kostelů nebo diecézí, kde mají spravovat jim svěřený úřad; a nemají se vzdalovat, leda z důvodů a za podmínek, jež jsou níže uvedeny.

A protože křesťanská láska, naléhající nutnost, povinná poslušnost nebo očividný prospěch církve či státu od některých [takových prelátů] nejednou potřebuje a vyžaduje nepřítomnost [u jejich kostelů], táž posvátná synoda stanoví, že tyto důvody legitimní nepřítomnosti mají být písemně schváleny přeblaženým římským biskupem nebo metropolitním či v jeho nepřítomnosti nejstarším sufragánním sídelním biskupem, který by potvrdil nepřítomnost metropolitů. Výjimkou bude případ, kdy důvodem nepřítomnosti bude nějaká k příslušným biskupským stolcům připojená služba nebo úřad státu. A protože důvody této nepřítomnosti jsou notoricky známé a často náhlé, nebude třeba činit oznámení metropolitovi. Jemu však bude spolu s provinčním koncilem příslušet, aby posoudil vlastní povolení i ta, jež byla vydaná sufragánem, a pečoval, aby nikdo tohoto oprávnění nezneužíval a viníci aby byli potrestáni kanonickými tresty.

Mezi tím ať jsou ti, kteří budou vzdáleni, pamětlivi, aby se o své ovce postarali tak, aby, pokud je to možné, jejich nepřítomností neutrpěly žádnou újmu. Protože však ti, kteří jsou nepřítomni jen krátkou dobu, nejsou starými kánony považováni za nepřítomné,

vult, illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra praedictas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere; et haberi rationem, ut id aequa ex causa fiat, et absque ullo gregis detrimento: quod an ita sit, abscedentium conscientiae relinquit, quam sperat religiosam et timoratum fore, cum Deo corda pateant, cuius opus non fraudulenter agere, suo periculo tenentur.

Eisdem interim admonet, et in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium, dominici adventus, quadragesimae, nativitatis, resurrectionis Domini, pentecostes, item et corporis Christi diebus, quibus refici maxime, et in Domino gaudere pastoris praesentia oves debeant, ipsi ab ecclesia sua cathedrali ullo pacto absint, nisi episcopalia munia in sua dioecesi eos alia vocent.

Si quis autem, quod utinam numquam eveniat, contra huius decreti dispositionem abfuerit, statuit sacrosancta synodus praeter alias poenas, adversus non residentes sub Paulo III. impositas et innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eum, pro rata temporis absentiae, fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse; sed teneri, aut, ipso cessante, per superiorem ecclesiasticum illos fabricae ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conventionem, vel compositionem, quae pro fructibus male perceptis appellatur, ex qua etiam praedicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non obstantibus quibuscumque privilegiis cuicumque collegio aut fabricae concessis.

Eadem omnino, etiam quoad culpam, amissionem fructuum et poenas, de curatis inferioribus, et aliis quibuscumque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sacrosancta synodus declarat et decernit; ita tamen, ut quandocumque eos, causa prius per

jelikož se ihned hodlají vrátit, posvátná synoda chce, aby tato délka nepřítomnosti v jednotlivých letech, ať souvislá nebo přerušená, vyjma výše uvedené případy, v žádném případě nepřekročila dva anebo nejvýše tři měsíce, a má se dbát na to, aby se tak dělo ze spravedlivého důvodu a bez jakékoli újmy stáda. A je-li tomu tak, to se ponechává svědomí nepřítomných a doufá se, že [toto svědomí] bude zbožné a odpovědné, když do srdcí vidí Bůh, jehož dílo nesmějí ke svému nebezpečí šidit.

A tytéž mezi tím napomíná a v Pánu povzbuzuje, aby se z žádného důvodu, leda by je biskupské povinnosti v jejich diecézi volaly jinam, nevzdalovali ze svého katedrálního kostela po dobu Pánova adventu, postní doby, narození a zmrtvýchvstání Páně a svatodušních svátků, jakož i o Božím těle, protože právě o těchto dnech mají být ovce co nejvíce povzbuzeny a v Pánu se radovat z přítomnosti pastýře.

Kdyby však někdo, což kéž se nikdy nestane, byl v rozporu s ustanovením tohoto dekretu nepřítomen, posvátná synoda rozhodla, že nejen upadne do trestů určených za Pavla III. a obnovených pro ty, kteří zanedbávají residenci, a proviní se smrtelným hříchem, ale také si po dobu nepřítomnosti nebude moci přivlastnit výnosy ani si je s čistým svědomím ponechat, třebaže by nepředcházelo úřední prohlášení [jeho činu], nýbrž je povinen (a pokud by tak neučinil on, je to povinností jeho církevního představeného) tyto výnosy poukázat záduší kostela nebo místní chudině. A zakazuje se jakákoli dohoda či úmluva, na níž by se někdo mohl stran neprávem přijatých výnosů odvolávat a na jejímž základě by mu také řečené výnosy mohly zcela či zčásti zůstat; čemuž nebrání žádné výsady jakékoli koleji nebo nadaci udělené.

A posvátná synoda prohlašuje a rozhoduje, že zcela totéž platí (a to i pokud jde o vinu, ztrátu výnosů a tresty), i pro nižší duchovní správce a kterékoli jiné, kteří drží nějaké církevní obročí spojené s duchovní správou; a sice tak, že kdykoli dojde k tomu, že budou

episcopum cognita et probata, abesse contigerit, vicarium idoneum, ab ipso ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquunt. Discedendi autem licentiam, in scriptis gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa, non obtineant.

Quod si, per edictum citati, etiam non personaliter, contumaces fuerint; liberum esse vult ordinariis, per censuras ecclesiasticas et sequestrationem, et subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam usque ad privationem, compellere; nec executionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscumque beneficii, pactione, statuto, etiam iuramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine, etiam immemorabili, quae potius corruptela censenda est, sive appellatione aut inhibitione, etiam in romana curia, vel vigore Eugenianae constitutionis suspendi posse.

Postremo, tam decretum illud sub Paulo III., quam hoc ipsum in conciliis provincialibus et episcopalibus publicari, sancta synodus praecipit: cupit enim, quae adeo ex pastorum munere animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusque infigi, ut in posterum, Deo iuvante, nulla temporum iniuria, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.

[ze svého obročí] vzdálení (ovšem poté, co biskup nejprve prozkoumá a schválí jejich záležitost), že zajistí vhodného zástupce i s přiznáním povinné odměny, a tento zástupce bude podléhat schválení téhož ordináře. A dovození k takovému opuštění obročí nad dobu dvou měsíců, udělené písemně a zdarma, nesmí být dáno, leda ze závažného důvodu.

A ti, kteří budou předvoláni, třebaže ne osobně, nýbrž jen veřejnou vyhláškou, a budou zatvrzelí, mohou být podle svobodné úvahy ordináře donucováni církevními cenzurami a obstavením i odnětím výnosů i jinými prostředky práva, a to až k odnětí obročí. A výkon tohoto rozhodnutí nebude možno pozastavit žádnou výsadou, dovozením, familiaritou, exempcí, ani s ohledem na jakékoli obročí, ujednáním, ustanovením, i přísahou, byť jakoukoli autoritou potvrzenou, obyčejem, a to i nepamětným, který je třeba považovat spíše za narušení [zákona], ani odvoláním či záповědí, třebaže by byla dána Římskou kurií, nebo na základě konstituce papeže Evžena.

Konečně svatá synoda přikazuje, aby jak onen dekret vydaný za Pavla III., tak i tento byl vyhlášen na provinčních a biskupských synodách. Touží totiž po tom, aby to, co tolik souvisí s pastýřským úřadem a spásou duší, bylo často vštěpováno do uší a myslí všech, aby do budoucna s Boží pomocí nic z toho nepřišlo nazmar ani pro nepřítel časů ani pro lidské zapomnění ani pro to, že by to vyšlo z užívání.

HLAVA 2.

Ti, kteří mají stát v čele [katedrálních] kostelů, mají do tř³³ měsíců přijmout konsekraci; a kde se má konsekrace konat.

Ecclesiis cathedralibus seu superioribus, quocumque nomine, ac titulo praefecti, etiamsi sanctae romanae ecclesiae cardinales sint, si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructum perceptum

Ti, kteří jsou pod jakýmkoliv označením a z jakéhokoliv titulu představenými katedrálních a vyšších kostelů, i kdyby byli kardinály Svaté římské církve, pokud do tří měsíců nepřijmou konsekraci, jsou povinni k

³³ Latinský text u Petze uvádí „intra sex menses“ – jde o evidentní chybu, lhůta je tříměsíční.

restitutionem teneantur. Si intra totidem menses postea id facere neglexerint, ecclesiis ipso iure sint privati. Consecratio vero, si extra curiam romanam fiat, in ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in provincia, si commode fieri poterit, celebretur.

navrácení přijatých výnosů. A opomenou-li to znovu během stejné lhůty, ať jsou samým právem zbaveni [držby těchto] kostelů. Konsekrace pak, děje-li se mimo Římskou kurii, ať se koná v kostele, k němuž budou povýšeni, anebo v provincii, bude-li tak možno s užitkem učinit.

HLAVA 3.

S výjimkou důvodu nemoci mají biskupové udílet svěcení osobně.

Episcopi per semetipsos ordines conferant: quod si aegritudine fuerint impediti, subditos suos non aliter, quam iam probatos et examinatos, ad alium episcopum ordinandos dimittant.

Biskupové mají svěcení udílet osobně. Bude-li jim v tom však zabráněno nemocí, mají své podřízené posílat k vysvěcení jinému biskupovi jedině poté, co je již sami přezkoumali a přezkoušeli.

HLAVA 4.

Komu mají být uděleny první postřižiny.

Prima tonsura non initientur, qui sacramentum confirmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere et scribere nesciant, et de quibus probabilis coniectura non sit, eos non saecularis iudicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum praestent, hoc vitae genus elegerint.

Prvními postřižinami nemají být označeni ti, kteří nepřijali svátost biřmování a nebyli vyučeni v základech víry, jakož i ti, kteří neumějí číst a psát, a dále ti, o nichž se lze s pravděpodobností domnívat, že se pro tento stav nerozhodli proto, aby věrně sloužili Bohu, nýbrž aby lstí unikli světskému soudu.

HLAVA 5.

Jaké podmínky mají svěcenci splňovat.

Ad minores ordines promovendi, bonum a parcho et a magistro scholae, in qua educantur, testimonium habeant. Hi vero, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem episcopum adeant, qui parcho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus ac desiderio eorum, qui volent promoveri, publice in ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, aetate, moribus et vita a fide dignis diligenter inquireat; et litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum episcopum quamprimum transmittat.

Ti, kteří mají být povýšeni k nižším svěcením, mají mít doporučující svědectví od faráře i od učitele ve škole, v níž se vzdělávají. Avšak ti, kteří mají přijmout jednotlivá vyšší svěcení, mají se měsíc před svěcením obrátit na biskupa, který přikáže faráři nebo, bude-li to podle něj prospěšnější, někomu jinému, aby poté, co v kostele veřejně oznámil jména a úmysl těch, kteří mají být [ke svěcením] povýšeni, od lidí hodných víry pečlivě vyšetřil údaje o původu, věku, mravech a životě svěcenců samých; a aby onomu biskupovi co nejdříve poslal listinu

s doporučujícím svědectvím, obsahující i údaje o šetření samém.

HLAVA 6.

K církevnímu obročí se vyžaduje věk čtrnácti let; a kdo se má těšit výsadě příslušnosti k církevnímu soudu.

Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, et tonsuram deferens, alicui ecclesiae ex mandato episcopi inserviat, vel in seminario clericorum, aut in aliqua schola, vel universitate, de licentia episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur. In clericis vero coniugatis servetur constitutio Bonifatii VIII., quae incipit, *Clerici, qui cum unicis*: modo hi clerici, alicuius ecclesiae servitio, vel ministerio ab episcopo deputati, eidem ecclesiae serviant vel ministrent, et clericali habitu et tonsura utantur: nemini, quoad hoc, privilegio vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

Nikdo, kdo přijal první postřižiny nebo i nižší svěcení, nemůže obdržet obročí před čtrnáctým rokem věku. A také se netěší privilegii příslušnosti k církevnímu soudu, leda ten, kdo by měl církevní beneficium, anebo ten, který by nosil duchovní šat a postřižiny a z biskupova příkazu konal službu u nějakého kostela nebo v semináři pro duchovní nebo na nějaké škole či univerzitě, jakoby – se souhlasem biskupa – na cestě k přijetí vyšších svěcení. Pokud jde o ženaté duchovní, ať se zachovává konstituce Bonifáce VIII. začínající slovy *Clerici, qui cum unicis*, nakoľik oni duchovní, jsouce biskupem vysláni k nižší či vyšší službě u nějakého kostela, tuto službu vykonávají a nosí duchovní oděv i postřižiny. A pokud jde o toto, nikomu nemůže být nic platné ani privilegium ani obyčej, třeba nepamětný.

HLAVA 7.

Kandidáti svěcení mají být přezkoušeni znalci práva božského i lidského.

Sancta synodus antiquorum canonum vestigiis inhaerendo, decernit, ut, quando episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, feria quarta ante ipsam ordinationem, vel quando episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem, sacerdotibus, et aliis prudentibus viris, peritis divinae legis ac in ecclesiasticis sanctionibus exercitatis sibi adscitis, ordinandorum genus, personam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam et fidem diligenter investiget et examinet.

Svatá synoda, kráčejič ve stopách starobylých kánonů, stanoví, aby, kdykoli biskup má přikročit k udělení svěcení, všichni, kteří hodlají k posvátné službě přistoupit, byli do města pozváni ve středu před vlastním svěcením nebo kdy bude biskup chtít. A biskup, přibrav si kněze i jiné moudré muže, znalce Božího zákona a zběhlé v církevních předpisech, ať prověří a prozkoumá původ, osobu, věk, výchovu,³⁴ mravy, vzdělání a víru svěcenců.

³⁴ Tak i Schmets; naproti tomu Petz doporučuje výraz *institutio* zde přeložit jako „titul ke svěcení“, na nějž kandidát má být ordinován.

HLAVA 8.

Jak a kým má být každý kandidát vysvěcen.

Ordinationes sacrorum ordinum, statutis a iure temporibus, ac in cathedrali ecclesia, vocatis, praesentibusque ad id ecclesiae canonicis, publice celebrentur: si autem in alio dioecesis loco – praesente clero loci dignior, quantum fieri potest, ecclesia semper adeatur. Unusquisque autem a proprio episcopo ordinetur.

Udílání posvátných svěcení ať se koná veřejně v právně stanovených dobách a v katedrálním kostele, a k tomu ať jsou pozváni a [tomu také] přítomni kanovníci [toho] kostela. Děje-li se tak na jiném místě v diecézi za účasti duchovenstva, má být, nakoľik je to možné, vybrán důstojnější kostel. Každý ať je pak vysvěcen vlastním biskupem.

Quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusvis generalis aut specialis rescripti, vel privilegii praetextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas ac mores ordinarii sui testimonio commendentur. Si secus fiat, ordinans a collatione ordinum per annum, et ordinatus a susceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

Chce-li však být někdo vysvěcen od jiného, ať mu to není dovoleno ani na základě obecného nebo zvláštního reskriptu či pod záminkou privilegia, a to ani ve stanovených dobách, leda by jeho způsobilost a mravy byly doporučeny svědectvím jeho ordináře. Pokud by se stalo něco jiného, světitel ať je po dobu jednoho roku suspendován z udílání svěcení, vysvěcený pak ať je suspendován z výkonu přijatých svěcení po dobu, kterou uzná za vhodnou vlastní ordinář.

HLAVA 9.

Biskup, který svěťí familiáře, má mu současně udělit obročí.

Episcopus familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, et beneficium, quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obstante.

Biskup nemůže světit svého familiáře, který mu není podřízen [jako diecézán], leda by ten s ním přebýval alespoň tři roky a biskup mu ihned současně se svěcením bez jakékoli lsti udělil obročí. Čemuž nemůže být na překážku žádný opačný obyčej, ani nepamětný.

HLAVA 10.

Preláti nižšího stupně než biskup ať postřížiny nebo nižší svěcení neudělují, leda řeholní představení svým podřízeným; a ať ani oni ani jakékoli kapituly nevystavují propouštěcí listy [ke svěcení]; stanoví se přísné tresty pro ty, kdo by se proti tomuto dekretu provinili.

Abbatibus, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius dioecesis consistentibus, etiamsi nullius dioecesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, tonsuram, vel

Opatům i kterýmkoli jiným, jakkoli exemptním, [představeným] se do budoucna nedovoluje, aby, pokud se nacházejí uvnitř hranic nějaké diecéze (i kdyby údajně nepatřili k žádné diecézi nebo byli exemptní),

minores ordines conferre: nec ipsi abbates, et alii exempti, aut collegia, vel capitula quaecumque, etiam ecclesiarum cathedralium, litteras dimissorias aliquibus clericis saecularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant; sed horum omnium ordinatio, servatis omnibus, quae in huius sanctae synodi decretis continentur, ad episcopos, intra quorum dioecesis fines existant, pertineat: non obstantibus quibusvis privilegiis, praescriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Poenam quoque impositam iis, qui contra huius sanctae synodi sub Paulo III. decretum, a capitulo episcopali sede vacante litteras dimissorias impetrant, ad illos, qui easdem litteras non a capitulo, sed ab aliis quibusvis, in iurisdictione episcopi loco capituli sede vacante succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam decreti, ab officio et beneficio per annum sint ipso iure suspensi.

udíleli postřížiny či nižší svěcení někomu jinému než svým řeholním podřízeným. A rovněž sami opati i jiní exemptní [preláti] či jakékoli koleje nebo kapituly, třeba i u katedrálních kostelů, necht' jakýmkoli světským ducho vním ne vydávají propouštěcí listiny, aby byli svěcení od jiných [biskupů]; avšak svěcení všech těch přísluší při zachování všeho, co obsahují dekrety této svaté synody, biskupům, v jejichž diecézi pobývají, a to bez překážky jakéhokoli privilegia, vydržení nebo obyčejů, třeba i nepamětných.

A rovněž prikazuje, aby trest ukládaný těm, kteří proti dekretu této svaté synody za Pavla III. během uprázdnění biskupského stolce získají od biskupské kapituly propouštěcí listiny, byl rozšířen také na ty, kteří tyto listiny získají ne od kapituly, nýbrž od kohokoli jiného, kdo při uprázdnění biskupského stolce nastoupí v biskupské jurisdikci na místo kapituly. A ti, kteří proti předpisu tohoto dekretu propouštěcí listiny udělí, ať jsou po dobu jednoho roku samým právem suspendováni jak z úřadu, tak z obročí.

HLAVA 11.

Časové odstupy při přijetí nižších svěcení, a jisté další předpisy.

Minores ordines iis, qui saltem latinam linguam intellegant, per temporum interstitia, nisi aliud episcopo expedire magis videatur, conferantur, ut eo accuratius, quantum sit huius disciplinae pondus, possint edoceri, ac in unoquoque munere, iuxta praescriptum episcopi, se exerceanť, idque in ea, cui adscripti erunt ecclesia, nisi forte ex causa studiorum absint; atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in iis cum aetate vitae meritum, et doctrina maior accrescat: quod et bonorum morum exemplum, et assiduum in ecclesia ministerium, atque maior erga presbyteros et superiores ordines reverentia, et crebrior, quam antea, corporis Christi communio maxime comprobabunt.

Nižší svěcení mají být udělována těm, kteří ovládají alespoň latinský jazyk, a to se zachováním časových odstupů, pokud by biskup nepovažoval za prospěšnější něco jiného, aby mohli být ještě více vyučeni v tom, jak velké je břemeno této povinnosti, a cvičili se ve výkonu jedné každé takové povinnosti podle předpisů biskupa, a to v tom kostele, jemuž budou připsáni, leda by tam z důvodu studií nebyli přítomni. A tak ať postupují od jednoho stupně svěcení k druhému, aby v nich spolu s věkem rostly i větší zásluhy a učenost; což nejlépe osvědčí příkladem dobrých mravů a vytrvalou službou v kostele, jakož i zvýšenou úctou vůči kněžím a nositelům vyšších svěcení, a častějším než dříve přijímáním Kristova těla.

Cumque hinc ad altiores gradus, et sacratissima mysteria sit ingressus, nemo iis initiatur, quem non scientiae spes maioribus ordinibus dignum ostendat. Hi vero nonnisi post annum a susceptione postremi gradus minorum ordinum ad sacros ordines promoveantur; nisi necessitas, aut ecclesiae utilitas, iudicio episcopi, aliud exposcat.

A protože odtud se postupuje k vyšším stupňům svěcení a posvátným tajemstvím, ať není k nižším svěcením připuštěn nikdo, u koho nelze mít naději, že s ohledem na své vědomosti bude k přijetí vyšších svěcení způsobilým. A ti ať jsou k posvátným svěcením připuštěni ne dříve, než po uplynutí jednoho roku od přijetí posledního nižšího svěcení, leda by nezbytnost nebo užitek církve podle úsudku biskupa vyžadovaly něco jiného.

HLAVA 12.

Věk požadovaný k vyšším svěcením; svěcení mají být jen vhodní kandidáti.

Nullus in posterum, ad subdiaconatus ordinem ante vigesimum secundum, ad diaconatus ante vigesimum tertium, ad presbyteratus ante vigesimum quintum aetatis suae annum promoveatur. Sciant tamen episcopi, non singulos, in ea aetate constitutos, debere ad hos ordines assumi, sed dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque nec in minori aetate, nec sine diligenti episcopi examine ordinentur: privilegiis quibuscumque, quoad hoc, penitus exclusis.

Do budoucna ať nikdo není svěcen na podjáhna před dvacátým druhým rokem svého věku, na jáhna před dvacátým třetím a na kněze před dvacátým pátým rokem svého věku. Biskupové ať jsou si však vědomi toho, že nemají světit všechny, kteří dosáhli onoho věku, nýbrž pouze ty, kteří jsou k tomu způsobilí a u nichž osvědčený způsob života platí stejně jako stáří. Rovněž řeholníci ať nejsou svěceni ani v nižším věku ani bez pečlivého přezkoušení biskupem; a v této věci se zcela vylučují jakákoli privilegia.

HLAVA 13.

O svěcení a úkolech podjáhnu a jáhnu; v jednom dni nelze udílet dvě vyšší svěcení.

Subdiaconi et diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, et in minoribus ordinibus iam probati, ac litteris, et iis, quae ad ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperent Deo auctore se continere posse, ecclesiis, quibus adscribentur, inserviant, sciantque, maxime decere, si saltem diebus dominicis et solemnibus, cum altari ministraverint, sacram communionem perceperint. Promoti ad sacrum subdiaconatus ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiore gradum, nisi aliud episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo sacri ordines non eodem die, etiam regularibus, conferantur; privilegiis, ac indultis quibusvis concessis non obstantibus

Podjáhni a jáhni ať jsou svěceni až poté, co obdrží dobré doporučující vysvědčení a osvědčili se při výkonu nižších svěcení, a ať jsou vybaveni vědomostmi a vším, co se požaduje k výkonu svěcení. Ti, kteří mají naději, že s Boží pomocí budou moci žít ve zdrženlivosti, ať slouží kostelům, k nimž budou připsáni, a ať jsou si vědomi, že je nanejvýše vhodné, aby při službě u oltáře přijímali svaté přijímání alespoň o nedělích a slavnostech. A jsou-li vysvěceni na podjáhny, ať nedostávají další stupeň svěcení, pokud alespoň rok nesloužili jako podjáhni, leda by biskup uznal za vhodné něco jiného. Dvě

quibuscumque.

posvátná svěcení at' nejsou udílena v jednom dni, a to ani řeholníkům. Tomu nejsou na překážku žádné komukoli udělené výsady a indulty.

HLAVA 14.

Kdo může být připuštěn ke kněžství; úkoly vysvěcených.

Qui pie et fideliter in ministeriis ante actis se gesserint, et ad presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium, et hi sint, qui non modo in diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob ecclesiae utilitatem ac necessitatem aliud episcopo videatur, ministraverint, sed etiam ad populum docendum ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, ac administranda sacramenta, diligenti examine praecedente, idonei comprobentur, atque ita pietate ac castis moribus conspicui, ut praeclarum bonorum operum exemplum, et vitae monita ab eis possint expectari.

Curet episcopus, ut ii saltem diebus dominicis, et festis solemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, missas celebrent. Cum promoti per saltum, si non ministraverint, episcopus ex legitima causa possit dispensare.

Ti, kteří se v předchozí službě osvědčili zbožností a věrností a jsou přijímáni do kněžského stavu, at' mají dobré vysvědčení. A je třeba, aby nejen po dobu nejméně jednoho roku sloužili jako jáhni, pokud biskup s ohledem na užitek a nezbytnost církve neuznal za vhodné něco jiného, nýbrž aby také byli po předchozím pečlivém přezkoušení shledáni způsobilými k vyučování lidu v tom, co všichni mají nezbytně znát ke spáse, a k udílení svátostí, a vyznačují se natolik zbožností a čistými mravy, že od nich lze očekávat zářný příklad dobrých skutků a ponaučení k [dobrému] životu.

A biskup at' se postará, aby slavili mše alespoň o nedělích a slavných svátcích, a budou-li v duchovní správě, [tedy] tak často, aby svému úkolu činili zadosť. Vysvěcené, kteří přeskočili některý stupeň [nižšího] svěcení, může biskup z legitimního důvodu dispensovati, pokud svěcenec nové svěcení nevykonával.

HLAVA 15.

Nikdo at' nezpovídá, dokud není schválen biskupem.

Quamvis presbyteri in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant, decernit tamen sancta synodus, nullum, etiam regularem, posse confessiones saecularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, et approbationem, quae gratis detur, obtineat: privilegiis et consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus.

Třebaže kněží při svém svěcení dostávají moc rozhřešovat, přesto svatá synoda stanoví, že nikdo, ani řeholník, nemůže zpovídat ani laiky ani kněze a není k tomu považován za způsobilého, nemá-li buď farní obročí nebo není-li biskupy (i na základě přezkoušení, pokud to považují za nezbytné, nebo jinak) shledán způsobilým a obdrží schválení, které nechť je dáno zdarma. Tomu není na překážku žádná výsada či obyčej, ani

nepamětný.

HLAVA 16.

Svěcení ať není uděleno lidem pro církev neužitečným a potulujícím se.

Cum nullus debeat ordinari, qui iudicio sui episcopi non sit utilis aut necessarius suis ecclesiis, sancta synodus, vestigiis sexti canonis concilii chalcedonensis inhaerendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi ecclesiae aut pio loco, pro cuius necessitate aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vegetur sedibus. Quod si locum inconsulto episcopo deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicatur. Nullus praeterea clericus peregrinus sine commendatitiis sui ordinarii litteris ab ullo episcopo ad divina celebranda et sacramenta administranda admittatur.

Protože nemá být svěcen nikdo, kdo podle úsudku svého biskupa není užitečný nebo nezbytný pro službu v jeho kostelích, stanoví svatá synoda, kráčeji ve stopách šestého kánonu chalcedonského sněmu, že do budoucna nemá být svěcen nikdo, kdo by nebyl připsán onomu kostelu nebo zbožnému institutu, pro jehož užitek či nutnost byl přibrán, aby tam plnil své úkoly, a ne aby se potuloval bez pevného sídla. A jestliže bez vědomí biskupa opustí své sídlo, je mu zakázán výkon posvátných svěcení. Nadto nikdo z cizích duchovních nesmí být žádným biskupem připuštěn k sloužení mše svaté ani k udělení svátostí bez doporučující listiny svého ordináře.

HLAVA 17.

Z jakého důvodu mají být opět zavedena nižší svěcení.

Ut sanctorum ordinum a diaconatu ad ostiariatum functiones, ab apostolorum temporibus in ecclesia laudabiliter receptae, et pluribus in locis aliquamdiu intermissae, in usum iuxta sacros canones revocentur, nec ab haereticis, tamquam otiosae, traducantur, illius pristini moris restituendi desiderio flagrans sancta synodus decernit, ut in posterum huiusmodi ministeria non nisi per constitutos in dictis ordinibus exercentur; omnesque et singulos praelatos ecclesiarum in Domino hortatur, et illis praecipit, ut, quantum fieri commode poterit, in ecclesiis cathedralibus, collegiatis et parochialibus suae dioecesis, si populus frequens, et ecclesiae proventus id ferre quaeant, huiusmodi functiones curent restituendas, et ex aliqua parte reddituum aliquorum simplicium beneficiorum, vel fabricae ecclesiae, si proventus suppetant, aut utriusque illorum, eas functiones exercentibus stipendia assignent, quibus, si negligentes fuerint, ordinarii iudicio, aut ex parte mulctari, aut in totum privari possint. Quod si ministeriis quatuor minorum

Aby funkce svatých svěcení od jáhenství k ostiariátu, které v církvi chvályhodně existovaly už od apoštolských dob a na mnoha místech po nějakou dobu vyšly z užívání, byly podle posvátných kánonů opět uvedeny v život a nebyly bludari znevažovány jako zbytečné, svatá synoda, planouc touhou obnovit starobylou zvyklost, stanoví, aby do budoucna byly tyto služby vykonávány jedině těmi, kteří by měli řečená svěcení. A všechny i jednotlivé preláty kostelů v Pánu povzbuzuje a jim přikazuje, aby, nakoľik to bude užitečné, dbali na to, aby tyto funkce byly obnoveny v katedrálních, kolegiálních a farních kostelích jejich diecéze, kde je větší množství lidu a umožní to výnosy; a z určité části příjmů některých prostých obrocí nebo záduší, pokud výnosy dostačují, anebo z obojího ať přiznají plat těm, kdo tyto funkce vykonávají, a jehož mohou být ti, kteří jsou nedbalí, podle úsudku ordináře zcela či zčásti

ordinum exercendis clerici caelibes presto non erunt, suffici possunt etiam coniugati vitae probatae, dummodo, non bigami, ad ea munia obeunda idonei, et qui tonsuram, et habitum clericalem in ecclesia gesterint.

zbavení. A nebude-li pro výkon čtyř nižších svěcení k dispozici dostatek svobodných mužů, bude možno místo nich vzít také ženaté řádného života, ne podruhé ženaté, kteří by k zastávání oněch funkcí byli vhodní; a ti mají také v kostele nosit postřižiny a duchovní oděv.

HLAVA 18.

Způsob zřízení semináře pro duchovní, zvláště pro chlapce; při jejich zřízení je třeba dbát vícero předpisů; jak mají být při katedrálních a vyšších kostelích vzdělávání ti, kteří mají být povýšeni do duchovního stavu.

Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et, nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, numquam perfecte, ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret, sancta synodus statuit, ut singulae cathedrales, metropolitanae atque his maiores ecclesiae, pro modo facultatum, et dioecesis amplitudine, certum puerorum ipsius civitatis et dioecesis, vel eius provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias, vel alio in loco convenienti, ab episcopo eligendo, alere ac religiose educare, et ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur.

Není-li mladistvý věk veden správnou výchovou, bývá nakloněn k následování žádostí světa, a není-li od útlého věku veden ke zbožnosti a náboženství dříve, než neřestné návyky zcela ovládnou celého člověka, nikdy bez zvláštní a mimořádné pomoci všemohoucího Boha dokonale nevytrvá v církevní kázni. Proto svatá synoda rozhodla, aby jednotlivé katedrální, metropolitní a ještě vyšší kostely podle majetkových poměrů a velikosti diecéze živily a v náboženství vychovávaly jistý počet chlapců z města a diecéze, anebo, nejsou-li tam takoví, pak z příslušné provincie, a to v koleji blízko těchto kostelů nebo na jiném biskupem zvoleném vhodném místě, a aby byly povinny vzdělávat je v církevních vědách.

In hoc vero collegio recipiantur, qui ad ministerium duodecim annos, et ex legitimo matrimonio nati sint, ac legere et scribere competenter noverint, et quorum indoles, et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros. Pauperum autem filios praecipue eligi vult, nec tamen ditiorum excludit, modo suo sumptu alantur, et studium praese ferant, Deo et ecclesiae inserviendi.

Do takové koleje ať jsou přijímáni ti, kteří jsou alespoň dvanáct let staří a vzešli z řádného manželství, umějí patřičně číst a psát a jejichž povaha a sklony dávají naději, že by se mohli trvale věnovat duchovním službám. Chce, aby byli vybíráni především synové chudých rodičů, avšak nevyklučuje ani [syny] bohatších, nakoľik jsou živeni na vlastní náklady a vykazují horlivost ve službě Bohu a církvi.

Hos pueros episcopus in tot classes, quot ei videbitur, divisos iuxta eorum numerum, aetatem, ac in disciplina ecclesiastica progressum, partim cum ei opportunum videbitur, ecclesiarum ministerio addicet, partim in collegio erudiendos retinebit, aliosque in locum eductorum sufficiet, ita

Tyto chlapce ať biskup rozdělí do tolika tříd podle jejich počtu, věku a pokroku v církevní kázni, jak uzná za vhodné; a část z nich, shledá-li to vhodným, ať určí pro církevní službu, část ať ponechá v koleji k dalšímu vzdělávání a místa oněch přestoupivších ať

ut hoc collegium Dei ministrorum perpetuum seminarium sit.

Ut vero in eadem disciplina ecclesiastica commodius instituantur, tonsura statim atque habitu clericali semper utentur, grammatices, cantus, computi ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discent: sacram scripturam, libros ecclesiasticos, homilias sanctorum, atque sacramentorum tradendorum, maxime quae ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, et rituum, ac ceremoniarum formas ediscent. Curet episcopus, ut singulis diebus missae sacrificio intersint, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata, et iuxta confessoris iudicium sumant corpus Domini nostri Iesu Christi, cathedrali et aliis loci ecclesiis diebus festis inserviant.

Quae omnia atque alia ad hanc rem opportuna et necessaria episcopi singuli, cum consilio duorum canonicorum seniorum, et graviorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggesserit, constituent; eaque ut semper observentur, saepius visitando operam dabunt. Discolos et incorrigibiles, ac malorum morum seminarios acriter punient, eos etiam, si opus fuerit, expellendo: omniaque impedimenta auferentes, quaecumque ad conservandum, et augendum tam pium et sanctum institutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt.

Et quia ad collegii fabricam instituendam, et ad mercedem praeceptoribus et ministris solvendam, et ad alendam iuventutem, et ad alios sumptus certi reditus erunt necessarii; ultra ea, quae ad instituendos, vel alendos pueros sunt in aliquibus ecclesiis, et locis destinata, quae eo ipso huic seminario sub eadem episcopi cura applicata censeantur, iidem episcopi cum consilio duorum de clero civitatis, quorum alter ab episcopo, alter ab ipso capitulo eligatur, itemque duorum de clero civitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad episcopum, alterius vero ad clerum pertineat, ex fructibus integris mensae episcopalis et capituli, et quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, praebendarum, portionum, abbatiarum, et prioratum, cuiuscumque ordinis, etiam

obsadí jinými tak, aby tato kolej byla trvalým semenišťem Božíh služebníkŭ.

Aby pak byli s větším užitkem vzdělávání v církevní kázni, ať stále nosí postřížiny a duchovní oděv a ať se vzdělávají v gramatice, zpěvu, počítání církevního času a v jiných potřebných znalostech. Dále ať se učí svatému Písmu, církevním knihám, kázáním svatých a předpisům o udělení svátostí, zejména tomu, co se bude zdát vhodným pro zpořádání, a předpisům o ritech i ceremoniích. Biskup ať dbá, aby se denně účastnili mešní oběti, alespoň jednou do měsíce vyznali své hříchy, a podle úsudku zpovědníka aby přijímali tělo našeho Pána Ježíše Krista, a aby o svátečních dnech konali službu v katedrálních i jiných kostelích toho místa.

A to všechno i jiné věci, jež jsou k této věci vhodné a potřebné, ať uspořádají jednotliví biskupové po poradě s dvěma staršími a váženými kanovníky, jež si sami podle vnutnutí Ducha svatého vyvolí; a ať častějšími vizitacemi pečují o to, aby to všechno bylo dodržováno. Vzpurné a nenapravitelné [chovance] a šířitele špatných mravů ať přísně trestají a, bude-li třeba, ať je vyženou; a ať se pečlivě starají o to, aby odstranili všechny překážky, které by bránily zachování i rozmnožení toho, co podle jejich úsudku patří k tak zbožnému a svatému zřízení.

A protože k vybudování stavby koleje a k odměňování učitelů a služebnictva, k obživě mladíků i k jiným nákladům bude zapotřebí jistých příjmů, proto nad to, co je k výchově a obživě chlapců určeno v některých kostelích a institutech (což necht' se tím samým považuje za příjem semináře pod péčí téhož biskupa), biskup (po poradě s dvěma členy kapituly, z nichž jednoho si zvolí sám, druhého kapitula, a rovněž s dvěma duchovními z města, z nichž si podobně jednoho zvolí biskup, druhého duchovenstvo), ať srazí určitou část či podíl z celkových příjmů biskupské i kapitulní menzy a jakýchkoli dignit, personátů, úřadů, obročí, údělů, opatství a převorství jakéhokoli řádu (i

regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, et hospitalium, quae dantur in titulum vel administrationem, iuxta constitutionem concilii viennensis, quae incipit, *Quia contingit*, et beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius dioecesis, vel aliis ecclesiis, monasteriis et hospitalibus, et aliis quibusvis locis piis, etiam exemptis, annexa, et ex fabricis ecclesiarum, et aliorum locorum, etiam ex quibuscumque aliis ecclesiasticis redditibus, seu proventibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, vel docentium, ad commune ecclesiae bonum promovendum, actu non habentur: haec enim exempta esse voluit, praeterquam ratione reddituum, qui superflui essent ultra convenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, vel confraternitatum, quae in nonnullis locis scholae appellantur, et omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solvi solent, et milites cuiuscumque militiae, aut ordinis pertinentibus, fratribus sancti Iohannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, – partem aliquam, vel portionem detrahent, et eam portionem sic detractam, nec non beneficia aliquot simplicia, cuiuscumque qualitatis et dignitatis fuerint, vel etiam praestimonia, vel praestimoniales portiones nuncupatas, etiam ante vacationem, sine cultus divini et illa obtinentium praeiudicio, huic collegio applicabunt et incorporabunt: quod locum habeat, etiam si beneficia sint reservata, vel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum, uniones et applicationes suspendi, vel ullo modo impediri possint, sed omnino quacumque vacatione, etiam si in curia, effectum suum sortiantur, et quacumque constitutione non obstante.

Ad hanc autem portionem solvendam beneficiorum, dignitatum, personatum, et omnium, et singulorum supra commemoratorum possessores, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus solverent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro

řeholního), ať by byly jakéhokoli druhu a postavení; [dále z příjmů] hospitálů, jež jsou udělovány jako obročí nebo ke správě podle konstituce koncilu ve Vienne, začínající slovy *Quia contingit*, a jakýchkoli obročí, i řeholních, také těch, která stojí pod něčím patronátním právem (i kdyby byla exemptní a také i kdyby nepatřila k žádné diecézi, nebo obročí spojených s jinými kostely, kláštery a hospitály a s jakýmikoli jinými zbožnými instituty, i exemptními); dále z příjmů kostelních budov a jiných institutů, jakož i z jakýchkoli jiných církevních výnosů či příjmů, i z příjmů jiných kolejí, při nichž tyto semináře pro studenty a učitele k povznesení obecného dobra církve momentálně nejsou (ty mají být z této povinnosti vyňaty, ovšem s výjimkou těch příjmů, které zbývají po obvyklém vydržování oněch seminářů); dále z příjmů korporací a bratrstev, jež se na některých místech označují jako školy, a všech klášterů (ne však žebravých), a také z desátků, které z jakýchkoli důvodů patří laikům a jsou zatíženy církevními dávkami, a také z těch, které náležejí vojenským osobám z kteréhokoli vojska nebo řádu (pouze s výjimkou bratří svatého Jana Jeruzalémského): a tento podíl takto sražený, jakož i několik prostých obročí, ať by měla jakékoli vlastnosti či důstojnost, nebo také prestimonia či to, co se nazývá prestimoniálním podílem, také před uprázdněním obročí, a však nikoli při zanedbání bohoslužeb a znevýhodnění držitelů obročí, [všechno to] ať přiznají a přivítají této koleji. A to nechť se stane, i kdyby tato obročí byla rezervovaná nebo papežského práva; a tato sloučení a přidělení [obročí] nemohou být žádným způsobem pozastaveny ani jim bráněno, čemuž není na překážku jakékoli uprázdnění [obročí], i kdyby v Římské kurii nabylo účinnosti, ani jakékoli ustanovení.

A k poskytování tohoto podílu z obročí, dignit, personátů a ze všech i jednotlivých výše jmenovaných výnosů (a to nejen pokud jde o jejich vlastní příjmy, nýbrž i ohledně důchodů, které by snad ze svých příjmů měli platit jiným, po odečtení toho, co jim z titulu

dictis pensionibus illis erit solvendum, ab episcopo loci per censuras ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellantur; etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachii secularis: quibusvis, quoad omnia et singula supra dicta, privilegiis, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, consuetudine, etiam immemorabili, et quavis appellatione, et allegatione, quae executionem impediatur, non obstantibus.

Succedente vero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, vel aliter seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperitur, tunc portio ex singulis beneficiis, ut supra, detracta, et incorporata ab episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum vel pro parte remittatur.

Quod si cathedralium et aliarum maiorum ecclesiarum praelati in hac seminarii erectione, eiusque conservatione negligentes fuerint, ac suam portionem solvere detractaverint, episcopum archiepiscopum, archiepiscopum et superiores synodus provincialis acriter corripere, eosque ad omnia supra dicta cogere debeat: et ut quamprimum hoc sanctum et pium opus, ubicumque fieri poterit, promoveatur, studiose curabit. Rationes autem redituum huius seminarii episcopus annis singulis accipiat, praesentibus duobus a capitulo, et totidem a clero civitatis deputatis.

Deinde ut cum minori impensa huiusmodi scholis instituendis provideatur, statuit sancta synodus, ut episcopi, archiepiscopi, primates, et alii locorum ordinarii, scholasterias obtinentes, et alios, quibus est lectionis, vel doctrinae munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per seipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, et ab ordinariis approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogant et compellant. Quod si, iudicio episcopi, digni non fuerint, alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota: quod si neglexerint, episcopus ipse deputet.

řečených důchodů dluží), ať jsou držitelé obročí místním biskupem donucováni cenzurami i jinými prostředky práva; a bude-li to zapotřebí, ať se využije i pomoci světského ramene. A tomu všemu i jednotlivě, co bylo výše řečeno, nemohou bránit žádné výsady, exempce, ani ty, jež by vyžadovaly speciálního zrušení, ani obyčeje, i nepamětné, a jakákoli apelace či odvolání, které by bránily výkonu [toho všeho].

Pokud by však nastal případ, že by se shledalo, že právně účinným sloučením obročí [se seminářem] nebo jiným způsobem by seminář byl zcela či zčásti zabezpečen, pak by měla být výše zmíněná plnění, sražená z obročí a přiřčená semináři, biskupem zcela nebo zčásti vrácena, jak to budou vyžadovat okolnosti.

Pokud však preláti katedrálních a jiných vyšších kostelů budou ve věci zřízení a udržování semináře liknaví a budou se vzpěčovat zaplatit svůj podíl, tehdy má arcibiskup biskupa a provinční synoda arcibiskupa a vyšší preláty ostře napomenout a ke všemu, co bylo výše řečeno, je přinutit, a usilovně se starat o to, aby toto svaté a zbožné dílo bylo, kde to bude možné, co nejdříve uskutečněno. Biskup má každoročně obdržet vyúčtování příjmů takového semináře za přítomnosti dvou členů kapituly a téhož počtu delegátů z řad městského duchovenstva.

A pak, aby bylo možno postarat se o zřízení takových škol s co nejmenšími náklady, svatá synoda rozhodla, aby biskupové, arcibiskupové, primasové a jiní místní ordináři, kteří mají [v kapitule prebendu] scholastika i jiné osoby, jimž by měl být svěřen úkol lektora či učitele, tyto v případě nutnosti i odnětím jejich příjmů přiměli a donutili, aby sami, jsou-li k tomu vhodní, anebo prostřednictvím vhodných pověřenců, zvolených týmiž scholastiky a schválených ordináři, zajistili výuku v těchto školách. A nebudou-li k tomu podle úsudku biskupa [tito pověřenci] vhodní, ať jmenují toho, kdo by vhodným byl, a to bez možnosti odvolání. A pokud by to zanedbali, ať takového jmenuje

Docebunt autem praedicti, quae videbuntur episcopo expedire. De cetero vero officia, vel dignitates illae, quae scholasteriae dicuntur, non nisi doctoribus, vel magistris, aut licentiatibus in sacra pagina, aut in iuri canonico, et aliis personis idoneis, et qui per seipsos id munus explere possint, conferantur, et aliter facta provisio nulla sit et invalida: non obstantibus quibusvis privilegiis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si vero in aliqua provincia ecclesiae tanta paupertate laborent, ut collegium in aliquibus erigi non possit, synodus provincialis, vel metropolitanus, cum duobus antiquioribus suffraganeis, in ecclesia metropolitana, vel alia provinciae ecclesia commodiori, unam, aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium ecclesiarum, in quibus singulis collegium commode institui non potest, erigenda curabit, ubi pueri illarum ecclesiarum educuntur. In ecclesiis autem, amplas dioeceses habentibus, possit episcopus unum, vel plura in dioecesi, prout sibi opportunum videbitur, habere seminaria: quae tamen ab illo uno, quod in civitate erectum et constitutum fuerit, in omnibus dependant.

Postremo, si vel pro unionibus, seu pro portionum taxatione, vel assignatione, et incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam huius seminarii institutio, vel conservatio impediretur, aut perturbaretur: episcopus cum supra deputatis, vel synodus provincialis, pro regionis more, pro ecclesiarum et beneficiorum qualitate, etiam supra scripta, si opus fuerit, moderando, aut augendo, omnia et singula, quae ad felicem huius seminarii profectum necessaria et opportuna videbuntur, decernere ac providere valeat.

sám biskup.

Řečení ať vyučují to, co bude podle úsudku biskupa prospěšné. Ostatní pak úřady či dignity, jež se nazývají scholasteriemi, ať jsou udělovány jen těm, kteří jsou doktory nebo magistry či licenciáty Písma svatého nebo kanonického práva, jakož i jiným vhodným osobám, které by svůj úřad mohly vykonávat osobně; a každé jiné propůjčení úřadu bude nicotné a neplatné, čemuž nebrání jakékoli výsady či obyčeje, i nepamětné.

Jestliže však v některé provincii mají diecéze takovou nouzi, že v některých z nich nelze kolej zřídit, tehdy ať provinční sněm nebo metropolita se dvěma nejstaršími sufragány zřídí u metropolitního kostela nebo, bude-li to užitečnější, u jiného kostela provincie jednu či více kolejí, jak to uzná za prospěšné, kde by byli vychováváni chlapci z oněch diecézí, a to z výnosů dvou nebo více diecézí, v nichž nebylo možno kolej s užitkem zřídit. Avšak u kostelů patřících k rozsáhlým diecézím může biskup podle vlastního úsudku zřídit v diecézi dva nebo více seminářů; ty však budou ve všem odvislé od toho jednoho, který bude zřízen v [diecézním] městě.

Konečně stane-li se, že kvůli sloučení [obročí] nebo vypočtení podílu odvodů nebo kvůli připsání či přivtělení [k semináři] nebo z jakéhokoli jiného důvodu vyvstane nějaká obtíž, která by bránila nebo ztěžovala zřízení nebo udržení takového semináře, tehdy biskup spolu s výše uvedenými delegáty nebo provinční sněm podle krajových zvyklostí a stavu kostelů a obročí bude oprávněn rozhodnout a postarat se ve všem i v jednotlivostech o to, co bude považovat za nutné a prospěšné pro šťastnou existenci tohoto semináře, a to v případě potřeby i zmírněním nebo rozšířením výše uvedených předpisů.

Oznámení budoucího zasedání.

Insuper, eadem sacrosancta tridentina synodus proximam futuram sessionem in diem decimam

Nadto táž posvátná synoda ohlašuje příští zasedání na 16. den měsíce září. Na něm se

sextam mensis septembris indicit: in qua agetur de sacramento matrimonii, et de aliis, si qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quae expediri possint: item de provisionibus episcopatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, ac de diversis reformationis articulis.

bude jednat o svátosti manželství a o jiných věcech (nakolik budou patřit k učení víry), jež by mohly být prospěšné. Rovněž se bude jednat o udělení úřadů biskupů, dignit a jiných církevních obročí, jakož i o různých reformních člancích.

Zasedání bylo odloženo na 11. den listopadu 1563.

24. zasedání,
jež je osmým
za papeže Pia IV.,
konané 11. dne měsíce listopadu 1563

UČENÍ
o svátosti manželství

Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea: quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una. Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari et coniungi, Christus Dominus apertius docuit, cum postrema illa verba, tamquam a Deo prolata, referens dixit: Itaque iam non sunt duo, sed una caro: statimque eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tanto ante pronuntiatam, his verbis confirmavit: Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

Gratiam vero, quae naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium sacramentorum institutor, atque perfectior, sua nobis passione promeruit; quod Paulus apostolus innuit, dicens: Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo, et in ecclesia.

Cum igitur matrimonium in lege evangelica veteribus connubiis per Christum gratia praestet; merito inter novae legis sacramenta adnumerandum, sancti patres nostri, concilia et universalis ecclesiae traditio semper docuerunt; adversus quam impii homines huius saeculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili sacramento senserunt, sed de more suo, praetextu evangelii libertatem carnis introducetes, multa ab ecclesiae catholicae sensu, et ab apostolorum temporibus probata

Že manželství je věčným a nerozlučitelným svazkem z vnuknutí Božího Ducha prohlásil [už] první z rodičů lidského rodu, když řekl: „Toto je nyní kost z mých kostí a tělo z mého těla. Proto opustí člověk svého otce i matku a přilne ke své ženě, a ti dva budou jedním tělem.“ Avšak Kristus otevřeněji učil, že tímto svazkem mohou být svázáni a spojeni pouze dva, když opakuje ona poslední slova, jako by byla prohlášena Bohem, a říká: „Proto již nejsou dva, ale jedno tělo.“ A vzápětí potvrzuje pevnost téhož svazku, Adamem dříve prohlášenou, těmito slovy: „Co tedy Bůh spojil, to ať člověk nerozlučuje.“

A sám Kristus, který ustanovil a dokonal ctihodné svátosti, nám svým utrpením zasloužil milost, která zdokonaluje onu přirozenou lásku, která by posilovala nerozlučitelnou jednotu a posvěcovala manžely. Tomu přisvědčuje i apoštol Pavel, když říká: „Muži, milujte své ženy, jako Kristus miloval církev a sebe sama za ni vydal“, a vzápětí připojuje: „Toto je veliké tajemství;³⁵ já však to říkám se zřetelem na Krista a církev.“

Když tedy manželství v evangelním zákoně skrze Krista vyniká milostí nad starozákonní manželství, pak právem vždy učili naši svatí Otcové, koncily a tradice obecné církve, že má být započítáno mezi svátosti Nového zákona. Proti čemuž se nesmyslně postavili bezbožní lidé tohoto století a nejen křivě smýšleli o této ctihodné svátosti, nýbrž po svém způsobu pod zástěrkou evangelia zavádějící svobodu těla, perem i slovem tvrdili řadu věcí, které jsou v rozporu

³⁵ Doslova „veliká svátost“.

consuetudine aliena scripto et verbo asseruerunt, non sine magna Christifidelium iactura: quorum temeritati sancta, et universalis synodus cupiens occurrere, insigniores praedictorum schismaticorum haereses et errores, ne plures ad se trahat perniciose eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos haereticos eorumque errores decernens anathematis.

s chápáním katolické církve a s osvědčeným obyčejem od dob apoštolů, a to nikoli bez velké škody křesťanstva. Když tedy chce svatá a obecná synoda čelit této opovržlivosti, zavrhuje závažnější bludy a omyly řečených rozkolníků, aby jejich nebezpečná nákaza k sobě nepřitáhla další, pro ony heretiky samé i pro jejich bludy vyslovujíc následující důvody k vyobcování:

O SVÁTOSTI MANŽELSTVÍ

Kánon 1.

Si quis dixerit, matrimonium, non esse vere et proprie unum ex septem legis evangelicae sacramentis a Christo Domino institutum, sed ab hominibus in ecclesia inventum, neque gratiam conferre; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že manželství není v pravém a vlastním smyslu jednou ze sedmi svátostí evangelního zákona ustanovenou Kristem, nýbrž že bylo vynalezeno lidmi v církvi, ani že nepřináší milost, ten necht' je vyobcován.

Kánon 2.

Si quis dixerit, licere christianis plures simul habere uxores, et hoc nulla lege divina esse prohibitum; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že křesťanům je dovoleno mít více žen a že to žádný Boží zákon nezapovídá, ten necht' je vyobcován.

Kánon 3.

Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis et affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, et dirimere contractum; nec posse ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant et dirimant; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že jen ty stupně příbuzenství a švagrovství mohou bránit v uzavření manželství a zneplatnit [manželskou] smlouvu, které jsou uvedeny ve III. knize Mojžíšově, a že církev nemůže od nich v některých stupních dispensovat nebo že nemůže stanovit další zabraňující a zneplatňující stupně, ten necht' je vyobcován.

Kánon 4.

Si quis dixerit, ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že církev nemohla stanovit zneplatňující překážky manželství nebo že se při jejich stanovování mylila, ten necht' je vyobcován.

Kánon 5.

Si quis dixerit, propter haeresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam a

Kdo by prohlásil, že manželské pouto může být zrušeno kvůli bludu nebo hříšnému

coniuge, dissolvi posse matrimonii vinculum;
anathema sit.

spolužití nebo zlovolné nepřítomnosti
manžela, ten necht' je vyobcován.

Kánon 6.

Si quis dixerit, matrimonium ratum, non
consummatum, per solemnem religionis
professionem alterius coniugum non dirimi;
anathema sit.

Kdo by prohlásil, že řádné, avšak nedokonané
manželství složením slavných slibů jednoho
z manželů nezaniká, ten necht' je vyobcován.

Kánon 7.

Si quis dixerit, ecclesiam errare, cum docuit et
docet iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam,
propter adulterium alterius coniugum matrimonii
vinculum non posse dissolvi; et utrumque, vel
etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit,
non posse, altero conuigo vivente, aliud
matrimonium contrahere; moecharique eum, qui,
dimissa adultera, aliam duxerit, et eam, quae,
dimisso adultero, alii nupserit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že církev chybuje, když
učila a učí, že podle evangelní a apoštolské
nauky kvůli cizoložství druhého manžela
nemůže být zrušen manželský svazek, a že
žádný z manželů, ani ten nevinný, který
nezavdal podnět k cizoložství, nemůže za
života druhého manžela uzavřít nové
manželství, a že cizoloží jak ten, kdo se po
propuštění cizoložnice ožení s jinou ženou,
tak i ta, která se po propuštění cizoložníka vdá
za jiného muže, ten necht' je vyobcován.

Kánon 8.

Si quis dixerit, ecclesiam errare, cum ob multas
causas separationem inter coniuges quoad thorum
seu quoad cohabitationem ad certum incertumve
tempus fieri posse decernit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že církev chybuje, když
rozhoduje, že z mnoha důvodů může dojít
k odloučení manželů od stolu nebo
manželského soužití na určitou nebo
neurčitou dobu, ten necht' je vyobcován.

Kánon 9.

Si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus
constitutos, vel regulares castitatem solemniter
professos posse matrimonium contrahere,
contractumque validum esse, non obstante lege
ecclesiastica, vel voto; et oppositum nil aliud esse,
quam damnare matrimonium, posseque omnes
contrahere matrimonium, qui non sentiunt se
castitatis, etiam si eam voverint, habere donum;
anathema sit, cum Deus id recte petentibus non
deneget, nec patiatur nos supra id, quod
possumus, tentari.

Kdo by prohlásil, že duchovní, kteří přijali
posvátná svěcení, jakož i řeholníci, kteří se
slavnými sliby zavázali k čistotě, mohou
uzavřít manželství, a že toto manželství je
platné, aniž by tomu byl na překážku církevní
zákon nebo slib, a že opak neznamená nic
jiného, než zavrhovat manželství, a že všichni
mohou uzavřít manželství, jestliže mají za to,
že nemají dar čistoty, třebaže ji slíbili, ten
necht' je vyobcován, protože Bůh nic neodpírá
těm, kteří řádně prosí, ani nedopustí, abychom
byli pokoušeni nad míru, kterou můžeme
snést.

Kánon 10.

Si quis dixerit, statum coniugalem anteponendum esse statui virginitatis vel caelibatus; et, non esse melius ac beatius, manere in virginitate aut caelibatu, quam iungi matrimonio; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že je třeba dávat přednost stavu manželskému před stavem panenským nebo celibátem, a že není lepší a blažnější zůstat ve stavu panenském nebo v celibátu, než se spojit v manželství, ten nechť je vyobcován.

Kánon 11.

Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab ethnicorum superstitione profectam; aut benedictiones et alias ceremonias, quibus ecclesia in illis utitur, damnaverit; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že záповědi slavnostních sňatků v určitých ročních dobách jsou tyranskou pověrou pocházející z pověry pohanů, nebo kdo by zavrhoval žehnání a další obřady, jichž církev při nich užívá, ten nechť je vyobcován.

Kánon 12.

Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos; anathema sit.

Kdo by prohlásil, že manželské záležitosti nepatří před církevní soudce, ten nechť je vyobcován.

DEKRET o reformě uzavírání manželství

HLAVA 1.

Obnovuje se slavnostní forma uzavírání manželství, předepsaná lateránským koncilem; od ohlášek může dispensovat biskup. Kdo uzavírá manželství jinak než za přítomnosti faráře a dvou či tří svědků, jedná neplatně.

Tametsi dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata et vera esse matrimonia, quamdiu ecclesia ea irrita non fecit; et proinde iure damnata sunt illi, ut eos sancta synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant; quique falso affirmant, matrimonia a filiis familias sine consensu parentum contracta, irrita esse, et parentes ea rata vel irrita facere posse; nihilominus sancta Dei ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est atque prohibuit.

Jakkoli není pochyb, že tajná manželství, uzavřená svobodným souhlasem kontrahentů, jsou platnými a skutečnými manželstvími, pokud je církev neprohlásila za neplatná, a proto je právem třeba odsoudit ty (a svatá synoda je také odsuzuje k vyobcování), kteří popírají, že jsou pravá a platná a kteří chybně tvrdí, že manželství uzavřená dětmi³⁷ bez souhlasu rodičů jsou neplatná a že záleží na rodičích, zdali je prohlásí za platná nebo za neplatná; přesto svatá Boží církev tato [tajná manželství] měla z velmi spravedlivých důvodů vždy v ošklivosti a zakazovala je.

³⁶ V latinském textu u Petze (a jen u něj) je chybně uvedeno *deligenter*.

³⁷ Výraz *filiis familias* je zde třeba chápat i překládat extenzivně, protože se vztahuje i na dcery, které hodlají vstoupit do manželství.

Verum, cum sancta synodus animadvertat, prohibitiones illas, propter hominum inobedientiam, iam non prodesse; et gravia peccata perpendat, quae ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent, praesertim vero eorum, qui in statu damnationis permanent, dum, priore uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, et cum ea perpetuo adulterio vivunt.

Cui malo cum ab ecclesia, quae de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur; idcirco, sacri lateranensis concilii sub Innocentio III. celebrati, vestigiis inhaerendo, praecipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parochus tribus continuis diebus festivis in ecclesia inter missarum solemnia publice denunciatur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie ecclesiae procedatur; ubi parochus, viro et muliere interrogatis, et eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: Ego vos in matrimonium coniungo, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti; vel aliis utatur verbis, iuxta receptum uniuscuiusque provinciae ritum.

Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiose impediri posse, si tot praecesserint denunciations; tunc vel una tantum denunciatio fiat, vel saltem parochus, et duobus vel tribus praesentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem denunciations in ecclesia fiant, ut, si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi ordinarius ipse expedire iudicaverit, ut praedictae denunciations remittantur: quod illius prudentiae, et iudicio sancta synodus relinquit.

Qui aliter, quam praesente parochus, vel alio sacerdote de ipsius parochi, seu ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt; eos sancta synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit: et huiusmodi contractus irritos et nullos esse decernit, prout eos praesenti decreto irritos facit et annullat.

Avšak svatá synoda zjišťuje, že tyto zákazy kvůli lidské neposlušnosti již nejsou účinné, a zvažuje těžké hříchy, které z těchto tajných manželství pramení, zejména pak u těch, kteří setrvávají ve stavu zavržení, protože první ženu, s níž se tajně oženili, opouštějí, zatímco se veřejně žení s jinou, s níž pak žijí v trvalém cizoložství.

A protože tomuto zlu nemůže být odpomoženo od církve, která nesoudí skryté věci, leda že by se použilo nějakého účinnějšího opatření, proto [svatá synoda], jdouc ve šlépějích posvátného lateránského sněmu, slaveného za Innocence III., nařizuje, že propříště, než se bude uzavírat manželství, bude vlastním farářem snoubenců o třikrát po sobě jdoucích svátečních dnech v kostele při slavení mše veřejně ohlášeno, mezi kým má být manželství uzavřeno; a po vykonání těchto ohlášek, nebude-li bránit žádná zákonná překážka, má se přikročit k slavení sňatku před tváří církve. Tehdy farář, když se dotáže muže a ženy a pozná jejich vzájemný souhlas, buď řekne: „Spojuji vás v manželství ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“, nebo ať použije jiných slov podle obvyklého obřadu každé z provincií.

Avšak vzniklo-li by pravděpodobné podezření, že by při tomto počtu předcházejících ohlášek mohlo být uzavření manželství zlovolně zabráněno, tehdy buď ať se konají ohlášky jen jednou, nebo ať se sňatek koná alespoň za přítomnosti faráře a dvou či tří svědků. Potom před jeho dokonáním ať se v kostele konají ohlášky, aby se snáze odkryly překážky, pokud by jaké existovaly, leda by sám ordinář považoval za prospěšné, aby se od uvedených ohlášek upustilo, což svatá synoda přenechává jeho moudrému úsudku.

A ty, kdo by se pokusili uzavřít manželství jinak než za přítomnosti faráře nebo jiného kněze se souhlasem onoho faráře či ordináře a před dvěma či třemi svědky, prohlašuje svatá synoda k takovému sňatku za zcela nezpůsobilé a rozhoduje, že takovéto

Insuper parochum vel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, et testes, qui sine parochi vel sacerdote huiusmodi contractui interfuerint, necnon ipsos contrahentes graviter arbitrio ordinarii puniri praecipit.

Praeterea eadem sancta synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent; statuitque, benedictionem a proprio parochi fieri; neque a quoquam, nisi ab ipso parochi, vel ab ordinario, licentiam ad praedictam benedictionem faciendam alii sacerdoti concedi posse: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, quae potius corruptela dicenda est, vel privilegio, non obstante. Quod si quis parochus vel alius sacerdos, sive regularis, sive saecularis sit, etiam si id sibi ex privilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius parochiae sponsos sine illorum parochi licentia matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab ordinario eius parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absolvatur.

Habeat parochus librum, in quo coniugum et testium nomina, diemque et locum contracti matrimonii describat, quem diligenter³⁶ apud se custodiat. Postremo sancta Synodus coniuges hortatur, ut, antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonii consummationem sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimum eucharistiae sacramentum pie accedant.

Si quae provinciae aliis, ultra praedictas, laudabilibus consuetudinibus et ceremoniis hac in re utuntur, eas omnino retineri sancta synodus vehementer optat. Ne vero haec salubria praecepta quemquam lateant, ordinariis omnibus praecipit, ut, cum primum potuerint, curent hoc decretum populo publicari ac explicari in singulis suarum dioecesium parochialibus ecclesiis, idque in primo anno quam saepissime fiat, deinde vero,

manželské smlouvy jsou neplatné a nicotné, jak je i tímto dekretem zneplatňuje a anuluje.

Nadto synoda přikazuje, aby byli podle úsudku ordináře přísně potrestáni faráři či jiný kněz, který by sňatku asistoval s menším počtem svědků, a dále svědkové, kteří by byli účastni takového sňatku bez faráře či kněze, a konečně sami kontrahenti.

Mimo to táž svatá synoda vybízí, aby manželé spolu nežili v témže domě před kněžským požehnáním, jehož se jim má dostat v kostele, a rozhoduje, že toto požehnání má být uděleno vlastním farářem a že jinému knězi nemůže být dáno povolení k požehnání manželů nikým jiným, než oním farářem nebo ordinářem; čemuž nemůže odporovat žádný právní obyčej, ani nepamětný, který by se měl spíše nazývat narušením [práva], ani žádné privilegium. A pokud by se nějaký farář či jiný kněz, ať řeholní či světský, odvážil spojit v manželství nebo požehnat snoubence cizí farnosti bez dovolení jejich faráře, i kdyby tvrdil, že je mu to dovoleno na základě privilegia nebo nepamětného obyčeje, zůstane mocí práva samého tak dlouho suspendován, dokud nebude rozřešen od ordináře toho faráře, který měl asistovat sňatku nebo udělit požehnání [manželům].

Farář necht' má knihu, v níž zaznamenává jména manželů a svědků i den a místo uzavření manželství, a tuto knihu ať u sebe pečlivě uchovává. Konečně svatá synoda vybízí snoubence, aby, dříve než uzavřou manželství (anebo aspoň tři dny před dokonáním manželství), pečlivě vyznali své hříchy a zbožně přistoupili k přijetí svátosti eucharistie.

Jestliže se některé provincie kromě toho, co bylo výše uvedeno, řídí v této věci dalšími chvályhodnými zvyklostmi a obřady, svatá synoda si velmi přeje, aby si je podržely. Aby pak tato spasitelná ustanovení nezůstala před kýmkoli skryta, nařizuje synoda všem ordinářům, aby se – jak nejdříve mohou – postarali, aby tento dekret byl lidu vyhlášen a vykládán v jednotlivých farních kostelech

quoties expedire viderint. Decernit insuper, ut huiusmodi decretum in unaquaque parochia suum robur post triginta dies habere incipiat a die primae publicationis, in eadem parochia factae, numerandos.

jejich diecézí, a to ať se děje v prvním roce co nejčastěji, a dále pak kdykoli to uznají za prospěšné. Synoda nadto stanoví, aby tento dekret v každé farnosti nabyl účinnosti po třiceti dnech, počítaných ode dne prvního vyhlášení v této farnosti.

HLAVA 2.

Mezi kým vzniká duchovní příbuzenství.

Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta synodus huic incommodo providere, et a cognitionis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum, sive vir, sive mulier, iuxta sacrorum canonum instituta, vel ad summum unus et una baptizatum de baptismo suscipiant; inter quos ac baptizatum ipsum, et illius patrem et matrem, necnon inter baptizantem, et baptizatum baptizatique patrem, ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur.

Zkušenost učí, že pro množství zákazů se často v zakázaných případech z neznalosti uzavírají manželství, v nichž se buď nesetrvává bez velkého hříchu nebo která jsou bez nemalého pohoršení rozlučována. Když chce tedy svatá synoda této újmě čelit, stanoví, počínajíc od překážky duchovního příbuzenství, aby pouze jeden, ať muž nebo žena, podle ustanovení posvátných kánonů, nebo nanejvýše jeden muž a jedna žena [současně] vyzdvihli křtěnce z křestní koupele;³⁸ a pouze mezi nimi a křtencem samým a jeho otcem a matkou, jakož i mezi křtícím a pokřtěným a otcem či matkou pokřtěného vzniká duchovní příbuzenství.

Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab eis, ad quos spectabit, sciscitetur, quem, vel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant; et eum, vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat; et in libro eorum nomina describat, doceatque eos, quam cognitionem contraxerint, ne ignorantia ulla excusari valeant.

Farář, dříve než přikročí k udílení křtu, ať pečlivě zjistí od těch, jichž se to týká, kterou nebo které osoby vyvolili křtenci za kmotra či kmotru, a také jen ji nebo je ať připustí ke kmotrovství; a rovněž ať do knihy zapíše jejich jména a poučí je, do jakého příbuzenského svazku vstoupili, aby je nemohla omluvit žádná neznalost.

Quod si alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognitionem spiritualement nullo pacto contrahant, constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus. Si parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio ordinarii puniatur. Ea quoque cognatio, quae ex confirmatione contrahitur, confirmantem et confirmatum, illiusque patrem et matrem, ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas huius spiritualis cognitionis impedimentis omnino sublatis.

Jestliže se však křtěnce dotknou jiní kromě uvedených, nijak s ním nevstupují do duchovního příbuzenství, přičemž opačná ustanovení nemají žádnou účinnost. Stane-li se vinou nebo nedbalostí faráře něco jiného, nechť je podle úsudku ordináře potrestán. Rovněž ono příbuzenství, které vzniká při biřmování, ať se vztahuje jen na biřmujícího a biřmovaného a jeho otce i matku a kmotra³⁹. Všechny překážky duchovního příbuzenství

³⁸ Tj. stali se kmotry, jak se dále v překladu uvádí. Dekret *Tametsi* však výrazu *patrinus/patrina* neuvádá a opisuje jej tak, jak je výše uvedeno.

³⁹ Biřmovací kmotr je v latinském originálu uváděn jako „tenens“, tedy doslova „držící“ (sc. biřmovance za rameno).

mezi ostatními osobami se zcela zrušují.

HLAVA 3.

Překážka veřejné počestnosti necht' dostává jisté meze.

lustitiae publicae honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione valida non erunt, sancta synodus prorsus tollit; ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari.

Svatá synoda zcela zrušuje překážku veřejné počestnosti, která má základ ve spravedlnosti, tam, kde manželství z jakéhokoli důvodu nebude platné. Kde by však bylo platné, ať překážka nepřesahuje první stupeň; neboť v dalším stupni by tento zákaz nemohl být bez újmy dodržován.

HLAVA 4.

Švagrovství ze smilstva se omezuje na druhý stupeň.

Praeterea sancta synodus, eisdem et aliis gravissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo, et secundo gradu coniunguntur, restringit. In ulterioribus vero gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

Mimo to svatá synoda, vedena týmiž i jinými velmi závažnými důvody, omezuje překážku, která povstává kvůli švagrovství ze smilstva a která následně uzavřené manželství činí neplatným, pouze na ty, kteří uzavírají manželství v prvním a druhém stupni [švagrovství]. Pro ostatní stupně pak stanoví, že takovéto švagrovství následně uzavřené manželství nezneplatňuje.

HLAVA 5.

Nikdo nesmí uzavřít sňatek v mezích zapovězených stupňů; jak se v těchto případech má dispenzovat.

Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere praesumpserit, separetur, et spe dispensationis consequendae careat; idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit.

Kdo by se opovážil vědomě uzavřít manželství v nedovoleném stupni, ten ať je [od druhého manžela] odloučen a zbaven naděje na dosažení dispense; to ať platí tím spíše pro toho, kdo by se odvážil nejen manželství uzavřít, nýbrž i dokonat.

Quod si ignoranter id fecerit, si quidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subiiciatur poenis; non enim dignus est, qui ecclesiae benignitatem facile experiatur, cuius salubria praecepta temere contempsit. Si vero, solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorantiam

Učiní-li to pak někdo z nevědomosti tím, že opomenul náležitosti požadované k uzavření manželství, ať je podroben týmiž trestům; nezaslouží si totiž laskavé tváře církve ten, kdo jejími spasitelnými příkazy opovážlivě pohrdl. Pokud však byly splněny všechny požadované formalities, a přesto poté vyjde najevo nějaká překážka, o níž on

habuit; tunc facilius cum eo, et gratis dispensari poterit.

In contrahendis matrimoniis vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro, idque ex causa et gratis concedatur. In secundo gradu numquam dispensetur, nisi inter magnos principes, et ob publicam causam.

pravděpodobně nevěděl, tehdy ho lze snáze, a to zdarma dispensovati.

U manželství, která teprve mají vzniknout, ať se nedává dispens vůbec nebo jen zřídka, a to odůvodněně a zdarma. V druhém stupni nechť se nikdy nedispensuje, leda by šlo o vysoká knížata a o důvod týkající se veřejného dobra.

HLAVA 6.

Trestání únosce.

Decernit sancta synodus, inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, et favorem praebentes, sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; et si clerici fuerint, de proprio gradu decident. Teneatur praeterea raptor, mulierem raptam, sive eam uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter, arbitrio iudicis, dotare.

Svatá synoda stanoví, že mezi únoscem a unesenou nemůže vzniknout žádné manželství, dokud ta zůstává v moci únosce. Jestliže je však unesená od únosce oddělena a setrvává svobodně na bezpečném místě a souhlasí-li s tím vzít si jej za muže, tehdy únosce nechť ji má za ženu, nicméně únosce sám, jakož i všichni, kteří mu poskytnou radu, pomoc a přízeň, nechť jsou mocí práva samého exkomunikováni a trvale bezecni, jakož i nezpůsobilí ke všem hodnostem; a půjde-li o duchovní, ať jsou sesazeni ze svého vlastního stupně [svěcení]. Nadto je únosce povinen unesenou ženu, ať už si ji vezme za manželku či nikoliv, podle uvážení soudce slušně zabezpečit.

HLAVA 7.

Bezdomovce lze oddávat jen s opatrností.

Multi sunt, qui vagantur, et incertas habent sedes, et, ut improbi sunt ingenii, prima uxore relicta, aliam, et plerumque plures, illa vivente, diversis in locis ducunt. Cui morbo cupiens sancta synodus occurrere, omnes ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipiant: magistratus etiam saeculares hortatur, ut eos severe coerceant; parochis autem praecipit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et, re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerunt.

Jsou mnozí, kteří se potulují a nemají trvalá sídla, a protože jsou bezbožné povahy, po opuštění první ženy si za jejího života na různých místech berou jinou a často i jiné. Svata synoda, hodlajíc čelit této nákaze, otcovsky napomíná všechny, jichž se to týká, aby takové toulavé lidi k manželství snadno nepřipouštěli. A také vybízí světské úřady, aby je přísně držely na uzdě. Farářům pak nařizuje, aby neasistovali jejich sňatkům dříve, než učiní pečlivé šetření a předloží věc ordináři, od něž k tomu musí obdržet povolení.

HLAVA 8.

Konkubinát je trestán závažnými tresty.

Grave peccatum est homines solutos concubinas habere; gravissimum vero, et in huius magni sacramenti singularem contemptum admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu vivere, ac audere, eas quandoque domi, etiam cum uxoribus alere et retinere.

Quare, ut huic tanto malo sancta synodus opportunis remediis provideat, statuit, huiusmodi concubinarios, tam solutos quam uxoratos, cuiuscumque status, dignitatis, et conditionis existant, si, postquam ab ordinario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, seque ab earum consuetudine non seiunxerint, excommunicatione feriendos esse; a qua non absolvantur, donec re ipsa admonitioni factae paruerint. Quod si in concubinato per annum censuris neglectis permanserint, contra eos ab ordinario severe pro qualitate criminis procedatur.

Mulieres, sive coniugatae, sive solutae, quae cum adulteris, seu concubinariis publice vivunt, si ter admonitae non paruerint; ab ordinariis locorum, nullo etiam requirente, ex officio graviter pro modo culpae puniantur, et extra oppidum vel dioecesim, si id eisdem ordinariis videbitur, invocato, si opus fuerit, brachio saeculari, eiiciantur: aliis poenis contra adulteros et concubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.

Je těžkým hříchem, mají-li svobodní lidé souložnice. A je přetěžkým hříchem a zvláštním pohrdáním touto velkou svátostí, jestliže v tomto stavu zavržení žijí ženatí a odvažují se žít a držet si takové souložnice někdy i doma, a to také vedle manželky.

Proto svatá synoda, aby tomuto tak velkému zlu čelila vhodnými prostředky, stanoví, aby takovíto konkubináři, ať svobodní nebo ženatí, jakéhokoli stavu, hodnosti a postavení byli poté, co byli ordinářem v této věci, a to i z moci úřední, třikrát napomenuti a přesto souložnice nevyhnali a styk s nimi nepřerušili, byli potrestáni exkomunikací. A té necht' nejsou zproštěni, dokud nebude zjevné, že napomenutí uposlechli. Jestliže pak setrvávají v konkubinátu bez ohledu na cenzury po dobu jednoho roku, ať proti nim ordinář postupuje přísně podle závažnosti provinění.

Ženy, ať vdané nebo svobodné, které s cizoložníky nebo konkubináři veřejně žijí a po trojím napomenutí neuposlechnou, necht' jsou místními ordináři i bez návrhu třetí osoby z úřední moci přísně potrestány podle závažnosti provinění a necht' jsou vyhnány z města či diecéze, a to podle uvážení ordináře, bude-li třeba, i s přizváním světského ramene. Ostatní tresty stanovené proti cizoložníkům a konkubinářům zůstávají v platnosti.

HLAVA 9.

Světští páni a úředníci nesmějí činit nic, co by odporovalo svobodnému uzavření manželství.

Ita plerumque temporalium dominorum ac magistratum mentis oculos terreni affectus atque cupiditates excaecant, ut viros et mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maxime divites, vel spem magnae hereditatis habentes, minis et poenis adigant, cum iis matrimonium invito contrahere, quos ipsi domini, vel magistratus illis

Světské ohledy a chtivost často tak zaslepily duchovní oči světských pánů a úředníků, že hrozbami a tresty nutí muže a ženy, žijící pod jejich pravomocí, zvláště ty, kteří jsou bohatí nebo mají naději na velké dědictví, aby proti své vůli vstoupili do manželství s těmi, které jim tyto páni či úředníci určí. A proto že je

praescripserint. Quare cum maxime nefarium sit, matrimonii libertatem violare, et ab eis iniurias nasci, a quibus iura exspectantur; praecipit sancta synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis et conditionis existant, sub anathematis poena, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directe vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus libere matrimonia contrahant.

nanejvýš zavrženíhodné, je-li porušována svoboda manželství a vzchází-li bezpráví od těch, od nichž se očekává právo, přikazuje svatá synoda všem, ať jsou jakéhokoli stupně, hodnosti či postavení, aby pod hrozbou vyobcování, do nějž upadnou skutkem samým, žádným způsobem, ani přímo ani nepřímo, své poddané ani žádné jiné nenutili tak, že by nemohli svobodně uzavřít manželství.

HLAVA 10.

Slavení manželství je v určitých dobách zapovězeno.

Ab adventu Domini nostri Iesu Christi usque in diem epiphaniae, et a feria quarta cinerum usque in octavam paschatis inclusive, antiquas solemniū nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari sancta synodus praecipit: in aliis vero temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas episcopi, ut ea, qua decet modestia et honestate fiant, curabunt; sancta enim res est matrimonium, et sancte tractandum.

Svatá synoda nařizuje, aby od adventu našeho Pána Ježíše Krista až po den Zjevení Páně, a dále a od Popeleční středy až po velikonoční oktáv včetně všichni věřící pečlivě zachovávali starobylé záповědi sňatků. Během ostatních dob [posvátná synoda] povoluje slavnostní konání sňatků; a biskupové budou dohlížet na to, aby odpovídaly slušnosti a počestnosti. Manželství je totiž svatou věcí a má být svatě uzavíráno.

DEKRET o reformě

Eadem sacrosancta synodus, reformationis materiam prosequens, haec in praesenti sessione statuenda decernit.

Táž posvátná synoda, pokračujíc v látce o reformě, na tomto zasedání rozhodla o stanovení následujícího:

HLAVA 1.

Předpis pro ustanovování biskupů a kardinálů.

Si in quibuslibet ecclesiae gradibus providenter scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum nihilque praeposterum, multo magis elaborandum est, ut in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur; nam totius familiae Domini status et ordo nutabit, si, quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite: unde, etsi alias sancta synodus de promovendis ad

Jestliže je třeba na kterémkoli stupni církevních úřadů moudře a prozíravě se starat o to, aby v Pánově domě nebylo nic neuspořádaného a nepatřičného, tím více je třeba usilovat o to, aby nedošlo k pochybení při vyvolení toho, který je ustanovován nade všechny stupně. Neboť postavení a řád Boží rodiny se bude kymáčet, nebude-li to, co se

cathedrales et superiores ecclesias nonnulla utiliter decrevit, hoc tamen munus huiusmodi esse censet, ut, si pro rei magnitudine expendatur, numquam satis cautum de eo videri possit. Itaque statuit, ut, cum primum ecclesia vacaverit, supplicationes ac preces publice privatimque habeantur, atque a capitulo per civitatem et dioecesim indicantur, quibus clerus populusque bonum a Deo pastorem valeat impetrare.

Omnes vero, et singulos, qui ad promotionem praeficiendorum quodcumque ius, quacumque ratione, a sede apostolica habent, aut alioquin operam suam praestant, nihil in iis pro praesenti temporum ratione innovando, hortatur, et monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos pastores et ecclesiae gubernandae idoneos promoveri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores et ecclesiae magis utiles iudicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis praefici diligenter curaverint; et quos ex legitimo matrimonio natos, et vita, aetate, doctrina atque aliis omnibus qualitatibus praeditos sciant, quae iuxta sacros canones et tridentinae huius synodi decreta requiruntur.

Quoniam vero in sumendo de praedictis omnibus qualitatibus gravi, idoneoque bonorum et doctorum virorum testimonio non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum ac morum varietate potest adhiberi, mandat sancta synodus, ut in provinciali synodo, per metropolitanum habenda, praescribatur quibusque locis et provinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendae forma, sanctissimi romani pontificis arbitrio approbanda, quae magis eisdem locis utilis atque opportuna esse videbitur: ita tamen, ut, cum deinde hoc examen seu inquisitio de persona promovenda perfecta fuerit, ea in instrumentum

vyžaduje od těla, shledáno i v hlavě. Proto, jakkoli svatá synoda stran povýšení ke katedrálním a vyšším kostelům již s užitkem některé věci rozhodla, přesto považuje tento úřad za tak významný, že když uvažuje o významnosti této věci, nikdy nebude moci být v této věci dosti obezřetná. Proto stanovila, že bezprostředně po uprázdnění stolce se mají konat prosby a veřejné i soukromé modlitby, a kapitula to má v sídelním městě i diecézi vyhlásit, aby jejich prostřednictvím mohlo duchovenstvo i lid od Boha obdržet dobrého pastýře.

Všechny i jednotlivé osoby, které od Apoštolského stolce z jakéhokoli titulu mají nějaké právo na obsazování takových kostelů nebo jinak v té věci spolupůsobí, [svatá synoda] vybízí (nechtíc nic měnit na stávajících poměrech) a povzbuzuje i napomíná, aby na prvním místě byli pamětlivi, že nemohou pro Boží slávu a spásu lidu učinit nic užitečnějšího, než že budou usilovat o povýšení dobrých pastýřů a vhodných vůdců církve, a že by účastí na cizím hříchu smrtelně zhřešili, pokud by horlivě neusilovali o to, aby ti, kteří jsou podle jejich přesvědčení vhodnějšími a pro církev užitečnějšími, byli povýšeni nikoli na něčí prosby nebo kvůli lidské přízni nebo na žádost uchazečů, nýbrž proto, poněvadž to vyžadují jejich zásluhy; že o nich vědí, že jsou zrozeni z řádného manželství a jsou nadáni životem, věkem, naukou i všemi jinými vlastnostmi, které jsou vyžadovány svatými kánony a dekrety této synody.

Protože však při poskytování tohoto tak důležitého a smysluplného svědectví, jež o těchto uvedených vlastnostech mají podávat dobří a učené muži, pro rozdílnosti mezi státy, národy a lidskými mravy nemůže být postupováno všude stejně, proto svatá synoda přikazuje, aby se na provinční synodě, kterou svolá metropolita, ve všech místech a provinciích stanovila jednotná, přesvatým římským biskupem schválená forma přezkoumávání neboli šetření a zjišťování, jíž je třeba dodržet a která by se zdála pro takové místo nejvhodnější. Avšak tak, že když je toto

publicum redacta, cum toto testimonio ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad sanctissimum romanum pontificem omnino transmittatur: ut ipse summus pontifex, plena totius negotii ac personarum notitia habita, pro gregis dominici commodo, de illis, si idonei per examen seu per inquisitionem factam reperti fuerint, ecclesiis possit utilius providere.

Omnes vero inquisitiones, informationes, testimonia ac probationes, quaecumque de promovendi qualitatibus, et ecclesiae statu a quibuscumque, etiam in romana curia, habitae, per cardinalem, qui relationem facturus erit in consistorio, et alios tres cardinales diligenter examinentur; ac relatio ipsa cardinalis relatoris, et trium cardinalium subscriptione roboratur: in qua ipsi singuli quatuor cardinales affirmant se, adhibita accurata diligentia, invenisse promovendos qualitatibus a iure, et ab hac sancta synodo requisitis, praeditos; ac certo existimare sub periculo salutis aeternae idoneos esse, qui ecclesiis praeficiantur: ita ut, relatione in uno consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud consistorium iudicium differatur; nisi aliud beatissimo pontifici videbitur expedire.

Ea vero omnia, et singula, quae de episcoporum praeficiendorum vita, aetate, doctrina, et ceteris qualitatibus alias in eadem synodo constituta sunt, decernit eadem, etiam in creatione sanctae romane ecclesiae Cardinalium, etiam si diaconi sint, exigenda; quos sanctissimus romanus pontifex ex omnibus christianis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet.

Postremo eadem sancta synodus, tot gravissimis ecclesiae incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis ecclesiae Dei esse necessarium, quam ut beatissimus romanus pontifex, quam sollicitudinem universae ecclesiae ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi cardinales adsciscat, et bonos maxime, atque idoneos pastores singulis ecclesiis praeficiat: idque eo

přezkoumávání neboli šetření o osobě navrhované k povýšení dokončeno, má o tom být vyhotovena veřejná listina a tato spolu se všemi svědectvími a vyznáním víry od dotyčného co nejdříve zaslána římskému biskupovi, aby se sám Nejvyšší velekněz, poté co získal úplnou vědomost o celé věci a osobách (nakolik ty byly přezkoušením a šetřením shledány vhodnými) mohl k většímu užítku Pánova stáda o tyto kostely postarat.

Všetchna pak tato šetření, informace, svědectví a důkazy, shromážděné kýmkoli, i v Římské kurii, o vlastnostech navrženého a o stavu kostela ať jsou pečlivě přezkoumány kardinálem, který pak podá zprávu v konsistoři, a jinými třemi kardinály. A ona zpráva kardinála-zpravodaje a tři kardinálů ať je potvrzena jejich podpisy. V ní ať oni čtyři kardinálové potvrdí, že za použití pilného šetření shledali, že navrhovaní jsou nadáni vlastnostmi, jež požaduje právo a tato svatá synoda, a že je s jistotou a pod hrozbou ztráty věčné spásy považují za vhodné, aby stáli v čele oněch kostelů; a to tak, že po přednesení zprávy v jedné konsistoři lze rozhodnout, že kvůli důkladnějšímu dalšímu prošetření se závěrečné rozhodnutí odloží na příští konsistoř, leda by přeblažený velekněz uznal za vhodné něco jiného.

A svatá synoda rozhodla, že to všechno i jednotlivě, co se podle ustanovení této synody požaduje stran života, věku, nauky a jiných vlastností v případě povýšení na biskupa, ať je požadováno také při kreaci kardinálů Svaté římské církve, i kdyby šlo o jáhny. A přesvatý římský biskup nechť si je vybírá ze všech křesťanských národů, jak to uzná za vhodné a jak je shledá způsobilými.

Konečně táž svatá synoda, pohnuta tolika velmi závažnými pohromami církve, nemůže nepřipomenout, že nic není Boží církvi více zapotřebí, než aby přeblažený římský biskup, tak jako ze svého úřadu má pečovat o celou církev, tak aby si vyvoloval za kardinály jen ty nejvybranější muže a do čela jednotlivých kostelů stavěl jen co nejlepší a vhodné pastýře, a to tím spíše, že krev ovcí

magis, quod ovium Christi sanguinem, quae ex malo negligentium et sui officii immemororum pastorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.

Kristových, které by v důsledku špatného vedení líných a svých povinností nedbalých pastýřů zahynuly, bude náš Pán Ježíš Kristus požadovat z jeho ruky.

HLAVA 2.

Každé tři roky necht' se konají provinční synody a diecézní synody každoročně; kdo je může svolávat a kdo se jich mají účastnit.

Provincialia concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permissis renovantur. Quare metropolitani per se ipsos, seu, illis legitime impeditis, coepiscopus antiquior intra annum ad minus a fine praesentis concilii et deinde quolibet saltem triennio post octavam paschae resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore pro more provinciae, non praetermittat, synodum in provincia sua cogere: quo episcopi omnes, et alii, qui de iure, vel consuetudine interesse debent, exceptis iis, quibus cum imminente periculo transfretandum esset, convenire omnino teneantur.

Nec episcopi comprovinciales praetextu cuiuslibet consuetudinis ad metropolitanam ecclesiam in posterum accedere inviti compellantur. Itidem episcopi, qui nulli archiepiscopo subiiciuntur, aliquem vicinum metropolitanum semel eligant, in cuius synodo provinciali cum aliis interesse debeant; et quae ibi ordinata fuerint, observent ac observari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, et privilegia salva, atque integra maneant.

Synodi quoque dioecesanae quotannis celebrentur: ad quas exempti etiam omnes, qui alias, cessante exemptione, interesse deberent, nec capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur: ratione tamen parochialium, aut aliarum saecularium ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ii, quicumque illi sint, synodo interesse. Quod si in his, tam metropolitani, quam episcopi, et

Kdekoli to bylo opomenuto, ať se tam obnoví provinční sněmy za účelem zlepšení mravů, nápravy přestupků, urovnání sporů i z jiných posvátnými kánony připuštěných důvodů. Proto metropolitě osobně, nebo, brání-li jim v tom spravedlivý důvod, nejstarší biskup [provincie], ať neopomene nejpozději do roka od ukončení tohoto koncilu a pak alespoň každé tři roky, vždy po velikonočním oktávu zmrtvýchvstání našeho Pána Ježíše Krista nebo v jiném vhodnějším čase podle zvyklostí provincie, konat ve své provincii synodu. Tohoto sněmu jsou bez dalšího povinni zúčastnit se všichni biskupové i jiní, kteří podle práva nebo právního obyčeje mají být přítomni, s výjimkou těch, kterým by během plavby hrozilo nebezpečí.

Ani biskupové z provincie do budoucna nebudou moci být nuceni (a to ani s odvoláním na jakýkoli obyčej) dostavit se k metropolitnímu kostelu [s výjimkou účasti na provinční synodě]. A ti biskupové, kteří nejsou podřízeni žádnému arcibiskupovi, ať si jednou pro vždy vyberou jednoho sousedního metropolitu, na jehož provinční synodě budou spolu s ostatními zasedat, a to, co tam bylo nařízeno, ať zachovávají a nechávají zachovávat. Ve všem ostatním ať zůstávají jejich exempce a výsady nedotčené a platné.

Každoročně ať jsou slavěny také diecézní synody. Účastnit se jich musejí i všichni exemptní [řeholníci], kteří by se jich jinak při ztrátě exempce museli účastnit a nejsou poddáni generálním kapitulám. Synody se pak musejí zúčastnit, ať by šlo o kohokoliv, všichni, kteří se starají o kostely farní nebo jiné světské, i připojené. A kdyby v tom

alii suprascripti negligentes fuerint; poenas, sacris canonibus sancitas, incurrant.

metropolité, biskupové či jiní výše uvedení projeví nedbalost, ať upadnou do trestů stanovených posvátnými kánony.

HLAVA 3.

Jakým způsobem mají preláti postupovat při vizitaci.

Patriarchae, primates, metropolitani, et episcopi propriam dioecesim per se ipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem vicarium, aut visitatorem, si quotannis totam, propter eius latitudinem, visitare non poterunt, saltem maiorem eius partem, ita tamen ut tota biennio per se, vel visitatores suos compleatur, visitare non praetermittant. A metropolitani vero, etiam post plene visitatam propriam dioecesim, non visitentur cathedrales ecclesiae, neque dioeceses suorum comprovincialium, nisi causa cognita et probata in concilio provinciali.

Patriarchové, primasové, metropolité a biskupové osobně, anebo, brání-li jim v tom spravedlivý důvod, prostřednictvím svého generálního vikáře nebo vizitátora, ať neopomenou každoročně zvizitovat když ne celou diecézi kvůli její rozlehlosti, tedy alespoň její větší část, ale tak, aby jednou za dva roky byla zvizitována jimi osobně nebo jejich vizitátory. Avšak metropolité ať nevizitují katedrální kostely ani diecéze biskupů své provincie, a to ani poté, co by zcela provedli vizitaci vlastní diecéze, leda by tato záležitost byla projednána a schválena na provinčním sněmu.

Archidiaconi autem, decani, et alii inferiores in iis ecclesiis, ubi hactenus visitationem exercere legitime consueverunt, debeant quidem, assumpto notario de consensu episcopi, deinceps per se ipsos tantum ibidem visitare. Visitatores etiam a capitulo deputandi, ubi capitulum ius visitandi habet, prius ab episcopo approbentur; sed non ideo episcopus, vel eo impedito eius visitator eisdem ecclesiis seorsum ab his visitare prohibeatur: cui ipsi archidiaconi, vel alii inferiores, visitationes factae infra mensem rationes reddere, et depositionis testium ac integra acta exhibere teneantur: non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus et privilegiis quibuscumque.

Ale arcijáhni, děkanové a ostatní nižší hodnostáři v diecézích ať s přibráním notáře schváleného biskupem nadále vizitují, a to pouze osobně, ty kostely, v nichž až doposud podle řádného právního obyčeje vizitace konali. Také vizitátoři pověření kapitulami tam, kde kapitula má oprávnění k vizitaci, ať jsou nejprve schváleni biskupem. Avšak není možno biskupovi nebo, brání-li mu nějaký důvod, jeho vizitátorovi zabraňovat v samostatné vizitaci těchto kostelů. A jemu jsou povinni arcijáhni nebo jiní nižší [vizitátoři] podat do měsíce od provedené vizitace zprávu a předložit výpovědi svědků a úplný spis, čemuž nemůže být na újmu jakýkoli právní obyčej, i nepamětný, ani jakékoli exempce či výsady.

Visitationum autem omnium istarum praecipuus sit scopus, sanam orthodoxamque doctrinam, expulsis haeresibus, inducere; bonos mores tueri, pravos corrigere; populum cohortationibus et admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere; cetera, prout locus, tempus, et occasio feret, ex visitantium prudentia, ad fidelium fructum constituere. Quae ut facilius,

Všechny tyto vizitace ať mají za hlavní cíl po vypuzení bludů zavést zdravou a pravověrnou nauku, chránit dobré mravy, napravovat chybné a lid povzbuzováním a napomínáním podněcovat ke zbožnosti, pokoji a nevinnosti, jakož i s ohledem na místo, čas a poměry s moudrým uvážením vizitátorů pořádat ostatní záležitosti k užitku

feliciusque succedant; monentur praedicti omnes et singuli, ad quos visitatio spectat, ut paterna charitate christianoque zelo omnes amplectantur; ideoque modesto contenti equitatu, famulatuque, studeant quam celerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absolvere.

Interimque caveant, ne inutilibus sumptibus cuiquam graves onerosive sint; neve ipsi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam testamentorum ad pios usus, praeter id, quod ex relictis piis iure debetur, aut alio quovis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant, non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili: exceptis tamen victualibus, quae sibi ac suis frugaliter moderateque pro temporis tantum necessitate, et non ultra, erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum qui visitantur, si malint, solvere id, quod erat ab ipsis antea solvi certa pecunia taxata consuetum, an vero praedicta victualia subministrare: salvo item iure conventionum antiquarum cum monasteriis, aliisve piis locis, aut ecclesiis non parochialibus inito, quod illaesum permaneat. In iis vero locis, seu provinciis, ubi consuetudo est, ut nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a visitoribus accipiantur, sed omnia gratis fiant, ibi id observetur.

Quod si quispiam, quod absit, aliquid amplius in supra dictis omnibus casibus accipere praesumpserit, is praeter dupli restitutionem, intra mensem faciendam, aliis etiam poenis iuxta constitutionem concilii generalis lugdunensis, quae incipit, *Exigit*, nec non et aliis poenis in synodo provinciali arbitrio synodi, absque ulla spe veniae, mulctetur.

Patroni vero in iis, quae ad sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se praesumat ingerere; neque visitationi ornamentorum ecclesiae, aut bonorum stabilium,

věřících. A aby se to snáze a šťastněji dařilo, jsou řečení, všichni i jednotlivě, jichž se vizitace týká, napomínáni, aby všechny zahrnovali otcovskou láskou a křesťanskou horlivostí; a proto, spokojíce se skromným doprovodem a služebnictvem, ať se snaží co nejrychleji, nicméně pečlivě onu vizitaci provést.

Přitom necht' se varují, aby někomu nebyli na obtíž a nezatěžovali jej neúčinnými náklady, a aby ani oni sami ani nikdo z jejich doprovodu nepřijímali jako odměnu za vizitaci nebo i z testamentu pro zbožné účely (s výjimkou toho, co jim ze zbožného odkazu právem náleží) nebo z jakéhokoli jiného důvodu ani peníze ani dary, ať by šlo o cokoli a také ať by to bylo jakkoli nabízeno; a tomu necht' není na překážku žádný právní obyčej, ani nepamětný. Výjimku tvoří strava, která bude vizitátorovi a jeho lidem střídavě a uměřeně poskytována, a to pouze po dobu nezbytně nutnou, a nikoli po ní. Je ovšem na těch, u nichž se vizitace koná, zda budou raději chtít místo této stravy poskytnout vizitátorovi obvyklou peněžitou částku, anebo skutečně opatřit výše uvedenou stravu. Stejně tak mají zůstat nedotčena práva, která vyplývají ze starobylých smluv s kláštery a jinými zbožnými instituty anebo s jinými než farními kostely. Avšak v oněch místech a provinciích, kde je zvykem, že vizitátoři nepřijímají ani stravu ani peníze ani nic jiného, nýbrž všechno že se koná zdarma, ať se to zachovává.

Kdyby se však někdo, což necht' se nestane, odvážil žádat ve všech výše uvedených případech něco navíc, ať kromě toho, že do měsíce musí vrátit dvojnásobek, je bez jakékoli naděje na omilostnění potrestán také jinými tresty podle konstituce generálního lyonského sněmu, která začíná slovem *Exigit*, jakož i dalšími tresty stanovenými na provinční synodě.

A patroni ať se nijak neopovažují zasahovat do toho, co patří ke správě svátostí, ani ať se nevměšují do vizitace výzdoby kostela nebo do kostelních nemovitostí nebo do výnosů

seu fabricarum proventibus immisceant; nisi quatenus id eis ex institutione ac fundatione competat: sed episcopi ipsi haec faciant, et fabricarum reditus in usus ecclesiae necessarios, et utiles, prout sibi expedire magis visum fuerit, expendi curent.

kostelů, leda by jim to příslušelo na základě založení a fundace; nýbrž ať to činí sami biskupové a dbají na to, aby výnosy z kostelů byly, jak se jim to bude zdát nejlepší, vynakládány na nutné a užitečné potřeby kostela.

HLAVA 4.

Kdo a kdy je povinen kázat; ke slyšení Božího slova je určen farní kostel. Proti zákazu biskupa nikdo nesmí kázat.

Praedicationis munus, quod episcoporum praecipuum est, cupiens sancta synodus, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, canones alias super hoc editos sub fel. rec. Paulo III. aptius praesentium temporum usui accommodando, mandat, ut in ecclesia sua ipsi per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos, quos ad praedicationis munus assument, in aliis autem ecclesiis per parochos, sive, iis impeditis, per alios ab episcopo impensis eorum, qui eas praestare vel tenentur, vel solent, deputandos in civitate, aut in quacumque parte dioecesis censebunt expedire, saltem omnibus dominicis, et solemnibus diebus festis, tempore autem ieiuniorum, quadragesimae, et adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras scripturas, divinamque legem annuntient; et alias quotiescumque id opportune fieri posse iudicaverint.⁴⁰

Svatá synoda, toužíc po tom, aby kazatelský úkol, který je zvláštní povinností biskupů, byl ke spáse věřících konán co nejčastěji, když vhodněji dnešním dobám přizpůsobila kánony vydané o tom za Pavla III. šťastné památky, přikazuje, aby biskupové ve svém kostele sami osobně nebo, bude-li jim bránit řádná překážka, prostřednictvím těch, které si přiberou ke kazatelskému úkolu (v jiných pak kostelích prostřednictvím farářů nebo, je-li jim v tom zabráněno, prostřednictvím jiných, biskupem ustanovených na náklady těch, kteří podle práva nebo na základě právního obyčeje jsou povinni je hradit), v sídelním městě či v kterékoli části diecéze, kde to uznají za vhodné, dbali o to, aby bylo alespoň o všech nedělích a slavných svátečních dnech hlášáno Písmo svaté a Boží zákon; avšak v době dnů postu, kvadagesimy a adventu [ať se tak děje] každodenně nebo (uznají-li to za vhodné) alespoň třikrát do týdne, a také jindy, kdykoli uznají za vhodné, že je to možné.

Moneatque episcopus populum diligenter, teneri unumquemque⁴¹ parochiae suae interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum verbum Dei. Nullus autem saecularis, sive regularis, etiam in ecclesiis suorum ordinum, contradicente episcopo, praedicare praesumat. lidem etiam saltem dominicis et aliis festis diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt; et, si opus sit, etiam per

A biskup ať lid pečlivě napomíná, že každý je povinen ve své farnosti, kde tomu tak s užitkem může být, naslouchat Božímu slovu. A žádný [duchovní], ani světský ani řeholní, a to ani v kostelích svých řádů, se nesmí odvážit kázat navzdory zákazu biskupa. Tíž [biskupové] se také postarají o to, aby alespoň o nedělích a jiných svátečních dnech v jednotlivých farnostech byla mládež pečlivě vyučována v základech víry a poslušnosti vůči

⁴⁰ V latinském textu u Petze (a jen u něj) je zde mylně *indicaverint*.

⁴¹ V latinském textu u Petze je o mylem *unumquemquo* namísto správného *unumquemque*, jak mají správně oba porovnávané latinské texty.

censuras ecclesiasticas compellent: non obstantibus privilegiis et consuetudinibus. In reliquis ea, quae de praedicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

Bohu a rodičům ze strany těch, jimž to přísluší; a bude-li to nutné, ať je [k tomu] nutí i nápravnými církevními tresty; a tomu ať nejsou na překážku žádné výsady nebo právní obyčeje. V ostatním pak ať platí to, co o kazatelském úkolu stanovily dekrety vydané za téhož papeže Pavla III.

HLAVA 5.

Významnější trestní obžaloby proti biskupům ať soudí pouze papež, obžaloby menšího významu provinční sněm.

Causae criminales graviore contra episcopos, etiam haeresis, quod absit, quae depositione aut privatione dignae sunt, ab ipso tantum summo romano pontifice cognoscantur, et terminentur. Quod si eiusmodi sit causa, quae necessario extra romanam curiam sit committenda, nemini prorsus ea committatur, nisi metropolitanis, aut episcopis, a beatissimo papa eligendis. Haec vero commissio et specialis sit, et manu ipsius sanctissimi pontificis signata; nec unquam plus his tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad romanum pontificem transmittant: reservata eidem sanctissimo sententia definitiva.

Významnější trestněprávní záležitosti proti biskupům, i obžaloby z hereze (což nechť se nestane), jež zasluhují sesazení nebo zbavení úřadu, ať jsou souzeny a rozhodnuty výlučně římským biskupem. Dojde-li však k tomu a nutnost přikazuje, aby věc byla vyřizována mimo Římskou kurii, ať nadále není svěřována nikomu než metropolitům nebo biskupům, které vybere přeblažený papež. Toto pověření má být speciální a vlastnoručně podepsané přesvatým veleknězem; a nemá jim svěřovat nic víc, než aby provedli pouhé šetření a učinili potřebné procesní úkony, a výsledky aby ihned předali římskému biskupovi, jemuž je vyhrazen konečný rozsudek.

Cetera alias sub fel. rec. Iulio III. supra his decreta, nec non et constitutio sub Innocentio III. in concilio generali, quae incipit, *Qualiter et quando*, quam sancta synodus in praesenti innovat, ab omnibus observetur. Minores vero criminales causae episcoporum in concilio tantum provinciali cognoscantur et terminentur, vel a deputandis per concilium provinciale.

V ostatním ať jsou všemi zachovávány dekrety vydané v těchto věcech za Julia III. šťastné památky, jakož i konstituce vyhlášená za Innocence III. na generálním sněmu, která začíná slovy *Qualiter et quando*, kterou teď svatá synoda obnovuje. Méně významné trestněprávní záležitosti biskupů ať jsou pak projednány a rozhodnuty na provinčním sněmu nebo těmi, které k tomu provinční sněm pověří.

HLAVA 6.

Biskupům je dána pravomoc dispenzovat od iregularit a suspenzí a promíjet trestné činy.

Liceat episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus, ex delicto occulto provenientes, excepta ea, quae oritur ex homicidio voluntario, et

Biskupům nechť je dovoleno dispenzovat od všech iregularit a suspenzí, pocházejících z tajného provinění, s výjimkou té, která

exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare; et in quibuscumque casibus occultis, etiam sedi apostolicae reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in dioecesi sua per se ipsos, aut vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis absolvere, imposita poenitentia salutari. Idem et in haeresis crimine in eodem foro conscientiae eis tantum, non eorum vicariis, sit permissum.

vyplývá z úmyslné vraždy a s výjimkou ostatních, které začaly být projednávány ve vnějším oboru. A v jakýchkoli tajných záležitostech, třeba by byly vyhrazeny Apoštolskému stolci, ať všechny své podřízené ve své diecézi v oboru svědomí po uložení spasitelného pokání zdarma rozhřešují buď sami osobně nebo prostřednictvím vikáře k tomu zvláště pověřeného. Totéž je jim dovoleno i v případě trestného činu hereze v témže oboru svědomí, avšak nikoli jejich vikářům.

HLAVA 7.

Biskupové a faráři ať věřícím před udělením svátostí vyloží jejich účinky; při mešní slavnosti ať je vykládáno Písmo svaté.

Ut fidelis populus ad suscipienda sacramenta maiori cum reverentia, atque animi devotione accedat, praecipit sancta synodus episcopis omnibus, ut non solum, cum haec per se ipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, et usum pro suscipientium captu explicent, sed etiam idem a singulis parochis pie prudenterque, etiam lingua vernacula, si opus sit et commode fieri poterit, servari studeant, iuxta formam, a sancta synodo in catechesi singulis sacramentis praescribendam, quam episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque a parochis omnibus populo exponi curabunt; necnon ut inter missarum solemnia, aut divinorum celebrationem, sacra eloquia et salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festivis vel solemnibus explanent; eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus quaestionibus, inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

Aby věřící lid přistupoval k přijetí svátostí s větší úctou a zbožností ducha, nařizuje svatá synoda všem biskupům, aby nejen když sami budou lidu udílet svátostí, předem vyložili způsobem přiměřeným jeho chápání jejich účinky i užitečnost, nýbrž aby usilovali o to, aby to zbožně a moudře zachovávali i faráři; a to, bude-li zapotřebí a s užitkem možné, i v lidovém jazyce podle formy předepsané svatou synodou pro katechezi jednotlivých svátostí; tu ať dají biskupové věrně přeložit do lidového jazyka a dbají, aby ji všichni faráři lidu vykládali; a také aby během slavení mše a bohoslužeb o jednotlivých svátečních či slavnostních dnech v témže lidovém jazyce vykládali posvátné výroky a spasitelná napomenutí a aby se snažili bez neúčinných otázek zasít je do srdcí všech věřících a snažili se vzdělávat je v zákoně Páně.

HLAVA 8.

Veřejní hříšníci ať činí veřejné pokání, neuzná-li biskup za vhodné něco jiného; u katedrálních kostelů se má ustanovit penitenciář.

Apostolus monet, publice peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publice et in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos commotosque fuisse non sit dubitandum, huic condignam pro modo

Apoštol napomíná, že veřejní hříšníci mají být veřejně napraveni. Spáchá-li tedy někdo veřejně a před očima mnoha lidí zločin, kdy není pochyb, že druzí jím budou pohoršeni a znepokojeni, takovému je třeba veřejně uložit

culpa poenitentiam publice iniungi oportet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suae emendationis testimonio ad rectam revocet vitam.

Episcopus tamen publicae hoc poenitentiae genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis iudicaverit expedire. In omnibus etiam cathedralibus ecclesiis, ubi id commode fieri poterit, poenitentarius aliquis cum unione praebendae, proxime vacaturae, ab episcopo instituatur, qui magister sit, vel doctor aut licentiatus in theologia, vel iure canonico, et annorum quadraginta, seu alias qui aptior pro loci qualitate reperiatur, qui dum confessiones in ecclesia audiet, interim praesens in choro censeatur.

pokání přiměřené závažnosti provinění, aby ty, které svým příkladem vybídli ke špatným mravům, svědectvím své nápravy znovu přivedli ke správnému životu.

Biskup však bude moci tento veřejný způsob pokání zaměnit za tajný, když usoudí, že to bude prospěšnější. A také u všech katedrálních kostelů, kde tomu tak bude moci s užitkem být, ať je biskupem ustanoven nějaký penitenciář, s jehož úřadem má být spojeno nejdříve uprázdněné obročí. A ten ať je magistrem či doktorem, anebo licenciátem teologie nebo kanonického práva a alespoň čtyřicet let stár; anebo k tomu lze ustanovit toho nejvhodnějšího, jehož lze s ohledem na místní poměry nalézt. Ten má být pokládán za přítomného v chóru, když v kostele zpoívá.

HLAVA 9.

Kým mají být vizitovány světské kostely nenáležící k žádné diecézi.

Quae alias sub fel. rec. Paulo III., et nuper sub beatissimo domino nostro Pio IV. in hoc eodem concilio de adhibenda ab ordinariis diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, visitatione constituta sunt, eadem etiam in iis ecclesiis saecularibus observentur, quae in nullius dioecesi esse dicuntur, ut ab episcopo, cuius cathedralis ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo, qui semel in concilio provinciali a praelato loci illius electus fuerit, tamquam sedis apostolicae delegato, visitentur: non obstantibus privilegiis, et consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabilibus.

To, co bylo jinak stanoveno za štast. pam. Pavla III. a nedávno za přeblaženého našeho pána Pia IV. na tomto koncilu o péči, již mají ordináři věnovat vizitacím obročí, i exemptních, nechť je zachovááno také u těch světských kostelů, které prý nepřináležejí k žádné diecézi: aby byly vizitovány biskupem, jehož katedrální kostel je nejbliže, je-li v tom shoda, jinak tím, kdo byl jednou na provinčním koncilu vyvolen prelátem toho místa jakožto delegátem Apoštolského stolce. A tomu ať nejsou na překážku žádná privilegia nebo právní obyčeje, třeba nepamětné.

HLAVA 10.

Výkon závěrů z vizitace nesmí být podřízenými mařen.

Episcopi, ut aptius, quem regunt, populum possint in officio, atque obedientia continere, in omnibus iis, quae ad visitationem, ac morum correctionem subditorum suorum spectant, ius et potestatem habeant, etiam tamquam apostolicae sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi et

Aby biskupové mohli lépe udržovat v plnění povinností a v poslušnosti lid, který vedou, nechť mají ve všech těch záležitostech, které se týkají vizitace a nápravy mravů svých poddaných, právo a povinnost, i jakožto delegáti Apoštolského stolce, uspořádat, řídit,

exequendi, iuxta canonum sanctiones, quae illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione ac dioecesis suae utilitate necessaria videbuntur. Nec in his, ubi de visitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad sedem apostolicam, interposita, executionem eorum, quae ab his mandata, decreta, aut iudicata fuerint, quoquo modo impediatur aut suspendatur.

trestat a vykonávat podle ustanovení kánonů všechno, co budou podle své moudré úvahy považovat za nutné k polepšení poddaných a k užítku své diecéze. A v těchto záležitostech, kde se jedná o vizitaci nebo o nápravu mravů, nemůže žádná exempce či zápověď, odvolání či stížnost, třeba i podaná k Apoštolskému stolci, zabránit nebo pozastavit výkon toho, co přikázali, rozhodli nebo rozsoudili.

HLAVA 11.

Čestné tituly a partikulární výsady nejsou na újmu práva biskupů; obnovuje se kapitola „Cum Capella“ z Liber extra o privilegiích.

Quoniam privilegia et exemptiones, quae variis titulis plerisque conceduntur, hodie perturbationem in episcoporum iurisdictione excitare, et exemptis occasionem laxioris vitae praeberere dignoscuntur; decernit sancta synodus, ut si quando iustis, gravibus et fere necessariis suadentibus causis aliquos honorariis titulis protonotariatus, acolythatus, comitis palatini, capellani regii, aut aliis huiusmodi in romana curia, vel extra, insignibus decorandos esse placuerit; necnon alios, cuicumque monasterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut sub nomine servientium militis seu monasteriis, hospitalibus, collegiis, aut quocumque alio titulo assumi; nihil ex iis privilegiis detractum esse ordinariis intelligatur, quominus ii, quibus ea iam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit, ipsis ordinariis, tamquam apostolicae sedis delegatis, plene in omnibus, et quoad capellanos regios iuxta constitutionem Innocentii III., quae incipit, *Cum capella*, subiecti existant: exceptis tamen iis, qui praedictis locis aut militis actu serviunt, et infra eorum septa ac domos resident, subque eorum obedientia vivunt; sive iis, qui legitime et secundum regulam earumdem militiarum professionem fecerint, de qua ordinario constare debeat: non obstantibus privilegiis quibuscumque, etiam religionis sancti Iohannis Hierosolymitani, et aliarum militiarum. Quae vero privilegia residentibus in curia romana vigore Eugenianae constitutionis, aut familiaritatis cardinalium competere solent, ea in iis, qui beneficia ecclesiastica obtinent, ratione praedictorum beneficiorum minime intelligantur, sed ordinarii iurisdictioni subiecti permaneant: non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

Protože výsady a exempce, které jsou mnoha osobám z různých právních důvodů udělovány, vzbuzují dnes zmatky v jurisdikci biskupů a, jak se zdá, dávají takto vyňatým osobám příležitost k uvolněnějšímu způsobu života, stanoví svatá synoda toto: uzná-li se za vhodné ze spravedlivých, vážných a téměř nezbytných důvodů někoho vyznamenat čestnými tituly protonotáře, akolyty, falckraběte, královského kaplana nebo jinými takovými tituly ať v Římské kurii nebo mimo ni, nebo jde-li o jiné osoby, jež jako obláti či jakkoli jinak přísluší k nějakému klášteru anebo které patří z titulu služby nebo jakéhokoli jiného titulu k vojenským řádům či klášterům, špitálům a kolejím, přesto žádná z těchto výsad není na újmu práva ordinářů v tom smyslu, že by ti, jimž už byly tyto výsady uděleny nebo jimž snad budou uděleny v budoucnosti, nebyli ve všem plně podřízeni oněm ordinářům jakožto delegátům Apoštolského stolce, a pokud jde o královské kaplany, podle konstituce Innocence III. začínající slovy *Cum Capella*. Výjimku představují ti, kteří na řečených místech nebo ve vojsku právě slouží, žijí za jejich zdmi a v jejich domech a jsou pod jejich obediencí; anebo ti, kteří řádně a podle pravidel týchž vojenských řádů složili sliby, o nichž ovšem musí být uvědoměn ordinář. Tomu ať není na překážku žádná výsada, ani ta, která byla dána Řádu svatého Jana v Jeruzalémě nebo jinému vojenskému řádu. A obvyklá privilegia pro ty, kteří sídlí v Římské kurii, daná konstitucí papeže Evžena nebo familiaritou k domu

některého z kardinálů, se netýkají těch, jimž se dostalo církevních obročí, v těch věcech, jež se řečených obročí týkají; ti nechť zůstávají pod jurisdikcí ordináře, čemuž nebrání jakákoli záповěď.

HLAVA 12.

Jaké vlastnosti mají mít ti, kteří jsou povyšováni k dignitám a kanonikátům při katedrálních kostelích, a jaké povinnosti takto povýšení mají.

Cum dignitates in ecclesiis praesertim cathedralibus ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, ut, qui eas obtinerent, pietate praecellerent, aliisque exemplo essent, atque episcopus opera et officio iuvent; merito, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem XXV. suae aetatis annum attigerit, et in clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria ac morum integritate commendetur, iuxta constitutionem Alexandri tertii in concilio lateranensi promulgatam, quae incipit, *Cum in cunctis*.

Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur episcopi, sint in omnibus ecclesiis, ubi fieri poterit, magistri in theologia, seu doctores, aut licentiati in iure canonico. Ad ceteras autem dignitates vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, clerici alioquin idonei, et XXII. annis non minores, adsciscantur. Provisi etiam de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus teneantur a die adeptae possessionis ad minus intra duos menses in manibus ipsius episcopi, vel eo impedito, coram generali eius vicario seu officiali, orthodoxae suae fidei publicam facere professionem, et in ecclesiae romanae obedientia se permansuros spondeant ac iurent. Provisi autem de canonicatibus, et dignitatibus in ecclesiis cathedralibus non solum coram episcopo seu eius officiali, sed etiam in capitulo idem facere teneantur: alioquin praedicti omnes provisi, ut

Protože hodnosti v kostelích, a zvláště katedrálních, byly ustanovovány k zachování a rozmnožování církevní disciplíny, aby ti, kdo je obdrželi, vynikali zbožností a ostatním byli příkladem a pomáhali biskupům svou činností i prací v úřadě, proto právem ti, kteří jsou k nim povoláváni, mají být takovými, kteří by mohli odpovídat svému úkolu. Proto tedy nadále nikdo nemá být povyšován k jakýmkoli hodnostem spojeným s péčí o duše, leda by byl alespoň 25 roků star, cvičil se ve výkonu povinností duchovního stavu a doporučovalo by ho jak nezbytné vzdělání k výkonu jeho úkolu, tak bezúhonnost mravů podle konstituce Alexandra III. vyhlášené na lateránském koncilu, jež začíná slovy *Cum in cunctis*.

Také arcijáhni, kteří bývají nazýváni biskupovým okem, mají být ve všech kostelích, kde to bude možné, magistry teologie nebo doktory či licenciáty kanonického práva. K ostatním pak hodnostem či osobním úřadům, s nimiž není spojena péče o duše, mají být přibírání duchovní jinak vhodní a ne mladší 22 let. Ti, kteří obdrží jakékoli obročí spojené s péčí o duše, ať nejpozději do dvou měsíců od uvedení do držby úřadu složí do rukou biskupa samého nebo při jeho zaneprázdnění před jeho generálním vikářem či oficiálem⁴³ veřejné vyznání své pravověrné víry a ať slíbí a přísahají, že setrvají v poslušnosti římské církve. Avšak ti, kteří obdrží kanonikáty nebo dignity při katedrálních kostelích, ať tak učiní

supra, fructus non⁴² faciant suos, nec illis possessio suffragetur.

Neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui eo ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, praebenda, aut portio requirit, aut in tali aetate, ut infra tempus a iure et ab hac sancta synodo statutum initiari valet. In omnibus vero ecclesiis cathedralibus omnes canonicatus et portiones habeant annexum ordinem presbyterii, diaconatus, vel subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio capituli designet ac distribuat, prout viderit expedire, quibus quisque ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat; ita tamen, ut dimidia saltem pars presbyterii sint, ceteri vero diaconi et subdiaconi: ubi vero consuetudo laudabilior habet, ut plures, vel omnes sint presbyterii, omnino observetur.

Hortatur etiam sancta synodus, ut in provinciis, ubi id commode fieri potest, dignitates omnes, et saltem dimidia pars canonicatum, in cathedralibus ecclesiis, et collegiatis insignibus conferantur tantum magistris vel doctoribus aut etiam licentiatibus in theologia vel iure canonico.

Praeterea obtinentibus in eisdem cathedralibus aut collegiatis dignitates, canonicatus, praebendas, aut portiones non liceat vigore cuiuslibet statuti aut consuetudinis, ultra tres menses ab eisdem ecclesiis quolibet anno abesse; salvis nihilominus earum ecclesiasticarum constitutionibus, quae longius servitii tempus requirunt: alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebendae ac residentiae fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos

nejen před svým biskupem nebo jeho oficiálem, nýbrž jsou povinni učinit tak i před kapitulou; v opačném případě si všichni držitelé obročí, jak byli výše uvedeni, nemohou přivlastňovat jejich výnosy a jejich držba je k ničemu neopravňuje.

Nikoho také ať nadále neustanovují do hodnosti, kanonikátu nebo úřadu, pokud buď již nemá svaté svěcení, jež ona hodnost, obročí nebo úřad vyžaduje, anebo je v takovém věku, že by ho ve lhůtě stanovené právem touto svatou synodou nemohl přijmout. Ve všech katedrálních kostelích ať je pro všechny kanonikáty a úřady vyžadováno kněžské, jáhenské nebo podjáhenské svěcení. Biskup pak ať po poradě v kapitule označí a rozliší, jak to bude považovat za prospěšné, který stupeň svatého svěcení má být do budoucna spojen s jakým [kanonikátem], avšak tak, aby alespoň polovina [kanovníků] byla kněžími, ostatní pak jáhny nebo podjáhny. Kde však panuje chvályhodnější obyčej, že většina nebo všichni mají být kněžími, ať je zcela zachován.

Svatá synoda také vybízí, aby v provinciích, kde se tak může s užitkem stát, byly všechny dignity a alespoň polovina kanonikátů při katedrálních a významných kolegiálních kostelích udělena pouze magistrům nebo doktorům, či také licenciátům teologie nebo kanonického práva.

Mimo to držitelé dignit, kanonikátů, obročí či úřadů při těchto katedrálních kostelích se nesmějí s odvoláním na nějaké stanovy či zvyklosti vzdalovat od těchto kostelů na dobu delší tří měsíců v každém roce; to se nicméně netýká stanov těch kostelů, které vyžadují delší dobu služby. Jinak ať je jeden každý takový [obročník] v prvním roce zbaven poloviny výnosů, které si z titulu obročí nebo residence přivlastnil. Dopustí-li se však

⁴² U Petze v latinském textu je o mylem *nos*, v obou porovnávaných latinských textech je správně *non*.

⁴³ Výrazem „oficiál“ zde není míněn soudní vikář (*vicarius iudicialis*) diecézního biskupa, jak je to mu podle současné právní úpravy (to byl tehdy ostatně neznámý pojem), nýbrž zástupce biskupa s výkonnou (někdy i delegovanou soudní) mocí. Někdy býval takto označován i generální vikář, někdy šlo o dvě různé osoby. Obecně lze oficiála v tehdejšímu smyslu označit jako vysokého úředníka biskupské kurie.

eodem anno lucratus fuerit: crescente vero contumacia contra eos, iuxta sacrorum canonum constitutiones procedatur. Distributiones vero, qui statis horis interfuerint, recipiant; reliqui, quavis collusione aut remissione exclusa, his careant, iuxta Bonifatii VIII. decretum, quod incipit, *Consuetudinem*, quod sancta synodus in usum revocat, non obstantibus quibuscumque statutis et consuetudinibus. Omnes vero divina per se, et non per substitutos, compellantur obire officia, et episcopo celebranti, aut alia pontificalia exercenti adsistere, et inservire, atque in choro ad psallendum instituto hymnis, et canticis Dei nomen reverenter, distincte, devoteque laudare.

Vestitu insuper decenti tam in ecclesia, quam extra assidue utantur, ab illicitisque venationibus, aucupiiis, choreis, tabernis lusibusque abstineant, atque ea morum integritate polleant, ut merito ecclesiae senatus dici possit. Cetera, quae ad debitum in divinis officiis regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conveniendi et permanendi, simulque de omnibus ecclesiae ministris, quae necessaria erunt, et si qua huiusmodi, synodus provincialis, pro cuiusque provinciae utilitate et moribus certam cuique formulam praescribet. Interea vero episcopus non minus, quam cum duobus canonicis, quorum unus ab episcopo, alter a capitulo eligatur, in iis, quae expedire videbuntur, poterit providere.

takové nedbalosti znovu, ať je zbaven všech výnosů, jež v tom roce získal. Při vzrůstu zatvrzelosti ať je však proti nim postupováno podle ustanovení posvátných kánonů. Ti však, kteří se stanovených hodiněk zúčastní, ať obdrží své podíly; ostatní ať jsou jich s vyloučením jakékoli jiné domluvy nebo prominutí zbaveni podle dekretu Bonifáce VIII., který začíná slovem *Consuetudinem*, jež svatá synoda opět uvádí v život, čemuž nemohou bránit žádná ustanovení nebo právní obyčej. Všichni totiž mají být nuceni, aby plnili božské úkoly osobně a ne prostřednictvím náhradníků, a aby biskupovi, který slouží mši nebo vykonává jiné pontifikální úkony, asistovali a přísluhovali, a v chóru ustanoveném ke zpěvu žalmů aby hymny a chvalozpěvy uctivě, zřetelně a zbožně chválili Boží jméno.

A ať jak v kostele, tak mimo něj důsledně užívají slušného oděvu a ať se zdržují nedovolených lovů, čižeb, tanců, hospod a her, a ať se skví takovou neporušeností mravů, aby mohli být právem považováni za senát církve. Ostatní, co patří k povinnému pořádku při božském officiu, o řádném zpěvu v něm a způsobech modulace, o jistém pořádku vcházení do chóru a setrávání v něm, jakož i o všech služebnících církve i další nezbytné věci, které se toho týkají, stanoví pro užitek a mravy každé provincie pro každého předpisy provinční synody. Do té doby bude moci učinit potřebná opatření biskup, a to nejméně s dvěma kanovníky, z nichž jeden bude vybrán biskupem, druhý kapitulou.

HLAVA 13.

Jak napomoci chudším katedrálním kostelům a farnostem; farnosti mají mít pevné hranice.

Quoniam pleraeque cathedrales ecclesiae tam tenuis reditus sunt et angustae, ut episcopali dignitati nullo modo respondeant, neque ecclesiarum necessitati sufficiant: examinet concilium provinciale, vocatis iis, quorum interest, et diligenter expendat, quas propter angustias tenuitatemque vicinis unire, vel novis proventibus

Protože mnohé katedrální kostely mají tak malé a nízké příjmy, že žádným způsobem neodpovídají biskupské hodnosti ani nedostačují potřebám kostelů, ať provinční sněm za účasti těch, jichž se to týká, prozkoumá a pečlivě zváží, zda by nebylo prospěšné, aby pro chudobu byly sloučeny se

augere expediat; confectaque de praemissis instrumenta ad summum romanum pontificem mittat, quibus instructus summus pontifex ex prudentia sua, prout expedire iudicaverit, aut tenues invicem uniat, aut aliqua accessione ex fructibus augeat.

Interim vero, donec praedicta effectum sortiantur, huiusmodi episcopis, qui fructuum subventionem pro dioecesis suae tenuitate indigent, poterit de beneficiis aliquibus, dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu canonicatus et prebendae, nec monasteria, in quibus viget regularis observantia, vel quae capitulis generalibus et certis visitoribus subduntur, a summo romano pontifice provideri. In parochialibus etiam ecclesiis, quarum fructus aequae adeo exigui sunt, ut debitum nequeant oneribus satisfacere, curabit episcopus, si per beneficiorum unionem, non tamen regularium, id fieri non possit, ut primitiarum, vel decimarum assignatione, aut per parochianorum symbola ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro rectoris, ac parochiae necessitate decenter sufficiat.

In unionibus vero quibuslibet, seu ex supra dictis, seu aliis faciendis, ecclesiae parochiales monasteriis quibuscumque, aut abbatiis, seu dignitatibus, sive praebendis ecclesiae cathedralis, vel collegiatae, sive aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, militiisve non uniantur: et quae unitae sunt, revideantur ab ordinariis, iuxta alias decretum in eadem synodo, sub fel. rec. Paulo III.; quod etiam in unitis ab eo tempore citra aequae observetur: non obstantibus in iis quibuscumque verborum formis, quae hic pro sufficienter expressis habeantur.

Ad haec in posterum omnes hae cathedrales ecclesiae, quarum redditus summam ducatorum mille, et parochiales, quae summam ducatorum centum secundum verum annum valorem non

sousedními, nebo zda by bylo možno rozmnožit příjmy o nové; a dokument, který o tom vyhotoví, ať zašle Nejvyššímu římskému veleknězi; a ten, poté co z něj získá potřebné informace, ve své rozvážnosti usoudí, zda je třeba ty chudé vzájemně sloučit, nebo zda lze nějakým přírůstkem rozmnožit výnosy.

Mezi tím pak, dokud výše řečená opatření nezačnou fungovat, bude možno, aby se takovým biskupům, kteří trpí nedostatkem prostředků pro chudobu diecéze, Nejvyšší římský velekněz postaral o příjmy z nějakých obročí, pokud by nešlo o taková, která jsou spojena s duchovní správou, nebo o dignity či kanonikáty a prebendy, nebo o kláštery, v nichž platí řeholní observance nebo které jsou podřízeny generálním kapitulám a určeným vizitátorům. Také ve farních kostelích, jejichž výnosy jsou obdobně natolik nepatrné, že nedokážou pokrýt nutné náklady, ať biskup zařídí, jestliže kvůli slušnému zabezpečení potřeb rektora a farnosti nelze sloučit obročí (ne však řeholní), aby se tak stalo přičtením prvotin či desátků nebo prostřednictvím zdanění a sbírek mezi farníky, anebo co uzná za užitečnější, aby to slušně dostačovalo potřebám rektora a farnosti.

Avšak při jakýchkoli slučováním, k nimž se z výše uvedených i jiných důvodů přikročí, ať se farní kostely neslučují s kterýmikoli kláštery či opatstvími nebo dignitami, nebo s obročími katedrálního či kolegiátního kostela nebo s jinými jednoduchými obročími nebo se špitály či rytířskými řády. A pokud už jsou takto spojeny, ať jsou tato sloučení ze strany ordináře podrobena revizi podle dekretu přijatého na této synodě za Pavla III. šťastné památky; a to ať je pečlivě zachováno i v případě sloučení, k nimž došlo od té doby. Tomu ať nejsou na překážku žádné slovní formule, které by zde měly platit za dostatečné vyjádření.

Dále v budoucnu nemají být žádné katedrální kostely, jejichž skutečné roční příjmy nepřesahují tisíc dukátů, ani farní kostely, jejichž skutečné roční příjmy nepřesahují sto

excedunt, nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum graventur. In iis quoque civitatibus ac locis, ubi parochiales ecclesiae certos non habent fines, nec earum rectores proprium populum, quem regant; sed promissae petentibus sacramenta administrant, mandat sancta synodus episcopis, pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo in certas propriasque parochias unicuique suum perpetuum peculiaremque parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, et a quo solo licite sacramenta suscipiant; aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, provideant. Idemque in iis civitatibus ac locis, ubi nullae sunt parochiales, quamprimum fieri curent: non obstantibus quibuscumque privilegiis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

dukátů, zatěžovány žádnými povinnými poplatky nebo rezervacemi výnosů. Svátá synoda také pro bezpečnější spásu jim svěřených duší přikazuje biskupům, aby tam, kde farní kostely nemají pevné hranice ani kde jejich rektoři nemají vlastní lid, který by spravovali, nýbrž kde udílejí svátosti každému, jak kdo o ně požádá, rozdělili lid do pevně vymezených a vlastních farností a dali tak jednomu každému věřícímu jeho trvalého a zvláštního faráře, který by je mohl poznat a od nějž pouze by dovořeným způsobem přijímali svátosti; nebo ať se o to postarají jiným užitečnějším způsobem, jak to budou vyžadovat místní poměry. A ať se co nejdříve postarají o to, aby se tak stalo i v těch obcích a místech, kde žádné farnosti nejsou. Čemuž ať nejsou na překážku žádné výsady nebo právní obyčej, třeba i nepamětné.

HLAVA 14.

Nikdo nemá být připuštěn k držbě obročí nebo distribuce s rozdělením výnosů, pokud tyto výnosy nejsou určeny ke zbožným účelům.

In pluribus ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis et parochialibus ex earum constitutionibus, aut ex prava consuetudine observari intelligitur, ut in electione, praesentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia provisione, sive admissione ad possessionem alicuius cathedralis ecclesiae, vel beneficii, canonicatum, aut praebendarum, vel partem proventuum, seu ad distributiones quotidianas certae conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitae, aut etiam, quae in aliquibus ecclesiis dicuntur turnorum lucra, interponantur: haec cum sancta synodus detestetur, mandat episcopis, ut quaecumque huiusmodi in usus pios non convertuntur, atque ingressus eos, qui simoniaca labis, aut sordidae avaritiae suspicionem⁴⁴ habent, fieri non permittant, ipsique diligenter de eorum

Jak se slýcháno, u četných kostelů, jak katedrálních tak kolegiálních a farních, se na základě jejich stanov nebo zvrácené zvyklosti stává, že při volbě, prezentaci, jmenování, ustanovení, potvrzení, udělení či jiného přenesení úřadu nebo při připuštění k držbě nějakého katedrálního kostela či obročí, kanonikátů nebo prebend či části výnosů nebo každodenní distribuce se vyskytují určité podmínky nebo odvody z výnosů, platby, přísliby nebo nedovolená započtení, nebo také, jak se tomu při některých kostelích říká, turnusové příjmy.⁴⁵ Protože to svátá synoda zavrhuje, přikazuje biskupům, aby nedovolovali žádné dávky, které nebudou vynaloženy na zbožné účely, jakož i taková ujmoutí se obročí, která jsou podezřelá z poskvrny svatokupectví nebo špinavé lakoty, a aby sami pečlivě prozkoumali

⁴⁴ V latinském textu u Petze (a jen u něj) je zjevná přesmyčka: *suscipionem*.

⁴⁵ *Turnus* obecně znamená pořadí či řád, podle nějž se vždy někdo ujímá své funkce, povinnosti apod. Avšak v kanonickém právu (a právě zde) půjde zřejmě o dohodu mezi diecézním biskupem a jeho kapitulou, že obsazování beneficií, jež by jim jinak připadlo společně, budou vykonávat *alternative per turnos*. Příjmy, které z toho vyplývaly, byly nazývány „turnusovými“ (*turnorum lucra*).

constitutionibus, sive consuetudinibus super praedictis cognoscant, et illis tantum, quas ut laudabiles probaverint, exceptis, reliquas, ut pravas ac scandalosas reiciant et aboleant.

Eos vero, qui adversus haec, in praesenti decreto comprehensa, quavis ratione commiserint, poenis contra simoniacos editis, sacris canonibus, et variis summorum pontificum constitutionibus, quas omnes innovat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, et consuetudinibus, etiam memorabilibus, etiam apostolica auctoritate confirmatis: de quarum subreptione, obreptione, et intentionis defectu, episcopus, tamquam apostolicae sedis delegatus, cognoscere possit.

ustanovení a obyčeje v uvedených věcech, a aby (pouze s výjimkou těch, které potvrdili jako chvályhodné) ostatní odmítli a odstranili jakožto zvrácené a pohoršlivé.

A [posvátná synoda] rozhodla, že všichni ti, kteří by se z jakéhokoli důvodu provinili proti tomu, co je obsaženo v tomto dekretu, mají být vázáni tresty vydanými proti pachatelům svatokupectví, a to podle posvátných kánonů i různých konstitucí Nejvyšších velekněží, jež tato synoda obnovuje. Tomu ať nejsou na překážku žádná ustanovení, konstituce a právní obyčeje, třeba i nepamětné, ani takové, které byly potvrzeny apoštolskou autoritou; a pokud by šlo o případy vylákání takového potvrzení pomocí zamlčení podstatných údajů nebo uvedením nepravdivých údajů nebo na základě chybějícího úmyslu, ať o věci rozhodne biskup jakožto apoštolský delegát.

HLAVA 15.

Způsob, jak zvýšit nedostatečné výnosy katedrálních a význačných kolegiálních kostelů.

In ecclesiis cathedralibus, et collegiatis insignibus, ubi frequentes adeoque tenues sunt praebendae simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti canonicorum gradui pro loci et personarum qualitate non sufficiant, liceat episcopis cum consensu capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, iis unire, vel si hac ratione provideri non possit, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus et proventus reliquarum praebendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere; ita tamen, ut tot supersint, quae divino cultui celebrando ac dignitati ecclesiae commode valeant respondere: non obstantibus quibuscumque constitutionibus et privilegiis, aut quacumque reservatione generali, vel speciali, aut affectione: neque praedictae uniones, aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibuscumque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

V katedrálních a význačných kolegiálních kostelích, kde jsou četná a proto chudá obročí spolu každodenními distribucemi, takže s ohledem na místní a osobní poměry nelze zajistit slušnou obživu kanovníkům přiměřeně jejich stupni, ať je biskupům se souhlasem kapituly povoleno, že buď některá jednoduchá obročí (ne však řeholní) s nimi sloučí, anebo, nelze-li se postarat tímto způsobem, že (se souhlasem patronů, jde-li podle práva o laické patronáty) některá obročí zcela zruší a jejich příjmy a výnosy přiřkne ke každodenním distribucím ostatních obročí, čímž sníží jejich počet; avšak tak, aby ta zbývající mohla učinit zadost tomu, co by s užitkem vyžadovalo slavení božského kultu a důstojnost kostela. A tomu ať nejsou na překážku žádná ustanovení ani výsady, ani žádná obecná či zvláštní rezervace, ani papežské právo na udělení obročí; a ani řečeným sloučením nebo zrušením obročí nemůže být zamezeno nebo zabráněno žádnými [kanonickými] provizemi, ani těmi, k nimž by došlo v důsledku resignace, ani

jakýmikoli jinými zrušujícími či suspendujícími opatřeními.

HLAVA 16.

Jaké úkoly má kapitula při uprázdnění stolce.

Capitulum sede vacante, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, oeconomum unum vel plures fideles ac diligentes decernat, qui rerum ecclesiarum et proventuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item officialem, seu vicarium infra octo dies post mortem episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in iure canonico sit doctor, vel licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit, ad metropolitanam deputatio huiusmodi devolvatur. Et, si ecclesia ipsa metropolitana fuerit, aut exempta, capitulumque, ut praefertur, negligens fuerit, tunc antiquior episcopus ex suffraganeis in metropolitana, et propinquior episcopus in exempta oeconomum et vicarium idoneos possit constituere.

Episcopus vero ad eandem ecclesiam vacantem promotus ex iis, quae ad eum spectant, ab eisdem oeconomis, vicario, et aliis quibuscumque officialibus et administratoribus, qui sede vacante fuerunt a capitulo vel ab aliis in eius locum constituti, etiam si fuerint ex eodem capitulo, rationem exigat officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris, possitque eos punire, qui in eorum officio seu administratione deliquerint, etiam si praedicti officiales, redditis rationibus, a capitulo, vel a deputatis ab eodem, absolutionem aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque episcopo teneatur capitulum de scripturis ad ecclesiam pertinentibus, si quae ad capitulum pervenerunt, rationem reddere.

Kapitula ať při uprázdnění stolce, tam kde jí připadají výnosy, ustanoví jednoho nebo více věrných a pečlivých ekonomů, kteří by vedli správu církevních záležitostí a příjmů a kteří by ze své správy podali vyúčtování tomu, kdo k tomu bude kompetentní. A rovněž je povinna během osmi dnů od smrti biskupa ustanovit oficiála neboli vikáře,⁴⁶ anebo potvrdit stávajícího; ten ať je alespoň doktorem či licenciátem kanonického práva, nebo jinak, nakoľik to bude možné, způsobilým. Nestane-li se tak, přechází jeho ustanovení na metropolitu. A pokud by šlo o metropolitní nebo exemptní kostel a kapitula by, jak řečeno, zůstala nečinná, tehdy může ustanovit vhodného ekonoma a vikáře nejstarší biskup ze sufragánů, půjde-li o metropolitní kostel, a nejbližší z biskupů, půjde-li o exemptní kostel.

A biskup, který pak bude povýšen k uprázdněnému kostelu, ve věcech, které se ho týkají, nechť žádá vyúčtování z úřadů, výkonu moci, správy a jakékoli jejich funkce od téhož ekonoma, vikáře a jakýchkoli ostatních úředníků a správců, kteří po dobu uprázdnění stolce byli kapitulou či jinými osobami postaveni na jeho místo, i kdyby byli z téže kapituly; a může potrestat ty, kteří byli ve svém úřadě či správě nedbalí, i kdyby řečení úředníci po podání vyúčtování od kapituly či jejich zmocněnců obdrželi absolutorium či zprošťující rozhodnutí. Kapitula má rovněž povinnost témuž biskupovi podat přehled písemností týkajících se [biskupského] kostela, pokud nějaké takové kapitule došly.

HLAVA 17.

⁴⁶ Pozdější kapitulní vikář (*vicarius capitularis*) jako interimní správce diecéze volený katedrální kapitulou, podle nyní platného práva administrátor diecéze (*administrator dioecesanus*) volený sborem konzultorů.

Omezuje se udílení obročí a držba více obročí.

Cum ecclesiasticus ordo pervertatur, quando unus plurium officia occupat clericorum, sancte sacris canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus ecclesiis conscribi. Verum quoniam multi improbae cupiditatis affectu se ipsos, non Deum, decipientes, ea, quae bene constituta sunt, variis artibus eludere, et plura simul beneficia obtinere non erubescunt: sancta synodus, debitam regendis ecclesiis disciplinam restituere cupiens, praesenti decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiam si cardinalatus honore fulgeant, mandat observari, statuit, ut in posterum unum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur: quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri.

Haecque non modo ad cathedrales ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam saecularia, quam regularia quaecumque, etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli ac qualitatis existant. Illi vero, qui in praesenti plures parochiales ecclesias, aut unam cathedralem et aliam parochialem obtinent, cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus ac unionibus ad vitam non obstantibus, una tantum parochiali, vel sola cathedrali retenta, alias parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin tam parochiales, quam beneficia omnia, quae obtinent, ipso iure vacare censeantur, ac tamquam vacantia libere aliis idoneis conferantur, nec ipsi antea illa obtinentes tuta conscientia fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta synodus, ut resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout summo pontifici videbitur, provideatur.

Protože je narušován církevní pořádek, jestliže jeden zabírá úřady více duchovních, proto bylo posvátnými kánony svatě nařízeno, že nikdo nesmí být současně připsán dvěma kostelům. Protože však mnozí, vedeni nestoudnou hrabivostí a klamající tak ne Boha, nýbrž sebe, snaží se to, co bylo dobře ustanoveno, různým způsobem obcházet a nestydí se držet současně četná obročí, proto svatá synoda, toužíc po obnovení povinné disciplíny při řízení kostelů, tímto dekretem, který z jejího příkazu mají zachovávat všechny osoby jakékoli hodnosti, i kdyby byly kardinálské důstojnosti, stanovila, že do budoucna má být každému uděleno jen jedno církevní obročí. Kdyby však tomu, je muž bylo uděleno, nestačilo ke slušné obživě, může mu být uděleno jiné k tomu dostačující jednoduché obročí za předpokladu, že ani jedno ani druhé nevyžaduje osobní residenci.

A to platí nejen u katedrálních kostelů, nýbrž také u všech ostatních obročí, jak světských, tak řeholních, i komendatárních, ať jsou jakéhokoli titulu nebo druhu. Ti pak, kteří až doposud mají v držbě vícero farních kostelů, nebo jeden katedrální a jeden farní, ať jsou nuceni ponechat si jen jeden farní kostel nebo pouhý katedrální kostel, a ostatní farní [kostely] během šestiměsíční doby pustit, čemuž nemohou bránit žádné dispenze nebo sloučení; jinak budou jak farní, tak i všechna [jiná] obročí, jež mají v držbě, považována za uprázdněná a jakožto vakantní budou svobodně udělena jiným vhodným [osobám], a ti, kteří je předtím měli v držení, nebudou si moci s dobrým svědomím ponechat jejich výnosy. Svatá synoda však současně žádá, aby nějakým způsobem, jak Nejvyšší velekněz uzná za vhodné, bylo postaráno o potřeby těch, kteří podali resignaci.

HLAVA 18.

Při uprázdnění farního kostela má biskup ustanovit vikáře, dokud farníkům nebude jmenovat nového faráře; jak a kým mají být jmenování do funkce faráře přezkoušeni.

Expedit maxime animarum saluti, a dignis atque idoneis parochis gubernari. Id ut diligentius ac rectius perficiatur, statuit sancta synodus, ut cum parochialis ecclesiae vacatio, etiamsi cura ecclesiae vel episcopo incumbere dicatur et per unum vel plures administretur, etiam in ecclesiis patrimonialibus, seu receptivis nuncupatis, in quibus consuevit episcopus uni vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infra scriptum examen teneri mandat, per obitum vel resignationem, etiam in curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa parochialis ecclesia reservata vel affecta fuerit generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti seu privilegii in favorem sanctae romanae ecclesiae cardinalium, seu abbatum vel capitulorum: debeat episcopus statim, habita notitia vacationis ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur.

Porro episcopus, et qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab episcopo praescribendum, idoneos aliquot clericos ad regendam ecclesiam coram deputandis examinadoribus nominet. Liberum sit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet aetate, moribus et sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si episcopo aut synodo provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum, vocentur, qui volunt examinari. Transacto constituto tempore omnes qui descripti fuerint, examinentur ab episcopo, sive, eo impedito, ab eius vicario generali, atque ab aliis examinadoribus non paucioribus quam tribus: quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit episcopus, vel vicarius, quibus magis videbitur.

Examinadores autem singulis annis in dioecesana synodo ab episcopo, vel eius vicario ad minus sex proponantur, qui synodo satisfaciant et ab ea

Spáse duší velmi prospívá, jsou-li vedeny vhodnými a způsobilými faráři. Aby se to tak s větší pečlivostí a řádně dalo, svatá synoda stanoví, že dojde-li k uprázdnění farního kostela smrtí nebo resignací, také v kurii nebo jakýmko-li jiným způsobem (a to i kdyby sám farní kostel byl rezervován nebo by podléhal ať obecným či zvláštním opatřením, třeba i mocí indultu nebo výsady ve prospěch kardinálů Svaté římské církve nebo opatů či kapitul), aby biskup ihned po zjištění uprázdnění kostela, bude-li třeba, ustanovil u něj vhodného vikáře a podle své úvahy mu přidělil část výnosů z obročí; a ten aby převzal plnění povinností u tohoto kostela, dokud kostelu nebude dán rektor; a to platí i v případech, kdy by péče o kostel měla připadat biskupovi a byla vykonávána jedním či vícero duchovními, i v kostelích patrimoniálních, které jsou nazývány receptivními a v nichž biskup obvykle svěřuje duchovní správu jednomu či více duchovním (ti všichni jsou povinni složit níže uvedenou zkoušku).

Ihned ať biskup jakož i ten, kdo má patronátní právo, během deseti dnů či v jiné lhůtě, již má biskup stanovit, ustanoveným examinátorům jmenovitě představí několik duchovních, kteří jsou vhodní k řízení kostela. Avšak i ostatní, kteří znají některé k tomu vhodné duchovní, mohou předložit jejich jména, aby poté bylo možno pečlivě prošetřit jejich věk, mravy a způsobilost. A zdá-li se to biskupovi nebo provinční synodě s ohledem na krajové poměry prospěšnější, mohou být ti, kteří by se chtěli nechat přezkoušet, vyzváni vyhláškou, a to i veřejnou. Po uplynutí stanovené doby mají být všichni přihlášení přezkoušení biskupem nebo při jeho zaneprázdnění jeho generálním vikářem, a dále nejméně třemi jinými examinátory. Pokud by jejich hlasy byly rovné nebo rozdělené, biskup nebo generální vikář se mohou podle své úvahy přiklonit na jednu ze stran.

Každoročně ať je na diecézní synodě biskupem nebo jeho generálním vikářem navrženo alespoň šest examinátorů, kteří by

probentur. Advenienteque vacatione cuiuslibet ecclesiae tres ex illis eligat episcopus, qui cum eo examen perficiant; indeque succedente alia vacatione aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex praedictis illis sex eligat.

Sint vero hi examinatores magistri, seu doctores, aut licentiati in theologia, aut iure canonico, vel alii clerici, seu regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam saeculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad sancta Dei evangelia, se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros, caveantque, ne quidquam prorsus occasione huius examinis nec ante, nec post accipiant, alioquin simoniae vitium tam ipsi, quam alii dantes incurrant, a qua absolvi nequeant, nisi dimissis beneficiis, quae quomodocumque etiam antea obtinebant, et ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solum coram Deo, sed etiam in synodo provinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur, a qua, si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, graviter eius arbitrio puniri possint.

Peracto inde examine renuntientur, quocumque ab his idonei iudicati fuerint aetate, moribus, doctrina, prudentia, et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis: ex hisque episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicaverit; atque illi, et non alteri, collatio ecclesiae ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si vero iuris patronatus ecclesiastici erit, ac institutio ad episcopum, et non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatore iudicabit, episcopo praesentari teneatur, ut ab eo instituatur. Cum vero institutio ab alio, quam ab episcopo, erit facienda, tunc episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei praesentet, ad quem institutio spectat. Quod si iuris patronatus laicorum fuerit, debeat, qui a patrono praesentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, et non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti.

pro synodu byli přijatelní a kteří by jí byli potvrzeni. A když dojde k uprázdnění jakéhokoli kostela, ať biskup vybere tři z nich, aby spolu s ním provedli přezkoušení. Při dalším uprázdnění kostela může vybrat buď tytéž, anebo jiné tři z oněch řečených šesti.

Těmito examinátory ať jsou pak magistři či doktoři anebo licenciáti teologie nebo kanonického práva anebo jiní duchovní, ať řeholní, i z žebravých řádů, ať světští, kteří se pro to budou zdát nejvhodnějšími. Ti všichni ať přísahají na svatá evangelia, že odloží všechny lidské ohledy, že budou věrně vykonávat svou službu a že se budou varovat, aby u příležitosti zkoušky, ať před ní nebo po ní, něco přijímali, jinak by se i oni sami i ti, kteří by je upláceli, dopustili zločinu svatokupectví, který by jim nemohl být prominut, leda by se vzdali všech obročí, která do té doby jakkoli měli v držení, a do budoucna by se stali nezpůsobilými i k držení jiných. A z toho všeho mají skládat účty nejen před Bohem, nýbrž, bude-li třeba, i před provinční synodou, a ta je bude moci podle své úvahy přísně potrestat, pokud zjistí, že se dopustili něčeho proti [svému] úřadu.

Po ukončení zkoušky ať jsou vyhlášeni ti z uchazečů, kteří od nich byli shledáni vhodnými k řízení vakantního kostela s ohledem na věk, mravy, nauku, rozvahu a jiné důvody; a z nich nechť biskup vybere toho, kterého shledá nejvhodnějším ze všech, a tomu a ne jinému ať je předán kostel tím, kdo je k jeho udělení kompetentní. Půjde-li o patronát církevního práva, kdy ustanovení přísluší biskupovi a nikomu jinému, ať je biskupovi prezentován ten, jehož patron mezi těmi, kteří byli přezkoušeni examinátory, shledá nejvhodnějším, aby byl od něj ustanoven. Má-li však ustanovení provést někdo jiný než biskup, tehdy ať sám biskup vybere z vhodných toho nejvhodnějšího; a toho má patron prezentovat tomu, komu přísluší jej ustanovit. Jedná-li se však o patronát laického práva, má být ten, kdo je patronem prezentován, přezkoušen od týchž pověřených [examinátorů], o nichž je psáno

In omnibusque supra dictis casibus non cuiquam alteri, quam uni ex praedictis examinatis, et ab examinadoribus approbatis iuxta supra dictam regulam de ecclesia provideatur; nec praedictorum examinadorum relationem, quominus executionem habeat, ulla devolutio, aut appellatio, etiam ad sedem apostolicam, sive eiusdem sedis legatos, aut vicelegatos, aut nuntios, seu episcopos, aut metropolitanos, primates, vel patriarchas interposita, impediatur, aut suspendatur: alioquin vicarius, quem ecclesiae vacanti antea episcopus arbitrio suo ad tempus deputavit, vel forsan postea deputabit, ab eius ecclesiae custodia et administratione non amoveatur, donec aut eidem, aut alteri, qui probatus et electus fuerit, ut supra, sit provisum: alias provisiones omnes, seu institutiones, praeter supra dictam formam factae, subreptitiae esse censentur, non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, privilegiis, praeventionibus, affectionibus, novis provisionibus, indultis concessis quibuscumque universitatibus, etiam ad certam summam, et aliis impedimentis quibuscumque.

Si tamen adeo exigui redditus dictae parochialis fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferant, aut nemo sit, qui se examini quaerat subiicere, aut ob apertas factiones seu dissidia, quae in aliquibus locis reperiuntur, facile graviore rixae ac tumultus possint excitari, poterit ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma ommissa, privatum aliud examen, ceteris tamen, ut supra, servatis, adhibere. Licebit etiam synodo provinciali, si qua in supra dictis circa examinationis formam addenda, remittendave esse censuerit, providere.

výše, a může být připuštěn k obročí jen byl-li shledán vhodným.

A ve všech shora řečených případech nesmí být kostel svěřen nikomu jinému, než jednomu z těch, kteří byli podle výše uvedeného pravidla přezkoušeni a schváleni examinátory. Ani zprávu řečených examinátorů nelze co do její vykonatelnosti napadnout žádnou podanou devolucí⁴⁷ či apelací, ani k Apoštolskému stolci nebo k legátům či vicelegátům nebo nunciům téhož stolce, anebo k biskupům, metropolitům, primasům či patriarchům, která by jí zabraňovala nebo ji pozastavovala. Mimo to nesmí být vikář, jež před tím biskup podle své úvahy dočasně ustanovil u vakantního kostela nebo snad potom ustanoví, z péče a správy svého kostela odvolán dříve, než bude obročí svěřeno buď jemu nebo jinému, který byl přezkoušen a vybrán, jak výše uvedeno; v opačném případě budou všechna udělení obročí či ustanovení, učiněná jinak než podle výše uvedeného předpisu, považována za vylákaná; a tomuto rozhodnutí nemohou být na překážku žádné exempce, indulty, výsady, přednosti, papežská práva na udělení beneficia, nová udělení obročí, indulty udělené jakýmkoli korporacím, třeba i pro určitý počet případů, a jakékoli jiné překážky.

Pokud by však výnosy z řečeného farního kostela byly tak nepatrné, že by se nevyplatilo tuto zkoušku konat, nebo pokud by se nepřihlásil nikdo, kdo by se chtěl zkoušce podrobit, anebo pokud by kvůli otevřenému stranictví nebo sporům, k nimž na některých místech dochází, mohly být snadno podníceny závažnější hádky a nepokoje, bude moci ordinář, nakolik to ve svém svědomí a po poradě s oněmi pověřenými [examinátory] uzná za prospěšné, pomínout tuto formu a použít jiné soukromé zkoušky, přičemž v ostatním musí dodržet to, co bylo stanoveno

⁴⁷ Devoluce v procesním smyslu je (vedle suspensivního účinku) druhým právním následkem podaného odvolání, který spočívá v tom, že kauza se automaticky odsouvá (*devolvere*) k odvolací instanci. Zde však jde zřejmě o procesní námitku, že rozhodnutí není vykonatelné, dokud o něm nerozhodne instančně nadřazený orgán. V hmotněprávním smyslu právo devoluce (*ius devolutionis*), zavedené v rámci církevní reformy Řehořem VII., znamená, že v případě nekanonického obsazení beneficia právo na jeho udělení přechází na metropolitu, popř. přímo na papeže.

výše. Také provinční synoda bude moci, uzná-li to za potřebné, ve shora uvedených věcech stran formy přezkoušení něco doplnit nebo vypustit.

HLAVA 19.

Zrušují se příkazy pro získání obročí a exspektance.

Decernit sancta synodus mandata de providendo, et gratias, quae expectativae dicuntur, nemini amplius, etiam collegiis, universitatibus, senatoribus, et aliis singularibus personis etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, vel alio quovis colore concedi, nec hactenus concessis cuiquam uti licere. Sed nec reservationes mentales, nec aliae quaecumque gratiae ad vacatura, nec indulta ad alienas ecclesias, vel monasteria alicui, etiam, ex sanctae romanae ecclesiae cardinalibus, concedantur, et hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

Svatá synoda stanoví, že nadále nikomu, ani koleji, univerzitám, senátům⁴⁸ i jiným jednotlivým osobám také pod označením indultu, ani pro určitý počet případů nebo pod jakoukoli jinou záminkou nesmějí být udělovány příkazy pro získání obročí ani milosti nazývané exspektancemi;⁴⁹ a pokud byly doposud uděleny, nikdo jich nesmí užívat. Avšak ani mentální rezervace⁵⁰ ani jiné milosti týkající se obročí, jež teprve mají být uprázdněna, ani indulty k cizím kostelům či klášterům nesmějí být nikomu udělovány, a to ani kardinálům Svaté římské církve; a pokud byly doposud uděleny, považují se za zrušené.

HLAVA 20.

Stanoví se způsob projednávání případů příslušejících k církevnímu soudu.

Causae omnes, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram ordinariis locorum dumtaxat cognoscantur, atque omnino, saltem infra biennium a die motae litis, terminentur, alioquin post id spatium liberum sit partibus, vel alteri illarum, iudices superiores, alias tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, et quamprimum terminari curent; nec antea aliis committantur, nec avocentur: neque appellationes, ab eisdem interpositae, per superiores quoscumque recipiantur, eorumve commissio, aut inhibitió fiat, nisi a definitiva, vel a definitiva vim habente, et cuius gravamen per

Všechny případy, které jakýmkoli způsobem přísluší k církevnímu soudu, i kdyby šlo o spory z obročí, mají být v prvním stupni rozhodovány výlučně před místními ordináři a mají být ukončeny nejpozději do dvou let ode dne vzniku sporu; jinak je stranám nebo jedné z nich po této době dovoleno obrátit se na soudce vyšší instance, jinak ovšem příslušné, kteří převezmou případ v tom stádiu, v němž se nachází, a budou se snažit co nejdříve jej ukončit. Dříve však nelze taková jednání svěřit jinému soudci nebo vůbec věc [soudci první instance] odejmout. Stejně tak nesmějí být odvolání, podaná stranami, přijímána

⁴⁸ Tak podle překladu Petzova i Schmetsova; doslova by překlad zněl „senátorům“.

⁴⁹ Exspektance byly jakési poukázky budoucím beneficiátům na ještě neuprázdněná obročí, vydávaná tím, kdo byl oprávněn obročí obsadit.

⁵⁰ Případy, kdy si papež vyhradí nějaké/nějaká obročí, aby je pak udělil nějaké osobě, jejíž jméno však nezveřejní, tj. rezervuje si ho *in mente*.

appellationem a definitiva reparari nequeant.

Ab his excipiantur causae, quae iuxta canonicas sanctiones apud sedem apostolicam sunt tractandae, vel quas ex urgenti rationabilique causa iudicaverit summus pontifex per speciale rescriptum signaturae sanctitatis suae, manu propria subscribendum, committere aut avocare.

Ad haec causae matrimoniales et criminales, non decani, archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam visitando, sed episcopi tantum examini et iurisdictioni relinquuntur, etiamsi in praesenti inter episcopum et decanum, seu archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumque instantia pendeat; coram quo, si pars vere paupertatem probaverit, non cogatur extra provinciam, nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali, litigare, nisi pars altera alimenta, et expensas litis velit subministrare.

Legati quoque, etiam de latere, nuntii, gubernatores ecclesiastici, aut alii, quarumcumque facultatum vigore, non solum episcopos in praedictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem iis praeripere, aut turbare non praesumant, sed nec etiam contra clericos, aliasve personas ecclesiasticas, nisi episcopo prius requisito, eoque negligente, procedant: alias eorum processus, ordinationesve nullius momenti sint, atque ad damni satisfactionem partibus illati, teneantur.

Praeterea, si quis in casibus a iure permissis appellaverit, aut de aliquo gravamine conquestus

kterýmikoli představenými, ani nemá být věc svěřována [jinému soudu] nebo zakazováno [další jednání soudu první instance], leda proti konečnému rozsudku nebo proti opatření majícímu účinky konečného rozsudku, jehož tíživým následkům nelze předejít tím, že by se podalo odvolání do konečného rozsudku.

Z toho mají být vyňaty ty případy, jež je třeba s ohledem na kanonické předpisy projednávat před Apoštolským stolcem, nebo ty, o kterých z naléhavých a rozumných důvodů Nejvyšší velekněz rozhodne speciálním reskriptem Signatury Jeho Svatosti, vlastnoručně podepsaným, že mají být nějakému soudu svěřeny či odebrány.

Mimo to nemají být záležitosti manželské a trestní rozhodovány úsudkem děkana, arcijáhna nebo jiných nižších duchovních, a to ani u příležitosti vizitace, nýbrž ať jsou výlučně ponechána prozkoumání a úsudku biskupa, i kdyby v přítomné době měl v jakékoli instanci probíhat mezi biskupem a děkanem či arcijáhnem nebo jinými nižšími duchovními o příslušnost k rozhodování těchto záležitostí nějaký spor. A soudí-li se před biskupem strana, která skutečně prokáže svou chudobu, nemá být nucena, aby se soudila mimo provincii, a to ani ve druhé či třetí instanci v téže manželské záležitosti, leda by protistrana byla ochotna nahradit výlohy na obživu a náklady sporu.

Také legáti, rovněž *a latere*, nunciové, vysocí církevní úředníci nebo jiní s odvoláním na jakoukoli delegovanou moc nechť se nejen neopovažují bránit biskupům v rozhodování řečených záležitostí nebo nějakým způsobem jejich jurisdikci uchvacovat či rušit, nýbrž ať se ani neodvažují zakročovat proti duchovním a jiným církevním osobám bez toho, že by předtím požádali biskupa o zásah, a ten zůstal nečinný. Jinak jejich řízení i rozhodnutí postrádají jakoukoli platnost a jejich původci jsou povinni stranám nahradit způsobenou škodu.

Mimo to jestliže se někdo v případech právem povolených odvolá nebo si bude stěžovat na

fuerit, seu alias ob lapsum biennii, de quo supra, ad alium iudicem recurrerit, teneatur acta omnia, coram episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis transferre; eodem tamen episcopo prius admonito, ut si quid ei pro causae instructione videbitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat, cogatur tunc is quoque actorum, quae translata sunt, expensas pro portione sua, si illis uti voluerit, subire; nisi aliter ex loci consuetudine servetur, ut scilicet ad appellansem integrum hoc onus pertineat.

Porro ipsam actorum copiam teneatur notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius, et ad minus intra mensem, exhibere. Qui notarius si in differenda exhibitione fraudem fecerit, ab officii administratione arbitrio ordinarii suspendatur, et ad dupli poenam, quanti ea lis fuerit, inter appellansem et pauperes loci distribuendam compellatur.

Iudex vero, si et ipse impedimenti huius conscius particepsve fuerit, aliterve obstiterit, ne appellanti integre acta intra tempus traderentur, ad eandem dupli poenam, prout supra, teneatur: non obstantibus, quoad omnia supra scripta, privilegiis, indultis, concordiiis, quae suos tantum teneant auctores, et aliis quibuscumque consuetudinibus.

tíživé následky rozhodnutí nebo se na základě uplynuvší výše zmíněné dvouleté lhůty odvolá k jinému soudci, ten je povinen vše, co se odehrálo v řízení před biskupem, na své náklady odeslat soudci rozhodujícímu o odvolání. Předtím má vyzvat biskupa, aby sdělil odvolacímu soudu, má-li něco, co by mohlo prospět zjištění skutkového stavu. A objeví-li se před odvolacím soudem protistrana, i ta je povinna poměrně nést náklady na předložení spisů, pokud jich chce použít, leda by se na základě místního obyčejě zachovávalo něco jiného, že totiž veškeré toto břemeno má nést odvolatel.

Dále notář má za povinnost co nejdříve, avšak nejpozději do jednoho měsíce, za přiměřenou odměnu pořídít pro odvolatele opis spisu. A pokud by se takový notář odkládáním opisu dopustil zlovolného jednání, ať je mu podle úsudku ordináře pozastavena správa úřadu a ať je přinucen k pokutě znějící na dvojnásobek toho, oč se vede spor; ta ať je rozdělena mezi odvolatele a místní chudinu.

A soudce, pokud by byl o takových průtazích informován nebo jich byl účasten anebo se dopustil jiných obstrukcí, tak aby odvolateli nebyl ve stanovené lhůtě odevzdán celý spis, ať je odsouzen k témuž dvojnásobku, jak výše uvedeno. A tomu, co bylo výše napsáno, ať nebrání žádné výsady, indulty či dohody zavazující jen jejich původce, ani jakékoli jiné právní obyčejě.

HLAVA 21.

Vyhlašuje se, že jistými výše uvedenými slovy se nic nemění na obvyklém způsobu jednacího pořádku na generálních koncilech.

Cupiens sancta synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla umquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa, posita in decreto publicato sessione prima, sub beatissimo domino nostro Pio IV., videlicet: Quae proponentibus legatis ac praesidentibus ad horum temporum levandas calamitates, sedandas de religione controversias, coercendas linguas dolosas, depravatorum morum abusus corrigendos,

Svatá synoda si přeje, aby z dekretů na ní vydaných v budoucích časech nevzešla žádná příležitost k pochybnostem. Proto ona slova, uvedená v dekretu vyhlášeném na prvním zasedání za přeblaženého pána našeho Pia IV., totiž že „to, co navrhli legáti a předsedající k odstranění neštěstí tohoto věku, k upokojení náboženských sporů, ke zkrocení lstivých jazyků, k nápravě zneužívání

ecclesiae veram et christianam pacem conciliandam apta et idonea ipsi sanctae synodo videbuntur, – explicando declarat, mentis suae non fuisse, ut ex praedictis verbis solita ratio tractandi negotia in generalibus conciliis ulla ex parte immutaretur, neque novi quidquam, praeter id, quod a sacris canonibus, vel generalium synodorum forma hactenus statutum est, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

zkažených mravů a k dosažení křesťanského míru, bude pro onu svatou synodu užitečné a vhodné,“ vykládá a vysvětluje tato synoda tak, že jejím záměrem nebylo, aby se řečenými slovy v jakékoli části změnil obvyklý pořádek záležitostí projednávaných na generálních sněmech, ani aby se komukoli [na právech a povinnostech] něco přidávalo či z nich ubíralo kromě toho, co bylo stanoveno posvátnými kánony nebo předpisy generálních synod.

Ohlášení příštího zasedání

Insuper eadem sacrosancta synodus proximam futuram sessionem feria quinta post conceptionem beatae Mariae virginis, quae erit dies nona mensis decembris proxime venturi, habendam esse statuit et decernit, cum potestate etiam abbreviandi; in qua sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, et de reliquis reformationis capitibus iam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si vero opportunum videbitur, et tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in congregationibus proponetur.

Nadto posvátná synoda stanoví a rozhoduje, že nejbližší budoucí zasedání se bude konat ve čtvrtek po [svátku] Početí blahoslavené Panny Marie, což je devátý den nejbližší následujícího měsíce prosince, s výhradou možnosti tento termín zkrátit. Na tomto zasedání bude projednávána šestá kapitola, nyní odložená na toto zasedání, a ostatní již předložené kapitoly o reformě, jakož i vše, co k tomu náleží. Bude-li se to zdát vhodným a bude-li dostatek času, bude pojednáno i o některých dogmatech, jak budou ve svém čase předkládány v kongregacích.

Termín zasedání byl zkrácen.

25. zasedání,
jež je devátým a posledním
za papeže Pia IV.,
zahájené 3. dne a ukončené 4. dne měsíce prosince 1563

DEKRET
o očistci

Cum catholica ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris litteris et antiqua patrum traditione, in sacris conciliis et novissime in hac oecumenica synodo docuerit, purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio, iuvari; praecipit sancta synodus episcopis, ut sanam de purgatorio doctrinam a sanctis patribus et sacris conciliis traditam, a Christifidelibus credi, teneri, doceri, et ubique praedicari diligenter studeant.

Apud rudem vero plebem difficiliores ac subtiliores quaestiones, quaeque aedificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item, vel quae specie falsi laborant, evulgari ac tractari non permittant.

Ea vero, quae ad curiositatem quamdam, aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tamquam scandala et fidelium offendicula prohibeant. Curent autem episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosynae, aliaque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum ecclesiae instituta pie, et devote fiant, et, quae pro illis ex testatorum foundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctorie, sed a sacerdotibus et ecclesiae ministris et aliis, qui hoc praestare tenentur, diligenter et accurate persolvantur.

Protože katolická církev, vyučena Duchem svatým, na základě svatých Písem a starobylé tradice Otců učila na svatých koncilech a nejnověji i na této ekumenické synodě, že existuje očistec a že duše tam držené jsou podporovány přímluvami věřících a nejvíce bohumilou svátostí oltářní, svatá synoda přikazuje biskupům, aby s pečlivou snahou vyžadovali, aby zdravé a svatými Otcí a posvátnými koncily předané učení o očistci bylo křesťany s vírou přijímáno, drženo, vyučováno a všude hlášáno.

Avšak před nevzdělaným lidem ať se při shromážděních lidu neprobírají obtížnější a subtilnější otázky, které neznamenaají žádný přínos a z nichž obvykle nevyrůstá žádná podpora zbožnosti. Také se nedovoluje rozšiřovat a probírat nic, co je nejisté nebo co nese zdání nepravdy.

Zakazuje se vše, co směřuje k jakési výstřednosti nebo pověře nebo co sleduje špinavý zisk jakožto pohoršení a urážka pro věřící. Ale biskupové ať se starají o to, aby se přímluvy žijících věřících, totiž mešní oběti, modlitby, almužny a jiné zbožné skutky, jež věřící obvykle konají za jiné, a to zesnulé věřící, podle církevních ustanovení konaly zbožně a uctivě, a to, co je pro tyto [zesnulé] třeba na základě testamentárních fundací nebo z jiného důvodu konat, aby bylo konáno nikoli nedbale, nýbrž pečlivě a přesně kněžími, služebníky církve, i jinými, kteří jsou k tomu zavázáni.

DEKRET

o vzývání, uctívání a ostatcích svatých a o svatých obrazech

Mandat sancta synodus omnibus episcopis, et ceteris docendi munus curamque sustinentibus, ut, iuxta catholicae, et apostolicae ecclesiae usum, a primaevis christianae religionis temporibus receptum, sanctorumque patrum consensionem et sacrorum conciliorum decreta, in primis de sanctorum intercessione, invocatione, reliquiarum honore et legitimo imaginum usu fideles diligenter instruant, docentes eos, sanctos, una cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum, atque utile esse, suppliciter eos invocare, et ob beneficia impetranda a Deo per Filium eius lesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster redemptor et salvator est, ad eorum orationes, opem auxiliumque confugere: illos vero, qui negant, sanctos, aeterna felicitate in caelo fruentes, invocandos esse; aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, ut pro nobis etiam singulis orent, invocationem esse idololatriam, vel pugnare cum verbo Dei, adversarique honori unius mediatoris Dei et hominum Iesu Christi; vel stultum esse, in caelo regnantibus voce vel mente supplicare, – impie sentire.

Sanctorum quoque martyrum et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi et templum Spiritus sancti, ab ipso ad aeternam vitam suscitanda et glorificanda a fidelibus veneranda esse, per quae multa beneficia a Deo hominibus praestantur; ita ut affirmantes, sanctorum reliquiis venerationem, atque honorem non deberi; vel eas, aliaque sacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari, atque eorum opis impetrandae causa sanctorum memorias frustra frequentari, omnino damnandos esse, prout iam pridem eos damnavit et nunc etiam damnat ecclesia.

Imagines porro Christi, Deiparae virginis, et aliorum sanctorum in templis praesertim

Svatá synoda prikazuje všem biskupům i všem ostatním, jimž je svěřen učitel'ský úřad a péče, aby podle zvyku katolické a apoštol'ské církve, přijatého od prvních dob křesťanského náboženství a podle souhlasného učení svatých Otců a dekretů posvátných koncilů, věřící pečlivě poučovali především o přímluvách svatých, jejich vzývání, o důstojnosti [jejich] ostatků a řádném užívání jejich obrazů, a aby je poučovali, že oni, svatí, kralující spolu s Kristem, obětují Bohu své modlitby za lidi; a že je dobré a užitečné pokorně je vzývat a obracet se k nim o jejich modlitby, příspěvní a pomoc, abychom od Boha skrze jeho Syna Ježíše Krista, našeho Pána, který jediný je náš Vykupitel a Spasitel, získali dobrodiní. A že bezbožně smýšlejí ti, kteří popírají, že by měli být uctíváni svatí těšící se v nebi věčné blaženosti, nebo kteří tvrdí, buď že se za lidi nepřimlouvají, nebo že naše prosby o jejich přímluvu jsou modloslužbou, nebo že odporují Božímu slovu a že jsou v rozporu s důstojností jediného prostředníka mezi Bohem a lidmi Ježíše Krista, anebo že je hloupost, aby ti, kteří kralují v nebi, ústy nebo myslí [za lidi] prosili.

Rovněž [posvátná synoda stanoví], aby věřícími byla uctívána svatá těla svatých mučedníků a jiných s Kristem žijících [věřících], jež byla živými údy Kristovými a chrámem Ducha svatého, určená jím ke vzkříšení k věčnému životu a k oslavení, neboť jejich prostřednictvím se lidem od Boha dostává mnoha dobrodiní; proto ti, co tvrdí, že čest a pocta vzdávaná ostatkům svatých nemá být, nebo že ony nebo jiné posvátné památky jsou od věřících ctěny bez užitku a že památky svatých za účelem vyprošení jejich příspěvní jsou konány marně, mají být zcela zavrženy, jak je již dříve církev zavrhl a jak je zavrhuje i nyní.

Dále aby se zvláště v kostelích uchovávaly a uctívaly obrazy Krista, Bohorodičky panny a

⁵¹ U Petze je v latinském textu o mylem plurál (*docuerint*).

habendas et retinendas; eisque debitum honorem et venerationem impertiendam; non quod credatur inesse aliqua in iis divinitas, vel virtus, propter quam sunt colendae; vel quod ab eis sit aliquod petendum; vel quod fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat a gentibus, quae in idolis spem suam collocabant, sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illae repraesentant: ita ut per imagines, quas osculamur, et coram quibus caput aperimus et procumbimus, Christum adoremus, et sanctos, quorum illae similitudinem gerunt, veneremur: id quod conciliorum, praesertim vero secundae nicaenae synodi, decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

Illud vero diligenter doceant episcopi, per historias mysteriorum nostrae redemptionis, picturis, vel aliis similitudinibus expressas, erudiri, et confirmari populum in articulis fidei commemorandis et assidue recolendis; tum vero ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solum quia admonetur populus beneficiorum et munerum, quae a Christo sibi collata sunt, sed etiam quia Dei per sanctos miracula et salutaria exempla oculis fidelium subiiciuntur, ut pro iis Deo gratias agant ad sanctorumque imitationem vitam moresque suos componant, excitenturque ad adorandum ac diligendum Deum et ad pietatem colendam.

Si quis autem his decretis contraria docuerit,⁵¹ aut senserit, anathema sit. In has autem sanctas et salutare observationes si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta synodus vehementer cupit; ita ut nullae falsi dogmatis imagines, et rudibus periculosi erroris occasionem praebentes, statuatur. Quod si aliquando historias et narrationes sacrae scripturae, cum id indoctae plebi expediet, exprimi et figurari contigerit; doceatur populus, non propterea divinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit.

jiných svatých a prokazovala se jim patřičná úcta a čest; to ne proto, že by se věřilo, že v nich je přítomno nějaké božství nebo síla, kvůli nimž by byly uctívány, nebo že by se od nich něco žádalo nebo že by se k nim upírala důvěra, jako tomu kdysi bylo u pohanů, kteří do model vkládali své naděje, nýbrž proto, poněvadž úcta, která se jim prokazuje, odkazuje na vzory, jež tyto představují; tak abychom se skrze obrazy, jež líbáme a před nimiž smekáme a ukláníme se, klaněli Kristu a uctívali svaté, kteří jsou jimi zpodobeni, jak to již bylo stanoveno rozhodnutími koncilů proti obrazoborcům, především pak druhého nicejského.

A biskupové nechť s pečlivostí učí, že prostřednictvím dějin tajemství našeho vykoupení, jak je to vyjádřeno ve vyobrazeních či jiných zpodobeních, je lid vzděláván a utvrzován v připomínání si a horlivém rozjímání článků víry. A také že ze všech svatých obrazů lze získat velký užitek nejen proto, že lid je jimi upomínán na dobrodiní a dary, jichž se jim od Krista dostalo, nýbrž také proto, že skrze svaté se očím věřících předkládají Boží zázraky a spasitelné příklady, aby za ně Bohu vzdávali díky, snažili se v životě a chování napodobovat svaté a byli povzbuzeni k uctívání Boha, lásce k němu a k pěstování zbožnosti.

Jestliže by však někdo učil nebo věřil to, co je v rozporu s těmito ustanoveními, nechť je vyobcován. Pokud se do této svaté a spasitelné kázně vplížily nějaké výstřelky, svatá synoda si naléhavě přeje, aby byly zcela odstraněny, tak aby nebyly vystavovány žádné obrazy, které by se zakládaly na chybném učení víry a nevzdělaným lidem by dávaly příležitost k nebezpečným bludům. A jestliže je někdy, když to prospívá nevědomému lidu, třeba příběhy a vyprávění svatého Písma vyjádřit v obrazech, ať je lid poučován, že božské není zobrazováno proto, jako by mohlo být spatřeno tělesnými očima anebo vyjádřeno v barvách a tvarech.

Omnis porro superstitio in sanctorum invocatione, reliquiarum veneratione, et imaginum sacro usu tollatur; omnis turpis quaestus eliminetur; omnis denique lascivia vitetur, ita ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornamentur, et sanctorum celebratione ac reliquiarum visitatione homines ad commessiones atque ebrietates non abutantur, quasi festi dies in honorem sanctorum per luxum ac lasciviam agantur.

Postremo tanta circa haec diligentia et cura ab episcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut praepostere et tumultuarie accomodatum, nihil profanum nihilque inhonestum appareat, cum domum Dei deceat sanctitudo. Haec ut fidelius observentur, statuit sancta synodus, nemini licere ullo in loco, vel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse nova miracula, nec novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente et approbante episcopo; qui, simul atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium theologis et aliis piis viris ea faciat, quae veritati et pietati consentanea iudicaverit.

Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omnino aliqua de iis rebus gravior quaestio incidat, episcopus, antequam controversiam dirimat, metropolitani et comprovincialium episcoporum in concilio provinciali sententiam exspectet; ita tamen, ut nihil, inconsulto sanctissimo romano pontifice, novum, aut in ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

Dále necht' je odstraněna každá pověra ve vzývání svatých, v úctě ostatků a v posvátném užívání obrazů; ať je vyloučena všechna snaha po špinavém zisku; konečně je třeba vyhnout se jakékoli smyslnosti, tak aby obrazy nebyly malovány a zdobeny s drzou frivolností, aby oslavu svatých a návštěvu ostatků lidé nezneužívali k hodováním a ožralství, jako by sváteční dny ke cti svatých musely být slaveny zhýralostí a nevázaností.

Konečně necht' je těmto věcem ze strany biskupů věnována taková snaha a péče, aby se nevyskytovalo nic neřádného, nic narychló a s povykem udělaného, nic profánního a nic nepočestného, protože domu Božímu přísluší svatost. A aby toto bylo věrněji zachováváno, stanovila svatá synoda, že nikomu není na žádném místě nebo v kostele, ani v jakkoli exemptním, dovoleno bez souhlasu biskupa umístit nebo usilovat o umístění jakéhokoli neobvyklého obrazu, nebo takto umístěný opečovávat. Nemají být také uznávány žádné nové zázraky a přijímány žádné nové ostatky, leda po přezkoumání a schválení týmž biskupem. Ten, kdykoli se o nich něco doví, ať si přibere na poradu teology a jiné zbožné muže a učiní to, co podle jeho úsudku bude odpovídat pravdě a zbožnosti.

Bude-li však třeba vykořenit nějaký pochybený nebo závažný případ výstřelku, nebo vyvstane-li o těchto věcech vůbec nějaká obtížnější otázka, biskup, dříve než spor rozhodne, ať vyčká názoru metropolitány a ostatních biskupů provincie na provinčním sněmu; avšak tak, aby se bez dotázání přesvatého římského biskupa v církvi nestanovovalo nic nového nebo doposud neužívaného.

DEKRET

o řeholnících a jeptiškách

Eadem sacrosancta synodus reformationem prosequens, ea, quae sequuntur, statuenda esse

Táž posvátná synoda, pokračujíc v reformě, rozhodla se stanovit, co následuje:

censuit.

HLAVA 1.

Všichni řeholníci mají žít podle řehole, na kterou složili sliby; a představení mají pečlivě dbát na to, aby tomu tak bylo.

Quoniam non ignorat sancta synodus quantum ex monasteriis pie institutis et recte administratis in ecclesia Dei splendoris, atque utilitatis oriatur, necessarium esse censuit, quo facilius ac maturius, ubi collapsa est, vetus et regularis disciplina instauretur, et constantius, ubi conservata est, perseveret, praecipere, prout hoc decreto praecipit, ut omnes regulares, tam viri, quam mulieres, ad regulae, quam professi sunt, praescriptum vitam instituunt et componant: atque in primis, quae ad suae professionis perfectionem, ut obedientiae, paupertatis, et castitatis, ac si quae alia sunt alicuius regulae et ordinis peculiaris vota et praecepta, ad eorum respective essentiam, necnon ad communem vitam, victum et vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent: omnisque cura et diligentia a superioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus et provincialibus, quam in eorum visitationibus, quae suis temporibus facere non praetermittant, ut ab illis non recedatur: cum compertum sit, ab eis non posse ea, quae ad substantiam regularis vitae pertinent, relaxari; si enim illa, quae bases sunt et fundamenta totius regularis disciplinae, exacte non fuerint conservata, totum corrumpat aedificium necesse est.

Protože svaté synodě není neznámo, kolik Božího světla a užitku v církvi vychází z klášterů zbožně založených a dobře spravovaných, uznala za nezbytné (aby tam, kde stará a řeholní kázeň upadla, snáze a rychleji byla obnovena, a tam, kde byla zachována, aby s větší stálostí vytrvala) přikázat, jako už tímto dekretem přikazuje, aby všichni řeholníci, jak muži, tak ženy, uspořádali a žili svůj život podle předpisů řehole, na kterou složili sliby. A především aby věrně zachovávali to, co patří k dokonalosti jejich profese, jako jsou řeholní sliby a příkazy poslušnosti, chudoby a čistoty a všechny ostatní zvláštní sliby a příkazy, které snad nějaká řehole obsahuje a zachovávání čehož náleží k jejich podstatě jakož i k zachovávání společného života, stolu a oděvu. Představení mají vynaložit veškerou starost a péči jak na generálních a provinčních kapitulách, tak při jejich vizitacích, které nechť ve stanovených dobách neopomíjejí, na to, aby se od toho neupouštělo; neboť je známo, že nemohou slevovat z toho, co patří k podstatě řeholního života. Jestliže totiž nebude přesně zachovááno to, co patří k podstatě a základům veškeré řeholní kázně, nutně se zřítí celá stavba.

HLAVA 2.

Řeholníkům se zcela zakazuje vlastnění majetku.

Nemini igitur regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat bona immobilia vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine conventus possidere, vel tenere; sed statim ea superiori tradantur, conventuique incorporentur.

Žádnému z řeholníků, jak mužům, tak ženám, není tedy dovoleno vlastnit či držet jako vlastní žádný nemovitý či movitý majetek, ať by byl jakýkoliv a jakkoli jimi získaný, a to ani jménem konventu, nýbrž ať je ihned předán představenému a přivtělen konventu.

Nec deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui regulari concedere, etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum monasteriorum, seu conventuum ad solos officiales eorumdem, ad nutum superiorum amovibiles, pertineat. Mobilium vero usum ita superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit, is biennio activa et passiva voce privatus sit, atque etiam iuxta suae regulae et ordinis constitutiones puniatur.

Nadále není představeným do voleno nemovitý majetek dávat nějakému řeholníkovi, a to ani do dědičného pachtu či užívání, ke správě nebo do komendy. Ale správa majetku klášterů nebo konventů ať je věcí výlučně jejich funkcionářů, odvolatelných na pokyn představených. A užívání movitých věcí ať představení uspořádají tak, aby vybavení [kláštera těmito věcmi] odpovídalo stavu chudoby, kterou slíbili. Nic ať v něm není nadbytečného, ovšem ať jim ani není odpíráno nic z toho, co je nutné. Bude-li však někdo přistižen nebo usvědčen, že jinak má něco v držbě, ten ať je po dobu dvou let zbaven aktivního i pasivního volebního práva, a také potrestán podle své řehole a řádových konstitucí.

HLAVA 3.

Všechny kláštery, jimž se to zde nezakazuje, mohou mít nemovitý majetek; počet jejich členů ať se stanoví s ohledem na majetek či almužny; žádné [kláštery] nemají být budovány bez přivolení biskupa.

Concedit sancta synodus omnibus monasteriis et domibus, tam virorum quam mulierum et mendicantium, exceptis domibus fratrum sancti Francisci capucinatorum, et eorum, qui minorum de observantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat.

Svatá synoda povoluje všem klášterům a domům, jak mužů, tak žen, i z žebravých řádů s výjimkou domů bratří kapucínů svatého Františka a těch, kteří se podle observance nazývají „menšími“ (a to i kdyby jim to jejich konstituce zakazovaly nebo jim to na základě apoštolské výsady nebylo povoleno), aby do budoucna směly vlastnit nemovitý majetek.

Quod si aliqua loca ex praedictis, quibus auctoritate apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit. In praedictis autem monasteriis et domibus tam virorum, quam mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commode possit sustentari; nec de cetero similia loca erigantur sine episcopi, in cuius dioecesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

A stanoví, aby těm [institutům], které na základě povolení Apoštolského stolce směly podobné statky vlastnit a byly o některé z nich oloupeny, bylo všechno navráceno. Avšak v řečených klášteřích a domech jak mužů, tak žen, ať vlastnicích nemovité statky nebo nevlastnicích, ať se stanoví a do budoucna udržuje jen takový počet řeholníků, který by se mohl řádně obživit buď z vlastních výnosů klášterů nebo z obvyklých almužen. Ostatně podobné takové instituty nelze zřizovat bez předchozího souhlasu biskupa, v jehož diecézi mají být zřízeny.

HLAVA 4.

Řeholník ať bez souhlasu představeného nevykonává službu v žádné jiné instituci či u jiné osoby, a ať se nevzdaluje z konventu; kdo je nepřítomen z důvodu studia, má se zdržovat v konventu.

Prohibet sancta synodus, ne quis regularis sine sui superioris licentia praedicationis, vel lectionis, aut cuiusvis pii operis praetextu, subiiciat se obsequio alicuius praelati, principis, vel universitatis, vel communitatis, aut alterius cuiuscumque personae, seu loci, neque ei aliquando privilegium, aut facultas, ab aliis superioribus obtemperata, suffragetur. Quod si contra fecerit, tamquam inobediens arbitrio superioris puniatur.

Nec liceat regularibus a suis conventibus recedere, etiam praetextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eiusdem⁵² missi, aut vocati fuerint. Qui vero sine praedicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit, ab ordinariis locorum, tamquam desertor sui instituti puniatur. Illi autem, qui studiorum causa ad universitates mittuntur, in conventibus tantum habitent: alioquin ab ordinariis contra eos procedatur.

Svatá synoda zakazuje, aby se některý řeholník bez souhlasu svého představeného pod záminkou kázání, vyučování nebo jiné zbožné činnosti uvázal do služby nějakému prelátovi, knížeti nebo univerzitě či komunitě nebo jakékoli jiné osobě nebo instituci, přičemž mu nebude nic platná dříve k tomu od jiných obdržená výsada nebo povolení. A kdyby jednal proti tomu, bude jako neposlušný potrestán od představeného.

Rovněž ať řeholníkům není dovoleno vzdalovat se ze svých konventů, ani pod záminkou, že jdou ke svým představeným, leda by od nich byli vysláni nebo povoláni. Kdo by pak byl nalezen bez uvedeného písemně vydaného příkazu, bude místními ordináři potrestán jako ten, který uprchl ze svého institutu. A ti, kteří jsou kvůli studiu vysláni na univerzity, ať bydlí pouze v konventech; jinak ať proti nim zakročí ordináři.

HLAVA 5.

Ať je postaráno o klausury jeptišek, zvláště těch, které přebývají mimo města.

Bonifatii octavi constitutionem, quae incipit: *Periculoso*, renovans sancta synodus, universis episcopis sub obtestatione divini iudicii et interminatione maledictionis aeternae praecipit, ut in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis vero sedis apostolicae auctoritate clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, et ubi inviolata est, conservari maxime procurent: inobedientes atque contradictores per censuras ecclesiasticas aliasque poenas, quacumque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis. Quod auxilium ut praebeatur, omnes christianos principes hortatur

Svatá synoda, obnovující konstituci Bonifáce VIII. začínající slovy *Periculoso*, všem biskupům pod hrozbou Božího soudu a věčného prokletí přikazuje, aby co nejvíce dbali na to, aby řádnou mocí ve všech klášteřích, jež jsou jim podřízeny, a v ostatních mocí delegovanou Apoštolským stolcem, byla pečlivě obnovena klausura jeptišek tam, kde byla porušena, a zachována tam, kde zůstala neporušenou. Neposlušní a tomu odporující budou trestáni církevními cenzurami i jinými tresty bez možnosti jakéhokoli odvolání, a bude-li třeba, i s přizváním světského ramene ku pomoci

⁵² Zde by správně měl být plurál, jak je i v českém překladu i v německém překladu Petzově. Naproti tomu Schmets dává do singuláru „superiores suos“ a onu větnou část překládá „...sich zu ihrem Oberen zu verfügen, wenn sie nicht von demselben abgesendet oder berufen sind“.

sancta synodus, et sub excommunicationis poena, ipso facto incurranda, omnibus magistratibus saecularibus iniungit.

Nemini autem sanctimonialium liceat post professionem exire a monasterio, etiam ad breve tempus, quocumque praetextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab episcopo approbata: indultis quibuscumque, et privilegiis non obstantibus. Ingredi autem inter septa monasterii nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel aetatis fuerit, sine episcopi vel superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis poena, ipso facto incurranda. Dare autem tantum episcopus, vel superior licentiam debet in casibus necessitatis, neque alius ullo modo possit, etiam vigore cuiuscumque facultatis vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi.

Et quia monasteria sanctimonialium, extra moenia urbis vel oppidi constituta, malorum hominum praedae et aliis facinoribus sine ulla saepe custodia sunt exposita, curent episcopi, et alii superiores, si ita videbitur expedire, ut sanctimoniales ex iis ad nova vel antiqua monasteria intra urbes vel oppida frequentia reducantur, invocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachii saecularis. Impedientes vero, vel non obedientes per censuras ecclesiasticas parere compellant.

v této věci. A svatá synoda vybízí všechna křesťanská knížata, aby tuto pomoc poskytovala, a pod trestem samočinné exkomunikace to ukládá všem světským úřadům.

Žádné jeptišce ať po složení slibů není dovoleno vyjít z kláštera, a to ani na krátkou dobu a pod jakoukoli záminkou, leda z legitimního důvodu schváleného biskupem. Tomu nemohou bránit žádné indulty a výsady. Vstoupit pak mezi zdi kláštera ať není dovoleno nikomu, byť by byl jakéhokoli rodu či postavení, pohlaví nebo věku, bez písemně daného povolení biskupa nebo představeného, a to pod trestem samočinné exkomunikace. A toto povolení v nezbytných případech může dát pouze biskup nebo představený, a nemůže to žádným způsobem učinit nikdo jiný, ani na základě jakéhokoli pověření nebo indultu doposud nebo v budoucnu uděleného.

A protože kláštery jeptišek, umístěné mimo hradby města či městyse, bývají často bez jakékoli ochrany vystaveny loupežím i jiným zločinům ze strany zlých lidí, ať se biskupové i jiní představení, bude-li se to zdát prospěšným, postarají, aby jeptišky byly z těchto klášterů převedeny do nových, ale i starých klášterů uvnitř města nebo městyse, a bude-li to třeba, i za pomoci světského ramene. A ty, kteří by tomu bránili nebo neuposlechli, ať k poslušnosti nutí církevními cenzurami.

HLAVA 6.

Způsob volby představených.

In electione quorumcumque superiorum, abbatum temporalium et aliorum officialium, ac generalium et abbatissarum, atque aliarum praepositarum, quo omnia recte et sine ulla fraude fiant, in primis sancta synodus districte praecipit, omnes supra dictos eligi debere per vota secreta, ita ut

Aby při volbě kterýchkoli představených, dočasných opatů⁵³ i jiných funkcionářů, i generálů a abatyší i jiných představených [ženských klášterů] vše probíhalo řádně a bez jakéhokoli podvodu, svatá synoda nejprve přísně přikazuje, že všichni výše uvedení

⁵³ „Dočasný opat“ (*abbas temporalis*) byl opat řádně zvolený, ovšem jen na určitou dobu, a vybavený plnou jurisdikcí, který však neměl opatskou benedikci, a proto bez zvláštního apoštolského privilegia nesměl užívat pontifikálií. Proti tomu pravidlem byl „opat benedikovaný a trvalý“ (*abbas benedictus et perpetuus*).

singulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in posterum liceat, provinciales, aut abbates, priores, aut alios quoscumque titulares ad effectum electionis faciendae constituere, aut voces, et suffragia absentium supplere.

Si vero contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit, et is, qui ad hunc effectum se in provincialem, abbatem, aut priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia, in religione obtinenda, inhabilis existat, facultatesque super his concessae eo ipso abrogatae censeantur, et si in posterum aliae concedantur, tamquam subreptitiae habeantur.

musí být voleni tajnými hlasy, tak aby jména jednotlivých voličů nikdy nebyla zveřejněna. A v budoucnu ať není dovoleno ustanovovat provinciály či opaty, převory nebo kterékoli jiné tituláře s výhradou volby, která teprve bude následovat, ani doplňovat hlasy či vota nepřítomných.

Pokud by někdo byl zvolen proti ustanovení tohoto dekretu, volba bude neplatná a ten, který se tímto způsobem nechal ustanovit provinciálem, opatem nebo převorem, ať je do budoucna nezpůsobilým k získání všech úřadů v řeholi; přitom se tím samým považují za zrušená všechna pověření v těchto věcech udělená, a pokud by byla v budoucnu udělena jiná, ať jsou považována za neplatná z důvodu vylákání.

HLAVA 7.

Která [řeholnice] a jak může být zvolena abatyší i jakoukoli jinou představenou; a žádná ať nestojí v čele dvou klášterů.

Abbatissa et priorissa et quocumque alio nomine praefecta, vel praeposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta et quae octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quod si in his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum superiori, qui electioni praest, videatur, ex iis, quae in eodem monasterio annum trigesimum excesserint et quinque saltem annis post professionem recte vixerint, episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur.

Duobus vero monasteriis nulla praeficiatur. Et, si qua duo, vel plura quocumque modo obtinet, cogatur, uno excepto, intra sex menses cetera resignare. Post id vero tempus, nisi resignaverit, omnia ipso iure vacent. Is vero, qui electioni praest, episcopus, sive alius superior, claustra monasterii non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestrellam vota singularum audiat vel accipiat. In reliquis serventur singularum ordinum, vel monasteriorum constitutiones.

Abatyší i převorkou a jakkoli jinak nazvanou představenou či v čele kláštera stojící [řeholnicí] ať není volena ta, která nedosáhla čtyřiceti let a chvályhodně nežila [alespoň] osm let od složení slibů. Pokud by se v témže klášteře nenašla řeholnice takových vlastností, může být zvolena z jiného kláštera téhož řádu. Pokud by se to zdálo neužitečným představenému, který předsedá volbě, ať je po souhlasu biskupa či jiného představeného zvolena některá z těch, které v témže klášteře dosáhly třiceti let věku a řádně žily alespoň pět let od slibů.

Avšak žádná ať není ustanovena do čela dvou klášterů. A jestliže některá jakýmkoli způsobem má úřady představené ve dvou nebo více [klášteřích], ať je nucena, aby s výjimkou jednoho na ostatní během šesti měsíců resignovala. A po této době, pokud nepodá resignaci, budou všechny samým právem uprázdněny. Ten však, kdo předsedá volbě, biskup nebo jiný představený, ať nevstupuje do klášterní klausury, nýbrž hlasy jednotlivých voliček ať slyší či přijímá u

okénka ve mříži. V ostatním ať jsou dodržovány konstituce jednotlivých řádů či klášterů.

HLAVA 8.

Jak má být zařízeno vedení klášterů, které nemají žádné řádné řeholní vizitátory.

Monasteria omnia, quae generalibus capitulis aut episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares visitatores, sed sub immediata sedis apostolicae protectione ac directione regi consueverunt, teneantur, infra annum a fine praesentis concilii, et deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, iuxta formam constitutionis Innocentii III. in concilio generali, quae incipit, *In singulis*, ibique certas regulares personas deputare, quae de modo et ordine de praedictis congregationibus erigendis ac statutis in eis exequendis deliberent et statuunt.

Quod si in his negligentibus fuerint, liceat metropolitano, in cuius provincia praedicta monasteria sunt, tamquam sedis apostolicae delegato, eos pro praedictis causis convocare. Quod si infra limites unius provinciae non sit sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possint duarum vel trium provinciarum monasteria unam facere congregationem.

Ipsae autem congregationibus constitutis illarum generalia capitula, et ab illis electi praesides vel visitatores eandem habeant auctoritatem in suae congregationis monasteria ac regulares in eis commorantes, quam alii praesides ac visitatores in ceteris habent ordinibus: teneanturque suae congregationis monasteria frequenter visitare et illorum reformationi incumbere, et ea observare, quae in sacris canonibus et in hoc sacro concilio sunt decreta. Quod si, etiam metropolitano instante, praedicta exequi non curaverint, episcopis, in quorum dioecesibus loca praedicta sita sunt, tamquam sedis apostolicae delegatis, subdantur.

Všechny kláštery, jež nepodléhají generálním kapitulám nebo biskupům a jež nemají své řádné řeholní vizitátory, nýbrž stojí pod bezprostřední ochranou a vedením Apoštolského stolce, jsou povinny do roka od ukončení přítomného sněmu, a pak každé tři roky podle předpisu konstituce Innocence III., přijaté na generálním sněmu a začínající slovy *In singulis*, shromáždit se do kongregací a tam vyslat některé řeholní osoby, které by rozvážily a určily způsob a pořádek, jak řečené kongregace vytvořit a jak vykonávat to, co na nich bylo stanoveno.

Budou-li toho však nedbalí, metropolitovi, v jehož provincii se řečené kláštery nalézají, ať je dovoleno jakožto delegátovi Apoštolského stolce k uvedeným účelům je svolat sám. Jestliže však uvnitř hranic provincie nebude dostatečný počet klášterů, aby z nich mohla být vytvořena kongregace, mohou jednu kongregaci vytvořit kláštery dvou nebo tří provincií.

Po vytvoření těchto kongregací ať mají jejich generální kapituly a na nich zvolení představení či vizitátoři v klášterích své kongregace a nad řeholníky v nich přebývajícími stejnou pravomoc, jakou mají jiní představení a vizitátoři v ostatních řádech. A mají za povinnost často vizitovat kláštery své kongregace, dbát o jejich reformu a zachovávat to, co bylo rozhodnuto v posvátných kánonech i na tomto posvátném sněmu. Pokud, a to ani na naléhání metropolitů, řečené [úkoly] nebudou vykonávat, budou podřízeni biskupům diecézí, v nichž se nacházejí řečené kláštery, jakožto delegátům Apoštolského stolce.

HLAVA 9.

Kláštery jeptišek bezprostředně podřízené Apoštolskému stolci ať jsou řízeny biskupy; ostatní pak od vyslanců generálních kapitul či jiných řeholníků.

Monasteria sanctimonialium, sanctae sedi apostolicae immediate subiecta, etiam sub nomine capitulorum s. Petri, vel. s. Ioannis, vel alias quomodocumque nuncupentur, ab episcopis, tamquam dictae sedis delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quae vero a deputatis in capitulis generalibus, vel ab aliis regularibus reguntur, sub eorum cura et custodia relinquuntur.

Kláštery zasvěcených jeptišek, jež jsou bezprostředně podřízeny Apoštolskému stolci, i kdyby nesly jméno kapitul sv. Petra nebo sv. Jana nebo ať by se nazývaly jakkoli, necht' jsou řízeny biskupy jakožto delegáty řečeného Apoštolského stolce, čemuž ať nic není na překážku. Avšak ty, jež jsou řízeny vyslanci na generálních kapitulách nebo jinými řeholníky, ať jsou pod jejich péčí a ochranou ponechány.

HLAVA 10.

Jeptišky ať se jednou do měsíce vyzpovídají a přistoupí ke svatému přijímání; biskup ať se jim postará o mimořádného zpovědníka; eucharistie ať u nich s výjimkou veřejného kostela není jinde uchovávána.

Attendant diligenter episcopi, et ceteri superiores monasteriorum sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, et sacrosanctam eucharistiam suscipiant, ut eo se salutari praesidio muniant ad omnes oppugnationes daemonis fortiter superandas. Praeter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab episcopo et aliis superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat.

Biskupové a ostatní představení klášterů zasvěcených jeptišek ať pečlivě dbají na to, aby jeptišky byly ve svých konstitucích vybízeny k tomu, aby alespoň jednou během každého měsíce učinily vyznání hříchů a přijaly svaté přijímání, aby se tak vyzbrojily spasitelnou ochranou k statečnému přemáhání všech ďábových útoků. Kromě řádného zpovědníka ať pak je biskupem i jinými představenými dán dvakrát či třikrát v roce k dispozici jiný, mimořádný [zpovědník], který by je všechny vyzpovídal.

Quod vero sanctissimum Christi corpus intra chorum vel septa monasterii, et non in publica ecclesia conservetur, prohibet sancta synodus: non obstante quocumque indulto, aut privilegio.

A svatá synoda zakazuje, aby nejsvětější Kristovo tělo bylo uchováváno v chóru nebo uvnitř klášterních zdí, a ne ve veřejném kostele; čemuž nemůže bránit žádný indult nebo výsada.

HLAVA 11.

V klášteřích, které jsou spojeny s péčí o duše světských osob (s výjimkou těch, které náležejí ke klášterní rodině), má biskup provádět vizitace a přezkušovat ty, jimž je tato péče svěřena, s jistými výjimkami.

In monasteriis, seu domibus virorum seu mulierum, V klášteřích či domech mužů nebo žen, které

quibus imminet animarum cura personarum saecularium, praeter eas, quae sunt de illorum monasteriorum, seu locorum familia, personae tam regulares quam saeculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quae ad dictam curam et sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, et correctioni episcopi, in cuius dioecesi sunt sita.

Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amovibiles, deputentur, nisi de eiusdem consensu ac praevio examine, per eum, aut eius vicarium faciendo: excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, et exceptis etiam iis monasteriis, seu locis, in quibus abbates, generales, aut capita ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque aliis monasteriis, seu domibus, in quibus abbates, aut alii regularium superiores iurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos, et parochianos exercent; salvo tamen eorum episcoporum iure, qui maiorem in praedicta loca vel personas iurisdictionem exercent.

mají duchovní péči nad světskými osobami (s výjimkou těch, které jsou z rodiny jejich klášterů nebo z oněch míst), osoby jak řeholní, tak světské, které tuto péči vykonávají, ve věcech patřících k řečené péči a udílení svátostí bezprostředně podléhají jurisdikci, vizitaci a nápravným opatřením biskupa, v jehož diecézi jsou [tyto kláštery] umístěny.

A tam ať nejsou vysílání [žádání duchovní], a to ani na pokyn odvolatelní, leda se souhlasem a po předchozím přezkoušení ze strany téhož [biskupa], ať už tak učiní sám nebo prostřednictvím svého vikáře. Výjimku představuje klášter v Cluny se svým územím a také ty kláštery a ta místa, v nichž mají řádné hlavní sídlo opati, generálové a hlavy řádů, jakož i jiné kláštery či domy, v nichž opati a jiní řeholní představení vykonávají biskupskou i časnou jurisdikci vůči farářům i farníkům; ovšem bez újmy práva těch biskupů, kteří na uvedených místech nebo nad uvedenými osobami vykonávají vyšší jurisdikci.

HLAVA 12.

Řeholníci ať se přizpůsobí světským osobám při dodržování biskupských cenzur a svátků v diecézi.

Censurae et interdicta, nedum a sede apostolica emanata, sed etiam ab ordinariis promulgata, mandante episcopo a regularibus in eorum ecclesiis publicentur atque servantur. Dies etiam festi, quos in dioecesi sua servandos idem episcopus praeceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus, servantur.

Řeholníci ať ve svých kostelích na příkaz biskupa zveřejní a zachovávají cenzury a interdikty uvalené nejen Apoštolským stolcem, nýbrž i vyhlášené ordináři. A také sváteční dny, které biskup ve své diecézi přikázal zachovávat, ať jsou zachovávány i ze strany všech exemptních, a to i řeholníků.

HLAVA 13.

Spory o precedenci má radikálně urovnat biskup. Exemptní řeholníci, kteří nežijí v přísnější klauzuře, ať jsou donuceni k účasti na veřejných procesích.

Controversias omnes de praecedentia, quae persaepe maximo cum scandalo oriuntur inter ecclesiasticas personas, tam saeculares, quam regulares, cum in processibus publicis, tum in

Všechny spory o precedenci, které velmi často s velkým pohoršením povstávají mezi církevními osobami, jak světskými, tak řeholními, jak při veřejných procesích, tak při

iis, quae fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, et in deferenda umbella, et aliis similibus, episcopus, amota omni appellatione et non obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autem omnes, tam clerici saeculares quicumque, etiam monachi, ad publicas processiones vocati, accedere compellantur, iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo vivunt.

těch, jež se konají u příležitosti pohřbu těl zemřelých, při nesení umbelly⁵⁴ i jiných podobných příležitostech, ať urovná biskup bez přípustnosti jakéhokoli odvolání a všeho, co by tomu odporovalo. A všichni exemptní, jak kteříkoli světší duchovní, tak také mniši, jsou-li pozváni do veřejného procesí, ať jsou donuceni přijít, s jedinou výjimkou těch, kteří trvale žijí v přísnější klauzuře.

HLAVA 14.

Kým mají být potrestáni řeholníci, kteří se veřejně provinili.

Regularis, non subditus episcopo, qui intra claustra monasterii degit, et extra ea ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit, episcopo instante, a suo superiore intra tempus ab episcopo praefigendum, severe puniatur, ac de punitione episcopum certiores faciant: sin minus, a suo superiore officio privetur, et delinquens ab episcopo puniri possit.

Řeholník, který není podřízen biskupovi a který žije v klauzuře kláštera, ale mimo ni spáchá tak notorický zločin, že je lidu pro pohoršení, tehdy ať je na výzvu biskupa svým představeným přísně potrestán ve lhůtě biskupem stanovené, a biskup ať je o potrestání vyrozuměn. Neučiní-li tak, ať je svým představeným zbaven úřadu a provinivší se může být potrestán biskupem.

HLAVA 15.

Sliby nelze skládat, leda po roční zkušební době a ve věku dovršených šestnácti let.

In quacumque religione tam virorum, quam mulierum, professio non fiat ante decimum sextum annum expletum; nec qui minore tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius regulae, vel religionis, vel ordinis observationem, aut ad alios quoscumque effectus.

V jakékoli řeholi jak mužské, tak ženské ať se neskládají sliby před dovršeným šestnáctým rokem věku; také nesmí být ke slibům připuštěn nikdo, kdo po oblačce nežil ve zkušební době alespoň jeden rok. Sliby složené před tím jsou neplatné a nezakládají žádný závazek k observanci v nějaké řeholi nebo institutu či řádu, ani nemají žádné jiné účinky.

HLAVA 16.

Zřeknutí se [majetku] nebo závazek, učiněný před dvěma nejbližšími měsíci před sliby, jsou neplatné. Po skončení zkušební doby ať novicové složí sliby nebo ať jsou propuštěni. Ve zbožném Továryšstvu Ježíšovu ať se nic nemění. Je zakázáno, aby klášteru něco připadlo z novicova majetku před sliby.

⁵⁴ Umbella je (dnes už historickou) insignií, která byla nošena v průvodech (např. v papežských bazilikách apod.). Je snad byzantského původu a vyvinula se ze slunečníku, který byl nošen nad vybranými hodnostáři (později před nimi); má také zhruba jeho tvar.

Nulla quoque renunciatio aut obligatio, antea facta, etiam cum iuramento, vel in favorem cuiuscumque causae piae, valeat, nisi cum licentia episcopi, sive eius vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter vero facta, etiamsi cum huius favoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita et nullius effectus.

Finito tempore novitiatus superiores, novitios, quos habiles invenerint, ad profitendum admittant; aut e monasterio eiiciant. Per haec tamen sancta synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin religio clericorum societatis lesu iuxta pium eorum institutum, a sancta sede apostolica approbatum, Domino et eius ecclesiae inservire possint: sed neque ante professionem, excepto victu et vestitu novitii, vel novitiae illius temporis, quo in probatione est, quocumque praetextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem substantiae suae monasterium possideat; nec facile, si discesserit, id recuperare possit: quin potius praecipit sancta synodus sub anathematis poena dantibus et recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, et ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quae sua erant: quod ut recte fiat episcopus, etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

Žádné zřeknutí se [majetku] nebo závazek učiněný před sliby, třeba s přísahou nebo ve prospěch jakéhokoli zbožného účelu, neplatí, leda by k němu s přivolením biskupa nebo jeho zástupce došlo během dvou měsíců před složením slibů, a nebude mít žádnou účinnost, nebudou-li sliby následovat. A takový úkon učiněný jinak, i kdyby byl doprovázen výslovným zřeknutím se této výhody, i přísežným, bude neplatný a nebude mít žádné účinky.

Po skončení doby noviciátu ať představení připustí ke složení slibů ty novice, které uznají za způsobilé, jinak ať je vyhostí z kláštera. Tímto ovšem svatá synoda nezamýšlí měnit nebo zakazovat nic, co by mohlo sloužit Pánu a jeho církvi v řeholní společnosti kleriků Tovaryšstva Ježíšova podle jejich zbožného zřízení, schváleného Apoštolským stolcem. Avšak před sliby ať s výjimkou obživy a ošacení novice nebo novicky během zkušební doby není jeho klášteru ze strany jeho rodičů a příbuzných či opatrovníků pod žádnou záminkou dáváno nic z jeho majetku, aby mu tak nebylo zabráněno ve vystoupení [z kláštera], když by celý jeho majetek nebo jeho převážnou část vlastnil klášter a [vystoupivší] by jej nemohl při vystoupení z kláštera snadno získat zpět. Spíše však svatá synoda pod hrozbou trestu vyobcování příkazuje těm, kteří by takový majetek dávali i přijímali, aby se tak nedělo a aby se těm, kteří odejdou před sliby, navrátilo všechno, co bylo jejich. A biskup nechť nutí, aby tomu tak řádně bylo, a to, bude-li třeba, i prostřednictvím církve vních cenzur.

HLAVA 17.

Dívka starší dvanácti let, která chce přijmout řeholní šat, ať je prošetřena ordinářem; rovněž tak před sliby.

Libertati professionis virginum Deo dicandarum prospiciens sancta synodus statuit atque decernit, ut, si puella, quae habitum regularem suscipere voluerit, maior duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem

Svatá synoda, zamýšlejíc zajištění svobody slibů Bohu zasvěcených panen, stanoví a rozhoduje, že dívka, která hodlá přijmout řeholní šat, musí být starší dvanácti let, a nemá jej přijímat před tím. A ani potom ona

emittat, quam exploraverit episcopus, vel, eo absente vel impedito, eius vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat; et si voluntas eius pia ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterii illius et ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, libere ei profiteri liceat: cuius professionis tempus ne episcopus ignoret, teneatur praefecta monasterio eum ante mensem certiosem facere. Quod si praefecta certiosem episcopum non fecerit, quamdiu episcopo videbitur, ab officio suspensa sit.

sama ani jiná nemá skládat sliby, dokud biskup nebo v jeho nepřítomnosti či při jeho zaneprázdnění jeho vikář nebo na jejich útraty ustanovený delegát pečlivě nezjistí vůli panny, zda nebyla donucena anebo svedena, a zda věděla, co činí. Ale necht' je jí dovoleno svobodně složit sliby, pokud její vůle byla shledána zbožnou a svobodnou, bude-li splňovat požadované podmínky podle pravidel onoho kláštera a řádu, a pokud i klášter bude k tomu způsobitelným. A aby se nestalo, že by biskup neznal čas slibů, představená kláštera je povinna uvědomit ho o něm měsíc předem. A pokud o tom představená biskupa neuvědomí, má být suspendována z úřadu na tak dlouhou dobu, kterou biskup uzná za vhodné.

HLAVA 18.

S výjimkou případů v právu stanovených nikdo nesmí nutit ženu ke vstupu do kláštera, anebo to zakazovat té, která do něj hodlá vstoupit. Má být dbáno ustanovení konstitucí o kajnicích a konvertkách.

Anathemati sancta synodus subiicit omnes et singulas personas, cuiuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos, quam laicos, saeculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, praeterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, vel ad emittendam professionem; quique consilium, auxilium, vel favorem dederint; quique scientes, eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui vel praesentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.

Trestu vyobcování podřizuje svatá synoda všechny i jednotlivé osoby, ať by byly jakéhokoli stavu či postavení, jak duchovní, tak laiky, jak světské, tak řeholní, a ať by se skvěly jakoukoli důstojností, pokud by jakýmkoli způsobem přinutily nějakou pannu nebo vdovu anebo jakoukoli jinou ženu proti její vůli (s výjimkou případů v právu výslovně stanovených) ke vstupu do kláštera nebo k přijetí šatu kterékoli řehole nebo ke složení slibů. [Stejně tak budou potrestáni] ti, kteří poskytnou radu, pomoc nebo přízeň, jakož i ti, kteří se zúčastní takového úkonu nebo s ním souhlasí anebo ho schválí, ačkoli vědí, že [taková žena] nevstoupila do kláštera nebo nepřijala hábit nebo nesložila sliby dobrovolně.

Simili quoque anathemati subiicit eos, qui sanctam virginem, vel aliarum mulierum voluntatem vel⁵⁵ accipiendi vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impederint.

A podobnému trestu vyobcování podřizuje ty, kteří by bez spravedlivého důvodu jakýmkoli způsobem překazili svatý úmysl panen nebo jiných žen přijmout řeholní závoj nebo složit sliby.

⁵⁵ Petz (a jen on) má na tomto místě omyl *vel*.

Eaque omnia et singula, quae ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, servantur non solum in monasteriis subiectis episcopo, sed et aliis quibuscumque. Ab his tamen excipiuntur mulieres, quae poenitentes aut convertitae appellantur: in quibus constitutiones earum servantur.

To všechno i jednotlivě, co se má stát před sliby nebo při slibech samých, ať je zachovááno nejen v klášteřích podřízených biskupovi, nýbrž i ve všech ostatních. Z toho jsou však vyňaty ženy, které se nazývají kajícnicemi nebo konvertitkami; u nich ať se zachovají jejich stanovy.

HLAVA 19.

Jak postupovat v případě těch, kteří odpadli od řehole.

Quicumque regularis praetendat, se per vim et metum ingressum esse religionem; aut etiam dicat, ante aetatem debitam professum fuisse, aut quid simile; velitque habitum dimittere quacumque de causa; aut etiam cum habitu discedere sine licentia superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum a die professionis, et tunc non aliter, nisi causas, quas praetenderit, deduxerit coram superiore suo et ordinario.

Pokud by kterýkoli řeholník uváděl, že do řehole vstoupil pod vlivem násilí nebo strachu, nebo pokud by také řekl, že složil sliby před dosažením stanoveného věku anebo něco podobného, a z jakéhokoli důvodu by chtěl odložit řeholní šat, anebo také v tomto šatu odejít [z kláštera] bez dovolení představených: takovému ať není poskytnuto sluchu, leda pouze do pěti let od složení slibů, a ani tehdy ne jinak, než že své důvody, které uvádí, předloží svému představenému a ordináři.

Quod si antea habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur et tamquam apostata puniatur: interim vero nullo privilegio suae religionis iuvetur. Nemo etiam regularis, cuiuscumque facultatis vigore, transferatur ad laxiorem religionem, nec detur licentia cuiquam regulari, occulte ferendi habitum suae religionis.

Avšak jestliže před tím dobrovolně odloží řeholní šat, ať v žádném případě není připuštěn k vyložení svého případu, nýbrž ať je donucen k návratu do kláštera a potrestán jako odpadlík. Mezitím se nemůže těšit žádné z výsad udělených jeho řeholi. Také žádný řeholník, ať [by k tomu mělo dojít] na základě jakéhokoli zmocnění, nechť není překládán do mírnější řehole, a žádnému z řeholníků nechť není dáno dovolení, aby hábit své řehole nosil skrytě.

HLAVA 20.

Představení řádů, které nejsou podřízeny biskupovi, ať vizitují a napravují nižší kláštery, i komendatární.

Abbatēs, qui sunt ordinum capita, ac ceteri praedictorum ordinum superiores, episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora monasteria prioratusve legitima iurisdictio, eadem illa sibi subdita monasteria et prioratus, suo quisque loco

Opati, kteří jsou hlavami svých řádů, i ostatní představení výše řečených řádů, kteří nepodléhají biskupům a kteří mají řádnou jurisdikci nad jinými nižšími kláštery či prioráty, ať každý z úřední povinnosti ony jim

⁵⁶ U Petze (a jen u něj) je v latinském textu omylem *sancta*.

atque ordine, ex officio visitent: etiamsi commendata existant. Quae cum ordinum suorum capitibus subsint, declarat sancta synodus, in iis, quae alias de visitatione monasteriorum commendatorum definita sunt, non esse comprehensa: teneanturque, quicumque praedictorum ordinum monasteriis praesunt, praedictos visitatores recipere et illorum ordinationes exequi.

Ipsa quoque monasteria, quae sunt ordinum capita, iuxta sanctae⁵⁶ sedis apostolicae et cuiusque ordinis constitutiones visitentur. Et quamdiu durabunt huiusmodi commendae, priores claustrales, aut in prioratibus conventum habentibus superiores, qui correctiones et spirituale regimen exercent, a capitulis generalibus, vel ipsorum ordinum visitatoribus instituantur. In ceteris omnibus praefatorum ordinum privilegia, et facultates, quae ipsorum personas, loca, et iura concernunt, firma sint et illaesa.

podřízené kláštery a prioráty, i komendatární, vizituje podle své místní i řádové příslušnosti. A protože [tyto komendatární kláštery a prioráty] mají být podřízeny svým řádovým představeným, svatá synoda prohlašuje, že se neuplatní to, co bylo jinak stanoveno o vizitaci komendovaných klášterů; ale všichni, kteří stojí v čele klášterů výše řečených řádů, jsou vázáni povinnostmi uvedené vizitátory přijmout a provést jejich opatření.

A rovněž samy kláštery, které jsou hlavami řádů, ať jsou vizitovány podle ustanovení svatého Apoštolského stolce a každého řádu. A tak dlouho, pokud budou trvat takové komendy, mají být generálními kapitulami nebo samými vizitátory těchto řádů ustanoveni klášterní převorové, anebo v priorátech majících konvent představení, kteří by pečovali o nápravu [mravů] a duchovní vedení. Ve všem ostatním pak ať nadále trvají a bez újmy platí výsady a zmocnění, jež se týkají osob samých, míst a práv řečených řádů.

HLAVA 21.

Kláštery ať jsou svěřovány řeholníkům; hlavní kláštery řádů ať do budoucna nejsou dávány jako komendy.

Cum pleraque monasteria, etiam abbatiae, prioratus, et praepositurae, ex mala eorum, quibus commissa fuerunt, administratione, non levia passa fuerint tam in spiritualibus, quam in temporalibus, detrimenta: cupit sancta synodus ea ad congruam monasticae vitae disciplinam omnino revocare. Verum adeo dura difficilisque est praesentium temporum conditio, ut nec statim omnibus, nec commune ubique, quod optaret, remedium possit adhiberi. Ut tamen nihil praetermittat, unde praedictis salubriter aliquando provideri possit, primum quidem confidit, sanctissimum romanum pontificem pro sua pietate et prudentia curaturum, quantum haec tempora ferre posse viderit, ut iis, quae nunc commendata reperiuntur et quae suos conventus habent, regulares personae, eiusdem ordinis expressae professae, et quae gregi praeire et praeesse possint, praeficiantur. Quae vero in posterum

Protože četné kláštery a také opatství, prioráty i proboštví utrpěly špatnou správou těch, jimž byly svěřeny, nemalé škody jak v duchovní, tak v majetkové oblasti, svatá synoda si přeje zcela je přivést zpět k odpovídající kázi mnišského života. Avšak podmínky v dnešních časech jsou natolik tvrdé a obtížné, že požadovaný lék nelze podat ihned všem a všude najednou, což by si přála. Aby však neopomenula nic z toho, čím by jednou mohlo být o výše řečené spasitelně postaráno, nejprve tedy důvěruje, že přesvatý římský velekněz ve své zbožnosti a moudrosti bude pečovat (nakolik uzná za to, že to tyto časy snesou) o to, aby těm [klášterům], které jsou doposud ještě komendovány a mají vlastní konventy, byly jako představení ustanoveny ty řeholní osoby, které v témže řádu výslovně složily sliby a které by byly

vacabunt, nonnisi regularibus spectatae virtutis et sanctitatis conferantur.

Quoad ea vero monasteria, quae capita sunt ac primates ordinum, sive abbatiae, sive prioratus, filiae illorum capitum nuncupantur; teneantur illi, qui in praesenti ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore provisum, infra sex menses religionem illorum ordinum propriam solemniter profiteri, aut in iis cedere: alias commendae praedictae ipso iure vacare censeantur.

Ne autem in praedictis omnibus, et singulis fraus aliqua adhiberi possit, mandat sancta synodus, ut in provisionibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimat: aliterque facta provisio subreptitia esse censeatur; nullaque subsequenti possessione, etiam triennali, adiuvetur.

schopny stát jim v čele a řídit je. A ty [kláštery], které budou v budoucnu uprázdněny, ať jsou obsazovány jen řeholníky osvědčené ctnosti a svatosti.

Pokud pak jde o kláštery, které jsou hlavami [ostatních klášterů] a v řádu prvními, ať by se dcery těchto hlav[ních klášterů] nazývaly opatstvími nebo prioráty:⁵⁷ ti, kteří tam v současné době drží komendu, pokud není postaráno o jejich řeholního nástupce, jsou povinni buď v průběhu šesti měsíců slavnostně složit řeholní sliby ve svém vlastním řádu, nebo z něj vystoupit; jinak řečené komendy budou samým právem považovány za uprázdněné.

Aby však všechno výše řečené ani v jednotlivostech nebylo možno nějak obcházet, svatá synoda přikazuje, aby při obsazování řečených klášterů byly jmenovitě ohlašovány vlastnosti jednotlivých kandidátů; jinak učiněné obsazení bude považováno za vylákané zamlčením okolností a nebude nijak chráněno následující držbou, a to ani tříletou.

HLAVA 22.

Předchozí předpisy o reformě řeholníků ať jsou zachovávány neprodleně.

Haec omnia et singula, in superioribus decretis contenta, observari sancta synodus praecipit in omnibus coenobiis ac monasteriis, collegiis, ac domibus quorumcumque monachorum ac regularium, necnon quarumcumque sanctimonialium virginum ac viduarum; etiamsi illae sub gubernio militiarum, etiam hierosolymitanae, vivant, et quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula vel constitutionibus, et sub custodia vel gubernatione, vel quavis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscumque ordinis, mendicantium vel non mendicantium, vel aliorum regularium monachorum, aut canonicorum quorumcumque: non obstantibus eorum omnium, et singulorum privilegiis, sub quibuscumque formulis verborum

Svatá synoda přikazuje, aby toto všechno i jednotlivě, co je obsaženo v předchozích dekretch, bylo zachovááno ve všech řeholních komunitách a klášterích, kolejích a domech kterýchkoli mnichů a řeholníků, jakož i kterýchkoli zasvěcených panen a vdov; a to i kdyby žily pod správou rytířských řádů, i onoho jeruzalémského, a ať by se nazývaly jakkoli a žily pod jakoukoli řeholí nebo stanovami a pod ochranou či správou nebo v jakékoli podřízenosti či přičlenění nebo závislosti na kterémkoli řádu, ať žebravých či nežebravých nebo kterýchkoli jiných řeholních mnichů nebo kanovníků. A tomu nemohou být na překážku jim všem i jednotlivě udělené výsady (formulované

⁵⁷ To je ovšem volnější překlad. Doslovný překlad nedává přílišný smysl, avšak uchylují se k němu oba srovnávané německé překlady (např. Petz: „Was aber diejenige Klöster betrifft, die des Ordens erste und Hauptklöster sind, sie mögen Abteien oder Priorate, Töchter jener Hauptklöster heißen, so sollen jene...“).

conceptis, ac mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus et regulis, etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel praescriptionibus, etiam immemorabilibus.

Si qui vero regulares, tam viri, quam mulieres sunt, qui sub arctiori regula vel statutis vivunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto et observantia sancta synodus amovere non intendit. Et quia sancta synodus desiderat, ut omnia et singula supradicta quamprimum executioni demandentur; praecipit omnibus episcopis in monasteriis sibi subiectis et in omnibus aliis, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus abbatibus, ac generalibus, et aliis superioribus ordinum supradictorum, ut statim praedicta exequantur. Et, si quid executioni mandatum non sit, episcoporum negligentiam concilia provincialia suppleant et coerceant. Regularium vero capitula provincialia et generalia, et in defectum capitulorum generalium concilia provincialia per deputationem aliquorum eiusdem ordinis provideant.

Horatur etiam sancta synodus omnes reges, principes, republicas, et magistratus, et in virtute sanctae obedientiae praecipit, ut velint praedictis episcopis, abbatibus, ac generalibus, et ceteris praefectis in superius contentae reformationis executione suum auxilium et auctoritatem interponere, quoties fuerint requisiti; ut sine ullo impedimento praemissa recte exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

jakýmikoliv slovními vyjádřeními, i nazývanými *Mare magnum*,⁵⁸ byť byly získány už při fundaci), ani stanovy a pravidla, ani přísežná, a také obyčeje a vydržení, i nepamětná.

Avšak řeholníky, ať muže či ženy, kteří žijí pod přísnější řeholí nebo stanovami, svatá synoda nezamýšlí – s výjimkou způsobilosti vlastnit společně nemovitý majetek – odvracet od jejich řeholního institutu a observance. A protože svatá synoda touží po tom, aby všechno i jednotlivě výše řečené bylo co nejdříve vykonáno, přikazuje všem biskupům v klášteřích jim podřízených i ve všech ostatních, jež jsou jim zvláště svěřeny výše uvedenými dekrety, i všem opatům, i generálním i jiným představeným řečených řádů, aby to, co bylo výše uvedeno, ihned provedli. A nebude-li cokoli provedeno, ať nedbalost biskupů doplní a trestají provinční sněmy. O totéž ať se postarají provinční a generální kapituly, a neučiní-li tak generální kapituly, ať tak učiní provinční kapituly prostřednictvím některých delegátů téhož řádu.

Svatá synoda také povzbuzuje všechny krále, knížata, státy a vrchnosti a mocí svaté poslušnosti přikazuje, aby řečeným biskupům, opatům a generálním i ostatním představeným při výkonu výše uvedené obnovy rádi poskytovali svou pomoc a autoritu, kdykoli budou požádáni, aby výše uvedené bylo bez jakékoli překážky k chvále všemohoucího Boha řádně provedeno.

DEKRET o reformě

HLAVA 1.

Kardinálové a všichni církevní preláti mají mít skromné vybavení domu i stůl. Příbuzné a familiáře ať neobohacují z majetku církve.

⁵⁸ *Mare magnum* označuje bulu papeže Sixta IV z 31. VIII. 1474, která obsahuje potvrzení všech privilegií minoritům, na nichž mají účast i ostatní mendikanti.

Optandum est, ut ii, qui episcopale ministerium suscipiunt, quae suae sint partes, agnoscant; ac se non ad propria commoda, non ad divitias, aut luxum, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandum est, et fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint non ea, quae mundi sunt, sed animarum salutem ac caelestem patriam cogitantes.

Haec cum ad restituendam ecclesiasticam disciplinam praecipua esse sancta synodus animadvertat, admonet episcopos omnes, ut secum ea saepe meditantes, factis etiam ipsis, ac vitae actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam praedicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis vero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae ac, quae nos tantopere commendat Deo, sanctae humilitatis exempla petere possint.

Quapropter exemplo patrum nostrorum in concilio carthaginiensi, non solum iubet, ut episcopi modesta suppellectili et mensa ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitae genere ac tota eius⁵⁹ domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum praeseferat.

Omnino vero eis interdicit, ne ex redivis ecclesiae consanguineos, familiaresve suos augere studeant; cum et apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent; sed, si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt; eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: imo, quam maxime potest, eos sancta synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in ecclesia seminarium exstat, penitus deponant.

Je třeba si přát, aby ti, kteří přijímají biskupskou službu, seznali úkoly, které jim připadají, a cítili se povolánými ne k vlastnímu obohacení či hýření, nýbrž k práci a péči o slávu Boží. Není totiž pochyb, že i ostatní věřící budou snáze rozdílení ke zbožnosti a nevinnosti, jestliže uvidí, že jejich představení nemají na mysli to, co je světské, nýbrž spásu duší a nebeskou vlast.

A když svatá synoda toto považuje za hlavní pro obnovení církevní kázně, napomíná všechny biskupy, aby o tom sami u sebe často rozjímali a také skutky samými i činy svého života (což je jakoby určitý trvalý druh kázání) vyjevovali, že žijí v souladu se svým posláním. Nejprve ať uspořádají své mravy tak, aby druzí na nich mohli vidět příklady uměřenosti, skromnosti, zdrženlivosti a, jak nás tolik vybízí Bůh, i svatě pokory.

Proto po příkladu našich Otců na kartaginském koncilu [svatá synoda] nejen přikazuje, aby se biskupové spokojili skromným vybavením i pokrmem a uměřeným způsobem života, nýbrž aby také v ostatních oblastech života a v celém svém domě dbali na to, aby se neobjevovalo nic, co by bylo s tímto svatým ustanovením v rozporu a co by nevyjevovalo prostotu, horlivost o Boha a opovrhování marnostmi.

Zcela jim pak zakazuje, aby se snažili z výnosů kostela obohacovat své příbuzné nebo familiáře, když i Apoštolské kánony zapovídají, aby církevní majetek, který patří Bohu, darovali příbuzným; avšak jsou-li tito chudí, ať se jim rozdělí jako [ostatním] chudým, nicméně tento majetek ať kvůli nim nerozchvacují ani nerozplývávají. Ano, svatá synoda je napomíná, jak nejvíce může, aby zcela odložili všechny tyto lidské náklonnosti vůči sourozencům, příbuzným a pokrevně blízkým, odkud vzhází semeniště mnohého zla v církvi.

⁵⁹ Tak to překládá i Petz („...daß sie in ihrer ganzen übrigen Haltung und in ihrem ganzen Hause...“). Vztahuje-li se však „eius“ k podmětu „episcopi“, očekávalo by se spíše „in sua domo“, ačkoli všechny tři porovnávané texty i Alberigova edice mají „eius“.

Quae vero de episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficia ecclesiastica, tam saecularia, quam regularia obtinentibus pro gradus sui conditione observari, sed et ad sanctae romanae ecclesiae cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud sanctissimum romanum pontificem cum universalis ecclesiae administratio nitatur, nefas videri potest, non iis etiam virtutibus insignibus ac vivendi disciplina eos fulgere, quae merito omnium in se oculos convertant.

Toto pak všechno, co bylo řečeno o biskupech, podle jejího rozhodnutí má být dodržováno nejen držiteli všech obročí, jak světských, tak řeholních, podle stupně jejich postavení, nýbrž i kardinály Svaté římské církve; neboť když se správa obecné církve opírá o jejich rady dávané přesvatému římskému biskupovi, je třeba považovat za nepravost, pokud by se také oni neskvěli oněmi význačnými ctnostmi a kázní života, když právem na sebe obracejí zraky všech [věřících].

HLAVA 2.

Kdo jmenovitě je povinen dekrety sněmu slavnostně přijmout a učit jim.

Cogit temporum calamitas et invalescentium haeresum malitia, ut nihil sit praetermittendum, quod ad populorum aedificationem et catholicae fidei praesidium videatur posse pertinere. Praecipit igitur sancta synodus patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, et omnibus aliis, qui de iure, vel consuetudine in concilio provinciali interesse debent, ut in ipsa prima synodo provinciali, post finem praesentis concilii habenda, ea omnia et singula, quae ab hac sancta synodo definita et statuta sunt, palam recipiant; nec non veram obedientiam summo romano pontifici spondeant et profiteantur; simulque haereses omnes, a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab hac eadem synodo damnatas, publice detestentur, et anathematizent.

Zlé časy a zloba sílících herezí nutí, aby nebylo opomenuto nic, o čem by se mohlo zdát, že by to patřilo k povznesení lidu a ochraně katolické víry. Proto svatá synoda přikazuje patriarchům, primasům, arcibiskupům, biskupům i všem jiným, kteří se na základě právního ustanovení nebo právního obyčeje mají účastnit provinčního sněmu, aby na první provinční synodě, která se bude konat po skončení tohoto koncilu, veřejně přijali vše i jednotlivě, co bylo touto svatou synodou usneseno a rozhodnuto, a aby také slíbili a vyznali pravou poslušnost Nejvyššímu římskému veleknězi. A současně aby veřejně odsoudili a zavrhli všechny bludy, zavržené posvátnými kánony a obecnými sněmy, a zvláště pak touto synodou.

Idemque in posterum quicumque in patriarchas, primates, archiepiscopos episcoposque promovendi in prima synodo provinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino observent. Quod si quis ex supra dictis omnibus, quod absit, renuerit, episcopi comprovinciales statim summum romanum pontificem admonere sub poena divinae indignationis teneantur, interimque ab eiusdem communione abstineant.

A totéž at' do budoucna zcela zachovávají všichni, kteří mají být povýšeni na patriarchy, primasy, arcibiskupy a biskupy, na první provinční synodě, jíž se zúčastní. A kdyby to někdo z výše uvedených, což kéž se nestane, odmítal, biskupové z provincie jsou pod trestem Božího hněvu povinni ihned uvědomit Nejvyššího římského velekněze, a mezi tím at' se zdržují společenství s ním.

Ceteri vero omnes, sive in praesenti, sive in futurum beneficia ecclesiastica habituri, et qui in

Všichni pak ostatní, kteří nyní mají nebo v budoucnu budou mít církevní obročí a kteří

synodo dioecesana convenire debent, idem, ut supra, in ea synodo, quae primo quoque tempore celebrabitur, faciant et observent: alias secundum formam sacrorum canonum puniantur. Ad haec, omnes ii, ad quos universitatum et studiorum generalium cura, visitatio et reformatio pertinet, diligenter curent, ut ab eisdem universitatibus canones, et decreta huius sanctae synodi integre recipiantur, ad eorumque normam magistri, doctores et alii in eisdem universitatibus ea, quae catholicae fidei sunt, doceant et interpretentur; seque ad hoc institutum initio cuiuslibet anni solemni iuramento obstringant: sed et si aliqua alia in praedictis universitatibus correctione et reformatione digna fuerint, ab eisdem, ad quos spectat, pro religionis et disciplinae ecclesiasticae augmento emendentur et statuuntur. Quae vero universitates immediate summi romani pontificis protectioni et visitationi sunt subiectae, has sua beatitudo per eius delegatos eadem, qua supra, ratione, et prout ei utilius visum fuerit, salubriter visitari et reformari curabit.

se mají zúčastnit diecézní synody, ať učiní a zachovají totéž, co bylo výše uvedeno, na nejbližší příště slavené synodě; jinak ať jsou potrestáni podle předpisů posvátných kánonů. A všichni ti, jimž přísluší řízení, vizitace a reformování univerzit a studií, ať pečlivě dbají, aby týmiž univerzitami byly v úplnosti přejaty kánony a dekrety této svaté synody a aby podle jejich předpisů magistři, doktoři a jiní na těchto univerzitách učili a vykládali to, co patří ke katolické víře, a aby se k tomuto ustanovení na počátku každého roku zavázali slavnostní přísahou. Avšak kdyby ještě něco jiného na řečených univerzitách bylo hodno nápravy či reformy, nechť je to k rozmnožení náboženství a církevní kázně zlepšeno a stanoveno těmi, jimž to přísluší. A v případě univerzit, které jsou bezprostředně pod ochranou Nejvyššího římského velekněze a podléhají jeho vizitaci, Jeho blaženost zajistí, aby z téhož výše uvedeného důvodu a jak to uzná za užitečné byly spasitelně vizitovány a reformovány jeho delegáty.

HLAVA 3.

Nemá se nerozvážně užívat meče exkomunikace; kde může dojít k věcné či osobní exekuci, ať se nepoužívá cenzur; a světským úřadům se zapovídá vměšovat se do nich.

Quamvis excommunicationis gladius nervus sit ecclesiasticae disciplinae, et ad continendos in officio populos valde salutaris: sobrie tamen, magnaue circumspectione exercendus est; cum experientia doceat, si temere, aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari, et perniciem potius parere, quam salutem. Quapropter excommunicationes illae, quae monitionibus praemissis, ad finem revelationis, ut aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent, a nemine prorsus, praeterquam ab episcopo, decernantur; et tunc non alias, quam ex re non vulgari, causaue diligenter, ac magna maturitate per episcopum examinata, quae eius animum moveat; nec ad eas concedendas cuiusvis saecularis, etiam magistratus, auctoritate adducatur; sed totum hoc in eius arbitrio et conscientia sit positum, quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse iudicaverit.

Jakkoli exkomunikace představuje nerv církevní kázně a pro přidržení lidu k plnění povinností je velmi spasitelnou, přesto má být používána uvážlivě a s velkou opatrností. Zkušenost totiž učí, že je-li uvalována nerozvážně nebo v nezávažných věcech, více se jí opovrhne než aby byla obávanou, a přináší spíše zkázu než spásu. Proto ony exkomunikace, jež se po předchozích napomenutích obvykle ukládají s cílem odhalit, jak se říká, zničení nebo odcizení věcí, nadále nemají být uvalovány nikým jiným než biskupem; a ani tehdy ne jinak, než jen v důležité věci a po pečlivém a zralém přezkoumání biskupem, jež by mohlo [k takovému opatření] pohnout jeho ducha; a k tomu se nemá dát přivést jakoukoli světskou autoritou včetně vrchnostenské, nýbrž to všechno ať je věcí jeho úvahy a svědomí, jestliže sám s ohledem na věc, místo, osobu

In causis vero iudicialibus mandatur omnibus iudicibus ecclesiasticis, cuiuscumque dignitatis existant, ut quandocumque executio realis, vel personalis in qualibet parte iudicii propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo, quam definiendo, a censuris ecclesiasticis, seu interdicto; sed liceat eis, si expedire videbitur, in causis civilibus, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque, etiam laicos, per multas pecuniarias, quae locis piis, ibi existentibus, eo ipso, quod exactae fuerint, assignentur; seu per captionem pignorum, personarumque districtiorem per suos proprios, aut alienos executores faciendam, sive etiam per privationem beneficiorum, aliaque iuris remedia procedere et causas definire.

Quod si executio realis, vel personalis adversus reos hac ratione fieri non poterit, sitque erga iudicem contumacia: tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, praeter alias poenas ferire poterit. In causis quoque criminalibus, ubi executio realis, vel personalis, ut supra, fieri poterit, erit a censuris abstinendum: sed, si dictae executioni facile locus esse non possit, licebit iudici hoc spirituali gladio in delinquentes uti; si tamen delicti qualitas, praecedente bina saltem monitione, etiam per edictum, id postulet.

Nefas autem sit saeculari cuilibet magistratui, prohibere ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, sub praetextu, quod contenta in praesenti decreto non sint observata; cum non ad saeculares, sed ad ecclesiasticos haec cognitio pertineat. Excommunicatus vero quicumque, si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ad sacramenta, et communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur; sed si obdurato animo, censuris annexus, in illis per annum insorduerit, etiam contra eum, tamquam de haeresi suspectum, procedi possit.

nebo dobu uzná za vhodné takto rozhodnout.

Avšak v soudních záležitostech se nařizuje všem církevním soudcům, ať by byli jakékoli hodnosti, aby se tam, kde v kterémkoli stádiu soudního řízení mohou vlastní autoritou nařídit věcnou nebo osobní exekuci, zdržovali jak v průběhu řízení, tak při rozhodnutí samém církevních cenzur nebo interdiktů. Avšak nechť je jim dovoleno, shledají-li to prospěšným, v civilních záležitostech, které jakýmkoli způsobem přísluší před církevní soud, komukoli včetně laiků ukládat peněžité pokuty, které hned po jejich vymožení mají být připsány zbožným institutům tam existujícím; anebo ať mohou zajištěním věcných záruk či osob, vykonaným svými vlastními nebo cizími exekutory, nebo i zbavením obročí či jinými prostředky práva postupovat v řízení a rozhodovat spory.

Avšak nebude-li možno věcnou nebo osobní exekuci proti žalovaným takovým způsobem uplatnit a je-li zde zatvrzelost vůči soudci, tehdy je podle své úvahy může šlehat kromě jiných trestů i ostřím klatby. Rovněž v trestních záležitostech, kde může dojít k věcné či osobní exekuci, jak výše uvedeno, se nemá sahat k cenzurám. Avšak nelze-li snadno rozhodnutí vykonat, bude soudci dovoleno použít proti viníkovi tohoto duchovního meče, pokud to bude vyžadovat povaha trestného činu a bude-li předcházet alespoň dvojí napomenutí, třeba ediktálním způsobem.

A není dovoleno žádné světské vrchnosti, aby církevnímu soudci zakazovala někoho exkomunikovat nebo přikazovala, aby uvalenou exkomunikaci odvolal pod záminkou, že není dodrženo to, co je stanoveno v tomto dekretu, protože rozhodnutí o tom náleží nikoli osobám světským, nýbrž duchovním. A kterýkoli exkomunikovaný, pokud se po řádných napomenutích nenapraví, nejen nesmí být připuštěn ke svátostem a do společenství a styku s věřícími, ale zatvrdí-li svého ducha a po dobu jednoho roku bude vězet v uvalené cenzuře, může být proti němu také

postupováno jako vůči tomu, kdo je podezřelý z hereze.

HLAVA 4.

Kde je přílišný počet mší, jež mají být slouženy, ať biskupové, opati a generální představení řádů stanoví, co považují za prospěšné.

Contingit saepe in quibusdam ecclesiis, vel tam magnum missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impositum esse, ut illis pro singulis diebus, a testatoribus praescriptis, nequeat satisfieri; vel eleemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, ut non facile inveniatur, qui velit huic se muneri subiicere; unde depereunt pia testantium voluntates, et eorum conscientias, ad quos praedicta spectant, onerandi occasio datur.

Sancta synodus, cupiens haec, ad pios usus relicta, quo plenius et utilius potest, impleri, facultatem dat episcopis, ut in synodo dioecesana, itemque abbatibus et generalibus ordinum, ut in suis capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in praedictis ecclesiis, quas hac provisione indigere cognoverint, statuere circa haec quidquid magis ad Dei honorem et cultum, atque ecclesiarum utilitatem viderit expedire; ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios usus reliquerunt.

V některých kostelích se často stává, buď že na základě různých pořízeních zůstavitelů je uloženo sloužit tak velký počet mší, že to v jednotlivých dnech stanovených zůstaviteli nelze splnit, anebo že stipendium za jejich sloužení je tak nepatrné, že se jen nesnadno nalezne ten, kdo by se tohoto úkolu hodlal ujmout. Tím je ovšem mařena zbožná vůle zůstavitelů a vytváří to příležitost k obtěžkání svědomí u těch, jimž jsou tyto věci svěřeny.

Svatá synoda chce, aby to, co bylo zanecháno na zbožné účely, bylo co nejúplněji a nejužitečněji vyplněno; proto dává biskupům zmocnění, aby na diecézní synodě, a rovněž opatům a generálním představeným řádů na jejich generálních kapitulách, po pečlivém uvážení věci mohli podle svého svědomí v řečených kostelích, které shledají potřebnými takové pomoci, stanovit v této věci cokoli, co bude podle jejich úsudku více sloužit Boží poctě a kultu, jakož i užítku kostelů. Avšak tak, aby se vždy konala připomínka těch zemřelých, kteří pro spásu svých duší zanechali ony odkazy na zbožné účely.

HLAVA 5.

Nemá být měněno nic u dobře ustanovených institucí, s nimiž je spojen nějaký závazek.

Ratio postulat, ut illis, quae bene constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur. Quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus, qualitates aliquae requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta; in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur. Idem in praebendis theologalibus, magistralibus, doctoralibus, aut presbyterialibus, diaconalibus, ac

Rozum vyžaduje, aby tomu, co bylo dobře ustanoveno, nebyla na újmu opačná nařízení. Jestliže se tedy na základě založení či fundace jakýchkoli obročí nebo jiných institucí, nebo na základě jiných ustanovení vyžadují nějaké vlastnosti [jejich držitelů] nebo jsou-li s nimi spojena některá břemena, ať se na tom při udělení obročí nebo při jiných dispozicích s nimi nic nemění. To ať je zachovááno i

subdiaconalibus, quodcumque ita constituta fuerint, observetur, ut eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in ulla provisione detrahatur; et aliter facta provisio subreptitia censeatur.

v obročích pro teology, magistry, doktory nebo kněze, jáhny a podjáhny, kdykoli jsou takto zřízena, aby se při žádné kanonické provizi neustupovalo od toho, co bylo stanoveno jako nutná vlastnost nebo stupeň svěcení. A jinak učiněné udělení úřadu necht' je považováno za vylákané.

HLAVA 6.

Jak se má chovat biskup při vizitaci exemptních kapitul.

Statuit sancta synodus, ut in omnibus ecclesiis cathedralibus, et collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo III., quod incipit *Capitula cathedralium*, observetur, non solum quando episcopus visitaverit, sed et quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius contra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat: ita tamen ut, cum extra visitationem processerit, infrascripta omnia locum habeant: videlicet, ut capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex capitulo duos, de quorum consilio et assensu episcopus, vel eius vicarius, tam in formando processum, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causae inclusive, coram notario tamen ipsius episcopi et in eius domo, aut consueto tribunali procedere teneatur.

Svatá synoda stanoví, aby ve všech katedrálních i kolegiálních kostelích byl zachováván dekret vydaný za Pavla III. šťast. pam. a začínající slovy *Capitula cathedralium*, a to nejen když ji biskup vizituje, ale také kdykoli z úřední povinnosti nebo na žádost třetí osoby vede řízení proti někomu, kdo je uveden v řečeném dekretu; avšak tak, že postupuje-li [v té věci] mimo vizitaci, má být zachováno následující: totiž aby kapitula počátkem každého roku vybrala z kapituly dva členy, po jejichž poradě a souhlasu biskup nebo jeho vikář bude povinen postupovat jak během procesu samého, tak i při všech ostatních úkonech včetně ukončení záležitosti, avšak před notářem biskupa a v jeho domě nebo v obvyklé soudní budově.

Unum autem tantum sit utriusque votum, possitque alter episcopo accedere. Quod si ambo ab episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, vel definitiva sententia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cum episcopo tertium eligant; et, si in electione tertii etiam discordent, ad vicinorem episcopum electio devolvatur, et iuxta eam partem, cum qua tertius conveniet, articulus, in quo erat discordia, terminetur: alias processus et inde secuta nulla sint nullosque producant iuris effectus.

Každý z nich však bude mít jen jeden hlas, a druhý může přistoupit svým hlasem k hlasu biskupa. Budou-li se však oba svými hlasy lišit od nějakého biskupova úkonu či rozsudku, ať mezitímního nebo konečného, tehdy mají během šestidenní lhůty spolu s biskupem zvolit třetího; a neshodnou-li se ani při volbě třetího, ať se jeho volba přesune na nejbližšího sousedního biskupa a sporná věc ať je ukončena podle hlasu toho, k němuž se onen třetí přikloní; jinak bude řízení i to, co by mu následovalo, neplatné a nebude mít žádné právní účinky.

In criminalibus tamen ex incontinentia provenientibus, de qua in decreto de concubinariis, et in atrocioribus delictis, depositionem aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, et ideo opus sit personali detentione, possit initio solus episcopus ad

Avšak v trestních věcech pocházejících z nezdrženlivosti, o níž je psáno v dekretu o konkubinářích, a při závažnějších trestných činech, které vyžadují sesazení nebo degradaci, je-li obava z útěku, kdy (aby nebyl zlehčen soud) je tedy zapotřebí osobního

summariam reformationem et necessariam detentionem procedere, servato tamen in reliquis ordine praemisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur.

Episcopis praeterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est; eisque in choro et in capitulo, in processionibus et aliis actibus publicis sit prima sedes et locus, quem ipsi elegerint, et praecipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid canonicis ad deliberandum proponant, nec de re ad suum, vel suorum commodum spectante agatur, episcopi ipsi capitulum convocent, vota exquirant, et iuxta ea concludant. Absente vero episcopo omnino hoc ab iis de capitulo, ad quos hoc de iure, vel consuetudine spectat, perficiatur; nec ad id vicarius episcopi admittatur. Ceteris autem in rebus capituli iurisdictio et potestas, si qua eis competit, et bonorum administratio salva et intacta omnino relinquatur.

Qui vero non obtinent dignitates, nec sunt de capitulo, ii omnes in causis ecclesiasticis episcopo subiiciantur, non obstantibus, quoad supra dicta, privilegiis, etiam ex fundatione competentibus, nec non consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententiis, iuramentis, concordiiis, quae tantum suos obligant auctores: salvis tamen in omnibus, privilegiis, quae universitatibus studiorum generalium seu earum personis sunt concessa.

Haec autem omnia, et singula in iis ecclesiis locum non habeant, in quibus episcopi, aut eorum vicarii ex constitutionibus, vel privilegiis, aut consuetudinibus, sive concordiiis, seu quocumque alio iure maiorem habent potestatem, auctoritatem, ac iurisdictionem, quam praesenti decreto sit comprehensum: quibus sancta synodus derogare non intendit.

zadržení, může na počátku sám biskup přikročit k sumárnímu výslechu a nutnému zadržení; v ostatním však má být zachován předem stanovený pořádek. Avšak ve všech případech má být zachována ta zásada, aby viníci byli s ohledem na povahu trestného činu a osob střeženi na slušném místě.

Mimo to ať je biskupům všude prokazována ta čest, která přísluší jejich hodnosti. A ať v chóru a v kapitule, při průvodech a jiných veřejných akcích mají první sedadlo a první místo, které si sami zvolí, a při všech projednávaných věcech přednostní autoritu. Jestliže něco předloží kanovníkům k projednání a nejde-li o něco, co se týká jeho vlastního prospěchu nebo prospěchu jeho blízkých, ať biskupové sami svolají kapitolu, nechají hlasovat a podle toho věc uzavěou. Není-li pak přítomen biskup, všechno to ať udělají ti z kapituly, kterým to podle práva nebo podle obyčeje přísluší; a k tomu ať není připuštěn biskupův vikář. Avšak v ostatních věcech má jurisdikce a moc kapitul, pokud jim nějaká přísluší, i správa majetku zůstat zcela nedotčena a bez újmy.

Ti pak, kteří nemají dignity ani nejsou členy kapituly, ti všichni nechť jsou v církevních záležitostech podřízeni biskupovi, a pokud jde o výše řečené, nemohou tomu bránit žádné výsady, třeba by vyplývaly z fundace nebo z obyčejů, i nepamětných, z rozsudků, přísah či úmluv, jež zavazují pouze jejich účastníky. Nedotčeny však zůstávají ve všem výsady udělené univerzitám s generálním studiem a jejich personálu.

Avšak toto vše i jednotlivě neplatí pro ty kostely, v nichž biskupové či jejich vikáři mají na základě stanov či výsad nebo obyčejů, úmluv anebo na základě jakéhokoli jiného práva větší moc, autoritu a jurisdikci, než jak je obsažena v přítomném dekretu; to svatá synoda nezamýšlí zrušit.

Zrušují se akcesy a regresy k obročím; jak, komu a z jakého důvodu má být přidělen koadjutor.

Cum in beneficiis ecclesiasticis ea, quae hereditariae successionis imaginem referunt, sacris constitutionibus sint odiosa, et patrum decretis contraria, nemini in posterum accessus aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium ecclesiasticum, cuiuscumque qualitatis, concedatur; nec hactenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, ac in quibuscumque personis, etiam cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat. In coadiutoriis quoque cum futura successione idem posthac observetur, ut nemini in quibuscumque beneficiis ecclesiasticis permittantur.

Quod si quando ecclesiae cathedralis, aut monasterii urgens necessitas, aut evidens utilitas postulet, praelato dari coadiutorem; is non alias cum futura successione detur, quam haec causa prius diligenter a sanctissimo romano pontifice sit cognita, et qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quae a iure et decretis huius sanctae synodi in episcopis et praelatis requiruntur; alias concessionem super his factae subreptitiae esse censeantur.

Protože v církevních obročích se vše, co vzbuzuje zdání dědičnosti, přiči posvátným ustanovením a je v rozporu s rozhodnutími Otců, nikomu do budoucna nemá být udělen akces či regres⁶⁰ k církevnímu obročí jakéhokoli druhu, a to ani se souhlasem [dotčeného]. A ani ty, jež byly až doposud uděleny, nesmějí být navyšovány,⁶¹ rozšiřovány či přenášeny. A tento dekret ať se uplatní u jakýchkoli církevních obročí a u kterýchkoli osob, i s kardinálskou hodností. Totéž má být zachovááno i u koadjutorů s budoucím nástupnickým právem, takže u žádných církevních obročí nadále takoví koadjutoři nejsou dovoleni.

A jestliže by vyžadovala naléhavá nutnost nebo zřejmý užitek katedrálního kostela nebo kláštera, aby prelátovi byl dán koadjutor, ten ať není dáván s budoucím nástupnickým právem jinak, než že tato záležitost bude předem pečlivě zvážena přesvatým římským veleknězem a že bude jisté, že [kandidát] má všechny vlastnosti, které právo a dekrety této svaté synody požadují po biskupech a prelátech; jiná udělení [takového úřadu] budou považována za vylákaná.

HLAVA 8.

O úřadu správců špitálů; kým a jak může být trestána jejich nedbalost.

Admonet sancta synodus quoscumque ecclesiastica beneficia, saecularia, seu regularia, obtinentes, ut hospitalitatis officium a sanctis patribus commendatum, quantum per eorum proventus licebit, promptly benigneque exercere assuescant, memores, eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere. Illis vero, qui hospitalia vulgo nuncupata, seu alia pia loca,

Svatá synoda napomíná všechny držitele obročí, jak světských, tak řeholních, aby, jak jim to jejich příjmy dovolí, ochotně a laskavě plnili povinnost pohostinnosti doporučenou svatými Otcí, pamětlivi toho, že ti, kteří milují pohostinnost, v hostech přijímají Krista. Těm pak, kteří mají tak řečené špitály či jiné zbožné instituty zřízené zvláště k užítku

⁶⁰ *Accessus* znamená případ, kdy obročí bylo kolátorem (především papežem) uděleno nezletilému (tedy v té době ještě kanonicky nezpůsobilému), který k němu ovšem automaticky nabyl plného práva (tj. „přistoupil“ k němu – *accessit*) dosažením předepsaného věku. Tento akces – na rozdíl od regresu (*regressus*) – nezakládal onomu beneficiátovi žádná práva do minulosti.

⁶¹ Tak podle Schmetze („erhöhet... werden dürfen“). Petz překládá nejasný výraz „suspendantur“ volně: „...noch sollen... in der Schwebe erhalten...“

ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumve usum praecipue instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam ecclesiis suis unita, obtinent; vel si ecclesiae parochiales hospitalibus forte unitae, aut in hospitalia erectae, earumque patronis in administrationem concessae sint; praecipit omnino, ut impositum illis onus officiumve administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus, ad id deputatis, actu exercent, iuxta constitutionem concilii viennensis, alias in hac eadem synodo, sub fel. rec. Paulo III. innovatam, quae incipit, *Quia contingit*.

Quod si hospitalia haec ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta; nec in loco, ubi sint dicta hospitalia, similes personae, aut perpaucae reperiuntur; mandat adhuc, ut fructus illorum in alium pium usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco et tempore utilior, convertantur, prout ordinario cum duobus de capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire visum fuerit: nisi aliter forte, etiam in hunc eventum, in eorum fundatione aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod ordinatum fuit, observari curet episcopus; aut, si id non possit ipse, prout supra, aliter provideat.

Itaque si praedicti omnes et singuli cuiuscumque ordinis et religionis et dignitatis, etiamsi laici fuerint, qui administrationem hospitalium habent, non tamen regularibus subiecti, ubi viget regularis observantia, ab ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quae tenentur, necessariis, re ipsa obire cessaverint, non solum per ecclesiasticas censuras, et alia iuris remedia ad id compelli possint, sed etiam hospitalis ipsius administratione curave perpetuo privari possint; aliique eorum loca ab iis, ad quos spectabit, substituantur.

Et praedicti nihilominus, etiam ad fructum

pocestných, nemocných, starců či chudiny v komendě, ve správě nebo je drží z jakéhokoli titulu, anebo jsou-li inkorporovány jejich kostelům, a také jsou-li snad farní kostely spojeny se špitály nebo byly jako špitály zřízeny a byly svěřeny do správy jejich patronům: [těm všem posvátná synoda] důrazně přikazuje, aby spravovali jim svěřený úkol či úřad, a pohostinnost, která je jejich povinností, aby skutečně poskytovali z výnosů k tomu určených podle konstituce viennského koncilu, již dříve obnovené na této synodě za Pavla III. šťast. pam., jež začíná slovy *Quia contingit*.

Pokud však tyto špitály byly zřízeny výslovně za účelem přijímání pocestných či nemocných nebo jakýchkoli jiných kategorií [potřebných] osob, avšak v místě, kde řečené špitály jsou, se podobné osoby nevyskytují nebo jen velmi zřídka, [posvátná synoda] ještě přikazuje, aby jejich výnosy byly použity na jiný zbožný účel, který je jejich institutu nejbližší a s ohledem na místo a čas užitečnější, tak, jak to uzná za prospěšnější ordinář spolu s dvěma členy kapituly, kteří jsou v těchto věcech zkušenější a které si sám vybere, leda by snad – i pro tento případ – bylo buď ve fundaci nebo zřízení výslovně stanoveno jinak: v tom případě ať biskup dbá, aby bylo zachovááno to, co bylo stanoveno; anebo, nemůže-li tak učinit sám, ať se postará jinak, jak bylo výše uvedeno.

Proto pokud by všichni i jednotlivě řečení, ať by byli jakéhokoli postavení, řádu nebo hodnosti, i kdyby šlo o laiky, kteří mají svěřenu správu špitálů (pokud nejsou podřízeni řeholím, v nichž panuje řeholní kázeň), navzdory napomenutí ze strany ordináře úkol pohostinnosti s poskytováním všeho toho, k čemu jsou povinni, ve skutečnosti zanedbávali, mohou k tomu být nuceni nejen církevními cenzurami a jinými právními prostředky, ale mohou být také provždy zbaveni samé špitální správy a péče; a těmi, jimž to přísluší, mohou být na jejich místo ustanoveni jiní.

A výše řečení jsou nicméně v oboru svědomí

restitutionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quae nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiae teneantur: nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum uni et eidem personae ultra triennium deinceps committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obstante, quoad omnia supra dicta, quacumque unione, exemptione, et consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu privilegiis, aut indultis quibuscumque.

vázání také k náhradě výnosů, které proti účelu oněch špitálů přijali, a této povinnosti nemohou být zproštěni žádným prominutím nebo narovnáním. A do budoucna nemají být správa či řízení takových institutů svěřovány jedné a téže osobě na dobu delší tří let, nenalezne-li se ve fundaci něco jiného. A tomu, co bylo výše řečeno, nemůže bránit žádné sloučení, exempce a opačný obyčej, i nepamětný, nebo jakékoli výsady či indulty.

HLAVA 9.

Jak má být prokazováno patronátní právo; komu má být svěřen úřad patrona; sloučení jsou zakázána.

Sicuti legitima patronatum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare, aequum non est: sic etiam, ut hoc colore beneficia ecclesiastica in servitum, quod a multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum. Ut igitur debita in omnibus ratio observetur, decernit sancta synodus, ut titulus iuris patronatus sit ex fundatione, vel dotatione; qui ex authentico documento, et aliis, a iure requisitis ostendatur; sive etiam ex multiplicatis praesentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum iuris dispositionem. In iis vero personis, seu communitatibus, vel universitatibus, in quibus id ius plerumque ex usurpatione potius quaesitum praesumi, solet, plenior et exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur: nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quam si praeter reliqua ad eam necessaria, praesentationes, etiam continuatae, non minori saltem quam quinquaginta annorum spatio, quae omnes sortitae sint, authenticis scripturis probentur.

Tak, jako je nespravedlivé rušit legitimní patronátní práva a porušovat zbožné úmysly věřících, které projeví při své fundaci, tak také nelze trpět, jak se to od mnohých nestoudně děje, aby obročí byla tímto způsobem snižována na jakési poddanství. Aby byl tedy ve všem zachován potřebný pořádek, svatá synoda stanoví, aby titul patronátního práva pocházel z fundace nebo darování, jež se prokazuje autentickou listinou a ostatními právy stanovenými důkazními prostředky, nebo také množstvím prezentací od nejstarších dob, které přesahují lidskou paměť, nebo jinak podle ustanovení práva. Avšak u těch osob nebo komunit či korporací, u nichž lze předpokládat, že tohoto práva bylo nabyto obvykle spíše usurpací, se požaduje plnější a přesnější důkaz, který by ukazoval na skutečný právní titul. A také poukaz na nepamětnou dobu jim není jinak nic platný, leda by byl vedle ostatních k tomu nutných požadavků poskytnut autentickými písemnými dokumenty důkaz, že prezentaci vykonávali bez výjimky a přerušení v každém nastalém případě po dobu nejméně padesáti let a že všechny tyto prezentace měly právní účinnost.

Reliqui patronatus omnes in beneficiis, tam saecularibus quam regularibus, seu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscumque aliis beneficiis, in cathedrali, vel collegiata ecclesia; seu facultates,

Všechny ostatní patronáty na obročích mají být do budoucna považovány za zcela zrušené a neplatné i se zdánlivou držbou, která by z nich vyplývala, ať by šlo o obročí světská

et privilegia concessa, tam in vim patronatus, quam alio quocumque iure nominandi, eligendi, praesentandi ad ea, cum vacant (exceptis patronatibus super cathedralibus ecclesiis competentibus, et exceptis aliis, quae ad imperatorem, et reges, seu regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos principes, iura imperii in dominiis suis habentes, pertinent; et quae in favorem studiorum generalium concessa sunt), in totum prorsus abrogata, et irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficiaque huiusmodi tamquam libera, a suis collatoribus conferantur; ac provisiones huiusmodi plenum effectum consequantur.

Ad haec liceat episcopo, praesentatos a patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio pertineat, ab episcopo tamen, iuxta alias statuta ab hac sancta synodo, examinentur: alioquin institutio, ab inferioribus facta, irrita sit inanis. Patroni autem beneficiorum cuiuscumque ordinis, et dignitatis, etiamsi communitates, universitates, collegia quaecumque clericorum vel laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcumque beneficiorum, etiamsi vere de iure patronatus ipsorum ex fundatione et dotatione essent, nullatenus, nullave causa vel occasione se ingerant; sed illos libere rectori seu beneficiato, non obstante etiam quacumque consuetudine, distribuendo dimittant. Nec dictum ius patronatus venditionis, aut alio quocumque titulo in alios contra canonicas sanctiones transferre praesumant: si secus fecerint, excommunicationis, et interdicti poenis subiiciantur; et dicto iure patronatus, ipso iure, privati existant.

Insuper accessiones, per viam unionis factae de beneficiis liberis, ad ecclesias iuris patronatus, etiam laicorum, subiectas, tam ad parochiales, quam ad alia quaecumque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita ut

nebo řeholní či farní nebo o dignity nebo kterákoli jiná beneficia v katedrálním nebo kolegiálním kostele, nebo o udělená zmocnění či výsady, jak z titulu patronátu, tak z jakéhokoli jiného titulu jmenovat, volit a prezentovat k nim, jsou-li vakantní (ovšem s výjimkou patronátů nad příslušnými katedrálními kostely a s výjimkou jiných, které náležejí císaři, králům nebo držitelům královské moci a jiným urozeným osobám a nejvyšším knížatům, která ve svých zemích mají nejvyšší vládní moc; a [dále s výjimkou] těch, jež byly uděleny ve prospěch generálních studií). A taková obročí ať jsou ze strany jejich udělovatelů svěřována jako svobodná, a takováto kanonická udělení ať nabydou plné účinnosti.

K tomu ať je biskup oprávněn odmítnout ty osoby prezentované patronem, které nebudou [kanonicky] způsobilé. Pokud ustanovení přísluší nižším duchovním [než jsou biskupové], i tak necht' jsou [tyto osoby] přezkoumány biskupem podle jinde uvedených předpisů stanovených touto synodou; jinak bude takové ustanovení provedené nižšími duchovními neplatné a nicotné. Avšak patroni obročí, ať by byli jakéhokoli postavení nebo hodnosti, i kdyby šlo o komunity, univerzity či o jakékoli koleje duchovních nebo laiků, ať se žádným způsobem a z jakéhokoli důvodu či při jakékoli příležitosti nevměšují do přijímání plodů, příjmů či výnosů z jakýchkoli obročí, i kdyby skutečně na základě patronátního práva pocházely z jejich fundace nebo darování; nýbrž ať je ponechají ke svobodnému rozdělení rectorovi nebo obročníkovi, čemuž nemůže bránit ani jakýkoli obyčej. Ani ať se neodvažují proti kanonickým předpisům přenést patronátní právo na jiné osoby prodejem nebo z jakéhokoli jiného titulu; pokud by tak učinili, budou podléhat trestům exkomunikace a interdictu a samým právem budou řečeného patronátního práva zbaveni.

Nadto budou spojení docílená cestou sloučení svobodných obročí s kostely podřízenými patronátnímu právu, i laiků, ať jde o kostely farní nebo jakákoli jiná obročí, i jednoduchá,

praedicta beneficia libera eiusdem naturae cum iis, quibuscum uniuntur, efficiantur, atque sub iure patronatus constituentur, hae si nondum plenarium sortitae sunt effectum, vel deinceps ad cuiusvis instantiam fient, quacumque auctoritate, etiam apostolica, concessae fuerint, simul cum unionibus ipsis per subreptionem obtentae intelligantur: non obstante quacumque in iis verborum forma, seu derogatione, quae habeatur pro expressa: nec executioni amplius demandentur; sed beneficia ipsa unita, cum vacaverint, libere, ut antea, conferantur.

Quae vero a quadraginta annis citra factae, effectum et plenam incorporationem sunt consecutae, hae nihilominus ab ordinariis, tamquam a sede apostolica delegatis, revideantur et examinentur; ac quae per subreptionem, vel obreptionem obtentae fuerint, simul cum unionibus irritae declarentur; ac beneficia ipsa separentur et aliis conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in ecclesiis, quibuscumque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti a quadraginta annis citra, et in futurum acquirendi, seu ex augmento dotis, seu ex nova constructione, vel alia simili causa, etiam auctoritate sedis apostolicae, ab iisdem ordinariis, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus, aut privilegiis impediuntur, diligenter cognoscantur: et quos non repperint, ob maxime evidentem ecclesiae, vel beneficii, seu dignitatis necessitatem legitime constitutos esse, in totum revocent; atque beneficia huiusmodi sine damno illa possidentium, et restituto patronis eo, quod ab eis idcirco datum est, in pristinum libertatis statum reducant: non obstantibus privilegiis, constitutionibus et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

nebo o dignity či špitály (takže by ona řečená svobodná obročí sloučením získala stejný charakter jako ta, s nimiž jsou slučována a byla tak postavena pod patronátní právo), pokud ještě nenabyla plné účinnosti nebo pokud k nim má na něčí návrh dojít v budoucnosti, spolu s oněmi sloučeními samými považována za získaná vylákáním, i kdyby byla schválena jakoukoli autoritou, i papežskou. Tomu nemůže být na překážku žádná v nich obsažená slovní forma nebo výslovně vyjádřená zrušovací doložka, ani nemohou být [taková rozšíření patronátních práv] nadále vykonána, nýbrž ona sloučená obročí, budou-li uprázdněna, nechť jsou svobodně udělena, jak výše řečeno.

Avšak ta spojení, která trvají po čtyřicet let, nabyla účinnosti a zabývala plnou inkorporaci, ať jsou nicméně ordináři jakožto delegáty Apoštolského stolce přehlédnuta a přezkoumána a ta, která byla dosažena vylákáním, ať zamlčením podstatné skutečnosti nebo uvedením nepravdivé okolnosti, ať jsou spolu se spojením samým prohlášena za neplatná a sama obročí ať jsou oddělena a svěřena jiným. Podobně ať jsou, také mocí Apoštolského stolce, týmiž ordináři jakožto jeho delegáty, jak výše uvedeno (aniž by jim v tom mohlo být někým bráněno s odvoláním na nějaká zmocnění či výsady), pečlivě prověřeny jakékoli patronáty v kostelích a kterýchkoli jiných obročích, také v dříve svobodných dignitách, které byly získány před čtyřiceti lety a méně anebo mají být získány v budoucnu ať rozmnožením dotace [kostela] nebo z důvodu nové stavby nebo z jiného podobného důvodu. A ty, které neshledají jako řádně ustavené kvůli naprosto zjevné potřebě kostela nebo obročí či dignity, ať zcela odvolají a taková obročí ať uvedou do stavu původní svobody, ovšem beze škody způsobené jejich držitelům a po navrácení patronům toho, co do obročí vložili. Tomu nemohou bránit výsady, ustanovení a obyčeje, i nepamětné.

Na synodě mají být označeni ti, kteří budou Apoštolským stolcem delegováni jako soudci; oni i ordináři mají rychle vyřizovat sporné záležitosti.

Quoniam, ob malitiosam petentium suggestionem, et quandoque et locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causae mandantur, usque adeo haberi non potest; hincque interdum iudicibus, non undequaque idoneis, causae in partibus delegantur: statuit sancta synodus, in singulis conciliis provincialibus, aut dioecesanis aliquot personas, quae qualitates habeant, iuxta constitutionem Bonifatii VIII. quae incipit, *Statutum*; et alioquin ad id aptas designari, ut, praeter ordinarios locorum, iis etiam posthac causae ecclesiasticae, ac spirituales, et ad forum ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandae committantur. Et, si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat ordinarius loci cum consilio capituli alium in eius locum usque ad futuram provincialem, aut dioecesanam synodum: ita ut habeat quaecumque dioecesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac ut supra qualificatas, quibus huiusmodi causae a quolibet legato vel nuntio, atque etiam a sede apostolica committantur: alioquin post designationem factam, quam statim episcopi ad summum romanum pontificem transmittant, delegationes quaecumque aliorum iudicum, aliis, quam his factae, subreptitiae censeantur. Admonet dehinc sancta synodus tam ordinarios, quam alios quoscumque iudices, ut terminandis causis, quanta fieri poterit brevitate, studeant; ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte iudicii differenda, modis omnibus, aut termini praefixione, aut competenti alia ratione occurrant.

Jelikož kvůli zlovolným podáním spořících se stran a často také pro velkou vzdálenost nelze vždy poznat osoby, jimž jsou sporné věci svěřovány, a z tohoto důvodu nelze *in partibus*⁶² delegovat v každém ohledu vhodné soudce k projednání sporných věcí, proto rozhodla svatá synoda, že na jednotlivých provinčních nebo diecézních sněmech má být označeno několik osob, které mají vlastnosti stanovené konstitucí Bonifáce VIII., začínající slovy *Statutum*, a jsou i jinak způsobilé, aby do budoucna kromě místním ordinářům také jim byly v jednotlivých místech svěřovány církevní a duchovní záležitosti náležející [mimo Římskou kurii] před církevní soud. A pokud by se stalo, že by někdo z označených mezitím zemřel, ať ordinář po poradě s kapitulou na jeho místo ustanoví jiného až do příští provinční nebo diecézní synody, aby tak každá diecéze měla alespoň čtyři nebo také více osvědčených a, jak výše uvedeno, i kvalifikovaných osob, jimž by byly kterýmkoli legátem či nunciem, anebo také Apoštolským stolcem takovéto případy svěřovány. Jinak po učinění designace, kterou biskupové necht' ihned oznámí Nejvyššímu římskému veleknězi, ať jsou jakékoli delegace dané jiným soudcům než těmto považovány za vylákané. Ostatně svatá synoda napomíná jak ordináře, tak kterékoli jiné soudce, aby se snažili ukončit spory, nakoľik je to možné, co nejdříve a aby průtahům spořících se stran jak při dosvědčení sporu, tak v jiných etapách řízení čelili všemi prostředky: buď stanovením termínu [pro provedení úkonu] nebo jiným odpovídajícím způsobem.

HLAVA 11.

Zakazují se různé druhy pronájmů církevního majetku; některé již učiněné jsou prohlášeny za neplatné.

Magnam ecclesiis perniciem afferre solet, cum earum bona, repraesentata pecunia, in successorum praeiudicium aliis locantur. Omnes

Církvi obvykle přináší značnou újmu, je-li její majetek za předem složené peníze pronajmán jiným osobám ke škodě nástupců. Proto

⁶² Tj. mimo Římskou kurii.

igitur hae locationes, si anticipatis solutionibus fient, nullatenus in praeiudicium successorum validae intelligantur: quocumque indulto, aut privilegio non obstante: nec huiusmodi locationes in romana curia, vel extra eam confirmantur.

Non liceat etiam, iurisdictiones ecclesiasticas, seu facultates nominandi, aut deputandi vicarios in spiritualibus, locare; nec conductoribus per se, aut alios ea exercere: aliterque concessionem, etiam a sede apostolica factae, subreptitiae censeantur. Locationes vero rerum ecclesiasticarum, etiam auctoritate apostolica confirmatas, sancta synodus irritas decernit, quas a triginta annis citra, ad longum tempus, seu, ut in nonnullis partibus ad viginti novem, seu bis viginti novem annos vocant, factas, synodus provincialis, vel deputandi ab ea, in damnum ecclesiae, et contra canonicas sanctiones contractas fuisse iudicant.

všechny tyto nájmy, pokud za ně bylo zaplacené dopředu, nijak nemohou být ke škodě nástupců považovány za platné. Tomu nemůže být na překážku jakýkoli indult nebo výsada, a takovéto nájmy nemají být potvrzovány ani v Římské kurii ani mimo ni.

Také necht' není dovoleno církevní pravomoci nebo zmocnění ke jmenování vikářů *in spiritualibus* pronajímat, ani nájemcům vykonávat je, ať osobně nebo prostřednictvím jiných; jinak by dovození, daná třeba i Apoštolským stolcem, byla považována za vylákaná. A pronájemy církevních věcí, i potvrzené apoštolskou autoritou, pokud byly učiněny před třiceti lety a méně na dlouhou dobu nebo, jak je tomu v některých krajích, na dvacet devět let nebo na dvakrát dvacet devět let, svatá synoda prohlašuje za neplatné za předpokladu, že provinční synoda nebo ti, které pověří, usoudí, že byly sjednány ke škodě církve a proti kanonickým předpisům.

HLAVA 12.

Desátky mají být placeny v úplné výši; ti, kteří by je chtěli rozchvátit, mají být exkomunikováni; rektorům chudých kostelů se má s laskavostí pomáhat.

Non sunt ferendi, qui variis artibus decimas ecclesiis obvenientes subtrahere moliuntur, aut qui ab aliis solvendas temere occupant, et in rem suam vertunt: cum decimarum solutio debita sit Deo: et qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadant. Praecipit igitur sancta synodus omnibus, cuiuscumque gradus, et conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, ut eas ad quas de iure tenentur, in posterum cathedrali, aut quibuscumque aliis ecclesiis, vel personis, quibus legitime debentur, integre persolvant.

Qui vero eas aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicantur; nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absolvantur. Hortatur dehinc omnes, et singulos pro christiana caritate, debitoque erga pastores suos munere, ut de bonis sibi a Deo collatis, episcopis et parochis, qui

Nelze tolerovat ty, kteří se snaží různými úskoky rozchvátit desátky plynoucí kostelům, anebo kteří desátky placené jinými opovážlivě zabírají a přivlastňují si je; vždyť placením desátků se plní povinnost vůči Bohu, a ti, kteří by je nechtěli platit nebo bránili těm, kteří je dávají, sahají po cizím majetku. Proto svatá synoda přikazuje všem, kteří jsou povinni platit desátky, ať jsou jakéhokoli postavení nebo stavu, aby je, nakoľik jsou k nim právem zavázáni, do budoucna v úplnosti platili katedrálnímu nebo jakýmkoli jiným kostelům či osobám, jimž jsou tak povinni činit.

Ti však, kteří by je rozchvacovali nebo [v jejich placení] bránili, necht' jsou exkomunikováni, a tento zločin ať jim není prominut, dokud nebude následovat plná náhrada. Dále [posvátná synoda] pro křesťanskou lásku a pro povinný ohled na

tenuioribus praesunt ecclesiis, large subvenire ad Dei laudem atque ad pastorum suorum, qui pro eis invigilant, dignitatem tuendam non graventur.

jejich pastýře vybízí všechny i jednotlivě, aby jim nepřipadalo zatěžko štědře pomáhat biskupům a farářům, kteří stojí v čele chudších kostelů, z majetku, který jim Bůh propůjčil, k Boží chvále a k ochraně důstojnosti jejich pastýřů, kteří nad nimi bdí.

HLAVA 13.

Katedrální a farní kostely mají přijímat pohřební kvartu.

Decernit sancta synodus, ut quibuscumque in locis, iam ante annos quadraginta, Quarta, quae funeralium dicitur, cathedrali, aut parochiali ecclesiae solita esset persolvi, ac postea fuerit ex quocumque privilegio aliis monasteriis, hospitalibus, aut quibuscumque locis piis concessa, eadem posthac integro iure, et eadem portione, qua antea solebat, cathedrali, seu parochiali ecclesiae persolvatur: non obstantibus concessionibus, gratis, privilegiis, etiam mari magno nuncupatis, aut aliis quibuscumque.

Svatá synoda stanoví, že na všech místech, kde již před čtyřiceti lety bylo zvykem poskytovat katedrálnímu nebo farnímu kostelu kvartu nazývanou pohřební (a poté tato byla na základě ať už jakéhokoli privilegia poskytována jiným klášterům, špitálům či jakýmkoli zbožným institutům), má tato být od nynějška plným právem a v téže výši, jak bylo předtím obvyklé, vyplácena katedrálnímu nebo farnímu kostelu. Tomu nemohou být na překážku žádná schválení, milosti, výsady, ani označené *Mare magnum*, nebo cokoli jiného.

HLAVA 14.

Předepisuje se způsob postupu v záležitostech duchovních-konkubinářů.

Quam turpe ac clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitiae sordibus immundoque concubinato versari, satis res ipsa, communi fidelium offensione summoque clericalis militiae dedecore testatur. Ut igitur ad eam, quam decet, continentiam ac vitae integritatem ministri ecclesiae revocentur, populusque hinc eos magis discat revereri, quo illos vita honestiores cognoverit: prohibet sancta synodus quibuscumque clericis, ne concubinas aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extra, detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant: alioquin poenis, a sacris canonibus vel statutis ecclesiarum impositis, puniantur.

Jak ostudné a nehodné jména duchovních, kteří se oddali Boží službě, je setrávat ve špíně nemravnosti a v nečistém konkubinátu, to dostatečně dosvědčuje k obecnému pohoršení všech věřících a k nezměrné ostudě duchovního stavu věc sama. Aby tedy služebníci církve byli přivedeni zpět k té zdrženlivosti a bezúhonnosti života, která jim sluší, a lid se tak učil ctít je tím více, čím více by poznával jejich počestnější život, proto svatá synoda zakazuje všem duchovním, aby v domě nebo i mimo něj drželi konkubíny nebo jiné ženy, které by mohly vyvolat podezření, nebo aby se neopovažovali mít s nimi jakýkoli styk; jinak budou trestáni tresty uloženými posvátnými kánony nebo stanovami kostelů.

Quod si, a superioribus moniti, ab iis se non

Jestliže však budou představenými

abstinerint, tertia parte fructuum, obventionum ac proventuum beneficiorum suorum quorumcumque et pensionum ipso facto sint privati, quae fabricae ecclesiae, aut alteri pio loco arbitrio episcopi applicetur. Sin vero in delicto eodem cum eadem, vel alia femina perseverantes, secundae monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes ac proventus suorum beneficiorum, et pensiones eo ipso amittant, qui praedictis locis applicentur, sed etiam a beneficiorum ipsorum administratione, quoad ordinarius, etiam uti sedis apostolicae delegatus, arbitrabitur, suspendantur: et, si ita suspensi nihilominus eas non expellant, aut cum eis etiam versentur, tunc beneficiis, portionibus ac officiis et pensionibus quibuscumque ecclesiasticis perpetuo priventur, atque inhabiles ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur, donec post manifestam vitae emendationem ab eorum superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum.

Et si, postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, praeter praedictas poenas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quaevis appellatio, aut exemptio praedictam executionem impediatur, aut suspendat: supradictorumque omnium cognitio non ad archidiaconos, nec decanos, aut alios inferiores, sed ad episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu et figura iudicii, et sola facti veritate inspecta, procedere possint.

Clerici vero, beneficia ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti et contumaciae perseverantiam et qualitatem ab ipso episcopo carceris poena, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis iuxta sacros canones puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinerint, et a synodo provinciali admoniti, se non emendaverint, ipso facto sint suspensi: et, si perseverent, etiam ad sanctissimum romanum pontificem ab eadem synodo deferantur: qui pro qualitate culpae, etiam per privationem, si opus

napomenuti a nebudou se jich zdržovat, budou skutkem samým zbaveni jedné třetiny všech plodů, výnosů a příjmů jakýchkoli svých obročí a důchodů, a ta ať je podle úsudku biskupa přidělena záduší nebo jinému zbožnému institutu. Jestliže však i po druhém napomenutí neuposlechnou a setrvávají v témže trestném činu s touž nebo jinou ženou, tehdy ať nejen tím samým ztratí všechny plody a příjmy svých obročí a důchodů, jež pak mají být přiděleny výše řečeným zbožným institutům, nýbrž ať jsou také podle úsudku ordináře, i jako delegáta Apoštolského stolce, suspendováni ze správy svých obročí. A jestliže takto suspendováni [tyto ženy] nicméně nevyženou nebo s nimi dokonce budou obcovat, tehdy ať jsou navždy zbaveni jakýchkoli církevních obročí, podílů a úřadů i důchodů, a do budoucna se stanou nezpůsobilými a nehodnými ke všem poctám, hodnostem, obročím a úřadům, dokud by po zjevné nápravě života jejich představení neměli důvod od toho je dispenzovat.

Pokud by se však odvážili poté, co je jednou propustili, přerušené soužití obnovit nebo k sobě jiným způsobem takové pohoršlivé ženy brát, ať jsou vedle řečených trestů potrestáni mečem exkomunikace; a žádné odvolání či exempce nemůže řečenému výkonu rozhodnutí bránit nebo jej pozastavit. A vyšetřování toho všeho, co bylo výše řečeno, přísluší nikoli arcijáhňům nebo děkanům či jiným nižším duchovním, nýbrž biskupům samým; a ti mohou postupovat bez okolků a formalit soudního řízení, po pouhém seznání skutkového stavu.

Avšak duchovní, kteří nemají církevní obročí či důchod, ať jsou podle povahy trestného činu a podle vytrvalosti ve své zatvrzelosti biskupem samým trestáni trestem vězení, suspensí ze svěcení a nezpůsobilostí k držbě obročí i jinými způsoby podle posvátných kánonů. Rovněž kdyby se, což kéž se nestane, nezdrželi tohoto trestného činu biskupové a nenapravili se ani poté, co budou napomenuti provinční synodou, budou činem samým suspendováni; a budou-li v něm setrvávat, ať je to touž synodou oznámeno přesvatému

erit, in eos animadvertat.

římskému veleknězi. A ten, podle povahy viny, ať v případě potřeby přikročí i ke zbavení úřadu.

HLAVA 15.

Nemanželsí synové duchovních jsou vyloučeni z některých obročí.

Ut paternae incontinentiae memoria a locis Deo consecratis, quos maxime puritas sanctitasque decet, longissime arceatur, non liceat filiis clericorum, qui non ex legitimo matrimonio, in ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod ecclesiasticum habent, aut habuerint, quodcumque, etiam dissimile, beneficium obtinere, nec in dictis ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere.

Quod si in praesenti pater, et filius, in eadem ecclesia beneficia obtinere reperiantur, cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra ecclesiam intra trium mensium spatium: alias ipso iure eo privatus existat, et super iis quaecumque dispensatio subreptitia censeatur. Ad haec, reciprocae resignationes, si quae posthac a parentibus clericis in favorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium consequatur, in fraudem huius decreti, et canonicarum sanctionum factae omnino censeantur: nec collationes secutae, vigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quarumcumque, quae in fraudem factae fuerint, ipsis clericorum filiis suffragentur.

Aby připomínka otcovské nezdrženlivosti byla vzdálena od míst Bohu zasvěcených, jimž sluší nejvyšší čistota a svatost, ať není dovoleno synům duchovních (jelikož se nezrodili z řádného manželství), aby v kostelích, kde jejich otcové mají nebo měli nějaké církevní obročí, obdrželi jakékoli, i odlišné, obročí nebo aby v nich jakýmkoli způsobem konali službu nebo aby získávali důchody z plodů obročí, jež drží nebo jinak drželi.

Jestliže v současnosti bude shledáno, že otec i syn mají obročí v témže kostele, ať je syn donucen vzdát se svého obročí nebo je ve lhůtě tří měsíců směniti s jiným obročím mimo tento kostel; jinak jej bude samým právem zbaven a jakákoli dispens v této věci bude považována za vylákanou. Nadto vzájemně resignace, dojde-li k nim v budoucnosti ze strany duchovních, kteří jsou rodiči, ve prospěch synů tak, aby jeden získal obročí druhého, ať jsou rozhodně považovány za úkony obcházející tento dekret a kanonické předpisy. A samým synům duchovních ať nejsou nic platná následná udělení [úřadu], k nimž došlo na základě takovéhoto resignací nebo jiných úkonů obcházejících zákon.

HLAVA 16.

Kurátní obročí ať nejsou proměňována v jednoduchá; tomu, komu je svěřena duchovní správa, ať je přidělen slušný příjem; vikárie mají přestat a duchovní správa má být opět spojena s obročími.

Statuit sancta synodus, ut ecclesiastica beneficia saecularia, quocumque nomine appellentur, quae curam animarum ex primaeva eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium etiam assignata vicario

Svatá synoda stanovila, že světská církevní obročí, ať se nazývají jakkoliv, jež jsou na základě původního založení nebo jakkoli jinak spojena s duchovní správou, nesmějí být do budoucna přeměňována na obročí prosté, a

perpetuo congrua portione, non convertantur: non obstantibus, quibuscumque gratiis, quae suum plenarium effectum non sunt consecutae.

In iis vero, in quibus contra earum institutionem, seu foundationem cura animarum in vicarium perpetuum translata est, etiam si in hoc statu ab immemorabili tempore reperiantur, si congrua portio fructuum vicario ecclesiae, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata, ea quamprimum, et ad minus intra annum a fine praesentis concilii, arbitrio ordinarii, iuxta formam decreti sub fel. rec. Paulo III. assignetur. Quod si id commode fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit, cum primum per cessum, vel decessum vicarii, seu rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacaverit, beneficium curam animarum recipiat, ac vicariae nomen cesset, et in antiquum statum restituatur.

to ani kdyby byl trvalému vikáři přiznán přiměřený podíl. Čemuž nemůže být na překážku jakákoli milost, která dosud nenabyla své plné účinnosti.

Avšak u těch [obročí], u nichž navzdory jejich ustavení či fundaci byla duchovní správa přenesena na trvalého vikáře, i tehdy, pokud se v tomto stavu nacházejí od nepaměti, nebude-li přiměřený podíl plodů přiznán vikáři kostela, ať by se nazýval jakkoliv, ať jsou tyto plody co nejdříve, a to nejpozději do jednoho roku od ukončení tohoto koncilu, podle uvážení ordináře přiznány podle dekretu Pavla III. št'ast. pam. Nelze-li to s užitkem učinit nebo pokud se tak nestane ve stanoveném termínu, ať po resignaci nebo smrti vikáře nebo rektora nebo když bude z jakéhokoli důvodu buď vikárie nebo prebenda uprázdněna, obročí přijme duchovní správu zpět; a vikárie ať zanikne a [obročí] se vrátí do původního stavu.

HLAVA 17.

Biskupové ať svou důstojnost osvědčují vážností svých mravů a ať neprokazují nedůstojnou poddanost královským úředníkům, šlechtě nebo urozeným osobám.

Non potest sancta synodus non graviter dolere, audiens episcopos aliquos, sui status oblitos, pontificiam dignitatem non leviter dehonore: qui cum regum ministris, regulis, et baronibus in ecclesia, et extra, indecenti quadam demissione se gerunt, et veluti inferiores ministri altaris, nimis indigne non solum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inserviunt.

Svatá synoda nemůže vyjádřit dost bolesti nad tím, když slyší o tom, že někteří biskupové, zapomínající na svůj stav, nemalým způsobem snižují vážnost biskupské hodnosti. Vůči královským úředníkům, šlechtě a urozeným osobám se totiž v kostele i mimo něj chovají s jakousi nedůstojnou poddaností, a jako by byli nižšími služebníky oltáře, nejen že jim zcela nedůstojným způsobem dávají přednost, ale také jim osobně posluhují.

Quare haec, et similia detestans sancta synodus, sacros canones omnes, conciliaque generalia, atque alias apostolicas sanctiones ad dignitatis episcopalis decorem et gravitatem pertinentes, renovando, praecipit, ut ab huiusmodi in posterum episcopi se absteineant; mandans eisdem, ut tam in ecclesia, quam foris suum gradum et ordinem praeculis habentes, ubique se patres et pastores esse meminerint; reliquis vero, tam principibus, quam ceteris omnibus, ut eos paterno honore, ac debita

Pročež toto a podobné věci tato svatá synoda zavrhuje, obnovuje všechny posvátné kánony, [nálezy] obecných sněmů i jiné apoštolské předpisy náležející k ozdobě a vážnosti biskupské hodnosti a přikazuje, aby se biskupové takového jednání do budoucna zdrželi. Současně jim nařizuje, aby jak v kostele, tak venku, majíce před očima své postavení a hodnost, vždy byli pamětlivi toho, že jsou Otcí a pastýři; ostatním pak, jak

reverentia prosequantur.

knížatům, tak všem ostatním [přikazuje], aby jim prokazovali poctu příslušející Otcům a provázeli je povinnou úctou.

HLAVA 18.

Kánony mají být přesně dodržovány; má-li v nich být něco dispensováno, má se tak stát platně, po zralé úvaze a zdarma.

Sicuti publice expedit legis vinculum quandoque relaxare, ut plenius, evenientibus casibus et necessitatibus, pro communi utilitate satisfiat, sic frequentius legem solvere, exemploque potius, quam certo personarum rerumque delectu, petentibus indulgere, nil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant universi, sacratissimos canones exacte ab omnibus, et, quoad eius fieri poterit, indistincte observandos.

Tak jako je všeobecně prospěšné někdy uvolnit pouto zákona, aby se tak v nastalých případech a potřebách plněji zadostiučnilo obecnému prospěchu, tak také častěji uvolňovat ze zákona a žadatelům jeho dodržování promíjet ne výběrově s ohledem na osobní a věcné okolnosti, nýbrž spíše pravidelně, není nic jiného, než kdekomu otevírat dveře k překračování zákonů. Proto necht' všichni vědí, že přeposvátné kánony musí být přesně a, pokud je to možné, všemi bez rozdílu dodržovány.

Quod si urgens iustaque ratio, et maior quandoque utilitas postulaverit, cum aliquibus dispensandum esse, id, causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, a quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit praestandum: aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

Avšak žádá-li to naléhavý a spravedlivý důvod a někdy i větší užitečnost, aby někteří lidé byli dispensováni, tehdy po vyšetření případu, po zralém zvážení a zdarma může být všemi těmi, jimž to přísluší, dispens udělena; a jinak udělená dispens bude považována za vylákanou.

HLAVA 19.

Souboj má být trestán co nejpřísnějšími tresty.

Detestabilis duellorum usus, fabricante diabolo introductus, ut cruenta corporum morte animarum etiam perniciem lucretur, ex christiano orbe penitus exterminetur. Imperator, reges, duces, principes, marchiones, comites, et quocumque alio nomine, domini temporales, qui locum ad monomachiam in terris suis inter christianos concesserint, eo ipso sint excommunicati, ac iurisdictione et dominio civitatis, castrí, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiserint, quod ab ecclesia obtinent, privati intelligantur; et, si feudalia sint, directis dominis statim acquirantur.

Ať je z křesťanského světa zcela vyhoštěn ohavný obyčej souboje, zavedený úklady ďábla, aby prostřednictvím krvavé smrti těla způsobil také záhubu duše. Císař, králové, vévodové, knížata, markrabata, hrabata a jakkoli jinak nazvaní svěští páni, kteří by ve svých zemích poskytlí prostor pro souboj mezi křesťany, ať jsou tím samým exkomunikováni a považováni za zbavené pravomoci a panství nad obcí, hradem či místem, v němž nebo u něžž dovolili konání souboje, pokud je získali od církve; a jde-li o lenní statky, pak ty mají ihned připadnout zpět lennímu pánovi.

Qui vero pugnam commiserint, et qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuae infamiae poenam incurrant, et ut homicidæ, iuxta sacros canones puniri debeant, et, si in ipso conflictu decesserint, perpetuo careant ecclesiastica sepultura. Illi etiam, qui consilium in causa duelli, tam in iure, quam facto dederint, aut alia quacumque ratione ad id quemquam suaserint, necnon spectatores excommunicationis ac perpetuae maledictionis vinculo teneantur: non obstante quocumque privilegio, seu prava consuetudine, etiam immemorabili.

Ti pak, kteří souboj uskutečnili, a jejich tak řečení sekundanti upadnou do trestu exkomunikace, propadnutí veškerého svého majetku a věčné bezecnosti, budou podle posvátných kánonů potrestáni jako vrazi a pokud v souboji samém zahynou, navždy jim bude odepřen církevní pohřeb. Také ti, kteří ve věci souboje poskytovali jak právní, tak skutkové rady nebo k němu jiným způsobem někomu radili, jakož i diváci, mají propadnout exkomunikaci a věčné klatbě. Čemuž nemůže být na překážku žádná výsada ani zvrácený obyčej, byť i nepamětný.

HLAVA 20.

Světským knížatům je svěřeno to, co je stanoveno církevním právem.

Cupiens sancta synodus, ecclesiasticam disciplinam in christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuo sartam tectam a quibuscumque impedimentis conservari, praeter ea, quae de ecclesiasticis personis constituit, saeculares quoque principes officii sui admonendos esse censuit, confidens, eos, ut catholicos, quos Deus sanctae fidei ecclesiaeque protectores esse voluit, ius suum ecclesiae restitui,⁶³ non tantum esse concessuros, sed etiam subditos suos omnes ad debitam erga clerum, parochos, et superiores ordines reverentiam revocatos; nec permissuros, ut officiales, aut inferiores magistratus, ecclesiae et personarum ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione et canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent; sed una cum ipsis principibus debitam sacris summorum pontificum et conciliorum constitutionibus observantiam praestent. Decernit itaque et praecipit, sacros canones, et concilia generalia omnia, necnon alias apostolicas sanctiones in favorem ecclesiasticarum personarum, libertatis ecclesiasticae, et contra eius violatores editas, quae omnia praesenti etiam decreto innovat, exacte ab omnibus observari debere.

Protože svatá synoda touží, aby církevní kázeň byla v křesťanském lidu nejen obnovena, nýbrž aby byla navzdory všem možným překážkám zachovávána, považuje za nezbytné vedle toho, co stanovila o církevních osobách, napomenout k plnění jejich povinnosti také světská knížata, důvěřujíc, že jakožto katolíci, jež Bůh chtěl mít za ochránce svaté víry a církve, nejen umožní, aby církvi byla navrácena její práva, nýbrž že také všechny své poddané budou vést k povinné úctě vůči duchovenstvu, farářům a vyššímu kléru a že nedovolí, aby jejich úředníci nebo nižší vrchnosti, vedeny zištným úsilím nebo z nedbalosti, porušovaly imunitu kostelů i církevních osob, založenou Božím ustanovením a kanonickými předpisy, ale že budou spolu s oněmi knížaty zachovávat povinnou kázeň stanovenou výnosy Nejvyšších velekněží a koncilů. [Svatá synoda] proto stanoví a přikazuje, že všichni jsou povinni přesně zachovávat posvátné kánony, nálezy všech obecných sněmů jakož i jiné apoštolské zákony vydané ve prospěch církevních osob, církevní svobody a proti jejich narušitelům, jež také všechny tímto dekretem obnovuje.

Proptereaque admonet imperatorem, reges, republicas, principes, et omnes et singulos,

A proto vybízí císaře, krále, státy, knížata a všechny i jednotlivě, jakéhokoli postavení či

⁶³ U Petze (a jen u něj) je v latinském textu omylem *restituti*.

cuiuscumque status et dignitatis extiterint: ut quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius, quae ecclesiastici iuris sunt, tamquam Dei praecepta, eiusque patrocinio tecta, venerentur: nec ab ullis baronibus, domicellis, rectoribus, aliisque dominis temporalibus, seu magistratibus, maximeque ministris ipsorum principum laedi patiantur, sed severe in eos, qui illius libertatem, immunitatem atque iurisdictionem impediunt, animadvertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiarumque protectionem existant, imitantes anteriores optimos religiosissimosque principes, qui res ecclesiae suae in primis auctoritate ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria vindicarunt. Adeoque ea in re quisque officium suum sedulo praestet, quo cultus divinus devote exerceri, et praelati, ceterique clerici in residentibus et officiis suis, quieti et sine impedimentis, cum fructu et aedificatione populi, permanere valeant.

hodnosti by byli, aby čím štedřeji jsou nadáni časnými statky a mocí nad ostatními, tím zbožněji ctili církevní právo jakožto Boží příkázání, jež stojí pod jeho ochranou; a že nedopustí, aby bylo porušováno žádnými urozenými osobami, pozemkovými vlastníky, správci nebo jinými světskými pány či úředníky, zejména pak jejich vlastními ministry, nýbrž že přísně zakročí proti těm, kteří by bránili její svobodě, imunitě a jurisdikci. A ať jsou jim sami příkladem ctnosti, zbožnosti a ochrany kostelů, napodobující stará, vynikající a velmi zbožná knížata, která jako první svou autoritou a štedrostí rozmnožovala a bránila před cizím bezprávím, co patřilo církvi. Proto ať každý v tomto ohledu pečlivě plní svou povinnost, aby mohla být zbožně konána služba Bohu a prelátů jakož i jiní duchovní ve svých sídlech a úřadech aby mohli setrvávat v pokoji a bez překážek k požehnání a povznesení lidu.

HLAVA 21.

Ve všech záležitostech ať zůstává nedotčena autorita Apoštolského stolce.

Postremo sancta synodus omnia et singula, sub quibuscumque clausulis et verbis, quae de morum reformatione atque ecclesiastica disciplina tam sub fel. rec. Paulo III., quam sub beatissimo Pio IV., pontificibus maximis, in hoc sacro concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his slava semper auctoritas sedis apostolicae et sit, et esse intelligatur.

Konečně svatá synoda prohlašuje, že všechno i jednotlivě, co bylo pod jakýmkoli klausulemi a slovy stanoveno o obnově mravů a církevní disciplíně jak za šťast. pam. Pavla III. a Julia III., tak za nejblaženějšího Pia IV., Nejvyšších velekněží, bylo stanoveno tak, aby v tom vždy zůstala nedotčena a tak i chápána autorita Apoštolského stolce.

DEKRET

o pokračování zasedání příštího dne

Cum ea omnia, quae in praesenti sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commode expediri non possint; propterea, iuxta id, quod in generali congregatione a patribus statutum fuit, ea, quae supersunt, in diem crastinam, hanc eandem sessionem continuando, differuntur.

Protože to vše, co se na dnešním zasedání projednávalo, pro pokročilou hodinu nemůže být dokončeno, proto podle toho, co bylo stanoveno Otcí na generální kongregaci, se zbývající odkládá na příští den, kdy toto zasedání bude pokračovat.

POKRAČOVÁNÍ ZASEDÁNÍ

dne 4. prosince

DEKRET o odpustcích

Cum potestas conferendi indulgentias a Christo ecclesiae concessa sit, atque huiusmodi potestate, divinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit: sacrosancta synodus indulgentiarum usum, christiano populo maxime salutarem, et sacrorum conciliorum auctoritate probatum, in ecclesia retinendum esse docet et praecipit, eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in ecclesia potestatem esse negant. In his tamen concedendis moderationem iuxta veterem et probatam in ecclesia consuetudinem adhiberi cupit, ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.

Abusus vero, qui in his irrepserunt, et quorum occasione insigne hoc indulgentiarum nomen ab haereticis blasphematur, emendatos et correctos cupiens, praesenti decreto generaliter statuit, pravos quaestus omnes pro his consequendis, unde plurima in christiano populo abusuum causa fluxit, omnino abolendos esse.

Ceteros vero, qui ex superstitione, ignorantia, irreverentia, aut aliunde quomodocumque provenerunt, cum ob multiplices locorum et provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commode nequeant specialiter prohiberi, mandat omnibus episcopis, ut diligenter quisque huiusmodi abusus ecclesiae suae colligat, eosque in prima synodo provinciali referat: ut aliorum quoque episcoporum sententia cognita, statim ad summum romanum pontificem deferantur, cuius auctoritate et prudentia, quod universali ecclesiae expediet, statuatur, ut ita sanctorum indulgentiarum munus pie, sancte et incorrupte omnibus fidelibus dispensetur.

Jelikož moc udílet odpustky byla Kristem svěřena církvi a protože ta tuto moc od Boha předanou také od nejstarších dob používala, proto posvátná synoda učí a přikazuje, aby užívání odpustků, pro křesťanský lid velmi spasitelné a potvrzené autoritou posvátných koncilů, bylo v církvi zachováno a vyobcováním zavrhuje ty, kdo by buď tvrdili, že [tyto odpustky] jsou bez užitku, nebo kdo by popírali, že v církvi existuje moc je udílet. Avšak žádá, aby se při jejich udílení podle starého a osvědčeného církevního zvyku zachovávala patřičná míra, aby přílišnou snadností nebyla oslabována církevní disciplína.

Co se však týká špatné praxe, jež se do nich vplížila a kvůli níž bylo toto vznešené jméno odpustků od kacířů vystaveno rouhání, chce, aby byla zlepšena a napravena, a tímto dekretem obecně stanovuje, že při udílení odpustků mají být zcela odstraněny všechny špinavé zisky v souvislosti s jejich získáním, které se v křesťanském lidu staly pramenem tak mnoha zneužití.

Pokud se jedná o ostatní [zneužití], která povstala z pověry, nevědomosti, neúcty nebo jakkoli jinak (protože pro množství míst a provincií, v nichž jsou páchána, nelze tato zneužití s užitkem zakázat zvláštním způsobem), nařizuje [svatá synoda] všem biskupům, aby každý taková zneužití ve své církvi pečlivě shrnul do seznamu a podal o nich zprávu na nejbližší provinční synodě; a poté, co o tom bude vyslechnut rovněž názor ostatních biskupů, nechť je podána zpráva Nejvyššímu římskému veleknězi, z jehož autority a moudrosti nechť je stanoveno to, co je užitečné pro celou církev tak, aby dar svatých odpustků mohl být zbožně, svatě a bez porušení rozdělen všem věřícím.

O výběru pokrmů, o postech a svátečních dnech

Insuper hortatur sancta synodus, et per sanctissimum Domini nostri, atque Salvatoris adventum pastores omnes obtestatur, ut tamquam boni milites illa omnia, quae sancta romana ecclesia, omnium ecclesiarum mater, et magistra statuit, nec non ea, quae tam in hoc concilio, quam in aliis oecumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulo commendent, omnique diligentia utantur, ut illis omnibus, et iis praecipue sint obsequentes, quae ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus et ieiunia, vel etiam, quae faciunt ad pietatem augendam, ut dierum festorum devota et religiosa celebratio, admonentes populos crebro, obedire praepositis suis, quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient: qui vero contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

Nadto svatá synoda vybízí a pro nejsvětější příchod našeho Pána a Spasitele zapřísahá všechny pastýře, aby jakožto dobří vojíní všem věřícím horlivě doporučovali vše, co Svatá římská církev, matka a učitelka všech církví, stanovila, jakož aby se vši pečlivostí dodržovali to, co bylo stanoveno jak na tomto concilu, tak i na jiných ekumenických sněmech, a zvláště aby byli poslušni toho, co vede k umrtvování těla, jako například výběr pokrmů a posty nebo i vše, co slouží podpoře zbožnosti, jako je zbožné a usebrané svěcení svátečních dnů. Také mají často napomínat lid, aby byl poslušen svých představených, a vysvětlovat mu, že když poslouchají je, poslouchají Boha, který je odmění, zatímco kdo jimi pohrdá, bude mít za mstitele samotného Boha.

O indexu zakázaných knih, o katechismu, breviáři a misálu

Sacrosancta synodus in secunda sessione, sub sanctissimo domino nostro Pio IV. celebrata, delectis quibusdam patribus commisit, ut de variis censuris ac libris, vel suspectis, vel perniciosis, quid facto opus esset, considerarent, atque ad ipsam sanctam synodum referrent: audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impositam esse, nec tamen, ob librorum varietatem et multitudinem distincte et commode possit a sancta synodo diiudicari, praecipit ut quidquid ab illis praestitum est, sanctissimo romano pontifici exhibeatur, ut eius iudicio atque auctoritate terminetur et evulgetur. Idemque de catechismo a patribus, quibus illud mandatum fuerat, et de missali et breviario fieri mandat.

Posvátná synoda na druhém zasedání, slaveném za našeho přesvatého pána Pia IV., některým vybraným Otcům uložila, aby zjistili, co je třeba učinit ve věci různých cenzur a podezřelých či nebezpečných knih, a aby o tom informovali svatou synodu. Když teď slyšela, že se tohoto úkolu zhostili s velikým úsilím, že však pro různost a množství knih nemůže svatá synoda tyto knihy jednotlivě a s užítkem posoudit, přikazuje, aby vše, co jimi bylo vykonáno, bylo předloženo přesvatému římskému veleknězi, aby to bylo podle jeho úsudku a z jeho autority uzavřeno a vyhlášeno. A přikazuje, že totéž má platit pro katechismus od Otců, jimž toto bylo přikázáno, i pro misál a breviář.

O postavení vyslanců

Declarat sancta synodus, ex loco assignato oratoribus, tam ecclesiasticis, quam saecularibus, in sedendo, incedendo, aut quibuscumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse praeiudicium; sed omnia illorum, imperatoris, regum; rerumpublicarum, ac principum suorum iura, et praerogativas illaesas, et salvas esse, in eodemque statu permanere, prout ante praesens concilium reperiebantur.

Svatá synoda prohlašuje, že nikomu z vyslanců,⁶⁴ at' církevním či světským, kteří na přidělených místech zasedali, vystupovali nebo činili jakékoli jiné úkony, nevzniká žádná újma; ale že všechna práva a prerogativy jejich i císaře, králů, států a jejich knížat zůstávají nedotčené a neporušené a setrvávají v tom stavu, v němž se nacházely před tímto sněmem.

O přijetí a zachování koncilových dekretů

Tanta fuit horum temporum calamitas, et haereticorum inveterata malitia, ut nihil tam clarum in fide nostra asserenda umquam fuerit, aut tam certo statutum, quod non, humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminaverint. Ea propter sancta synodus id potissimum curavit, ut praecipuos haereticorum nostri temporis errores damnaret, et anathematizaret; veramque et catholicam doctrinam traderet, et doceret, prout damnaret, anathematizaret, et definivit.

Za těchto časů došlo k tak velkému neštěstí a zakořeněné zlobě heretiků, že v naší víře nebylo nikdy nic tak jasně formulováno nebo s takovou jistotou rozhodnuto, aby to v důsledku svodů nepřítele lidského rodu neposkvrnili nějakým bludem. Proto svatá synoda obzvláště usilovala o to, aby zavrhla nejzávažnější bludy heretiků naší doby a postihla je klatbou, a aby předložila pravou a katolickou nauku a učila v tom smyslu, jak zavrhla a klatbou postihla bludy, a jak stanovila.

Cumque tamdiu tot episcopi, ex variis christiani orbis provinciis evocati, sine magna gregis sibi commisi iactura, et universali periculo ab ecclesiis abesse non possint, nec ulla spes restet, haereticos, toties, fide etiam publica, quam desiderarunt, invitatos, et tamdiu expectatos, huc amplius adventuros, ideoque tandem huic sacro concilio finem imponere necesse sit; superest nunc, ut principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita praestandam, ut, quae ab ea decreta sunt, ab haereticis depravari, aut violari non permittant, sed ab his et omnibus devote recipiantur et fideliter observentur.

Protože tolik biskupů, povoláných z různých provincií křesťanského světa, nemůže být tak dlouho vzdáleno od svých kostelů bez velké újmy pro stádo jim svěřené a bez všeobecného nebezpečí, a protože nezbyvá žádná naděje, že by se sem dostavili heretici, tolikrát zvaní (i s veřejným ujištěním o jejich bezpečí, jež si přáli) a tak dlouho očekávaní, proto je konečně nutné tento posvátný sněm uzavřít. Zbývá tedy nyní, což tento sněm činí, napomenout v Pánu všechna knížata, aby svým úsilím nedopustila, že by to, co bylo sněmem rozhodnuto, heretici zhanobili a zkazili, nýbrž snažila se, aby to ode všech bylo zbožně přijímáno a věrně zachovááno.

Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur, aut aliqua inciderint, quae declarationem, quod non credit, aut definitionem postulent; praeter alia remedia, in hoc concilio instituta, confidit sancta synodus, beatissimum romanum pontificem

Pokud by však při tom vyvstala nějaká obtíž nebo došlo k něčemu (čemuž však sněm nevěří), co by vyžadovalo objasnění nebo vymezení, pak vedle jiných prostředků určených tímto koncilem svatá synoda

⁶⁴ Tak překládá latinské *orator* i Petz („die Gesandten“). Naproti tomu Schmets onen výraz překládá chybně jako „řečníci“ („die Redner“); viz též následně uvedenou bulu *Benedictus Deus*.

curaturum, ut vel evocatis ex illis praesertim provinciis, unde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam concilii generalis celebratione, si necessarium iudicaverit, vel commodiore quacumque ratione ei visum fuerit, provinciarum necessitatibus pro Dei gloria et ecclesiae tranquillitate consulatur.

důvěřuje, že přeblažený římský velekněz bude pečovat o to, aby bylo potřebám provincií k Boží slávě a k pokoji církve pomůže no buď tak, že především z těch provincií, v nichž taková obtíž vznikla, povolá ty, které bude považovat za užitečné k jejímu projednání, nebo také, bude-li to považovat za nezbytné, i slavením generálního sněmu anebo jakýmkoli užitečnějším způsobem, který uzná za vhodný.

Přečtení koncilových dekretů přijatých za Pavla III. a Julia III. na zasedání

Quoniam diversis temporibus, tam sub fel. rec. Paulo III. quam Julio III. multa in hoc sacro concilio quoad dogmata, ac morum reformationem statuta et definita sunt; vult sancta synodus, ut illa nunc recitentur et legantur.

Protože v různých obdobích, jak za Pavla III. šťast. pam., tak za Julia III. bylo na tomto posvátném sněmu mnohé stanoveno a vymezeno, pokud jde o dogmata a obnovu mravů, proto chce svatá synoda, aby to nyní bylo zopakováno a přečteno.

Recitata sunt.

Bylo to přečteno.

O ukončení koncilu a vyžádání potvrzení od našeho přesvatého pána

Illustrissimi domini, reverendissimique patres, placetne vobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic sacrae oecumenicae synodo finis imponatur? et omnium, et singulorum, quae tam sub fel. rec. Paulo III., quam sub sanctissimo domino nostro Pio IV. romanis pontificibus, in ea decreta, et definita sunt, confirmatio nomine sanctae huius synodi per apostolicae sedis legatos et praesidentes a beatissimo romano pontifice petantur?

Nejjasnější pánové a nejdůstojnější Otcové, souhlasíte s tím, aby tato posvátná všeobecná synoda, svolaná k chvále všemohoucího Boha, byla ukončena? A aby se jménem této svaté synody prostřednictvím legátů Apoštolského stolce a předsedajících od přeblaženého římského velekněze vyžádalo schválení všech i jednotlivých věcí, které na ní byly jak za Pavla III. šťast. pam., tak za našeho přesvatého pána Pia IV., římských velekněží, rozhodnuty a stanoveny?

Responderunt, placet.

Odpověděli: Souhlasíme.

Postmodum illustrissimus, et reverendissimus cardinalis Moronus, primus legatus, et praesidens,

Poté nejjasnější a nejdůstojnější kardinál Moronus, první legát a předsedající,

benedicens sanctae synodo, dixit: Post gratias Deo actas, reverendissimi patres, ite in pace.

požehnal svaté synodě a řekl: „Když jste, nejdůstojnější Otcové, vzdali díky Bohu, jděte v pokoji!“

Qui responderunt, amen.

Oni odpověděli: Amen.

AKLAMACE Otců na závěr koncilu

Kardinál z Lotrinska

Beatissimo Pio papae, et domino nostro, sanctae universalis ecclesiae pontifici, multi anni, et aeterna memoria!

Přesvatému papeži a našemu pánu Piovi, biskupovi svaté všeobecné církve, mnohá léta a věčnou památku!

Odpověď Otců

Domine Deus, sanctissimum patrem diutissime ecclesiae tuae conserva, multos annos!

Pane Bože, zachovej své církvi co nejdéle přesvatého Otce, mnohá léta!

Kardinál

Beatissimorum summorum pontificum animabus Pauli III. et Iulii III., quorum auctoritate hoc sacrum generale concilium inchoatum est, pax a Domino et aeterna gloria atque felicitas in luce sanctorum!

Duším blahoslavených nejvyšších velekněží Pavla III. a Julia III., z jejichž pravomoci byl tento posvátný a generální sněm zahájen, pokoj od Pána a věčná sláva i štěstí ve světle svatých!

Odpověď

Memoria in benedictione sit.

Jejich památka ať je požehnána!

Kardinál

Caroli V. imperatoris, serenissimorum regum, qui hoc universale concilium promoverunt et protexerunt, memoria in benedictione sit!

Ať je požehnána památka císaře Karla V. a nejjasnějších králů, kteří tento všeobecný sněm podporovali a ochraňovali!

Odpověď

Amen, amen!

Amen, amen!

Kardinál

Serenissimo imperatori Ferdinando, semper augusto, orthodoxo, et pacifico, et omnibus

Nejjasnějšímu císaři Ferdinandovi, povždy rozmnožiteli říše, pravověrnému a

regibus, rebuspublicis, et principibus nostris, multi
anni!

mírumilovnému, a všem králům, státům a
našim knížatům mnohá léta!

Odpověď

Pium et christianum imperatorem, Domine,
conserva: imperator caelestis reges rectae fidei
conservatores, custodi!

Zachovej, Pane, zbožného a křesťanského
císaře. Nebeský vladaři, chraň krále, ochránce
pravé víry!

Kardinál

Apostolicae romanae sedis legatis, et in hac
synodo praesidentibus, cum multis annis magnae
gratiae!

Legátům římského Apoštolského stolce a těm,
kteří předsedali této synodě, mnohá léta a
velké díky!

Odpověď

Magnae gratiae: Dominus retribuat!

Velké díky; Pán [jim] odplat'!

Kardinál

Reverendissimis cardinalibus, et illustribus
oratoribus!

Nejdůstojnějším kardinálům a osvěceným
vyslancům!

Odpověď

Magnas gratias, multos annos!

Velké díky, mnohá léta!

Kardinál

Sanctissimis episcopis vita, et felix ad ecclesias
suas reditus!

Přesvatým biskupům život a šťastný návrat
k jejich kostelům!

Odpověď

Praeconibus veritatis perpetua memoria: orthodoxo
senatui multos annos!

Ať trvá věčná památka zvěstovatelů pravdy,
pravověrnému senátu mnohá léta!

Kardinál

Sacrosancta oecumenica tridentina synodus: eius
fidem confiteamur, eius decreta semper servemus!

Posvátná všeobecná tridentská synoda: její
víru vyznejme, její dekrety vždy
zachovávejme!

Odpověď

Semper confiteamur, semper servemus!

Vždy vyznávejme, vždy zachovávejme!

Kardinál

Omnes ita credimus: omnes id ipsum sentimus:
omnes consentientes et amplectentes
subscribimus. Haec est fides beati Petri et
apostolorum: haec est fides patrum: haec est fides
orthodoxorum!

Všichni takto věříme, všichni takto smýšlíme,
všichni na znamení uvážlivého souhlasu
podepisujeme. To je víra blaženého Petra a
apoštolů; to je víra Otců; to je víra
pravověrných!

Odpověď

Ita credimus, ita sentimus, ita subscribimus!

Tak věříme, tak smýšlíme, tak podepisujeme!

Kardinál

His decretis inhaerentes, digni reddamur
misericordiis et gratia primi, et magni supremi
sacerdotis, Iesu Christi Dei, intercedente simul
inviolata Domina nostra sancta Deipara, et
omnibus sanctis!

Držíce se těchto dekretů, kéž se staneme
hodnými milosrdenství a milosti prvního a
velkého nejvyššího kněze, Boha Ježíše Krista,
na současnou přímluvu naší neporušené Paní,
svaté Bohorodičky, a všech svatých!

Odpověď

Fiat, fiat: amen, amen!

Staň se, staň se; amen, amen!

Kardinál

Anathema cunctis haereticis!

Vyobcování pro všechny bludaře!

Odpověď

Anathema, anathema!

Vyobcování, vyobcování!

Post haec mandatum fuit a legatis praesidentibus,
sub poena excommunicationis, omnibus patribus,
ut, antequam discederent a civitate tridentina,
subscriberent manu propria decretis concilii, aut
ea per publicum instrumentum approbarent: qui
omnes deinde subscripserunt, et fuerunt numero
CCLV., videlicet legati IV., cardinales II.,
patriarchae III., archiepiscopi XXV., episcopi
CLXVIII., abates VII., procuratores absentium cum
legitimo mandato XXXIX., generales ordinum VII.

Poté předsedající legáti přikázali všem
Otcům, aby pod trestem exkomunikace, dříve
než opustí tridentské město, vlastní rukou
podepsali koncilové dekry nebo je stvrdili
veřejnou listinou. Ti všichni pak podepsali, a
bylo jich 255, totiž 4 legáti, 2 kardinálové, 3
patriarchové, 25 arcibiskupů, 168 biskupů, 7
opatů, 39 zástupců nepřítomných s řádným
pověřením a 7 řádových generálních
představených.

Nos sacri oecumenici et generalis Concilii
Tridentini Secretarii, et Notarii infrascripti Decreta
ipsius sacri Concilii in praesenti volumine contenta
cum originalibus contulimus; et quia cum eis
concordari reperimus, in fidem manuscripta
subscripsimus.

My, níže podepsaní sekretáři a notáři
posvátného všeobecného a generálního
tridentského sněmu, jsme v tomto svazku
obsažené dekry téhož koncilu porovnali
s originály; a protože jsme shledali, že s nimi
souhlasí, vlastnoručně jsme je podepsali.

Ego Angelus Massarellus, episcopus thelesinus,

Já, Angelus Massarellus, biskup z Thelesy,

sacri concilii tridentini Secretarius. †

Ego Marcus Antonius Peregrinus, clericus
comensis, eiusdem concilii Notarius.

Ego Cynthus Pamphilus, clericus camerinensis
dioecesis, eiusdem concilii Notarius.

sekretář posvátného tridentského sněmu. †

Já, Marcus Antonius Peregrinus, klerik
z Como, notář téhož sněmu.

Já Cynthus Pamphilus, klerik diecéze
Camerino, notář téhož koncilu.

-oOo-

PŘÍLOHY

POTVRZENÍ KONCILU

Nos Alexander, sancti Laurentii in Damaso diaconus cardinalis de Farnesio, S. R. E. vicecancellarius, fidem facimus, et attestamus, qualiter hodie, die Mercurii, XXVI. ianuarii M.D.LXIV. pontificatus sanctissimi D. nostri D. Pii, divina providentia papæ quarti, anno quinto in consistorio secreto, apud s. Petrum reverendiss. DD. mei cardinales Moronus, et Simoneta, nuper reversi a sacro concilio Tridentino, cui uti sedis apostolicæ legati praeerant, petierunt ab eodem sanctissimo D. nostro, ut infra:

Beatissime pater, decreto super fine concilii oecumenici tridentini, pridie nonas decembris praeteriti publicato, statutum fuit, ut per sanctitatis vestrae et sanctae sedis apostolicae legatos et praesidentes peteretur nomine dicti concilii a sanctitate vestra confirmatio omnium et singulorum, quae tam sub fel. rec. Paulo III., et Iulio III., quam sub sanctitate vestra in eo decreta et definita sunt. Quapropter nos Ioannes cardinalis Moronus, et Ludovicus cardinalis Simoneta, qui tunc legati, et praesidentes eramus, volentes exequi, quod in dicto decreto stabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti concilii oecumenici tridentini, ut sanctitas vestra dignetur confirmare omnia et singula, quae tam sub fel. rec. Paulo III., et Iulio III., quam sub sanctitate vestra in eo decreta et definita sunt.

Quibus auditis, sanctitas sua, viso et lecto tenore dicti decreti, et habitis votis reverendiss. DD. meorum cardinalium; respondit per haec verba:

My, Alexandr z Farnese, kardinál jáhen od svatého Vavřince *in Damaso*, vicekancléř Svaté římské církve, potvrzujeme a dosvědčujeme, že dnes, ve středu 26. ledna 1564, v pátém roce pontifikátu našeho přesvatého pána, pana Pia, z Boží prozřetelnosti papeže [toho jména] čtvrtého, požádali v tajné konsistoři u sv. Petra moji nejdůstojnější pánové kardinálové Moronus a Simoneta, právě se navrátilší z posvátného tridentského koncilu, jemuž jako legáti Apoštolského stolce předsedali, našeho přesvatého pána, jak je níže uvedeno:

„Přeblažený Otče, dekretem o ukončení všeobecného tridentského sněmu, vydaným čtvrtého dne předchozího měsíce prosince, bylo stanoveno, že prostřednictvím legátů Vaší svatosti a svatého Apoštolského stolce a předsedajících sněmu bude jménem řečeného koncilu Vaše svatost požádána o schválení všech i jednotlivých věcí, které na něm byly za římských velekněží Pavla III. šťast. pam. a Julia III., jakož i za pontifikátu Vaší svatosti rozhodnuty a stanoveny. Proto my, Jan kardinál Moronus a Ludvík kardinál Simoneta, kteří jsme tehdy byli legáty a předsedajícími sněmu, hodlajíce vykonat to, co bylo v řečeném dekretu ustanoveno, ve jménu řečeného tridentského všeobecného sněmu pokorně žádáme, aby Vaše svatost ráčila potvrdit všechny i jednotlivé věci, které na něm byly za římských velekněží Pavla III. šťast. pam. a Julia III., jakož i za pontifikátu Vaší svatosti rozhodnuty a stanoveny.“

Když si to Jeho svatost vyposlechla a když si prohlédla a pročetla obsah řečeného dekretu, jakož i vyslechla názor mých nejdůstojnějších pánů kardinálů, odpověděla

Petitioni, nomine concilii oecumenici tridentini super eius confirmatione per dictos legatos nobis factae, annuentes, omnia et singula, quae in dicto concilio tam sub fel. recor. Paulo III., et Iulio III. praedecessoribus nostris, quam pontificatus nostri tempore decreta et definita sunt, auctoritate apostolica, etiam de venerabilium fratrum nostrorum cardinalium consilio, et assensu, matura cum illis deliberatione praehabita, confirmamus, atque ab omnibus Christifidelibus recipi, et inviolabiliter observari mandamus, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

A. card. **Farnesius**,
vicecancellarius

těmito slovy:

„Souhlasíce se žádostí o potvrzení všeobecného tridentského koncilu, s nímž se na Nás řeční legáti jménem koncilu obrátili, apoštolskou autoritou a také na radu a po souhlasu Našich ctihodných bratří kardinálů, s nimiž byla věc před tím zrale rozvážena, potvrzujeme všechny i jednotlivé věci, které na řečeném koncilu byly rozhodnuty a stanoveny jak za našich předchůdců Pavla III. štěst. pam. a Julia III., tak v době Našeho pontifikátu, a přikazujeme, aby byly všemi křesťany přijímány a bez porušování zachovávány, ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.“

A. kard. **Farnese**
vicekancléř

BULA

z Boží milosti papeže Pia IV. *Benedictus Deus* ze dne 26. 1. 1564 o potvrzení obecného generálního tridentského sněmu

Pius, biskup, služebník služebníků Božích, na věčnou věci památku.

BENEDICTUS DEUS et Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis: qui, respicere dignatus ecclesiam suam sanctam, tot procellis et tempestatibus agitatum atque vextam, et gravius in dies laborantem, apto tandem ei subvenit optatoque remedio.

Ad plurimas et perniciosissimas haereses extirpandas, ac corrigendos mores, et restituendam ecclesiasticam disciplinam, ad pacem et concordiam christiani populi procurandam, indictum iam pridem in civitate tridentina oecumenicum et generale concilium a piae memoriae Paulo III. praedecessore nostro, et sessionibus aliquot habitis coeptum fuerat; ab eius autem successore Iulio, in eadem urbem revocatum, post alias sessiones celebratas, variis impedimentis et difficultatibus obiectis, ne tum quidem peragi potuerat; itaque diutius intermissum fuerat, non sine maximo moerore piorum omnium, cum quotidie magis ecclesia eiusmodi remedium imploraret.

Nos autem post susceptum sedis apostolicae regimen, tam necessarium et salutare opus, sicut pastoralis sollicitudo monebat, divinae misericordiae fiducia perficere aggressi, adiuti pio studio carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi, romanorum imperatoris electi, et aliorum christianorum regum, rerumpublicarum, et principum, tandem consecuti sumus, quod nec diuturnis, nec nocturnis curis elaborare destitimus,

POŽEHNANÝ BŮH a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy, ráčil pohlédnout na svou svatou církev zmítanou a sužovanou tolika bouřemi a vichřicemi a den ze dne více trpící, a přispěl jí konečně na pomoc vhodným a vytouženým lékem.

K vykořenění četných a velmi nebezpečných bludů, k nápravě mravů i k obnově církevní kázně, k zajištění pokoje a svornosti křesťanského lidu byl v městě Tridentu již dříve Naším předchůdcem Pavlem III. zbožné památky ohlášen všeobecný sněm, a již několika zasedáními započal. Když však byl jeho nástupcem Juliem opět svolán do téhož města, po několika dalších zasedáních se vyskytly překážky a potíže, takže ani tehdy nemohl být doveden do konce. Proto byl po delší čas přerušen, a to nikoli bez velkého zármutku všech zbožných lidí, když církev den ze dne více po takovém léku úpěnlivě volala.

Když jsme pak po přijetí řízení Apoštolského stolce tak nutné a spasitelné dílo, jak Nám radila pastýřská starost, s důvěrou v Boží milosrdenství hodlali dokončit, podpořeni zbožným úsilím nejdražšího v Kristu Našeho syna Ferdinanda, zvoleného římského císaře, i dalších křesťanských králů, států a knížat, tehdy jsme konečně dosáhli toho, čeho jsme nemohli dosáhnout úsilím vynakládaným ve

⁶⁵ U Petze (a jen u něj) v latinském textu je omylem *nostrum*.

quodque a Patre luminum assidue precati sumus.

Cum enim eam in urbem undique ex christiani nominis nationibus convenisset, nostris, convocata litteris, et sua etiam ipsorum pietate excitata, episcoporum et aliorum insignium praelatorum maxima et oecumenico concilio digna frequentia: praeter plurimos alios pios, et sacrarum litterarum scientia, divinique et humani iuris cognitione praestantes viros, praesidentibus ipsi synodo sedis apostolicae legatis, nobis adeo concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus sedi apostolicae proprie reservatis liberum ipsi concilio arbitrium per litteras, ad legatos nostros scriptas, ultro permiserimus, quae de sacramentis, et aliis rebus, quae quidem necessariae visae sint, tractanda, definienda et statuenda restabant, ad confutandas haereses, ad tollendos abusos, et emendandos mores, a sacrosancta synodo summa libertate diligentiaque tractata, et accurate ac mature admodum definita, explicata, statuta sunt.

Quibus rebus perfectis, concilium tanta omnium, qui interfuerunt, concordia peractum fuit, ut consensum eum plane a Domino effectum fuisse constiterit, idque in nostris, atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac urbe indiximus, quae magna cleri et populi pietate celebratae fuerunt, laudesque et gratias divinae maiestati merito persolvendas curavimus: cum eiusmodi concilii exitus spem magnam et prope certam attulerit, fore, ut maiores in dies fructus ad ecclesiam ex ipsius decretis et constitutionibus perveniant.

Cum autem ipsa sancta synodus pro sua erga sedem apostolicam reverentia, antiquorum etiam conciliorum vestigiis inhaerens, decretorum suorum omnium, quae nostro et praedecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem a nobis petierit; decreto de ea re in publica sessione facto, nos, ex legatorum litteris, prius, deinde post reditum eorum, ex iis, quae synodi nomine diligenter retulerunt, postulatione ipsius synodi cognita, habita super hac re, cum venerabilibus

dne v noci a oč jsme vytrvale prosili Otce světél.

Neboť svolání Naším listem a vybízení k tomu svou zbožností, odevšad z křesťanských národů se do tohoto města sešel velký a obecného sněmu hodný počet biskupů i jiných význačných prelátů vedle četných dalších zbožných a ve znalostech Písma svatého a božského i lidského práva vynikajících mužů. Synodě samé pak předsedali legáti Apoštolského stolce, a i My jsme natolik přáli svobodě koncilu, že jsme mu svými listy, sepsanými pro naše legáty, dovolili svobodný úsudek také ve věcech, které jsou jinak vlastním způsobem vyhrazeny Apoštolskému stolci. Tak bylo to, co se zdálo nutným projednat, vymezit a rozhodnout o svátostech a dalších věcech k zavržení herezí, k odstranění zlořádů a nápravě mravů, posvátnou synodou s nejvyšší svobodou a pečlivostí projednáno, a pak navýsost přesně a zrale defino váno, vysvětleno a stanoveny.

Když pak bylo dílo dokončeno, sněm byl tak prodchnut svorností všech účastníků, že se ukázalo, že tato jednota byla zjevně vytvořena Pánem, což je velmi „podivuhodné v našich očích“ i v očích všech ostatních. Za tento tak jedinečný Boží dar jsme ihned v tomto Svatém městě ohlásili modlitby, jež byly konány s velkou zbožností duhovenstva i lidu, a pečovali jsme o to, aby božské vznešenosti byly právem vzdávány chvály a díky, zvláště když takový závěr koncilu přinesl naději hraničící s jistotou, že jeho dekrety a konstituce budou církvi den za dnem přinášet větší plody.

Protože však ona svatá synoda pro svou úctu k Apoštolskému stolci, krácejíc také ve stopách starých koncilů, žádala od Nás potvrzení všech svých dekretů, jež byly přijaty za Nás a za Našich předchůdců, proto jsme po vydání dekretu o této věci na veřejném zasedání nejprve z listin legátů a poté po jejich návratu z toho, co jménem synody pečlivě přednesli, po seznání žádosti synody samé, po zralém rozvážení této věci

fratribus nostris⁶⁵ sanctae romanae ecclesiae cardinalibus deliberatione matura, sanctique Spiritus in primis auxilio invocato, cum ea decreta omnia catholica, et populo christiano utilia ac salutaria esse cognovissemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorum fratrum nostrorum consilio et assensu, in consistorio nostro secreto, illa omnia, et singula auctoritate apostolica hodie confirmavimus, et ab omnibus Christifidelibus suscipienda ac servanda esse decrevimus; sicut harum quoque litterarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus, et suscipi observarique decernimus.

Mandamus autem in virtute sanctae obedientiae, et sub poenis a sacris canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis, arbitrio nostro infligendis, universis et singulis venerabilibus fratribus nostris, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et aliis quibusvis ecclesiarum praelatis, cuiuscumque status, gradus, ordinis et dignitatis sint, et etiamsi cardinalatus honore praefulgeant, ut eadem decreta et statuta in ecclesiis suis, civitatibus, et dioecesibus, in iudicio, et extra iudicium diligenter observent, et a subditis quisque suis, ad quos quomodolibet pertinet, inviolabiliter faciant observari; contradictores quoslibet et contumaces per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas etiam iis ipsis decretis contentas, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam, si opus fuerit, brachii saecularis auxilio.

Ipsam vero carissimum filium nostrum imperatorem electum, ceterosque reges, republicas, ac principes christianos monemus, et per viscera misericordiae Domini nostri Iesu Christi obtestamur, ut, qua pietate concilio per oratores suos affuerunt, eadem pietate concilio, ac pari studio, divini honoris et populorum suorum salutis causa, pro sedis quoque apostolicae et sacrae synodi reverentia ad eiusdem concilii exequenda et observanda decreta praelatis, cum opus fuerit, auxilio et favore suo adsint, neque adversantes sanae ac salutari concilii doctrinae

spolu s Našimi ctihodnými bratry kardinály Svaté církve římské a v první řadě za proseb o pomoc k Duchu svatému (když jsme všechny tyto dekrety shledali katolickými a křesťanskému lidu užitečnými a spasitelnými), k chvále všemohoucího Boha, po poradě a souhlasu oněch Našich bratří v Naší tajné konsistoři všechno to i jednotlivě Naší apoštolskou mocí dnes potvrdili a rozhodli, že to má být všemi křesťany přijato a zachovááno; tak jako i [tyto dekrety] touto listinou k jasnější vědomosti všech potvrzujeme a stanovíme, že mají být přijaty a zachováány.

Ve jménu svaté poslušnosti a pod tresty stanovenými posvátnými kánony i jinými přísnějšími tresty včetně zbavení úřadu, jež uvalíme podle Naší úvahy, všem i jednotlivým ctihodným Naším bratřím, patriarchům, arcibiskupům, biskupům a kterýmkoli jiným prelátům kostelů (jakéhokoli postavení, stupně, stavu a hodnosti by byli, i kdyby vynikali kardinálskou důstojností), přikazujeme, aby tyto dekrety a nařízení pečlivě zachovávali ve svých kostelích, městech, diecézích, na soudu i mimo soud, a aby také všichni zajistili, aby je neporušené zachovávali i jejich poddaní, jichž se to jakkoli týká. Všechny, kteří by se tomu protivili a byli zatvrzelí, ať k tomu nutí odsuzujícími rozsudky, cenzurami a církevními tresty, i těmi, jež jsou obsaženy v dekretech samých, bez ohledu na odvolání; a bude-li to třeba, ať tak činí za pomoci světského ramene.

Našeho pak nejdražšího syna, zvoleného římského císaře, a ostatní krále, státy a křesťanská knížata napomínáme a pro milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista zapřísaháme, aby tak, jak se prostřednictvím svých zástupců zbožně účastnili sněmu, tak také aby se stejnou zbožností a se stejným úsilím pro Boží čest a pro spásu svých národů i pro úctu k Apoštolskému stolci a k posvátné synodě, bude-li to třeba, svou přízní a pomocí provázeli preláty při výkonu a zachováání konciliových dekretů; aby také

opiniones a populis ditionis suae recipi permittant, sed eas penitus interdicant.

Ad vitandum praeterea perversiorem et confusionem, quae oriri possent, si unicuique liceret, prout ei liceret, in decreta concilii commentarios et interpretationes suas edere, apostolica auctoritate inhibemus omnibus tam ecclesiasticis personis, cuiuscumque sint ordinis, et gradus, quam laicis, quocumque honore ac potestate praeditis, praelatis quidem sub interdicti ingressus ecclesiae, aliis vero quicumque fuerint, sub excommunicationis latae sententiae poenis; ne quis sine auctoritate nostra audeat ullos commentarios, glossas, annotationes, scholia, ullumve omnino interpretationis genus super ipsius concilii decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam sub praetextu maioris decretorum corroboracionis, aut executionis, aliove quaesito colore, statuere.

Si cui vero in eis aliquid obscurius dictum et statutum fuisse, eamque ob causam interpretatione, aut decisione aliqua egere visum fuerit, ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad sedem videlicet apostolicam, omnium fidelium magistrum, cuius auctoritatem etiam ipsa sancta synodus tam reverenter agnovit. Nos enim difficultates et controversias, si quae ex eis decretis ortae fuerint, nobis declarandas et decidendas, quemadmodum ipsa quoque sancta synodus decrevit, reservamus; parati, sicut ea de nobis merito confisa est, omnium provinciarum necessitatibus ea ratione, quae commodior nobis visa fuerit, providere: decementes nihilominus irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Ut haec autem ad omnium notitiam perveniant, ne quis excusatione ignoracionis uti possit, volumus et mandamus, ut hae litterae, per aliquos curiae nostrae cursores, in basilica vaticana principis apostolorum, et in ecclesia lateranensi, tunc, cum

v zemích své vlády nedovolili lidem přijímat názory, které by odporovaly zdravému a spasitelnému učení koncilu, nýbrž aby je důsledně zakazovali.

Nadto, aby se předešlo zvrácenému a zmatečnému chápání, jež by mohlo povstat z toho, kdyby každému bylo dovoleno vydávat ke koncilovým dekretům své komentáře a výklady, jak se mu zlíbí, proto z apoštolské moci zakazujeme všem jak církevním osobám, ať by byly jakéhokoli postavení, stavu a stupně, tak i laikům jakéhokoli důstojnosti a moci (prelátům ovšem pod trestem zákazu vstupu do kostela, ostatním pak, ať by šlo o kohokoliv, pod trestem samočinné exkomunikace), aby se nikdo bez přivolení Naší autority neopovažoval vydávat jakékoli komentáře, glosy, poznámky, scholia nebo jakýkoli druh výkladů k dekretům onoho koncilu, nebo o tom jakkoli, i pod záminkou větší podpory a vykonatelnosti dekretů nebo z jiného smyšleného důvodu, něco stanovit.

Pokud by pak někomu přišlo, že v nich je něco řečeno nebo stanoveno ne zcela jasně, a z toho důvodu se bude zdát, že je zapotřebí nějakého výkladu či rozhodnutí, ať se obrátí k místu, jež Pán vyvolil, totiž k Apoštolské stolici, učitelce všech věřících, jejíž autoritu i sama svatá synoda tak uctivě uznala. My si totiž vyhrazujeme vysvětlení a rozhodnutí obtížných a rozporných míst, pokud by se v oněch dekretech taková našla, jak to rozhodla i sama svatá synoda. A jsme připraveni, jak v nás právem vložila důvěru, postarat se o potřeby všech provincií tím způsobem, který se Nám bude zdát užitečnějším, prohlašující nicméně za neplatné a nicotné, pokud by se přihodilo, že by se jakákoli autorita, ať vědomě či nevědomě, pokoušela v těchto věcech rozhodnout jinak.

Aby pak toto vešlo v obecnou známost a nikdo se nemohl vymlouvat odvoláním na neznalost, chceme a přikazujeme, aby tento list byl prostřednictvím několika kurzorů Naší kurie ve vatikánské bazilice knížete

in eis populus, ut missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam, et clara voce recitentur; et postquam recitatae fuerint, ad valvas earum ecclesiarum, itemque cancellariae apostolicae, et in loco solito Campi Florae affigantur, ibique, ut legi, et omnibus innotescere possint, aliquantis per relinquuntur. Cum autem inde amovebuntur, relictis de more ibidem exemplis, in alma urbe ad impressionem tradantur, quo commodius per christianas provincias, et regna divulgari possint. Transsumptis quoque earum, quae manu alicuius publici notarii scripta subscriptave, et sigillo ac subscriptione alicuius personae, in dignitate ecclesiastica constitutae, munitae fuerint, fidem sine ulla dubitatione haberi, mandamus atque decernimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae confirmationis, monitionis, inhibitionis, reservationis, voluntatis, mandatorum et decretorum infringere, vel ei in ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Petrum anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, septimo kalend. februarii, pontificatus nostri anno quinto.

Ego Pius catholicae ecclesiae episcopus.
Ego F. card. Pisanus, episcopus ostien., decanus.
Ego Fed. card. Caesius, episcopus portuen.
Ego Iohan. card. Moronus, episcopus tuscul.
Ego A. card. Farnesius, vice can. episc. sab.

.....
Ego R. card. s. Angeli, maior poeniten.

.....
Ego Ioh. Bap. card. sancti Vitalis.
Ego Iohan. Michael, card. **Saracenus**.

.....
Ego Ioh. Bap. Cicada, card. **s. Clementis**.
Ego Scipio, card. **Pisarum**.
Ego Iohan. card. Reumanus.
Ego F. M. G. card. Alexandrinus.
Ego F. Clemens, card. **Arae caeli**.
Ego Iohan. card. Sabellus.

.....
Ego B. card. Salviatus.

apoštolů a v lateránském kostele tehdy, když se v nich obvykle shromažďuje lid k bohoslužbám, veřejně a jasným hlasem přečten. A poté, co bude přečten, aby byl přibit na dveře těchto kostelů jakož i na dveře Apoštolské kanceláře na obvyklém místě na Campo dei Fiori. A tam ať je po nějakou dobu ponechán, aby si jej všichni mohli přečíst a seznámit se s ním. A až bude odtud odstraněn, ať je na témže místě jako obvykle ponechána jeho kopie a ať je dán ve Věčném městě k vytištění, aby se tak mohl tím snáze rozšířit do křesťanských zemí a království. Také nařizujeme a rozhodujeme, že ony opisy, které budou napsány a podepsány rukou veřejného notáře a opatřeny pečeti a podpisem některé církevní osoby patřícíné hodnosti, se bez pochybností mají těšit důvěře.

Žádnému člověku necht' tedy není dovoleno tento Náš list, jenž obsahuje Naše potvrzení, napomenutí, záповědi, rezervace, Naši vůli, příkazy a rozhodnutí opovážlivě napadat nebo proti němu jednat. Kdyby se však někdo odvážil pokusit se o to, necht' si je vědom, že na sebe uvalí hněv všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u svatého Petra roku Pánova vtělení tisícího pětistého šedesátého čtvrtého, 26. ledna, v pátém roce Našeho pontifikátu.

Já, Pius, biskup katolické církve
Já, Fr. Pisánský, kardinál, biskup ostijský, děkan
Já, Fed. Caesius, kardinál, biskup z Porto
Já, Jan Moronus, kardinál, biskup tuskuský
Já, A. Farnese, kardinál, vicekancléř, biskup sabinský

.....
Já, R., kardinál od Sv. Anděla, velký penitenciář

.....
Já, Jan Kř., kardinál od sv. Vitalise
Já, Jan Michael Saracenus, kardinál

.....
Já, Jan Kř. Cicada, kardinál od sv. Klementa
Já, Scipio Pisánský, kardinál
Já, Jan Reumanus, kardinál
Já, F. M. G. Alexandrinus, kardinál
Já, F. Klement Aracoeli, kardinál
Já, Jan Sabellus, kardinál

.....
Já, B. Salviatus, kardinál

Ego Philipp. card. **Aburd.**
Ego Lud. card. **Simoneta.**

.....
Ego F. card. **Pacieccus, y de To.**
Ego M. A. card. **Amulius.**
Ego Ioan. Franc. card. **dé Gambara.**
Ego Carolus card. **Borromaeus.**
Ego M. S. card. **Const.**
Ego Alph. card. **Gesualdus.**
Ego Hip. card. **Ferrar.**
Ego Franciscus card. **Gonzaga.**

.....
Ego Gui. Asc. Diac. card. **Cam.**
Ego Vitellotius, card. **Vitellius.**

.....

Ant. Florebellus Lavellinus.
H. Cumyn.

Já, Filip Aburd, kardinál
Já, Ludvík Simone ta, kardinál

.....
Já, F. Paciekkus z Tol, kardinál
Já, M. A. Amulius, kardinál
Já, Jan Fr. dé Gambara, kardinál
Já, Karel Boromejský, kardinál
Já, M. S. Const., kardinál
Já, Alfons Gesualdus, kardinál
Já, Hip. Ferrar, kardinál
Já, František Gonzaga, kardinál

.....
Já, Vilém Asc. Cam, kardinál jáhen
Já, Vitellotius Vitellius, kardinál

.....

Antonín Florebellus Lavellinus
H. Cumyn

BULA

z Boží milosti papeže Pia IV. *Sicut ad sacrorum* ze dne 18. 7. 1564 o stanovení doby k zachovávání dekretů obecného generálního tridentského sněmu

Pius, biskup, služebník služebníků Božích, na věčnou věci památku.

SICUT AD SACRORUM conciliorum decreta ac canones auctoritas atque confirmatio apostolicae sedis et debet, et solet accedere, ita, si quae super eis exorta sit dubitatio, eiusdem sedis iudicio et declaratione tollenda est. Ad aures nostras pervenit, multos esse, qui dubitent, ex quo tempore coeperint decreta sacri generalis concilii tridentini, ad reformationem, et ius positivum dumtaxat spectantia, eos, ad quos pertinent, obligare, illa praesertim, quae tempora certa praestituunt, ad provinciales dioecesanisque synodus celebrandas, ad sacros ordines suscipiendos, ad religionem profitendam, ad parochiales ecclesias aliaque beneficia ecclesiastica, quae eiusdem concilii decretis retineri prohibitum sit, resignanda, et ad complures res huiusmodi exequendas, ac alias omnes ad praedictam reformationem, iusque positivum tantum spectantes, quae observari, aut evitari debeant.

Nos itaque, ut omnis controversia dubitatioque tollatur, motu proprio eam rem, prout rationi, iuri et aequitati convenire censuimus, duximus declarandam. Nam etsi ipsius concilii decreta, etiam de venerabilium fratrum nostrorum, sanctae romanae ecclesiae cardinalium, consilio et assensu in consistorio nostro secreto confirmata a nobis fuerunt sub finem mensis ianuarii, et ab eo etiam tempore, apud sanctam sedem observari coeperunt; quia tamen non parum temporis, in eis Romae diligenter, emendateque imprimendis

TAK JAKO k dekretům a kánonům posvátných koncilů má přistoupit a obvykle přistupuje autorita a potvrzení Apoštolského stolce, tak také, vyvstane-li o této věci nějaká pochybnost, má být odstraněna rozhodnutím a prohlášením téhož stolce. K Našim uším došlo, že jsou mnozí, kteří mají pochybnosti, od kdy začínají dekry posvátného generálního tridentského koncilu, zaměřené na reformu a vyjadřující pouze pozitivní právo, zavazovat ty, jichž se týkají, zvláště ony, které stanoví jisté doby pro slavení provinčních a diecézních synod, pro přijetí posvátných svěcení, pro složení řeholních slibů, pro resignaci na farní kostely a jiná církevní obročí, která podle dekretů téhož koncilu je zakázáno držet, a pro vykonání četných takových věcí i dalších jiných za účelem řečené reformy, opírající se pouze o normy pozitivního práva, totiž co je třeba zachovávat a čemu je třeba se vyhýbat.

Proto jsme My z vlastní pohnutky, aby byla odstraněna veškerá sporná pochybnost, uznali za vhodné, že bude třeba tyto věci vyhlásit, tak jak je považujeme za rozumné, v souladu s právem a spravedlivé. Neboť třebaže dekry tohoto koncilu byly i po projednání a souhlasu Našich ctihodných bratří, kardinálů Svaté církve římské, v Naší tajné konsistoři koncem měsíce ledna Námi potvrzeny a od té doby také u Svatého stolce nabyly závaznosti, přesto zabere nemálo

necessario consumptum fuit, et iure etiam communi sancitum est, ut constitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant; aequum nobis, et iustum visum est, praedicta decreta omnia, ad dictam reformationem iusque positum dumtaxat spectantia, a kalend. maii proxime praeteriti omnes obligare coepisse, neque post eam diem excusationem cuiusquam, quod ea ignoraverit, admittendam, atque ita apostolica auctoritate declaramus ac definimus et ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus. Decernentes irritum et inane, si quid secus a quoquam, quacumque dignitate, auctoritate, et potestate praedito, contingerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, definitionis, mandati, statuti, et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli, apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, quintodecimo kal. augusti, pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Card. Caesius.
Caes. Glorierius.
H. Cumyn.

času, než bude možno nechat je v Římě pečlivě a s opravami vydat, a také obecným právem bylo stanoveno, že nové konstituce mají nabýt účinnosti až po určitém čase. Proto se nám jevílo správným a spravedlivým, aby všechny řečené dekry, týkající se reformy a zakládající se pouze na pozitivním právu, nabyly účinnosti prvním dnem nejbliže uplynulého měsíce května, a aby po tomto dni nebyla připouštěna ničí výmluva s odvoláním na jejich neznalost; a to prohlašujeme a stanovíme apoštolskou mocí a nařizujeme a přikazujeme, aby to bylo ode všech zachovááno. Současně prohlašujeme za neplatné a nicotné všechno, co by snad bylo kýmkoli, ať by byl nadán jakoukoli hodností, autoritou a mocí, stanoveno jinak. Tomu nemohou být na překážku žádné apoštolské konstituce a nařízení nebo jakákoli jiná opačná ustanovení.

Žádnému člověku tedy není dovoleno tento Náš list, jenž obsahuje Naše prohlášení, vymezení, příkaz, ustanovení a rozhodnutí, opovážlivě napadat nebo proti němu jednat. Kdyby se však někdo odvážil pokusit se o to, nechť si je vědom, že na sebe uvalí hněv všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u svatého Petra roku Pánova vtělení tisícího pětistého šedesátého čtvrtého, 18. července, v pátém roce Našeho pontifikátu.

Fed. Caesius, kardinál
Caes. Glorierius
H. Cumyn

Zaregistrováno u sekretáře Caesara

Anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, indictione septima, die vero vigesima mensis iulii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Pii, divina providentia, papae IV., anno quinto, retrospectae litterae affixae, lectae, et publicatae fuerunt in valvis basilicarum principis apostolorum de Urbe, et sancti Ioannis lateranen., necnon cancellariae apostolicae, et in acie campi Florae, per nos Iacobum Carra,

Roku od narození Páně tisícího pětistého šedesátého čtvrtého, v sedmé indikci, dne 20. měsíce července, v pátém roce pontifikátu přesvatého v Kristu Otce a pána našeho, pána Pia, z Boží prozřetelnosti papeže [toho jména] čtvrtého, byl výše uvedený list přibit, přečten a uveřejněn na dveřích bazilik knížete apoštolů ve Městě a svatého Jana v Lateránu, jako ž i Apoštolské kanceláře a u vchodu do Campo dei Fiori,

et lulium Parium, praelati S. D. N. papae cursores.

Antonius Clerici
magister cursorum.

a to prostřednictvím nás, Jakuba Carry a Julia Parium, autorizovaných kurzorů n[áše]ho s[vatého] p[ána] papeže.

Antonín Clerici
magistr kurzorů

Motu proprio

z Boží milosti papeže Pia IV. *Alias nos* ze dne 2. 8. 1564

o vyslání osmi kardinálů, kteří mají bdít nad dodržováním konstitucí a nařízení vydaných Piem IV. jakož i dekretů obecného a generálního tridentského koncilu

Pius IV., papež

Motu proprio, etc.

ALIAS NOS nonnullas constitutiones et ordinationes, reformationem maioris poenitentiarum ac sacrae poenitentiarum nostrae, ac vicarii nostri, ac eius officii, nec non camerarii, et camerae apostolicae, ac illius causarum auditoris, nec non palatii apostolici causarum auditorum, ac gubernatoris, et capitolinae curiarum et contradictarum, aliorumque almae urbis nostrae, ac romanae curiae tribunalium, et officiorum concernentes, edidimus: quae tamen (ut intelleximus) ab eorumdem officiorum, et tribunalium praefectis, ac officialibus minus diligenter observantur.

Cum autem enixae nostrae voluntatis sit, illa, ut et pariter decreta sacri concilii tridentini, in his, quae ad eorum officia spectant, ab eisdem omnino observentur; nos propterea considerantes, parum esse, iura concedere, nisi sint, qui ea executioni demandari faciant, et in praemissis, prout ex debito pastoralis officii nobis (meritis licet imparibus) iniuncti obligamur, salubriter et utiliter providere, praefatasque constitutiones et ordinationes, ac decreta concilii, quas, et quae hic haberi volumus pro expressis, inviolabiliter observari volentes; venerabili fratri nostro Iohanni episcopo tusculano. Morono, Ioh. Michaëli

Z vlastní pohnutky, atd.

NA JINÉM MÍSTĚ jsme vydali některé konstituce a nařízení týkající se reformy Velkého penitenciáře a Naší Sváté penitenciáře, Našeho vikáře a jeho úřadu, jakož i komořího a Apoštolské komory a jejího auditora, také auditorů Apoštolského paláce pro vyšetřování záležitostí, i guvernéra, i kurií Kapitolu a soudů pro sporné záležitosti a jiných soudních dvorů a úřadů Našeho Věčného města a Římské kurie. To však (jak jsme pochopili), není představenými oněch úřadů a soudů pečlivě dodržováno.

Protože však je Naší výslovnou vůlí, aby všechny tyto věci, jakož současně i dekry posvátného tridentského koncilu byly jimi tam, kde se týkají jejich úřadů, důsledně dodržovány, proto když jsme upozorovali, že je málo stanoviti právo, scházejí-li ti, kteří by je vykonávali, tehdy, jak Nás k tomu zavazuje Naš pastýřský úřad (jakkoli nepatrné zásluhy máme), abychom se o výše uvedené věci k spáse a užitku [věřících] postarali, a přejíce si, aby řečené konstituce a nařízení koncilu, které zde chceme mít za výslovně uvedené, byly bez narušování

⁶⁶ U Petze (a jen u něj) je v latinském originálu mylně *coniunctum*.

sanctae Anastasiae Saraceno, ac Ioan. Baptistae s. Clementis Cicadae, nec non Michaëli s. Sabinae Alexandrino, Clementi s. Mariae in Ara coeli, Ludovico sancti Cyriaci in thermis Simonetae, ac Carolo sancti Martini in montibus Borromaeo presbyteris, nec non Vitellotio s. Mariae in porticu Vitellio, nuncupatis titulum diacono, cardinalibus committimus et mandamus: quatenus ipsi, seu eorum maior pars, coniunctim,⁶⁶ vel divisim, eorum arbitrio, etiam tamquam executores dictarum litterarum, constitutionum, et decretorum praedictorum, constitutiones, et ordinationes, ac decreta praefata, iuxta tenores eorum, ac litterarum desuper confectarum, per quoscumque poenitentiarum, vicariae, et camerae, ac tribunalium praedictorum iudices et officiales, sub excommunicationis latae sententiae, ac privationis officiorum, et aliis eisdem cardinalibus bene visis, etiam pecuniarum eo ipso incurrendis poenis, firmiter observari faciant, et cum effectu, nisi tam in executione dictorum decretorum concilii, quam dictarum litterarum nostrarum, aliqua dubietas, aut difficultas emerit; quo casu ad nos referant, invocato etiam si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, ac eos, qui litteris, et decretis praedictis, et eorumdem cardinalium mandatis non paruerint, ex nunc, prout ex eadem die, et e contra, illorum officiis privatos, nec non ad illa, et alia romanae curiae officia in posterum obtinenda inhabiles, ac ipsis ab eisdem officiis sic privatis, illa tamquam per privationem vacantia a datario nostro vendi, et a quibusvis personis idoneis pro pretio convenienti emi libere et licite posse, auctoritate nostra curent, nuntient, decernant, ac declarent,⁶⁷ prout nos harum serie nuntiamus, decernimus et declaramus.

Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac poenitentiarum et curiarum, nec non tribunalium praedictorum statutis etc. etiam iuramento, etc. roboratis, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis,

zachovávány, svěřujeme a přikazujeme kardinálům: Našemu ctihodnému bratru, tuskulskému biskupovi kardinálu Janu Moronovi, Janu Michaelu Saracenovi od svatě Anastázie, Janu Křtiteli Cicadovi od sv. Klementa jakož i Michaelu Alexandrinovi od sv. Sabiny, Klementovi od sv. Marie v Ara coeli, Ludvíkovi Simonetovi od sv. Cyriaka v lázních a Karlu Boromejskému od sv. Martina v horách, [kardinálům] kněžím, jakož i [kardinálu] jáhnovi Vitellociu Vitelliovi od sv. Marie *in porticu*, aby osobně nebo jejich většina, ať společně nebo samostatně podle své úvahy, také jako vykonavatelé řečených listů, konstitucí a řečených dekretů zajistili pevně a účinně dodržování výše uvedených konstitucí, nařízení a dekretů podle jejich obsahu a listů o tom vyhotovených, [a to] prostřednictvím všech soudců a úředníků penitenciáře, vikárie a komory a řečených soudů, pod trestem samočinné exkomunikace a zbavení úřadu i jiných trestů, jež oni kardinálové uznají za vhodné, včetně peněžitých, do nichž [viníci] tím samým upadnou, leda by se při výkonu jak řečených koncilních dekretů, tak Našich uvedených listů vynořila nějaká pochybnost nebo obtíž. V takovém případě ať je přednesena Nám, a v případě potřeby ať je povolána i pomoc světského ramene. Také Naší autoritou mají pečovat, hlásat, rozhodovat a prohlašovat, jako i my řadou těchto [listů] hlásáme, rozhodujeme a prohlašujeme, že ti, kteří řečených listů a usnesení a příkazů těchto kardinálů nebudou poslušni, ihned a od onoho dne jsou zbavení svých úřadů a stávají se do budoucna nezpůsobilými k nim i k jiným úřadům Římské kurie, a že tyto úřady poté, co je ztratili, budou moci být Naším notářem (jakožto v důsledku zbavení uprázdněné) zcizeny a kterýmikoli vhodnými osobami za obvyklou cenu svobodně a dovoleně získány.

A tomu nebudou moci zabránit jakékoli apoštolské konstituce a nařízení, i penitenciáře a kurií, ani rozhodnutí řečených soudů atd., i kdyby byla stvržena přísahou atd., rovněž žádné výsady, indulty a

⁶⁷ U Petze (a jen u něj) je v latinském textu omylem *declarent*.

illis, ac dictis officialibus, et tribunalibus, sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu simili, et alias quomodocumque concessis, etc. etc. Quibus omnibus etc. Illorum tenores etc. hac vice latissime derogamus, eamque adversus praemissa nullatenus suffragari volumus: ceterisque quibuscumque.

Placet motu proprio I.

Datum Romae apud sanctum Marcum, quarto nonas augusti, anno quinto.

apoštolské listy, udělené oněm řečeným oficiálům a soudům, ať by byly jakéhokoli obsahu či formy a s jakýmikoli doložkami a dekrety, i z obdobných a jakýchkoli jiných pohnutek, atd. atd. Všechno toto atd., jejich obsah atd. tímto v co nejširším rozsahu zrušujeme a proti uvedenému to prohlašujeme za zcela neúčinné. Cokoli ostatní...

Toto *motu proprio* vyjadřuje Naši vůli.

Dáno v Římě u sv. Petra 2. srpna v pátém roce [Našeho pontifikátu].

BULA

z Boží milosti papeže Pia IV. *Iniunctum nobis* ze dne 13. 11. 1564 o formě přísahy vyznání víry

Pius, biskup, služebník služebníků Božích, na věčnou věci památku.

INIUNCTUM NOBIS apostolicae servitutis officium requirit ut ea, quae Dominus omnipotens ad providam ecclesiae suae directionem sanctis patribus in nomine suo congregatis divinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem et gloriam incunctanter exequi properemus. Cum itaque iuxta concilii tridentini dispositionem omnes, quos deinceps cathedralibus et superioribus ecclesiis praefici, vel quibus de illarum dignitatibus, canonicatibus et aliis quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, curam animarum habentibus, provideri continget, publicam orthodoxae fidei professionem facere, seque in romanae ecclesiae obedientia permansuros spondere et iurare teneantur; nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de monasteriis, conventibus, domibus et aliis quibuscumque locis regularium, quorumcumque ordinum, etiam militiarum, quocumque nomine vel titulo providebitur, idem item servari; et ad hoc, ut unius eiusdem fidei professio uniformiter ab omnibus exhibeatur, unicaque, et certa illius forma cunctis innotescat, nostrae sollicitudinis partes in hoc alicui minime desiderari, formam ipsam, praesentibus annotatam, publicari, et ubique gentium per eos, ad quos ex decretis ipsius concilii, et alios praedictos spectat, recipi et observari, ac sub poenis, per concilium ipsum in contravenientes latis, iuxta hanc, et non aliam formam professionem praedictam solemniter fieri, auctoritate apostolica, tenore praesentium districte praecipiendo mandamus, huiusmodi sub tenore.

NÁM ULOŽENÝ úřad apoštolské služby vyžaduje, abychom to, co všemohoucí Pán ráčil vdechnout svatým Otcům shromážděným v jeho jménu k prozřetelnému řízení jeho církve, bez váhání spěchali následovat k jeho chvále a slávě. Když tedy podle rozhodnutí tridentského koncilu všichni, kteří do budoucna budou stát v čele katedrálních a vyšších kostelů, kteří budou držet dignity, kanonikáty nebo jakákoli jiná církevní obročí spojená s péčí o duše, budou povinni učinit veřejné vyznání pravé víry a slíbit a odpřísáhnout, že setrvají v poslušnosti římské církvi, My si přejeme, aby totéž zachovali také řeholníci v klášterích, konventech, domech a na jakýchkoli jiných místech řeholníků, ať by byli z kteréhokoli řádu, i vojenského, a ať by nesli jakékoli jméno nebo označení. A aby nikdo nepostrádal Naši péči o to, aby bylo všemi jednotně skládáno vyznání jedné a téže víry a aby všem byla známa jeho jediná a jistá forma, nařizujeme, aby tato forma, takto označená, byla vyhlášena a ve všech národech přejata a zachovávána všemi, jichž se to z rozhodnutí koncilu týká, jakož i výše řečenými osobami, a z apoštolské autority tímto listem přísně nařizujeme, aby se pod tresty, stanovenými tímto koncilem pro přestupníky, slavnostně vyznávala víra jen podle této a žádné jiné formy, a to následujícího obsahu:

Ego N. firma fide credo et profiteor omnia, et singula, quae continentur in symbolo fidei, quo sancta romana ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium; et in unum dominum Iesum Christum, filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de caelis, et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est; et resurrexit tertia die secundum scripturas, et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris, et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos; cuius regni non erit finis; et in Spiritum sanctum, Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas; et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum, et exspecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto, et amplector. Item sacram scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia cuius est iudicare de vero sensu, et interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam umquam nisi iuxta unanimum consensum patrum accipiam et interpretabor.

Profiteor quoque septem esse vera, et proprie sacramenta novae legis a Iesu Christo, Domino nostro, instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinationem, et matrimonium; illaque gratiam conferre, et ex his baptismum, confirmationem, et ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Já, N., pevnou vírou věřím a vyznávám všechno i jednotlivě, co je obsaženo ve vyznání víry, jehož užívá Svátá římská církev, totiž:

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného. Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky. Bůh z Boha, Světlo ze světla, pravý Bůh z pravého Boha. Zrozený, ne stvořený, jedné podstaty s Otcem, skrze něho všechno je stvořeno. On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebe. Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem. Byl za nás ukřižován, za dnů Poncia Piláta byl umučen a pohřben. Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma. Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce a znovu přijde ve slávě soudit živé i mrtvé, a jeho království bude bez konce. Věřím v Ducha svatého, Pána a dárce života, který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován, a mluvil ústy proroků. Věřím v jednu svatou, všeobecnou apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů. Očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

Pevně uznávám a vyznávám apoštolské a církevní tradice i ostatní podání a ustanovení této církve. Rovněž uznávám Písmo svaté podle toho smyslu, který držela a drží svatá Matka církve, jíž přísluší rozhodovat o pravém smyslu a výkladu svatých Písem, a nebudu ho nikdy užívat a vykládat jinak, než podle jednomyslného souhlasu Otců.

Rovněž vyznávám, že Ježíšem Kristem, naším Pánem, bylo vpravdě a ve vlastním smyslu ustanoveno sedm svátostí Nového zákona, jež jsou nutné k spáse lidského rodu, třebaže ne všechny každému člověku, totiž křest, biřmování, eucharistie, pokání, poslední pomazání, svěcení a manželství, které přináší milost, a že z nich nelze bez urážky Boha opakovat křest, biřmování a svěcení.

Receptos quoque et approbatos ecclesiae catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnibus administratione recipio et admitto: omnia et singula, quae de peccato originali, et de iustificatione, in sacrosancta tridentina synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio: profiteor pariter, in missa offerri Deo verum, proprium et propitiatorium sacrificium pro vivis et defunctis; atque in sanctissimo eucharistiae sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus, et sanguinem, una cum anima, et divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi.

Constanter teneo, purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuari: similiter, et sanctos, una cum Christo regnantes, venerandos atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmiter assero, imagines Christi, ac deiparae semper Virginis, nec non aliorum sanctorum, habendas, et retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam: indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse, affirmo; sanctam catholicam et apostolicam romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum matrem et magistram agnosco; romanoque pontifici, beati Petri, apostolorum principis successori ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro: cetera item omnia a sacris canonibus, et oecumenicis conciliis, ac praecipue a sacrosancta tridentina synodo tradita, definita et declarata indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia, atque haereses quascumque ab ecclesia damnatas et reiectas reiicio, et anathematizo: hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor, et veraciter teneo, eadem integram, et immaculatam, usque ad extremum vitae spiritum constantissime (Deo adiuvante) retinere et confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum

Rovněž přijímám a uznávám katolickou církví přežaté a schválené obřady pro slavnostní udělování všech výše řečených svátostí. Uznávám a přijímám všechno i jednotlivě, co bylo na posvátné tridentské synodě definováno a vyhlášeno o prvotním hříchu a o ospravedlnění. Rovněž vyznávám, že ve mši je Bohu přinášena pravá, vlastní a smírná oběť za živé i zemřelé, a že v nejsvětější eucharistii je pravdivě, skutečně a podstatně přítomno tělo a krev spolu s duší a božstvím našeho Pána Ježíše Krista, a že dochází k proměně celé podstaty chleba v tělo, a celé podstaty vína v krev, jíž katolická církev nazývá přepodstatněním. Vyznávám, že také jen pod jednou způsobou je přijímán celý a úplný Kristus a pravá svátost.

Pevně přijímám, že existuje očištec a že duše v něm držené jsou podporovány přímluvami věřících; podobně že svaté, kralující spolu s Kristem, je třeba ctít a vzývat, že oni se za nás modlí k Bohu a že je třeba uctívat jejich ostatky. Pevně vyznávám, že je třeba mít a uchovávat obrazy Krista a Bohorodičky povždy Panny jakož i jiných svatých a prokazovat jim patřičnou čest a úctu; že Kristus také přenechal církví moc odpustků, a stvrzuji, že jejich užívání je pro křesťanský lid velmi spasitelné. Uznávám, že Svátá a apoštolská římská církev je Matkou a učitelkou všech církví; a římskému biskupovi, nástupci blaženého knížete apoštolů Petra a náměstku Ježíše Krista, slibuji a přísahám pravou poslušnost. Také bez pochybností přijímám a vyznávám všechno ostatní, co bylo předáno, definováno a prohlášeno posvátnými kánony a obecnými sněmy, a zvláště posvátnou synodou tridentskou; a současně všechno, co by tomu odporovalo, a jakékoli bludy církví zavržené a odsouzené také já odsuzuji a odvrhuji. A já, N., slibuji, zavazuji se a přísahám, že tuto pravou katolickou víru, mimo níž nikdo nemůže být spasen, kterou tímto dobrovolně vyznávám a pravdivě držím, budu až do posledního dechu života (s Boží pomocí) co nejpevněji držet a vyznávat, a že, nakolik

cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voveo, ac iuro: sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei evangelia.

Volumus autem, quod praesentes litterae in cancellaria nostra apostolica de more legantur. Et, ut omnibus facilius pateant, in eius quinterno describantur, ac etiam imprimantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae voluntatis et mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli, apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, idibus novembr. pontificatus nostri anno quinto.

Fed. card. Caesius.
Cae. Glorierius.

Lectae, et publicatae fuerunt suprascriptae litterae Romae in cancellaria apostolica, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, die vero sabbati, nona mensis decembris, pontificatus sanctissimi in Christo Patris, et domini nostri, domini Pii papae quarti, anno quinto.

A. Lomellinus Custos.

bude na mně, budu pečovat o to, aby od mých podřízených nebo od těch, o něž péče mi byla v mém poslání svěřena, byla držena, vyučována a hlásána. Tak ať mi pomáhá Bůh a tato svatá Boží evangelia.

Chceme pak, aby tento list byl obvyklým způsobem přečten v Naší apoštolské kanceláři. A aby všem byl snáze seznatelný, aby byl vepsán do jejího kvinterna a rovněž aby byl vytištěn.

Nikomu z lidí necht' tedy vůbec není dovoleno tento list vzešlý z Naší vůle a příkazu napadat nebo odvážit se opovážlivě mu odporovat. Kdyby se o to však někdo pokusil, necht' si je vědom, že propadne hněvu všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u svatého Petra, roku vtělení Páně tisícího pětistého šedesátého čtvrtého, 13. dne měsíce listopadu, v pátém roce Našeho pontifikátu.

Fed. kard. Caesius
Caes. Glorierius

Výše uvedený list byl přečten a zveřejněn v Římě v apoštolské kanceláři, roku vtělení Páně tisícího pětistého šedesátého čtvrtého, v sobotu šestého dne měsíce prosince, v pátém roce pontifikátu našeho přesvatého Otce v Kristu a pána, pana papeže Pia IV.

A. Lomellinus, kustod

BULA

z Boží milosti papeže Pia IV. *In principis apostolorum* ze dne 17. 2. 1565,
kterou se odvolávají výsady, exempce, imunity, zmocnění, dispenze,
konservatorie, indulty atd. na kterýchko li místech a jakýmko li osobám udělené
v těch věcech, v kterých by odporovaly ustanovením a dekretům posvátného
tridentského sněmu

Pius, biskup, služebník služebníků Božích, na věčnou věci památku.

IN PRINCIPIS APOSTOLORUM sede, meritis licet imparis, divina dispositione constituti, nihil, neque universali ecclesiae, curae, et sollicitudini nostrae commissae, salubrius, neque iniuncto nobis apostolicae servitutis officio decentius praestare possumus, quam, quod providentiae nostrae ministerio oecumenicum concilium tridentinum, sicut nostris potissimum auspiciis summaque sanctorum patrum concordia per Dei misericordiam feliciter absolutum fuit, ita per universos, qui christiana pietate censentur, ubique suscipiatur, et remotis quibuslibet obstaculis ab omnibus aequaliter observetur.

Cum itaque in eodem concilio quamplurima salubria et ad universalem morum reformationem valde utilia decreta atque statuta, maturo praesentium ipsorum examine praecedente, sint edita, quibus multa atque diversa privilegia, exemptiones, immunitates, dispensationes, facultates, conservatoriae, indulta, et, ut vocant, confessionalia, et mare magnum, et aliae gratiae, quae variis, tam cathedralibus etiam metropolitanis, quam collegiatis ecclesiis, monasteriis, conventibus, et aliis religiosis, etiam

Jakkoliv nedostatečných zásluh, přesto z Božího úradku posazení NA STOLEC KNÍŽETE APOŠTOLŮ, nemůžeme ani pro obecnou církev, jež byla svěřena Naší starosti a péči, ani pro úřad apoštolské služby na Nás vložený učinit nic spasitelnějšího a vhodnějšího, než že tak, jako službou Naší starostlivosti a nesmírnou svorností svatých Otců byl obecný tridentský koncil díky Božímu milosrdenství výborně a šťastně dokončen, tak také aby byl všemi, kteří se vyznačují křesťanskou zbožností, všude přijímán a po odstranění všech možných překážek všemi stejně zachováván.

Když tedy na témže koncilu byly – po jejich předchozím zralém přezkoumání zde přítomnými – vydány četné spasitelné a k obnově mravů velmi užitečné dekryty a ustanovení, jimž ovšem v mnohém odporují různé výsady, exempce, imunity, dispenze, zmocnění, konservatorie,⁶⁸ indulty a tak zvané konfesionálie,⁶⁹ i *mare magnum* i jiné milosti udělené různým kostelům jak katedrálním (včetně metropolitních), tak i kolegiátním, klášterům, konventům i jiným

⁶⁸ Konservatoriemi (*litterae conservatoriae*) se nazývaly listiny ustanovující právního ochránce – konservátora (ut supra).

⁶⁹ Konfesionáliemi (*litterae confessionales*) se nazývaly listiny opravňující držitele k volbě zpovědníka (*confessarius*), který mu mohl jednou v životě, zpravidla v nebezpečí smrti, udělit absoluci od všech (i rezervovaných) cenzur a rozřešení od všech hříchů.

fratrum mendicantium domibus et ordinibus, nec non sancti Spiritus in Saxia, sancti Iohannis Lateranensis, ac Incurabilium de Urbe, sancti Antonii viennen., et sancti Bernardi luren., aliisque hospitalibus, militiis, eorumque capitulis et conventibus, ac universitatibus, etiam studiorum generalium collegiis, tam saecularibus, quam ecclesiasticis, confraternitatibus, societatibus, et tam principis apostolorum de Urbe, quam aliis fabricis, sanctae cruciatae, aliisque piis locis et operibus, nec non patriarchis, archiepiscopis, episcopis, praelatis, abbatibus, abbatissis, prioribus, praepositis et aliis ecclesiasticis, tam saecularibus, quam diversorum ordinum et militiarum regularibus, ac etiam laicis cuiuscumque dignitatis, et status, ac gradus, et excellentiae, ac etiam ducali, regia et imperiali dignitate fulgentibus utriusque sexus personis, nec non aliquibus notariis, et etiam de latere legatis, atque nuntiis, tam perpetuo, quam ad tempus, per plures romanos pontifices, praedecessores nostros, ac nos, et sedem apostolicam, eiusque legatos hactenus, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, seu etiam imperatorum, regum, ducum, et aliorum principum contemplatione, et intuitu, etiam de fratrum consilio, diversimode variisque temporibus, in genere, vel specie, ex quavis etiam honesta causa concessa, et etiam pluries confirmata et innovata fuerunt, in plerisque contrariantur:

Nos, quibus in primis cordi est, tam sancta, et ecclesiae Dei saluberrima decreta suos, ut par est, effectus ubique consequi, et ab omnibus obedenter observari, privilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conservatoriarum, indultorum, confessionarium, maris magni, et aliarum gratiarum praedictarum, ac quarumcumque apostolicarum, et aliarum litterarum desuper confectarum, processuumque, decretorum, et aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et plene insertis habentes, motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, quod eadem omnia, et singula privilegia, exemptiones, immunitates, facultates,

řeholníkům, také domům a řádům žebravých bratří, jakož i špitálům Ducha svatého v Sasku, svatého Jana z Lateránu a Neuzdravitelných z Města, svatého Antonína z Vienne a svatého Bernarda z Jury a jiným špitálům, rytířským řádům a jejich kapitulám i konventům, univerzitám, také kolejím generálních studií, jak světským, tak církevním, bratrstvům, společností a kostelům jak apoštolů ve Městě, tak ostatním kostelům, Posvátné nadaci pro křížové výpravy i jiným zbožným institutům a dílům, jakož i patriarchům, arcibiskupům, biskupům, prelátům, opatům, abatyším, převorům, proboštům i jiným církevním duchovním, tak světským jakož i řeholníkům různých řeholí a vojenských řádů, a také laikům jakékoli hodnosti a postavení, stupně a význačnosti, i osobám vévodské, královské a císařské důstojnosti obojího pohlaví, jakož i některým notářům, a také legátům *de latere* i nunciům, ať byly doposud uděleny na trvalo nebo na čas četnými římskými velekněžími, Našimi předchůdci, i Nami a Apoštolským stolcem a jeho legáty, také *motu proprio* a na základě jisté znalosti, i z plnosti apoštolské moci, nebo také s ohledem a s zřetelem k císařům, králům, vévodům a jiným knížatům, také po poradě s Našimi bratřími, různým způsobem a v různých dobách dané obecně nebo zvláště, a také z jakéhokoli počestného důvodu, a rovněž častěji potvrzené a obnovené:

My, jimž na prvním místě leží na srdci, aby tak svaté a pro Boží církev spasitelné dekrety všude, jak se sluší, nabyly účinnosti a byly všemi poslušně zachovávané, jsme obsah oněch výsad, exempcí, imunit, zmocnění, konservatorií, indultů, konfesionálií, *maris magni* i jiných uvedených milostí a kterýchkoli apoštolských i jiných listů o tom vyhotovených, procesů, dekretů i jiných z toho vyplývajících důsledků podle Našeho názoru tímto listem dostatečně, jakoby slovo od slova, vysvětlili a v úplnosti vyložili. A z vlastní pohnutky a z jisté vědomosti i z plnosti apoštolské moci tímto listem apoštolskou autoritou prohlašujeme, stanovíme a také nařizujeme, že všechno to i

dispensationes, conservatoriae, indulta, confessionalia, mare magnum, et aliae gratiae in his omnibus et singulis, in quibus illa statutis et decretis concilii huiusmodi contrariantur, ipso iure revocata, cassata et annullata, ac ad ipsius concilii terminos, atque limites reducta sint et esse censeantur, nec quidquam adversus ipsa decreta et statuta, quo minus ubique, et apud omnes observentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perinde haberi, et reputari debere, ac si numquam emanassent, auctoritate apostolica tenore praesentium declaramus ac etiam statuimus, et ordinamus.

Decernentes nihilominus omnia, et singula quae vigore privilegiorum, exemptionum, immunitatum et dispensationum, facultatum, conservatoriarum, indultorum, confessionalium, et aliarum quarumcumque gratiarum huiusmodi, post id tempus, quo concilium obligare coepit, facta et gesta quomodolibet fuerunt, et in posterum fient, in his, in quibus dicti concilii decretis adversantur, nulla, invalida, et irrita esse et censeri, ac nemini, etiam quantumlibet, ut praefertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientiae, suffragari posse, et debere.

Et ita per quoscumque locorum ordinarios, aliosque iudices, et commissarios quavis auctoritate fulgentes, etiam sanctae romanae ecclesiae cardinales, sublata eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi facultate, in utroque foro iudicari, definiri debere, ac quidquid secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, attentari contigerit, irritum, et inane decernimus, non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino liceat, hanc paginam nostrae declarationis, statuti, ordinationis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis

jednotlivě, totiž výsady, exempce, imunity, zmocnění, dispenze, konservatorie, indulty, konfesionalie, *mare magnum* i jiné milosti ve všech těchto i jednotlivých věcech, v nichž by odporovaly ustanovením a dekretům tohoto sněmu, mají být právem samým považovány za odvolané, zrušené, anulované a zredukované do hranic a mezí stanovených koncilem samým, a tak na ně má být nahlíženo; a také že proti těmto dekretům a nařízením pro nikoho nemohou mít jakoukoli platnost, jako by nebylo třeba, aby byly všude a ode všech zachovávány, nýbrž je třeba tak [tyto výsady atd.] chápat a nahlížet na ně, jako by nikdy nebyly uděleny.

Nicméně rozhodujeme, že všechno i jednotlivě, co bylo jakkoli učiněno a vykonáno na základě takových výsad, exempcí, imunit a dispenzí, zmocnění, konservatorií, indultů, konfesionalíí i jakýchkoli jiných milostí po době, kdy koncil začal zavazovat, i to, co do budoucna bude takto učiněno, v tom, v čem by to dekretům řečeného koncilu odporovalo, má být považováno za nicotné, neplatné a neúčinné, a nikomu (jakkoli by byl kvalifikovaným, jak bylo výše řečeno), to nemůže a nesmí být ku prospěchu jak v oboru vnějším (jak se říká), tak v oboru svědomí.

A také stanovíme, že všichni místní ordináři i jiní soudci a komisaři, ať mají jakoukoli pravomoc, dokonce i kdyby šlo o kardinály Svaté církve římské (jimž všem i komukoli z jejich [duchovních] se odnímá možnost soudit jinak), jsou podle toho povinni v obojím oboru rozhodovat a soudit. A určujeme, že pokud by se stalo, že by se kdokoli z nich, ať by měl jakoukoli pravomoc, pokusil, ať vědomě nebo z nevědomosti, činit jinak, že to bude neplatné a nicotné. Čemuž nemohou být na překážku výše uvedené [výsady atd.], apoštolské konstituce a nařízení i všechno ostatní, co by tomu odporovalo.

Žádnému člověku necht' tedy není dovoleno tento Náš list, jenž obsahuje Naše prohlášení, ustanovení, nařízení a rozhodnutí, opovážlivě

autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, tertio decimo kalend. martii, pontificatus nostri anno sexto.

Caes. Glorierius.

P. episcopus Narnien.

H. Cumyn.

Anno a nativitate D. millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, indictione sexta, die vero vigesima quarta mensis februarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris, et d. nostri, domini Pii, divina providentia papae IV., anno eius sexto, retrospectae litterae apostolicae affixae et publicatae fuerunt in acie campi Florae, et valvis cancellariae apostolicae, per nos Nicolaum de Matthaeis, et Camillum Cherubinum S. D. N. papae cursores.

Philibertus Phapuis

magister cursorum.

napadat nebo proti němu jednat. Kdyby se však někdo odvážil pokusit se o to, nechť si je vědom, že na sebe uvalí hněv všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u svatého Petra, léta vtělení Páně tisícího pětistého šedesátého pátého, 17. února, v šestém roce Našeho pontifikátu.

Caes. Glorierius

P. biskup narniinský

H. Cumyn

Roku od narození Páně tisícího pětistého šedesátého pátého, v šesté indikci, dne 24. měsíce února, v šestém roce pontifikátu přesvatého v Kristu Otce a pána našeho, pána Pia, z Boží prozřetelnosti papeže [toho jména] čtvrtého, byl výše uvedený apoštolský list přibit a uveřejněn u vchodu do Campo dei Fiori a na dveřích Apoštolské kanceláře, a to prostřednictvím nás, Mikuláše de Matthaeis a Kamila Cherubiního, kurzorů n[áše]ho s[vatého] p[ána] papeže.

Philibert Phapuis

magistr kurzorů

DESET PRAVIDEL
o zakázaných knihách,
 sepsaných Otcí vybranými tridentskou synodou a schválených
 papežem Piem IV.

PRAVIDLO I.

Libri omnes, quos ante annum M.D.XV. aut summi pontifices, aut concilia oecumenica damnaverunt, et in hoc indice non sunt, eodem modo damnati esse censeantur, sicut olim damnati fuerunt.

Všechny knihy, které před rokem 1515 zavrhlí buď Nejvyšší velekněží nebo obecné sněmy a které nejsou v tomto seznamu, ať jsou považovány za zavržené stejným způsobem, jako byly zavrženy dříve.

PRAVIDLO II.

Haeresiarcharum libri, tam eorum, qui post praedictum annum haereses invenerunt, vel suscitaverunt, quam qui haereticorum capita, aut duces sunt, vel fuerunt, quales sunt Lutherus, Zuinglius, Calvinus, Balthasar Pacimontanus, Swenchfeldius, et his similes, cuiuscumque nominis, tituli, aut argumenti existant, omnino prohibentur; aliorum autem haereticorum libri, qui de religione quidem ex professo tractant, omnino damnantur. Qui vero de religione non tractant, a theologis catholicis, iussu episcoporum, et inquisitorum examinati et approbati, permittuntur. Libri etiam catholici, conscripti tam ab illis, qui postea in haeresim lapsi sunt, quam ab illis, qui post lapsum ad ecclesiae gremium rediere, approbati, a facultate theologica universitatis catholicae vel ab inquisitione generali, permitti poterunt.

Knihy arcikacířů, jak těch, kteří bludy po uvedeném roce vynalezli nebo oživilí, tak těch, kteří jsou či byli hlavami či vůdci herezí, jako jsou Luther, Zwingli, Kalvín, Pacimontanus,⁷⁰ Schwenchfeld a jim podobní, ať by byly jakéhokoli jména a titulu a předestíraly cokoli, se zcela zapovídají. Knihy pak jiných heretiků, jestliže pojednávají o náboženství *ex professo*, se zcela zavrhují. Naproti tomu jsou dovoleny ty knihy katolických teologů, které nepojednávají o náboženství a které byly na příkaz biskupů nebo inkvizitorů přezkoumány a schváleny. Také budou moci být povoleny knihy sepsané jak těmi, kteří poté upadli do bludu, tak těmi, kteří se po pádu navrátili do lůna církve, budou-li schváleny teologickou fakultou katolické univerzity nebo generální inkvizicí.

PRAVIDLO III.

Versiones scriptorum etiam ecclesiasticorum, quae Také překlady církevních spisovatelů, které až

⁷⁰ Tj. Balthasar Friedberg.

hactenus editae sunt a damnatis auctoribus, modo nihil contra sanam doctrinam contineant, permittuntur. Librorum autem veteris testamenti versiones, viris tantum doctis, et piis iudicio episcopi concedi poterunt: modo huiusmodi versionibus tamquam elucidationibus vulgatae editionis, ad intelligendam sacram scripturam, non autem tamquam sano textu, utantur. Versiones vero novi testamenti, ab auctoribus primae classis huius indicis factae nemini concedantur; quia utilitatis parum, periculi vero plurimum lectoribus earum lectione manare solet. Si quae vero annotationes cum huiusmodi, quae permittuntur, versionibus, vel cum vulgata editione circumferuntur, expunctis locis suspectis a facultate theologica alicuius universitatis catholicae, aut inquisitione generali, permitti eisdem poterunt, quibus et versiones. Quibus conditionibus totum volumen bibliorum, quod vulgo biblia Vatabli dicitur, aut partes⁷¹ eius concedi viris piis, et doctis poterunt. Ex bibliis vero Isidori Clarii⁷² brixiani prologus, et prolegomena praecidantur: eius vero textum nemo textum vulgatae editionis esse existimet.

doposud byly vydány zavrženými autory, jsou povoleny, nakolik neobsahují nic proti zdravé nauce. Avšak překlady knih Starého zákona mohou být svěřeny podle úsudku biskupa pouze mužům učeným a zbožným, nakolik ti užívají těchto překladů k objasnění textu Vulgáty a k pochopení Písma svatého, nikoli však jako autentického textu. Ale překlady Nového zákona, pořizené autory první třídy tohoto indexu, ať nejsou poskytovány nikomu, neboť pro čtenáře z nich obvykle vyplývá málo užitku, avšak mnoho nebezpečí. Jestliže jsou k takovým povoleným překladům nebo k Vulgátě připojeny poznámky, mohou být poté, co teologická fakulta nějaké katolické univerzity či generální inkvizice odstraní podezřelá místa, povoleny těm, jimž jsou povoleny i překlady. Za těchto podmínek může být zbožným a učeným mužům povolen celý rozsah Písma svatého, zvaný lidově „Vatablova Bible“⁷³ nebo její části. Avšak z Bible Isidora Claria Brixenského ať je odstraněna předmluva a úvod, a nikdo ať jeho text nepovažuje za text vydání Vulgáty.

PRAVIDLO IV.

Cum experimento manifestum sit, si sacra biblia vulgari lingua passim sine discrimine permittatur, plus inde, ob hominum temeritatem, detrimenti, quam utilitatis oriri, hac in parte iudicio episcopi, aut inquisitoris stetur: ut cum consilio parochi, vel confessarii bibliorum a catholicis auctoribus versorum lectionem, in vulgari lingua eis concedere possint, quos intellexerint, ex huiusmodi lectione, non damnum, sed fidei, atque pietatis augmentum capere posse, quam facultatem in scriptis habeant. Qui autem absque tali facultate ea legere seu habere praesumpserint, nisi prius

Protože zkušenost prokázala, že připustí-li se svatá Bible v lidovém jazyce všude bez rozlišení, pro lidskou opovážlivost z toho pak vzejde víc škody než užitku, proto nechť je v této věci na úsudku biskupa nebo inkvizitora, aby po poradě s farářem nebo zpovědníkem dovolil četbu katolickými autory přeloženého Písma svatého v lidovém jazyce těm, o kterých budou vědět, že z této četby nebudou mít škodu, nýbrž rozmnožení víry a zbožnosti; a toto povolení mají obdržet písemně. Kdo by se však odvážili bez

⁷¹ V latinském textu u Petze (a jen u něj) je omylem *patres*.

⁷² U Petze je omylem uvedeno *Clavii*. Benediktinský opat a pozdější biskup ve Foligno Isidor Clarius OSB, civilním jménem Taddeo Cucchi (1495 – 1555), byl učeným biblickým kritikem a v letech 1546 – 1547 se účastnil tridentského sněmu. Vydal mimo jiné publikaci *Vulgata editio Novi ac Veteris Testamenti quorum alterum ad hebraicam, alterum ad graecam veritatem emendatum* (Benátky 1542, opravené vydání 1557 tamtéž), jež však ve skutečnosti nebyla vydáním Vulgaty a proto byla (jakožto Vulgata) odmítnuta.

⁷³ François Vatablus (Watebled), významný hebraista, od roku 1530 profesor hebrejštiny na Collège de France († 1547 v Paříži). Poznámky z jeho přednášek připojil Robert Estienne (Stephanus, 1503 – 1559) ke svému pařížskému vydání Vulgáty z roku 1545, proto se toto vydání nazývá *Biblia Vatabli*. Tyto poznámky byly cenzurovány pařížskou Sorbonnou a Vatablem samým nikdy nebyly schváleny.

bibliis ordinario redditis, peccatorum absolutionem percipere non possint. Bibliopolae vero, qui praedictam facultatem non habenti biblia idiomate vulgari conscripta vendiderint, vel alio quovis modo concesserint, librorum pretium, in usus pios ab episcopo convertendum, amittant, aliisque poenis pro delicti qualitate eiusdem episcopi arbitrio subiaceant. Regulares vero non nisi facultate a praelatis suis habita ea legere aut emere possint.

takového povolení je číst nebo mít u sebe, nebudou moci získat rozhrěšení dříve, než tyto Bible odevzdají ordináři. A knihkupci, kteří by někomu, kdo nemá výše uvedené povolení, Bible v lidovém jazyce sepsané prodali nebo jakýmkoli jiným způsobem poskytli, ať přijdou o cenu oněch knih, kterou biskup má převést na zbožné účely, a ať podléhají i jiným trestům podle povahy provinění podle úvahy téhož biskupa. Řeholníci pak je smějí číst nebo kupovat jen po dovození od svých představených.

PRAVIDLO V.

Libri illi, qui haereticorum auctorum opera interdum prodeunt, in quibus nulla, aut pauca de suo apponunt, sed aliorum dicta colligunt, cuiusmodi sunt lexica, concordantiae, apophthegmata, similitudines, indices, et huiusmodi, si quae habeant admixta, quae expurgatione indigeant, illis, episcopi et inquisitoris una cum theologorum catholicorum consilio, sublatis aut emendatis, permittantur.

Ony knihy, které sice někdy šíří díla kacířských autorů, avšak samy k nim nepřidávají nic nebo jen málo, jelikož pouze sbírají výroky jiných, jako jsou slovníky, konkordance, průpovědi, podobenství, seznamy a podobné, je-li v nich přimíšeno něco, co vyžaduje očisty, jsou po úvaze biskupa a inkvizitora po poradě s katolickými teology povoleny za předpokladu, že z nich bylo potřebné odstraněno nebo v nich opraveno.

PRAVIDLO VI.

Libri vulgari idiomate de controversiis inter catholicos et haeticos nostri temporis disserentes, non passim permittantur: sed idem de iis servetur, quod de bibliis vulgari lingua scriptis statutum est. Qui vero de ratione bene vivendi, contemplandi, confitendi, ac similibus argumentis vulgari sermone conscripti sunt, si sanam doctrinam contineant, non est cur prohibeantur, sicut nec sermones populares, vulgari lingua habiti. Quod si hactenus in aliquo regno vel provincia aliqui libri sunt prohibiti, quod nonnulla continerent, quae sine delectu ab omnibus legi non expediat, si eorum auctores catholici sunt, postquam emendati fuerunt, permitti ab episcopo et inquisitore poterunt.

Knihy, které v lidovém jazyce pojednávají o sporech mezi katolíky a heretiky naší doby, ať nejsou všeobecně povolovány; ale ať je o nich zachovááno totéž, co o Biblích přeložených do lidového jazyka. Vždyť pokud jde o ty knihy, které v lidovém jazyce pojednávají o dobrém způsobu života, o rozjímání, zpovídání se a podobných záležitostech, pokud obsahují zdravou nauku, není proč je zakazovat, což se týká i kázání pro lid konaných v lidovém jazyce. Pokud však doposud v nějakém království či provincii byly zakázány knihy obsahující něco, co bez dalšího výběru nelze doporučit jako četbu pro všechny [věřící], jsou-li jejich autory katolíci, mohou být biskupem i inkvizitorem povoleny poté, co budou opraveny.

PRAVIDLO VII.

Libri, qui res lascivas, seu obscenas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solum fidei, sed et morum, qui huiusmodi librorum lectione facile corrumpi solent, ratio habenda sit, omnino prohibentur; et qui eos habuerint, severe ab episcopis puniantur. Antiqui vero ab ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam et proprietatem permittuntur; nulla tamen ratione pueris praelegendi erunt.

Knihy, které *ex professo* pojednávají, vyprávějí nebo učí věci oplzlé či obscénní, jsou zcela zakázány, protože musí být vzat zřetel nejen na víru, nýbrž i na mravy, které čtením takových knih bývají snadno zkaženy; a ti, kteří je u sebe mají, ať jsou biskupem přísně potrestáni. K vůli eleganci a vybranosti mluvy se ovšem povolují starobylé knihy sepsané pohanskými autory; avšak v žádném případě z nich nelze předčítat mládeži.

PRAVIDLO VIII.

Libri quorum principale argumentum bonum est, in quibus tamen obiter aliqua inserta sunt, quae ad haeresim, seu impietatem, divinationem, seu superstitionem spectant, a catholicis theologis, inquisitionis generalis auctoritate, expurgati concedi possint. Idem iudicium sit de prologis, summariis, seu annotationibus, quae a damnatis auctoribus libris non damnatis appositae sunt: sed posthac non nisi emendati excudantur.

Knihy, jejichž hlavní obsah je zásadně dobrý, v nichž však je mimochodem obsaženo něco, co by ukazovalo na herezi či bezbožnost, věštění či pověru, mohou být povoleny, budou-li katolickými teology z příkazu generální inkvizice opraveny. Totéž je třeba soudit i ve věci předmluv, sumářů či poznámek, jež jsou zavrženými autory přidány v nezavržených knihách; avšak pro příště smějí být vydány až poté, co budou opraveny.

PRAVIDLO IX.

Libri omnes, et scripta geomantiae, hydromantiae, aeromantiae, pyromantiae, oneiromantiae, chiromantiae, necromantiae, sive in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes, artes magicae, prorsus reiiciuntur. Episcopi vero diligenter provideant, ne astrologiae iudiciariae libri, tractatus, indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortuitisve casibus, aut iis actionibus, quae ab humana voluntate pendent, certi aliquid eventurum affirmare audent. Permittuntur autem iudicia, et naturales observationes, quae navigationis, agriculturae, sive medicae artis iuvandae gratia conscripta sunt.

Všechny knihy a spisy o věštění ze země, z vody, ze vzduchu, z ohně, ze snů, z ruky, od mrtvých, nebo takové, jež obsahují pojednání o věšectví, travičství, o věštění z ptačích vnitřností, z letu ptáků, o zařikávání a magickém umění, se naprosto zavrhnou. Biskupové ať se pečlivě starají o to, aby [věřící] nečetli a nevlastnili knihy soudní astrologie, pojednání a vyhlášení, která by se odvážila tvrdit něco s jistotou o budoucích událostech, důsledcích a nahodilých případech, anebo o těch činech, které závisejí na lidské vůli. Připouštějí se však úsudky a přirozená pozorování, jež byla sepsána s cílem podpory námořní plavby, zemědělství nebo lékařské vědy.

PRAVIDLO X.

In librorum, aliarumve scripturarum impressione servetur, quod in concilio lateranensi sub Leone X. sess. 10. statutum est. Quare, si in alma urbe Roma liber aliquis sit imprimendus, per vicarium summi pontificis, et sacri palatii magistrum, vel personas a sanctissimo domino nostro deputandas, prius examinetur.

In aliis vero locis ad episcopum, vel alium habentem scientiam libri, vel scripturae imprimendae, ab eodem episcopo deputandum, ac inquisitorem haereticæ pravitatis eius civitatis, vel dioecesis, in qua impressio fiet, eius approbatio, et examen pertineat, et per eorum manum propria subscriptione gratis et sine dilatione imponendam sub poenis, in eodem decreto contentis, approbetur: hac lege, et conditione addita, ut exemplum libri imprimendi authenticum, et manu auctoris subscriptum, apud examinatore remaneat; eos vero, qui libellos manuscriptos vulgant, nisi ante examinati, probatique fuerint, iisdem poenis subiici debere iudicarunt patres deputati, quibus impressores, et qui eos habuerint, et legerint, nisi auctores prodiderint, pro auctoribus habeantur. Ipsa vero huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, et in fronte libri, vel scripti, vel impressi authentice appareat, probatioque et examen, ac cetera gratis fiant.

Preterea in singulis civitatibus ac dioecesibus domus, vel loci, ubi ars impressoria exercetur, et bibliothecae librorum venalium sæpius visitentur a personis, ad id deputandis ab episcopo, sive eius vicario, atque etiam ab inquisitore haereticæ pravitatis, ut nihil eorum, quae prohibentur, aut imprimatur, aut vendatur, aut habeatur.

Omnes vero librarii, et quicumque librorum venditores habeant in suis bibliothecis indicem librorum venalium, quos habent, cum subscriptione dictarum personarum, nec alios libros habeant, aut vendant, aut quacumque ratione tradant, sine licentia eorumdem

V knihách i jakýchkoli jiných tiscích at' se zachovává to, co bylo stanoveno za Lva X. na desátém zasedání lateránského koncilu. Proto má-li být ve Věčném městě Římě vydána nějaká kniha, at' je nejprve přezkoumána vikářem Nejvyššího velekněze a magistrem posvátného paláce nebo osobami pověřenými naším přesvatým pánem.

Na jiných místech pak je věcí biskupa nebo jiného, kdo zná knihu či spis, jenž má být vytištěn, a jehož pověřil týž biskup, a dále inkvizitora pro heretickou zvrácenost toho města nebo diecéze, v níž má k vydání dojít, aby knihu schválil a přezkoumal; a jejich vlastnoručním podpisem, zdarma a bez odkladu připojeným, at' je kniha pod tresty v onom dekretu stanovenými schválena. Avšak at' je připojen předpis a podmínka, že jeden autentický exemplář tištěné knihy, podepsaný rukou autora, zůstane u toho, kdo ji přezkoumal. Ti pak, kteří šíří rukopisy bez toho, že by byly předem přezkoumány a schváleny, mají podle úsudku [na koncil] vyslaných Otců podléhat stejným trestům jako tiskaři, a ti, kteří je budou mít u sebe a číst je, budou považováni za autory, pokud autory neprozradí. Samo přezkoumávání takových knih at' se děje písemně a at' je autenticky uvedeno na začátku knihy, psané nebo tištěné, a přezkoumání a přezkoušení i ostatní at' je zdarma.

Mimo to v jednotlivých městech a diecézích at' jsou osobami, pověřenými k tomu biskupem či jeho vikářem, a také inkvizitorem heretické zvrácenosti, častěji vizitovány domy či místa, kde se provozuje tiskařské řemeslo a kde se prodávají knihy, aby se netisklo ani neprodávalo ani nedrželo nic z toho, co je zapovězeno.

A všichni knihkupci a kteříkoli prodavači knih at' ve svých knihovnách mají seznam prodávaných knih, které mají, s podpisem řečených osob, a jiné knihy at' nemají ani neprodávají ani jakýmko-li jiným způsobem nepředávají bez povolení oněch pověřených

deputandorum, sub poena amissionis librorum, et aliis arbitrio episcoporum, vel inquisitorum imponendis. Emptores vero, lectores, vel impressores, eorumdem arbitrio puniantur.

Quod si aliqui libros quoscumque in aliquam civitatem introducant, teneantur eisdem personis deputandis renuntiare, vel, si locus publicus mercibus eiusmodi constitutus sit, ministri publici eius loci praedictis personis significant, libros esse adductos. Nemo vero audeat librum, quem ipse, vel alius in civitatem introduxit, alicui legendum tradere, vel aliqua ratione alienare, aut commodare, nisi ostenso prius libro, et habita licentia a personis deputandis, aut nisi notorie constet, librum iam esse omnibus permissum.

Idem quoque servetur ab heredibus, et executoribus ultimarum voluntatum, ut libros a defunctis relictos, sive eorum indicem illis personis deputandis offerant, et ab iis licentiam obtineant, priusquam eis utantur, aut in alias personas quacumque ratione transferant. In his autem omnibus et singulis poena statuatur vel amissionis librorum, vel alia, arbitrio eorumdem episcoporum, vel inquisitorum, pro qualitate contumaciae, vel delicti.

Circa vero libros, quos patres deputati examinarunt, aut expurgarunt, aut expurgandos tradiderunt, aut certis conditionibus, ut rursus excuderentur, concesserunt, quidquid illos statuisse constiterit, tam bibliopolae, quam ceteri observent. Liberum tamen sit episcopis aut inquisitoribus generalibus, secundum facultatem, quam habent, eos etiam libros, qui his regulis permitti videntur, prohibere, si hoc in suis regnis, aut provinciis, vel dioecesibus expedire iudicaverint. Ceterum nomina cum librorum, qui a patribus deputatis purgati sunt, tum eorum, quibus illi hanc provinciam dederunt, eorumdem deputatorum secretarius notario sacrae universalis inquisitionis romanae descripta sanctissimi domini nostri iussu tradidit.

[Otců] pod trestem propadnutí oněch knih i pod jinými tresty uloženými podle úsudku biskupů nebo inkvizitorů. A podle jejich úvahy ať jsou trestáni i ti, kteří je kupují a čtou nebo tisknou.

A jestliže někteří lidé do některého města dovezou jakékoli knihy, jsou povinni týmž zmocněným osobám to oznámit, anebo, je-li k takovému prodeji určeno nějaké veřejné místo, veřejní úředníci toho místa ať řečeným osobám sdělí, že mají být dovezeny knihy. Nikdo pak ať se neodvažuje knihu, již on sám nebo někdo jiný dovezl do města, dát někomu ke čtení nebo z nějakého důvodu zcizit nebo půjčit, dokud předtím knihu neukázal pověřeným osobám a nezískal od nich povolení, anebo bylo-li by notoricky známo, že kniha již byla všem povolena.

Totéž ať je zachováváno rovněž od dědiců a vykonavatelů posledních vůlí, aby knihy zanechané zůstavitelem nebo jejich seznam ukázali oněm pověřeným osobám a od nich získali povolení, dříve než je budou užívat anebo než je z jakéhokoli důvodu předají jiným osobám. Ve všech těchto i jednotlivých případech ať je stanoven trest propadnutí knih nebo jiný podle úsudku týchž biskupů či inkvizitorů s ohledem na závažnost zatvrzelosti či deliktu.

Pokud jde o knihy, které pověření Otcové přezkoušeli nebo opravili nebo odevzdali k opravě anebo za určitých podmínek znovu povolili dát do tisku, všechno, o čem se ví, že to určili, jsou knihkupci i ostatní povinni zachovávat. Přesto jsou biskupové i generální inkvizitoři na základě zmocnění, které mají, oprávněni zakázat i ty knihy, které byly podle těchto pravidel povoleny, jestliže uznají, že to bude v jejich královstvích, provinciích či diecézích prospěšné. Ostatně sekretář těchto zmocněných Otců na příkaz našeho přesvatého pána předal jména jak knih, které tito opravili, tak i těch, jimž byl tento úkol svěřen, notáři posvátné všeobecné římské inkvizice.

Ad extremum vero omnibus fidelibus praecipitur, ne quis audeat contra harum regularum praescriptum, aut huius indicis prohibitionem libros aliquos legere, aut habere. Quod si quis libros haereticorum, vel cuiusvis auctoris scripta ob haeresim vel ob falsi dogmatis suspicionem damnata, atque prohibita, legerit, sive habuerit, statim in excommunicationis sententiam incurrat. Qui vero libros alio nomine interdictos legerit, vel habuerit, praeter peccati mortalis reatum, quo afficitur, iudicio episcoporum severe puniatur.

Konečně pak se všem věřícím přikazuje, aby se nikdo neodvažoval proti předpisům těchto pravidel nebo proti zákazu tohoto indexu nějaké takové knihy číst nebo držet. Pokud by však někdo četl nebo vlastnil knihy heretiků nebo kteréhokoli autora, za vržené a zakázané pro herezi nebo pro podezření z chybného učení víry, ať ihned upadne do samočinné exkomunikace. Kdo by pak četl nebo vlastnil knihy zakázané z jiného důvodu, ten kromě viny smrtelného hříchu, kterou si přivodil, ať je přísně potrestán podle úsudku biskupů.

SHRNUTÍ

Předkládaná publikace obsahuje v latině i češtině text všech dogmatických i reformních dekretů a kánonů přijatých na celkem 25 zasedáních tridentského koncilu (1545 – 1563), jakož i ustanovení procesní povahy o přeložení či odložení zasedání apod. V příloze je připojeno pět „prováděcích“ zákonů papeže Pia IV. z let 1564 – 1565 a „cenzurní dekalog“, zpracovaný na základě požadavků koncilu. V levém sloupci je reprodukován originální text latinský, v pravém sloupci pak český překlad.

Meritorní dekreta a kánony z oblasti věroučné se týkaly kanonicity spisů Starého i Nového zákona a užívání biblických knih, prvotního hříchu a nauky o ospravedlnění, svátostí (obecně i jednotlivě), očištění, vzývání, uctívání a ostatků svatých, svatých obrazů, odpustkové doktríny atd.

Reformní dekreta a kánony se zabývaly tématy jako residenční povinnost, kanonické vizitace, podmínky udělování obročí všech stupňů a požadavky na kanonickou způsobilost uchazečů, zákaz kumulace beneficí, návrat k praxi nižších svěcení, vystavování propouštěcích listin kandidátům svěcení a důvody zákazu svěcení, zkvalitnění duchovní správy, trestní řízení a odvolání proti rozsudku ve zvláštních případech, cenzura knih a index zakázaných knih, řeholní kázeň, duchovní i světské patronáty a inkorporace, svolávání provinčních a diecézních synod, zřizování seminářů pro duchovní, uzavírání manželství a zneplatnění tajných sňatků, zbožné instituty a jejich vydržování, zákaz souboje, postní kázeň apod.

Tridentský sněm reagoval na vznik a šíření západní reformace v doktrinální oblasti tím, že vymezil katolickou věrouku proti dogmatickým úchytkám reformátorů, v disciplinární oblasti pak tím, že odstartoval tolik potřebnou reformu církve „v hlavě i v údech“ (*in capite et in membris*). Celé následující období ve vývoji kanonického práva je zaměřeno téměř výlučně na realizaci dekretů tridentského sněmu, které se tak řadí k nejvýznamnějším právním památkám kanonického práva vůbec. Církevní disciplína z nich žila téměř čtyři sta let – až do II. vatikánského koncilu (1962 – 1965), resp. do vydání Kodexu kanonického práva roku 1983; pokud jde o dogmatické dekreta Tridentina, ty se staly součástí katolické věrouky trvale.

Z pohledu českých právních dějin stojí za zmínku, že údajné nedodržování některých nařízení tridentského koncilu bylo jedním z bodů trestní žaloby pro kacířství, kterou za císaře a českého krále Karla VI. podal fiskální ředitel Jan Blovský na proslulého českého šlechtice – říšského hraběte Františka Antonína Šporka (1662 – 1738).

Vůbec první překlad tridentských dokumentů do češtiny je potřebný zvláště v době, kdy znalost latiny, a to i pasivní, je i u akademicky vzdělaných lidí (včetně právníků a teologů) spíše výjimkou.

ABSTRACT

This publication contains both in Latin and Czech the wording of all dogmatic and reform decrees and canons adopted in total in the 25 sessions of the Council of Trent (1545 – 1563) as well as provisions of procedural nature on proroguing or postponing a session, and the like. In the appendix, there are five “implementing“ acts of Pope Pius IV from 1564 to 1565 and a “censorial Decalogue“ drafted under the Council requirements. In the left column the original Latin text is reproduced and in the right column there is its Czech translation.

Substantive decrees and canons from the doctrinal area concerned the canonicity of the writings of the Old and New Testament and the usage of biblical books, original sin, teaching on justification, sacraments (generally and individually), purgatory, invocation, veneration and relics of saints, sacred images, the indulgences doctrine, etc.

Reform decrees and canons were dealing with such topics as residential obligation, canonical visitation, conditions for granting benefices of all grades and requirements for the canonical eligibility of candidates, prohibition of the accumulation of benefices, return to the practice of the rite of Low Mass, issuing dismissory letters for candidates for the Holy Orders and reasons for prohibition of the Holy Orders, raising the quality of ecclesiastical administration, criminal proceedings and an appeal against a judgment in specific cases, censorship of books and the index of forbidden books, monastic discipline, spiritual and temporal patronage and incorporation, the convocation of provincial and diocesan synods, establishment of seminaries for clerics, conclusion of marriages and invalidation of clandestine marriages, pious institutes and their maintenance, prohibition of duelling, fast discipline, etc.

In a doctrinal area, the Council of Trent reacted to the formation and spread of the western reformation by delimiting the catholic doctrine from dogmatic deviations of reformers, and in the disciplinary area by launching the desired ecclesiastical reform in “the head and limbs“ (*in capite et in membris*). The entire subsequent period of the development of canon law is almost exclusively focused on the implementation of the Council of Trent decrees, thus undoubtedly placing them among the most significant legal relics of canon law. Ecclesiastical discipline was strictly based on these decrees for almost four hundred years – until the Vatican Council (1962 – 1965) or until publication of the Canon Law Code in 1983. As far as dogmatic decrees of Trent are concerned, they have become a permanent part of the Catholic doctrine.

From the perspective of Czech legal history, it is notable to mention that the alleged failure to comply with Council of Trent orders was part of the criminal charges of heresy brought on behalf of Emperor Charles IV, King of Bohemia, by fiscal director Jan Blovsky against a renowned Czech nobleman – Franz Anton Reichsgraf von Sporck (1662 – 1738).

This first Czech translation of the Council of Trent documents is much needed in these times when knowledge of Latin, even if only passive, is rather rare (even among academicians, including lawyers and theologians).

(Překlad: Mgr. et Mgr. Renata Vokrojová, Katedra ústavního práva Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni)

VÝKAZ BIBLIOGRAFIE

Prameny textů

- ALBERIGO, Giuseppe et al., *Conciliorum oecumenicorum decreta*, Bologna 1973
- *CANONES et Decreta Sacrosancti oecumenici Concilii Tridentini sub Paulo III. et Julio III. et Pio IV. Pontificibus Maximis cum Appendice Theologiae candidatis perutili*, Torino 1900
- PETZ, Franz Seraph., *Des ökumenischen Concils von Trient Canonen und Decrete in neuer deutscher Uebersetzung... Mit einem Anhang: Die dogmatischen Constitutionen des Vatikanischen Concils und die neueren päpstlichen Entscheidungen*, Passau 1877
- SCHMETS, Wilhelm, *Des hochheiligen, ökumenischen und allgemeinen Concils von Trient Canones und Beschlüsse, nebst den darauf bezüglichen päpstlichen Bullen und Verordnungen und einem vollständigen Inhaltsverzeichnisse*, Bielefeld 1868
- *SYNODUS ARCHI-DIOECESANA PRAGENSIS habita ab Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino Sbigneo Berka, Dei et Apostolicae Sedis gratia Archi-Episcopo Pragensi, Principe, Legato nato &c. Anno a Christi nativitate M. D. C. V. in festo S. Wenceslai Principis Martyris, ac Patroni Regni, nunc vero adnexis Statutis Provincialibus Ernesti Archi-Episcopi Primi Pragensis. Cum novo et locupletissimo indice*. Reimpressa Pragae in Aula Regia apud Jacobum Schweiger Archi-Episcopalem Typographum MDCCLXII.

Lexikony

- BUCHBERGER, Michael (ed.), *Lexikon für Theologie und Kirche; zweite, neubearbeitete Auflage des kirchlichen Handlexikons... I – X*, Freiburg im Breisgau: Herder & Co. GmbH Verlagsbuchhandlung, 1930 – 1938
- DU CANGE, Charles du Fresne, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae Latinitatis...*, I – III, Basilej 1762
- *LATINITATIS MEDII Aevi LEXICON BOHEMORUM. Slovník středověké latiny v Českých zemích*, I, Praha 1987
- OBERLÄNDER, Samuel (ed.), *Lexicon Juridicum Romano-Teutonicum, Das ist: vollständiges Lateinisch-Teutsches Juristisches Hand-LEXICON, Darinnen Die meisten in Jure Civili, Canonico, Feudali, Camerali, & Saxonico tam Electorali quam communi...*, Nürnberg 1726
- WEBER, Johann Adam, *LEXICON ENCYCLION, Oder kurtzgefasstes Lateinisch-Teutsches und Teutsch-Lateinisches Universal-Wörterbuch, Zu nöthigem Verstande der Lateinischen Auctorum und gründlicher Erlernung der Lateinischen Sprache...*, Chemnitz: Johann Christoph und Johann David Stössel, 1745

Literatura

- BARBOSA, Augustinus, *Praxis exigendi pensiones adversus calumniantes, et differentes illas solvere, cui accesserunt vota plurima decisiva et consultiva canonica*, Lyon 1653
- HARING, Johann B., *Grundzüge des katholischen Kirchenrechtes*, Graz 1916
- PHILLIPS, Georgius, *Compendium iuris ecclesiastici auctum atque emendatum*, Regensburg 1875
- PICHLER, Vitus, *Candidatus abbreviatus jurisprudentiae sacrae, hoc est juris canonici secundum Gregorii Papae IX. Libros V. Decretalium Summa seu Compendium*, I., II., Wien 1755
- RITTNER, Edward, *Církevní právo katolické*, Praha 1887 (I.), 1889 (II.)

JMENNÝ REJSTŘÍK

A

Abdiáš
 Aburd, Filip
 Adam
 Aggeus
 Alberigo, Giuseppe
 Alexandr III.
 Alexandrinus, F. M. G.
 Alois z Verony
 Amasaeus, Rom[anus]
 Amos
 Amulius, M. A.
 od Sv. Anděla, R.
 Aracoeli, F. Klement
 Arnošt z Pardubic

B

Baruch
 Berka z Dubé a z Lipé, Zbyněk
 Blovský, Jan
 Bonifác VIII.
 sv. Boromejský, Karel
 Buchberger, Michael

C

Caesius z Porto, Ferdinand
 Cam, Vilém Ascanius
 Carra, Jakub
 Cicada od sv. Klementa, Jan Křtitel
 Clarius, Isidor, OSB
 Clerici, Antonín
 Const[antinus?], M. S.
 Crescentius, Marcellus
 Cucchi, Taddeo viz Clarius, Isidor, OSB
 Cumyn, H.

D

Daniel
 Du Cange, Charles du Fresne
 Duka, Dominik, OP

E

Ernestus viz Arnošt (z Pardubic)
 Esdráš
 Ester
 Estienne, Robert (Stephanus)
 Evžen IV.
 Ezechiel

F

Fab[i(an)us?] ze Spoleta
 z Farnese, Alexandr
 Ferdinand I.
 Ferrar, Hippolytus
 Filemon
 František I.
 Friedberg, Balthasar (Pacimontanus)

G

dé Gambará, Jan František
 Gesualdus, Alfons
 Glorierius, Caesar
 Gonzaga, František
 Gregorius viz Řehoř

H

Habakuk
 Haring, Johann B.
 Herder
 Horáčková, Marie

Hrdina, Ignác Antonín, O.Praem.

CH

Cherubini, Kamil
Christoph, Johann

I

Innocenc III.
Innocenc IV.
Izaiáš

J

sv. Jakub, apoštol
sv. Jan, apoštol
sv. Jan Křtitel
Jan Křtitel od sv. Vitalise
Jeremiáš
Jidáš, apoštol
Job
Joel
Jonáš
sv. Josef
Josue
sv. Juda, apoštol
Judit
Julius III.
z Jury, Bernard

K

Kalvín, Jan
Karel V. (Veliký)
Karel VI.
sv. Kateřina Alexandrijská
Klement V.
Knoll, Vilém
Koronthályová, Markéta
Kubín, Petr
Kuchařová, Hedvika

L

Lavellinus, Antonín Florebellus
Lev X.
Lomellinus, A.
sv. Lukáš, evangelista
Luther, Martin

M

Malachiáš
Marcellus od Sv. Kříže v Jeruzalémě
sv. Marek, evangelista
sv. Maria, matka Ježíšova
Massarellus z Thelesy, Angelus
sv. Matouš, apoštol
de Matthaeis, Mikuláš
Micheáš
Mojžíš
del Monte, Jan Maria z Preneste
Moronus, Jan
Motta, B.

N

Nahum
Narniensis P.
Nehemiáš

O

Oberländer, Samuel
Oseáš

P

Paciekus z Tol, F.
Pacimontanus viz Friedberg
Pamphilus, Cynthus z Camerina
Parius, Julius
sv. Pavel, apoštol
Pavel III.
Peregrinus, Marcus Antonius
Petz, Franz Seraph
Phapuis, Philibert
Phillips, Georgius
Pichler, Vitus
Pilát, Poncius
Pisánský, František
Pisánský, Scipio
Pius IV.
Pojezdny, Michael Josef, O.Praem.

R

Reginald od sv. Marie v Cosmedinu
Rittner, Edward

Romanus, Jan
Rút

Ř

Řehoř X.

S

Sabellus, Jan
Salviatus, B.
Saracenus, Jan Michael
Sebastian ze Siponto
Seidl, Gabriel
Schmets, Wilhelm
Schweiger, Jacobus
Schwenchfeld, Kašpar
Simoneta, Ludvík od sv. Cyriaka v lázních
Sirachovec
Sixtus IV.
Sofoniáš
Stephanus viz Estienne, Robert
Stösseln, Johann David

Š

Šidlovský, Evermod Gejza, O.Praem.

Šimandl, Josef

T

sv. Timoteus
sv. Titus
Tobiáš

V

sv. Václav
Vatablus, François (Watebled)
z Vienne, Antonín
Vitellius, Vitellotius
Vojáček, Ladislav
Vokrojoová, Renáta

W

Watebled viz Vatablus, François
Weber, Johann Adam
S. Wenceslaus viz sv. Václav

Z

Zachariáš
Zwingli, Oldřich

O. A. M. D. G.

Příhláška do RIVu:

Dokumenty tridentského koncilu; latinský text a překlad do češtiny. Z latinského originálu přeložil Ignác Antonín Hrdina..., Praha: Krystal OP s. r. o., 2015, ISBN 978-80-87183-75-5

angl. název:

The Documents of Council of Trent; the Latin text and the Czech translation

Anotace:

Publikace obsahuje latinský text i český překlad dogmatických i reformních dekretů a kánonů, přijatých na 25 zasedáních tridentského koncilu (1545 – 1563), jakož i ustanovení procesní povahy o přeložení či odložení zasedání apod. V příloze je připojeno pět „prováděcích“ zákonů papeže Pia IV. z let 1564 – 1565 a „cenzurní dekalog“, zpracovaný na základě požadavků koncilu.

This publication contains both in Latin and Czech the wording of all dogmatic and reform decrees and canons adopted in total in the 25 sessions of the Council of Trent (1545 – 1563) as well as provisions of procedural nature on proroguing or postponing a session, and the like. In the appendix, there are five “implementing” acts of Pope Pius IV from 1564 to 1565 and a “censorial Decalogue” drafted under the Council requirements.

Klíčová slova:

Tridentský koncil, dokumenty

Council of Trent, Documents